
UNIVERSITY OF TORONTO
3 1761 00382801 9

"SÍMÁ-NAYA-DAPPANA":

COMPOSED BY

THE CHIEF BUDDHIST PRIEST,

Sugata-Sa'sana-Dhaja-Vinaya'cariya

DAMMALANKARA THERA.

ANNO BUDDHÆ 2425.

. APPROVED BY

THE CONCLAVE OF "THE ORDER,"

IN THE PRESENCE OF

THE ADEPT-PRESIDENT-PRESBYTERS IN

The "Dhamma" and The "Vinaya":

AND PUBLISHED BY

T. M. WIJAYAWIKKRAMA SIRIWARDHANA, ESQ., MUDALIYAR,

AND

MR. A. D. ABREW WIJAYASINHA, ARACHCHI.

PRINTED AT THE "PRO BONO PUBLICO PRESS."

A. B. 2428.

LIBRARY
OCT 3 1968
UNIVERSITY OF TORONTO

සිඛානයදප්පණො.

බුද්ධස්සපරිනිබ්බාණා

ද්විසහස්සචතුස්සතපඤ්චවීසතිමෙ වස්සෙ

සඞ්ඝනායකපුඟවාසාසනධජවිනයාචරියධම්මාලඞ්කාරත්ථෙරෙන

කතො

සද්දසත්ථධම්මවිනයධරථෙරවරප්පමුඛෙන මහාභික්ඛුසඞ්ඝෙන

පටිග්ගහිතො

“තොමස්මැන්දිස් විජයවික්කම සිරිවඩ්ඪණ” අම්බෙට්ටනාවෙච

“ආරොන්දබ්‍රෙව් විජයසිංහ” නාමෙන ඨානනතිකෙන ච

ද්විසහස්සචතුස්සතඅට්ඨවීසතිමෙවස්සෙ

ලොකත්ථසාධකයන්ත්‍රාලයෙ

මුද්දිතො. 1

SÍMÁ-NAYA-DAPPANA.

A Mirror

OF THE

SYSTEM OF CONSECRATED BOUNDARIES.

A SUMMARY OF THE INTRODUCTION.

THIS is a treatise that derives its materials from that source of the Buddhist Scriptures called the *Vinaya*,—the Ecclesiastical Law and Moral Discipline of the Priesthood.

Beings endowed with ordinary passions are subject to birth, decay and death. It is by the subjugation of those passions that they can become free from the concomitant evils of re-existence. The Vinaya is, therefore, rightly considered by Buddhists as the most important portion of the doctrines and precepts delivered by Buddha ; for, so long as the laws of the priesthood are observed by "the Order," so long will the doctrines of the Blessed One be proclaimed by that Order in their purity and grandeur. Light, to all who have eyes to see, is the result of the sun shining gloriously in his meridian, and darkness is the consequence of his departure from the horizon. Therefore has the Blessed Buddha declared that the pious

priest [1] who is a proficient in the Vinaya becomes like a father to his religion, [2] and to him was entrusted the responsible duty of duly performing the rite of ordination, or *Upasampadá*. The Blessed Buddha has for this reason pronounced a high eulogium on the priest of piety and learning in Ecclesiastical Law, describing him as the possessor of five special characteristics which are summed up in the following passage:—"Priests, these are the five advantages which result from a person being well-grounded in the Laws of Discipline. The priest who is a proficient in the Vinaya has his own moral conduct duly regulated; he is a helper to those who labour under doubts and difficulties; he conducts himself with self-confidence in the midst of the assembly of the Order ; he is able to disarm opposing factions by sound argument, and he devotes himself to promote the stability of sound religion," [3] Again, the Supreme Buddha has in

[1] A priest may be learned but not pious ; and that is the reason why Buddha insisted on piety, faith and obedience as essential requisites for a man who would be a leader of the "Order." Devadatta, Kokálika and others were men of learning but not of piety. Hence the disastrous consequences of their conduct in the earlier stages of the propagation of Buddhism.

[2] The precepts of Buddha (Sásana) are classified as follows :—*Adhisìla* or those which relate to conduct : *Adhicitta*, or those which relate to mind or thought, and *Adhippaññá*, or those which relate to wisdom and right understanding. There is another division of them into *Pariyatti*, *Patipatti*, and *Pativedha*, corresponding in most respects to the above.

[3] "Panc'ime Bhikkave ánisansá vinayadhare puggale, attano sílakkhandho sugutto hoti surakkhito; kukkucca- pakatánan bhikkhúnan patisaranan hoti ; visárado sangha majjhe voharati ; paccatthiko sahadhammena suniggahitan nigganháti; saddhammatthitiyá patipannohoti."

another place exalted the Vinaya in these words:—"The Vinaya is conducive to circumspection in conduct; circumspect conduct, to prevention of regret; prevention of regret, to complacence; complacency, to pleasure; pleasure to joy; joy, to serenity; serenity, to happiness; happiness, to equanimity; equanimity, to the perception of the actual condition of things: this perception weans the mind from affection to earthly things; weaning the mind from worldly affections, to detachment from the world; detachment from the world, to sanctity; sanctity, to the perception of true wisdom; the perception of true wisdom, to the attainment of complete emancipation. It is for the purpose of obtaining this grand result,—namely, Complete Emancipation of the Mind,—that discourses, exhortations, motive for action and patient attention are directed.[4]

The importance of the Vinaya is still further established by the fact that at the first Synod, which consisted of five hundred Arhats of the highest order, held at Rájagaha under the auspices of king Ajátasattu, it was decided that the Vinaya was the most important portion of the religion of Buddha; and accordingly that Synod collected, arranged and recited the Vinaya *first*.

---

[4] "Vinayo, sanvaratthāya; sanvaro, avippatisáratthāya; avippatisáro, pámojjatthāya; pámojjan, pítatthāya, píti, passaddhatthháya-passadhi, sukhatthāya; sukhan; samádhatthāya; samádhi, yathábhútanánadassanatthāya; yathábhutanánadassanan, nibbidatthāya; nibbidá virágatthāya; virágo, vimutthāya; vimutti, vimuttinánadassanatthāya; vímuttinánadassanan, anúpádáparinibbánatthāya. Etadatthá kathá, etadatthá mantaná, etadatthá upanisá, yadidan Anupádá cittassa Vimokkho."

Therefore, it is a duty incumbent on every faithful priest of Buddha to see that the rules and precepts laid down in this body of the Scriptures are strictly observed by "the Order," and not transgressed or set at naught, especially in points which affect the *validity* and *stability* of that Order.

Now, the form and manner of ordaining priests is one of the principal rites described with minute precision in different portions of the Vinaya. Ordination was allowed to be performed in distant countries by a chapter consisting of five blameless priests, and in the middle region of India, by a chapter consisting of ten similar priests. Other ecclesiastical functions, such as the rehabilitation of a priest excommunicated for any grave offence, as in the Sanghádisésa class of offences, &c., required a conclave of twenty ordained priests. But all these acts, especially that of ordination, would be rendered nugatory by not performing them within certain defined or marked boundaries, which may be either natural or artificial. These boundaries are called *Sí'má*, and the various kinds of Símá that may be adopted according to exigencies are minutely set forth. If these boundaries are improperly defined, irregular or confused, then the act of ordination or any other ecclesiastical matter performed therein becomes null and void.

Hence the Símá, or consecrated boundary becomes of immense importance; and must be regarded as a great factor in estimating the validity of the ecclesiastical acts performed by the Buddhist priesthood. As, without the plane and plumb, the fabric of the mason

tumbles to the ground, so without a properly defined and regular Símá, the acts of the priesthood become inoperative and invalid.

The rite of ordination forms one of the most important features in the ceremonials of the Buddhist clergy; and it would therefore be interesting as well as useful to notice in how many different ways it was performed during Buddha's lifetime, as shewn in the Buddhist Scriptures. The *Samanta-pásádiká*, Buddhaghosa's Great Commentary on the Vinaya Pitaka, enumerates eight methods, of which only the last is now valid and practised throughout Southern Buddhist countries. The eight kinds of ordination are,

1*st*—*Ehi-bhikkhu-Upasampadá*, or ordination by the expression of the words "Come, Priest." In the beginning of his ministry Buddha adopted this form. He used to stretch out his right hand and address the candidate whose potentiality for the attainment of Arhatship [5] was beforehand known to him, in these words;— "Come, Priest: walk in the path of sanctity for the complete cessation of suffering."

2*nd*—*Saraṇa-gamana-Upasampadá*, or ordination by the adoption of the three Refuges—Buddha, Dhamma, and Sangha. This form was adopted later on in his career.

3*rd*—*O'vá da-patiggahana-Upasampadá*, or ordination consisting in the acceptance of advice given personally by Buddha. The reception of this advice, it is said, constituted the ordination of Mahá Kassapa.

4*th*—*Pañha-vyakarana-Upasampadá*, or ordina-

[5] "Upanissaya-sampannaṃ puggalaṃ disvá"

tion by a catechetical examination, as in the exceptional case of young So'paka who was seven years of age, and to whom Buddha put several questions on the *Asubha Kammattha'na*, which he answered correctly. The Teacher was so pleased at the intelligent answers given and the extraordinary intellect displayed by the boy-priest that he permitted his ordination to take place at once.

5*th*—*Garudhamma-patiggahana-Upasampada'*, or ordination by the acceptance of eight grave precepts which the candidate undertook to observe and the breach of one of which would ensure expulsion from the Order. This ordination was conferred on Buddha's aunt, Mahápajápatí Go'tamí.

6*th*—*Dútena Upasampada'*, or ordination by an accredited messenger, as in the instance of the reformed harlot Addha-kásiká.

7*th*—*Atthava'cika'-Upasmpada'*, or ordination granted to a nun once in an assembly of priests and once in an assembly of nuns by having the four-fold formula (ñatticatuttha) repeated at each place.

8*th*—*Ñatti-catuttha-kamma-Upasampada'*, or the ordination which has for its formula one introductory clause, two permissive clauses and one confirmatory clause in the operative part of the Service. This is the form now in vogue throughout all Southern Buddhist countries, the rest having been discontinued with the cessation of the circumstances that gave rise to them and the authority which made them binding.

In order however, to constitute an ordination valid, it is necessary that the ceremony should be performed

in a properly defined *Si'ma'*. The way of defining and marking this Síma' is very minutely described and recorded in the Vinaya; and it is only a priest well-versed in the Vinaya section of the Buddhist Scriptures who is competent to pronounce a judgment as to the validity or nullity of a disputed Símá.

Among the different Símás within which the priests can legally perform ecclesiastical functions is one called the *Udakukkhepa Si'ma'* or the "Limit formed by the throwing of water" or sand. This Síma' is formed in the following manner:—

A raft, permanent or temporary, is constructed and moored or fixed in a river, into which the chapter enters for the purpose of performing ordination or other grave ecclesiastical function. A consecrated area, around this raft, is formed by a person of moderate strength throwing out water or sand from it: the space delimited by the fall of the water or sand is regarded as enclosed or isolated. This is called the *Udakukkhepa Si'ma'*.

Such a Síma', consisting of a permanent raft fixed in themiddle of the lake called Ma'duganga at Balapitimodera and having an approach to it by a bridge from the bank, has been in existence for some time past for the purpose of carrying on the ecclesiastical functions of priests belonging to the Amarapura or Burmese sect of Buddhists. This Símá, formed in 1845 A. D. or 2389 A. B., was afterwards found fault with as being confused and undetached, and consequently irregular and invalid, by a famous learned priest called *Lanka'goda*, *Siri-saddhamma-vansa-pa'la Dhi'ra'nanda*, who rose to the highest eminence among

his followers, and was regarded by them with the greatest respect and veneration. In consequence of his representation and his protest against the validity of the rite of ordination performed in the said Síma' many priests who had received that rite there had themselves re-ordained in properly defined Símás.

A brief account of the life of this great dignitary of the Amarapura sect of the Buddhist priesthood may not be uninteresting. He was born in 1811 at Ma'dampe in the Vellaboda Pattu of the Southern Province. His parents belonged to a respectable family of the Sala'gama caste. When he came to proper age, he was robed under a learned, pious and respected priest named Dhamma-Rakkhita who lived in the Vihára of the same village. Here he received his preliminary training and was sent to Galle to complete his education under the famous high priest Ñánàlan̊kára Sirisumana of the Dadalla Vihára, a monastery celebrated at that period as the seat of learning in the Southern Province. Under the auspices of the venerable abbot and the immediate eye of his superior he completed his course of education, and, aided by natural gifts and superior intelligence, soon rose to eminence and distinction among his brethren. In personal appearance, manly bearing, good fortune and celebrity, he had scarcely one compeer, and his lot in this respect was one which not even a favored few could boast of. His fame spread beyond the limits of this Island, attracting the notice of even the crowned heads of Buddhist countries. The late learned King of Siam, *Vajira-na'na Makuta Sammati Devavansa*, a

great Páli scholar and a most liberal-minded man, kept on an unbroken correspondence in Páli with this man of learning and piety, and regularly sent him invaluable presents and offerings. One of these presents consisted of a superior silk robe bearing the impression of His Majesty's Crown and Sceptre, forwarded with the request that the venerable priest should wear it on all public occasions in which he had to maintain and uphold the tenets of Buddhism among his fraternity or co-religionists. One of the epistles of this learned King concludes with a Páli verse which deserves a place here not only for the beauty of its composition but also as a remarkable expression of affectionate and tender feeling towards an unseen friend. It runs thus:

" *Mettin maya' rakkhatu yávaji'van*
The'ro' sudhi'ro' abhinandama'no'
Sudullabho' pandita-sa'dhuru'po'
Datthun ca [6] *so'tun ca kuto' labhe'ma !* "

" May my good and learned father cultivate friendship with me rejoicingly as long as life endures. Very rare indeed is a learned man to be found who is (at the same time) pleasing; but wherefrom can we see or hear of such a one?"

Nor was the late King of Burmah less regardful of the piety and learning of this celebrated priest. His Majesty, the late king, who was a devoted follower of Buddha, sent annual offerings and gifts to the venerable Lanka'goda; and the High-priest of Burmah and

[6] In Páli and Sanskrit ච is represented by *ca* all over the Oriental world.

other leaders of the priesthood in that country carried on a continual correspondence and interchange of civilities with him.

In this country, too, he was looked up to as an authority, with the greatest respect. Being a profound scholar in the Vinaya, his exertions to promote the diffusion of a knowledge of it among the rising priesthood were unwearied. For the furtherance of this object he translated the famous Pa'li work called the *Vinaya Vinicchaya* into Sinhalese—a work acknowledged by scholars to be a masterpiece in translation.

He had a large number of followers and pupils. Among the latter, one of the foremost was the venerable priest *Pañña'si'ha* who received the title of *Sirivisuddha-Ariyavansa-pa'la*, and subsequently became a prominent Elder in the Amarapura sect of the Buddhist priesthood. He translated the great Commentary of Buddhaghosa entitled the Samantapa'sa'dika' into Sinhalese, for which he was honoured with a further title of *Maha'nissayaka'raka'cariya* which he continued to hold until his death in 1875.

The aforementioned priest *Lanka'goda Dhi'ra'nanda*, in the latter part of his life removed himself at the request of a great number of his influential friends to the Viha'ra at Dematagoda in Colombo called *Jayase'khara'ra'ma* where he lived for some time and departed this in January 1871. The funeral honours paid to his remains were such as few Buddhist priests could ever expect to receive ; about 16 cwts. of sandal wood were heaped on the pyre by thousands of devoted

followers; and the funeral oration was delivered by the pious and venerable High Priest of Adam's Peak, *Hikkaduwe Siri Sumangala Thera*, one of the most profound and brilliant scholars that adorn the Buddhist Church of Ceylon at the present day. In the course of his impressive address the learned High Priest, with the sober eloquence and impulsive magnanimity which characterize him, expressed his conviction that in point of learning, piety and worth, there were not many among the Buddhist Clergy of Ceylon to compare with his departed friend whose loss was so sincerely felt by all who had known and appreciated him. At the conclusion of the funeral oration, marvellous for its eloquence and sobriety, the present Disa'va of Saparagamuwa, Akkarakkuruppu Wikramasinha W. A. Ekneligoda, then holding the office of Rate'mahatmaya' of Kuruviti Ko'rale', reverentially approached the pyre and set fire thereto as a mark of respect to the memory of the departed Disciple of Buddha. A detailed account of these interesting proceedings can be gathered from the Newspaper publications of that time.

We have thought it proper to give this short account of the life of the great Thera Lanka'goda not only because his memory richly deserves a place in the annals of Modern Buddhism, but also because we, who have written this work in defence of his views, derive our pupillary succession from him, having completed our course of education under the venerable *Panna'si'ha* who was the most prominent pupil of Lanka'goda

Thera, and having studied the Vinaya immediately under the great Thera himself.

Although the faultiness of the *Udakukkhepa Si'ma'* at Balapitimodara was clearly pointed out by Lankágoda Dhíránanda and many who were convinced of the correctness of his opinion had their ordination renewed, there were, on the other hand, several who, from various motives, upheld the validity of that Símá and the ecclesiastical acts performed therein : thus disputes and dissensions arose in the Society and rent the unity and harmony which had hitherto prevailed.

At this time two Ceylonese priests named *Dhammakkhandha* and *Vanaratana* went on a visit to Burmah and informed the High Priest (Sangha Rájá) of Mandalay about the controversy that was raging in Ceylon with respect to the validity of the Balapitimódara Símá, in which the ordination of the Amarapura priests had been hitherto held. The Sangha Rájá, be it remembered, is the head of the whole priesthood of Burmah and is regarded with the highest veneration by both the clergy and laity of that country, and is, moreover, appointed to that exalted post by the king himself. This pontiff having learnt the particulars of the case and after consulting the most eminent members of the Buddhist clergy in that country, drew up a memorandum embodying their decision on the matters in dispute, and sent the document in charge of these priests to the address of the principal priests of the Amarapura Society in Ceylon. This authoritative decision which was adverse to the views held by those who maintained the validity of the aforesaid

Si'má', not having been accepted as conclusive by them, the Sangha Rája of Burmah sent a second epistle supporting the statements made in the first by copious quotations from the Pa'li texts and commentaries, and exhorting the recalcitrant priests to yield to reason and authority. When this epistle was read in a public assembly of the Buddhist clergy and laity, the then High Priest of the Amarapura Society and his colleagues who, for some time, upheld the validity of the disputed Si'ma' became convinced of its faultiness, and, renouncing their preconceived notions on the subject, joined the party of Lankágoda. A number of priests at Dodanduwa who stood aloof from the contending factions also gave in its adherence on this day to the united factions, and thenceforward the three parties in alliance performed their ecclesiastical functions together in peace and harmony. But this epistle as well as two others accompanied with diagrams on the subject, subsequently addressed to the Amarapura priests of Ceylon by two learned members of the Burmese Church, had no effect on those who persisted in their error. So, time passed on; and several of the clergy who held fast to the validity of the aforesaid consecrated boundary departed this life holding their own opinions with tenacity to the last.

Things were in this state when the priest Vimalasára Thera of the Ambagahapitiya Vihára, at Velitota, who had received his ordination at the faulty place of consecration wrote some epistles addressed to the late King of Burmah and to the

leading ministers and priests of that country, propounding certain questions having reference to the validity or invalidity of the disputed Si'ma' at Balapitimodara. These epistles were sent in charge of a pious Burmese devotee who happened to visit Ceylon at that time and appear to have duly reached their several destinations. The questions submitted by *Vimalasa'ra* were, at the instance of the king and his ministers referred to a Committee of the most learned Buddhist priests of Mandalay under the presidency of the best Vinaya scholar of that country named *Sirisaddhamma-vaṅsa-pa'la Ja'gara Maha' The'ra.* This Committee embodied their opinions on the different points submitted to them in the form of a report, which was printed and published in Burmah; and copies of it were sent to Ceylon for distribution among the priests here. The decision arrived at by this learned Committee was again adverse to the opinions of Vimalasára and his party, and the Si'ma' at Balapitimodara was condemned as defective and faulty.

One would have supposed that this would settle the whole question and put an end to the controversy and strife once and for ever: but it was not so. Instead of yielding to reason or attempting to meet arguments, the Ceylon oppositionist priests found fault with some flimsy grammatical inaccuracies contained in the Burmese Report and criticized it recklessly in the Sinhalese newspapers of that day.

With the praiseworthy object of conciliating the factious brethren in Ceylon and uniting the Amara-

pura Society in the bonds of peace and brotherhood, one of the ablest and most learned elders of the Burmese Church who presided at the Committee aforementioned, named *Sirisaddhamma-vansa-pa'la Ja'gara Maha' Thera*, and who had come on a visit here, convened an assembly of the principal priests of Ceylon in order to advise and exhort the oppositionists to yield to reason and discipline. This celebrated priest and his retinue landed at Galle and were subsequently entertained with due honours by Vijayagunaratna Rájapaksha, Mudaliyar of the Governor's Gate, who accommodated them sumptuously at his own residence. This priest, in a great public assembly held at Velitara exhorted Vimalasára and his party to stand to reason and to submit to authority; but the oppositionists actuated by policy rather than wisdom, disregarded the sober admonition. Seeing his efforts fruitless, Ja'gara Thera made up his mind to depart from the Island with his praiseworthy object unaccomplished. On the eve of his departure, however, he caused to be assembled a large number of influential priests, among whom Vimalasára Thera was one, and having drawn up a powerful and convincing document in Páli, treating the whole subject from the stand-point of the Vinaya and its Commentaries, caused it to be read, and handed it to Vimalasa'ra, the leader of the Opposition, saying, "Brother, acknowledge these arguments as conclusive and admit your error."

Vimalasára making no frank reply, the priest Jágara left the country in disgust, making the taunting and

sarcastic remark, " If ye are so obstinate as not to listen to reason, and so proud as not to acknowledge error, how can I possibly help you!"

Nevertheless, after the great Thera, Jagara, left the Island, the leader of the oppositionist band Vimalasára Thera printed and published a work entitled *Si'má-lakkhana-di'pani* in which he attempted to set at naught the generally received opinions of the ancient elders of the church who, in his estimate, were not infallible and were liable to error. This book has been widely circulated among the Amarapura section of the Buddhist clergy both in and out of the Island; and its tendency is to perpetuate and widen the breach which has unfortunately occurred among the brethren of the Amarapura clergy.

In order, therefore, to counteract the evil effects which this work is calculated to produce among the laity and clergy, and to correct the errors and misrepresentations which it contains, and thus, if possible, to restore peace and harmony in the Amarapura Church of which we have the honor of holding the dignified office of High Priest, and also with the view of promoting the welfare of Buddhism in general, we have thought it incumbent upon us to publish a reply to that work by the title of "*Si'ma'-naya-dappana*" or " A Mirror of the System of Consecrated Boundaries."

To accomplish the objects abovementioned we have divided our book into five chapters embodying the following subjects.—

Chapter 1*st*, entitled, *Sambuddha-sa'sana-paveni-*

paridipana, contains an account of the introduction of Buddhism into the Island by Mahinda ; the Atthakatha' that he made in Sinhalese; their translation into the Pa'li by Buddhaghosa; a brief account of the great Synods held in India for the purpose of collecting and consolidating the canonical Scriptures, and the method by which the perpetuation of the Text and the Comments have been unbrokenly brought down by pupillary succession to the present day.

Chapter 2nd, entitled, *Si'ma'lakkhanadi'pani'-dosadassana*, contains strictures on the *Si'ma'lakkhanadi'pani'* published by Vimalasa'ra Thera, shewing the inaccuracy of the statements made by that priest on the above and other connected subjects, and the discordance of his views with the great law of the "*Catubbidha Vinaya*" or fourfold Vinaya laid down by Buddha as an unerring guide in all doubtful cases.

Chapter 3rd, entitled, *Baddha-si'ma'-saru'pa-sambheda'dip-paka'sana*, contains an account and a description of the two classes of Si'ma' called *Baddha* (built) and *Abaddha* (unbuilt) which our Lord Buddha has sanctioned, and shews the variety of ways by which those of the former class can be vitiated and the methods by which the faulty Si'ma' can be restored.

Chapter 4th, entitled, *Abaddha-sima'-sambheda'dip-paka'sana*, gives a description of the *Abaddha* or unbuilt class of Si'ma', and shows the variety of ways by which they may be vitiated and the methods by which they may be restored and rendered valid.

Chapter 5th, entitled, *Kamma-vipatti-sampattya'-dip-paka'sana*, describes the four methods of procedure

permitted by Buddha in the execution of the ecclesiastical functions of the priesthood; how they are rendered legal or illegal, valid or invalid; the methods by which an illegal or invalid action can be rendered legal and valid, and the evil of resisting lawful and acknowledged authority.

We have written the work in easy Pa'li prose, quoting the Text and the Comments bearing upon the subjects treated, in order that they may fall within the intelligence of readers who are not well-versed in those subjects, and of beginners of Pa'li studies. For the benefit of more advanced students and scholars who may wish to have a succinct account of the subjects treated and the line of argument adopted, we have briefly recapitulated in *verse* the contents of each chapter at its end.

We trust the learned reader will kindly excuse any errors that might have inadvertently crept into this treatise, and regard the subject-matter in its true and proper light.

(Summarized by)

L. CORNEILLE WIJESINHA,

MUDALIYAR.

විඥාපනං.

අනන්තාපරියන්තසත්තසන්තානගතකිලෙසකාලුසියාපග
මනවසප්පවත්තමහාකරුණාසමායොගෙන සීතලීභූතහද
යස්සාරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස වරසාසනායුභූතවිනය
විරචිතෙමස්මිං සීමානයදප්පණෙ පඤ්චෙව පරිච්ඡෙදා භව
න්ති—තෙසු තාව "සම්බුද්ධසාසනාවෙණිපරිදීපන"සඞ්ඛා
තෙ පඨමපරිච්ඡෙදෙ ගන්ථසමාරම්භානන්තරං "සීමානය
පරිදීපා'ත්‍යාදීසු වීසු ගාථාසු සාධිප්පායසඞ්ඛෙපො—තතො බුද්ධඝො
සමහාථෙරවරස්ස පවත්තිමාදිකත්වා තෙනෙව මහාථෙරව
රෙන සීහළට්ඨකථානං මාගධභාසාපරිවත්තනෙන සහෙව
නිදස්සිතො පොරාණට්ඨකථානං ගරුභාවනීයභාවො—ගම්භීර
තාච—තාසං මහාමහින්දත්ථෙරෙනාභතපොරාණට්ඨකථානං
සීහළභාසාරුළ්හීකරණං—සඞ්ගීතිකාරකමහාථෙරාසභෙසු
මහාකස්සපානන්දුපාලිත්ථෙරවරානං සමත්ථතාදිසංඛෙපප්ප
වත්තිමත්තං—තෙසං සඞ්ගීතියා අනුරූපභාවො—මහාථෙර
වරෙහි පාළියට්ඨකථානං සඞ්ගීතිසමාරුළ්හීකරණං—නිස්සයමු
ත්තකපරිසුපට්ඨාපකභික්ඛුනොවාදකසඞ්ඛාතානං තිණ්ණං
බහුස්සුතානං විසෙසො—භගවතො සම්මුඛාව උග්ගහිතඋපාලි
මහාථෙරාදිකාය ජම්බුදීපෙ ථෙරවරපරම්පරාය භගවතො
ධරමානකාලතො පට්ඨාය පාළියට්ඨකථානං ධාරණාහරණක්ක
මො—තතො ලඞ්කාදීපෙ මහාමහින්දත්ථෙරවරපරම්පරාය
තාසමෙව ධාරණාහරණක්කමො—සඞ්ඛෙපෙන කස්මීරග
න්ධාරාදීසු තෙසු තෙසු ජනපදෙසු සාසනපතිට්ඨානාකාරො—
යථාවුත්තට්ඨානනිදස්සනපයොජනං— අරිට්ඨපවාදාදීනමෙව —
සාසනගාරවො'ති ඉමෙ විසෙසා පධානතො පකාසිතා හොන්ති

දුතියෙ "සීමාලක්ඛණදීපනීදෙසනාධිකාරෙ" සීමාල
ක්ඛණදීපනීගන්ථාරම්භානන්තරමුද්දිට්ඨාය ආනච්චපදදීපනියා
ආදිපාඨාධිප්පායවිවරණං—පදවණ්ණනාදීසු විජ්ජමානදොසද
ස්සනං—සීමාසම්භෙද බන්ධනට්ඨපකාසකෙසු සද්දසත්ථඤ්ඤු
ආචරියෙසු චෙව පාළිමුත්තවිනයසඞ්ගහටීකාකාරෙ ත්වෙව
කාලඞ්කාරගෙථෙරෙව විරුද්ධට්ඨවිනිතාධිප්පායවසෙන ආරො
පිතදොසපරිහරණක්කමො— සීමාලක්ඛණදීපනියා දොසමිස්සී
භාවහෙතු— සීමාසම්භාදනං— අපෙක්ඛාහරණාච— සීමානං
ලොකසාසනවොහාරසිද්ධි—නිස්සයනිස්සිතභෙදො—සොධන
නයො චා'ති ඉමෙ විසෙසෙ දස්සෙත්වා—තසම්බන්ධෙව සීමාල
ක්ඛණදීපනීගන්ථෙ සීමාසාමඤ්ඤදීපනීපාළිමුත්තකාසම්භෙද
සම්භෙදදීපනී'ත්‍යාදීසු තංතංනාමිකාසු දීපනීසු නිද්දිට්ඨාය

සීමාකථාපටිසඤ්ඤුත්තාය අත්තනොමතියා කථඤ්චිපි සුත්තාදි
චතුබ්බිධවිනයෙ අනොතරණතා—තථාඅනොතරන්තියා මති
යා ඡඩ්ඩනීයතාච පාළියට්ඨකථානිස්සිතඅනෙකවිධසකාරණයු
ත්තිදස්සනෙනෙව විනිච්ඡිතා.

තතියෙ "බද්ධසීමාසරූපසම්භෙදදීපකාසනාධිකාරෙ" පා
ළියට්ඨකථාදීසු බද්ධාබද්ධසීමානං නිද්දිට්ඨසරූපාදි—බද්ධසීමානං
සම්භෙදසඞ්ඛාතසඞ්කරදොසො — සීමන්තරිකානුජානනං —
සීමානඤ්ඤමඤ්ඤං සභාගවිසභාගභෙදො—නදියං පතිට්ඨි
තස්සා'පි එකදෙසෙන ගාමසම්බන්ධස්ස උදකසොතානාවරණ
කට්ඨමයසෙතුනො අගාමභාවො—අගාමසඞ්ගහිතත්තසෙතු
සම්බන්ධෙන උප්පන්නාය උදකුක්ඛෙපසීමාය ඨිතෙහි භික්ඛූහි
ගාමසීමම්පසොධෙත්වා කතකම්මවිනාසො'ති එවමාදයො
විසෙසා පකාසිතා හොන්ති,

චතුත්ථෙ "අබද්ධසීමසම්භෙදදීපකාසනාධිකාරෙ" බද්ධාබද්ධ
වසෙන දුවිධානං සීමානං සමානසංවාසකත්තෙන සදිසභා
වො—සදිසභාවෙ සති'පි උප්පත්තියා විනාසෙන අන්තරිකා
යපමාණෙන ඨානෙනච තාසං බද්ධාබද්ධසීමානං විසදිසතා
ත්සසන්තානං ගාමසත්තබ්භන්තරොදකුක්ඛෙපසඞ්ඛාතඅබද්ධසී
මානම්පි අසම්මතත්තෙන එකසදිසත්තෙ සතෙ'පි සත්ත
බ්භන්තරොදකුක්ඛෙපසීමාහි සද්ධිං ගාමසීමායච යථාවුත්තු
ප්පත්තිවිනාසන්තරිකාපමාණට්ඨානෙහි විසදිසභාවො—බද්ධා
බද්ධසීමානං සබ්බසො විසදිසභාවෙ සති පඨමං බද්ධාය සීමාය
සම්මන්නනෙන අපෙක්ඛාත්ථරණෙනවා පච්ඡාබද්ධාය සීමාය අසි
මතාදස්සනත්ථං භගවතා දෙසිතස්ස "යෙසං භික්ඛවෙ සීමා"
ත්‍යාදිසුත්තස්ස අබද්ධසීමාවිසයෙ අනොතරණභාවො—තෙ
නානොතරණෙන අබද්ධසත්තබ්භන්තරොදකුක්ඛෙපසීමානං
විසභාගාහි බද්ධසීමාහි අබද්ධසීමාහිච සම්බන්ධෙ සතිපි උප්පජ්ජ
නං—උප්පන්නාසුච තාසු සීමාසු තා එකාබද්ධසීමායො අසො
ධෙත්වා කතොපසම්පදාදිකම්මානං විනාසො—ජම්බුදීපෙ මර
ම්මමණ්ඩලෙ පණ්ඩිතමහාථෙරෙහි සීමානං සඞ්කරාසඞ්කර
දොසාදොසභාවවිඤ්ඤාපනාය චිත්තකම්මෙන පරිනිට්ඨාපෙත්වා
පෙසිතානං සීමාපටිබිම්බපණ්ණානං යථාභූතරූපසණ්ඨානා
නිචා'ති එවමාදීනං අනුරූපවසෙන සංදස්සනං කතං හොති,

පඤ්චමෙපන "කම්මසම්පත්තිවිපත්ත්‍යාදිප්පකාසනාධිකාරෙ"
අපලොකනාදීනං චතුන්නං කම්මානං සරූපවිභාවනං—තෙ
සං කම්මානං සම්පජ්ජනක්කමො—විපජ්ජනනයොච—පුනප්පු
නකරණෙන සම්පන්නකම්මානං දළ්හිකම්මං—විපන්නානං ස
ම්පජ්ජනඤ්ච—තථාපුනප්පුනකරණෙ දොසං දස්සෙන්තානං වි
තණ්ඩවාදීනමෙව ආනිසංසදස්සීනං සකවාදීනඤ්ච විවාදෙ—

ජම්බුදීපෙ මරම්මරට්ඨාදීසුචෙව—අස්මිං ලඞ්කාදීපෙච—සියාම
දෙසාදීසු අනෙකෙසු ජනපදෙසුච දළ්හීකම්මාදිපයොජන
සාධනත්ථං ඤාතානං කම්මානං පුනප්පුනකරණකාරෙ—ඉධූප
ජනිතසීමාවිවාදවූපසමනත්ථාය සාසනමාමකකාරුණිකෙන
පරියත්තිවිසාරදඤෙය්‍යධම්මාභිමුඛීවරඤාණකිත්ති සිරිධජධ
ම්මසෙනාපතිමහාධම්මරාජාධිරාජගුරුසඞ්ඝරාජමහාථෙරවරා
දීහි තෙහි තෙහි පණ්ඩිතත්ථෙරෙහි විනයෙන විනිච්ඡිතානං
සත්තානං සීමාසඞ්කරවාදවිනිච්ඡයානං සඞ්ඛෙපප්පවත්ති—
විනයගම්භීරතාදී—අධම්මාදීනවො—ධම්මානිසංසො—ගන්ථ
පරිසමත්ති'ති ඉමෙ විසෙසා මුඛ්‍යතො පකාසිතා හොන්ති

එවංනිද්දිට්ඨෙසුමෙසු පඤ්චසු'පි පරිච්ඡෙදෙසු විත්ථාරම්පිච්ඡි
තානං තස්ස තස්සත්ථස්ස පකාසනත්ථං පාළිඅට්ඨකථාදිපාඨෙ
උද්ධරිත්වා තෙසං අධිප්පායත්ථවිවරණෙන විත්ථාරනයො ද
ස්සිතො—තථා'පි සඞ්ඛෙපරුචිකානමාධුනිකානං පාළිතො අ
ත්ථතොච ගහණධාරණසුකරභාවත්ථාය තස්මිං තස්මිං පරි
ච්ඡෙදෙ නිද්දිස්සිතානි පධානට්ඨානානි අනුපරිච්ඡෙදමෙව පරි
යත්තා සඞ්ඛිපිත්වා ගාථාබන්ධවසෙන යොජිතානි—මුද්දය
න්තාලයෙ එකච්චානමක්ඛරානමූනතායත්‍ර සබ්බත්ථ නිරුත්‍යා
නුරූපනයෙනෙව පදවාක්‍යයොජනාය දුක්කරත්තා මඤ්ඤ
න්තු—තථා සසද්දසත්ථමාගධ්‍යා පකතසද්දානං දිට්ඨමත්තෙපි
තප්ඵතා බාධමානාසු "නදී සීමා කුඤ්ඤූච්ච උදක්ඛෙපඤ්ඤත්ති
වට්ටති සෙසා පතොපි වට්ටති වචනං ජගදුති" එවමාදිසු
පදෙසුවාක්‍යෙසුච අක්ඛරානං දීඝරස්සසඤ්ඤොගවිසඤ්ඤොගා
වයවවිපරීතජං සුප්පණිණමනාරුළ්හම්පි මුද්දයන්තාකම්මිකා
නං පමාදෙනෙවච ගන්ථකාරපමාදදීහිච ජාතං යඤ්ඤදෙව
ඛලිතං පස්සෙය්‍යුං විසොධනදුක්කරත්තා ඛලිතනිරත්ථක
ත්තාච සල්ලක්ඛෙත්වා අත්තනොපරාපරාධසාධකා පණ්ඩිතා
තං තං පහාය සුද්ධමෙවත්ථං පරිකප්පෙන්තු අසබ්බඤ්ඤුලො
කියානං "සාසන්නිඛියා නවිජ්ජන්ති" 'ත්‍යාදියාථාවත්තාවං සමනුස්ස
රන්තා—ඉධපන සීමාලක්ඛණදීපනීගන්ථමාරබ්භා'පි තස්ස ත
ස්ස ඨානස්ස වණ්ණමානත්තා තගන්ථස්සානුපුරං සඤ්ඤාය
"සීමාලක්ඛණදීපනීකාරෙ"ති වුත්තං—තථා'පි අනෙකට්ඨානෙසු
වත්තබ්බත්තා වොහාරසුඛත්ථං "දීපනීකාරෙන දීපනීකාරෙ
නා" තිආදිනා නයෙනස්ස නාමං යොජිතන්ති සල්ලක්ඛෙන්තු

චරබුද්ධසාසනෙ පරියත්තිධම්මසම්භූතසුපරිසුද්ධපටිපත්තිධ
ම්මොනාම සබ්බසත්තානං ජාතිජරාදිදුක්ඛපරිමොචනමග්ගො
හොති—යස්ස කස්සචි දිට්ඨධම්මිකාදිස්ස කාරණා කොචිදෙව
තස්ස පටිපත්තිමග්ගස්සාවරණහෙතුභූතං ගණ්ඨිංවා සංරෙය්‍ය
තදඤ්ඤංවා පයොගං සමුට්ඨාපෙය්‍ය අවස්සමෙව තං හෙස්සන්

ලොකසාසනාභිපරිහානෙන තක්කාතතුනොචෙව මහතො
ච ජනකායස්ස අනත්ථාය අහිතාය දුක්ඛාය අඵාසුවිහාරාය
හෙතු—තථාවිධං ලොකසාසනපරිහානිං දිස්වා සුත්වාවා පෙස
ලෙහි තප්පරිහරණීය අවායමිත්වා උපෙක්ඛකෙහි ඨානම අන
නුරූපං ධම්මාතිවත්තනමිත්තිච සාසනධම්මොයෙව දිස්සති—
තස්මා තාදිසානං කෙසඤ්චි මුඛුල්ලොකනමකත්වා සාසනගරු
භාවෙන සුප්පටිපත්තිප්පකාසනත්ථං විනයෙන සඞ්ගහිතෙම
ස්මිං ගන්ථෙ එකමෙව විරුද්ධවාදං'පි දස්සිතා—තථාපි තෙ
භද්දන්තා විරුද්ධවාදිනො නින්දිතා ගරහිතා'ති මාසල්ල
ක්ඛණීයං—අධම්මාවිනයනිග්ගණ්හනෙන ධම්මො විනයො
ච පග්ගහිතො පසංසිතො'ති මඤ්ඤන්තු

අයම්පන සීමානයදප්පනගන්ථො සම්මාසම්බුද්ධස්ස පරි
නිබ්බාණ චතුසතාධිකානං ද්විනනං වස්සසහස්සානමුපරි පඤ්ච
වීසතිමෙ සංවච්ඡරෙඅස්මිංලඞ්කාදීපෙ, මරම්මාමරපුරාගත
සද්ධම්මවංසමහානිකායිකෙන සුගතසාසනද්ධජවිනයාචරිය
ධම්මාලඞ්කාරාභිධානෙන සඞ්ඝනායකත්ථෙරෙන සම්පාදෙ
ත්වා වාලුකාතිත්ථගාමෙ මහාකප්පිනමුදලින්දාරාමං සම්පත්තස්ස
ධම්මවිනයසඤ්ඤූසත්ථඤ්ඤූථෙරවරප්පමුඛස්ස මහාභික්ඛුසඞ්
ඝස්ස නියාදිතො තෙන මහාභික්ඛුසඞ්ඝෙන සමොලොකෙත්වා
වාචෙත්වා ච හට්ඨතුට්ඨෙන අයං ධම්මො අයං විනයො'ති ගාර
වෙන සම්පටිච්ඡිතො තථාසම්පටිච්ඡිතත්තා තං මහාසඞ්
ඝමපලොකෙත්වා බුද්ධාදිමාමකෙනෙකෙන සද්ධෙන පසන්නෙන
නඩ්ඪෙන මහාසයෙන සකධනපරිබ්බයෙන මුද්දයාපෙත්වා
සාසනාභිවුද්ධියා අනුරූපානං සගන්ථප්පබ්බජිතානං මුධා
ධම්මපණ්ණාකාරවසෙන දස්සාමීති සච්ඡන්දෙනෙව පටිඤ්ඤා
තො—පටිඤ්ඤානුරූපං

කොළම්බනගරෙ "තෝමස්මැන්ඩිස්විජයවික්කම
සිරිවඩ්ඪණ"
නාමධෙය්‍යෙන අමච්චෙන චෙව
වාලුකාතිත්ථගාමෙ "ආරොන්ද්‍රෙව්විජයසීහ" නාමෙන
ඨානන්තරිකෙන ච ද්විසහස්සචතුසතඅට්ඨවීසතිමෙ බුද්ධවස්සෙ
මුද්දාපිතො'ති දට්ඨබ්බං

1885.

නමොතස්සභගවතො අරහතො
සම්මාසම්බුද්ධස්ස

බුද්ධො බුජ්ඣිතනෙය්‍යමණ්ඩලවරො බොධෙති සබ්බෙ බුධෙ
ධම්මො ධම්මචරෙ දධාති අසනො නිස්සෙසදුක්ඛා ජනෙ,
සඞ්ඝො සංහතපාපවෙරිනිකරො පුඤ්ඤානුපුඤ්ඤාකරො
සෙට්ඨො සො තිවිධො මහග්ඝරතනො සම්භාසතං මෙ සිරෙ,

ඉච්චෙවං බුද්ධසූරං සුරනරමහිතං තාගතං ධම්මභානුං
මොහාරිං තෙන ඵුල්ලාමලකමලවනං දක්ඛිණෙය්‍යං ගණඤ්ච,
ථොමෙත්වා ථොමනෙය්‍යං සුචරිතසමිතිං යං මහන්තං අලත්ථං
තස්සාහං ආනුභාවෙනපගමිතඛිලසෙසන්තරායො—

විවිධනයවිචිත්තෙන සාසනස්සායුභූතෙ
විනයජලනිධිස්මිං නාථසූරප්පකාසෙ,
යතිචතුවිධකම්මස්සාසි සීමාව මූලා
නහි භවතුපසම්පත්‍යාදි දුට්ඨාය තස්සං—

එවං සාසනහානිභාගිනිම්මං සීමාවිපත්තිං සරං
සීමාලක්ඛණදීපනිඤ්ච විනයෙ බුද්ධානුමත්‍යාරිපුං,
කෙත්තං තුරිතං විහාය විසමං සඤ්ජාතමෙවබ්බුදං
සොධෙය්‍යං ජිනසාසනත්ථි විචිනං සම්මාවුපායං වරං—

සද්ධම්මවංසිකනිකායිකමුම්මථෙරා
අම්හාකමාචරියපාචරියානුගා ච,
යෙ තෙ භවන්ති ගුණිනො පටිපත්තිකාමා
අජ්ඣෙසිතො යතිවරෙහිපි තෙහිමෙහි—

වත්ථුත්තයම්හි නිරතා සපරත්ථකාමා
සබ්බඤ්ඤුසාසනවරෙ දයකිච්චකාරී,
ඨානන්තරෙහි විසුතා ච අගාරිනො යෙ
තෙහාපි ගන්ථකරණාය සමුස්සහිතො—

සී මා න ය ද ප්ප ණො.

සම්බුද්ධසාසනපවෙණිවිසුද්ධිමත්ත
මාදෙ නිදස්සියිධ සාසනගාරවාය,
සීමාවිපත්තිමවිපත්තිවාදිනො ථ
වාදෙ වදං විනයඤ්ඤුයවිරොධදෙසං

යාපොසථාදිකරණීය හි බන්ධනීයා
තෙ'වං ජිනෙන විනයෙනුමතාව සීමා,
තස්සා විසෙසනියමාදිමනෙකභෙදං
සුත්තාදිඤ්ඤුයමවිභාය නිදස්සයන්තො

තෙසංච කම්මනිකරානමනාථනාථො
සම්පාදනායථනුජානි අබද්ධ සීමා,
තාසඤ්ච සඞ්කරමසඞ්කරතාදිභෙදං
ගණ්ඨි දස්සයම්හාපි සුවිස්සුතෙහි

චත්තාරි යානි අපලොකනඤත්තියාදී
කම්මානි හොන්ති විනයෙනුමතානි තෙසං,
සන්දීපයං ඉහ මවිඤ්ඤැනපාළිඅත්ථ
සංවණ්ණනාහිමවිපත්තිවිපත්තිභෙදං

යෙ සඞ්ඝරාජපමුඛාගමකොවිදා හුං
ථෙරාපරන්තවිසයෙ පටිපත්තිකාමා,
යං සීමදෙසම්හ නිච්ඡිය නෙකවාරං
තෙ පෙසයුං තදපි එත්ථ සුසංඛිපන්තො

ධම්මාපගම්මමනුයන්ති අධම්මමෙකෙ
ධම්මාපගා තදනුයන්ති උපෙක්ඛකා ච,
ධම්මෙ චරන්ති අපරෙනුගතා ච තෙසං
ධම්මෙනයෙවිහ ඒලුද්දිසනං කරණෙ

සද්ධාදයාසතිඛමාදිගුණෙ හි සන්තො
බද්ධාසයාවිහ භවන්ති ච සාසනස්මිං,
අද්ධා දදෙය්‍යුම්ති සාධුගුණීනමෙසං
බුද්ධානුසාසනභිසංඛතතුට්ඨිදායං

වුත්තානුපුබ්බමතොව සාසනවරස්සුජ්ජොතනත්ථාය ච
අද්ධානක්ඛමතාය වාපි රිපූනං වාදූපහාරාය ච,
සුත්තාදීනයුත්තිමාදිය තහිං යාථාවමත්ථං වදං
තං සීමානයදප්පනව්හයමිමං වක්ඛාමි සුද්ධිප්පදං

සීමානයදප්පනො

සීමාලක්ඛණදීපනීකාරෙන හි තස්මිං අත්තනො ගන්ථෙ ආදොව, “සම්බොධොදයසම්භූතං” ත්‍යාදිඉට්ඨදෙවතානුස්සරණානන්තරං

“උදකුක්ඛෙපසීමාය ආහච්චපදනිස්සයං……පෙ……

සාසනත්ථාය වක්ඛාමි සීමාලක්ඛණදීපනිං”ති ද්වීහි ගාථාහි කරණප්පකාරාදීනි දස්සෙත්වා තස්ස සීමාලක්ඛණදීපනිගන්ථස්ස සාත්ථකත්තං විභාවෙත්වා තදනන්තරං ජිනසාසනෙ පොරාණගන්ථකාරකාචරියෙසු චෙව තෙසමාචරියානං තෙසු තෙසු සීමානයපරිදීපකවිවිධගන්ථජාතෙසු ච අනරියතාදි අනෙකවිධඅවිනිච්ඡයවිසමතාකථාදොසමාරොපනෙන න මුනිනො සුත්තමත්තස්සෙව පමාණතාපරිදීපනත්ථං.

> “සීමානයපරිදීපා විවිධා ගන්ථා චිරන්තනෙහි කතා,
> අරියා නො තෙ ධීරා සබ්බඤ්ඤූ තෙ නචෙවාහුං……
>
> තෙනෙවහි අවිනිච්ඡය ඨිති විසමතා කථා බහුවිධාපි,
> දිස්සන්ති තෙසු තෙසං තස්මා සුත්තං පමාණමිහ මුනිනො”ති ආහ.

තත්ථ, සීමානයපරිදීපා සම්මාසම්බුද්ධෙනානුඤ්ඤාතබද්ධාබද්ධසීමානං නානාවිධනයලක්ඛණප්පකාසකා, විවිධා ගන්ථා අනෙකප්පකාරා තෙ තෙ විනයගන්ථා, චිරන්තනෙහි යෙහි පොරාණකාචරියෙහි, කතා විරචිතා, තෙධීරා ගන්ථකාරකාචරියා තෙ පුරාතනා පණ්ඩිතා, නො අරියා අරියගුණවිසෙසාධිගතා නාහෙසුං, තෙ පුරාතනාවිචක්ඛණා, සබ්බඤ්ඤූ නචෙවාහුං සබ්බධම්මජානනසීලිනො සම්මාසම්බුද්ධා ච නෙව අහෙසුං, හි යස්මා තෙ සීමානය පරිදීපක පොරාණගන්ථකාරකාචරියා අනරියා අසබ්බඤ්ඤුනො ච අහෙසුං, තෙනෙව තෙනෙව හෙතුනා, තෙසං යථාවුත්ත පොරාණකාචරියානං, තෙසු සීමානය පරිදීපකෙසු තෙසු විවිධගන්ථජාතෙසු, බහුවිධාපි අනෙකප්පකාරාපි, අවිනිච්ඡයඨිතිවිසමතා විනිච්ඡයරහිතඨිතිවිසමභාවෙන යුත්තා, කථා කථායො, දිස්සන්ති පඤ්ඤායන්ති, තස්මා

යස්මා හෙතුනා අවිනිච්ඡයඨිතිවිසමතාකථා බහුවිධා පි දිස්සන්ති තෙසු තෙසං තස්මා හෙතුනා, ඉහ ඉමස්මිං සාසනෙ වා සීමාධිකාරෙ, අථවා ඉහ මයා රචයමානසීමාලක්ඛණදීපනීගන්ථෙ, මුනිනො භගවතො, සුත්තං අවිනිච්ඡය විසමකථාදි දොසවිරහිතං විනයදෙසනාපාළිමත්තං, පමාණං අලං අරහතී ති අත්ථො.

එවමිමාසං ද්වින්නං ගාථානං තෙහි තෙහි වචනෙහි යස්මා අත්තනො මතෙන සම්මාසම්බුද්ධසාසනෙ සීමානයප්පකාසකා අනෙකප්පකාරා ගන්ථා යෙහි පොරාණකාචරියෙහි කතා තෙ පුරාතනා විවිධගන්ථකාරකාචරියා තස්මිං ගන්ථකරණකිච්චෙ සබ්බසො කුසලා අරියා නාහෙසුං තථා සබ්බසො ගන්ථකරණසාමත්ථියරහිතා පි එකදෙසෙනකුසලා සබ්බඤ්ඤුනො ච නෙව අහෙසුං තෙනෙව කාරණෙන තෙසං යථා වුත්තානං චිරන්තනානං තෙසු අනෙකප්පකාර ගන්ථජාතෙසු අවිනිච්ඡයඨිතිවිසමතා කථා බහුවිධා පි දිස්සන්තීති භණන්තො තස්සෙ'ව සම්මාසම්බුද්ධස්ස සාසනපවෙණිපරිපාලකා අසබ්බඤ්ඤුනොපි සුතබුද්ධා ගන්ථකාරකාරියභූත චිරන්තනා අනරියාති ච, තෙහෙ'වා'රියභූත චිරන්තනෙහි කතා සීමානයපරිදීපා විවිධා පොරාණට්ඨකථාදිගන්ථා පි බහුවිධාහි අවිනිච්ඡයඨිතිවිසමතා කථාහි යුත්තා ඉහ අප්පමාණා අසඞ්ඛෙය්‍යා අපච්චසිකා'ති ච දස්සෙත්වා තමත්ථං විසෙසෙන පි පකාසෙන්තො ආහ "තස්මා සුත්තං පමාණම්හ මුනිනො"ති

අථවා, සීමානයපරිදීපා සීමානයප්පකාසකා, විවිධා ගන්ථා තෙ තෙ අනෙකප්පකාරගන්ථජාතා, චිරන්තනෙහි යෙහි පොරාණකාචරියෙහි, කතා රචිතා, තෙතෙ ධීරා තෙතෙ චිරන්තනා විවිධගන්ථකාරක විචක්ඛණා, නො අම්හාකං, අරියා අරියභූතා, සබ්බඤ්ඤූ සම්මා සම්බුද්ධා, නාචෙවාහුං නෙව අහෙසුං, හි යස්මා තෙ තෙ චිරන්තනා සබ්බඤ්ඤුනො නෙව අහෙසුං, තෙනෙව තස්මා'ව කාරණා, "අවිනිච්ඡය—පෙ—සුත්තං පමාණම්හ මුනිනො" යස්මා තෙසං චිරන්තනානං තෙසු ගන්ථෙසු අවිනිච්ඡයඨිතිවිසමතා බහුවිධා'පි කථා දිස්සන්ති තස්මා අම්හාකං අරියස්ස සබ්බඤ්ඤුමුනිනො සම්මාසම්බුද්ධස්ස සුත්තසඞ්ඛාතං විනයදෙසනා පාළිමත්තං, ඉහ ඉමස්මිං සීමාධිකාරෙ, පමාණං අලං සද්ධාතබ්බං පච්චෙතබ්බච හොති,

අසබ්බඤ්ඤූනං සීමානයපරිදීපවිවිධඅට්ඨකථාදිගන්ථකාරානං තෙසං තෙසං මහාකස්සපොපාලිත්ථෙරාදි අරියභූත චිරන්තනාන‘මපි තෙසු තෙසු ගන්ථෙසු අවිනිච්ඡිය ඨිතිවිසමතා බහුවිධාපි කථා පාළිවිනිමුත්තා දිස්සන්ති තස්මා තා අට්ඨකථා‘පි පමාණරහිතා සද්ධාතබ්බා න හොන්තීති, එවමෙත්ථ අපරෙන පරියායෙන අත්ථවිකප්පො දට්ඨබ්බො –

අයම්හ සබ්බපතො සීමානය පරිදීපාතත්‍යාදිසු,
මීසු ගාථාසු සාධිප්පායත්ථදීපනා

අයමෙව අපරත්ථ වණ්ණනක්කමො දීපනිකාරෙනා‘පි අතිවිය ඉච්ඡිතොති පඤ්ඤායති තෙහි තෙහි චිරන්තනෙහි අරියෙහි කතෙ අට්ඨකථාදි තෙතෙ සීමානයපරිදීප විවිධවිනයගන්ථජාතෙ පටික්ඛිපිත්වා අරියස්ස සබ්බඤ්ඤුමුනිනො සුත්තපමාණත්තසෙව දස්සිතත්තා – වුත්තමෙවෙතං ; විසෙසෙන අට්ඨකථාදි ගන්ථජාතපටිබාහනං නිප්පරියායෙනා‘පි සීමාලක්ඛණදීපනියං පණ්ණරසම දුබ්බිතකථාපරිදීපනෙ “ඉමිස්සංයෙව සීමාකථායං අට්ඨකථාහි ගණ්ඨිපදානි තථා ගණ්ඨිපදෙහි අට්ඨකථා ගණ්ඨිපදානි ටීකාහි ටීකායොපි අපරාපරා ටීකාහිපි අපරානි පකරණානි තානිපි අඤ්ඤමඤ්ඤානි එවං සබ්බානි තානි පච්චෙකවිරුද්ධානි – අට්ඨකථායම්පන සීමාමාලකෙ – පෙ – එවං සීමාලංකාරසඞ්ගහාදිසුපි දිස්සන්ති, තස්මා සුත්තමෙව පමාණං‘ තෙනාවොචුම්හ – සීමානයපරිදීපා – පෙ – තස්මා සුත්තං පමාණම්හ මුනිනොති – ඉදංහි කාරණමාරබ්භ කෙචිපනමෙහපරිහිලෙතුම්පි මඤ්ඤිස්සන්ති කෙ පනිමෙ කථං හි නාමපොරාණකානං කථාසු දොසං වා ආරොපෙස්සන්ති තෙසං වචනානි වා පටිබාහිස්සන්ති පොරාණකායෙව ආචරියාභගවතො අධිප්පායං සජානිස්සන්ති කථං දානි ආධුනිකා තෙවිය ජානිස්සන්තීති – පෙ – එතදෙව නිස්සාය අවොචුම්හ –

තස්මාහි සාධුචරිතං අනුසික්ඛමානා – පෙ –
කිතෙනහි ආමිසගරූහි අවිදදූසුහී ති” ඉමිනා –

එවං දීපනිකාරෙ අත්තනා ගන්ථාරම්භෙ පටිඤ්ඤාතනයෙන සම්මාසම්බුද්ධසාසනෙ අඪකථාගණ්ඨිපදටීකාපකරණ

සඞ්ගහප්පභෙදෙසු තෙසු සබ්බසු ගන්ථෙසු අවිනිච්ඡය
විසමකථාදි දොසමාරොපෙන්තො "එවංසබ්බානි තානිපච්චෙව
කච්චිරුද්ධානි" ති වත්වා තෙසං ගන්ථානං පරිච්චජනෙන
අත්තනො අසඞ්කරවාදපතිට්ඨාපනාය සීමාලඞ්කාරදීපනී
ගන්ථස්ස සාත්ථකත්තංචෙව මුනිනො සුත්තමත්තස්සෙව
පමාණතඤ්ච විභාවෙසීති වෙදිතබ්බා, එවං "තස්මා සුත්තං
පමාණම්හමුනිනො" ති විභාවෙත්වා අනන්තරංච ආරොහි
තට්ඨානතො ඔරොහන්තො විය සුත්තානුලොමස්සච සබ්බෙ
ය්‍යතා විභාවනත්ථමාහ.
"මුනිනා දෙසිතමෙතං උපනීති රසොච සබ්බෙය්‍යාති"
තත්ථ, මුනිනා සබ්බඤ්ඤුනා, දෙසිතං භාසිතං,එතංපමා
ණමිතිවුත්තං සුත්තං, රසො ච සුත්තානුලොමො ච,
සබ්බෙය්‍යා සද්දහිතබ්බා, පමාණවසෙන ගහෙතබ්බාති
අත්ථො~~~එවම්ධසුත්තානුලොමස්ස ච ගහිතත්තා බුද්ධස්ස
භගවතො ආසයඤ්ඤුනො මහිද්ධිකෙහි චිරන්තනෙහි අට්ඨකථා
චරියාරියඛීණසවත්ථෙරෙහි ජිනසාසනෙ අසෙසධම්මවිනය
විනිච්ඡයෙසු අභිමතො චතුබ්බිධො විනයො දීපනිකාරෙන
අනභිමතො අනිච්ඡිතොව හොති, තථාපි, වුත්තමෙව අට්ඨ
කථායං.

> චතුබ්බිධං හි විනයං මහන්තෙථෙරා මහිද්ධිකා,
> නීහරිත්වා පකාසෙසුං ධම්මසඞ්ගාහකා පුරා~~~

කතමං චතුබ්බිධං සුත්තං සුත්තානුලොමං ආරියවාදං අත්තනො
මතින්ති, තත්ථ සුත්තං නාම සකලවිනයපිටකෙ පාළි"ත්‍යාදි
අපි ච ඉමාය විනායං සුත්තරසානං සබ්බෙය්‍යතා විභාවනා
යපි, යෙ තෙ සද්ධම්මසංවණ්ණනාය කොවිදා චිරන්තනා
ධම්මවිනයපාළි අට්ඨකථා සඞ්ගාහකා මහාකස්සප ආනන්ද
උපාළිත්ථෙරාදි පඤ්චසතා අරහන්තො චතුපටිසම්භිදා ඡළභි
ඤ්ඤාදිභෙදෙ උත්තරිමනුස්සධම්මෙ අප්පටිහතබුද්ධිනො අ
සෙඛා මහාඛීණසවා අරියා අහෙසුං තෙ අනරියා'ති ච, අන
රියානං තෙසං සීමානයපරිදීපවිවිධවිනයගන්ථෙසු අවිනිච්ඡය
ඨිතිවිසමතා කථා බහුවිධා'පි දිස්සන්ති තස්මා තෙ තෙ
අට්ඨකථා ගන්ථාපි අප්පමාණා අසබ්බෙය්‍යා'ති ච පරියායෙන විභා
විතා තදත්ථම්ධාපි විසෙසෙන පකාසෙති "මුනිනා දෙසිතමෙතං
උපනීතිරසො ච සබ්බෙය්‍යා" ත්‍යාදිනා තෙනෙව අඤ්ඤාපන

ආචරියවාදාධිප්පායසංඛාතා දුවිධවිනයා නසන්දහිතබ්බාති අය
මධිප්පායො'පි නිප්පරියායෙන වුත්තො'ති වෙදිතබ්බො, තථා
පි—අනෙකෙහි පණ්ඩිතෙහි විවිධගන්ථෙසු අභිත්ථුතගුණෙ
න "පරමවිසුද්ධසද්ධාබුද්ධි විරියපතිමණ්ඩිතෙන සීලාචාරජ්ජව
"මද්දවාදි ගුණසමුදයසමුදිතෙන සකසමය සමයන්තරගහණ
"ජ්ඣොගාහණසමත්ථෙන පඤ්ඤාවෙය්‍යත්තිය සමන්නාගතෙ
"න තිපිටක පරියත්තිප්පභෙදෙ සාට්ඨකථෙ සත්ථුසාසනෙ අප්ප
"ටිහතඤාණප්පභාවෙන මහාවෙය්‍යාකරණෙන කරණසම්ප
"ත්තිජනිතසුඛවිනිග්ගත මධුරොදාරවචනලාවණ්ණ යුත්තෙන
"යුත්තමුත්තවාදිනා වාදිවරෙනමහා කවිනා ඡළභිඤ්ඤා පටි
"සම්භිදාදිගුණපතිමණ්ඩිතෙ උත්තරිමනුස්සධම්මෙ සුප්පතිට්ඨිත
"බුද්ධීනං ථෙරවංසප්පදීපානං ථෙරානං මහාවිහාරවාසීනං වං
"සාලඞ්කාරභූතෙන විපුලවිසුද්ධබුද්ධිනා බුද්ධඝොසො'ති ගරූහිග
"හිතනාමධෙය්‍යෙන මහාථෙරෙන" භගවතො පරිනිබ්බාන
තො විපඤ්ඤාසුත්තරනවවස්සසතෙ අතික්කන්තෙ සකාච
රිය මහාරෙවතත්ථෙරානුඤ්ඤාය ජම්බුදීපතො නික්ඛම්ම ම
හානාමරාජිනි රජ්ජංකාරෙන්තෙ ලඞ්කාදීපමාගතෙන වින
යාදි තීසු පිටකෙසු තෙ තෙ අට්ඨකථා ගන්ථා මාගධභාසාය පරි
වත්තිතා වුත්තං හි මහාවංසෙ—

බොධිමණ්ඩසමීපම්හිජාතො බ්‍රාහ්මණමාණවො,
විජ්ජාසිප්පකලාවෙදී තීසු වෙදෙසු පාරගො—

සම්මාවිඤ්ඤාතසමයො සබ්බවාදවිසාරදො,
වාදත්ථීජම්බුදීපම්හි ආහිණ්ඩන්තො පවාදිකො—

විහාරමෙකං ආගම්ම රත්තිං පාතඤ්ජලීමතං,
පරිවත්තෙති සම්පුණ්ණපදං සුපරිමණ්ඩලං—

තත්ථෙකො රෙවතොනාම මහාථෙරො විජානිය,
මහාපඤ්ඤො අයංසත්තො දමෙතුං වට්ටතීති සො—

කො නු ගද්‍රභරාවෙන විරවන්තො'ති අබ්‍රවි—පෙ—
දෙහිමෙ'තන්ති වුත්තෙහි ගණ්හ පබ්බජ්ජ තං ඉති—

මන්තත්ථී පබ්බජිත්වා සො උග්ගණ්හි පිටකත්තයං,
ඒකායනො අයං මග්ගො ඉතිපච්ඡා තමග්ගහි—

බුද්ධස්ස විය ගම්භීර ඝොසත්තා නං වියාකරුං,
බුද්ධඝොසොති, සොසො හි බුද්ධො විය මහීතලෙ—

තත්ථ ඤාණොදයං නාම කත්වා පකරණං තදා —පෙ—
තථාචරියවාදා ච භින්නරූපා න විජ්ජරෙ —

සීහලට්ඨකථා සුද්ධා මහින්දෙන මතිමතා,
සඞ්ගීතිත්තයමාරූළ්හං සම්මාසම්බුද්ධ දෙසිතං —

සාරිපුත්තාදිගීතඤ්ච කථාමග්ගංසමෙක්ඛිය,
කතාසීහලභාසාය සීහලෙසුපවත්තති —

තංතත්ථ ගන්ත්වා සුත්වා තං මාගධානං නිරුත්තියා,
පරිවත්තෙහි සා හොති සබ්බලොක හිතාවහා —

එවංවුත්තෙ පසන්නො සො නික්ඛමිත්වා තතො ඉමං —පෙ—
එත්ථදස්සෙහි තං දිස්වා සබ්බෙදෙමා'ති පොත්ථකෙ —

පිටකත්තයමෙත්ථෙව සද්ධිමට්ඨකථාය සො,
විසුද්ධිමග්ගං නාමාකා සඞ්ගහෙත්වා සමාසතො —

තතො සඞ්ඝං සමානෙත්වා සම්බුද්ධමතකොවිදං,
මහාබොධිසමීපම්හි සො තං වාචෙතුමාරභී —

දෙවතා තස්ස නෙපුඤ්ඤං පකාසෙතුං මහාජනෙ,
ඡාදෙසුං පොත්ථකං සො'පිවත්තික්ඛත්තුම්පි තං අකා —

වාචෙතුං තතියෙ වාරෙ පොත්ථකෙ සමුදාහටෙ,
පොත්ථකද්වයමඤ්ඤම්පි සණ්ඨපෙසුං තහිං මරූ —

වාචයිංසු තදා භික්ඛූ පොත්ථකත්තයමෙකතො,
ගන්ථතො අත්ථතොවාපි පුබ්බාපරවසෙන වා —

ථෙරවාදෙහි පාළිහි පදෙහි ව්‍යඤ්ජනෙහි ච,
අඤ්ඤත්ථත්තමහූ නෙව පොත්ථකෙසු'පි තීසු'පි —

අථ උග්ඝොසයී සඞ්ඝො තුට්ඨහට්ඨො විසෙසතො,
නිස්සංසයං'යං මෙත්තෙය්‍යො ඉති වත්වා පුනප්පුනං —

සද්ධිමට්ඨකථායාදා පොත්ථකෙ පිටකත්තයෙ,
ගන්ථාකරෙ වසන්තොසො විහාරෙ දූරසඞ්කරෙ —

පරිවත්තෙසි සබ්බාපි සීහලට්ඨකථා තදා,
සබ්බෙසංමූලභාසාය මාගධාය නිරුත්තියා —

සත්තානං සබ්බභාසානං සා අහොසි හිතාවහා,
ථෙරියා චරියා සබ්බෙපාළිං වියතමග්ගහුං"ති —

එවං තෙන බුද්ධඝොසමහාථෙරෙන අත්තනා රචියමානට්ඨකථානං සීහලමහාඅට්ඨකථං සරීරං කත්වා අවසෙසාසු මහාප

ච්චරි කුරුන්දි අන්ධක සංඛෙපාති තං තං නාමිකාසු අට්ඨකථාසු ආගතං සබ්බම්පි සවිනිච්ඡයසුත්තමත්ථං අසෙසෙත්වා මාගධභාසං පරිවත්තනෙන සමන්තපාසාදිකා නාමිකාය'පි විනයට්ඨකථාය ආදෙව රතනත්තයපණ්ණාමං කත්වා තෙනපණ්ණාමකිරියා ජනිතොළාර පුඤ්ඤසන්දොහානුභාවෙන අත්තනො විහතන්තරායතං පකාසෙත්වා අනන්තරං—

යස්මිං ඨිතෙ සාසනමට්ඨිතස්ස පතිට්ඨිතං හොති සුසණ්ඨිතස්ස,
තං වණ්ණයිස්සං විනයං අමිස්සං නිස්සාය පුබ්බාචරියානුභාවං—

ඉතිවුත්තං, අට්ඨිතස්ස සුසණ්ඨිතස්ස සාසනං යස්මිං ඨිතෙ පතිට්ඨිතං හොති තං විනයං අමිස්සං පුබ්බාචරියානුභාවං නිස්සාය වණ්ණයිස්සන්ති යොජනා—

තත්ථ, අට්ඨිතස්සාති කාමසුඛල්ලිකත්තකිලමථානුයොගසංඛාතෙ අන්තද්වයෙ අට්ඨිතස්ස, සුසණ්ඨිතස්සාති යථාවුත්ත අන්තද්වයෙ අට්ඨිතත්තා යෙව මජ්ඣිමාය පටිපදාය සම්මා ඨිතත්තා සුසණ්ඨිතස්ස භගවතො, සාසනන්ති අධිසීල අධිචිත්ත අධිපඤ්ඤා සඞ්ඛාතසික්ඛාත්තයසඞ්ගහිතං සාසනං, යස්මින්ති යස්මිං විනයපිටකෙ, ඨිතෙති පාළිතො ච අත්ථතො ච අනූනං හුත්වා ලජ්ජීපුග්ගලෙසු පවත්තනවසෙන ඨිතෙ, පතිට්ඨිතං හොතීති තෙසු එව ලජ්ජීපුග්ගලෙසු පවත්තනවසෙන පතිට්ඨිතං හොති, තන්ති පුබ්බෙ යස්මින්ති අනියමෙත්වා වුත්තස්ස නියමවචනං, තස්ස තං ඉච්චස්ස විනයන්ති ඉමිනා සම්බන්ධො. තං විනයපිටකන්ති වුත්තං හොති, අමිස්සන්ති නිකායන්තරලද්ධීහි අසම්මිස්සං කත්වා අනාකුලං කත්වා, සික්ඛාපදපඤ්ඤත්තියා අනුරූපකාලමත්තස්සාපි ධම්මසෙනාපති සාරිපුත්තත්ථෙරසදිසෙනා'පි දුවිඤ්ඤෙය්‍යසභාවතො කෙවලං බුද්ධවිසයං විනයපිටකං අත්තනො බලෙන වණ්ණයිස්සාමීති වචනමත්තම්පි අඤ්ඤෙහි වත්තුමසක්කුණෙය්‍යත්තා "නිස්සාය පුබ්බාචරියානුභාවන්ති" ආහ, පුබ්බාචරියානුභාවො නාම අත්ථතො පුබ්බාචරියෙහි සංවණ්ණිතා අට්ඨකථා තස්මා පුබ්බාචරියෙහි සංවණ්ණිතං අට්ඨකථං නිස්සාය වණ්ණයිස්සං න අත්තනො යෙව බලං නිස්සායා'ති පිකානයෙන අත්ථො වෙදිතබ්බො, එවමුපරි'පි—

අථ පොරාණට්ඨකථාසු විජ්ජමානාසු පුන විනයසංවණ්ණනාය කිම්පයොජනන්ති යො වදෙය්‍ය තස්සා පොරාණට්ඨ

කථාය අනූනභාවං අත්තනො ච සංවණ්ණනාය පයොජනං දස්සෙන්තො ආහ—

> කාමඤ්ච පුබ්බාචරියාසභෙහි ඤාණම්බුනිද්ධොතමලාසවෙහි,
> විසුද්ධවිජ්ජ පටිසම්භිදෙහි සද්ධම්මසංවණ්ණනකොවිදෙහි—
>
> සල්ලෙඛියෙ නො සුලභූපමෙහි මහාවිහාරස්ස ධජූපමෙහි,
> සංවණ්ණිතො'යං විනයො නයෙහි චිත්තෙහි සම්බුද්ධවරන්වයෙහී'ති.

කාමන්ති එකන්තෙන යදිච්ඡකං වා සබ්බසොති වුත්තං හොති, තස්ස සංවණ්ණිතො'ති ඉමිනා සම්බන්ධො, කාමං සංවණ්ණිතො යෙව නො අසංවණ්ණිතො'ති අත්ථො, කෙහි පන සො විනයො සංවණ්ණිතො ති ආහ පුබ්බාචරියා සභෙහීති, මහා කස්සපත්ථෙරාදයො පුබ්බාචරියා එව අකම්පියට්ඨෙන උත්තමට්ඨෙන ච ආසභා තෙහි පුබ්බාචරියවරෙහීති වුත්තං හොති, කීදිසා පන තෙ පුබ්බාචරියාති ආහ "ඤාණම්බු"ති ආදි, අග්ගමග්ගඤාණසඞ්ඛාතෙන අම්බුනා සලිලෙන නිද්ධොතානි නිස්සෙසතො ආයතිං අනුප්පත්තිධම්මතාපාදනෙන ධොතානි වික්ඛාලිතානිවිසොධිතානි රාගාදීනි තීණි මලානි කාමාසවාදයො ච චත්තාරො ආසවා යෙහි තෙ ඤාණම්බුනිද්ධොතමලාසවා තෙහීති අත්ථො, ඉමිනා ච න කෙවලං එතෙසු ආචරියභාවො යෙව අථ ඛො රාගාදිමලරහිතා ඛීණාසවා විසුද්ධසත්තා එතෙති දස්සෙති, ඛීණාසවභාවෙ'පි න එතෙ සුක්ඛවිපස්සකා අථ ඛො එවරූපෙහි'පි ආනුභාවෙහි සමන්නාගතාති දස්සෙන්තො ආහ විසුද්ධවිජ්ජාපටි සම්භිදෙහීති, විසුද්ධා අච්චන්තපරිසුද්ධා තිවිජ්ජාදිකා විජ්ජා චතස්සො ච පටිසම්භිදා යෙසං තෙ විසුද්ධවිජ්ජා පටිසම්භිදා තෙහි එකදෙසෙන පටිසම්භිදං අප්පත්තානං අරියානමෙව අභාවතො එතෙහි අධිගතපටිසම්භිදා පුථුතරං ලද්ධප්පභෙදාති දස්සෙතුං විසුද්ධගහණං කතං, විජ්ජාති තිස්සො විජ්ජා අට්ඨවිජ්ජා වා, තත්ථ පුබ්බෙ නිවාසඤාණං දිබ්බචක්ඛුඤාණං ආසවක්ඛයඤාණඤ්චාති ඉමා තිස්සො විජ්ජා, අට්ඨ විජ්ජා පන—

> විපස්සනාඤාණමනොමයිද්ධි ඉද්ධිප්පභෙදො පි ච දිබ්බසොතං,
> පරස්ස චෙතොපරියායඤාණං පුබ්බෙනිවාසානුගතඤ්ච ඤාණං—
> දිබ්බඤ්ච චක්ඛාසවසඞ්ඛයොති එතානි ඤාණානි ඉධට්ඨවිජ්ජා"ති

එවං විපස්සනාඤාණමනොමයිද්ධි සද්ධිං පරිග්ගණ්හිත්වා ඡඅභිඤ්ඤායෙව, අත්ථපටිසම්භිදා ධම්මපටිසම්භිදා නිරුත්තිපටිසම්භිදා පටිභාණපටිසම්භිදා'ති චතස්සො පටිසම්භිදා, තත්ථ සඞ්ඛෙපතො හෙතුඵලෙ ඤාණං අත්ථපටිසම්භිදා, හෙතුම්හි ඤාණං ධම්මපටිසම්භිදා, හෙතුහෙතුඵලානුරූපවොහාරෙසු ඤාණං නිරුත්තිපටිසම්භිදා, ඉදං ඤාණං ඉමමත්ථං ජොතයතී'ති ඉමිනා ආකාරෙන හෙට්ඨා වුත්තෙසු තීසු ඤාණෙසු පවත්තඤාණං පටිභාණපටිසම්භිදා, එතාසම්පන විත්ථාරකථා අතිපපඤ්චභාවතො ඉධ න වුච්චති, පටිසම්භිදප්පත්තානං සද්ධම්මෙසු ඡෙකභාවතො ආහ සද්ධම්මසංවණ්ණනකොවිදෙහී'ති, පිටකත්තයසඞ්ඛාතස්ස සද්ධම්මස්ස සංවණ්ණනෙ සබ්බසො අත්ථප්පකාසනෙ කොවිදෙහි ඡෙකෙහි කුසලෙහී'ති අත්ථො, කිලෙසජාතං පරික්ඛාරබාහුල්ලං වා සංලිඛති තනුං කරොතීති සල්ලෙඛො, ඉධ පන ඛීණාසවාධිකාරත්තා පරික්ඛාරබාහුල්ලස්ස සල්ලිඛනවසෙනෙව අත්ථො ගහෙතබ්බො, තතොයෙව ගණ්ඨිපදෙ සල්ලෙඛියෙ පරිමිතපරික්ඛාරවුත්තියා'ති අත්ථො වුත්තො, සල්ලෙඛස්සභාවො සල්ලෙඛියං, තස්මිං සල්ලෙඛියෙ සල්ලෙඛපටිපත්තියන්ති වුත්තං හොති, නො සුලභූපමෙහීති අසුලභූපමෙහි, සල්ලෙඛපටිපත්තියා අසුකසදිසා'ති තෙසං උපමාය අනුච්ඡවිකපුග්ගලානං දුල්ලභත්තා නත්ථි සුලභා උපමා එතෙසන්ති නො සුලභූපමා, තෙහි සල්ලෙඛියෙ නො සුලභූපමෙහි, මහාවිහාරස්සා'ති සෙසනිකායවයං පටික්ඛිපති, ධජූපමෙහී'ති රට්ඨස්ස සඤ්ජානනහෙතුකං රට්ඨෙ බද්ධධජං විය අඤ්ඤත්ථානං අසුකෙහි ච අසුකෙහි ච ථෙරෙහි නිවසිතො මහාවිහාරො නාමා'ති එවං මහාවිහාරස්ස සඤ්ජානනහෙතුත්තා මහාවිහාරස්ස ධජූපමෙහි, සංවණ්ණිතො'ති සම්මා අනූනං කත්වා වණ්ණිතො, සංවණ්ණිතො අයං විනයො'ති පදච්ඡෙදො කාතබ්බො, චිත්තෙහි නයෙහී'ති අනෙකප්පභෙදනයත්තා විචිත්තෙහි නයෙහි, සම්බුද්ධවරන්වයෙහී'ති සබ්බඤ්ඤුබුද්ධවරං අනුගතෙහි, භගවතො අධිප්පායානුගතෙහි නයෙහී'ති වුත්තං හොති අථවා, බුද්ධවරං අනු ගතෙහි පුබ්බාචරියසීහෙහී'ති සම්බන්ධො කාතබ්බො...... එවං පොරාණට්ඨකථාය අනුභාවං දස්සෙත්වා ඉදානි අත්තනො සංවණ්ණනාය පයොජනවිසෙසං දස්සෙන්තො මාහ.

සංවණ්ණනා සීහලදීපකෙන වාක්යෙන එසා පන සංඛතත්තා,
නකිඤ්චි අත්ථං අභිසම්භුනාති දීපන්තරෙ භික්ඛුජනස්ස යස්මා—

තස්මා ඉමං පාළිනයානුරූපං සංවණ්ණනං දානි සමාරභිස්සං,
අජ්ඣෙසනං බුද්ධසිරිව්හයස්ස ථෙරස්ස සම්මා මනසී කරොන්තො'ති.

ඉදං වුත්තං හොති කිඤ්චාපි පුබ්බාචරියාසභෙහි යථාවුත්ත ගුණවිසිට්ඨෙහි අයං විනයො සබ්බසො වණ්ණිතො තථා'පි තෙසං එසා සංවණ්ණනා සීහලදීපවාසීනං භාසාය සංඛතත්තා රචිතත්තා දීපන්තරෙ භික්ඛුජනස්ස සීහලදීපතො අඤ්ඤදීප වාසිනො භික්ඛුගණස්ස කිඤ්චි අත්ථං පයොජනං යස්මා නාභි සම්භුනාති න සම්පාදෙති න සාධෙති තස්මා ඉමං සංවණ්ණ නං පාළිනයානුරූපං කත්වා බුද්ධසිරිත්ථෙරෙන අජ්ඣිට්ඨො ඉදා නි සමාරභිස්සන්ති— තත්ථ සංවණ්ණීයතී අනෙන එතායා'ති සංවණ්ණනා අට්ඨකථා, සා පන ධම්මසඞ්ගාහකත්ථෙරෙහි පඨමං තීණි පිටකානි සඞ්ගායිත්වා තස්ස අත්ථවණ්ණනානුරූපෙ නෙව වාචනාමග්ගං ආරොපිතත්තා තිස්සො සඞ්ගීතියො ආරුළ්හායෙව බුද්ධවචනස්ස අත්ථසංවණ්ණනාභූතො කථා මග්ගො, සොයෙව ච මහාමහින්දත්ථෙරෙන තම්බපණ්ණිදීපං ආභතො පච්ඡා තම්බපණ්ණියෙහි මහාථෙරෙහි නිකායන්තර ලද්ධිසඞ්කරපරිහරණත්ථං සීහලභාසාය ඨපිතො, තෙනාහ සීහලදීපකෙනා'ති ආදි, සීහස්ස ලානතො ගහණතො සීහලා සීහකුමාරො, තංවංසජාතතාය තම්බපණ්ණිදීපෙ ඛත්තියා, තෙසං නිවාසතාය තම්බපණ්ණිදීපස්සා'පි සීහලභාවො වෙදිතබ්බො, තස්මිං සීහලදීපෙ භූතත්තා සීහලදීපකෙන, වාක්යෙන වචනෙන සීහලභාසායා'ති වුත්තං හොති, පාළිනයානුරූපන්ති පාළිනයස්ස අනුරූපං කත්වා මගධභාසාය පරිවත්තෙත්වා'ති වුත්තං හොති, අජ්ඣෙසනන්ති ගරුට්ඨානියං පයිරුපාසිත්වා ගරුතරං පයොජනං උද්දිස්ස අභිපත්ථනා අජ්ඣෙසනා, තං අජ්ඣෙසනං ආයාචනන්ති අත්ථො, තස්ස සමනුස්සරන්තො'ති ඉමිනා සම්බන්ධො, කස්ස අජ්ඣෙසනන්ති ආහ බුද්ධසිරිව්හයස්ස ථෙරස්සා'ති, බුද්ධසිරීති අව්හයො නාමං යස්ස සො'යං බුද්ධසිරිව්හයො, තස්ස ඉත්ථනාමස්ස ථෙරස්ස අජ්ඣෙසනං සම්මා ආදරෙන සමනුස්සරන්තො හදයෙ ඨපෙන්තො'ති අත්ථො, ඉදානි අත්තනො සංවණ්ණනාය කරණප්පකාරං දස්සෙන්තො ආහ

සංවණ්ණනං තඤ්ච සමාරභන්තො තස්සා මහාඅට්ඨකථං සරීරං,
කත්වා මහාපච්චරියං තථෙව කුරුන්දිනාමාදිසු විස්සුතාසු—

විනිච්ඡයො අට්ඨකථාසු වුත්තො යො යුත්තමත්ථං අපරිච්චජන්තො,
තතො'පි අන්තොගධථෙරවාදං සංවණ්ණනං සම්ම සමාරභිස්සං'ති

තත්ථ, තන්ති ඉදානි වුච්චමානං සංවණ්ණනං සමාරභන්තො සකලාය'පි මහාඅට්ඨකථාය ඉධ ගහෙතබ්බතො මහාඅට්ඨකථං තස්සා ඉදානි වුච්චමානාය සංවණ්ණනාය සරීරං කත්වා මහාපච්චරියං යො විනිච්ඡයො වුත්තො තථෙව කුරුන්දිනාමාදිසු විස්සුතාසු අට්ඨකථාසු යො විනිච්ඡයො වුත්තො තතො'පි විනිච්ඡයතො යුත්තමත්ථං අපරිච්චජන්තො අන්තොගධථෙරවාදං කත්වා සංවණ්ණනං සම්මා සමාරභිස්සන්ති පදත්ථසම්බන්ධො වෙදිතබ්බො," එත්ථ ච අත්ථො කථීයති එතායාති අත්ථකථා සායෙව අට්ඨකථා ථකාරස්ස ඨකාරං කත්වා, දුක්ඛස්ස පීළනට්ඨොති ආදිසු විය, මහාපච්චරියන්ති එත්ථ පච්චරීති උළුම්පං වුච්චති තස්මිං නිසීදිත්වා කතත්තා තමෙව නාමං ජාතං, කුරුන්දිවෙල්ලිවිහාරෙ නාම අත්ථි තත්ථ කතත්තා කුරුන්දී'ති නාමං ජාතන්ති වදන්ති, ආදිසද්දෙන අන්ධකට්ඨකථා සංඛෙපට්ඨකථා ච සඞ්ගණ්හාති, විස්සුතාසූ'ති සබ්බත්ථ පත්ථාසු පාකටාසූ'ති වුත්තං හොති— යුත්තමත්ථන්ති එත්ථ තාව මජ්ඣිමගණ්ඨිපදෙ චූළගණ්ඨිපදෙ ච ඉදං වුත්තං යුත්තමත්ථන්ති සංවණ්ණෙතබ්බට්ඨානස්ස යුත්තමත්ථං න පන තත්ථ අයුත්තම්පි අත්ථී'ති වුත්තං හොති, මහා—පෙ—උපරි විභාවනතො, අට්ඨකථංයෙව ගහෙත්වා සංවණ්ණනං කරිස්සාමී'ති වුත්තෙ අට්ඨකථාසු වුත්තථෙරවාදානං බාහිරභාවො සියා'ති තෙ'පි අන්තො කත්තුකාමො අන්තොගධථෙරවාදන්ති ආහ, ථෙරවාදෙ'පි අන්තො කත්වා'ති වුත්තං හොති, සංවණ්ණනන්ති අපරකාලකිරියාය කම්මනිද්දෙසො, පුබ්බෙ වුත්තානන්තු සංවණ්ණනන්ති වචනං තඤ්චෙව සමාරභන්තො'ති පුබ්බකාලකිරියාය කම්මභාවෙන යොජෙතබ්බං, සම්මා'ති වත්තබ්බෙ ගාථාබන්ධනවසෙන රස්සභාවො කතො'ති වෙදිතබ්බො, එවං කරණප්පකාරං දස්සෙත්වා ඉදානි සොතූහි පටිපජ්ජිතබ්බවිධිං දස්සෙන්තො ආහ.

තමෙම නිසාමෙන්තු පසන්නචිත්තා ථෙරා ච භික්ඛූ නවමජ්ඣිමා ච,
ධම්මප්පදීපස්ස තථාගතස්ස සක්කච්ච ධම්මං පතිමානයන්තා'ති.

ඉදං වුත්තං හොති ඉදානි වුච්චමානං තං මමසංවණ්ණනං ධම්මප්පදීපස්ස තථාගතස්ස ධම්මං සාසනධම්මං පාළිධම්මං වා සක්කච්චං පතිමානයන්තා පූජෙන්තා ථිරෙහි සීලක්ඛන්ධාදීහි සමන්නාගතත්තා ථෙරා අචිරපබ්බජිතත්තා නවා තෙසං මජ්ඣෙභවත්තා මජ්ඣිමා ච භික්ඛූ පසන්නචිත්තා යථාවුත්තනයෙන සප්පයොජනත්තා උපරි වක්ඛමානවිධිනා පමාණත්තා ච සද්දහිත්වා සොමනස්සයුත්තචිත්තා ඉස්සාපකතා අහුත්වා නිසාමෙන්තු සුණන්තූ'ති. තත්ථ ධම්මප්පදීපස්සා'ති ධම්මො යෙව සත්තසන්තානෙසු මොහන්ධකාරවිධමනතො පදීපසදිසත්තා පදීපො අස්සා'ති ධම්මප්පදීපො භගවා, තස්ස ධම්මප්පදීපස්ස, ඉදානි අත්තනො සංවණ්ණනාය ආගමනවිසුද්ධිං දස්සෙන්තො ආහ.

බුද්ධෙන ධම්මො විනයො ච වුත්තො යො තස්ස පුත්තෙහි තථෙව ඤාතො,
සො යෙහි තෙසං මතිමච්චජන්තා යස්මා පුරෙ අට්ඨකථා අකංසු.
තස්මා හි යං අට්ඨකථාසු වුත්තං තං වජ්ජයිත්වාන පමාදලෙඛං,
සබ්බම්පි සික්ඛාසු සගාරවානං යස්මා පමාණං ඉධ පණ්ඩිතානං'ති.

යථෙව බුද්ධෙන යො ධම්මො ච විනයොච වුත්තො සො තස්ස බුද්ධස්ස යෙහි පුත්තෙහි ධම්මසෙනාපතිආදීහි තථෙව ඤාතො තෙසං බුද්ධපුත්තානං මතිමච්චජන්තා සීහළට්ඨකථාචරියා යස්මා පුරෙ අට්ඨකථා අකංසූ'ති අයමෙත්ථසම්බන්ධො, තත්ථ ධම්මො'ති සුත්තාභිධම්ම සඞ්ගණිහාති විනයො'ති සකලං විනයපිටකං එත්තාවතා ච සබ්බ'ම්පි බුද්ධවචනං නිද්දිට්ඨං හොති, සකලං හි බුද්ධවචනං ධම්මවිනයවසෙන දුවිධං හොති, වුත්තො'ති පාළිතො ච අත්ථතො ච බුද්ධෙන භගවතා වුත්තො, නහි භගවතා අබ්‍යාකතං නාම තන්තිපදං අත්ථි සබ්බෙසං යෙව ච අත්ථො කථිතො, තස්මා සම්මාසම්බුද්ධෙනෙව තිණ්ණම්පි පිටකානං අත්ථවණ්ණනාක්කමො'පි භාසිතො'ති දට්ඨබ්බං, තත්ථ තත්ථ භගවතා පවත්තිතා පකිණ්ණකදෙසනා යෙව හි අට්ඨකථා, තථෙව ඤාතො'ති යථෙව බුද්ධෙන වුත්තො තථෙව එකපදම්පි එකක්ඛරම්පි අවිනාසෙත්වා

අධිප්පායඤ්ච අවිකොපෙත්වා ඤාතො විදිතො'ති අත්ථො, තෙසං
මතිමච්චජන්තා'ති තෙසං බුද්ධපුත්තානං අධිප්පායං අපරි
ච්චජන්තා අට්ඨකථා අකංසූ'ති අට්ඨකථායො අකංසු, කත්ථ
චි අට්ඨකථා මකංසූ'ති පාඨො දිස්සති, තත්ථා'පි සොයෙ
ව අත්ථො මකාරො පදසන්ධිවසෙන ආගතො'ති දට්ඨබ්බො,
අට්ඨකථා'ති බහුවචනනිද්දෙසෙන මහාපච්චරියාදිකං සං
ගණ්හාති–තස්මා'ති යස්මා තෙසං බුද්ධපුත්තානං අධිප්පායං
අවිකොපෙත්වා පුරෙ අට්ඨකථා අකංසු තස්මා'ති අත්ථො, හි'ති
නිපාතමත්තං හෙතුඅත්ථස්ස තස්මා'ති ඉමිනා යෙව පකාසි
තත්තා, යදි අට්ඨකථාසු වුත්තං සබ්බම්පි පමාණං එවං හි
සති තත්ථ පමාදලෙඛා'පි පමාණං සියා'ති ආහ 'තං වජ්ජ
යිත්වා න පමාදලෙඛන්ති, තත්ථ පමාදලෙඛන්ති අපරභාගෙ
පොත්ථකාරුළ්හකාලෙ පමජ්ජිත්වා ලිඛනවසෙන පවත්තං පමාද
පාඨං–පෙ–කෙසං පමාණන්ති ආහ සික්ඛාසු සගාරවානං
ඉධ පණ්ඩිතානන්ති, ඉධා'ති ඉමස්මිං සාසනෙ, පුන යස්මා'ති වච
නස්ස කො සම්බන්ධො'ති චෙ, එත්ථ තාව–පෙ–ඉදං වුත්තං
යස්මා පමාණං තස්මා නිසාමෙන්තු පසන්නචිත්තා'ති එව
මස්ස සම්බන්ධො දට්ඨබ්බො, යස්මා අට්ඨකථාසු වුත්තං පමා
ණං තස්මා ඉධවුත්තම්පි පමාණමෙවා'ති පාඨසෙසං කත්වා
වජිරබුද්ධිත්ථෙරො වදති, තත්ථ ඉධා'ති ඉමිස්සා සමන්තපාසාදි
කායා'ති අත්ථො ගහෙතබ්බො, තත්ථ යස්මා'ති වචනස්ස පඨමං
වුත්තසම්බන්ධවසෙන අට්ඨකථාසු වුත්තං සබ්බම්පි පමාණන්ති
සාධිතත්තා ඉදානි වුච්චමානා'පි සංවණ්ණනා කෙවලං වචන
මත්තෙනෙව භින්නා අත්ථතො පන අට්ඨකථා යෙවා'ති
දස්සෙතුං ආහ.

තතො ච භාසන්තරමෙව හිත්වා විත්ථාරමග්ගඤ්ච සමාසයිත්වා,
විනිච්ඡයං සබ්බමසෙසයිත්වා තන්තික්කමං කිඤ්චි අවොක්කමිත්වා–

සුත්තන්තිකානං වචනානමත්ථං සුත්තානුරූපං පරිදීපයන්ති,
යස්මා අයං හෙස්සති වණ්ණනා'පි සක්කච්ච තස්මා අනුසික්ඛිතබ්බා'ති.

පච්ඡා වුත්තසම්බන්ධවසෙන පන ඉධ වුත්තම්පි කස්මා පමා
ණන්ති චෙ යස්මා වචනමත්තං ඨපෙත්වා එසා'පි අට්ඨකථා යෙ
ව තස්මා පමාණන්ති දස්සෙතුං තතො ච භාසන්තරමෙවා'ති

ආදිමාහා'ති, එවමාකුලං දුවිඤ්ඤෙය්‍යසභාවඤ්ච කත්වා ගණ්ඨි
පදෙසු සම්බන්ධො දස්සිතො, අනාකුලවචනො ච භදන්ත බුද්ධ
ඝොසාචරියො, නහි සො එවමාකුලං කත්වා වත්තුමරහති
තස්මා යථාධිප්පෙතමත්ථමනාකුලං සුවිඤ්ඤෙය්‍යඤ්ච කත්වා යථා
ඨිතසම්බන්ධවසෙනෙව දස්සයිස්සාම කථං, යස්මා අට්ඨකථාසු
වුත්තං පමාණං තස්මා සක්කච්චං අනුසික්ඛිතබ්බා'ති එවමෙත්ථ
සම්බන්ධො දට්ඨබ්බො, යදි නාම අට්ඨකථාසු වුත්තං පමාණං
අයම්පන ඉදානි වුච්චමානා කස්මා සක්කච්චං අනුසික්ඛිතබ්බා'ති
ආහ තතො ච භාසන්තරමෙව හිත්වා'ති ආදි, ඉදං වුත්තං
හොති යස්මා අට්ඨකථාසු වුත්තං පමාණං යස්මා ච අයං
වණ්ණනා'පි භාසන්තරපරිච්චාගාදිමත්තසිද්ධා අත්ථතො පන
අභින්නා තතොයෙව ච පමාණභූතා හෙස්සති තස්මා සක්ක
ච්චං ආදරං කත්වා අනු සික්ඛිතබ්බා'ති, තථාහි පොරාණට්ඨ
කථානං පමාණභාවො ඉමිස්සා ච සංවණ්ණනාය භාසන්තර
පරිච්චාගාදිමත්තවිසිට්ඨාය අත්ථතො තතො අභින්නභාවො
පී'ති උභයම්පෙතං සක්කච්චං අනුසික්ඛිතබ්බභාවෙ හෙතූ'ති
දට්ඨබ්බං, නහි කෙවලං පොරාණට්ඨකථානං සති'පි පමාණ
භාවෙ අයං සංවණ්ණනා තතො භින්නා අත්ථතො අඤ්ඤා යෙව
තෙන සක්කච්චං අනු සික්ඛිතබ්බා'ති වත්තුමරහති නාපිඉමි
ස්සා සංවණ්ණනාය තතො අභින්නභාවෙ'පි පොරාණට්ඨ
කථානං අතිපමාණභාවෙ අයං සංවණ්ණනා සක්කච්චං අනු
සික්ඛිතබ්බා'ති වත්තුං යුත්තරූපා'ති තස්මා යථාවුත්තනයෙන
උභයම්පි චෙතං සක්කච්චං අනු සික්ඛිතබ්බභාවෙ හෙතූ'ති
දට්ඨබ්බං……තතො'ති අට්ඨකථාතො, භාසන්තරමෙව හිත්වා'ති
කඤ්චුකසදිසං සීහළභාසං අපනෙත්වා, විත්ථාරමග්ගඤ්ච සමා
සයිත්වා'ති පොරාණට්ඨකථාසු උපරි වුච්චමානම්පි ආනෙත්වා
තත්ථ තත්ථ පපඤ්චිතං ඤත්තිචතුත්ථෙන කම්මෙන අකුප්පෙන
ඨානාරහෙන උපසම්පන්නො'ති භික්ඛූ'ති එත්ථ, අපලොක
නාදීනං චතුන්නම්පි කම්මානං විත්ථාරකථා විය තාදිසං විත්ථා
රමග්ගං සඞ්ඛිපිත්වා වණ්ණයිස්සාමා'ති අධිප්පායො, තථා හි
වක්ඛති, එත්ථ ච ඤත්තිචතුත්ථකම්මං එකමෙව ආගතං ඉම
ස්මිං පන ඨානෙ ඨත්වා චත්තාරි සඞ්ඝකම්මානි නීහරිත්වා විත්ථා
රතො කථෙතබ්බානී'ති සබ්බඅට්ඨකථාසු වුත්තානි, තානි ච

අපලොකනකම්මං ඤත්තිකම්මං ඤත්තිදුතියකම්මං ඤත්තිච
තුත්ථකම්මන්ති පටිපාටියා ඨපෙත්වා විත්ථාරෙන ඛන්ධකතො
පරිවාරාවසානෙ කම්මවිභඞ්ගතො ච පාළිං ආහරිත්වා කථිතානි,
මයම්පන පරිවාරාවසානෙ කම්මවිභඞ්ගෙයෙව ච වණ්ණයි
ස්සාම, එවං හි සති පඨමපාරාජිකවණ්ණනා ච නභාරියා භවි
ස්සති යථාඨිතාය ච පාළියා වණ්ණනා සුවිඤ්ඤෙය්‍යා භවිස්සති
තානි ච පන ඨානානි අසුඤ්ඤානි භවිස්සන්ති තස්මා අනුපද
වණ්ණනමෙව කරොමා’ති, විනිච්ඡයං සබ්බමසෙසයිත්වා’ති තං
තං අට්ඨකථාසු වුත්තං සබ්බම්පි විනිච්ඡයං අසෙසයිත්වා සෙ
සං අකත්වා කිඤ්චිමත්තම්පි අපරිච්චජිත්වා’ති වුත්තං හොති
වණ්ණිතුං යුත්තරූපං හුත්වා ...පෙ... යථාඨානෙ යෙව සං
වණ්ණනතො ච වුත්තං, තන්තික්කමං කිඤ්චි අවොක්කමිත්වා
කිඤ්චි පාළික්කමං අනතික්කමිත්වා අනුක්කමෙන වණ්ණයිස්සා
මා’ති අධිප්පායො ... සුත්තන්තිකානං වචනානමත්ථන්ති සුත්ත
න්තපාළියං ආගතානම්පි වචනානමත්ථං, සීහළට්ඨකථාසු සු
ත්තන්තිකානං භාරෙන්ති වත්වා අවුත්තානම්පි වෙරඤ්ජකණ්ඩාදීසු
ඣානකථාආනාපානසතිසමාධිආදීනං සුත්තන්තවචනාන ම
ත්ථං තං තං සුත්තානුරූපං සබ්බසො පරිදීපයිස්සාමා’ති අධි
ප්පායො, හෙස්සතී’ති භවිස්සති කරිස්සතී’ති වා අත්ථො, එත්ථ ච
පඨමස්මිං අත්ථවිකප්පෙ භාසන්තරපරිච්චාගාදිකං චතුබ්බිධ
කිච්චං නිප්ඵාදෙත්වා සුත්තන්තිකානං වචනානමත්ථං පරිදීප
යන්තී අයං වණ්ණනා භවිස්සතී’ති වණ්ණනාය වසෙන සමා
නකත්තුකතා වෙදිතබ්බා, පච්ඡිමස්මිං අත්ථවිකප්පෙ පන හෙ
ට්ඨා වුත්ත භාසන්තරපරිච්චාගාදිං කත්වා සුත්තන්තිකානං
වචනානමත්ථං පරිදීපයන්තී අයං වණ්ණනා අම්හෙහි කරීය
තී’ති එවං ආචරියවසෙන සමානකත්තුකතා වෙදිතබ්බා,
වණ්ණනා’පීති එත්ථ අපිසද්දං ගහෙත්වා තස්සා’පි සක්කච්ච
අනුසික්ඛිතබ්බා’ති යොජෙතබ්බන්ති චූළගණ්ඨිපදෙ වුත්තං
තත්ථ පුබ්බෙ වුත්තපයොජනවිසෙසං පමාණභාවඤ්ච සම්පිණ්ඩෙ
තීති අධිප්පායො, මජ්ඣිමගණ්ඨිපදෙ පන තස්සා සක්කච්ච
අනුසික්ඛිතබ්බාපීති සම්බන්ධො වුත්තො, එත්ථ පන නකෙව
ලං අයං වණ්ණනා හෙස්සති අථ ඛො අනුසික්ඛිතබ්බා’පී’ති
ඉමමත්ථං සම්පිණ්ඩෙතී’ති අධිප්පායො, එත්ථා’පි යථාඨිතවසෙ
නෙව අපිසද්දස්ස අත්ථො ගහෙතබ්බො හොතී’ති අම්හාකං

බන්ති, ඉදං වුත්තං හොති යස්මා අට්ඨකථාසු වුත්තං පමාණං යස්මා අයං වණ්ණනා'පි තතො අභින්නත්ථා පමාණභූතා යෙව හෙස්සති තස්මා සක්කච්චං අනුසික්ඛිතබ්බා'ති, ටීකානයො දට්ඨබ්බො.—එවමිමෙහි අට්ඨකථාටීකාවචනෙහි මගධභාසං පරිවත්තමානට්ඨකථා නාමපි මහාමහින්දත්ථෙරෙන ලඞ්කාදීපං ආහතපොරාණට්ඨකථාමූලකත්තා ච තථා යථාවුත්තෙන සංවණ්ණීයන්ති පාළියා අත්ථො එතායා'ති ඉමිනා අත්ථෙන සංවණ්ණනාති ලද්ධනාමාය ධම්මසඞ්ගාහකත්ථෙරෙහි පඨමං තීණි පිටකානි සඞ්ගායිත්වා තෙසං තිණ්ණං පිටකානං අත්ථවණ්ණනාරූපෙනෙව වාචනාමග්ගං ආරොපිතත්තා තිස්සො සඞ්ගීතියො ආරූළ්හාය බුද්ධවචනස්ස අත්ථභූතාය අට්ඨකථාය මහාමහින්දත්ථෙරෙන තම්බපණ්ණිදීපාහරනමූලකත්තා ච සන්දස්සිතං හොති.—කථඤ්ච තා පාළිඅට්ඨකථායො තිස්සො සඞ්ගීතියො සමාරූළ්හා, කුතො ච පන පට්ඨාය තා ථෙරෙහි බුද්ධපුත්තෙහි ධාරිතා'ති, වුච්චතෙත, වුත්තඤ්හි තස්සං යෙව සමන්තපාසාදිකායං.—

තත්ථ තං වණ්ණයිස්සං විනයන්ති වුත්තත්තා විනයො තාව වවත්ථපෙතබ්බො, තෙනෙතං වුච්චති විනයො නාම ඉධ සකලවිනයපිටකං අධිප්පෙතං සංවණ්ණනත්ථං පනස්ස අයං මාතිකා.—

වුත්තං යෙන යදා යස්මා ධාරිතං යෙනචාභතං,
යත්ථප්පතිට්ඨිතං චෙතමෙතං වත්වා විධිං තතො.—

තෙනාහිආදිපාඨස්ස අත්ථං නානප්පකාරතො,
දස්සයන්තො කරිස්සාමි විනයස්ස'ත්ථවණ්ණනං'ති.—

තත්ථ වුත්තං යෙන යදා යස්මා'ති ඉදං තාව වචනං තෙන සමයෙන බුද්ධො භගවා වෙරඤ්ජායං විහරතී'ති එවමාදිවචනං සන්ධාය වුත්තං ඉදංහි බුද්ධස්ස භගවතො අත්තපච්චක්ඛවචනං න හොති තස්මා වත්තබ්බමෙවෙතං ඉදං වචනං කෙන වුත්තං කදා වුත්තං කස්මා ච වුත්තන්ති, ආයස්මතා උපාලිත්ථෙරෙන වුත්තං, තඤ්ච පන පඨමමහාසඞ්ගීතිකාලෙ, පඨමමහාසඞ්ගීති නාම චෙසා කිඤ්චාපි පඤ්චසතිකසඞ්ගීතික්ඛන්ධකෙසු වුත්තා, නිදානකොසල්ලත්ථං පන ඉධාපි ඉමිනා නයෙන වෙදිතබ්බා.—ධම්මචක්කප්පවත්තනං හි ආදිං කත්වා යාව සුභද්දපරිබ්බාජකවිනයනා කතබුද්ධකිච්චෙ කුසිනාරායං උපවත්තනෙ මල්ලානං සාලවනෙ යමකසාලානමන්තරෙ විසාඛපුණ්ණමදිවසෙ පච්චූසසමයෙ අනුපාදිසෙසාය නිබ්බානධාතුයා පරිනිබ්බුතෙ භගවති ලොකනාථෙ භගවතො පරිනිබ්බානෙ සන්නිපතිතානං සත්තන්නං භික්ඛුසතසහස්සානං සඞ්ඝත්ථෙරො ආයස්මා මහාකස්සපො සත්තාහපරිනිබ්බුතෙ

භගවති සුභද්දෙන වුඩ්ඪපබ්බජිතෙන අලං ආවුසො, මා සොචිත්ථ මා පරි
දෙවිත්ථ සුමුත්තා මයං තෙන මහාසමණෙන උපද්දුතා ච හොම
ඉදං වො කප්පති ඉදං වො න කප්පතී'ති ඉදානි පන මයං යං ඉච්ඡිස්සාම
තං කරිස්සාම යං න ඉච්ඡිස්සාම න තං කරිස්සාමා'ති, වුත්තවචනමනු
ස්සරන්තො ඨානං ඛො පනෙතං විජ්ජති යං පාපභික්ඛූ අතීතසත්ථු
කං පාවචනන්ති මඤ්ඤමානා පක්ඛං ලභිත්වා නචිරස්සෙව සද්ධම්මං අන්තර
ධාපෙය්‍යුං යාව ච ධම්මවිනයො තිට්ඨති තාව අනතීතසත්ථුකමෙව
පාවචනං හොති, වුත්තං හෙතං භගවතා යො වො ආනන්ද මයා
ධම්මො ච විනයො ච දෙසිතො පඤ්ඤත්තො සො වො
මමච්චයෙන සත්ථා'ති, යන්නූනාහං ධම්මඤ්ච විනයඤ්ච සඞ්ගායෙය්‍යං
යථයිදං සාසනං අද්ධනියං අස්ස චිරට්ඨිතිකං, යඤ්චාහං භගවතා ධාරෙස්සසි
පන මෙ ත්වං කස්සප සාණානි පංසුකූලානි නිබ්බසනානි
'ති වත්වා චීවරෙ සාධාරණපරිභොගෙන අනුග්ගහිතො අහං භික්ඛවෙ
යාවදෙව ආකඞ්ඛාමි විවිච්චෙව කාමෙහි......පෙ......පඨම
ජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරාමි, කස්සපො'පි භික්ඛවෙ යාව
දෙව ආකඞ්ඛති විවිච්චෙව කාමෙහි......පෙ......පඨමජ්ඣානං
උපසම්පජ්ජ විහරතී'ති, එවමාදිනා නයෙන නවානුපුබ්බවිහාරඡළ
භිඤ්ඤාප්පභෙදෙ උත්තරිමනුස්සධම්මෙ අත්තනා සමසමට්ඨපනෙන අනු
ග්ගහිතො, තස්ස මෙ කිමඤ්ඤං ආණණ්‍යං භවිස්සති, නනු මං භගවා
රාජා විය සකකවචඉස්සරියානුප්පදානෙන අත්තනො කුලවංසප්පතිට්ඨාප
කං පුත්තං සද්ධම්මවංසප්පතිට්ඨාපකො මෙ අයං භවිස්සතීති මන්ත්වා
ඉමිනා අසාධාරණෙන අනුග්ගහෙන අනුග්ගහෙසී'ති, චින්තයන්තො
ධම්මවිනයසඞ්ගායනත්ථං භික්ඛූනං උස්සාහං ජනෙසි යථාහ, අථ ඛො
ආයස්මා මහාකස්සපො භික්ඛූ ආමන්තෙසි එකමිදාහං ආවුසො සමයං
පාවාය කුසිනාරං අද්ධානමග්ගප්පටිපන්නො මහතා භික්ඛුසඞ්ඝෙන සද්ධිං පඤ්ච
මත්තෙහි භික්ඛුසතෙහී'ති සබ්බං සුභද්දකණ්ඩං විත්ථාරතො වෙදි
තබ්බං...... තතො පරං ආහ හන්ද මයං ආවුසො ධම්මඤ්ච විනයඤ්ච සඞ්ගා
යාම පුරෙ අධම්මො දිප්පති ධම්මො පටිබාහිය්‍යති අවිනයො දිප්පති වින
යො පටිබාහිය්‍යති පුරෙ අධම්මවාදිනො බලවන්තො හොන්ති ධම්මවාදි
නො දුබ්බලා හොන්ති අවිනයවාදිනො බලවන්තො හොන්ති විනයවාදි
නො දුබ්බලා හොන්තී'ති...... භික්ඛූ ආහංසු තෙන හි භන්තෙ ථෙරො
භික්ඛූ උච්චිනතූ'ති, ථෙරො සකලනවඞ්ගසත්ථුසාසනපරියත්තිධරෙ
පුථුජ්ජනසොතාපන්නසකදාගාමිඅනාගාමිසුක්ඛවිපස්සකභික්ඛූ
අනෙකසතෙ අනෙකසහස්සෙ ච වජ්ජෙත්වා තිපිටකපරියත්තිප්පභෙදධරෙ
පටිසම්භිදාප්පත්තෙ මහානුභාවෙ යෙභුය්‍යෙන භගවතා එතදග්ගං ආරොපි
තෙ තෙවිජ්ජාදිභෙදෙ ඛීණාසවභික්ඛූයෙව එකූනපඤ්චසතෙ 'පරිග්ගහෙසි

යෙ සන්ධාය ඉදං වුත්තං අථ ඛො ආයස්මා මහාකස්සපො එකෙනූනපඤ්චඅර හන්තසතානි උච්චිනී'ති — තස්ස පන ථෙරො එකෙනූනමකාසී'ති, ආයස්මතො ආනන්දත්ථෙරස්ස ඔකාසකරණත්ථං, තෙන හි ආයස්මතා සහා'පි විනා'පි න සක්කා ධම්මසඞ්ගීතිං කාතුං සොහායස්මා සෙඛො සකරණීයො — පෙ — භික්ඛූ ආයස්මන්තං මහාකස්සපං එතදවොචුං අයං භන්තෙ ආයස්මා ආනන්දො කිඤ්චා'පි සෙඛො අභබ්බො ඡන්දා දොසා මොහා භයා අගතිං ගන්තුං බහුවානෙන භගවතො සන්තිකෙ ධම්මො ච විනයො ච පරියත්තො තෙන හි භන්තෙ ථෙරො ආයස්මන්තම්පි ආනන්දං උච්චිනතූ'ති — අථ ඛො ආයස්මා මහාකස්සපො ආයස්මන්තම්පි ආනන්දං උච්චිනි, එවං භික්ඛූනං අනුමතියා උච්චිනිතෙන තෙනායස්මතා සද්ධිං පඤ්චථෙරසතානි අහෙසුං ඉති — වුත්තඤ්ච සාරත්ථදීපනියං "කිමත්ථං ආයස්මා මහාකස්සපො ධම්මවිනයසඞ්ගායනත්ථං උස්සාහං ජනෙසී'ති, ආහ සත්තාහපරිනිබ්බුතෙ'තිආදි, සත්තඅහානි සමාහටානි සත්තාහං, සත්තාහං පරිනිබ්බුතස්ස අස්සා'ති සත්තාහපරිනිබ්බුතො භගවා, තස්මිං සත්තාහපරිනිබ්බුතෙ භගවති, භගවතො පරිනිබ්බානදිවසතො පට්ඨාය සත්තාහෙ වීතිවත්තෙ'ති වුත්තං හොති, සුභද්දෙන බුඩ්ඪපබ්බජිතෙන වුත්තවචනමනුස්සරන්තො'ති සම්බන්ධො තත්ථ, සුභද්දො'ති තස්ස නාමං බුඩ්ඪකාලෙ පන පබ්බජිතත්තා බුඩ්ඪපබ්බජිතො'ති වුච්චති, අලං ආවුසො'ති ආදිනා තෙන වුත්තවචනං නිදස්සෙති, සො හි සත්තාහපරිනිබ්බුතෙ භගවති ආයස්මතා මහාකස්සපත්ථෙරෙන සද්ධිං පාවාය කුසිනාරං අද්ධානමග්ගපටිපන්නෙසු පඤ්චමත්තෙසු භික්ඛුසතෙසු අවීතරාගෙ භික්ඛූ අන්තරා මග්ගෙ දිට්ඨආජීවකස්ස සන්තිකා භගවතො පරිනිබ්බානං සුත්වා පත්තචීවරානි ඡඩ්ඩෙත්වා බාහා පග්ගය්හ නානප්පකාරං පරිදෙවන්තෙ දිස්වා එවමාහ, කස්මා පන සො එවමාහා'ති, භගවති ආඝාතෙන, අයං කිර සො ඛන්ධකෙ ආගතෙ ආතුමාවත්ථුස්මිං නහාපිතපුබ්බකො බුඩ්ඪපබ්බජිතො, භගවති කුසිනාරතො නික්ඛමිත්වා අඩ්ඪතෙළසෙහි භික්ඛුසතෙහි සද්ධිං ආතුමං ගච්ඡන්තෙ භගවා ආගච්ඡතී'ති සුත්වා ආගතකාලෙ යාගුදානං කරිස්සාමී'ති සාමණෙරභූමියං ඨිතෙ වෙ පුත්තෙ එතදවොච භගවා කිර තාතා ආතුමං ආගච්ඡති මහතා භික්ඛුසඞ්ඝෙන සද්ධිං අඩ්ඪතෙළසෙහි භික්ඛුසතෙහි ගච්ඡථ තුම්හෙ තාතා ඛුරභණ්ඩං ආදාය නාලියාවාපකෙන අනුඝරං ආහිණ්ඩථ ලොණම්පි තෙලම්පි තණ්ඩුලම්පි ඛාදනීයම්පි සංහරථ භගවතො ආගතස්ස යාගුදානං කරිස්සාමී'ති තෙ තථා

අසංසු. අථ භගවති ආතුමං ආගන්ත්වා භුසාගාරකං පවිට්ඨෙ සුභද්දො සායණ්හසමයං ගාමද්වාරං ගන්ත්වා මනුස්සෙ ආමන්තෙත්වා හත්ථකම්මමත්තං දෙථා'ති හත්ථකම්මං යාචිත්වා කිං භන්තෙ කරොමා'ති වුත්තෙ ඉදඤ්චිදඤ්ච ගණ්හථා'ති සබ්බූපකරණානි ගාහෙත්වා විහාරෙ උද්ධනානි කාරෙත්වා එකං කාළකං කාසාවං නිවාසෙත්වා තාදිසමෙව පාරුපිත්වා ඉදං කරොථ ඉදං කරොථා'ති සබ්බරත්තිං විචාරෙන්තො සතසහස්සං විස්සජ්ජෙත්වා භොජ්ජයාගුඤ්ච මධුගොළකඤ්ච පටියාදාපෙසි, භොජ්ජයාගු ච නාම භුඤ්ජිත්වා පාතබ්බයාගු, තත්ථ සප්පිමධුඵාණිතමච්ඡමංසපුප්ඵඵලරසාදි යං කිඤ්චි ඛාදනීයං නාම අත්ථි තං සබ්බං පවිසති කීළිතුකාමානං සීසමක්ඛණයොග්ගා හොති සුගන්ධගන්ධා, අථ භගවා කාලස්සෙව සරීරපටිජග්ගනං කත්වා භික්ඛුසඞ්ඝපරිවුතො පිණ්ඩාය චරිතුං ආතුමාභිමුඛො පායාසි තස්ස ආරොචෙසුං භගවා පිණ්ඩාය ගාමං පවිසති තයා තස්ස යාගු පටියාදිතා'ති, සො යථානිවත්ථපාරුතෙනෙව තෙහි කාළකකාසාවෙහි එකෙන හත්ථෙන දබ්බිඤ්ච කටච්ඡුඤ්ච ගහෙත්වා බ්‍රහ්මා විය දක්ඛිණං ජාණුමණ්ඩලං භූමියං පතිට්ඨාපෙත්වා වන්දිත්වා පටිග්ගණ්හාතු මෙ භන්තෙ භගවා යාගුන්ති ආහ, තතො ජානන්තා'පි තථාගතා පුච්ඡන්තී'ති ඛන්ධකෙ ආගතනයෙන භගවා පුච්ඡිත්වා සුත්වා ච තං බුඩ්ඪපබ්බජිතං විගරහිත්වා තස්මිං වත්ථුස්මිං අකප්පියසමාදපනසික්ඛාපදං ඛුරභණ්ඩපරිහරණසික්ඛාපදඤ්චා'ති ද්වෙ සික්ඛාපදානි පඤ්ඤාපෙත්වා භික්ඛවෙ අනෙකකප්පකොටියො භොජනං පරියෙසන්තෙනෙව විචිනාමිතා ඉදම්පන තුම්හාකං අකප්පියං අධම්මෙන උප්පන්නභොජනං ඉමං පරිභුඤ්ජිත්වා අනෙකානි අත්තභාවසහස්සානි අපායෙසු යෙව ච නිබ්බත්තිස්සන්ති අපෙථ මා ගණ්හථා'ති භික්ඛාචාරාභිමුඛො අගමාසි, එකභික්ඛුනා'පි න කිඤ්චි ගහිතං, සුභද්දො අනත්තමනො හුත්වා අයං සබ්බං ජානාමී'ති අහිණ්ඩති සචෙ න ගහෙතුකාමො පෙසෙත්වා ආරොචෙතබ්බං අස්ස සක්කාරෙ නාම සබ්බචිරං තිට්ඨන්තො සත්තාහමත්තං තිට්ඨෙය්‍ය ඉදඤ්ච මම යාව ජීවිතපරියන්තං අස්ස, සබ්බං තෙන නාසිතං අහිතකාමො අයං මය්හන්ති භගවති ආඝාතං බන්ධිත්වා දසබලෙ ධරමානෙ කිඤ්චි වත්තුං නාසක්ඛි එවං කිරස්ස අහොසි

අයං උච්චා කුලා පබ්බජිතො මහාපරිසො සචෙ කිඤ්චි වක්ඛාමි
මමංයෙව සන්තජ්ජෙස්සතී'ති, සචායං අජ්ජ මහාකස්සප
ථෙරෙන සද්ධිං ගච්ඡන්තො 'පරිනිබ්බුතො භගවා'ති සුත්වා ලද්ධ
ස්සාසො විය හට්ඨතුට්ඨො එවමාහ, ථෙරො පන තං සුත්වා
හදයෙ පහාරං විය මත්ථකෙ පතිතසුක්ඛාසනිං විය ච මඤ්ඤි,
ධම්මසංවෙගො තස්ස උප්පජ්ජි සත්තාහමත්තපරිනිබ්බුතො
භගවා අජ්ජා'පිස්ස සුවණ්ණවණ්ණසරීරං ධරතියෙව, දුක්ඛෙ
න භගවතා ආරාධිතසාසනෙ නාම එවං ලහුං මහන්තං පාපං
කසටං කණ්ටකො උප්පන්නො අලං ඛො පනෙස පාපො වඩ්ඪ
මානො අඤ්ඤෙ'පි එවරූපෙ සහායෙ ලභිත්වා සාසනං ඔසක්කා
පෙතුන්ති, තතො ථෙරො චින්තෙසි සචෙ ඛො පනාහං ඉමං
මහල්ලකං ඉධෙව පිලොතිකං නිවාසෙත්වා ඡාරිකාය ඔකි
රාපෙත්වා නීහරාපෙස්සාමි මනුස්සා සමණස්ස ගොතමස්ස සරී
රෙ ධරමානෙයෙව සාවකා විවදන්තී'ති අම්හාකං දොසං
දස්සෙස්සන්ති අධිවාසෙමි තාව, භගවතා හි ධම්මො අසඞ්ගහි
තපුප්ඵරාසිසදිසො, තත්ථ යථා වාතෙන පහටපුප්ඵානි යතො
වාතො ගච්ඡති එවමෙවං එවරූපානං වසෙන ගච්ඡන්තෙ
ගච්ඡන්තෙ කාලෙ විනයෙ එකං ද්වෙ සික්ඛාපදානි නස්සිස්ස
න්ති විනස්සිස්සන්ති සුත්තෙ එකං ද්වෙ පඤ්හවාරා නස්සිස්ස
න්ති අභිධම්මෙ එකං ද්වෙ භූමන්තරානි නස්සිස්සන්ති එවං
අනුක්කමෙන මූලෙ නට්ඨෙ පිසාචසදිසා භවිස්සාම තස්මා
ධම්මවිනයසඞ්ගහං කරිස්සාමි එවං සති දළ්හසුත්තෙන
සඞ්ගහිතපුප්ඵානි විය අයං ධම්මවිනයො නිච්චලො භවිස්සති,
එතදත්ථං හි භගවා මය්හං තීණි ගාවුතානි පච්චුග්ගමනං අකා
සි තීහි ඔවාදෙහි උපසම්පදං අදාසි කායතො චීවරපරිවත්ත
නං අකාසි ආකාසෙ පාණිං චාලෙත්වා චන්දූපමපටිපදං කථෙ
න්තො මමඤ්ඤෙව සක්ඛිං කත්වා කථෙසි තික්ඛත්තුං සකලසාස
නරතනං පටිච්ඡාපෙසි මාදිසෙ හි භික්ඛුම්හි තිට්ඨමානෙ අයං
පාපො සාසනෙ වුඩ්ඪිං මා අලත්ථ යාව අධම්මො න දිප්පති
ධම්මො න පටිබාහියතී අවිනයො න දිප්පති විනයො න පටි
බාහියති අධම්මවාදිනො න බලවන්තො හොන්ති ධම්මවාදි
නො න දුබ්බලා හොන්ති අවිනයවාදිනො න බලවන්තො
හොන්ති විනයවාදිනො න දුබ්බලා හොන්ති තාව ධම්මඤ්ච විනා
යඤ්ච සඞ්ගායිස්සාමි තතො භික්ඛූ අත්තනො අත්තනො පහො

ණ්කං ගමනාය, තපරියාපන්නං සඞ්ඛතසන්ති අට්ඨානං සෙසො සයමෙව නිරොධනං පාපුණිස්සන් සුත සීසං උක්ඛිපිතුං නසක්කාති සක්කි සාසනං ලුඩං මෙවට ඊතං ච නවිජ්ජතී'ති විනොදනත්ථා, සො එවං නාම මයහං විත්තං උප්පන්නනන් කස්සපි අනාරොචෙත්වා භික්ඛුසඞ්ඝං සමාගතාසෙත්වා අථ පච්ඡා ධාතුභාජනදිවසෙ ධම්මවිනයසඞ්ගායනත්ථං භික්ඛූනං උස්සාහං ජනෙසි, තෙන වුත්තං අථඛො ආයස්මා මහාකස්සපො සත්තාහපරිනිබ්බුතෙ ... පෙ ... ධම්මවිනයසඞ්ගායනත්ථං භික්ඛූනං උස්සාහං ජනෙසී'ති ... තත්ථ අලන්ති පටික්ඛෙපවචනං ආවුසො'ති පරිදෙවතෙත භික්ඛූ ආලපති, මාසොචිත්ථා'ති චිත්තෙන උපනතබලවසොකෙන මාසොචිත්ථ, මාපරිදෙවිත්ථා'ති වාචාය මා පරිදෙවිත්ථ පරිදෙවනං විලාපොති වචනතො, ඉදානි අසොචනාදීසු කාරණං දස්සෙන්තො සුමුත්තාමයන්ති ආදිමාහ,තෙන මහාසමණෙනා'ති නිස්සක්කෙ කරණවචනං තතො මහාසමණතො සුට්ඨු මුත්තා මයන්ති අත්ථො, උපද්දුතා ච හොම තදා'ති අධිප්පායො, හොම'ති වා අතීතත්ථෙ වත්තමානවචනං අහුම්හා'ති අත්ථො, අනුස්සරන්තො'ති එත්ථ ධම්මසංවෙගවසෙනා'ති අධිප්පායො, ධම්මසභාවචින්තාවසෙන පවත්තං සහොත්තප්පඤ්ඤාණං ධම්මසංවෙගො, වුත්තං හෙතං

සබ්බසංඛතධම්මෙසු ඔත්තප්පාකාරසණ්ඨිතං,
ඤාණමොහිතභාරානං ධම්මසංවෙගසඤ්ඤිතං'ති ...

ඨානං ඛො පනෙතං විජ්ජතී'ති තිට්ඨති එත්ථ ඵලං තදායත්තවුත්තිතායා'ති ඨානං හෙතු, ඛො'ති අවධාරණෙ, එතං කාරණං විජ්ජතෙව නො නවිජ්ජතී'ති අත්ථො, කිංතං කාරණන්ති ආහ යං පාපභික්ඛූ'ති ආදි, එත්ථ යන්ති නිපාතමත්තං කාරණනිද්දෙසො වා, යෙන කාරණෙන අපාරධාමෙයස්සුං තදෙතං කාරණං විජ්ජතීති අත්ථො, පාපභික්ඛූ'ති පාපිකාය ලාමිකාය ඉච්ඡාය සමන්නාගතා භික්ඛූ, අතීතො අතික්කන්තො සත්ථා එත්ථ එතස්සා'ති වා අතීතසත්ථුකං, පධානං වචනං පාවචනං ධම්මවිනයන්ති වුත්තං හොති, පක්ඛං ලභිත්වා'ති අලජ්ජීපක්ඛං ලභිත්වා, නචිරස්සෙවා'ති නචිරෙනෙව යාව ච ධම්මවිනයොතිට්ඨතී'ති යත්තකං කාලං ධම්මො ච විනයො ච ලජ්ජීපුග්ගලෙසු තිට්ඨති, වුත්තං හෙතං භගවතාති පරිනිබ්බානමඤ්චකෙ නිපන්නෙනෙව භගවතා භික්ඛූ ඔවදන්තෙන එතං වුත්තන්ති

අත්ථො ... දෙසිතො පඤ්ඤත්තො'ති ධම්මො'පි දෙසිතො චෙව
පඤ්ඤත්තො ච, සුත්තාභිධම්මසඞ්ගහිතස්ස ධම්මස්ස අතිසජ්ජ
නං පබොධනං දෙසනා, තස්සෙව පකාරතො ඤාපනං වෙනෙ
ය්‍යසන්තානෙ ඨපනං පඤ්ඤාපනා තස්මා ධම්මො'පි දෙසිතො
චෙව පඤ්ඤත්තො චා'ති ච ඨපිතොති වුත්තො ... විනයො'පි
දෙසිතො චෙව පඤ්ඤත්තො ච විනයතන්තිසඞ්ගහිතස්ස හි
අත්ථස්ස කායවාචානං විනයනතො විනයො'ති ලද්ධිවචනස්ස
අතිසජ්ජනං පබොධනං දෙසනා, තස්සෙව පකාරතො ඤාප
නං අසඞ්කරතො ඨපනං පඤ්ඤාපනා, තස්මා විනයො'පි දෙසි
තො චෙව පඤ්ඤත්තො චා'ති'පි වුච්චති, සො වො මමච්චයෙ
නා'ති සො ධම්මවිනයො තුම්හාකං මම අච්චයෙන සත්ථා'ති, ඉදං
වුත්තං හොති ... මයා වො ඨිතෙනෙව ඉදං ලහුකං ඉදං ගරු
කං ඉදං සතෙකිච්ඡං ඉදං අතෙකිච්ඡං ඉදං ලොකවජ්ජං ඉදං
පණ්ණත්තිවජ්ජං අයං ආපත්ති පුග්ගලස්ස සන්තිකෙ වුට්ඨාති
අයං ගණස්ස අයං සඞ්ඝස්ස සන්තිකෙ වුට්ඨාතී'ති සත්තන්නං
ආපත්තික්ඛන්ධානං අවීතික්කමනීය්‍යවසෙන ඔතිණ්ණෙ වත්ථු
ස්මිං සඛන්ධකපරිවාරඋභතොවිභඞ්ගො මහාවිනයො නාම දෙ
සිතො, තං සකලම්පි විනයපිටකං මයි පරිනිබ්බුතෙ තුම්හාකං
සත්ථුකිච්චං සාධෙස්සති ඉදං වො කත්තබ්බං ඉදං නකත්ත
බ්බන්ති කත්තබ්බාකත්තබ්බස්ස විභාගෙන අනුසාසන්තො ...
ඨිතෙනෙව මයා ඉමෙ චත්තාරො සතිපට්ඨානා චත්තාරො ස
ම්මප්පධානා චත්තාරො ඉද්ධිපාදා පඤ්චින්ද්‍රියානි පඤ්චබලානි සත්ත
බොජ්ඣඞ්ගා අරියො අට්ඨඞ්ගිකො මග්ගො'ති තෙන තෙන වෙනෙ
ය්‍යානං අජ්ඣාසයානුරූපෙන පකාරෙන ඉමෙ සත්තතිංසබො
ධපක්ඛියධම්මෙ විභජිත්වා විභජිත්වා සුත්තන්තපිටකං දෙසි
තං, තං සකලම්පි සුත්තපිටකං මයි පරිනිබ්බුතෙ තුම්හාකං
සත්ථුකිච්චං සාධෙස්සති තං තං චරියානුරූපං සම්මා පටිපත්ති
යා අනුසාසනතො ... ඨිතෙනෙව ච මයා පඤ්චක්ඛන්ධා ද්වාදසාය
තනානි අට්ඨාරසධාතුයො චත්තාරිසච්චානි බාවීසතින්ද්‍රියානි
නවහෙතු චත්තාරො ආහාරා සත්තඵස්සා සත්තවෙදනා සත්ත
සඤ්ඤා සත්තචෙතනා සත්තචිත්තානි, තත්‍රා'පි එත්තකා ධම්මා
කාමාවචරා එත්තකා රූපාවචරා එත්තකා අරූපාවචරා එත්ත
කා පරියාපන්නා එත්තකා අපරියාපන්නා එත්තකා ලොකියා
එත්තකා ලොකුත්තරා'ති ඉමෙ ධම්මෙ විභජිත්වා විභජිත්වා අභි
ධම්මපිටකං දෙසිතං, තං සකලම්පි අභිධම්මපිටකං මයි පරි

නිබ්බුතෙ තුම්හාකං සත්ථුකිච්චං සාධෙස්සති ධාතුවිභාගෙන ජායමානචතුසච්චසම්බොධාවහත්තා සත්ථාරා සම්මාසම්බුද්ධෙන කත්තබ්බකිච්චං නිප්ඵාදෙස්සති—

ඉති සබ්බමෙතං අභිසම්බොධිතො යාව පරිනිබ්බානා පඤ්චචත්තාළීසවස්සානි භාසිතං ලපිතං තීණි පිටකානි පඤ්ච නිකායා, නවඞ්ගානි, චතුරාසීතිධම්මක්ඛන්ධසහස්සානී'ති එවං මහප්පභෙදං හොති, ඉති ඉමානි චතුරාසීතිධම්මක්ඛන්ධසහස්සානි තිට්ඨන්ති අහං එකොව පරිනිබ්බායිස්සාමි අහඤ්ච පනිදානි එකොව ඔවදාමි අනුසාසාමි මයි පරිනිබ්බුතෙ ඉමානි චතුරාසීති බුද්ධසහස්සානි තුම්හෙ ඔවදිස්සන්ති අනුසාසිස්සන්ති ඔවාදානුසාසනකිච්චස්ස නිප්ඵාදනතො'ති— සාසනන්ති පරියත්තිපටිපත්තිපටිවෙධවසෙන තිවිධං සාසනං නිප්පරියායතො පන සත්තතිංසබොධපක්ඛියධම්මා—පෙ—සඞ්ගායෙය්‍යන්ති— ඉදානි සම්මාසම්බුද්ධෙන අත්තනො කතං අනුග්ගහවිසෙසං විභාවෙන්තො ආහ යථාහං භගවතා'ති ආදි, තස්ස යථාහන්ති එතස්ස අනුග්ගහිතො'ති එතෙන සම්බන්ධො—පෙ—මුදුකා බොතනායං කස්සප පටපිලොතිනං සංඝාටී'ති—පෙ—කස්මා පන භගවා එවමාහ ථෙරෙන සහ චීවරං පරිවත්තෙතුකාමතාය කස්මා පරිවත්තෙතුකාමො ජාතො'ති ථෙරං අත්තනො ඨානෙ ඨපෙතුකාමතාය, කිං සාරිපුත්තමොග්ගල්ලානා නත්ථී'ති අත්ථි, එවම්පනස්ස අහොසි ඉමෙ නචිරං ඨස්සන්ති, කස්සපො පන වීසංවස්සසතායුකො සො මයි පරිනිබ්බුතෙ සත්තපණ්ණිගුහායං වසිත්වා ධම්මවිනයසඞ්ගහං කත්වා මම සාසනං පඤ්චවස්සසහස්සපරිමාණකාලපවත්තනකං කරිස්සති අත්තනො තං ඨානෙ ඨපෙමි එවං භික්ඛූ කස්සපස්ස සුස්සූසිතබ්බං මඤ්ඤිස්සන්තී'ති තස්මා එවමාහ—ථෙරො පන යස්මා චීවරස්ස වා පත්තස්ස වා වණ්ණෙ කථිතෙ ඉමං තුම්හාකං ගණ්හථා'ති වචනං චාරිත්තමෙව තස්මා පටිග්ගණ්හාතු මෙ භන්තෙ භගවා'ති ආහ—ධාරෙස්සසි පන මෙ ත්වං කස්සපා'ති කස්සප ත්වං ඉමානි පරිභොගජිණ්ණානි පංසුකූලානි පාරුපිතුං සක්ඛිස්සසී'ති වදති, තඤ්ච ඛො න කායබලං සන්ධාය පටිපත්තිපූරණං පන සන්ධාය එවමාහ, අයං හෙත්ථ අධිප්පායො අහං ඉමං චීවරං පුණ්ණං නාම දාසිං පාරුපෙත්වා ආමකසුසානෙ ඡඩ්ඩිතං සුසානං පවිසිත්වා තුම්බමත්තෙහි පාණකෙහි සම්පරිකිණ්ණං

තෙ පාණකෙ විධුනිත්වා මහාඅරියවංසෙ ඨත්වා අග්ගහෙසිං
තස්ස මෙ ඉමං චීවරං ගහිතදිවසෙ දසසහස්සචක්කවාළෙ
මහාපඨවී මහාවිරවං විරවමානා කම්පිත්ථ ආකාසං තටතටායි
චක්කවාළෙ දෙවතා සාධුකාරං අදංසු ඉමං චීවරං ගණ්හ
න්තෙන භික්ඛුනා ජාතිපංසුකූලිකෙන ජාතිආරඤ්ඤකෙන ජා
තිඑකාසනිකෙන ජාතිසපදානචාරිකෙන භවිතුං වට්ටති ත්වං
ඉමස්ස චීවරස්ස අනුච්ඡවිකං කාතුං සක්ඛිස්සසී'ති —— ථෙරො
'පි අත්තනා පඤ්චන්නං හත්ථීනං බලං ධාරෙති සොතං අතක්ක
යිත්වා අහමෙතං පටිපත්තිං පූරෙස්සාමී'ති උස්සාහෙන සුගත
චීවරස්ස අනුච්ඡවිකං කාතුකාමො ධාරෙස්සාමහං භන්තෙ'ති
ආහ —— පෙ —— එවං පන චීවරපරිවත්තනං කත්වා ථෙරෙන
පාරුතචීවරං භගවා පාරුපි සත්ථුචීවරං ථෙරො තස්මිං සම
යෙ මහාපඨවී උදකපරියන්තං කත්වා උන්නදන්තී කම්පි
ත්ථ —— ධාතානි පංසුකූලානී'ති —— පෙ —— අත්තනා සමසමට්ඨප
නෙනාති අහං යත්තකං කාලං යත්තකෙ වා සමාපත්තිවිහා
රෙ අභිඤ්ඤායො ච වලඤ්ජෙමි තථා කස්සපො'පීති එවං යථා
වුත්තඋත්තරිමනුස්සධම්මෙ අත්තනා සමසමං කත්වා ඨපනෙ
න, ඉදඤ්ච නවානුපුබ්බවිහාරඡළභිඤ්ඤාභාවසාමඤ්ඤෙන පසං
සාමත්තං වුත්තන්ති දට්ඨබ්බං —— පෙ —— නාහු මං භගවා'ති
ආදිනා වුත්තමෙවත්ථං උපමාවසෙන විභාවෙති, සකකවච
ඉස්සරියානුප්පදානෙනා'ති එත්ථ චීවරස්ස නිද්දෙසනවසෙන කව
චස්ස ගහණං කතං, සමාපත්තියා නිද්දෙසනවසෙන ඉස්සරියං
ගහිතං කුලවංසපතිට්ඨාපකන්ති කුලවංසස්ස කුලප්පවෙණි
යා පතිට්ඨාපකං, මෙ සද්ධම්මවංසපතිට්ඨාපකොති නිබ්බිසාපෙ
ක්ඛත්තා සමාසො දට්ඨබ්බො මෙ සද්ධම්මවංසස්ස පතිට්ඨා
පකො පවත්තකො'ති වුත්තං හොති, වුත්තවචනමනුස්ස
රන්තො'ති අනුග්ගහෙසී'ති චින්තයන්තො ධම්මවිනයසඞ්ගා
යනත්ථං භික්ඛූනං උස්සාහං ජනෙසී'ති සම්බන්ධො —— තෙ
නහී'ති උය්යොජනත්ථෙ නිපාතො උච්චිනන්තෙ උය්යොජෙ
න්තො හි තං මහාකස්සපත්ථෙරං එවමාහංසු භික්ඛූ උච්චින
න්තූති, සඞ්ගීතියා අනුරූපෙ භික්ඛූ උච්චිනිත්වා ගණ්හාතූ'ති අ
ත්ථො —— පෙ —— පරිග්ගහෙසී'ති එතෙන සුතවිපස්සනාභිඤ්ඤා
සවපරියන්තානං යථාවුත්තපුග්ගලානං සත්ත'පි ආගමාධිගම
සම්භවෙ සහ පටිසම්භිදාහි පන තෙවිජ්ජාදිගුණයුත්තානං අග
මාධිගමසම්පත්තියා උක්කංසගතත්තා සඞ්ගීතියා බහූපකාරතං

දෙසෙන්ති—තත්ථ සකලනවඞ්ගසත්ථුසාසනපරියත්තිංධාරෙන්තීති සකලනවඞ්ගසත්ථුසාසනපරියත්තිධරා තාදිසෙ'ති අත්ථො. බහූනන්නං නානප්පකාරානං කිලෙසානං සක්කායදිට්ඨියා ච අවිහතත්තා තාජනෙන්ති තාහිවා ජනිතාති පුථුජ්ජනා දුවිධා පුථුජ්ජනා අන්ධපුථුජ්ජනා කල්‍යාණපුථුජ්ජනා'ති, තත්ථ යෙසං ඛන්ධධාත්වායතනාදිසු උග්ගහපරිපුච්ඡාසවණධාරණපච්චවෙක්ඛණානි නත්ථි තෙ අන්ධපුථුජ්ජනා, යෙසං තානි අත්ථි තෙකල්‍යාණපුථුජ්ජනා තෙ ඉධ පුථුජ්ජනාති අධිප්පෙතා. සම්ථභාවිතාසිනෙතාභාවෙන සුක්ඛා ලූඛා අතින්තා විපස්සනා එතෙසන්ති සුක්ඛවිපස්සකා—තිපිටකසබ්බපරියත්තිප්පභෙදධරෙති තිණ්ණං පිටකානං සමාහාරො තිපිටකං, තිපිටකසඞ්ඛාතං නවඞ්ගාදිවසෙන අනෙකධා භින්නං සබ්බපරියත්තිප්පභෙදං ධාරෙන්තීති- තිපිටකසබ්බපරියත්තිප්පභෙදධරා තාදිසෙති අත්ථො අනුඅනු තං සමඞ්ගිනං භාවෙති වඩ්ඪෙතීති අනුභාවො, අනුභාවො එව ආනුභාවො පතාපො, මහන්තො ආනුභාවො යෙසන්තෙ මහානුභාවා—තෙවිජ්ජාදිභෙදෙති තිස්සො විජ්ජා එව තෙවිජ්ජා තා ආදි යෙසං ඡළභිඤ්ඤාදීනං තෙ තෙවිජ්ජාදයො භෙදා අනෙකප්පකාරභින්නා එතෙසන්ති තෙවිජ්ජාදිභෙදා ඛීණාසවා තාදිසෙහි අත්ථො, අථවා, තිස්සො විජ්ජා එතස්ස අත්ථීති තෙවිජ්ජො සො ආදි යෙසං ඡළභිඤ්ඤාදීනං තෙ තෙවිජ්ජාදයො භෙදා යෙසං ඛීණාසවානං තාදිසෙහි අත්ථො, යෙසඤ්හායං ඉදං අප්පො ඛො ආයස්මා මහාකස්සපො එකොනූනපඤ්චඅරහන්තසතානි උච්චිනිත්වා වචනං සඞ්ගීතික්ඛන්ධකෙවුත්තන්ති අත්ථො'ති—

වුත්තං හි භගවතා ථෙරපාළියං, එතදග්ගං භික්ඛවෙ මම සාවකානං භික්ඛූනං බහුස්සුතානං යදිදං ආනන්දො, සතිමන්තානං ගතිමන්තානං ධිතිමන්තානං උපට්ඨාකානං යදිදං ආනන්දො'ති, තදට්ඨකථාය ච වුත්තමෙව, බහුස්සුතානන්ති ආදීසු අයං හි ථෙර බහුස්සුතා සතිමන්තා ගතිමන්තා ධිතිමන්තා උපට්ඨාකා ච අහොසි. අයං හි ආයස්මා බුද්ධවචනං උග්ගණ්හන්තො දසබලස්ස සාසනෙ භණ්ඩාගාරිකපරියත්තියං ඨත්වා ගණ්හි තස්මා බහුස්සුතානං අග්ගො නාම ජාතො—ඉමස්ස ච ථෙරස්ස බුද්ධවචනං ගහෙත්වා ධාරණකසති අඤ්ඤෙහි ථෙරෙහි බලවතරා අහොසි තස්මා සතිමන්තානං අග්ගො නාම ජාතො—අයමෙව ආයස්මා එකපදෙ ඨත්වා සට්ඨිපදසහස්සානි ගණ්හන්තො සත්ථාරා කථිතනියාමෙනෙව සබ්බපදානි ජානාති, තස්මා ගතිමන්තානං අග්ගො නාම ජාතො—

තස්සෙවවස්සසමත්තො බුද්ධවචනඋග්ගණ්හණවිරියං සජ්ඣායනවිරියං ධාර
ණවිරියං සත්ථු උපට්ඨානවිරියඤ්ච අඤ්ඤෙහි අසදිසං අහොසි තස්මා විරිය
වන්තානං අග්ගො ; නාම ජාතො ~~~~ තථාගතං උපට්ඨහන්තොපෙස න අ
ඤ්ඤෙසං උපට්ඨාකභික්ඛූනං උපට්ඨානාකාරෙන උපට්ඨහි, අඤ්ඤෙ හි තථා
ගතං උපට්ඨහන්තා න චිරං උපට්ඨහිංසු න බුද්ධානං මනං ගහෙත්වා උපට්ඨහිංසු
ථෙරො පන උපට්ඨාකට්ඨානං ලද්ධදිවසතො පට්ඨාය ආරද්ධවිරියො හුත්වා තථා
ගතස්ස මනං ගහෙත්වා උපට්ඨහි තස්මා උපට්ඨාකානං අග්ගො නාම ජාතො
'ති, ඉමස්ස පනායස්මතො භද්දන්තානන්දත්ථෙරවරස්ස යථා
වුත්තානි ධාරණසති බාහුසච්චාදීනි සෙඛස්සෙව සමානස්ස පා
කටිකානි එව අහෙසුං, පගෙවිමස්ස ධම්මසඞ්ගීතිසමයෙ අසෙ
ඛාරියමහාඛීණාසවස්ස සතො ථෙරවරස්ස පටිසම්භිදාඡළ
භිඤ්ඤාදිඋත්තමගුණවිසෙසෙහි ජනිතානං ධාරණසති බාහු
සච්චාදීනං බලනත්ථි ~~~~
වුත්තඤ්හි අට්ඨසාලිනියා ධම්මසඞ්ගහට්ඨකථායම්පි ආනන්දත්ථෙ
රො හි බහුස්සුතො තිපිටකධරො පඤ්චදසගාථාසහස්සානි සට්ඨිච පදසහස්සානි
ලතාපුප්ඵානි ආකඩ්ඪෙන්තො විය ඨිතපදෙනෙව ඨත්වා ගණ්හාති වාචෙති
දෙසෙති එත්තකො ථෙරස්ස එකො උද්දෙසමග්ගො හොති ථෙරස්ස හි අනු
පදං උද්දෙසං දදමානො අඤ්ඤො දාතුං න සක්කොති න සම්පාපුණාති ස
මබුද්ධොව සම්පාපුණෙය්‍ය එවං අධිමත්තසතිමා අධිමත්තගතිමා අධිමත්ත
ධිතිමා'ති ~~~~

ථෙරපාළියංයෙව භගවා එතදග්ගං භික්ඛවෙ මම සාවකා
නං භික්ඛූනං විනයධරානං යදිදං උපාලී'ති චතුපරිසමජ්ඣෙ
උපාලිත්ථෙරං අග්ගට්ඨානෙ ඨපෙසි ~~~~ තදට්ඨකථායම්පි විනයධ
රානං යදිදං උපාලීති විනයධරානං භික්ඛූනං උපාලිත්ථෙරො අග්ගොති
දස්සෙති, ථෙරො කිර තථාගතස්සෙව සන්තිකෙ කම්මට්ඨානං ගහෙත්වා විප
ස්සනං වඩ්ඪෙත්වා අරහත්තං පාපුණි තථාගතස්සෙව සන්තිකෙ විනයපිටකං
උග්ගණ්හිත්වා භරුකච්ඡවත්ථුං අජ්ජුකවත්ථුං කුමාරකස්සපවත්ථුන්ති
ඉමානි තීණි වත්ථූනි සබ්බඤ්ඤුතඤ්ඤාණෙන සද්ධිං සංසන්දෙත්වා කථෙසි
තස්මා විනයධරානං අග්ගො නාම ජාතො'ති වුත්තං ~~~~ එවමෙතාදි
සෙ අධිමත්තසතිධිතිවිරියසමන්නාගතෙ යෙභුය්‍යෙන භගව
තා අරහතා සම්මාසම්බුද්ධෙන එතදග්ගං ආරොපිතෙ මහාඛී
ණාසවත්ථෙරෙයෙව උච්චිනිත්වා තෙනෙව සමාගම්ම සම්මා
සම්බුද්ධෙන අභිත්ථුතගුණෙන ආයස්මා මහාකස්සපත්ථෙරො පඨ
මමහාධම්මසඞ්ගීතිං සමාරභීති දට්ඨබ්බං ~~~~ තෙනෙවාහ අට්ඨ
කථාය යථාවුත්තං ථෙරො සකලනවඞ්ග සත්ථුසාසනපරියත්තිධ
ර පුථුජ්ජනසොතාපන්නසකදාගාමී අනාගාමී සුක්ඛවිපස්සකඛීණාසවභික්ඛූ
අනෙකසතෙ අනෙකසහස්සෙ ච වජ්ජෙත්වා තිපිටකපරියත්තිප්පභෙදධ

රෙ පටිසම්භිදාප්පත්තෙන මහානුභාවෙන සෙඛෙනෙව භගවතා එතදග්ගෙ ආ රොපිතෙන තෙවිජ්ජාදිභෙදෙ ඛීණාසවභික්ඛූයෙව පරිග්ගණෙහි "ඡව" සෙ සඞ්ඝස ඉදං වුත්තං අථ ඛො ආයස්මා මහාකස්සපො ...පෙ... ආයස්මන්ත මපි ආනන්දං උච්චිනි එවං භික්ඛූනං අනුමතියා උච්චිනිතෙන ථෙරෙනායස්මතා සද්ධිං පඤ්චථෙරසතානි අහෙසුං, ඉතිවිදං ...

එවමෙතෙහි පඤ්චහි වසීසතෙහි ඛීණාසවමහාථෙරෙහි රාජ ගහෙ වෙභාරපබ්බතපස්සෙ සත්තපණ්ණිගුහාද්වාරෙ රඤ්ඤා මාගධෙන අජාතසත්තුනා වෙදෙහිපුත්තෙන කාරිතෙ දිබ්බ බිම්බසාරමණ්ඩෙ මණ්ඩපෙ සන්නිසින්නෙහි පාළිඅට්ඨකථානං සඞ්ගහවසෙන පඨමමහාධම්මසඞ්ගීති නිට්ඨාපිතා ... සා පනෙ සා විනයෙ පඤ්චසතිකසඞ්ගීතික්ඛන්ධකසමන්තපාසාදිකාසු චෙව තාසු තාසු සුත්තන්තට්ඨකථාසු ච විත්ථාරෙන වුත්තා'ති ඉධ ගන්ථභාරවිත්ථියා න සංදස්සිතා ඉච්ඡන්තෙහි තතො තතො ගහෙතබ්බා. තථා දුතියතතියසඞ්ගීතියො චා'ති ...

අයම්පිහ පාළිඅට්ඨකථානං සඞ්ගීති සමාරුළ්හා'කාරො ...

——— oOo ———

කුතො ච පන පට්ඨාය තා තෙහි බුද්ධපුත්තෙහි ධාරිතා 'තිම ස්ස ච අත්ථස්ස පරිහාරො වුච්චතෙ, වුත්තං හෙතං භගවතා භික්ඛු නොවාදකසම්මුතිං අනුජානන්තෙන අරහතා සම්මාසම්බුද්ධෙ න අනුජානාමි භික්ඛවෙ අට්ඨහඞ්ගෙහි සමන්නාගතං භික්ඛුං භික්ඛුනොවාදකං සම්මන්නිතුං සීලවා හොති පාතිමොක්ඛසං වරසංවුතො විහරති ...පෙ... බහුස්සුතො හොති සුතධරො සුතසන්නිචයො යෙ තෙ ධම්මා ආදිකල්‍යාණා මජ්ඣෙකල්‍යා ණා පරියොසානකල්‍යාණා සාත්ථං සබ්‍යඤ්ජනං කෙවලපරිපු ණ්ණං පරිසුද්ධං බ්‍රහ්මචරියං අභිවදන්ති තථා රූපාස්ස ධම්මා බහුස්සුතා හොන්ති ධාතා වචසා පරිචිතා මනසානුපෙක්ඛිතා දිට්ඨියා සුප්පටිවිද්ධා උභයානි ඛො පනස්ස පාතිමොක්ඛානි විත්ථාරෙන ස්වාගතානි හොන්ති සුවිභත්තානි සුප්පවත්තීනි සුවිනිච්ඡිතානි සුත්තතො අනුබ්‍යඤ්ජනසො 'ති ආදි ...

තදට්ඨකථාය ච වුත්තං අනුජානාමි භික්ඛවෙති එවං සම්මා තෙ ජනා ...පෙ... බහු සුතමස්සාති බහුස්සුතො, සුතං ධාරෙතීති සුතධරො යදස්ස තං බහුං සුතං නාම තං න සුතමත්තමෙව අථ ඛො නං ධාරෙතීති අත්ථො මඤ්ජූසායං විය රතනං සුතං සන්නිචිතමස්මින්ති සුතසන්නිචයො, එතෙන

යං සො සුතං ධාරෙති තස්සමඤ්ජුසායගොපෙත්වා සන්නිචිතස්සෙව චිර
කාලෙනා'පි අවිනස්සනං දස්සෙති, තං සුතං සරූපතො දස්සෙන්තො යෙ
තෙ ධම්මාති ආදිමාහ, තං වෙරඤ්ජකණ්ඩෙ වුත්තනයමෙව ඉදං පනෙත්ථ
නිගමනං තථාරූපාස්ස ධම්මා බහුස්සුතා හොන්ති තස්මා බහුස්සුතො, ධාතා
තස්මා සුතධරො' වචසා පරිචිතා මනසානුපෙක්ඛිතා දිට්ඨියා සුප්පටිවිද්ධා
තස්මා සුතසන්නිචයො තත්ථ වචසා පරිචිතාති වාචාය පගුණා කතාමන
සානුපෙක්ඛිතාති මනසා අනු පෙක්ඛිතා ආවජ්ජන්තස්ස දීපසහස්සෙන ඔ
භාසිතා විය හොන්ති, දිට්ඨියා සුප්පටිවිද්ධාති අත්ථතො ච කාරණතො ච පඤ්ඤා
ය සුට්ඨු පටිවිද්ධා සුපච්චක්ඛකතා හොන්ති, අයං පන බහුස්සුතො නාම තිවි
ධො හොති නිස්සය මුච්චනකො පරිසුපට්ඨාකො භික්ඛුනොවාදකො'ති, ත
ත්ථ~~~නිස්සය මුච්චනකෙන උපසම්පදාය පඤ්චවස්සෙන සබ්බන්තිමෙන පරි
ච්ඡෙදෙන ද්වෙමාතිකා පගුණා වාචුග්ගතා කත්වාපක්ඛදිවසෙසු ධම්මසව
නත්ථාය සුත්තන්තතො චත්තාරො භාණවාරා සම්පත්තානං පරිකථනත්ථාය
අන්ධකවින්දමහාරාහුලොවාදඅම්බට්ඨසදිසො එකො කථාමග්ගො සඞ්ඝ
භත්තමඞ්ගලාමඞ්ගලෙසු අනුමොදනත්ථාය තිස්සො අනුමොදනා උපො
සථපවාරණාදිජානනත්ථං කම්මාකම්මවිනිච්ඡයො සමණධම්මකරණත්ථං
සමාධිවසෙනවා විපස්සනාවසෙනවා අරහත්තපරියොසානමෙකකම්මට්ඨානං
එත්තකංඋග්ගහෙතබ්බං එත්තාවතා හි අයං බහුස්සුතො හොති චාතුද්දිසො
යත්ථ කත්ථචි අත්තනො ඉස්සරියෙන වසිතුං ලභති~~~

පරිසුපට්ඨාකෙන උපසම්පදාය දසවස්සෙන සබ්බන්තිමෙන පරිච්ඡෙදෙන
පරිසං අභිවිනයෙ විනෙතුං ද්වෙවිභඞ්ගා පගුණා වාචුග්ගතා කාතබ්බා අස
ක්කොන්තෙන තිහි ජනෙහි සද්ධිං පරිවත්තන ක්ඛමා කාතබ්බා කම්මාකම්ම
ඤ්ච ඛන්ධකවත්තඤ්ච උග්ගහෙතබ්බං පරිසාය පන අභිධම්මෙ විනයනත්ථං සචෙ
මජ්ඣිමභාණකො හොති මූලපණ්ණාසකො උග්ගහෙතබ්බො දීඝභාණ
කෙන මහාවග්ගො සංයුත්තභාණකෙන හෙට්ඨිමා තයො වග්ගා මහාවග්ගො
වා අඞ්ගුත්තරභාණකෙන හෙට්ඨා වා උපරිවා උපඩ්ඪනිකායො ගහෙතබ්බො
අසක්කොන්තෙන තිකනිපාතතො පට්ඨාය හෙට්ඨා උග්ගහෙතුම්පි වට්ටති
මහාපච්චරියම්පන එකං ගණ්හන්තෙන චතුක්කනිපාතං වා පඤ්චකනිපාතං
වා ගහෙතුං වට්ටතීති වුත්තං ජාතකභාණකෙන සාට්ඨකථං ජාතකං උග්ග
හෙතබ්බං තතො ඔරං න වට්ටති ධම්මපදම්පි සහවත්ථුනා උග්ගහෙතුං
වට්ටතීති මහාපච්චරියං වුත්තං තතො තතො සමුච්චයං කත්වා මූලපණ්ණා
සකමත්තං වට්ටති න වට්ටතීති කුරුන්දට්ඨකථායං පටික්ඛිත්තං ඉතරාසු විචා
රණා එව නත්ථි, අභිධම්මෙ කිඤ්චි ගහෙතබ්බන්ති න වුත්තං යස්ස පන සා
ට්ඨකථම්පි විනයපිටකං අභිධම්මපිටකඤ්ච පගුණං සුත්තන්තෙන ච වුත්තප්ප
කාරො ගන්ථො නත්ථි පරිසං උපට්ඨාපෙතුං න ලභති, යෙන පන සුත්ත
න්තතො ච විනයතො ච වුත්තප්පමාණො ගන්ථො උග්ගහිතො අයං පරි
සුපට්ඨාකො බහුස්සුතො හොති දිසාපාමොක්ඛො යෙන කාමංගමො පරි
සං උපට්ඨාපෙතුංලභති~~~

භික්ඛුනොවාදකෙන පන සාට්ඨකථානි තීණි පිටකානි උග්ගහෙතබ්බානි
අසක්කොන්තෙන චතූසු නිකායෙසු එකස්ස අට්ඨකථා පගුණා කාතබ්බා

එකනිකායෙන හි සෙසනිකායෙසුපි පඤ්හං කථෙතුං සක්ඛිස්සති සත්තසු පකරණෙසු චතුප්පකරණස්ස අට්ඨකථා පගුණා කාතබ්බා තත්ථ ලද්ධනයෙන හි සෙසපකරණෙසු පඤ්හං කථෙතුං සක්ඛිස්සති විනයපිටකං පන නානත්ථං නානාකාරණං තස්මා තං සද්ධිං අට්ඨකථාය පගුණං කාතබ්බමෙව, එත්තාවතාපි භික්ඛුනොවාදකො බහුස්සුතො හොතීති—උභයානි ඛො පනස්සාත්‍යාදිපන යස්මා අඤ්ඤස්මිං සකලෙ නවඞ්ගෙපි බාහුසච්චෙ සති සාට්ඨකථං විනයපිටකං විනා න වට්ටතියෙව තස්මා විසුං වුත්තං, තත්ථ විත්ථාරෙනාති උභතො විභඞ්ගෙන සද්ධිං ස්වාගතානීති සුට්ඨු ආගතානි යථා ආගතානි පන ස්වාගතානි හොන්ති තං දස්සෙතුං සුවිභත්තානීති ආදිවුත්තං තත්ථ සුවිභත්තානීති සුට්ඨු විභත්තානි පදපච්චාභට්ඨසඞ්කරදොසවිරහිතානි, සුප්පවත්තීනීති පගුණානි වාචුග්ගතානි, සුවිනිච්ඡිතානි සුත්තතොති ඛන්ධකපරිවාරතො ආහරිතබ්බසුත්තවසෙන සුට්ඨු විනිච්ඡිතානි අනුබ්‍යඤ්ජනසොති අක්ඛරපදපාරිපූරියා ච සුවිනිච්ඡිතානි අඛණ්ඩානි අවිපරීතක්ඛරානි එතෙන අට්ඨකථා දීපිතා අට්ඨකථාතොහි එසවිනිච්ඡයො හොතී'ති වුත්තාදි—

පාළියං පදසොධම්මසික්ඛාපදං පඤ්ඤපෙන්තො භගවා යො පන භික්ඛු අනුපසම්පන්නං පදසො ධම්මං වාචෙය්‍ය පාචිත්තියං ඉති දෙසෙත්වා අනුක්කමෙන තස්සෙව පදභාජනීයං ධම්මවිසෙසං දෙසෙන්තො ධම්මො නාම බුද්ධභාසිතො සාවකභාසිතො ඉසිභාසිතො දෙවතාභාසිතො අත්ථූපසංහිතො ධම්මූපසංහිතො 'ති ආහ, අට්ඨකථායපි පදභාජනීයානුසාරෙන අත්ථසංවණ්ණනං කරොන්තො බුද්ධභාසිතොති, සකලං විනයපිටකං අභිධම්මපිටකං ධම්මපදං චරියාපිටකං උදානං ඉතිවුත්තකං ජාතකං සුත්තනිපාතො විමානවත්ථු පෙතවත්ථු බ්‍රහ්මජාලාදීනිච සුත්තානි—සාවකභාසිතොති චතුපරිසපරියාපන්නෙහි සාවකෙහි භාසිතො අනඞ්ගණසම්මාදිට්ඨි අනුමානසුත්තචූළවෙදල්ලමහාවෙදල්ලාදිකො—ඉසිභාසිතොති බාහිරපරිබ්බාජකෙහි භාසිතො සකලොපි පරිබ්බාජකවග්ගො බාවරිස්ස අන්තෙවාසිකානං සොළසන්නං බ්‍රාහ්මණානං පුච්ඡානි එවමාදි—දෙවතාභාසිතොති දෙවතාහි භාසිතො සො දෙවතාසංයුත්ත දෙවපුත්තසංයුත්ත මාරසංයුත්තබ්‍රහ්මසංයුත්තසක්කසංයුත්තාදිවසෙන වෙදිතබ්බො—අත්ථූපසංහිතොති අට්ඨකථානිස්සිතො, ධම්මූපසංහිතොති පාළිනිස්සිතො උභයෙනාපි විවට්ටනිස්සිතමෙව වදති—සීවාපි විවට්ටූපනිස්සිතං වදන්ති නිස්සෙසා සඞ්ගීතිං ආරූළ්හධම්මං යෙව පදසො වාචෙන්තස්ස ආපත්ති 'ත්‍යාදිමාහ, පදභාජනීයං අත්ථූපසංහිතො ධම්මූපසංහිතොති ඉමෙහි අට්ඨකථාච පාළිච භගවතාව අනුමතාති දට්ඨබ්බං තෙනෙවාහ තදත්ථසංවණ්ණනායං අත්ථූපසංහිතොති අට්ඨකථානිස්සිතො ධම්මූපසංහිතොති පාළිනිස්සිතො ඉච්චෙවං—සාරත්ථදීපනියංච අත්ථවිවරණවසෙන යථාවුත්තමිදං වුත්තන්ති පාළිතොච අත්ථතොච බු

ධෙන භගවතා වුත්තො නහි භගවතා ...පෙ... තස්මාසම්මා
සම්බුද්ධෙනෙව තිණ්ණම්පි පිටකානං අත්ථවණ්ණනාක්කමොපි
භාසිතොති දට්ඨබ්බං තත්ථ තත්ථ භගවතා පවත්තිතා පකි
ණ්ණකදෙසනායෙවහි අට්ඨකථා තථෙව සඞ්ගීතොති යථෙව
බුද්ධෙන වුත්තො තථෙව එකපදම්පි එකක්ඛරම්පිඅවිනාසෙ
ත්වා අධිප්පායඤ්ච අවිකොපෙත්වා සඞ්ගීතො විදිතොති අත්ථො „
ඉති දස්සිතං ... තථා ධම්මදෙසනසික්ඛාපදං පඤ්ඤපෙ
න්තෙනාපි භගවා

යො පන භික්ඛු මාතුගාමස්ස උත්තරිං ඡප්පඤ්චවාචාහි ධම්මං
දෙසෙය්‍ය අඤ්ඤත්‍ර විඤ්ඤුනා පුරිසවිග්ගහෙන පාචිත්තියං ඉ
ච්චාහ එත්ථාපිධම්මපදනාජිනවුත්තනියාව අට්ඨකථායචඅනුක්ක
මෙන තදත්ථසංවණ්ණනං කරොන්තො ඡප්පඤ්චවාචාහීති ඡහි පඤ්චහි
වාචාහි යො දෙසෙති තස්සාපි අනාපත්ති තත්ථ එකො ගාථාපාදො එකවාචා
ති එවං සබ්බත්ථ වාචාපමාණං වෙදිතබ්බං සචෙ අට්ඨකථං ධම්මපදජාතකා
දිවත්ථුංවා කථෙතුකාමො හොති ඡප්පඤ්චමත්තමෙව කථෙතුං වට්ටති, පාළියා
සද්ධිං කථෙන්තෙන එකපදං පාළිතො පඤ්ච අට්ඨකථාතොති එවං ඡප්පඤ්ච අන
තික්කමිත්වාව කථෙතබ්බො පදසොධම්මෙ වුත්තප්පභෙදෙහි ඉධාපි ස
බ්බො ධම්මොයෙව ඉති වුත්තං එවං තෙතෙ බුද්ධස්ස භගවතො වර
පුත්තභූතා සාරිපුත්තමොග්ගල්ලාන මහාකස්සප උපාලිආනන්ද
ථෙරාදයො සම්මුඛසාවකා ලොකෙ සාසනෙච පාකටීභූතා
භගවතො දෙසනාපාළිං පාළියාච අත්ථං තස්සෙව සම්මාසම්බුද්ධ
ස්ස සන්තිකා සුණන්ති වචසා පරිචයං කරොන්ති මනසා ධාරෙ
න්තීයථා වුත්තං තිවිධෙ බාහුසච්චෙ ඨිතා පටිසම්භිදාභිඤ්ඤාදි
සච්ඡිකරණීයානං ධම්මානං සච්ඡිකතත්තා තෙන අරියගුණ
විසෙසාධි ගමෙනාපි සබ්බසො පටිපත්තිධම්මෙ ඨිතානං තෙ
සං හි පාළිඅට්ඨකථාසංඛාතස්ස පරියත්ති ධම්මස්සෙව පටිවෙ
ධධම්මස්සච ලොකනාථෙ භගවති ධරන්තෙයෙව ධාරණං පාළි
අට්ඨකථාදීසු තත්ථ තත්ථ පකාසිතං හොති ... අපිච භගවතො
ධරමානකාලතො පට්ඨාය සාසනායුභූතාය විනයපරියත්තියා
ධාරණාහරණාදිප්පවත්තිං වක්ඛමානනයෙනා'පි එවං දට්ඨබ්බා,
වුත්තං හි සමන්තපාසාදිකායං, තං පනෙතං තෙන සමයෙන බුද්ධො
භගවා වෙරඤ්ජායං විහරතීති එවමාදිවචනපටිමණ්ඩිතනිදානං විනයපිට
කං කෙනධාරිතං කෙනාභතං කත්ථපතිට්ඨිතන්ති වුච්චතෙ ... ආදිතො තා
වඉදං භගවතො සම්මුඛා ආයස්මතා උපාලිත්ථෙරෙන ධාරිතං තස්ස සම්මු
ඛතො අපරිනිබ්බුතෙ තථාගතෙ ඡළභිඤ්ඤාදිභෙදෙහි අනෙකෙහි භික්ඛු

සඞ්ගහෙසි, පරිනිබ්බුතෙ තථාගතෙ මහාකස්සපප්පමුඛෙහි ධම්මසඞ්ගාහකථෙරෙහි –– කෙනාභතන්ති ජම්බුදීපෙ තාව උපාලිත්ථෙරමාදිං කත්වා ආචරියපරම්පරාය යාව තතියසඞ්ගීති තාවආභතං තත්‍රායං ආචරියපරම්පරා ––

උපාලි දාසකො චෙව සොණකො සිග්ගවො තථා,
තිස්සො මොග්ගලිපුත්තො ච පඤ්චෙතෙ විජිතාවිනො ––

පරම්පරාය විනයං දීපෙ ජම්බුසිරිව්හයෙ,
අච්ඡිජ්ජමානං ආනෙසුං තතියො යාව සඞ්ගහො ––

ආයස්මා හි උපාලි ඉමං විනයවංසං විනයතන්තිං විනයපවෙණිං භගවතො සම්මුඛා උග්ගහෙත්වා බහූනං භික්ඛූනං හදයෙ පතිට්ඨාපෙසි, තස්ස හායස්මතො සන්තිකෙ විනයං උග්ගහෙත්වා විනයෙ පකතඤ්ඤුතං පත්තෙසු පුග්ගලෙසු පුථුජ්ජනසොතාපන්නසකදාගාමිඅනාගාමිනො ගණනපථං වීතිවත්තා ඛීණාසවානං සහස්සමෙකං අහොසි –– දාසකත්ථෙරොපි තස්සෙව සද්ධිවිහාරිකො අහොසි, සො උපාලිත්ථෙරස්ස සම්මුඛා උග්ගහෙත්වා තථෙව විනයං වාචෙසි, තස්සාපි ආයස්මතො සන්තිකෙ උග්ගහෙත්වා විනයෙ පකතඤ්ඤුතං පත්තා පුථුජ්ජනාදයො ගණනපථං වීතිවත්තා ඛීණාසවානං සහස්සමෙව අහොසි –– සොණකත්ථෙරො පන දාසකත්ථෙරස්ස සද්ධිවිහාරිකො අහොසි, සො පි අත්තනො උපජ්ඣායස්ස දාසකත්ථෙරස්ස සම්මුඛා උග්ගහෙත්වා තථෙව විනයං වාචෙසි, තස්සාපි ආයස්මතො සන්තිකෙ උග්ගහෙත්වා විනයෙ පකතඤ්ඤුතං පත්තා පුථුජ්ජනාදයො ගණනපථං වීතිවත්තා ඛීණාසවානං සහස්සමෙව අහොසි –– සිග්ගවත්ථෙරොපි සොණකත්ථෙරස්ස සද්ධිවිහාරිකො අහොසි, සොපි අත්තනො උපජ්ඣායස්ස සොණකත්ථෙරස්ස සන්තිකෙ විනයං උග්ගහෙත්වා අරහන්තසහස්සස්ස ධුරග්ගාහො අහොසි, තස්ස පනායස්මතො සන්තිකෙ උග්ගහෙත්වා විනයෙ පකතඤ්ඤුතං පත්තා පුථුජ්ජනසොතාපන්නසකදාගාමිඅනාගාමිනොපි ඛීණාසවාපි එත්තකානි සතානීති වා එත්තකානි සහස්සානීති වා අපරිච්ඡින්නා අහෙසුං, තදා කිර ජම්බුදීපෙ අතිමහා භික්ඛුසමුදයො අහොසි –– මොග්ගලිපුත්තතිස්සත්ථෙරස්ස පන ආනුභාවො තතියසඞ්ගීතියං පාකටො භවිස්සති –– එවමිදං විනයපිටකං ජම්බුදීපෙ තාව ඉමාය ආචරියපරම්පරාය යාව තතියසඞ්ගීති තාව ආභතන්ති වෙදිතබ්බං –– වුත්තං ––

සඞ්ගායිත්වාන සද්ධම්මං ජොතයිත්වා ච සබ්බධි,
යාව ජීවිතපරියන්තං ඨත්වා පඤ්චසතා'පි තෙ ––

ඛීණාසවා ජුතිමන්තො ථෙරා කස්සපආදයො,
ඛීණස්නෙහපදීපාව නිබ්බායිංසු අනාලයා 'ති ––

අපරභාග සමන්තපාසාදිකායං ඉමස්මිං තම්බපණ්ණිදීපෙ සාසනපවෙණිපරිපාලකථෙරපරම්පරාදීපනත්ථං තතියසඞ්ගහතො පන උද්ධං ඉමං දීපං මහින්දාදීහි ආභතං, මහින්දතො උග්ගහෙත්වා කච්

කාලං අරිට්ඨත්ථෙරාදීහි ආභතං තතොයාවඅජ්ජතනා තෙසංයෙව අන්තෙවාසිකපරම්පරභූතාය ආචරියපරම්පරාය ආභතන්ති වෙදිතබ්බං, යථාහු පොරාණා ෴

තතොමහින්දොඉට්ඨියො උත්තියොසම්බලොපිච,
භද්දනාමො ච පණ්ඩිතො එතෙ නාගා මහාපඤ්ඤා ජම්බුදීපාඉධාගතා ෴

විනයං තෙ වාචයිංසු පිටකං තම්බපණ්ණියා,
නිකායෙ පඤ්ච වාචෙසුං සත්තචෙව පකරණෙ ෴

තතො අරිට්ඨො මෙධාවී තිස්සදත්තොච පණ්ඩිතො,
විසාරදො කාළසුමණො ථෙරොච දීඝනාමකො ෴

දීඝසුමණොච පණ්ඩිතො පුනරෙව කාළසුමණො,
නාගත්ථෙරොච මෙධාවී ථෙරොච බුද්ධරක්ඛිතො ෴

තිස්සත්ථෙරොච මෙධාවී දෙවත්ථෙරොච පණ්ඩිතො,
පුනරෙව සුමණො මෙධාවී විනයෙච විසාරදො ෴

බහුස්සුතො චූළනාගො ගජොව දුප්පධංසියො,
ධම්මපාලිතනාමොච රොහණෙ සාධු පූජිතො ෴

තස්ස සිස්සො මහාපඤ්ඤො ඛෙමනාමො තිපෙටකො,
දීපෙ තාරකරාජාව පඤ්ඤාය අති රොචථ ෴

උපතිස්සොච මෙධාවී ඵුස්සදෙවො මහාකථී,
පුනරෙව සුමණො මෙධාවී පුප්ඵනාමො බහුස්සුතො ෴

මහා කථී මහාසීවො පිටකෙ සබ්බත්ථ කොවිදො,
පුනරෙවුපාලි මෙධාවී විනයෙච විසාරදො ෴

මහානාගො මහාපඤ්ඤො සද්ධම්මවංසකොවිදො,
පුනරෙව අභයොමෙධාවී පිටකෙ සබ්බත්ථකොවිදො ෴

තිස්සත්ථෙරොච මෙධාවී, විනයෙච විසාරදො,
තස්ස සිස්සො මහාපඤ්ඤො පුප්ඵනාමො බහුස්සුතො,
සාසනං අනුරක්ඛන්තො ජම්බුදීපෙ පතිට්ඨිතො ෴

චූළාභයොච මෙධාවී විනයෙච විසාරදො,
තිස්සත්ථෙරොච මෙධාවී සද්ධම්මවංසකොවිදො ෴

චූළදෙවොච මෙධාවී විනයෙච විසාරදො,
සීවත්ථෙරොච මෙධාවී විනයෙ සබ්බත්ථකොවිදො ෴

එතෙ නාගා මහාපඤ්ඤා විනයඤ්ඤූ මග්ගකොවිදා,
විනයං දීපෙ පකාසෙසුං පිටකං තම්බපණ්ණියා 'ති ෴

න කෙවලං ඉමස්මිං තම්බපණ්ණිදීපෙයෙව පකාසෙසුං සාසනඤ්ච පතිට්ඨාපෙසුං අථ ඛො අඤ්ඤෙසු'පි අට්ඨසු කස්මීරගන්ධාරාදිරට්ඨෙසු තෙ තෙ තිණ්ණසඞ්ගහත්ථෙරා සාට්ඨකථං ධම්මවිනයපරියත්තිං පරිදීපෙන්තා සාසනං පතිට්ඨාපෙසුං වුත්තඤ්හි මොග්ගලිපුත්තතිස්සත්ථෙරො කිර ඉමං තතියං ධම්මසඞ්ගීතිං කත්වා එවං චින්තෙසි කත්ථ නු ඛො අනාගතෙ සාසනං සුප්පතිට්ඨිතං භවෙය්‍යා'ති අථස්ස උපපරික්ඛතො එතදහොසි පච්චන්තිමෙසු ඛො ජනපදෙසු සුප්පතිට්ඨිතං භවිස්සතී'ති, සො තෙසං තෙසං භික්ඛූනං භාරං කත්වා තෙ තෙ භික්ඛූ තත්ථ තත්ථ පෙසෙසි—මජ්ඣන්තිකත්ථෙරං කස්මීරගන්ධාරරට්ඨං පෙසෙසි ත්වං එතං රට්ඨං ගන්ත්වා එත්ථ සාසනං පතිට්ඨාපෙහී'ති—මහාදෙවත්ථෙරං තථෙව වත්වා මහිංසකමණ්ඩලං පෙසෙසි—රක්ඛිතත්ථෙරං වනවාසිං—යොනකධම්මරක්ඛිතත්ථෙරං අපරන්තකං—මහාධම්මරක්ඛිතත්ථෙරං මහාරට්ඨං—මහාරක්ඛිතත්ථෙරං යොනකලොකං—මජ්ඣිමත්ථෙරං හිමවන්තදෙසභාගං—සොණත්ථෙරඤ්ච උත්තරත්ථෙරඤ්ච සුවණ්ණභූමිං—අත්තනො සද්ධිවිහාරිකං මහින්දත්ථෙරං ඉට්ඨියත්ථෙරෙන උත්තියත්ථෙරෙන සම්බලත්ථෙරෙන භද්දසාලත්ථෙරෙන ච සද්ධිං තම්බපණ්ණිදීපං පෙසෙසි තුම්හෙ තම්බපණ්ණිදීපං ගන්ත්වා එත්ථ සාසනං පතිට්ඨාපෙථා'ති—සබ්බෙ'පි තං තං දිසාභාගං ගච්ඡන්තා අත්තපඤ්චමා අගමංසු පච්චන්තිමෙසු ජනපදෙසු පඤ්චවග්ගො ගණො අලං උපසම්පදකම්මායා'ති මඤ්ඤමානා'ති—වුත්තඤ්ච තත්ථෙව නිද්දෙසවාරෙ, තෙන ඛො පන සමයෙන කස්මීරගන්ධාරරට්ඨෙ සස්සපාකසමයෙ ආරවාළො නාම නාගරාජා කරකවස්සං නාම වස්සං වස්සාපෙත්වා සස්සං හරාපෙත්වා මහාසමුද්දං පාපෙති—පෙ—අථ ආයස්මා මජ්ඣන්තිකත්ථෙරො සබ්බෙ'පි නාගයක්ඛරක්ඛසෙ ආමන්තෙත්වා එවමාහ—

> මා දානි කොධං ජනයිත්ථ ඉතො උද්ධං යථා පුරෙ,
> සස්සඝාතඤ්ච මා කත්ථ සුඛකාමා හි පාණිනො,
>
> කරොථ මෙත්තං සත්තෙසු වසන්තු මනුජා සුඛං—

තෙ සබ්බෙ'පි සාධු භන්තෙ'ති ථෙරස්ස වචනං පටිස්සුණිත්වා යථානුසිට්ඨං පටිපජ්ජිංසු—තං දිවසමෙව නාගරාජස්ස පූජාසමයො හොති, අථ නාගරාජා අත්තනො රතනමයං පල්ලඞ්කං ආහරාපෙත්වා ථෙරස්ස පඤ්ඤාපෙසි නිසීදි ථෙරො පල්ලඞ්කෙ නාගරාජා'පි ථෙරං බීජයමානො සමීපෙ අට්ඨාසි තස්මිං ඛණෙ කස්මීරගන්ධාරරට්ඨවාසිනො ආගන්ත්වා ථෙරං දිස්වා අම්හාකං නාගරාජතො'පි ථෙරො මහිද්ධිකතරො'ති ථෙරමෙව වන්දිත්වා නිසින්නා ථෙරො තෙසං ආසීවිසොපමසුත්තන්තං කථෙසි, සුත්තපරියොසානෙ අසීතියා පාණසහස්සානං ධම්මාභිසමයො අහොසි කුලසතසහස්සඤ්ච පබ්බජිතං, තතො පභුති ච කස්මීරගන්ධාරා යාවඅජ්ජතනා කාසාවපජ්ජොතා ඉසිවාතපටිවාතා එව—

ගන්ත්වා කස්මීරගන්ධාරං ඉසි මජ්ඣන්තිකො තදා,
දුට්ඨං නාගං පසාදෙත්වා මොචෙසි බන්ධනා බහූති—

“කස්මීරගන්ධාරෙසු සාසනපතිට්ඨානං”

මහාදෙවත්ථෙරො'පි මහිංසකමණ්ඩලං ගන්ත්වා දෙවදූතසුත්තං කථෙසි සුත්තපරියොසානෙ චත්තාලීසපාණසහස්සානි ධම්මචක්ඛුං පටිලභිංසු චත්තාලීසංයෙව පාණසහස්සානි පබ්බජිංසු—

ගන්ත්වාන රට්ඨං මහිංසං මහාදෙවො මහිද්ධිකො,
චොදෙත්වා දෙවදූතෙහි මොචෙසි බන්ධනා බහූ'ති—

“මහිංසකමණ්ඩලෙ සාසනපතිට්ඨානං”

රක්ඛිතත්ථෙරො වනවාසිං ගන්ත්වා ආකාසෙ ඨත්වා අනමතග්ගපරියාය කථාය වනවාසිකෙ පසාදෙසි කථාපරියොසානෙ පනස්ස සට්ඨිසහස්සානං ධම්මාභිසමයො අහොසි, සත්තතිංසසහස්සමත්තා පබ්බජිංසු පඤ්ච විහාර සතානි පතිට්ඨහිංසු එවං සො තත්ථ සාසනං පතිට්ඨාපෙසි,

ගන්ත්වාන රක්ඛිතත්ථෙරො වනවාසිං මහිද්ධිකො,
අන්තලික්ඛෙ ඨිතො තත්ථ දෙසෙසි අනමතග්ගියන්ති—

“වනවාසිරට්ඨෙ සාසනපතිට්ඨානං”

යොනකධම්මරක්ඛිතත්ථෙරො'පි අපරන්තකං ගන්ත්වා අග්ගික්ඛන්ධූපම සුත්තන්තකථාය අපරන්තකෙ පසාදෙත්වා සත්තතිංසපාණසහස්සානි ධම්මා මතං පායෙසි ඛත්තියකුලතොයෙව පුරිසසහස්සං පබ්බජි සමධිකානිච ඡ ඉත්ථිසහස්සානි එවං සො තත්ථ සාසනං පතිට්ඨාපෙසි—

අපරන්තං විගාහිත්වා යොනකො ධම්මරක්ඛිතො,
අග්ගික්ඛන්ධූපමෙනෙත්ථ පසාදෙසි ජනෙ බහූ'ති—

“අපරන්තරට්ඨෙ සාසනපතිට්ඨානං”

මහාධම්මරක්ඛිතත්ථෙරො පන මහාරට්ඨං ගන්ත්වා මහානාරදකස්සපජාත කකථාය මහාරට්ඨකෙ පසාදෙත්වා චතුරාසීතිපාණසහස්සානි මග්ගඵලෙසු පතිට්ඨාපෙසි තෙරසසහස්සානි පබ්බජිංසු එවං සො තත්ථ සාසනං පතිට්ඨා පෙසි—

මහාරට්ඨං ඉසි ගන්ත්වා සො මහාධම්මරක්ඛිතො,
ජාතකං කථයිත්වාන පසාදෙසි මහාජනන්ති

"මහාරට්ඨෙ සාසනපතිට්ඨානං"

මහාරක්ඛිතත්ථෙරොපි යොනකරට්ඨං ගන්ත්වා කාළකාරාමසුත්තන්තකථාය යොනකලොකං පසාදෙත්වා සත්තතිසහස්සාධිකස්ස පාණසතසහස්සස්ස මග්ගඵලාලඞ්කාරං අදාසි සන්තිකෙ චස්ස දසසහස්සානි පබ්බජිංසු එවං සො'පි තත්ථ සාසනං පතිට්ඨාපෙසි

යොනරට්ඨං තදා ගන්ත්වා සො මහාරක්ඛිතො ඉසි,
කාළකාරාමසුත්තන්තෙන තෙ පසාදෙසි යොනකෙ'ති

"යොනකරට්ඨෙ සාසනපතිට්ඨානං"

මජ්ඣිමත්ථෙරො පන කස්සපගොත්තත්ථෙරෙන අලකදෙවත්ථෙරෙන දුන්දුභිස්සරත්ථෙරෙන මහාදෙවත්ථෙරෙන ච සද්ධිං හිමවන්තදෙසභාගං ගන්ත්වා ධම්මචක්කප්පවත්තනසුත්තන්තකථාය තං දෙසං පසාදෙත්වා අසීතිපාණකොටියො මග්ගඵලරතනානි පටිලාභෙසි, පඤ්චපි ච ථෙරා පඤ්චරට්ඨානි පසාදෙසුං එකමෙකස්ස සන්තිකෙ සතසහස්සමත්තා පබ්බජිංසු එවං තෙ තත්ථ සාසනං පතිට්ඨාපෙසුං

ගන්ත්වාන මජ්ඣිමත්ථෙරො හිමවන්තං පසාදයි,
යක්ඛසෙනං පකාසෙන්තො ධම්මචක්කප්පවත්තනන්ති

"හිමවන්තපදෙසෙ සාසනපතිට්ඨානං"

සොණත්ථෙරො පන සද්ධිං උත්තරත්ථෙරෙන සුවණ්ණභූමිං අගමාසි තෙන සමයෙන තත්ථ එකා රක්ඛසී සමුද්දතො නික්ඛමිත්වා රාජකුලෙ ජාතෙ ජාතෙ දාරකෙ ඛාදති තං දිවසමෙව රාජකුලෙ එකො දාරකො ජාතො හොති ... පෙ ... ථෙරො'පි තෙ යාව අදස්සනං තාව පලාපෙත්වා දීපස්ස සමන්තතො රක්ඛං ඨපෙසි තස්මිං ච සමයෙ සන්නිපතිතං මහාජනකායං බ්‍රහ්මජාලසුත්තන්තකථාය පසාදෙත්වා සරණෙසු ච සීලෙසු ච පතිට්ඨාපෙසි. සට්ඨිසහස්සානං පනෙත්ථ ධම්මාභිසමයො අහොසි කුලදාරකානං අඩ්ඪුඩ්ඪානි සහස්සානි පබ්බජිංසු කුලධීතානං දියඩ්ඪසහස්සං එවං සො තත්ථ සාසනං පතිට්ඨාපෙසි, තතො පභුති රාජකුලෙ ජාතදාරකානං සොණුත්තරනාමමෙව කරොන්ති

සුවණ්ණභූමිං ගන්ත්වාන සොණුත්තරා මහිද්ධිකා,
පිසාචෙ නිද්ධමිත්වාන බ්‍රහ්මජාලං අදෙසිසුන්ති

"සුවණ්ණභූමියං සාසනපතිට්ඨානං"

මහින්දත්ථෙරො පන තම්බපණ්ණිදීපං ගන්ත්වා සාසනං පතිට්ඨාපෙහී'ති උපජ්ඣායෙන ච භික්ඛුසඞ්ඝෙන ච අජ්ඣිට්ඨො චින්තෙසි, කාලො නු ඛො මෙ තම්බපණ්ණිදීපං ගන්තුං නො'ති —පෙ— සො එවං චින්තෙත්වා උපජ්ඣායඤ්ච භික්ඛුසඞ්ඝඤ්ච වන්දිත්වා අසොකාරාමතො නික්ඛම්ම තෙහි ඉට්ඨියාදීහි චතූහි ථෙරෙහි සඞ්ඝමිත්තාය පුත්තෙන සුමනසාමණෙරෙන භණ්ඩුකෙන ච උපාසකෙන සද්ධිං —පෙ— ජෙට්ඨමූලමාසපුණ්ණමායං උපොසථදිවසෙ සන්නිපතිතා සබ්බෙ'පි කාලො නු ඛො අම්හාකං තම්බපණ්ණිදීපං ගමනාය උදාහු නො'ති මන්තයිංසු තෙනාහු පොරාණා —

මහින්දො නාම නාමෙන සඞ්ඝත්ථෙරො තදා අහු,
ඉට්ඨියො උත්තියො ථෙරො භද්දසාලො ච සම්බලො —

සාමණෙරො ච සුමනො ඡළභිඤ්ඤො මහිද්ධිකො,
භණ්ඩුකො සත්තමො තෙසං දිට්ඨසච්චො උපාසකො,
ඉති එතෙ මහානාගා මන්තයිංසු රහොගතා'ති —පෙ—

එවං ඉට්ඨියාදීහි සද්ධිං ආගන්ත්වා පතිට්ඨහන්තො ච ආයස්මා මහින්දත්ථෙරො සම්මාසම්බුද්ධස්ස පරිනිබ්බානතො අට්ඨාරසන්නං වස්සසතානං උපරි ඡත්තිංසතිමෙ වස්සෙ ඉමස්මිං දීපෙ පතිට්ඨිතො'ති වෙදිතබ්බො —පෙ— ථෙරො අචිරපක්කන්තස්ස රඤ්ඤො සුමනසාමණෙරං ආමන්තෙසි එහි ත්වං සුමන ධම්මසවනස්ස කාලං ඝොසෙහී'ති, භන්තෙ කිත්තකං ඨානං සාවෙන්තො ඝොසෙමී'ති සකලං තම්බපණ්ණිදීපන්ති —පෙ— ථෙරො මහන්තං දෙවතාසන්නිපාතං දිස්වා සමචිත්තසුත්තන්තං කථෙසි, කථාපරියොසානෙ අසඞ්ඛෙය්‍යානං දෙවතානං ධම්මාභිසමයො අහොසි, බහූ නාගා ච සුපණ්ණා ච සරණෙසු පතිට්ඨිතා, යාදිසො සාරිපුත්තත්ථෙරස්ස ඉමං සුත්තං කථයතො දෙවතාසන්නිපාතො අහොසි තාදිසො මහින්දත්ථෙරස්සා'පි ජාතො —පෙ— ථෙරො රඤ්ඤො සපරිජනස්ස ධම්මරතනවස්සං වස්සෙන්තො පෙතවත්ථුං විමානවත්ථුං සච්චසංයුත්තඤ්ච කථෙසි, තං ථෙරස්ස ධම්මදෙසනං සුත්වා තානි පඤ්ච'පි ඉත්ථිසතානි සොතාපත්තිඵලං සච්ඡිකරිංසු යෙ'පි තෙ මනුස්සා පුරිමදිවසෙ මිස්සකපබ්බතෙ ථෙරෙ අද්දසංසු තෙ තෙසු තෙසු ඨානෙසු ථෙරානං ගුණෙ කථෙන්ති —පෙ— ථෙරො තත්ථ ගන්ත්වා නිසීදිත්වා දෙවදූතසුත්තන්තං කථෙසි, කථාපරියොසානෙ පාණසහස්සං සොතාපත්තිඵලෙ පතිට්ඨහි, තතො හත්ථිසාලා අතිසම්බාධා'ති දක්ඛිණද්වාරෙ නන්දනවනුය්‍යානෙ ආසනං පඤ්ඤාපෙසුං ථෙරො තත්ථ නිසීදිත්වා ආසිවිසොපමසුත්තං කථෙසි, තම්පි සුත්වා පාණසහස්සං සොතාපත්තිඵලං පටිලභි එවං ආගතදිවසතො දුතියදිවසෙ අඩ්ඪතෙය්‍යානං පාණසහස්සානං ධම්මාභිසමයො අහොසි —පෙ— ථෙරො පුන දිවසෙ'පි

රාජගෙහෙයෙව භුඤ්ජිත්වා නන්දනවනෙ අනමතග්ගියානි කථෙසි, පුන දිවසෙ අග්ගික්ඛන්ධොපමසුත්තන්තං කථෙසි එතෙනෙව උපායෙන සත්තදිවසානි කථෙසි. දෙසනා පරියොසානෙ අඩ්ඪනවපාණසහස්සානං ධම්මාභිසමයො අහොසි. තතො පට්ඨාය——පෙ——තං දිවසමෙව අරිට්ඨො නාම අමච්චො පඤ්චපණ්ණාසාය ජෙට්ඨකනිට්ඨභාතිකෙහි සද්ධිං රඤ්ඤො සමීපෙ ඨිතො ආහ ඉච්ඡාමහං දෙව ථෙරානං සන්තිකෙ පබ්බජිතුන්ති සාධු භණෙ පබ්බජස්සූ'ති රාජා අනුජානිත්වා ථෙරං සම්පටිච්ඡාපෙසි සබ්බෙ ඛුරග්ගෙයෙව අරහත්තං පාපුණිංසු——පෙ——අථ රාජා සචෙ භන්තෙ මයං නත්තා කරිස්සති තායංයෙව මයා'ති ද්වාදසහත්ථං පාසාණත්ථම්භං ආහරාපෙත්වා දෙවානම්පියතිස්සරඤ්ඤො නත්තා දුට්ඨගාමණීඅභයො නාම ඉමස්මිං පදෙසෙ ථූපං කරොතූ'ති අක්ඛරානි ලිඛාපෙත්වා පතිට්ඨාපෙත්වා වන්දිත්වා ථෙරං පුච්ඡි පතිට්ඨිතං නුඛො භන්තෙ තම්බපණ්ණිදීපෙ සාසනන්ති,පතිට්ඨිතං මහාරාජ සාසනං මූලානි පනස්ස න තාව ඔතරන්තී'ති, කදා පන භන්තෙ මූලානි ඔතිණ්ණානි නාම භවිස්සන්තී'ති, යදා මහාරාජ තම්බපණ්ණිදීපකානං මාතාපිතූනං තම්බපණ්ණිදීපෙ ජාතො දාරකො තම්බපණ්ණිදීපෙ පබ්බජිත්වා තම්බපණ්ණිදීපම්හියෙව විනයං උග්ගහෙත්වා තම්බපණ්ණිදීපෙ වාචෙස්සති තදා සාසනස්ස මූලානි ඔතිණ්ණානි නාම භවිස්සන්තී'ති, අත්ථි පන භන්තෙ එදිසො භික්ඛූති අත්ථි මහාරාජ අරිට්ඨොභික්ඛු පටිබලො එතස්මිං කම්මෙ'ති——පෙ——තෙන ඛොපන සමයෙන ථූපාරාමෙ අට්ඨසට්ඨිභික්ඛුසහස්සානි සන්නිපතිංසු මහාමහින්දත්ථෙරස්ස ආසනං දක්ඛිණාභිමුඛං පඤ්ඤත්තං හොති අථඛො මහාඅරිට්ඨත්ථෙරො මහින්දත්ථෙරෙන අපසාදො අත්තනො අනුරූපෙන පත්තානුක්කමෙන ධම්මාසනෙ නිසීදි, මහින්දත්ථෙරප්පමුඛා අට්ඨසට්ඨිමහාථෙරා ධම්මාසනං පරිවාරෙත්වා නිසීදිංසු රඤ්ඤො'පි කනිට්ඨභාතා මත්තාභයත්ථෙරො නාම ධුරග්ගාහො හුත්වා විනයං උග්ගණ්හිස්සාමී'ති පඤ්චහි භික්ඛුසතෙහි සද්ධිං මහාඅරිට්ඨත්ථෙරස්ස ධම්මාසනමෙව පරිවාරෙත්වා නිසීදි. අවසෙසාච භික්ඛු සරාජිකා ච පරිසා අත්තනො අත්තනො පත්තාසනෙ නිසීදිංසු——අථායස්මා මහාඅරිට්ඨත්ථෙරො තෙන සමයෙන බුද්ධො භගවා වෙරඤ්ජායං විහරති නළෙරුපුචිමන්දමූලෙ'ති විනය නිදානං අභාසි——භාසිතෙව පනායස්මතා අරිට්ඨත්ථෙරෙන විනයනිදානෙ ආකාසෙ මහාවිරවං විරවි අකාලවිජ්ජුලතා නිච්ඡරිංසු දෙවතා සාධුකාරං අදංසු මහාපථවී උදකපරියන්තං කත්වා සංකම්පි——එවං අනෙකෙසු පාටිහාරියෙසු වත්තමානෙසු ආයස්මා අරිට්ඨත්ථෙරො මහාමහින්දත්ථෙරප්පමුඛෙහි අට්ඨසට්ඨියා පච්චෙකගණීහි ඛීණාසවමහාථෙරෙහි තදඤ්ඤෙහි ච සට්ඨිසහස්සෙහි භික්ඛූහි පරිවුතො පඨමකත්තිකපවාරණදිවසෙ ථූපාරාමවිහාරමජ්ඣෙ සත්ථුකරුණාගුණපරිදීපකං භගවතො අනුසිට්ඨිකාරානං කායකම්මවචීකම්මවිප්ඵන්දිතවිනයනං විනයපිටකං පකාසෙසි පකාසෙත්වා ච යාවතායුකං තිට්ඨමානො බහූනං වාචෙත්වා බහූනං හදයෙ පතිට්ඨාපෙත්වා අනුපාදිසෙසාය නිබ්බානධාතුයා පරිනිබ්බායි. තෙපි ඛොමහාමහින්දත්ථෙරප්පමුඛා තස්මිං සමාගමෙ——

අට්ඨසට්ඨි මහාථෙරා ධුරග්ගාහා සමාගතා,
පච්චෙකගණිනො සබ්බෙ ධම්මරාජස්ස සාවකා——

ඛීණාසවා වසිප්පත්තා තෙවිජ්ජා ඉද්ධිකොවිදා,
උත්තමත්ථමභිඤ්ඤාය අනුසාසිංසු රාජිනො —

ආලොකං දස්සයිත්වාන ඔභාසෙත්වා මහිං ඉමං,
ජලිත්වා අග්ගික්ඛන්ධාව පරිනිබ්බිංසු මහෙසයො —

තෙසං පරිනිබ්බානතො අපරභාගෙ අඤ්ඤෙ'පි තෙසං ථෙරානං අන්තෙවාසිකා තිස්සදත්තකාළසුමනදීඝසුමනාදයො මහාඅරිට්ඨත්ථෙරස්ස අන්තෙවාසිකා අන්තෙවාසිකානං අන්තෙවාසිකා චා'ති එවං පුබ්බෙ වුත්තප්පකාරා ආචරියපරම්පරා ඉමං විනයපිටකං යාව අජ්ජතනා ආනෙසි, තෙන වුත්තං තතියසඞ්ගහතො පන උද්ධං ඉමං දීපං මහින්දාදීහි ආහතං මහින්දතො උග්ගහෙත්වා කඤ්චි කාලං අරිට්ඨත්ථෙරාදීහි ආහතං තතො යාව අජ්ජතනා තෙසංයෙව අන්තෙවාසිකපරම්පරභූතාය ආචරියපරම්පරාය ආහතන්ති — —

"අස්මිං තම්බපණ්ණිදීපෙ සාසනපතිට්ඨානං"

අපරඤ්ච, කත්ථ පතිට්ඨිතානි යෙසං පාළිතො ච අත්ථතො ච අනූනං වචනානි මණිඝටෙ පක්ඛිත්තතෙලමිව ඊසකම්පි න පග්ඝරන්ති එවරූපෙසු අච්චන්තසතිගතිධිතිමන්තෙසු ලජ්ජීකුක්කුච්චකෙසු සික්ඛාකාමෙසු පතිට්ඨිතන්ති වෙදිතබ්බං ඉති තත්ථෙව වුත්තං — එවං යථාවුත්තෙන නයෙන සම්මාසම්බුද්ධස්ස ධරමානකාලෙ තස්සෙව සම්මාසම්බුද්ධස්ස ධම්මවිනයසංඛාතෙ භාසිතෙ පාළිතො අත්ථතො ච එකපදං එකක්ඛරම්පි අවිනාසෙත්වා අතිසයපඤ්ඤවන්තෙහි මහාඛීණාසවත්ථෙරෙහි තං සබ්බම්පි සාට්ඨකථං පිටකත්තයං මණිඝටෙ පක්ඛිත්තසීහවසා විය සම්මදෙව ධාරෙයුං පරිනිබ්බුතෙ ච භගවති පඨමදුතියතතියසඞ්ගීතීසු වුත්තනයෙන තෙහි තෙහි ඛීණාසවමහාථෙරෙහි ච තෙසමච්චයෙන තෙසං සිස්සානුසිස්සඅන්වයභූතාය ආචරියපරම්පරාය ච විසෙසතො සම්බුද්ධසාසනායුභූතසාට්ඨකථාවිනයපාළිගන්ථාහරණකම්මස්ස පකාසිතත්තා ච මහාමහින්දත්ථෙරෙන තම්බපණ්ණිදීපමාහතං බුද්ධවචනස්ස අත්ථවණ්ණනාභූතං අට්ඨකථං සීහළභාසං පරිවත්තෙන්තා තස්සෙව ථෙරවරස්ස අන්තෙවාසිකභූතා තෙ තෙ අට්ඨකථාචරියා'පි අරියා යථා වුත්තං —

බුද්ධෙන ධම්මො විනයො ච වුත්තො යො තස්ස පුත්තෙහි තථෙව ඤාතො
සො යෙහි තෙසං මතිමච්චජන්තා යස්මා පුරෙ අට්ඨකථා අකංසු —

ඉච්චාදිනා නයෙන බුද්ධස්ස භගවතො මතියා ච තථා බුද්ධමතඤ්ඤූනං මහානුභාවානං ධම්මසෙනාපතිසාරිපුත්තමහාථෙරවරාදීනං සම්මුඛසාවකානං මතියා ච අවිරොධෙත්වා තාසං අනුලොම

නයෙනෙව සීහලට්ඨකථායො අකංසු'ත්‍යාදිවුත්තත්තා ච සාට්ඨකථං තිපිටකබුද්ධවචනං ඛීණාසවාරියමහාථෙරවරා ගන්ථවසෙන සඞ්ගහං ආරොපයිංසුචෙව ධාරයිංසු ච පරම්පරාය ආනෙසුං චා'ති වෙදිතබ්බං~~~ අයම්හි සම්මාසම්බුද්ධස්ස ධරමානකාලතො පට්ඨාය පාළිඅට්ඨකථානං ධාරණාහරණක්කමො~~ එත්තාවතා ච, යථා ච තා පාළිඅට්ඨකථායො තිස්සො සඞ්ගීතියො සමාරුළ්හා'තිමස්සචෙව, කුතො ච පන පට්ඨාය තා තෙහි බුද්ධපුත්තෙහි ධාරිතා'තිමස්ස ච පරිහාරෙ තෙහි තෙහි පරියායෙහි පකාසිතො හොති~~

වුත්තා ච සමන්තපාසාදිකායං සාසනපතිට්ඨාපනාය තං තං දිසාභාගං ගතානං තෙසං තෙසං ථෙරානං ධුරග්ගාහසමාපනානං යථාභූතප්පවත්ති විසුං විසුං විත්ථාරෙන තෙසු තෙසු රට්ඨෙසු සාසනපතිට්ඨානාකාරපරිදීපනෙසු ඉධා'පි තතො තතො මුඛමත්තං ආහරිත්වා'සංදස්සිතං අප්පෙවනාම සාසනභාරවාහකානං අරියානං චිරන්තනානං තෙන අප්පකෙන පවත්තිමත්තසවනෙනා'පි විසුත්තාසු තාසු පඨමදුතියතතිය සඞ්ගීතිසු පාළිඅට්ඨකථාසඞ්ගහකරණෙන තං තං කාලිකා තෙ තෙ අරහන්තො අදිසා සාසනං පග්ගණ්හිංසු තතියසඞ්ගහතො පරං පන වුත්තනයෙන තං තං දිසාභාගං අත්තපඤ්චමා ව සමුපගම්ම ථාමුග්ගාහෙත සීමානයාදිපරිදීපකෙ තෙ තෙ විවිධවිනයපාළිඅට්ඨකථාගන්ථෙ චෙව තදඤ්ඤත්ථපරිදීපකෙ සුත්තාභිධම්මපාළිඅට්ඨකථාගන්ථෙ ච යථාරහං අත්තනො අත්තනො අරියිද්ධිතාදිගුණෙහි තං තං දෙසියානං සකාය සකාය භාසාය පකාසෙන්තා තෙ තෙ සත්තෙ සරණෙසු සීලෙසු ච පතිට්ඨාපෙන්තා විසෙසතො'පි සීමාසම්මුතිපබ්බජ්ජූපසම්පදාදි කම්මකරණෙන තත්ථ තත්ථ සම්මාසම්බුද්ධසාසනං පතිට්ඨාපෙසුං අහො අච්ඡරියම්ඉදන්ති මඤ්ඤන්තා සාසනෙ අපකතඤ්ඤුනො අප්පස්සුතා පබ්බජිතා ගහට්ඨා ච සද්ධාමත්තං පටිලභෙය්‍යුං පටිලභිත්වා ච විසෙසතො චිරන්තනා'පිඅරියා ඔහිතභාරා අනුප්පත්තසදත්ථා පරික්ඛීණභවසංයොජනා ච සමානා එවමෙවං ලොකසාසනසඞ්ගහං කරිංසු කිමඞ්ගපනමෙහි සරාගසදොසසමොහෙහි දුක්ඛොතිණ්ණෙහි දුක්ඛපරෙතෙහි භවනිස්සරණම්පිපස්සන්තෙහි යථාබලං ලොකසාසනොපත්ථම්භස්ස කරණීයතො'ති සල්ලක්ඛෙත්වා තෙ ච විසුද්ධගන්ථකාරකෙසු සාසනභාරවාහකා

පොරාණකාචරියෙසු අරියෙසු ගතාය'පි තාය සද්ධාය සාසනෙ නි
ක්කංඛිනො සම්මා පටිපජ්ජිතුං මඤ්ඤෙය්‍යුං සාධු වත තෙන
ම්මගණ්ඨිකරණං විජ්ජා ච සම්පජ්ජති තෙසඤ්ච සගහට්ඨපබ්බජිතා
නං දිට්ඨධම්මිකසම්පරායිකත්ථො චා'ති—

අපිච සාට්ඨකථෙ තෙපිටකබුද්ධවචනෙ අප්පටිහතඤාණප්ප
භාවෙන බුද්ධඝොසො'ති ගරූහි ගහිතනාමධෙය්‍යෙන මහාථෙ
රෙන තෙන හෙට්ඨා වුත්තනයෙන සීහළට්ඨකථායො මාගධභා
සං පරිවත්තෙන්තෙන—

තස්මාහි යං අට්ඨකථාසු වුත්තං—පෙ—
යස්මා පමාණං ඉධ පණ්ඩිතානං

ඉති ආදිනා අත්තනො සංවණ්ණනාසුද්ධියා පකාසිතත්තා ච ත
ස්සං එව සමන්තපාසාදිකාය විනයට්ඨකථායං අනෙකෙසු
ඨානෙසු තත්‍රිදං සමන්තපාසාදිකාය සමන්තපාසාදිකත්තස්මිං—

ආචරියපරම්පරතො නිදානවත්ථුප්පභෙදදීපනතො,
පරසමයවිවජ්ජනතො සකසමයවිසුද්ධිතො චෙව—
බ්‍යඤ්ජනපරිසොධනතො පදත්ථතො පාළියොජනක්කමතො,
සික්ඛාපදවිනිච්ඡයතො විභඞ්ගනයභෙදදස්සනතො—
සම්පස්සතං න දිස්සති කිඤ්චි අපාසාදිකං යතො එත්ථ,
විඤ්ඤූනමයං තස්මා සමන්තපාසාදිකාත්වෙව—

ඉච්චාදිනා විසෙසතො'පි අත්තනො සංවණ්ණනාසඞ්ඛාතාය
අට්ඨකථාය ආගමනවිසුද්ධිකරණප්පකාරාදිසන්දස්සනෙන සම
න්තතො පසාදාවහභාවස්ස අත්ථවසෙනෙව පකාසිතත්තා ච
යාවජ්ජතනා සද්දසත්ථකොවිදෙහි තිපිටකපරියත්තිධරෙහි සා
සනමාමකෙහි ලජ්ජිකුක්කුච්චකසික්ඛාකාමෙහි ටීකාපකරණාදි
කාරකෙහි සබ්බෙහි පණ්ඩිතෙහි සම්මාසම්බුද්ධසාසනෙ චිරන්ත
නගන්ථානං ගාරවෙන සම්පටිච්ඡිතත්තා ච අනුස්සරිතුම්පි නාර
හතෙව පාපභීරුකසාසනමාමකෙහි සප්පුරිසෙහි ආධුනිකෙහි
'පි සීමාලක්ඛණදීපනියා යථානිදස්සිතං "සීමානයපරිදීපා—
පෙ—තස්මා සුත්තං පමාණමිහ මුනිනො" ඉතිඑවමාදිකං සාස
'නපභාරසදිසං උද්ධම්මුබ්බිනයං සාවජ්ජතරං සාපරාධමතිමන්ථා
දීපනං පගෙව ගහණධාරණාදිසු අනනුරූපතා'ති දට්ඨබ්බං—
තෙසං තෙසඤ්ච පන සම්මාසම්බුද්ධසාසනස්ස චිරට්ඨිතිමභිපත්ථය

ඤ්ඤාණානං සබ්බපරියත්තිධරානං ලොකෙ චන්දසූරියාව සම්මා සම්බුද්ධසාසනෙ විස්සුතානං පණ්ඩිතානං පාළිඅට්ඨකථානුසා රෙන ටීකාපකරණසඞ්ගහාදිකාරානං තදත්ථසංවණ්ණනාදිසු ජෙසාතා සාසනමාමකතා සික්ඛාකාමතා'ති එවමාදයො ගුණ විසෙසා ච සාසනගාරවජනනත්ථං දස්සෙතබ්බා'පි තෙසු තෙසු ගන්ථෙසු පාකටතරා'ති ඉධ තෙ ගන්ථගාරවභීරුයා න සමු ද්ධටා'ති ~

දීපනීකාරකො ගන්ථෙ ආදෙව රතනත්තයං,
සම්බොධොදයසම්භූතං'ත්‍යාදිනා සමනුස්සරං ~
අනන්තරංව කරණප්පකාරාදිං පකාසයි,
උදකුක්ඛෙපසීමාය'ත්‍යාදි ගාථාද්වයෙනථ ~
ඛීණාසවාරියා යෙ, මුනිනො පුත්තා චිරන්තනා'ති ඤාතා,
විනයෙ තෙ තෙ ගන්ථෙ, ධම්මෙ චාපාහුං කතවන්තො ~
නො අරියා තෙ සබ්බං, ජානනසීලා'පි තෙ නචෙවාහුං,
තෙනෙවහි තෙසානං, ගන්ථෙසු හොන්ති බහුදොසා ~
ඉති සො දීපනීකාරෙ, චිරන්තනගන්ථදොසදස්සනෙනාව,
අට්ඨකථං පජහිත්වා, මුනිනොව සුත්තපමාණතාහ ~
යුත්තා සභාවති තක්කො, රූපච්ඡායා චන්දදමන්දසු ඤන්ද,
හෙතුහෙතුඵලා තථා, සුත්තං ච භවති විරචිතත්ථං ~
එවං දුම්මතියා සති, පටිසම්භිදා තෙන අලබ්භමණියා,
කස්මා පධානවචනෙ, තථාලාභස්ස අවුත්තත්තා ~
ධම්මො'ති හෙතු වුත්තො, හෙතුඵලං තථා ධම්මත්ථො ඉති ච
ඤාණං හෙතුම්හි ඵලෙ, කමා ධම්මත්ථපටිසම්භිදා ~
සුත්තන්තානි පාළිමත්තං, පාළියා අත්ථොව හි අට්ඨකථා ච,
අත්ථෙ පජහිතමතෙන, පටිසම්භිදා හොන්ති තීහෙසාව ~
කථං දීපනීකාරෙ, අනරියා'පි වදංව චිරන්තනානං,
අත්තානං පරිමොචෙ, සම්මුනාපාතනදීඝසඤ්ඤෙන ~

අරියානං උපවාදෙ, ජානං වා උපවදෙ අජානං වා,
අරියූපවාදෙවා'ත්, භාරියතමාහු තාසිං කම්මෙ ෴

සග්ගාවරණං මග්ගා,වරණඤ්ච හොති'ත්‍යාදිනා නයෙන,
ධම්මාපෙනෙන තු තෙසං, තෙයෙවාහු සතෙ කිච්ඡතං ෴

කිත්තිතම්මි නත්ථු ඨානං, උද්ධම්මෙනිහ අඤ්ඤෙන ඤෙය්‍යකං,
සාධූපවාදකො'පි ච, සතෙ කිච්ඡතංව ගවෙසෙය්‍ය ෴

චිරන්තනෙහි සඞ්ගීතා යෙහි අට්ඨකථා පුරා,
ඛීණාසවාරියාවාහුං තෙන තෙ උපවාදිතා ෴

අථා'පි අත්තනො ගන්ථෙ එවම්පි පරිකිත්තයි,
ආගමට්ඨකථාදීසු තෙසු නෙකවිධානි'පි ෴

විරුද්ධානි පදිස්සන්ති ඨානානි'ති වදං පුන,
විසෙසං තත්ථ දස්සෙන්තො අත්තනොව මතානුගං ෴

අට්ඨකථාවිරුද්ධානි හොන්ති ගණ්ඨිපදානි තු,
තථා ගණ්ඨිපදෙහට්ඨකථා ගණ්ඨිපදා පුන ෴

ටීකාහි'පි විරුද්ධානි ටීකා ගණ්ඨිපදෙහි ච,
පරාපරාහි ටීකා'පි තාහි පකරණා තථා ෴

ටීකා පටිවිරුද්ධාව තෙහි පකරණෙහි තා,
අඤ්ඤො පකරණා ආහුං විරුද්ධා සඞ්ගහෙහි ච ෴

සඞ්ගහා ච විරුද්ධාහුං තථා පකරණෙහි තෙ,
එවං සබ්බානි පච්චෙකවිරුද්ධානි'ති ආහ සො ෴

පච්චෙකං තෙ කථං හොන්ති සබ්බගන්ථා විරොධිනො,
ඉතිදම්පි විචිනෙන්තු සද්දසත්ථනයඤ්ඤුනො ෴

දීපනීකාරකස්සෙතං සදෙසාලාපදීපනං,
ඉහ වුත්තානුසාරෙන සල්ලක්ඛෙන්තු විචක්ඛණා ෴

චිරන්තනා සචෙ දොසගණෙ අනරියාකරුං,
එවං හි සති සම්බුද්ධසාසනෙ කො ගරුං කරෙ ෴

යස්මා ලොකෙ මහාපුඤ්ඤා, මනාප ඤාණාව පණ්ඩිතා,
නානා සිප්පකලා වෙදි වෙද සාගර පාරගූ.

අඤ්ඤො ච බ්‍රහ්මරාජානො සක්ක සන්තුසිතාදයො,
දෙවා වුත්තා ච යෙ ලොකෙ හට්ඨා තෙවා'පි පාණිනො.

පුරෙ'පි සම්පටිවිජ්ඣිංසු සම්පටිවිජ්ඣන්ති චාධුනා,
අනාගතෙ'පි සන්තො සංපටිවිජ්ඣිස්සන්ති සාසනං.

ධාරෙසුං අරියා තෙ තෙ තිසික්ඛාගබ්භසාසනං,
බුද්ධස්ස පරිනිබ්බානා ධරමානෙ'පි සබ්බසො.

යෙ තෙ චිරන්තනා වුත්තා ගන්ථකාරා'පි තෙ සියුං,
තෙවාහුං අරියා තස්මා ගාරවා හොන්තු සාසනෙ'ති.

යෙ සම්බුද්ධාසයඤ්ඤූ මුනිසුතපවරා අග්ගමග්ගා විනීතා
පාපෙසුං සෙසසත්තෙ'පි ච පරම්පරං ධම්මතො සාසයන්තා,
ආනෙසුං සාසනත්ථං අථ තදනුගතා සිස්සභූතා ච තෙසං
සිස්සා ථෙරානුථෙරා ඉති අරියගණා සාසනෙ සුචි සායං.

ඉති සීමානයදප්පණෙ
සම්බුද්ධසාසනපවෙණිපරිදීපනො නාම
පඨමො පරිච්ඡෙදො.

අථොදීපනිකාරස්ස විරුද්ධවණ්ණනාදිකං,
දස්සයන්තො කරිස්සාමි විනයෙන විනිච්ඡයං....

දීපනිකාරො "හි උදකුක්ඛෙපසීමාය ආහච්චපදනිස්සයං ....පෙ. සාසනත්ථාය වක්ඛාමි සීමාලක්ඛණදීපනිං" ඉති අත්තනා ගන්ථාරම්භෙ නිද්දිට්ඨමාතිකානුසාරෙන ආහච්චපදවණ්ණනාදිපතිමුද්දිසන්තො "වුත්තං හෙතං භගවතා මහාකාරුණිකෙන සමධිගතසබ්බධම්මසීමෙන අභිනානධම්මමරියාදෙන සුලභියෙ පග්ගණ්හන්තෙන දුල්ලභියෙ නිග්ගණ්හන්තෙන සයම්භූනා අනාචරියකෙනා"'ති ආහ, සන්තෙසු'පි අඤ්ඤෙසු අනන්තාපරියන්තෙසු තෙපිටකපරියත්තිපරියාපන්නවණ්ණිතබුද්ධගුණෙසු භගවතො සමධිගතසබ්බධම්මසීමඅභිනානධම්මමරියාදාදිගුණකිත්තනෙනා'පි අත්තනො සීමාලක්ඛණදීපනිගන්ථස්ස ආරම්භානුරූපාසිංසනපුබ්බඞ්ගමං ථොමනං විභාවෙති, එසා හි ගන්ථකාරානං පකති යදිදං ගන්ථානුරූපථොමනා'ති, යස්මා භගවා මහාකාරුණිකො තාය මහාකාරුණිකතාය සමධිගතසබ්බධම්මසීමො සමධිගතසබ්බධම්මසීමත්තා අභිනානධම්මමරියාදො අභිනානධම්මමරියාදත්තා එව සුලභියෙ පග්ගණ්හාති දුල්ලභියෙ නිග්ගණ්හාති ච, යස්මා ච භගවා සයම්භූ අනඤ්ඤබොධිතො හුත්වා සයමෙව බුද්ධභූතො සයම්භූතාය ච අනාචරියකො න මෙ ආචරියො අත්ථි'ති, හි වුත්තත්තා නත්ථි තස්ස අධිගමාදිසාධකො ආචරියො තෙන අනාචරියකෙන භගවතා එතං සබ්බා භික්ඛවෙ නදී අසීමා 'ත්‍යාදිකං වුත්තමෙවා'ති සම්බන්ධො, යං හි ඊදිසෙහි ගුණෙහි සමන්නාගතෙන භගවතා වුත්තං තං වුත්තමෙව න හෙත්ථ සංසයො කාතබ්බො'ති, තත්ථ සමධිගතසබ්බධම්මසීමත්තාදස්සනෙන බුද්ධො භගවා ලොකියලොකුත්තරානං ලොකියසාසනිකානං වා සබ්බධම්මානං සීමානඤ්ච සයං සම්මා වා අධිගතත්තා ඉමෙ ධම්මා කාමාවචරා ඉමෙ ධම්මා රූපාවචරා ඉමෙ ධම්මා අරූපාවචරා ඉමෙ ධම්මා ලොකියා ඉමෙ ධම්මා ලොකුත්තරා ඉමෙ ධම්මා පරියාපන්නා 'ති ආදිනා නයෙන සබ්බෙ ලොකියලොකුත්තරාදිප්පභෙදෙ ධම්මෙ සයං සම්මා වා දෙසෙති විවරති විභජති උත්තානිං කරොති පකාසෙති තථා අසම්මතාය භික්ඛවෙ අට්ඨිතාය ....පෙ.... නිච මසීමා 'ත්‍යාදිනා ලොකියසීමං වොච්ඡින්දයාවී

භික්ඛවෙ ......පෙ...... එකූපොසථා"ති ඉමිනා ච අනුජානාමි භික්ඛවෙ සීමං සම්මන්නිතුං"'ති එවමාදිනා ච සාසනිකසීමායො'පි අනුඤ්ඤාසි එවං සබ්බධම්මසීමානං සමධිගතත්තා එව අභින්නධම්මමරියාදප්පත්තො තාය අභින්නධම්මමරියාදතාය අත්තනො ජිනවෙලං ජිනකාලසුත්තං ජිනමරියාදං ඊසකම්පි නාතික්කමති, ඉමෙ පනඤ්ඤෙ කිඤ්චාපි සාසනෙ පබ්බජිතා චිරන්තනා ආධුනිකා ච අනරියා අසබ්බඤ්ඤුනො අනධිගතසබ්බධම්මසීමා, න ජානන්ති සීමානං සම්භෙදාදිලක්ඛණං තථතො දස්සෙත්වා පාළිඅනුසාරෙන විනිච්ඡිනිතුං තෙනෙව තෙසං චිරන්තනානං තෙසු ගන්ථෙසු බහුවිධා'පි අවිනිච්ඡයවිසමකථාදොසා දිස්සන්ති, ආධුනිකා ච රුක්ඛසාඛාපාරොහාදීහි එකසම්බන්ධෙ සති'පි සබ්බසො අසඞ්කරභූතානං ගාමොදකුක්ඛෙපාදිසීමානං සඞ්කරදොසතං පකාසෙන්තා සදොසානි සීමවිනිච්ඡයගන්ථානි කරොන්තා තාදිසීසු සීමාසු උපසම්පන්නානම්පි අභූතදොසමාරොපෙන්ති, යථාවුත්තෙහි ච ගුණෙහි සමන්නාගතො භගවා සුලද්ධියෙ සොභණධම්මලද්ධිකෙ මාදිසෙ පුග්ගලෙ පග්ගණ්හාති නො නිග්ගණ්හාති තථා පග්ගණ්හන්තොව දුල්ලද්ධියෙ ධම්මලද්ධිරහිතෙ අධම්මලද්ධිකෙ තාදිසෙ ගන්ථකාරකෙ නිග්ගණ්හාති නො සඞ්ගණ්හාති, අහො තෙසං නිස්සාරඤ්ඤුතාය අනවබුජ්ඣිතසබ්බධම්මසීමතාය භින්නධම්මමරියාදතාය ච එලන්ති, එවං දීපනිකාරො "අරියා තො තෙ ධීරා සබ්බඤ්ඤු තෙ නාවෙචාහුං" ඉති පටිඤ්ඤානුරූපං චිරන්තනානමාධුනිකානඤ්ච සීමවිනිච්ඡයගන්ථෙසු අවිනිච්ඡයවිසමකථාදිදොසමාරොපනෙනෙව අත්තනො අරියභාවං සබ්බඤ්ඤුභාවං වා විභාවෙන්තොව සධම්මසංවණ්ණනකොවිදෙහි කතෙ තෙ තෙ විවිධපොරාණවිනයගන්ථෙ'පි අගය්හූපගෙ කත්වා තෙසං පරිච්චජනෙන මුනිනො සුත්තමත්තමෙවිහ රචයමානවිනිච්ඡයස්ස පමාණමිති දස්සෙන්තො "තස්මා සුත්තං පමාණමිහ මුනිනො,"'ති නිද්දිසි'ති වෙදිතබ්බා, එවං නිද්දිසිත්වා ච අරහොහං එතස්මිං කම්මෙ පහොමි චාහං "සාසනත්ථාය වක්ඛාමි සීමාලක්ඛණදීපනිං"'ති පටිඤ්ඤාතත්ථසම්පාදනෙන වුද්ධිවිරූළ්හිවෙපුල්ලතං ජනෙන්තො සාසනං පග්ගණ්හිතුන්ති එකෙන පරියායෙන අත්තනො ගන්ථකරණසාමත්ථියම්පි විභාවෙති අපරෙන පරියායෙන ගරහං, යථාහි පුබ්බෙ කස්සපස්ස

භගවතො සම්මුඛා තිස්සො නාම තාපසො ආමගන්ධභොජනමා
රබ්භ "සාමාකචිඞ්ගූලකචීනකානි ච ....පෙ.... නකාමකාමා
අලිකං භණන්ති" 'ති ආදිහි ගාථාහි අත්තනො සභාගානං ඉසි
නං පසංසාපදෙසෙන තං භගවන්තං පරියායෙන ගරහි එවම
යං දීඝනිකායෙ'පි "මහාකාරුණිකෙන සමධිගත ....පෙ....
අනාචරියකෙනා" 'ති භගවතො පසංසාපදෙසෙන නික්කාරු
ණිකා ඉමෙ චිරන්තනා අධුනිකා ච සඞ්කරවාදිනො අනධිග
තසබ්බධම්මසීමා භින්නධම්මමරියාදා'ති ආදිහි යථාභිමතාහි
තාහි තාහි නිදූවත්ථූහි අත්තනො ලද්ධිපටිපක්ඛානං අපරෙන
පරියායෙන ගරහී'ති, එවංසූපකාසස කත්තුනො සමධිප්පායො
"වුත්තං හෙතං භගවතා"'ත්‍යාදි පාඨෙ සූයාගතො ආසයපොස
නසංඛාතො සමුදායත්ථො හොති,තදනන්තරං"අයමෙත්ථ පදව
ණ්ණනාය සඞ්ඛිං අධිප්පායත්ථො" 'ති පාඨවිවරණමාරභන්තො
"සබ්බා'ති අනවසෙසත්ථපරිදීපනං නදියා විසෙසණමෙතං" 'ති
ආහ, එවං උද්දිට්ඨානන්තරමෙව"තෙන පභවතො පට්ඨාය යාව
මුඛද්වාරා ච තිරියං උභින්නං තීරාන ච අන්තරා යාවහෙට්ඨාපථ
විතලං සමවුට්ඨිකාලෙ උදකප්පවත්තනොකාසා උදකුක්ඛෙප
සීමුප්පත්තියා කප්පියභූතා අනවසෙසා නදී'ති අත්ථො 'ති වු
ත්තං අත්‍රා'පි තෙනා'ති යස්මා සබ්බා ඉති පදං නදියා විසෙසණං
ජාතං තෙන තස්මාකාරණා'ති අත්ථො,අථවා තෙනා'ති ගුණසං
ඛාතාය විසෙසස්සභූතාය නදියා විසෙසණමෙතන්තිවුත්තෙන
ගුණභූතෙන අනවසෙසත්ථවාචකෙන තෙන සබ්බා ඉති පදෙ
නා'ති අත්ථො, එවංසන්තෙ සබ්බා ඉති පදෙන කෙවලො අන
වසෙසත්ථො නදීසද්දත්ථො ච හොති, තස්මිං අත්ථවිඤ්ඤාතෙපි නදී
ඉති පදෙ අත්ථො පරිහායති, තස්මා සබ්බා ඉති පදපරාමසනෙ
නෙව "අනවසෙසා නදී'ති අත්ථො" ඉති වුත්තත්තා, ඉමිනා ච ග
ණ්ඨිකාරෙන අත්තනො ගන්ථෙ "තස්මා සුත්තං පමාණම්හ මුනි
නො" ඉති ච "තස්මා පාළියංයෙව ඨත්වා වණ්ණයිස්සාමා" 'ති ච
අනෙකෙසු ඨානෙසු අට්ඨකථාටීකාදයො'පි පහාය පාළියං යෙ
ව තිට්ඨන්තෙන පාළිවණ්ණනාකරණස්ස වුත්තත්තා "සබ්බා න
දි වඞ්කගතා" 'ත්‍යාදි පාළිප්පදෙසානං දිට්ඨත්තා ච සබ්බා ඉති
වුත්තෙ නදී විහාය ලොකෙ අනවසෙසත්ථස්ස අසම්භවතො ස
බ්බානදී'පි අත්ථි සා නදියා විසෙසණභූතෙන අනවසෙසත්ථපරි
දීපනෙන සබ්බා ඉතිපදෙන විභාවෙතබ්බා'ති මඤ්ඤිත්වා "තෙන

පභවතො පට්ඨාය …පෙ… අනවසෙසා නදී'ති අත්ථො" 'ති එවං පාළියාව පාළිවිවරිතා'ති ච ඤායති, නො චෙ සබ්බා නදී ඉති උභයෙනෙව "තෙන පභවතො පට්ඨාය" 'ත්‍යාදි සො අත්ථො වුත්තො'ති වදෙය්‍ය පච්ඡා නදීසද්දවිවරණං නිරත්ථකං භවති, යදි සබ්බා භික්ඛවෙ නදී'ති එත්ථ කෙවලෙන නදීඉතිපදෙ නෙව තෙන පභවතො පට්ඨාය …පෙ… අනවසෙසා නදී'ති අත්ථො" 'ති අයමත්ථො වුත්තො සියා, භික්ඛවෙ'ති ඉමස්ස විවරණා නන්තරං "නදී'ති නදන්ති අබ්‍යත්තං සද්දං කරොන්තී'ති පදවිග්ගහො යම්පන නදී'ති ලොකෙ වොහරන්ති යත්ථ සමන්තස්සකාලෙ සොතං න පච්ඡිජ්ජති සාඑව ගහෙතබ්බා" 'ති අඤ්ඤස්සා නදියා පුනපි වක්ඛමානත්තා ච යථාවුත්තතො'ති සම්බන්ධස්ස විරුද්ධත්තා ච තථා'පි අගහනියො, දීපනීකාරො පනෙත්ථ කෙනචි පරියායෙන සද්දත්ථවිරොධඤායවිරොධපුනරුත්තිආගමවිරොධදොසෙහි නමුච්චතී'ති, තදනන්තරං අසීමා'තිපදස්ස අත්ථං විවරිතුකාමො සීමාසද්දෙ බන්ධනත්ථප්පකාසකානං සද්දත්ථවිදූනඤ්චෙව පාළිමුත්තකවිනයවිනිච්ඡයසඞ්ගහවණ්ණනාකාරස්ස තිපෙටකාලංකාරථෙරස්ස ච මතං පටිබාහන්තො "බද්ධසද්දෙන ච අබද්ධසද්දෙන ච …පෙ… අත්ථවිරොධො'පි දිස්සති තස්මා එත්ථ බන්ධනත්ථමනපෙක්ඛිත්වා රුළ්හිවසෙන කෙවලං පරියායමත්තං ඉමිනා සීමාසද්දෙන දීපිතං විය උපලක්ඛීයති අයං අම්හාකං ඛන්ති" 'ති ආහ …පෙ… ටීකාචරියො තිපෙටකාලංකාරථෙරො පන පාළිමුත්තකවිනයවිනිච්ඡයසඞ්ගහෙ දිවාසෙය්‍යපරිච්ඡෙදෙ තත්‍යාදිනා උද්ධටධම්මාභිකානුසාරෙන දිවාසෙය්‍යනාදිසබ්බවිනිච්ඡයකථාසු අනුනිද්දෙසං ආදිපදවිවරණවසෙන පදවාක්‍යාදීනි දස්සෙත්වා වණ්ණනං අකාසි න සීමාසද්දෙ බන්ධනත්ථමෙව, තථා "තත්ථ දිවාසද්දො අහවාචකො ආකාරන්තො නිපාතො …පෙ… සයනං සෙය්‍යා කරජකායගතරූපානං උද්ධං අනුග්ගන්ත්වා දීඝවසෙන විත්ථාරතො පවත්තනසණ්ඨානො ඉරියාපථවිසෙසො, දිවාකාලභාවීං සෙය්‍යා දිවාසෙය්‍යා'ති" එවං සංවණ්ණනං කරොන්තො සීමාවිනිච්ඡයං පත්වා'පි සද්දසත්ථාගමයුත්තත්ථවසෙන "සියතෙ සමග්ගෙන සංඝෙන කම්මවාචාය බජ්ඣතෙ'ති සීමා" 'ති ආහ …පෙ… සො පන සීමාසද්දො බන්ධනත්ථො අනුජානාමි භික්ඛවෙ සීමං සම්මන්නිතුං'ති සීමාබන්ධනමනුජානනෙන භගවතාව අනුඤ්ඤාතො, අට්ඨකථායම්පි, නිමිත්ත

කිත්තනානන්තරංවුත්තාය සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො'ති ආදිකාය කම්මවා
චාය සීමා බන්ධිතබ්බා" ති ච "පඨමං ඛණ්ඩසීමා බන්ධිතබ්බා තං පන බන්ධ
න්තෙහි වත්තං ජානිතබ්බං—පෙ—සමොසරණට්ඨානෙ අබන්ධිත්වා
විහාරපච්චන්තෙ විවිත්තොකාසෙ බන්ධිතබ්බා තං බන්ධන්තෙහි—පෙ—
න ඛණ්ඩසීමාය ඨිතෙහි මහාසීමා බන්ධිතබ්බා න මහාසීමාය ඨිතෙහි ඛණ්ඩ
සීමා, ඛණ්ඩසීමායමෙව පන ඨත්වා ඛණ්ඩසීමා බන්ධිතබ්බා මහාසීමායමෙව
ඨත්වා මහාසීමා, තත්‍රායං බන්ධනාවිධීති අනෙකෙසු ඨානෙසු බන්ධන
ත්ථවසෙනෙව ඛණ්ඩසීමාදීනං සීමභාවො වණ්ණිතො, තථා
දීපනීකාරෙන විවරිතෙ "සබ්බාභික්ඛවෙ නදීඅසීමා'ති ආදිපා
ඨෙ ච බුද්ධො භගවා බන්ධනත්ථවසෙනෙව සීමාති දෙසෙසි තත්ථ,
අකාරො පටික්ඛෙපෙ, සීමා ච බද්ධාඑව, තදට්ඨකථාය ච එවං නදි
සමුද්දජාතස්සරානං බද්ධසීමාභාවං පටික්ඛිපිත්වා'ති ආදිනා බන්ධනත්ථව,
චිකා සීමාව වුත්තා, මාතිකට්ඨකථායම්පි අතිමහතීනාම යා කෙසග්ග
මත්තෙනා'පි තියොජනං අතික්කමිත්වා සම්මතා 'තිබද්ධාඑව වුත්තා, ත
ට්ටීකාලීනත්ථප්පකාසනිවිනයත්ථමඤ්ජුසාකාරකාචරියො'පි බුද්ධ
නාගත්ථෙරො මාතිකට්ඨකථාපාඨං වණ්ණෙන්තො" සම්මතා'ති
බද්ධා වාචිතකම්මවාචා'ති අත්ථො කම්මවාචාය වචනමෙව හි බ
න්ධනං නාමා'ති" දස්සෙන්තො යා ඉති අනියමනිද්දෙසස්ස සා සී
මා'ති නියමනිද්දෙසෙන අජ්ඣාහරිතබ්බසීමාසද්දෙ බන්ධනත්ථ
මාහ—එවං පාළියාචෙව සබ්බෙසු විනයට්ඨකථාටීකාගන්ථෙසු
ච අනෙකසතට්ඨානෙසු බන්ධනත්ථවසෙන සීමාසද්දො පකා
සිතෙ'පි"අට්ඨකථාදීසු'පි අයමත්ථො නවණ්ණිතො" 'ති වත්වා
ටීකාචරියතො'පි අත්තනො ඡෙකතං විභාවෙන්තොවිය [illegible]ද්ධා
බද්ධසද්දෙහි විසෙසිතෙ සීමාසද්දෙ පුනරුත්ති ච අත්ථවිරො
ධො ච දිස්සතී'ති චාදිනා අත්ථස්සද්දස්ස සබ්බත්ථ නිරත්ථක
ත්තමෙවාපදිසති, තථා'පි අත්තනො ගන්ථෙ දෙසනාපාළිං විව
රන්තො"නත්ථිසීමා යස්සා සා අසීමා ඉමිනා පන නදියා'බද්ධසීමා
සම්මන්නනං පටික්ඛිත්තන්ති" අට්ඨකථාටීකාවචනානුරූපං
සිබන්ධනෙ'තිධාත්වත්ථානුගතසීමාසද්දත්ථමෙව පච්චාමසති න
මරියාදත්ථං සීමානාබද්ධා'ති කත්වා, පුන ච අඤ්ඤස්ස විරුද්ධවාදනි
සෙධනත්ථසාධකයුත්තිමුපදිසති අත්තනොගන්ථෙයෙව "සම්ම
න්නනං නාමෙත්ථ බන්ධනං තෙනාහ සම්මන්නනෙනනා'ති
—පෙ—නිමිත්තෙන නිමිත්තං බන්ධනෙනා'ති අත්ථො" 'ති
එතෙන නිප්පරියායෙනෙව සීමාසද්දො බන්ධනත්ථං මරියාදත්ථ
වාචකො දීපනීකාරොව ආහ බන්ධනත්ථෙනෙව සීමා නාඤ්ඤ
ත්ථෙනා'ති සත්වා—

හරිත්වාන සරං ලොකො පරං විජ්ඣිය විම්හයං,
කරෙන්තු අත්තනානාය තෙනෙව සරවාරණත්ථි——

ටීකාචරියො සීයතෙ——පෙ——සීමා'තිවදන්තො සිනාබන්ධෙ'ති ධාතුතො සම්මාදීහි ඊමා'තිකච්චායනයුත්තෙන මප්පච්චයස්ස ඉත්ථියම්තො ආප්පච්චයො'ති ආප්පච්චයස්ස ච කරණෙන අනන්තරං සරලොපපකතිභාවාදීහි කතෙ සිජ්ඣමානත්තා පාළිඅට්ඨකථානුකූලං කත්වා සම්ගෙහන සද්දෙන කම්මවාචාය බජ්ඣතෙ'ති ව්‍යාක්ඛ්‍යමාහ තස්මා අවිසෙසිතෙ බන්ධාදිසද්දෙහි විසෙසිතෙ ච සීමාසද්දෙ බන්ධනත්ථො ඉති ගහෙතබ්බො, ලොකෙ හි ගාමාදීනං ගාමසීමාදිවොහාරො මරියාදමත්තෙන. සාසනෙ පන සකලෙසු ගාමාදීසු, තෙනාහ විමතිවිනොදනියං "ලොකෙ පන ගාමසීමාදිවොහාරො ගාමාදීනං මරියාදනමෙව වත්තුං වට්ටති න ගාමඛෙත්තාදිසු සබ්බසු, සාසනෙ පන තෙ ගාමාදයො——පෙ——සමුද්දො එව සමුද්දසීමා'ති සීමවොහාරෙන වුත්තා'ති වෙදිතබ්බා'ති——දීපනීකාරෙන ගාමාදිසම්බන්ධසීමාසද්දෙ ලොකියානං වොහාරභූතමරියාදමත්තං සාසනෙ කම්මවාචාය බද්ධනම්පි ආරොපෙන්තො තිපෙටකාලංකාරථෙරස්ස පාළිඅට්ඨකථාටීකාසද්දසත්ථානුලොමමත්තපවිධානනත්තං මඤ්ඤමත්තං ආහ, යථා කිං විය පුග්ගලො මතමනුස්සො'ති වත්වා'පි, පුං වුච්චති නිරයො තත්ථ ගලතී'ති පුග්ගලො'තිපකරණනතන්තො, එවං පුග්ගලසද්දස්ස අභාවභාවෙ සති'පි අරහතා සම්මාසම්බුද්ධෙනෙව එකපුග්ගලො භික්ඛවෙ ලොකෙ උප්පජ්ජමානො——පෙ——කතමො එකපුග්ගලො තථාගතො අරහං සම්මාසම්බුද්ධො'ති දෙසිතො, දීපනීකාරෙන ච වඤ්ජනගවෙසකනා එසා'පි ව්‍යඤ්ජනච්ඡායාදිමත්තෙන පුංසංඛාතනිරයගලනත්ථං ගහෙත්වා එකපුග්ගලභූතස්ස තථාගතස්සාරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්සා'පි තත්ථ ගලනං පතනං ඉච්ඡෙය්‍ය අට්ඨානමෙතං අනවකාසො යං තථාගතො නිරයෙ ගලෙය්‍ය අන්තමසො සොතාපන්නස්සා'පි පිහිතාපායත්තා සම්මාසම්බුද්ධෙනෙව දෙසිතත්තා, නො ච පුග්ගලනයෙන පුග්ගලො න හොති සබ්බත්ථ පුග්ගලසද්දො රූළ්හී'ති වදෙය්‍ය තදා'පි න හොති සද්දසත්ථකාරණනායපතිවිරොධත්තා, —— "මනොඋස්සන්නාමස්සා'ති මනුස්සො" 'ති හි වුත්තං. මනුස්ස පන [illegible] මනඋස්සන්නානං සබ්බස්සා'පි [illegible] [illegible] නිරය[illegible] කථ-

මතො මනුස්සො භවති යදි මතමනුස්සො'ති ලොකෙ වොහරෙ යන අත්ථවිරොධදොසො ආපජ්ජතී'ති වත්තබ්බතං යාති, ලොකවොහාරො ච දුන්නිවාරියො. නකෙවලං ලොකෙයෙව සාසනගන්ථෙසු ච තථා වොහාරො දිස්සති "මතමතමනුස්සානංකුණපගන්ධෙනා"'ති හි වුත්තං, තස්මා යත්ථ අත්ථානුගතො හොති සද්දො තත්ථ අත්ථවසෙන යත්ථ අනනුගතො තත්ථ රුළ්හිවසෙන ච ගහෙතබ්බො න සබ්බත්ථ, දීපනිකාරස්ස සුත්තාදීසු අනොතරන්ති අසමෙන්ති සබ්බදුබ්බලා අත්තනො මජ්ජෙඩ්ඩතබ්බා.

ලොකෙ සීමාමරියාදමත්තමෙවාවගාහිය,
සාසනෙ ගන්ථකාරානං න වත්තබ්බාව දොසතා.

සීයතෙ බජ්ඣතෙවාති සීමා'ති පරිකිත්තිතා,
සද්දසත්ථෙ තථෙවට්ඨකථාටීකාසු වණ්ණිතා'ති.

දීපනිකාරො පන අත්තනො අත්ථවිවරණාදීසු බහුමානුප්පාදනත්ථං සොවචස්සතාදිගුණකිත්තනත්ථං පච්ඡිමජනතාය දිට්ඨානුගතිආපජ්ජනත්ථං කතඤ්ඤුකතවෙදිතාදිපනත්ථඤ්ච අත්තනො සීමාලක්ඛණදීපනිගන්ථෙ එවං පරිකිත්තෙසි. "තථා'පි තෙ පාසංසියා ආචරියට්ඨානෙ ඨපෙත්වා ගරුකාතබ්බා මානෙතබ්බා පූජෙතබ්බා තෙසං පනාචරියානං තෙසු තෙසු ගන්ථෙසු අසමෙන්තාසු කථං නො භගවතො දෙසනාය අත්ථො ජානිතබ්බො යථාගතං අත්ථං ඤත්වා උග්ගණ්හිත්වා ධාරෙන්තෙහි හි පටිපජ්ජිතබ්බං සො ච ඛො ආචරියපවෙණියා අවිජ්ජමානාය අඤ්ඤදත්ථු දුබ්බිජානියො හොති තස්මා ආචරියපවෙණිං ගරුං කරෙන්තෙනාපි පාළියා අත්ථො සුට්ඨුවිඤ්ඤාතබ්බො හොතී'ති නො ඛන්ති"'ති.

එවං කිත්තනකො එසදීපනීකාරකො තථා,
පටිපජ්ජී'ති මඤ්ඤන්තු සුත්වා මෙ වදතො කථං.

සාසනවංසදීපම්හි යස්ස ඛො චරිතාදයො,
වුත්තා සො ඤාණවිමලතිස්සවෙහා සංඝනායකො.

ථෙරො මරම්මවිසයෙ යං නිස්සාය ලභීකිර,
පබ්බජ්ජූපසම්පදාදිං සංඝරාජවරෙ සභු.

ඤාණාභිවංසධම්මාදිසෙනාපතිසමඤ්ඤවා,
සසිස්සඤාණවිමලසුත්තුස්සාචරියො පිතා—
ථෙරො ආචරියො සංඝරඤ්ඤො ගුණසිරිවහයො,
සො ආසි අය්‍යකො ඤාණවිමලව්හස්ස නත්තුනො—
මරම්ම අබ්බයෙ එවං පාපිතෙ උපරූපරි,
ඤාණවිමලථෙරස්ස ජෙට්ඨො සො අය්‍යකො අනු—
තිපෙටකඅලඞ්කාරථෙරො තෙපිටකො සුතො,
සාසනවංසදීපෙ'පි ති අජ්ඣිට්ඨො එස අබ්බයො—
විනයාලඞ්කාරටීකාකාරො එසො හි අය්‍යකො,
තස්ස අය්‍යකමත්තම්පි අගණෙත්වා කථඤ්චි සො—
සීමාසද්දෙ යථාභූතමත්ථං නානුවිචාරිය,
අයොනිසො ගහෙත්වාන දොසං රොපි පපුත්තකො—
ගරූනං ගරුකාතබ්බාකාරංව වදතා සතා,
අය්‍යකෙ දුබ්භිතත්තායං ජාතාගන්ථස්ස දොසතා—
යෙසං කෙසඤ්චි ලොකස්මිං සාසනෙ වා පරම්පරා,
වත්තන්ති ආදිමානත්තා අනත්ථියා වංසරක්ඛකා—
යස්මා අතිච්චකා දොසං ලොකෙ යුත්තිව සාසනෙ,
වත්තුං නාරහතෙ තස්මා වංසාලඞ්කාරකො අයන්ති—

අපිච ආභච්චපදදීපනියා සීමාසාමඤ්ඤදීපනියාච සනෙත්තාසු'පි අඤ්ඤාසු අනෙකවඩ්ඪවිරුද්ධට්ඨානෙසු උපරි පාළිමුත්තකසමෙධදසමෙධාදද්දීපනියා ච සඞ්ඛාමානත්තා තාමාරබ්භ කිච්චමත්තාවිභාවනමඤ්ඤත්‍ර කිම්මාසු දීපනීසු විරුද්ධට්ඨානුපපරික්ඛණප්පවෙන ඨපෙත්වා ගන්ථගාරවතං විනයෙ ච කම්මකොපාකොපස්ස සීමසම්භෙදසම්භෙදම'පි කාරණානි සල්ලක්ඛෙත්වා තාමාරබ්භ කිච්චමත්තං විභාවෙම—

දීපනීකාරො "අතොපරං සට්ඨවුත්තානිමිත්තප්පමෙවවක්ඛාමා" 'ති ආරභිත්වා අත්තනො මතානුසාරෙන සීමානම්සඞ්කරත්තං විභාවෙතුං සීමාලක්ඛණදීපනියා "පාළියම්පන අබද්ධසීමා—පෙ. තථාසීමන්තරිකාච වුත්තා" 'ති වදන්තෙන සම්පත්තො භාරො

සම්මදෙව අවස්සං වත්තබ්බා'ති කත්වා පුන "තෙනාහ උද
කුක්ඛෙපසීමාකථායං" ඉති ආහ ~ ඉමිනා බද්ධසීමානං විය අබ
ද්ධසීමාසඞ්ඛාතානං උදකුක්ඛෙපසීමාදීනම්පි සම්බන්ධදෙසො
භගවතො අනුජානාමි භික්ඛවෙ සීමං සම්මන්නිතුන්ත්‍යාදි
සීමන්තරිකාඨපනසුත්තානුසාරෙන අට්ඨකථාචරියෙහි දෙ
සො'ති නියමිතො, අබද්ධසීමානං සො සම්බන්ධදෙසො බද්ධසීමා
නං විය පාළියං භගවතා උජුකං අදෙසිතො'පි යථාවුත්තාය
දෙසනාපාළියා නයග්ගාහෙන සම්භෙදදෙසමිති කත්වා අබද්ධ
සීමාසු'පි නිද්දෙසිතං ඉච්චෙතෙනායි බුද්ධමතඤ්ඤූහි අට්ඨකථා
චරියෙහි නියමිතො තථා සීමන්තරිකා ච වුත්තා'ති නිදස්සෙ
ත්වා'පි පුන "තෙනාහා"'ති භණිතං . සම්භෙදදෙසමභිනි
විට්ඨාසු තාසු තීසු අබද්ධසීමාසු'පි උදකුක්ඛෙපසීමාය සම්භෙද
දෙසදස්සනත්ථසාධකවසෙන අට්ඨකථං නිද්දිසති "උදකුක්ඛෙ
පසීමාකථාය"න්ති යෙන යස්මා හෙතුනා සො සම්බන්ධදෙසො
නිද්දිසිතබ්බො හොති තෙන තස්මා හෙතුනා තස්සං උදකු
ක්ඛෙපසීමාකථායං තං සීමාසම්බන්ධදෙසං ආහ අවොචා'ති
සම්බන්ධො ~ අට්ඨකථායං බද්ධසීමාධිකාරෙ එකො රුක්ඛො'පි ච
ද්වින්නං සීමානං නිමිත්තං හොති සො පන වඩ්ඪන්තො සීමසඞ්කරං
කරොති තස්මා න කාතබ්බො'ති වුත්තත්තා තට්ටීකාවිමතිවිනොද
නියඤ්ච "සීමසඞ්කරන්ති සීමසම්භෙදං" ඉති ච "යථාවුත්තසම්බ
න්ධදෙසොව සඞ්කරසද්දෙන වුත්තො'ති ගහෙතබ්බො" ඉති ච
වුත්තත්තා දීපනිකාරෙනා'පි "අබද්ධසීමානම්පි තාසං ~ පෙ
~ තෙනාහ උදකුක්ඛෙපසීමාකථාය" මිච්චෙනෙන තාය අබද්ධ
සීමාසඞ්ඛාතාය උදකුක්ඛෙපසීමාය පාළිමුත්තකසඞ්කරදෙසං
අට්ඨකථං සාධකං කත්වා තස්සායෙව අට්ඨකථායං වුත්තන
යෙන දස්සෙස්සාමී'ති අයමධිප්පායො නිද්දිට්ඨො හොති ~ එවං
දීපනිකාරෙ අට්ඨකථානයෙන අබද්ධසීමානං යථාවුත්තසම්භෙ
දදෙසස්ස විජ්ජමානත්තං මුද්දිසිත්වා ඉදානි තස්ස සරූපං නිද්දි
සන්තො අට්ඨකථාපාඨෙ උදාහරති "නදියාපනකම්මං කරිස්සා
මා'ති ගතෙහි ~ පෙ ~ උපරි ආකාසෙ ඨිතො වට්ටතී"'ති,
එවමුදාහරිත්වා'පි පුන "සචෙ පන රුක්ඛස්ස සාඛා වා විටපාදිනා
වා"'තිආදිනා තෙසමෙව පාඨානං ආදිපරාමසනෙන සාරෙත්වා
"අඤ්ඤා නදියං පතිට්ඨිතානම්පි රුක්ඛනාවාසෙතූනං විසභා
ගාය බද්ධසීමාය වා ගාමසීමාය වා සද්ධිං සම්බන්ධෙ විජ්ජමානෙ
තත්ථ උදකුක්ඛෙපසීමුප්පත්තියා අභාවතො අට්ඨකථායං සම්ම

කාරණං පච්චත්ථිපිට්ඨා"ති දස්සෙන්තො පුරෙතරමෙව ගහෙ
ත්වා ආහච්ච පරියාගමමතබ්බභාරං සීතලොව ජම්බුද්ධෙනෙවිය
සංදස්ස නාසං අත්තනාව පටිඤ්ඤෙනොදකුක්ඛෙපසීමාසම්භෙද
දංපටිවිජ්ජාපෙත්වා පාළිඅට්ඨකථාටීකාගණ්ඨිපදලිඛිතගන්ථපකරණ
සංඛාතෙසු තෙසුපි ගන්ථෙසු අනිද්දිට්ඨපුබ්බං සීමාභූත
මසීමාභූතං වා රුක්ඛිනාවා සෙතුසම්බන්ධිත්වාභ.... එතපරමං
යෙව හි ගන්ථානුගතො සබ්බපරන්තාමො චිරනානාතම්පි
සීමානයපරිදීපකානං ගරුකාරගනමාචරියානං අනරියතාදිවි
භාවනාය "සීමානය පරිදීප.... පෙ.... නාපෙච්චාභූතන්ති" විඤ්ඤා
'පි තෙසංසම්බන්ධාදුලස්සන භාරවාහකානං සද්ධම්මසංවණ්ණන
කොවිදානං වනාසට්ඨකථාටීකාපකරණගන්ථෙසු සීමාසම්භෙද
දස්ස දුතත්තා "තෙනෙව හි අවිනිච්ඡය.... පෙ.... තසමා
ධූතානං පමාණමිච මුනිනො"ති එවමාදිං තෙසු තෙසු අට්ඨ
කථාදිගන්ථෙසු අවිනිච්ඡයවිසමකථාදිදොසෙ සමාරොපෙත්වා
තෙ තෙ ගන්ථෙ'පි පටිබාහන්තස්ස පටික්ඛිපන්තස්ස පාළි
අට්ඨකථාදීසු අනාගතනයමෙව තාසං අනුලොමම්'ති ච කත්වා
"පාළියං එව ඨත්වා වණ්ණයිස්සාමා'ති" නිදස්සෙන්ත ච අඤ්ඤ
ථාව සීමවිනිච්ඡයවාදිනො යදිදං විසභාගසීමාසම්බන්ධෙ සති
උදකුක්ඛෙපසීමාය අනුප්පත්තිපකාසනං, සචෙ උප්පජ්ජෙය්ය
ඉමස්මිං ලඞ්කාදීපෙ මහාදුනාමිකාය නදියා විවාදට්ඨානෙ ගාම
සම්බන්ධසෙතුම්'පි අනෙත්වා කත්වා උදකුක්ඛෙපසීමුප්පජ්ජෙ
න සට්ඨාපුතානසීමාසම්භෙදසංඛාතො සඞ්කරදොසො පාකටත
රො අස්සා'ති....

අහො අච්ඡරියමිදං ඨානං සීමානයකොවිදෙහි සාසනගරු
කෙහි පණ්ඩිතෙහි විතානාමය ඤාණෙන උපපරික්ඛිතබ්බං
වීමංසිතබ්බං ච හොති, යදිදං පාළියංයෙව ඨත්වා පාළිංවණ්ණෙන්
න්තස්ස දීපනීකාරකෙනො සම්බන්ධෙ සති උදකුක්ඛෙපසීමාය
අනුප්පජ්ජනං, සුනිං ඉමස්ස පාළිමුත්තකාසම්භෙදසම්භෙදදීප
නියා ආදොව හිමෙච්ඡන කසිරෙන සුත්තසාමත්ථියෙන උබ්බිත්වා
"තෙනානා උදකුක්ඛෙපසීමාකථාය" 'නානදීනා ආහතො සට්ඨා
පටිසඤ්ඤතඅබද්ධසීමාසම්භෙදදො, තප්පටිකුස්සණම්'පි තස්ස විස
භාගසීමානං සම්බන්ධෙ සති සබ්බසො අනුප්පජ්ජමානාය උද
කුක්ඛෙපසීමාය, අඤ්ඤාය විධානවාචරියානම්පා'ති.... දීපනියා
ගෙන 'පාළියං භගවතා අබද්ධසීමානං සම්භෙදදොසාසරණ

දෙසා නානුඤ්ඤාතා” ‘ති වත්වා පුන “තථා’පි අට්ඨකථායං භගවතො සීමන්තරිකාඨපනසුත්තසාමත්ථියෙන අබද්ධසීමානම්පි තාසං පාළිමුත්තකො සම්භෙදදෙසො පටික්ඛිත්තො” ‘ත්‍යාදිනා සම්භෙදදෙසස්ස විජ්ජමානතං තප්පටික්ඛෙපඤ්ච විභාවෙති, එවං විභාවෙන්තො ච අබද්ධසීමානං සම්භෙදදෙසස්ස අනනුලොමිකෙන යෙසං භික්ඛවෙ සීමා පච්ඡා සම්මතා ‘ත්‍යාදිනා සබ්බසො බද්ධසීමානමෙව අසීමත්තසාධනත්ථං භගවතා දෙසිතෙන අට්ඨකථාටීකාසු’පි තථාව නියමිතෙන සුත්තෙන විසභාගසීමාහි රුක්ඛසාඛාදිසම්බන්ධෙ සති අබද්ධසීමානම්පි අනුපපජ්ජනමෙවාපදිසති~~~යදිච්ඡිතං සුත්තං අබද්ධසීමානං අසීමත්තං සාධෙය්‍ය අට්ඨකථායං සීමන්තරිකාඨපනසුත්තසාමත්ථියෙන අබද්ධසීමානං සංසග්ගනත්ථාය නිහටො පාළිමුත්තකසම්භෙදදෙසො න වත්තබ්බො සියා, කස්මා සම්බන්ධෙ සති සබ්බසො අනුපපජ්ජමානාය උදකුක්ඛෙපසීමාය අඤ්ඤසීමාහි සද්ධිං සම්භෙදදෙසස්ස අසිජ්ඣමානත්තා~~~ජානන්තොව අට්ඨකථාචරියා භගවතො පුත්තා සත්ථකාවචරා පඤ්චසතා අරහන්තො චතුපටිසම්භිදා ඡළභිඤ්ඤාදිභෙදෙ උත්තරිමනුස්සධම්මෙ අප්පටිහතබුද්ධිනො සම්මාසම්බුද්ධපිතු අජ්ඣාසයං, ජානන්තාව දෙසනාපාළියා නීතත්ථං වණ්ණෙන්ති නෙය්‍යත්ථං අජ්ඣාහරන්ති තත්ථ තත්ථ පාළිමුත්තකානි’පි විනිච්ඡයානි ආහරිත්වා භගවතොව අජ්ඣාසයම්පි පකාසෙන්ති විවරන්ති විභජන්ති ධරමානෙයෙව ච භගවති ලොකනාථෙ තෙතෙ සාවකා මහන්තියා පරිසාය භගවතො දෙසනාවිලාසෙන තානි තානි සුත්තන්තානි’පි දෙසෙන්ති, වුත්තමෙව සමන්තපාසාදිකායං භගවතො අධිප්පායං ඤත්වා උපාලිත්ථෙරාදීහි අට්ඨකථා ඨපිතා’ත්‍යාදි, තස්මා වුත්තත්තාඑව අට්ඨකථාචරියෙහි යථාවුත්ත සම්භෙදදෙසො පාළියං සීමන්තරිකාඨපනසුත්තසාමත්ථියෙන, වුත්තන්තතාව ඤායති දීපනීකාරෙන අත්තනො මතියා උද්ධටං යෙසං භික්ඛවෙ සීමාපච්ඡා සම්මතා’ත්‍යාදිසුත්තං කම්මවාචාය පඨමං පඨමංසම්මතසීමානං සම්භින්දනජ්ඣොත්ථරණවසෙන පච්ඡා පච්ඡා කම්මවාචාය සම්මතානමෙව සීමානං අසීමත්තං සාධෙති න උදකුක්ඛෙපාදි අබද්ධසීමානන්ති, පාළියං තෙන ඛො පන සමයෙන ඡබ්බග්ගියා භික්ඛූ සීමාය සීමං සම්භින්දන්ති~~~පෙ~~~කුප්පං අට්ඨානාරහං ඉති ඉමාය දෙසනාය ච විසෙසතො පාකටතරො හොති අඤ්ඤෙසං සීමා මිස්සීකරණවසෙන වා එකදෙසං වා සකලං වා

අජ්ඣොත්ථරණවසෙන වා පච්ඡා සම්මතානං බද්ධසීමානං අසීමතං පඤ්ඤපෙතුකාමො භගවා තං සුත්තමාහ න අබ්ඩාන්තරී — සමන්තපාසාදිකාය විනයට්ඨකථායපෙතං වුත්තං, සීමාය සීමං සම්භින්දන්තීති අත්තනො සීමාය පරෙසං බද්ධසීමං සම්භින්දන්ති — පෙ — සීමං බන්ධන්තා භික්ඛූ තං අම්බං අන්තො කත්වා ජම්බුං කිත්තෙත්වා බන්ධන්ති සීමාය සීමා සම්භින්නා හොති එවං ඡබ්බග්ගියා භික්ඛූ අකංසු තෙනාහ සීමාය සීමං සම්භින්දන්ති'ති ඉච්චාදිනා — වජිරබුද්ධිටීකායම්පි වුත්තං "න භික්ඛවෙ සීමාය සීමා සම්භින්දිතබ්බා'ති එත්ථ පඨමං බද්ධසීමාය පච්ඡා අත්තනා බන්ධිතබ්බසීමා න භින්දිතබ්බා'ති එකෙ අධිප්පායං සංවණ්ණෙන්ති පඨමං සම්මතසීමාය අජ්ඣොත්ථසම්භෙදභාවතො සො අධිප්පායො අජ්ඣොත්ථරණෙ න යුජ්ජති, තස්මා පච්ඡා බන්ධිතබ්බසීමාය පඨමංබද්ධසීමා න භින්දිතබ්බා" 'ති — විමතිවිනොදනියම්පි "සම්භින්දන්ති'ති යත්ථ චතූහි භික්ඛූහි — පෙ — යං ඨානං තං අත්තනො සීමාය පවෙසෙත්වා බන්ධන්තී'ති අත්ථො" 'තිච" යදි පන බන්ධනකාලෙ එව එකො ථූලරුක්ඛො උභයම්පි සීමං ආහච්ච තිට්ඨති පච්ඡා බද්ධා අසීමා හොතී'ති දට්ඨබ්බං" 'ති ච ආදිනා පච්ඡා සම්මතානං බද්ධසීමානං එව අසීමතා දස්සිතා — අපරම්පිවුත්තං විමතිවිනොදනියං එව, "යෙසං භික්ඛවෙ සීමා පච්ඡා සම්මතා" 'තාදිසුත්තානුලොමනයෙන, "පාළියම්පන නිදානවසෙන යෙසං භික්ඛවෙ සීමා පච්ඡාසම්මතා තෙසං තං කම්මං අධම්මිකන්ති ආදිනා පච්ඡාසම්මතාය අසීමත්තෙ වුත්තෙ'පි වීසු ගාමසීමාසු ඨත්වා ද්වීහි සඞ්ඝෙහි සම්භෙදං වා අජ්ඣොත්ථරණං වා කත්වා සීමන්තරිකං අට්ඨපෙත්වා රුක්ඛපාරොහාදි සම්බන්ධං අවියොජෙත්වා එකස්මිං ඛණෙ කම්මවාචානිට්ඨාපනවසෙන එකතො සම්මතානං ද්වින්නං සීමානම්පි අසීමතා පකාසිතා'ති වෙදිතබ්බා 'ති — ආහ ච මාතිකාට්ඨකථායං නිදානවණ්ණනාය බද්ධසීමාසු එකාදසවිපත්තිසීමාධිකාරෙ —

සීමාය සීමං සම්භින්දන්තෙහි සම්මතා නාම අත්තනො සීමාය පරෙසං බද්ධසීමං සම්භින්දන්තෙහි සම්මතා — පෙ — සීමාය සීමං අජ්ඣොත්ථරන්තෙහි සම්මතා නාම අත්තනො සීමාය පරෙසං බද්ධසීමං අජ්ඣොත්ථරන්තෙහි සම්මතා, සචෙ හි පරෙසං බද්ධසීමං සකලං වා තස්සා පදෙසං වා අන්තො කත්වා අත්තනො සීමං සම්මන්නන්ති සීමාය සීමා අජ්ඣොත්ථරිතා නාම හොති" 'ති — තට්ටිකාලීනත්ථප්පකාසනියම්පි "යත්ථ පන සීතෙහි කම්මං කාතුං න සක්කා තාදිසං පදෙසං අන්තො කරිත්වා බන්ධන්තා

සීමාය සීමං සම්භින්දන්ති නාම න තු අජ්ඣොත්ථරන්ති නාමා”
’ති ච “තස්සා පදෙසන්ති තස්සා එකදෙසං, යත්ථ ඨිතා භික්ඛූ
හි කම්මං කාතුං න සක්කා හොති තාදිසං එකදෙසන්ති වුත්තං
හොති” ’තිආහ……එවං බුද්ධො භගවා යෙසං භික්ඛවෙ සීමා
පච්ඡා සම්මතා තෙසං තං කම්මං අධම්මිකං ’ත්‍යාදිසුත්තෙන
කම්මවාචාය සම්මන්නිතබ්බානං ඛණ්ඩසමානසංවාසඅවිප්ප
වාසසීමානමෙව අසීමත්තං ඡබ්බග්ගියානං භික්ඛූනං සීමාසම්භෙ
දනාදිසාසනවිලොමකරණවත්ථූසු පඤ්ඤපෙත්වා අත්තනො
සාවකානං ආයතිං සංවරත්ථං සාසනසංරක්ඛණත්ථඤ්ච තදනන්ත
රං න භික්ඛවෙ සීමාය සීමා සම්භින්දිතබ්බා යො සම්භින්දෙය්‍ය
ආපත්ති දුක්කටස්ස අනුජානාමි භික්ඛවෙ සීමං සම්මන්නන්තෙ
න සීමන්තරිකං ඨපෙත්වා සීමං සම්මන්නිතු’න්ති ආණං ඨපෙ
සි න භික්ඛූනං කම්මකරණිච්ඡාය සති භගවතො ආණාවසෙ
න නදිආදීසු තං බඤ්ඤුප්පජ්ජමානානං උදකුක්ඛෙපාදිඅබද්ධසීමා
නං අසීමභාවපකාසනත්ථං ආණං ඨපෙසි……භගවතො දෙසනා
පාළියා අනුවණ්ණනාවසෙන අට්ඨකථාටීකාදීසු ච යථාවුත්තෙ
න නයෙන සම්භින්දනජ්ඣොත්ථරණං කත්වා පච්ඡා බද්ධසීමානං
යෙව අසීමභාවං අනෙකෙසු ඨානෙසු සංදස්සෙන්තෙසි කිස්මි
ඤ්චි ඨානෙ අබද්ධසීමාසු’පි පච්ඡාජාතා අසීමාති වා බද්ධාබද්ධසීමාදී
හි සම්බන්ධෙ විජ්ජමානෙ උදකුක්ඛෙපසීමා න උප්පජ්ජතී’ති
වා වචනමත්තෙන’පි අවුත්තෙ සති, තථා බුද්ධස්ස භගවතො ආ
ණාවසෙන ලක්ඛණප්පත්තනදීආදීසු මජ්ඣිමස්ස පුරිසස්සුදකු
ක්ඛෙපපරිච්ඡෙදප්පමාණෙන උප්පජ්ජමානා සීමා විසභාග
විහාරසීමාගාමසීමාහි රුක්ඛපාරොහාදිසම්බන්ධෙ අසන්තෙ
සන්තෙ ච උප්පජ්ජතී’ති පාකටීභූතෙ විනිච්ඡයෙ විජ්ජමානෙ
යෙව දීපනීකාරෙන තස්සත්ථස්ස අසාධකං සුත්තං සාධකන්ති
මතිමත්තෙන උදාහරන්තෙන පාළිඅට්ඨකථාටීකාදිසබ්බවිනය
ගන්ථෙසු ආගතං සීමාසම්භෙදනයං පහාය තෙසං විලොමෙන
නයෙන “අන්තොනදියං පතිට්ඨිතානම්පි රුක්ඛනාවාසෙතූනං
විසභාගාය බද්ධසීමාය වා……පෙ……අට්ඨකථාය කම්මකරණං
පටික්ඛිපිත්වා” ’ති විරුද්ධගාහවිවරණමාරභි……තත්‍රායං විරුද්ධ
ගාහවිවරණදොසවිභාවනා……

“අන්තොනදියං පතිට්ඨිතානම්පි රුක්ඛනාවාසෙතූනං විසභා
ගාය බද්ධසීමාය වා ගාමසීමාය වා සද්ධිං සම්බන්ධෙ විජ්ජමානෙ”

ති හි වුත්තං, සිවා'පි උජුකමෙව අනුගතා සීමා'ති රුක්ඛනාවාසෙ
තූනං සීමතා න වුත්තා, තථා ච තෙන "අනෙකානදියං පතිට්ඨිතා
නම්පි රුක්ඛනාවාසෙතූනං" 'තිච "න පන ඒතානං නදීබද්ධසීමා
නංවා නදීගාමසීමානං වා අඤ්ඤමඤ්ඤසම්බන්ධොත්ථි" 'ති ච ත
ත්ථෙව වුත්තත්තා නදියං ඨිතා තෙ රුක්ඛනාවාසෙතවො නදී
සීමාකාවෙනෙව ගහෙතබ්බා, තිට්ඨතු තාව තෙසං නදීසීමාසං
ඛාතානං රුක්ඛනාවාසෙතූනං විසභාගාය බද්ධසීමාය සද්ධිං සම්බ
න්ධො තමාරබ්භඋපරිවක්ඛාම "විසභාගාය ගාමසීමාය වා සද්ධිං
සම්බන්ධෙ විජ්ජමානෙ" 'තිච වුත්තත්තා ගවෙසිතබ්බා එතාසං
ගාමනදීසීමානං සභාගවිසභාගතා.—වුත්තං හි විමතිවිනොද
නිටීකායං "යා පනෙතා ලොකවොහාරසිද්ධා ගාමඅරඤ්ඤනදී
සමුද්දජාතස්සරසීමා පච තා අඤ්ඤමඤ්ඤං රුක්ඛාදිසම්බන්ධෙනා'පි
සම්භෙදදොසං නාපජ්ජන්ති තථා ලොකවොහාරාභාවතො, න
හි ගාමාදයො ගාමන්තරාදීහි නදීආදීහි ච රුක්ඛාදිසම්බන්ධම
ත්තෙන සම්භින්නා'ති ලොකෙ වොහරන්ති ලොකවොහාර
සිද්ධානඤ්ච ලොකතොව සම්භෙදො වා අසම්භෙදො වා ගහෙත
බ්බො නාඤ්ඤතො තෙනෙව අට්ඨකථායං තාසං අඤ්ඤමඤ්ඤං
කත්ථචි සම්භෙදනයො න දස්සිතො සාසනවොහාරසිද්ධාහෙව
දස්සිතො" 'ති.—අනු ගාමාදයො අඤ්ඤෙහි ගාමාදීහි නදීආදී
හි ච රුක්ඛාදිසම්බන්ධමත්තෙන සම්භින්නා සම්භෙදදොසං ආප
න්නා'ති ලොකම්හි න වොහරන්ති, සම්බන්ධදොසහෙතුවිසභා
ගතංවා අසම්බන්ධහෙතුසභාගතං වා න පරිකප්පෙන්ති ගාමො
'ති ච නදී'ති ච ලොකවොහාරෙනෙව සිද්ධා න සාසනවොහා
රෙන, ලොකවොහාරසිද්ධා ච ගාමනදීආදයො රුක්ඛාදිසම්බ
න්ධමත්තෙන සම්බන්ධදොසං සමාපන්නා'ති ලොකෙ න වොහ
රන්ති තාසං ලොකවොහාරතොව සම්භෙදො වා අසම්භෙදො
වා ගහෙතබ්බො, නාඤ්ඤතො අඤ්ඤවොහාරතො සම්භෙදො
වා අසම්භෙදො වා ගහෙතබ්බො න හොතී'ති ඤාපිතත්තා,
"විසභාගාය ගාමසීමාය වා සද්ධිං සම්බන්ධෙ විජ්ජමානෙ" 'ති අය
මධිප්පායො නෙව අට්ඨකථානුගො. අට්ඨකථායං තාසං අඤ්ඤ
මඤ්ඤං කත්ථචි සම්භෙදනයො න දස්සිතො සාසනවොහාර
සිද්ධාහෙව දස්සිතො'ති ටීකාචරියෙන විසෙසතො ච ඤාපිත
ත්තා දීපනීකාරස්ස "විසභාගාය ගාමසීමාය වා සද්ධිං" 'තිවච
රණං සාවජ්ජතා පාකටතරා ජාතා.—එවං අනෙකානදියං ප
තිට්ඨිතානං රුක්ඛනාවාසෙතූනං විසභාගාය බද්ධසීමාය වා ගා

මසීමාය වා සද්ධිං සම්බන්ධෙ විජ්ජමානෙ උදකුක්ඛෙපසීමුප්පත්ති
යාඅභාවං අට්ඨකථාය අජ්ඣාසයො'ති අත්තනො මතිමත්තෙන
පකාසෙත්වා'පි, අට්ඨකථාපාඨං විවරන්තො පුන සීමං වා සො
ධෙත්වා'ති....පෙ....කම්මකරණං වුත්තන්ති ආහ....අත්‍රා'පි
අට්ඨකථාය උදකුක්ඛෙපසීමට්ඨරුක්ඛස්ස සාඛාපාරොහානං
බහිනදීතීරෙ බද්ධසීමාගාමසීමාහි සද්ධිං සම්බන්ධෙ විජ්ජමානෙ තා
බද්ධසීමාගාමසීමායො අසොධෙත්වා කතකම්මානං කුප්පනතො
සොධෙත්වා කම්මප්පත්තොදකුක්ඛෙපසීමාය කාතබ්බමිතිඤා
පනත්ථං සීමං වා සොධෙත්වා කම්මං කාතබ්බන්ති වුත්තෙ'පි
දීපනීකාරෙ තදත්ථං මතානුසාරෙන විවරන්තො සීමං වා සො
ධෙත්වා'ති බද්ධසීමාය වා ගාමසීමාය වා ඨිතභික්ඛූනං හත්ථපා
සානයනබහිකරණවසෙන සොධෙත්වා තස්සං බද්ධසීමායං වා
ගාමසීමායං වා කම්මකරණං වුත්තන්ති" අට්ඨකථාපාඨවිලො
මවණ්ණනමකාසි....ඉමස්මිම්පි විවරණෙ යුත්තාදුප්පරික්ඛි
තබ්බා "බද්ධසීමායං වා ගාමසීමායං වා ඨිතභික්ඛූනං හත්ථපාසා
නයනබහිකරණවසෙන සොධෙත්වා" 'ත්‍යාදිඤාපිතත්තා උද
කුක්ඛෙපසීමං පහාය තං බද්ධසීමං වා ගාමසීමං වා කම්මක
රණත්ථාය තස්ස මතානුරූපං ගතෙහි භික්ඛූහි ච ගාමසීමාය
පන නානාවිහාරෙසු බහූහි භික්ඛූහි සමාකිණ්ණත්තා තෙ
හත්ථපාසෙ වා කාතබ්බා හොන්තු බහි වා, කම්මප්පත්තාය බද්ධ
සීමාය ඨිතානම්පි සීමාසොධනත්ථං බහිකරණස්ස ච වුත්ත
ත්තා කම්මප්පත්තෙන ච සබ්බෙ පඨමං තත්‍රට්ඨස්ස සංඝස්ස
බහිකරණම්පි මහාසාවජ්ජතරට්ඨානමිති චින්තෙතබ්බන්තං
යාති, තථා'පි ච යෙ භික්ඛූ නදියා කම්මං කරිස්සාමා'ති
ගතා අට්ඨකථාය ච නදියා පන කම්මං කරිස්සාමා'ති ගතෙහී'ති ආර
භිත්වා උදකසාටිකං නිවාසෙත්වා'පි අන්තොනදියං යෙව කම්මං කාතබ්බං
'ත්‍යාදිනෙහි තෙහි පරියායෙහි උදකුක්ඛෙපසීමායමෙව කම්ම
කරණං වුත්තං න නදියා බහිගමනං, දීපනීකාරෙ ච තං අට්ඨ
කථාවිධානං පටික්ඛිපන්තොව අට්ඨකථාධිප්පායමිති කත්වා
කම්මකරණිච්ඡාය නදීගතානං තෙසං භික්ඛූනං "තස්සං
බද්ධසීමායං වා ගාමසීමායං වා කම්මකරණං වුත්තන්ති" භණ
න්තො බද්ධසීමාගමනං ගාමගමනඤ්ච අත්තනො මතිමත්තෙන
නියමෙති,එවං ගතානඤ්ච අන්තොනදියං පතිට්ඨිතානම්පි රු
ක්ඛනාවාසෙතූනං විසභාගබද්ධගාමසීමාසම්බන්ධෙ විජ්ජමානෙ
බද්ධසීමං සොධෙත්වා බද්ධසීමාය ගාමසීමං සොධෙත්වා ගාමසී

මාය ච සම්භිසාරණං වුත්තනත්ථි වත්වා'පි න තං සම්බන්ධ
නදියා සොධනං ආහ, තත්‍රා'පි යුත්ති විමංසිතබ්බා — නදී
ච අට්ඨකථාදීසු සා පන අත්තනො සභාවෙනෙව බද්ධසීමසදිසා සබ්බ
මෙතං සංඝකම්මං කාතුං වට්ටති'ති කත්වා සීමා'ති වුත්තා, දීපනීකා
රෙන ච විසභාගාය බද්ධසීමාය වා ගාමසීමාය වා සද්ධිං අඤ්ඤා
නදියං පතිට්ඨිතානං රුක්ඛනාවාසෙතූනං සම්බන්ධෙ උදක
ක්ඛෙපසීමාය අඤ්ඤසාධකදොසතො ඤාතො, ලොකෙ
නදීසු ච භික්ඛූනං නානාකම්මත්ථාය ගමනාගමනම්පි ආචි
ණ්ණසමාචිණ්ණං, බද්ධසීමා පන සාසනිකසීමත්තා ඨපෙත්වා
සභාගගාමසීමං අඤ්ඤාය බද්ධසීමාය ච අඤ්ඤස්ස උදකුක්ඛෙ
පාදිසාසනිකසීමානඤ්ච අත්තනො නිස්සයවිරහිතානං ලොක
වොහාරසිද්ධානං නදීආදිසීමානඤ්ච විසභාගා,තස්මා තාසං
බද්ධසීමානදීනං රුක්ඛසාඛාදිසම්බන්ධෙ විජ්ජමානෙ දීපනීකා
රානුම්මතෙන නදිං අසොධෙත්වා බද්ධසීමාය කතකම්මස්ස
කොපො ච සුත්තානුලොමඅට්ඨකථානයෙහි සිද්ධො එව —
වුත්තඤ්චෙතං විමතිවිනොදනීටීකායං "එවමෙතා භගවතා අනු
ඤ්ඤාතා බද්ධසීමා සත්තබ්භන්තර උදකුක්ඛෙපසීමා අඤ්ඤම
ඤ්ඤඤ්චෙව අත්තනො නිස්සයවිරහිතායි ඉතරීතරායි සන්නි
ස්සයසීමාහි ච රුක්ඛාදිසම්බන්ධෙ සති සම්භෙදදොසං සමාප
ජ්ජන්ති'ති සුත්තානුලොමනයො ඤාතබ්බො"ති — අත්‍ර අත්ත
නො නිස්සයවිරහිතාහි'ති බද්ධසීමනිස්සයා ගාමසීමා බද්ධසීමා
නිස්සිතා, උදකුක්ඛෙපනිස්සයා නදීසීමා උදකුක්ඛෙපසීමා
නිස්සිතා,තථා සත්තබ්භන්තරසීමාය අරඤ්ඤං,යථාවුත්තනිස්ස
යනිස්සිතභෙත්ත ච සති උදකුක්ඛෙපනිස්සයා නදී බද්ධසීමාය
ඉතරසන්නිස්සයසීමා නාම, තථා බද්ධසීමනිස්සයා ගාමසීමා
උදකුක්ඛෙපසීමාය ඉතරසන්නිස්සයසීමා නාමා'ති, එවං බද්ධ
සීමාය සද්ධිං ඉතරසන්නිස්සයනදීසීමා උදකුක්ඛෙපසීමාය සද්ධිං
ඉතරසන්නිස්සයගාමසීමා ච රුක්ඛාදිසම්බන්ධෙන සඞ්කරදොසං
සමාපන්නා හොන්ති,තාදිසෙ සම්බන්ධෙ සති එකිස්සං සීමා
යං කම්මං කරොන්තෙහි ඉතරං අසොධෙත්වා කතකම්මස්ස
කොපො භගවතො සුත්තානුලොමනයෙ ඨත්වා ටීකාචරි
යෙන පකාසිතො, අට්ඨකථා සුත්තස්ස අනුලොමිකා ටීකා ච
පාළිඅට්ඨකථානං, තස්මා නදියා සොධනං අවත්වා තං සම්බන්ධ
බද්ධසීමාමත්තසොධනූපායං වත්වා පුන "තස්සං බද්ධසීමායං වා"
'ති ආදිනා අට්ඨකථාය අජ්ඣාසයො'ති පපඤ්චිතා දීපනීකාරමති

හත්ථා, අපි ච “සා පනෙතා ලොකවොහාරසිද්ධා” ’ත්‍යාදිනා නිද
ස්සිතෙ තස්මිඤ්ඤෙව ටීකාපාඨෙ “ලොකවොහාරසිද්ධානඤ්ච ලො
කවොහාරතොව සම්භෙදෙ වා අසම්භෙදෙ වා ගහෙතබ්බා
නාඤ්ඤතො, තෙනෙව අට්ඨකථායං තාසං කත්ථචි සම්භෙදන
යො න දස්සිතො සාසනවොහාරසිද්ධාහෙව දස්සිතො” ’ති
අවධාරණෙන විසෙසවිධානං කතං, බද්ධසීමා සාසනවොහාර
සිද්ධා නදී ච ලොකවොහාරෙන, තස්මා ලොකවොහාරසිද්ධාය
ඉතරසන්නිස්සයාය නදියා සද්ධිං සාසනවොහාරසිද්ධාය බද්ධසී
මාය රුක්ඛාදිසම්බන්ධෙ සති සීමාසම්භෙදදොසො අට්ඨකථානු
ලොමනයෙ ඨත්වා ටීකාචරියෙන දස්සිතො, දීපනිකාරෙන ච
“අනෙත්වා නදියං පතිට්ඨිතානම්පි ...පෙ... කම්මකරණං පටි
ක්ඛිපිත්වා” ’ති වත්වා පුන තං සම්බන්ධනදිං අසොධෙත්වා සාසන
වොහාරසිද්ධාය බද්ධසීමාය කම්මකරණස්ස විහිතත්තා ජිනසාස
නෙ සබ්බදා කම්මකොපසම්භවාය දොසදුට්ඨාය සඞ්කරසීමාය
කම්මකරණෙ පවත්තිම්පි ජනතා සමාදපිතා’ති අයමත්ථො ච
අට්ඨකථාටීකානයෙනෙව සිද්ධො’ති දට්ඨබ්බො...

තදනන්තරං දීපනිකාරො අට්ඨකථාපාඨෙ අපරවාක්‍යං විව
රන්තො “සාඛං වා ඡින්දිත්වා කම්මං කාතබ්බන්ති ඉමිනා උදකු
ක්ඛෙපසීමාය කත්තුමිච්ඡන්තානං ...පෙ... කම්මකරණාරහ
භාවො දස්සිතො” ’ති ආහ, පුරිමස්මිං සීමාසොධනපක්ඛෙ බද්ධ
සීමාගාමසීමායො සොධෙත්වා “තස්සං බද්ධසීමායං වා ගාමසීමායං
වා කම්මකරණං වුත්තන්ති” වත්වා පුන ඉමස්මිං සාඛාඡින්දන
පක්ඛෙ “උදකුක්ඛෙපසීමාය කත්තුමිච්ඡන්තානන්ති” වුත්ත
ත්තා තස්මිං සොධනපක්ඛෙ භික්ඛූනං කම්මකරණිච්ඡා බද්ධ
සීමාගාමසීමාසු ඡින්දනපක්ඛෙ ඉච්ඡා උදකුක්ඛෙපසීමායා’ති
ච, දීපනිකාරස්ස අජ්ඣාසයො විවටොව පඤ්ඤායති, නත්ථි
ච අට්ඨකථාටීකාදීසු තථාවිධො වණ්ණනක්කමො කම්මක
රණිච්ඡාය සති එකං සීමට්ඨානං ගතෙහි යථාවුත්තරුක්ඛ
සාඛාදිසම්බන්ධෙ සති තං සීමං පහාය බද්ධසීමං වා ගාමසීමං
වා ගන්ත්වා කම්මං කාතබ්බන්ති වා සාඛාදිං ඡින්දිත්වා පසී
මං සම්පත්තෙන තත්ථෙව සීමට්ඨෙන කම්මං කාතබ්බන්ති වා,
යදි අට්ඨකථායං උදකුක්ඛෙපසීමාධිකාරෙ ඨපෙත්වා නදියා
උදකුක්ඛෙපසීමාය කම්මකරණං සම්බන්ධෙ සති බද්ධසීමාදීසු
පගම්ම කාතබ්බන්ති අයමෙවජ්ඣාසයො වුත්තො සියා අථ

කත්වා "නදියා පන කම්මං කරිස්සාමා"'ති ගතෙහී'ති ආරභිත්වා "උදකසාටිකං නිවාසෙත්වා'පි අඤ්ඤං නදිංයෙව කම්මං කාතබ්බං"'ති ච, "නාවාය'පි ඨත්වා කාතබ්බං'ති" ච, අඤ්ඤා නදිං ජාතරුක්ඛෙ වා බන්ධිත්වා"'ති ච. "අඤ්ඤා නදියං බන්ධෙ අට්ටකෙ'පි අඤ්ඤා නදියං ජාතරුක්ඛෙ'පි ඨිතෙහී"'ති ච, "ඡින්දිත්වා වා තස්ස බහිපතිට්ඨිතභාවො නාසෙතබ්බො"'ති ච, "නදිතීරෙ පන ඛාණුකං කොට්ටෙත්වා තත්ථ බද්ධනාවාය න වට්ටතී'ති සෙවා"'ති ච, සචෙ "අඤ්ඤානදියං යෙව සෙතු වා සෙතුපාද වා"'ති ච, බහිතීරෙ පතිට්ඨිතා කම්මං කාතුං න වට්ටතී"'ති ච, "අථ සෙතුපාද අඤ්ඤා"'ති ච, තෙසු තෙසු පාඨෙසු එවමාදි වචනෙහි සම්බන්ධෙ සති සීමං සොධෙත්වා ච සාඛාදිඡින්දනෙන බහිපතිට්ඨිතභාවං නාසෙත්වා ච බද්ධසීමාදිමනුපගම්ම අඤ්ඤා නදියං උදකුක්ඛෙපසීමායමෙව කම්මකරණූපායො වුත්තො, නනු න වත්තබ්බං සියා අට්ඨකථායං දීපනිකාරවිවරණෙ අභිමතෙ එතං අඤ්ඤානදියංයෙව කරණවිධානං, වුත්තමෙව අට්ඨකථායං, තස්මා බද්ධසීමානං අසම්මතාපාදනත්ථමෙව භගවතා දෙසිතං යෙසං භික්ඛවෙ සීමා පච්ඡා සම්මතා'තිආදිසුත්තං අබද්ධසීමානම'පි උදාහරිත්වා අට්ඨකථාය අජ්ඣාසයො'ති විසභාගසීමාසම්බන්ධෙ සති උදකුක්ඛෙපසීමුප්පත්තියා අභාවප්පකාසකාය දීපනිකාරමතියා "බද්ධසීමාය වා ගාම...පෙ...තස්සං බද්ධසීමායං වා ගාමසීමායං වා කම්මකරණං වුත්තං"'තිආදි අට්ඨකථාවිලොමත්ථවිවරණෙසු සාවජ්ජතා අට්ඨකථාවචනෙනෙව අතිසයෙන පාකටා ජාතා, තෙනෙව නත්ථෙතස්මිං අබද්ධසීමාවිකාරෙ උදකුක්ඛෙපාදිසීමානං රුක්ඛසාඛාදීහි සම්බන්ධෙ සති'පි අනුප්පජ්ජනං, උප්පජ්ජනෙව භගවතො ආණාවසෙන භික්ඛූනං කම්මකරණිච්ඡාය සති තං බන්ධුප්පජ්ජමානා තදපෙක්ඛාය විගමෙ ච විගච්ඡමානා අනුඤ්ඤාතාසු නදිආදීසු උදකන්තතො පට්ඨාය අඤ්ඤාදකුක්ඛෙපපරිච්ඡින්නා සීමා බුද්ධස්ස භගවතො ආනුභාවෙනා'ති වෙදිතබ්බා... අපි ච යෙ අට්ඨකථාය නදියා පන කම්මං කරිස්සාමා'ති ගතෙහී'ති වුත්තත්තා තෙන අට්ඨකථාවචනෙන ලද්ධොකාසා සමානා මයම්පි නදියා කම්මං කරිස්සාමා'ති ගතා භවෙය්යුං, තෙව භික්ඛූ යථාවුත්තරුක්ඛාදිසම්බන්ධෙ සති'පි බද්ධසීමාදිගමනං අනිච්ඡන්තාව තං සම්බන්ධබද්ධසීමං ගාමසීමං වා සොධෙත්වා උදකුක්ඛෙපසීමායමෙව කම්මං කාතුමිච්ඡෙය්යුං නත්ථෙත්ථ කාරණූපායො දීපනිකාරමතෙ අභි

මෙත්, තථා ච සති නදියා වා භික්ඛවෙ ...පෙ... එසා පසථා
'ති ඉමං සුත්තමුද්දිසතා අරහතා සම්මාසම්බුද්ධෙන ච තස්සෙව
සම්මාසම්බුද්ධස්ස සුත්තානුලොමනයෙ ඨත්වා අට්ඨකථාචරියෙහි
ච අට්ඨකථං විවරන්තෙහි ටීකාපකරණාචරියෙහි ච නදියං
උදකුක්ඛෙපසීමාය කම්මකරණත්ථං දින්නොකාසවාරෙ රුක්ඛ
ට්ඨා පිහිතො පටිච්ඡාදිතො, අඤ්ඤෙව අගමනියමග්ගාභිභූතං
කත්වා විවරින්තා උත්තානිකතො ...භගවතො ආණාබලෙන
උප්පන්නාසු'පි තාසු අබද්ධසීමාසු රුක්ඛසාඛාදිසම්බන්ධෙනා'පි
විසභාගසීමානමෙකීභාවං ගතත්තා තංසම්බන්ධෙ විජ්ජමානෙ
එකිස්සං සීමායං ඨිතා භික්ඛූ ඉතරිස්සං සීමායං කම්මං කරො
න්තානං භික්ඛූනං වග්ගවසෙන ඨිතත්තා කම්මං කොපෙන්ති,
තස්මා සම්බන්ධෙ විජ්ජමානෙයෙව සීමං සොධෙත්වා වා සාඛං ඡින්දි
ත්වා සම්බන්ධදොසපරිහාරෙන වා අනන්තානදියං උදකුක්ඛෙප
සීමායං යෙව වග්ගකම්මපරිහරණෙන කම්මකරණත්ථං භගව
තො වුත්තෙහි අට්ඨකථාචරියෙහි තෙහි තෙහි පරියායෙහි
නයො දින්නො අනුසත්ථි කතා, නදියා පන කම්මං කරිස්සාමා'ති
ගතෙහි සචෙ නදී පරිපුණ්ණා හොති සමතිත්තිකා උදකසාටිකං නිවාසෙත්වා
'පි ...පෙ... සීමං වා සොධෙත්වා සාඛං වා ඡින්දිත්වා කම්මං කාතබ්බං
'තථාදිනා ...අත්‍ර සීමං වා සොධෙත්වා'ති ඉදං අනන්තානදියං
කම්මප්පත්තභික්ඛූනමාධාරභූතස්ස උදකුක්ඛෙපසීමට්ඨරුක්ඛ
ස්ස සාඛාපාරොහානං බහිනදීතීරෙ විසභාගාය බද්ධසීමාය ගාම
සීමායවාසත්තිං එකසම්බන්ධත්තා තංසම්බන්ධබද්ධසීමං වා ගාමසීමං
වා අසොධෙත්වා උදකුක්ඛෙපසීමාය කම්මං කරෙය්‍යුං තස්සා
එකසම්බන්ධමුපගතායං බද්ධසීමායං වා ගාමසීමායං වා ඨිතා
භික්ඛූ උදකුක්ඛෙපසීමාය කරොන්තානං කම්මං කොපෙන්ති'ති
කත්වා තප්පරිහරණත්ථමාහ, සාඛං වා ඡින්දිත්වා'ති ඉදං සබ්බ
සො සඞ්කරවිරහෙන පාකතිකත්තමුපගතාය රුක්ඛසන්තිස්ස
යාය තස්සංයෙව උදකුක්ඛෙපසීමාය කම්මකරණපායදස්ස
නත්ථං වුත්තං තෙනෙව විමතිවිනොදනිටීකායං "යාසු අඤ්ඤ
මඤ්ඤං රුක්ඛාදිසම්බන්ධෙසු'පි දොසො නත්ථි යාසු පන අත්ථි
තාසු විසභාගසීමාසු රුක්ඛාදිසම්බන්ධෙ සති එකත්ථ ඨිතො
ඉතරට්ඨානං කම්මං කොපෙති"'ති ඉමිනා විසභාගසීමානං
සම්බන්ධෙ සති යථාවුත්තෙනෙව නයෙන අසොධෙත්වා කරෙය්‍ය
කම්මකොපොහොතී'ති කත්වා තථා කරණෙ ආදීනවදස්සන
මුඛෙන එකත්ථඨිතො ඉතරට්ඨානං කම්මං කොපෙතී'ති අට්ඨකථා

ධිප්පායො වුත්තො.— සාරත්ථදීපනීටීකායම්පි දුතියමෙව සීමං
වා සොධෙත්වා'ති එත්ථ සීමාසොධනං නාම ගාමසීමාදීසු ඨිතානං
හත්ථපාසානයනාදී"'ති අපු ටීකාචරියො ච සීමං වා සොධෙත්වා
'ති ඉමස්ස වණ්ණනං කරොන්තො ගාමසීමාදීසු ඨිතානං භික්ඛූ
නං ගාමතො නික්ඛාමාපනවසෙන අට්ඨකථායං "නදියා පන
කම්මං කරිස්සාමා'ති ගච්ඡන්ති" 'ති වුත්තානං පඨමං තස්සං නදි
යංයෙවොදකුක්ඛෙපසීමට්ඨරුක්ඛනාවාදීසු ඨිතානං භික්ඛූනං
අඩ්ඪතෙය්‍යරතනපරිමිතට්ඨානසංඛාතහත්ථපාසමෙව ආහර
ණං, නො ච ගාමතො බහිකරණං වා'ති කත්වා "ගාමසීමාදීසු
ඨිතානං හත්ථපාසානයනාදී"'ති ඉමිනා සොධනං ආහ න ගාමං
සොධෙත්වා ගාමෙ කත්තබ්බතං, කස්මා'ති ච සඞ්කරභූතාය
සීමාය ඨිතභික්ඛූනං ඡන්දපාරිසුද්ධිමත්තං අනාහරිත්වා හත්ථපා
සානයනබහිසීමාකරණවසෙන සොධෙතබ්බත්තා ච අට්ඨක
ථායං අඤ්ඤානදියංයෙව කම්මංකාතබ්බං'ති වුත්තත්තා ච උද
කුක්ඛෙප සීමාධිකාරෙ ඨපෙත්වා නදියා උදකුක්ඛෙපසීමායං
කම්මකරණං අඤ්ඤත්ථ කම්මකරණස්ස අවුත්තත්තා චා'ති.—
අපි ච "අඤ්ඤානදියං පතිට්ඨිතානම්පිරුක්ඛනාවාසෙතූනං
විසභාගාය බද්ධසීමාය වා ගාමසීමාය වා සද්ධිං සම්බන්ධෙ විජ්ජමා
නෙ තත්ථ උදකුක්ඛෙපසීමුප්පත්තියා අභාවතො අට්ඨකථාය
කම්මකරණං පටික්ඛිපිත්වා පුන සීමං වා සොධෙත්වා'ති බද්ධසීමා
යං වා ගාමසීමායං වා කම්මකරණං වුත්තං, සාඛං වා ඡින්දිත්වා
කම්මං කාතබ්බන්ති ඉමිනා උදකුක්ඛෙපසීමායං කම්මං කාතු
මිච්ඡන්තානං ආධාරභූතස්ස රුක්ඛාදිස්ස විසභාගසීමාහි සද්ධිං
විජ්ජමානසම්බන්ධස්ස අපනීතමත්තෙන උදකුක්ඛෙපසීමාසම්භ
වො ච තත්ථ කම්මකරණාරහභාවො ච දස්සිතො න පන
ද්වින්නං නදීබද්ධසීමානං වා නදීගාමසීමානං වා අඤ්ඤමඤ්ඤ
සම්බන්ධෙ සති තත්ථ උදකුක්ඛෙපසීමා'පි උප්පජ්ජිත්වා එකීභාවං
ගච්ඡති'ති දස්සිතො"'ති දීපනීකාරෙන නිද්දිට්ඨො අයමධිප්පා
යො නෙව අට්ඨකථානුගො, කස්මා තස්සෙව මතියා පුබ්බෙනා
පරං න ඝටියති න සංසන්දති නදීබද්ධසීමානංවා නදීගාමසීමා
නං වා අඤ්ඤමඤ්ඤසම්බන්ධෙ සති අත්තනො මතෙන උදකු
ක්ඛෙපසීමා න උප්පජ්ජතී'ති වත්වා තාය සබ්බසො අනුප්ප
න්නාය උදකුක්ඛෙපසීමාය අසඞ්කරභූතානං බද්ධසීමාගාමසී
මානං සොධනූපායස්ස වුත්තත්තා, න හි විනයඤ්ඤූනො
සම්භෙදමාපන්නානං සීමානං සොධනමිච්ඡන්ති නෙතං

විනයලක්ඛණ ~ අට්ඨකථාය පන විසභාගානං බද්ධසීමොදකු
ක්ඛෙපානං ගාමොදකුක්ඛෙපාදිසීමානං වා සම්බන්ධමෙව සීමා
සොධනාදිහෙතූ'ති දස්සනත්ථං සචෙ පන රුක්ඛස්ස සාඛා වා තතො නි
ක්ඛන්තපාරොහො වා බද්ධනදීතීරෙ විහාරසීමාය වා ගාමසීමාය වා පතිට්ඨිතො
සීමං වා සොධෙත්වා සාඛං වා ඡින්දිත්වා කම්මං කාතබ්බං 'ති වුත්තං, ස
බ්බ ටීකාපකරණචරියා ච විසභාගානං උභින්නං බද්ධසීමානං
බද්ධසීමොදකුක්ඛෙපානං ගාමොදකුක්ඛෙපාදීනං වා රුක්ඛ
සාඛාපාරොහසෙතුරජ්ජු ආදීහි සම්බන්ධෙ සති එව, "එත්ථ ච සීමා
සොධනං නාම ගාමසීමාදීසු ඨිතානං හත්ථපාසානයනාදී" 'ති ච
සීමං වා සොධෙත්වා'ති යථාවුත්තවිහාරෙ බද්ධසීමං ගාමසීමඤ්ච
හත්ථපාසානයනබහිසීමාකරණවසෙන සොධෙත්වා" 'ති ච "ය
ථා ච උදකුක්ඛෙපසීමාය කම්මං කරොන්තෙහි එවං බද්ධසීමා
ය වා ගාමසීමාය වා කරොන්තෙහි'පි උදකුක්ඛෙපසීමට්ඨෙ
සොධෙත්වා කාතබ්බං" ඉති ච, "තස්මා එකත්ථ ඨත්වා කම්මං
කරොන්තෙහි ඉතරං සොධෙත්වා කාතබ්බං," ඉති ච අනෙකෙ
සු පරියායෙහි වග්ගකම්මපරිහරණත්ථං සම්භෙදදොසසංඛා
තෙ සඞ්කරෙ සති එව සීමාසොධනං වණ්ණෙසුං සචෙ අසො
ධෙත්වා කරෙය්‍ය කම්මකොපො හොතී'ති, තෙනෙව, "සඞ්කරෙ
සති සීමානමසොධෙත්වා කතං පන කුප්පතෙ සඞ්ඝකම්මන්ති
වුත්තමට්ඨකථායහි" 'තථාදීනි'පි පකාසෙසුං ~ යා පන සීමා
අසඞ්කරසීමාහි සද්ධිං අසඞ්කරා සුද්ධා භවෙය්‍ය න තත්ථ ඨිතභික්ඛූ
නං හත්ථපාසානයනං බහිසීමාකරණං වා සීමාසොධනම්ති
වණ්ණෙන්ති උභින්නං සීමානං අසඞ්කරත්තනෙන සුද්ධත්තා
සීමායං භික්ඛූනං කම්මප්පත්තලක්ඛණං පරිසසම්පත්තිකිත්ත
නමුඛෙන වත්තබ්බත්තා ච ~ වුත්තංහි පරිවාරපාළියං, චතු
වග්ගකරණෙ කම්මෙ චත්තාරො භික්ඛූ පකතත්තා කම්මප්ප
ත්තා අවසෙසා පකතත්තා ඡන්දාරහා යස්ස සඞ්ඝො කම්මං
කරොති සො නෙව කම්මප්පත්තො න පි ඡන්දාරහො අපි ච
කම්මාරහො, පඤ්චවග්ගකරණෙ කම්මෙ ~ පෙ ~ දසවග්ග
~ පෙ ~ විසතිවග්ග ~ පෙ ~ අපි ච කම්මාරහො" 'ති ච,
චතුවග්ගකරණෙ කම්මෙ යාවතිකා භික්ඛූ කම්මප්පත්තා
තෙ ආගතා හොන්ති ඡන්දාරහානං ඡන්දො ආහටො හොති සම්මු
ඛීභූතා න පටික්කොසන්ති පඤ්චවග්ගකරණෙ ~ පෙ ~ විස
තිවග්ගකරණෙ ~ පෙ ~ සම්මුඛීභූතා න පටික්කොසන්ති"

‘ති ච අට්ඨකථායං පන අතිරෙකවීසතිවග්ගො‘පි ගහිතො, සො පන චතුවග්ගාදිනා සඞ්ඝෙන කත්තබ්බං කම්මං ඌනකතරෙන කාතුං න වට්ටති අතිරෙකෙන පන වට්ටතී‘ති දස්සනත්ථං වුත්තො ‘ති තත්ථෙව දස්සිතං, තස්මා අසඞ්කරතොත්තීන සුද්ධාය සීමාය පකතත්තෙන චතුවග්ගාදිසඞ්ඝෙ කම්මප්පත්තෙ සචෙ තස්සං සීමායං අඤ්ඤෙ සහස්සමත්තා‘පි සමානසංවාසකා භික්ඛූ තත්ථ තත්ථ තිට්ඨන්ති සබ්බෙ තෙ ඡන්දාරහා හොන්ති න බහිකරණාරහා, තෙනෙවාහ අට්ඨකථායං තත්ථ පකතත්තා කම්මප්පත්තා‘ති චතුවග්ගකරණෙ කම්මෙ චත්තාරො පකතත්තා අනුක්ඛිත්තා අනිස්සාරිතා පරිසුද්ධසීලා චත්තාරො භික්ඛූ කම්මප්පත්තා කම්මස්ස අරහා අනුච්ඡවිකා සාමිනො න හෙහි විනා තං කම්මං කරීයති න තෙසං ඡන්දො වා පාරිසුද්ධි වා එති සෙසා පන සචෙ‘පි සහස්සමත්තා හොන්ති සචෙ සමානසංවාසකා සබ්බෙ ඡන්දාරහාව හොන්ති ඡන්දපාරිසුද්ධිං දත්වා ආගච්ඡන්තු වා මා වා කම්මං පන සුකතමෙව හොතී‘ත්‍යාදි ...... එවං බද්ධසීමා වා හොන්තු අබද්ධා වා සඞ්කරදොසවිරහිතා, තාසු අඤ්ඤත්‍ර කම්මප්පත්තෙ සඞ්ඝෙ, අවසෙසභික්ඛූනම්පි ඡන්දපාරිසුද්ධිං දත්වා බහිසීමං අනුපගම්ම ඨානං වුත්තමෙව, එකසම්බන්ධෙන සඞ්කරත්තමුපගතාසු විසභාගසීමාසු පන එකත්ථ ඨත්වා කම්මං කරොන්තෙහි ඡන්දපාරිසුද්ධිං අනාහරිත්වා භික්ඛූනං හත්ථපාසානයනබහිසීමාකරණවසෙන ඉතරං සොධෙත්වාව කාතබ්බං, තෙනෙව සබ්බපරියත්තිධරා ටීකාපකරණාචරියා ච යථාවුත්තං “සීමං වා සොධෙත්වා‘ති එත්ථ සීමාසොධනං නාම ගාමසීමාදිසු ඨිතානං හත්ථපාසානයනාදි” ‘ති ච, “සීමං වා සොධෙත්වා‘ති යථාවුත්තවිහාරෙ බද්ධසීමං ගාමසීමඤ්ච තත්ථ ඨිතභික්ඛූනං හත්ථපාසානයනබහිසීමාකරණවසෙන සොධෙත්වා” ‘ත්‍යාදිනා ච අට්ඨකථාපාඨෙ සීමාසොධනපදස්ස අත්ථං හත්ථපාසානයනබහිසීමාකරණවසෙන තත්ථ තත්ථ වණ්ණෙසුං න අසඞ්කරාසු විය සීමාසු ඡන්දපාරිසුද්ධිආහරණවසෙන, එතං විනයලක්ඛණන්ති ...... වුත්තං හි විමතිවිනොදනියං උපොසථක්ඛන්ධකවණ්ණනාය බද්ධසීමානං සඞ්කරදොසදස්සනෙ “යදි එවං කථං ඡන්දපාරිසුද්ධිආහරණවසෙන මහාසීමාසොධනන්ති තම්පි විනයඤ්ඤූ න ඉච්ඡන්ති හත්ථපාසානයනබහිසීමාකරණවසෙන පනෙත්ථ සොධනං ඉච්ඡන්ති දින්නස්සා‘පි ඡන්දස්ස අනාගමනතො මහාසීමට්ඨො කම්මං කොපෙතී‘ති, යදි චස්ස ඡන්දදො නාගච්ඡති කථං සො කම්මං කොපෙස්සතී‘ති විනනං විසභාගසීමානං සම්බන්ධෙ

සන්තො සො ච සම්බන්ධදෙසො අට්ඨකථාවචනප්පමාණතො න හි විනයෙ සබ්බත්ථ යුත්ති සක්කා ඤාතුං බුද්ධගොචරත්තා'ති වෙදිතබ්බං"ති—එවං භගවතා චතුවග්ගාදිසඞ්ඝෙ කම්මප්පත්තෙ තස්සං සඞ්කරවිරහිතාය සුද්ධසීමායං තත්ථ තත්ථ ඨිතානං ගිලානානං සකිච්චපසුතානඤ්ච භික්ඛූනං ඡන්දපාරිසුද්ධිං දත්වා යථාසුඛං වසනත්ථාය වාරං දින්නං, දීපනීකාරමතෙන සුද්ධසීමාය සොධනෙහිමතෙ අථානාචාවනාරහා බාළ්හගිලානානාසං වජ්ජනන්ති, සීමාය බහිකරණං සඞ්ඝසාමග්ගිභෙදස්ස ච හෙතු හොති, රුක්ඛසාඛාදිසම්බන්ධෙ සති ඉතරසන්තිස්සය නදීසීමං අසොධිය කම්මකරණස්ස විහිතත්තා කම්මවිපත්ති ච හොතී'ති, තස්මා විසභාගසීමානං තාදිසෙ සම්බන්ධෙ සති එකත්ථ ඨත්වා කම්මං කරොන්තෙහි ඉතරං සොධෙත්වාව කාතබ්බන්ති අට්ඨකථාටීකාදිසබ්බවිනයගන්ථෙසු වුත්තොයමධිප්පායො උත්තානොව හොති විවටො, න දීපනීකාරස්ස ගාමං සොධෙත්වා ගාමෙ කාතබ්බො'ත්‍යාදිඅධිප්පායො—විසභාගබද්ධගාමසීමානං රුක්ඛසාඛාදිසම්බන්ධෙ සති උදකුක්ඛෙපසීමා න උප්පජ්ජතී'ත්‍යාදිදීපනීකාරස්ස යථාවුත්තඅජ්ඣාසයොච තබ්බිධවිනයනයෙන සුට්ඨු උපලක්ඛෙතබ්බො, වුත්තං හි අට්ඨකථායං—

චතුබ්බිධං හි විනයං මහත්ථෙරා මහිද්ධිකා,
නීහරිත්වා පකාසෙසුං ධම්මසඞ්ගාහකා පුරා—

කතමං චතුබ්බිධං, සුත්තං සුත්තානුලොමං ආචරියවාදං අත්තනොමතින්ති, යං සන්ධාය වුත්තං ආහච්චපදෙන ඛො මහාරා රසෙන ආචරියවංසෙන අධිප්පායො'ති, එත්ථ හි ආහච්චපදන්ති සුත්තං අධිප්පෙතං, රසො'ති සුත්තානුලොමං, ආචරියවංසො'ති ආචරියවාදො, අධිප්පායො'ති අත්තනොමති, තත්ථ සුත්තං නාම සකලවිනයපිටකෙ පාළි, සාරත්ථදීපනීටීකායවුත්තං "ඉධ විනයවිනිච්ඡයස්ස අධිකතත්තා තදනුච්ඡවිකමෙව සුත්තං දස්සෙන්තො ආහ සුත්තං නාම සකලවිනයපිටකෙ පාළී'ති, සුත්තානුලොමං නාම චත්තාරො මහාපදෙසා යෙ භගවතා එවං වුත්තා යං භික්ඛවෙ මයා ඉදං න කප්පතී'ති අප්පටික්ඛිත්තං—පෙ—තං වො කප්පතී'ති, ආචරියවාදො නාම ධම්මසඞ්ගාහකෙහි පඤ්චහි අරහන්තසතෙහි ඨපිතා පාළිවිනිමුත්තා ඔක්කන්තවිනිච්ඡයප්පවත්තා අට්ඨකථාතන්ති, අත්තනොමති නාම සුත්තසුත්තානුලොමආචරියවාදෙ මුඤ්චිත්වා අනුමානෙන අත්තනො අනුබුද්ධියා නයග්ගාහෙන උපට්ඨිතාකාරකථනං, අපි ච සුත්තන්තාභිධම්මවිනයට්ඨකථාසු ආගතො සබ්බො'පි ථෙරවාදො අත්තනොමති නාම, තම්පන අත්තනොමතිං ගහෙත්වා කථෙන්තෙන න දළ්හග්ගාහං ගහෙත්වා න වොහරිතබ්බං, කාරණං සල්ලක්ඛෙත්වා

අඤ්ඤත්‍ර පාළිං පාළියා ච අත්ථං සංසන්දෙත්වා කථෙතබ්බං, අත්තනොමති ආචරියවාදෙ ඔතාරෙතබ්බා සචෙ තත්ථ ඔතරන්ති චෙව සමෙන්ති ච ගහෙතබ්බා, සචෙ නෙව ඔතරන්ති න සමෙන්ති න ගහෙතබ්බා, අයං හි අත්තනොමති නාම සබ්බදුබ්බලා අත්තනොමතිතො ආචරියවාදො බලවතරො'ති ආදි ...... එවං අට්ඨකථාගතෙන චතුබ්බිධෙන විනයෙන සංසන්දෙත්වා උපපරික්ඛියමානො පුනප්පුනං විමංසියමානො කාරණං සල්ලක්ඛෙත්වා අඤ්ඤත්‍ර පාළිං පාළියා ච අත්ථං සංසන්දෙත්වා කථෙතබ්බං'ති ච වචනෙන අත්තනොමතිං ගහෙත්වා කථෙන්තෙන දළ්හගාහං ගහෙත්වා න වොහරිතබ්බං'ති ච සඤ්ඤත්තො'පි ඡබ්බග්ගියානං භික්ඛූනං සීමාසම්භෙදනජොතකාරණදෙසෙ පවිට්ඨ පච්ඡා සම්මතානං බද්ධසීමානමෙව අසීමත්තං පඤ්ඤපෙන්තෙන අරහතා සම්මාසම්බුද්ධෙන දෙසිතෙ යෙසං භික්ඛවෙ සීමා පච්ඡා සම්මතා'තආදිසුත්තෙන අනුගතාය බුද්ධියා නයග්ගාහවසෙන සුත්තනිදානපාළියා අට්ඨුප්පත්තිමත්තං වා සුත්තපාළියාව වුත්තං පච්ඡා සම්මතා'ති එවමාදිවචනමත්තං වා අසල්ලක්ඛෙත්වා තදට්ඨකථාය ච සීමාය සීමං සම්භින්දන්ති'ති ආරභිත්වා අපරෙනොසීමාය පරෙසං බද්ධසීමං සම්භින්දන්ති'තිච ජම්බුං ක්ෂෙපෙත්වා බන්ධන්ති'ති ච, එවං ඡබ්බග්ගියා භික්ඛූ අකංසූ'ති ච, අනෙකපරියායෙහි පච්ඡා බද්ධසීමානමෙව අසීමතාපාදනවසෙන වණ්ණිතත්තම්'පි අගණෙත්වා තථා අබද්ධසීමාධිකාරෙ වුත්තඅට්ඨකථාවිනිච්ඡයස්ස ච විලොමෙන නයෙන තෙනෙව යෙසං භික්ඛවෙ සීමා පච්ඡා සම්මතා 'තආදිසුත්තබලෙන උදකුක්ඛෙපසීමා'පි න උප්පජ්ජන්ති'ති අත්තනො උපට්ඨිතමත්තිමත්තමෙව දළ්හගාහං ගහෙත්වා වොහරන්ති, අත්තනො ගහණමෙව බලියං කරොන්ති අබද්ධසීමානුජානනසුත්තසුත්තානුලොමආචරියවාදෙහි'පි ථිරතරත්ථමසඤ්ඤමානො පාසනවිජ්ජන්තමිව මණ්ඩිරීටමිව ච සල්ලක්ඛෙන්තො පරමත්ථභාවං විය කත්වා තෙනෙව නයග්ගාහමත්තෙන අට්ඨකථායො පටික්ඛිපන්ති ටීකාපකරණාදීනි පටිබාහන්ති, "තෙ පනෙත්ථ ථෙරා පාළිඅට්ඨකථාටීකාසු ආගතෙ පාඨෙ අයොනිසොමනසිකාරවසෙන අභිනිවෙසං කත්වා" 'තආදිනා මොහවිලමාරො පෙතෙත්තා ජම්බුදීපෙ චෙව ලඞ්කාදීපෙ ච සීමවිනිච්ඡයකාරකානං ධම්මවිනයඤ්ඤූමහාථෙරානං විනයානුලොමම්මතානි සකවාදපටිපක්ඛභූතානි අත්තනොව මතියා විනිච්ඡිනන්තො දුබ්බිතක්කානි කත්වා ඡඩ්ඩෙන්ති වික්ඛිපන්ති විකිරන්ති පධංසෙන්ති ච සජ්ජනස්ස දීපනිකාරස්ස මතිමත්තං රුචෙසං උද්ධවත්ථු තත්‍රච අබද්ධසීමානුලොමං භුත්වා චතුබ්බිධෙ විනයවිනිච්ඡයෙ

ඔතරෙය්‍ය සමං එකීභාවං ගච්ඡෙය්‍ය ඉච්චෙතං කුසලං, එතෙ
න චොදකෙන අනෙකදොසමාරොපනවසෙන චුදිතා අනරි
යභූතා චිරන්තනා ආධුනිකා ච සීමවිනිච්ඡයකරා ධම්මවිනය
සද්දසත්ථඤ්ඤුනො සාසනමාමකා පණ්ඩිතා සාවජ්ජා හොන්ති
සානුවජ්ජා ච විඤ්ඤූනං පබ්බජිතානඤ්චෙව ගහට්ඨානඤ්ච බහුච
තෙ අපුඤ්ඤං පසවිස්සන්ති, නො චෙ රුහෙය්‍ය නෙව ඔත
රෙය්‍ය න සමෙය්‍යවා, දෙවලස්ස විය තාපසස්ස සාපො නාර
දඉසිම්පති අභිසපිතස්ස මත්ථකෙ සබ්බං විපරිවත්තිත්වා නිපති
ස්සති’ති.........අත්තනොමති ආචරියවාදෙ ඔතාරෙතබ්බා සචෙ තත්ථ ඔත
රන්ති සමෙන්ති ගහෙතබ්බා’ති හි වචනතො දීපනිකාරමති’පි ආචරිය
වාදසංඛාතාය අට්ඨකථාය ඔතාරෙතබ්බා ඤාණෙන අනුප්ප
වෙසෙතබ්බා හොති, හෙට්ඨා’පි වුත්තොයෙවායං දීපනිකාරම
තස්ස අට්ඨකථාය අනොතරණක්කමො, අපරම්පාහ තස්සං
යෙව උදකුක්ඛෙපසීමට්ඨකථායං බහිනදීතීරෙ ජාතරුක්ඛස්ස අන්තො
නදිං පවිට්ඨසාඛාය වා පාරොහෙ වා නාවං බන්ධිත්වා කම්මං කාතුං න වට්ට
ති කරොන්තෙහි සීමාවා සොධෙතබ්බා ඡින්දිත්වා වාස්ස බහිපතිට්ඨිතා
වො නාසෙතබ්බා ’ති, අත්‍ර බහිනදීතීරෙ ජාතරුක්ඛස්ස අන්තො
නදිං පවිට්ඨසාඛාය වා පාරොහෙ වා නාවං බන්ධිත්වා සීමාපෙ
ක්ඛාය උදකුක්ඛෙපං පරිච්ඡින්දෙය්‍යුං තස්මිං සම්බන්ධෙ විජ්ජ
මානෙයෙව උප්පන්නා උදකුක්ඛෙපසීමා ගාමසීමාය එකත්තො
බ්බා හොති, එවං විසභාගානං ගාමොදකුක්ඛෙපසීමානං එක
සම්බන්ධත්තා තස්සං ගාමසීමායං වග්ගවසෙන ඨිතා භික්ඛූ තෙ
සං උදකුක්ඛෙපසීමාය කරොන්තානං කම්මං කොපෙන්තී’ති
දස්සනත්ථං බහිනදීතීරෙ ජාත.........පෙ.........බන්ධිත්වා කාතුං න වට්ටන්ති
’තිආහ.........වජිරබුද්ධිකායම්පි වුත්තමෙව “බහිනදීතීරෙ ජාත
රුක්ඛස්ස අන්තොනදිං පවිට්ඨසාඛායා’ති එත්ථ ච, නදීතීරෙ
පන ඛාණුකං කොට්ටෙත්වා’ති එත්ථ ච, සෙතු වා සෙතුපාදා
වා’ති එත්ථ ච, සීමාසොධනං නාම ගාමසීමට්ඨ හත්ථපාසානය
නං බද්ධසීමාය උට්ඨිතරුක්ඛතො වියොජෙත්වා කාතුං වට්ටන්ති
කස්මා’ති චෙ රුක්ඛෙ බද්ධනාවාය ගාමො ආධාරො” ති, එත්ථ
ගාමසීමට්ඨ හත්ථපාසානයනන්ති ඉමිනා ගාමං සොධෙත්වා ගා
මෙ කාතබ්බතා න වුත්තා, අථ කිං වුත්තන්ති නදියං උදකුක්ඛෙ
පට්ඨරුක්ඛනාවාසෙත්වා ධාරෙසු යථාවුත්තසබ්බවිකප්පෙසු ගා
මසීමායං ඨිතෙ භික්ඛූ උදකුක්ඛෙපසීමට්ඨභික්ඛූනං හත්ථපාසං
ආහරිත්වා කම්මකරණමෙව වුත්තං අපිච, බහිනදීතීරෙ’ත්‍යා

දීනා ටීකාචරියෙන ආදිපරමට්ඨෙසු සබ්බෙසු අට්ඨකථාපාඨෙසු බහිනදීතීරෙන නාවාසෙතූනං සම්බන්ධො පඨමමෙව ජාතො උදකුක්ඛෙපසීමා ගාමසීමාය විසභාගා'පි සමානා සීමාසඞ්කරදොසං ජනෙන්තීව තෙසං නාවාසෙතූනං සමන්තා තෙහි සහෙව පච්ඡා උප්පන්නා, උප්පන්නත්තාව සම්බන්ධෙ සති ගාමසීමට්ඨෙ හත්ථපාසං ආහරිත්වා උදකුක්ඛෙපසීමාය කාතබ්බතා වුත්තා'ති වෙදිතබ්බා—යා ච සීමාලක්ඛණදීපනියා "යද්‍යෙවං චෙමා විසභාගසීමායො එකතො හුත්වා පච්ඡා වා එකක්ඛණෙ වා උප්පජ්ජෙය්‍යුං—පෙ—සබ්බාසං විසභාගසීමානං එකතො හුත්වා අසම්භවතො එව සිද්ධා" ඉතිච, තස්මා උදකුක්ඛෙප—පෙ—එකතො හුත්වා සම්භවො නත්ථෙවෙති ගහෙතබ්බා'ත්‍යාදිනා ච, අවධාරණෙන නිද්දිට්ඨා දළ්හගාහමත්ති, අට්ඨකථානයෙන උජුපටිපක්ඛා තස්මිං නෙව ඔතරති තෙන න සමෙති ච, තෙනෙව "විසභාග—පෙ—උදකුක්ඛෙපසීමුප්පත්තියා අභාවතො" 'ත්‍යාදිඅසාරදීපනීකාරමතස්ස අසාධකත්තං යථාවුත්තඅට්ඨකථානයෙ ඨත්වා ටීකාචරියෙන නිද්දිට්ඨං හොතී'ති දට්ඨබ්බං—තෙනෙව වුත්තං විමතිවිනොදනීටීකායම්පි "අන්තොනදිං පවිට්ඨසාඛාය'ති නදියා පථවීතලං ආහච්චඨිතාය සාඛාය පගෙව අනාහච්චඨිතාය පාරොහෙ'පි එසෙව නයො එතෙන සභාගං නදීසීමං ඵුසිත්වා ඨිතෙනා'පි විසභාගසීමසම්බන්ධසාඛාදිනා උදකුක්ඛෙපසීමාය සම්බන්ධො න වට්ටතී'ති දස්සෙති එතෙනෙව මහාසීමං ගාමසීමම්ච ඵුසිත්වා ඨිතෙන සාඛාදිනා මාලකසීමාය සම්බන්ධො'පි න වට්ටතී'ති සූචිතො'ති දට්ඨබ්බා'ති—එවං අට්ඨකථාය විසභාගගාමොදකුක්ඛෙපසීමානං සම්බන්ධෙ සති අසොධෙත්වා කරණෙ ආදීනවදස්සනමුඛෙන බන්ධිත්වා කාතුං න වට්ටතී'ති වත්වා'පි තදනන්තරං "කරොන්තෙනහි සීමා වා සොධෙතබ්බා" 'ති වුත්තත්තා අත්‍ර කරොන්තෙනාහී'ති පදෙ බහිනදීතීරෙන සද්ධිං සම්බන්ධෙ විජ්ජමානෙයෙව උදකුක්ඛෙපසීමාය කම්මං කරොන්තෙනාහී'ති නෙය්‍යත්ථො හො'ති, යථා කිංවියාති, මහානුභාවතෙජවතෙ යක්ඛස්සභවනෙ නිසීදිත්වා කථෙතුං න වට්ටති කථෙන්තෙනාහි බලි වාදාතබ්බා මන්තබලෙන වා'ස්ස ආනුභාවතෙජො නාසෙතබ්බො'ති එත්ථා'පි භවනෙ නිසීදිත්වා කථෙතුං නවට්ටතී'ති වත්වා තදනන්තරමෙව කථෙන්තෙනාහී'ති වුත්තත්තා කථෙන්තෙනාහීති පදස්ස සන්තෙ'පි යක්ඛස්ස මහානුභාවතෙජෙ යක්ඛභවනෙ නිසීදිත්වා කථෙ

නොතනී'ති අත්ථො නෙය්‍යත්ථො හොති යථාවුත්තඅට්ඨකථාපාඨෙ
ච "සීමා වා ජිණ්ණා වා"'ති වීසුඨානෙසු දුවෙ වාසද්දා විකප්පත්ථා,
තෙහි උදකුක්ඛෙපසීමාය වග්ගකම්මපරිහාරෙන කම්මකරණ
ත්ථං බහිනදීතීරසඞ්ඛාතා ගාමසීමා වා සොධෙතබ්බා රජ්ජුසාඛා
පාරොහානම්අඤ්ඤතරං ඡෙත්වා බහිනදීතීරෙන සද්ධිං සම්බන්ධො
වා වියොජෙතබ්බො'ති අධිප්පායතො ඡෙතාපිතො ---- අට්ඨක
ථාය ච ආචරියවාදෙ නාම ධම්මසඞ්ගාහකෙහි පඤ්චහි අරහන්තසතෙහි ඨපි
තා පාළිවිනිමුත්තා ඔක්කන්තිකවිනිච්ඡයප්පවත්තා අට්ඨකථාතන්ති'ති ආහ,
කස්ස පනෙස අධිප්පායො කෙනාභතො කස්මා ච පන ආචරිය
වාදෙ නාම ජාතො'ති, වුත්තංහි සාරත්ථදීපනියං "තත්ථ තත්ථ
භගවතා පවත්තිතා පකිණ්ණකදෙසනායෙව හි අට්ඨකථා
---- පෙ ---- සා පන අත්ථවණ්ණනානුරූපෙනෙව වාචනාමග්ගං
ආරොපිතත්තා ආචරියවාදො'ති වුච්චති ආචරියා වදන්ති සංව
ණ්ණෙන්ති පාළිං එතෙනා'ති කත්වා, තෙනාහ ආචරියවාදො
නාම ---- පෙ ---- අට්ඨකථා තන්ති"'ති, එවං ආචරියවාදසඞ්ඛා
තාය අට්ඨකථාය සම්මාසම්බුද්ධෙසෙව අධිප්පායතො වෙදිත
බ්බා ---- යා ච පන විසභාගසීමාසම්බන්ධෙ සති උදකුක්ඛෙප
සීමා න උප්පජ්ජතී'ති දීපනිකාරමති සා අට්ඨකථං න ඔතරති න
සමෙති, තස්මා විසභාගාහි ගාමසීමාදීහි සද්ධිං සම්බන්ධෙ විජ්ජ
මානෙයෙව උදකුක්ඛෙපසීමා උප්පජ්ජතී'ති අට්ඨකථායං වු
ත්තනායමජ්ඣාසයො ටීකාචරියෙහි'පි වණ්ණිතො තස්මා'ති,
අට්ඨකථායං යෙව සවෙනෙව ඔතරති න සමෙති න ගහෙතබ්බා, අයං
හි අත්තනොමති නාම සබ්බදුබ්බලා අත්තනොමතිතො ආචරියවාදො බල
වතරො'ති වචනතො පාළියා අත්ථවණ්ණනානුරූපෙනෙව වාච
නාමග්ගං ආරොපිතාය යථාවුත්තාය භගවතො පකිණ්ණක
දෙසනාභූතාය ආචරියා වදන්ති පාළිං එතෙනා'ති අත්ථෙන
ආචරියමහාකස්සපත්ථෙරාදීහි පඤ්චහි අරහන්තසතෙහි සඞ්ග
හං ආරොපිතත්තා ආචරියවාදො'තිසඞ්ඛාගතාය සඞ්ගීතිථෙරවා
දෙහි අතිසයෙන බලවතියා අට්ඨකථාය අනොතරන්තී අසමෙ
න්තී සබ්බදුබ්බලා දීපනිකාරමති ඡඩ්ඩෙතබ්බා ---- අපරඤ්ච,
අත්ථ පනායං ආචරියවාදං ගහෙත්වා කථෙති පරො සුත්තං සුත්තානුලොමං ආචරියවා
දෙ ඔතාරෙතබ්බං සචෙ ඔතරති සමෙති ගහෙතබ්බං ඉතරං ගාරය්හසුත්තං
න ගහෙතබ්බං ආචරියවාදෙයෙව ඨාතබ්බං ඉති අට්ඨකථායං වුත්තං,
අත්‍ර ච අයන්ති දෙසනාතන්තියා අනුලොමං සමෙන්තං අට්ඨ
කථාවාදං උද්ධරන්තො සඞ්ගායනවාදී, පරෙ'ති අට්ඨකථාත

තාහියා අනනුලොමං අසමෙන්තං සුත්තං උදාහරණෙන පර අවිනයවාදී, දීපනීකාරෙන උදාහටෙ යෙසං භික්ඛවෙ සීමා පච්ඡා සම්මතා තෙසං තං කම්මං අධම්මිකං කුප්පං අට්ඨානාරහං 'තිසුත්තෙ සම්මතා'තිපදස්ස "සම්මතා'ති බද්ධා වාචිතකම්මවාචා'ති අත්ථො" 'ති විනයගණ්ඨීසු වණ්ණිතත්තා ච, තෙසං තං කම්මන්ති ඉමිනා තෙසං භික්ඛූනං තං සීමාබන්ධනසඞ්ඛාතං විනයකම්මන්ති දස්සිතත්තා ච උපොසථක්ඛන්ධකපාළියා තදට්ඨකථායං අනෙකෙසු ටීකාපකරණෙසු ච "පඨමං නිමිත්තා කිත්තෙතබ්බා" 'ති ච "නිමිත්තානි කිත්තෙත්වා තදනන්තරං සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො'ති ආදිකාය කම්මවාචාය බන්ධිතබ්බා" 'ති ච ආදිනා නයෙන සබ්බෙන සබ්බං බන්ධනවිධානනියමිතානමෙව සීමානං සමඤ්ඤුතපෙක්ඛාපකරණෙසු යථාවුත්තානං යෙසං භික්ඛවෙ සීමා පච්ඡාසම්මතා 'තාදි සුත්තං ඔතරති සමෙති ච න අබද්ධසීමානං, යස්මා අට්ඨකථායං යථාවුත්තනයෙන බන්ධිත්වා කාතුං න වට්ටති කරොන්තෙනපි සීමා වා සොධෙතබ්බා 'තාදිනා සම්භෙදෙ සතියෙව උදකුක්ඛෙපසීමුප්පත්ති වුත්තා සබ්බෙහි ටීකාචරියෙහි'පි අට්ඨකථාපාඨවිවරණවසෙන සම්භෙදෙ සති තථා උප්පත්ති වණ්ණිතා ච, තස්මා සචෙ ඔතරති සමෙති ගහෙතබ්බං ඉතරං ගාරය්හං සුත්තං න ගහෙතබ්බං ආචරියවාදෙයෙව ඨාතබ්බං 'තිවුත්තත්තා දීපනීකාරෙන උදාහටං අබද්ධසීමාවිනිච්ඡයෙ අනොතරන්තං අසමෙන්තං සුත්තං ඡඩ්ඩෙත්වා සීමන්තරිකාඨපනසුත්තසාමත්ථියෙන නිදස්සිතෙ විසභාගසීමාසම්භෙදෙ විජ්ජමානෙ'පි උදකුක්ඛෙපසීමුප්පත්තිසාධකෙ ආචරියවාදසංතෙ අට්ඨකථාවිනිච්ඡයෙ ඨාතබ්බමිති විනයවිනිච්ඡයොයං සද්දසත්ථකොවිදෙහි ධම්මවිනයඤ්ඤූසාසනගරුකෙහි පණ්ඩිතෙහි විනන්තියෙහා පුනප්පුනං උපපරික්ඛිතියොචා'ති......

එත්තාවතාව අසඞ්කරවාදිනො දීපනීකාර මතස්ස අසාධකං සුත්තං සාධකම්ති අජ්ඣාහරිත්වා තමෙව සුත්තසීසකං කත්වා තෙනෙව දීපනීකාරෙන විරචිතාය සීමාලක්ඛණදීපනියා තෙහි තෙහි විනයගණ්ඨිහි උද්ධටානං පාළිඅට්ඨකථාදිපාඨානං විවරණවසෙන පකාසිතාය අත්තනොමතියා විරුද්ධතා, අබද්ධසීමානං සම්භෙදදොසසම්භවො ච, සඞ්ඛෙපෙන චතුබ්බිධවිනයනයෙ ඨත්වා පාළිඅට්ඨකථාටීකාහි සුත්තාදිසංසන්දනෙන විනිච්ඡිතා අජ්ඣාහටසුත්තපටික්ඛෙපො ච කථිතා, තෙන පටි

ක්ඛෙපෙනෙව තස්මිං සුත්තනයෙ ඨත්වා දීපනීකාරෙන පාළි අට්ඨකථාටීකාවිලොමෙන නයෙන සයංපටිභාණෙන 'දුබ්බිතක්කා'ති විනිච්ඡිනිත්වා නිසෙධිතා, සීමාසඞ්කරවාදීධම්මවිනයඤ්ඤූසාසනභාරවාහකපණ්ඩිතෙහි තෙහි තෙහි මහාථෙරෙහි පාළිඅට්ඨකථාටීකානුලොමනයෙ ඨත්වා ගාමොදකුක්ඛෙපාදි සීමානං සම්බන්ධදෙසදීපනත්ථං පකාසිතා සබ්බෙ'පි විතක්කා පුරෙතරම්පි සුබ්බිතක්කා සමානා ඉමිනා දීපනීකාරෙන පරාමසිය කිලෙසිතා'පි සුබ්බිතක්කාවසෙනෙව පාකතිකා ජාතා, තස්ස පන සීමාලක්ඛණදීපනියා පාළිමුත්තකසම්භෙදසම්භෙදාදිඑකච්චවාදනිසෙධඅඤ්ඤවාදනිසෙධසඞ්කරසෙධනා'ති තං තං නාමිකාසබ්බා'පි දීපනියො විපරිවත්තන්තියො පාළිමුත්තකඅසම්භෙදාදිඑකච්චවාදඅනිසෙධඅඤ්ඤවාදඅනිසෙධ සඞ්කරඅසොධනා දීපනියො ජාතා සඞ්ගාමාවචරමහායුද්ධසෙනාධිපතිනො ජයතුන්තසමුස්සාපකස්ස නිපතනෙන තප්පක්ඛියඅවසෙසපරිසාය විකිරණං විධංසනං වියා'ති

යථාමතං කරොන්තො සො සීමාලක්ඛණදීපනිං,
පාළිමුත්තකසම්භෙදආදිදීපනියා තහිං

සීමානං සති සම්බන්ධෙ උදකුක්ඛෙපමාදිනං,
සම්භෙදඅජ්ඣොත්ථරණදොසෙ න බ්‍රවි පාළියං

තථා'ට්ඨකථායං සො දොසො සම්බන්ධජො අයං,
පටික්ඛිත්තො ඉති වදං සුත්තපාළිමුදාහරි

පච්ඡා බද්ධානසීමානමසීමන්තනියාමනං,
තතො සීමන්තරීකානුඤ්ඤාතසුත්තමුදාහරි

තෙසු ද්වීසු හි සුත්තෙසු පඨමං නෙව යුජ්ජති,
කථඤ්චි'පි අබද්ධානං අසීමන්තවිභාවනෙ

යදියුජ්ජෙය්‍ය වත්තබ්බං සියා අට්ඨකථානයෙ,
තථා ටීකානයෙවා'පි න වුත්තං තෙන තං ජහෙ

සීමානං ඨපනත්ථාය අසම්භෙදත්ථමන්තරං,
අනුඤ්ඤාතෙන සුත්තෙන බද්ධානං සඞ්කරං බ්‍රුවුං

සඞ්ගීතිකාරකා සුත්තබලෙන තෙන දීපයුං,
අබද්ධානම්පි සීමානං සම්භෙදං නයකොවිදා

එවං අට්ඨකථාටීකාදීසු සම්මා විනිච්ඡයෙ,
බද්ධාබද්ධානසීමානං වණ්ණිතෙ'පි නිරාකුලෙ

මහාසඞ්ගීතිකාරාදිනිකායන්තරලද්ධිනං,
චරිතො දීපවංසම්හි පාකටො ලොකසාසනෙ

කථාවත්ථුප්පකරණඅට්ඨකථාය චා'පි සො,
අත්ථො සංදස්සිතො හොති තං කථං ඉති චෙ වදෙ

"අඤ්ඤදත්ථු භාසිතං සුත්තං අඤ්ඤදත්ථු අකරිංසු තෙ,
අත්ථං ධම්මඤ්ච භින්දිංසු විනයෙ නිකායෙසු ච පඤ්චසු"

"පරියායදෙසිතඤ්චා'පි අථො නිප්පරියාය දෙසිතං,
නීතත්ථඤ්චෙව නෙය්‍යත්ථං අජානිත්වාන භික්ඛවො"

"අඤ්ඤංසන්ධාය භණිතං අඤ්ඤත්ථං ඨපයිංසු තෙ,
ව්‍යඤ්ජනච්ඡායාය තෙ භික්ඛූ බහුං අත්ථං විනාසයුං"

එවං බද්ධානසීමානං පච්ඡා සම්භින්දනාදිනා,
විභාවෙතුමසීමත්තං සුත්තං යං බුවි චක්ඛුමා

තමෙව ජඩා හරිත්වාන අත්ථමඤ්ඤං විභාවිය,
සුත්තන්තපාරෙන සම්මිස්සං කරොන්තො ව්‍යාකුලං අකා

කත්වාපෙවං සමක්ඛාතුං දොසං තං පාළිමුත්තකං,
තෙනාහ උදකුක්ඛෙපසීමාකථායමිච්ච'පි

වත්වානට්ඨකථාපාඨෙ දස්සෙනෙතාව කමෙන සො,
අසඞ්කරත්තනං වත්තුමිච්ඡන්තො'පි මතාරහං

උදකුක්ඛෙපසමෙහදං වත්තුකාමො වියාගමී,
තථා'පි නෙව අක්ඛාසි අඤ්ඤථාව වියාකරි

රුක්ඛස්ස සාඛා වා තස්සාදිපාඨානාදිපරාමසං,
පතිට්ඨිතානං නද්‍යන්තා රුක්ඛනාවාදිනං බහි

විසභාගබද්ධගාමසීමාසම්බන්ධදොසතො,
උදකුක්ඛෙපසීමාය නත්ථුප්පත්ති තථා සති

නුප්පන්නත්තාව සීමාය කම්මස්ස කාරණංතහිං,
පටික්ඛිත්තත්තාතිවත්වාන පුනපෙවං විවණ්ණයී

උබ්රිත්වා න සීමං වා සොධෙත්වා'ති ඉදං පන,
බද්ධසීමාය ගාමෙ වා යෙ හොන්ති භික්ඛවො ඨිතා.

හත්ථපාසම්හි බහි වා කත්වා තෙ භික්ඛවො තහිං,
බද්ධසීමාය ගාමෙ වා කම්මං කත්තුමුදීරිතං.

ඉති කත්තුමතෙනෙත්ථ සුද්ධසීමාය සොධනං,
අසඞ්කරාය වුත්තංව නෙතං විනයලක්ඛණං.

චතුවග්ගාදිකෙ සඞ්ඝකම්මප්පත්තෙ යථාරහං,
අසඞ්කරාය සීමාය ඨිතෙ හඤ්ඤෙහි භික්ඛුහි.

ගෙලඤ්ඤෙනාභිභූතෙහි සකිච්චපසුතෙහි ච,
සපාරිසුද්ධිඡන්දං ච දත්තබ්බන්ති ජිනො බ්‍රවී.

ඡන්දං දත්වා ච තෙ හත්ථපාසං එන්තු න එන්තු වා,
සුකතං හොති තං කම්මං නත්ථි කිඤ්චා'පි දොසතා.

කත්තුමතෙන සීමාය සොධනෙභිමතෙ සති,
ගිලානා යන්ති නාසං තෙ අඨානාචාවනාරහා.

ඨිතස්ස සුද්ධසීමාය සඞ්ඝස්ස කරණං බහි,
කම්මප්පත්තෙහි භික්ඛුහි වජ්ජන්ති ච විදූ විදුං.

බද්ධසීමාය සම්බන්ධං නදීසීමං අසොධිය,
කාතබ්බම්ති වුත්තත්තා තං කම්මං කුප්පතෙ කතං.

චතුබ්බිධම්පි නත්ථෙත්ථ කම්මං විනයසඤ්ඤිතං,
අඤ්ඤෙව සඞ්ඝනාසෙන ජාතං වා භෙදජං'පි වා.

ඨිතා ච උදකුක්ඛෙපෙ රුක්ඛසාඛාදයො බහි,
බද්ධසීමාය ගාමෙ වා සචෙ හොන්ති පතිට්ඨිතා.

තා බද්ධගාමසීමායො සඞ්කරත්තං ගතාසියුං,
උදකුක්ඛෙපසීමාය විසභාගාය සබ්බථා.

තාසු කම්මං කරෙය්‍යෙවං සති එකං අසොධිය,
ඉතරිස්සං කතං කම්මං කුප්පතී'ති පටික්ඛිපි.

හත්ථපාසම්හි බහි වා කරණෙන විසොධිය,
සීමං සමන්තාව සම්බද්ධෙ කම්මං කත්තුමුදීරිතං.

නො චෙ සීමං විසොධෙය්‍ය දුක්කරත්තා හි තං බුධො,
ඡෙත්වා සාඛාදිසම්බන්ධං විසොජෙත්වා තහිං කරෙ.

ටීකාපකරණාදීනං කාරකා සාසනෙ රතා,
පරියත්තිම්හි කුසලා චෙතමත්ථං සමබ්‍රවුං.

යථා ච උදකුක්ඛෙපෙ කරෙ ගාමං විසොධිය,
විසොධෙත්වොදකුක්ඛෙපං තථා ගාමෙපි තං කරෙ.

අට්ඨකථාය වුත්තං හි සීමානං සඞ්කරෙ සති,
අසොධිය කතං සඞ්ඝකම්මං තං කුප්පතෙ ඉති.

සඞ්කරානංව සීමානං සොධෙත්වා කරණං බ්‍රවුං,
සුද්ධානං සොධනං නත්ථි එතං විනයලක්ඛණං.

කිත්තනෙනෙව පරිසසම්පත්‍යා දීපිතා තහිං,
සුද්ධසීමාය කම්මානුරූපතා විනයෙ නයෙ.

සන්ති නෙකෙසු විනයගන්ථෙසු යුත්තිදස්සනෙ,
අවිචාරියතා නෙස අත්ථො ච මතාරහං.

විලොමත්ථංව වණ්ණෙන්තා සම්භෙදං පාළිමුත්තකං,
දස්සෙතුං තෙනආහා'ති වුත්තං රුන්ධි පටිස්සවං.

පටිච්ඡාදෙසි සීමානං දොසං සම්භෙදසඤ්ඤිතං,
අබුද්ධානං මති තස්ස විනයෙන විනිච්ඡිතා.

සුත්තසුත්තානුලොමට්ඨකථානං නානුලොමිකා,
නෙවාවතරණං යාති න සමෙතී'ති සබ්බථා.

තෙනොදහටසුත්තඤ්ච සීමානං නානුලොමිකං
අබද්ධානත්ථ පාළ්‍යට්ඨකථාටීකාහි නිච්ඡිතං.

රචිතා යාසි තෙනෙව සීමාලක්ඛණදීපනී,
තස්සාසම්බන්ධිනී යාහුං නානානාමා හි දීපනී.

පරිවත්තනත්ථියො තායො අඤ්ඤනාමා අහුං තථා,
දුබ්බිතක්කා'ති තෙනෙව දූසිතාහුං උභස්සරා.

මතස්සාධකසුත්තස්ස සාධකත්තං විචින්තිය,
රචිතත්තා හි තං සබ්බං ධම්මෙනෙව පධංසිතං.

මහාවික්කමසූරස්ස සෙනාධිපතිනො රඤ්ඤො,
පතනා පරිසායස්ස ජාතං විකිරණං වියා'ති——

ඉත්ථං අට්ඨකථාය අත්ථකථනෙ දොසො මයා ඊරිතො
සුත්තොදාහරණම්හි කතනුමතියා තං නෙව සාරම්භතො,
අත්ථං තත්‍ර ච අත්‍රචා'ති දුවිධෙ ගණ්හෙව මජ්ඣත්තතො
පස්සන්තාගමසද්දසත්ථකුසලා නිච්ඡන්තු සාරං තතො.

ඉති සීමානයදප්පණෙ
සීමාලක්ඛණදීපනී දොසදස්සනාධිකාරො නාම
දුතියො පරිච්ඡෙදො——

බද්ධාබද්ධානසීමානං සරූපාදිම්හිතොපරං,
වක්ඛාම්හ සමාසෙන පාළියාදිසු ආගතං——

බුද්ධො භගවා උපොසථකම්මෙන අත්තනො සාවකානං භික්ඛූනං සාමග්ගි අනුරක්ඛණත්ථාය දෙසෙසි අනුජානාමි භික්ඛවෙ සමග්ගානං උපොසථකම්මන්ති "අථ ඛො භික්ඛූනං එතදහොසි භගවතා පඤ්ඤත්තං සමග්ගානං උපොසථකම්මන්ති කිත්තාවතා නු ඛො සාමග්ගි හොති යාවතා එකාවාසො උදාහු සබ්බා පුථුවී'ති භගවතො එතමත්ථං ආරොචෙසුං" අනුජානාමි භික්ඛවෙ එත්තාවතා සාමග්ගි යාවතා එකාවාසො'ති—— "තෙන ඛො පන සමයෙන——පෙ—— අථ ඛො භික්ඛූනං එතදහොසි භගවතා පඤ්ඤත්තං එත්තාවතා සාමග්ගි යාවතා එකාවාසො'ති කිත්තාවතා නු ඛො එකාවාසො හොතී'ති, භගවතො එතමත්ථං ආරොචෙසුං" අනුජානාමි භික්ඛවෙ සීමං සම්මන්නිතුං එවඤ්ච පන භික්ඛවෙ සම්මන්නිතබ්බා පඨමං නිමිත්තා කිත්තෙතබ්බා 'ත්‍යාදිනා උපොසථක්ඛන්ධකපාළියා ආගතනයෙන චතුන්නම්පි විනයකම්මානං සුඛකරණත්ථං සීමාසම්මන්නනං අනුඤ්ඤාසි, එවං අනුඤ්ඤාතෙ ච පන භගවතා සීමාසම්මුතිකම්මෙ 'තෙන ඛො පන සමයෙන ඡබ්බග්ගියා භික්ඛූ භගවතා සීමාසම්මුති අනුඤ්ඤාතා'ති අතිමහතියො සීමායො සම්මන්නන්ති චතුයොජනිකා'පි පඤ්චයොජනිකා'පි ඡයොජනිකා'පී 'ත්‍යාදිපාළියාව නිද්දිට්ඨං තං තං අච්චුප්පත්ති

මාගම්ම භගවා න භික්ඛවෙ අතිමහතී සීමා සම්මන්නිතබ්බා යො සම්මන්නෙය්‍ය ආපත්ති දුක්කටස්සා'ත්‍යාදිනා අතිමහතී අතිඛුද්දකාදී එකාදසවිපත්තිසීමායො පරිහරන්තො අත්තනො ආණත්තික්කමවසෙන කරොන්තානං භික්ඛූනං දුක්කටම්පි පඤ්ඤපෙත්වා "අනුජානාමි භික්ඛවෙ තියොජනපරමං සීමං සම්මන්නිතුං" 'ත්‍යාදිනා අනුක්කමෙන බද්ධසීමානං අනුරූපපමාණපරිච්ඡෙදාදිකං අවිප්පවාසසීමාසම්මුතිං චා'ති සබ්බං විසෙසවිධිං දෙසෙත්වා තදනන්තරං අබද්ධසීමානුජානනත්ථං, අසම්මතාය භික්ඛවෙ සීමාය අට්ඨපිතාය යං ගාමං වා නිගමං වා උපනිස්සාය විහරන්ති යා තස්ස ගාමස්ස වා ගාමසීමා නිගමස්ස වා නිගමසීමා අයං තත්ථ සමානසංවාසා එකූපොසථා'ති ඉමං සුත්තං දෙසෙසි, තදට්ඨකථාය ච "පඨමං නිමිත්තා කිත්තෙතබ්බා" 'ත්‍යාදිනා නයෙන නිද්දිට්ඨපාළිං වණ්ණෙන්තො තදනුලොමපාළිමුත්තවිනිච්ඡයෙ'පි පකාසෙත්වා පුන එවං බද්ධසීමාවසෙන සමානසංවාසං එකූපොසථඤ්ච දස්සෙත්වා ඉදානි අබද්ධසීමෙසු'පි ඔකාසෙසු තං දස්සෙන්තො අසම්මතාය භික්ඛවෙ සීමාය අට්ඨපිතායා'ති ආදිමාහා'ති වත්වා තත්ථ අට්ඨපිතායා'ති අපරිච්ඡින්නාය ගාමග්ගහණෙන චෙත්ථ නගරම්පි ගහිතමෙව හොති, තත්ථ යත්තකෙ පදෙසෙ තස්ස ගාමස්ස භොජකා බලිං ලභන්ති සො පදෙසො අප්පො වා හොතු මහන්තො වා ගාමසීමාත්වෙව සංඛං ගච්ඡති නගරනිගමසීමාසු'පි එසෙව නයො යම්පි එකස්මිංයෙව ගාමක්ඛෙත්තෙ එකං පදෙසං අයම්පි විසුංගාමො හොතූ'ති පරිච්ඡින්දිත්වා රාජා කස්සචි දෙති සො'පි විසුං ගාමසීමා හොතියෙව, තස්මා සා ච ඉතරා ච පකතිගාමනගරනිගමසීමා බද්ධසීමාසදිසායෙව හොන්ති කෙවලං පන තිචීවරවිප්පවාසපරිහාරං න ලභන්ති' 'තිවුත්තං ~~~ වජිරබුද්ධිටීකායං වුත්තං "සා චා'ති සා පරිච්ඡින්දිත්වා දින්නගාමසීමා ච ඉතරා ච සා කතමා'ති චෙ පකතිගාමා'ති ආදි බද්ධසීමාසදිසා හොති සා ච හොති ඉතරා ච හොතී'ති අධිප්පායො" 'ති ~~~ විමතිවිනොදනිටීකාචරියො'පි අට්ඨකථාය සංඛිත්තං ගාමලක්ඛණං පාළිඅනුසාරෙන යථාක්කමං වණ්ණෙන්තො "පාළියං අසම්මතාය භික්ඛවෙ සීමායා'ති ආදිනා ගාමසීමා එව බද්ධසීමාය ඛෙත්තං අරඤ්ඤනදීආදයො විය සත්තබ්භන්තරඋදකුක්ඛෙපානං, සා ච ගාමසීමා බද්ධසීමාවිරහිතට්ඨානෙ සයමෙව සමානසංවාසා හොතී'ති දස්සෙති, යා තස්ස ගාමස්ස වා ගාමසීමා'ති එත්ථ ගාමපරික්ඛෙපස්ස අන්තො ච බහි ච ඛෙත්තවත්ථුඅරඤ්ඤපබ්බතාදිකං සබ්බං ගාමක්ඛෙත්තං සන්ධාය ගාමස්සා'ති

වුත්තං න අන්තරඝරමෙව, තස්මා තස්ස සකලස්ස ගාමක්ඛෙ
ත්තස්ස සම්බන්ධිනියා ගාමසීමා'ති එවමත්ථො වෙදිතබ්බො,
යො හි සො අන්තරඝරඛෙත්තාදීසු අනෙකෙසු භූමිභාගෙසු
ගාමො'ති එකත්තෙන ලොකජනෙහි පඤ්ඤත්තො ගාමවො
හාරො සොව ඉධ ගාමසීමා'ති'පි වුච්චතී'ති අධිප්පායො, ගාමො
එව හි ගාමසීමා ඉමිනා නයෙනෙව උපරි අරඤ්ඤං නදී සමුද්ද
ජාතස්සරො'ති එවං තෙසු තෙසු භූමිප්පදෙසෙසු එකත්තෙන
ලොකජනපඤ්ඤත්තානමෙව අරඤ්ඤාදීනං අරඤ්ඤසීමාදිභා
වො වෙදිතබ්බො, ලොකෙ පන ගාමසීමාදිවොහාරො ගාමාදී
නං මරියාදානමෙව වත්තුං වට්ටති න ගාමක්ඛෙත්තාදීසු සබ්බ
ත්ථ, සාසනෙ පන තෙ ගාමාදයො ඉතරනිවත්තත්ථෙන සය
මෙව අත්තනො මරියාදා'ති කත්වා ගාමො එව ගාමසීමා අර
ඤ්ඤමෙව අරඤ්ඤසීමා සමුද්දො එව සමුද්දසීමා'ති සීමවොහා
රෙන වුත්තා'ති වෙදිතබ්බානි, ගාමස්ස වා'ති ඉදං ගාමසීමප්ප
භෙදං සබ්බං උපලක්ඛණවසෙන දස්සෙතුං වුත්තං" ඉති
වත්වා අඩ්ඪකථං නිද්දිසන්තො වක්ඛති "තෙනාහ නගරම්පි ගහි
තමෙවා"'ත්‍යාදි, "බලිං ලභන්තී'ති ඉදං යෙභුය්‍යවසෙන වුත්තං
අයං ගාමො එත්තකො කරීසභාගො'ති ආදිනා පන රාජප
ණ්ණෙසු ආරොපිතෙසු භූමිභාගෙසු යස්මිං යස්මිං තළාකමාති
කාසුසානපබ්බතාදිකෙ පදෙසෙ බලිං න ගණ්හන්ති සො'පි
ගාමසීමාඑව රාජාදීහි පරිච්ඡින්නභූමිභාගො හි සබ්බොව
ඨපෙත්වා පබ්බතනදීලොනිජාතස්සරෙ ගාමසීමා'ති වෙදිත
බ්බො තෙනාහ පරිච්ඡින්දිත්වා රාජා කස්සචි දෙතී'ති, සචෙ පන
තත්ථ රාජා කිඤ්චිපදෙසං ගාමන්තරෙන වියොජෙති සො'පි
ගාමසීමත්තං එව භජති, නදීජාතස්සරෙසු විනාසෙත්වා තළාකා
දිභාවං වා පූරෙත්වා ඛෙත්තාදිභාවං වා පාපිතෙසු'පි එසෙව න
යො, යෙ පන ගාමා රාජචොරාදිභයපීළිතෙහි මනුස්සෙහි ඡඩ්ඩි
තා චිරම්පි වා නිම්මනුස්සා තිට්ඨන්ති සමන්තා පන ගාමා සන්ති
තෙ'පි පාටෙක්කං ගාමසීමාව තෙසු හි රාජානො සාමන්තගාම
වාසීහි කසාපෙත්වා වා යෙහි කෙහිචි කසිතට්ඨානං ලිඛිත්වා වා
බලිං ගණ්හන්ති අඤ්ඤෙන වා ගාමෙන එකීභාවං උපනෙ
න්ති, යෙ පන ගාමා රාජූහි'පි පරිච්චත්තා ගාමක්ඛෙත්තාන
න්තරිකා මහාඅරඤ්ඤෙන එකීභූතා තෙ අගාමකාරඤ්ඤසීම
ත්තං පාපුණන්ති පුරිමා ගාමසීමා විනස්සන්ති, රාජානො පන
එකස්මිං අරඤ්ඤාදිප්පදෙසෙ මහන්තං ගාමං කත්වා අනෙකස

හසානි කුලානි වාසාපෙත්වා තස්ස වාසීනං භොගසීමා'ති සමන්තා බහුගාමෙ පරිච්ඡින්දිත්වා දෙන්ති පුරාණගාමං පන පරිච්ඡෙදව විනාසෙන්ති තෙපි පච්චෙකං ගාමසීමා එව, එත්තාවතා පුරිමං ගාමසීමත්තං විජහන්ති, සා ච ඉතරචා'ති ආදි සමානසංවාසා එකූපොසථා'ති පාළිපදස්ස අධිප්පාය විවරණං, තත්ථ හි සා ච රාජවජ්ජාවසෙන පරිවත්තිත්වා සමුප්පන්නා අභිනවා ච ඉතරා අපරිච්චත්තා පකතිසීමා ච යථා බද්ධසීමාය සබ්බං සංඝකම්මං කාතුං වට්ටති එවමෙතාසු සබ්බකම්මාරහතාසදිසෙන බද්ධසීමාසදිසා සමානසංවාසා එකූපොසථා'ති අධිප්පායො සාමඤ්ඤතො බද්ධසීමාසදිසා'ති වුත්තත්ත,ති චීවරවිප්පවාසසීමා'පි බද්ධසීමං එව භජති'ති තං සදිසතානි වත්තනමුඛෙන උපරි සත්තබ්භන්තරසීමාය තංසදිසතා'පි අත්ථී'ති දස්සනියස්ස ඉධෙව සංගය්හන්ති දස්සෙතුං කෙවලන්ති ආදිවුත්තං" 'ත්‍යාදිමාහ~

විනයවිනිච්ඡයපකරණෙ'පි වුත්තං, "ගාමතො~පෙ~තත්ථ ගාමපරිච්ඡෙදෙ ගාමසීමා'තිවුච්චති" 'ති~එවං සො පදෙසො අප්පො වා හොතු මහන්තො වා ගාමසීමා ත්වෙව සංඛං ගච්ඡති'ති නිද්දිට්ඨපකතිගාමස්ස ච තථා නගරනිගමානඤ්ච පඨිවිස්සරෙන රඤ්ඤා යම්පි එකස්මිංයෙව ගාමක්ඛෙත්තෙ එකං පදෙසං අයම්පි විසුං ගාමො හොතූ'ති පරිච්ඡින්දිත්වා කස්සචි දින්නවිසුංගාමස්ස ච සීමතා අසම්මතාය භික්ඛවෙ අට්ඨපිතාය~පෙ~අයං තත්ථ සමානසංවාසා එකූපොසථා 'තිඉමාය පාළියා ච අට්ඨකථාය යථාවුත්තෙන නසමා සා ච ඉතරා ච පකතිගාමනගරනිගමසීමා බද්ධසීමසදිසායෙව හොන්ති'ත්‍යානාදි ච, තථා ටීකාපකරණෙහි ච,නිද්දිට්ඨා හොති~එවං බුද්ධො භගවා ගාමාදීනං සීමභාවං දෙසෙත්වා තදනන්තරං අගාමකෙ චෙ භික්ඛවෙ අරඤ්ඤෙ සමන්තා සත්තබ්භන්තරා අයංතත්ථ සමානසංවාසා එකූපොසථා'ති ච සබ්බා භික්ඛවෙ නදී අසීමා සබ්බො සමුද්දො අසීමො සබ්බො ජාතස්සරො අසීමො නදියා වා භික්ඛවෙ සමුද්දෙ වා ජාතස්සරෙ වා යං මජ්ඣිමස්ස පුරිසස්ස සමන්තා උදකුක්ඛෙපා අයං තත්ථ සමානසංවාසා එකූපොසථා'ති ච ඉමෙහි සුත්තෙහි සත්තබ්භන්තරඋදකුක්ඛෙපසංඛාතා සීමායො දෙසෙසි, අට්ඨකථාය ච එවං ගාමන්තවාසීනං සීමාය පරිච්ඡෙදං දස්සෙත්වා ඉදානි අරඤ්ඤකානං දස්සෙන්තො අගාමකෙ චෙ'ති ආදිමාහා 'තිවත්වා තත්ථ අගාමකෙ චෙ'ති ගාමනිගමනගරසීමාහි අපරිච්ඡින්නෙ අටවිප්පදෙසෙ,

අථවා අගාමකෙ චෙ'ති විඤ්ඣාටවිසදිසෙ අරඤ්ඤෙ භික්ඛුවසති අථස්ස ඨිතොකාසතො සමන්තා සත්තබ්භන්තරා සමානසංවාසකසීමා'ති අයං සීමා තිචීවරවිප්පවාසපරිහාරම්පි ලභති, සමන්තා සත්තබ්භන්තරා'ති තත්ථ එකං අබ්භන්තරං අට්ඨවීසතිහත්ථප්පමාණං හොති මජ්ඣෙ ඨිතස්ස සමන්තා සත්තබ්භන්තරා විනිබ්බෙධෙන චුද්දස හොන්ති, සචෙ වෙසංසා විසුං විනය කම්මානි කරොන්ති ද්වින්නං සත්තබ්භන්තරානං අන්තරෙ අඤ්ඤං එකං සත්තබ්භන්තරං උපචාරත්ථාය ඨපෙතබ්බං සෙසා සත්තබ්භන්තරසීමකථා මහාවිභඞ්ගෙ උද්දෙසිතසික්ඛාපදවණ්ණනායං වුත්තනයෙන ගහෙතබ්බා 'ති ච වත්වා තදනන්තරං සබ්බා භික්ඛවෙ නදීඅසීමා'තිආදිදෙසනාපාළිං වණ්ණෙන්තො තත්ථ සබ්බා භික්ඛවෙ නදී අසීමා'ති යා කාචි නදීලක්ඛණප්පත්තා නදී නිමිත්තානි කිත්තෙත්වා එතං බද්ධසීමං කරොමා'ති කතා'පි අසීමාව හොති, සා පන අත්තනො සභාවෙනෙව බද්ධසීමසදිසා සබ්බඤ්ඤෙව තත්ථ සඞ්ඝකම්මං කාතුං වට්ටති සමුද්දජාතස්සරෙසු'පි එසෙව නයො, එත්ථ ච ජාතස්සරො නාම යෙන කෙනචි ඛණිත්වා අකතො සයංජාතසොබ්භො සමන්තතො ආගතෙන උදකෙන පූරිතො තිට්ඨති, එවං නදීසමුද්දජාතස්සරානං බද්ධසීමභාවං පටික්ඛිපිත්වා පුන තත්ථ අබද්ධසීමපරිච්ඡෙදං දස්සෙන්තො නදියා වා භික්ඛවෙ'ති ආදිමාහ, තත්ථ යං මජ්ඣිමස්ස පුරිසස්ස සමන්තා උදකුක්ඛෙපාති යං ඨානං මජ්ඣිමස්ස පුරිසස්ස සමන්තතො උදකුක්ඛෙපෙන පරිච්ඡින්නං, කථං පන උදකං උක්ඛිපිතබ්බන්ති යථා අක්ඛධුත්තා දාරුගුළං ඛිපන්ති එවං උදකං වා වාලිකං වා හත්ථෙන ගහෙත්වා ථාමමජ්ඣිමෙන පුරිසෙන සබ්බථාමෙන ඛිපිතබ්බං යත්ථ එවං ඛිත්තං උදකං වා වාලිකං වා පතති අයමෙකො උදකුක්ඛෙපො, තස්ස අන්තො හත්ථපාසං විජහිත්වා ඨිතො කම්මං කොපෙති, යාව පරිසා වඩ්ඪති තාව සීමා'පි වඩ්ඪති පරිසපරියන්තතො උදකුක්ඛෙපොයෙව පමාණං ජාතස්සරසමුද්දෙසු'පි එසෙව නයො, එත්ථ ච සචෙ නදී නාතිදීඝා හොති පභවතො පට්ඨාය යාවමුඛද්වාරා සබ්බත්ථ සංඝො නිසීදති උදකුක්ඛෙපසීමාකම්මං නත්ථි සකලා'පි නදී එතෙසංයෙව භික්ඛූනං පහොති, යම්පන මහාසුමත්ථෙරෙන වුත්තං යොජනං පවත්තමානා එව නදී තත්‍රා'පි උපරි අඩ්ඪයොජනං පහාය හෙට්ඨා අඩ්ඪයොජනෙ කම්මං කාතුං වට්ටතී'ති තං මහාපදුමත්ථෙරෙනෙව පටික්ඛිත්තං භගවතා හි තිමණ්ඩලං පටිච්ඡාදෙත්වා යත්ථ කත්ථචි උත්තරන්තියා භික්ඛුනියා අන්තරවාසකො තෙමියති'ති ඉදං නදියා පමාණං වුත්තං න යොජනං වා අඩ්ඪයොජනං වා තස්මා යා ඉමස්ස සුත්තස්ස වසෙන පුබ්බෙ වුත්තලක්ඛණා නදී තස්සා පභවතො පට්ඨාය සඞ්ඝකම්මං කාතුං වට්ටතී'ත්‍යාදිමාහ.

විමතිවිනොදනීටීකාය "විඤ්ඣාටවිසදිසෙ අරඤ්ඤෙ'ති යත්ථ අසුකගාමස්ස ඉදං ඛෙත්තන්ති ගාමවොහාරො නත්ථි යත්ථ නෙව කසන්ති න වපන්ති තාදිසෙ අරඤ්ඤෙ, මච්ඡබන්ධානං අගමනපථා නිම්මනුස්සාවාසා සමුද්දන්තරදීපකා'පි එත්ථෙව සංගය්හන්ති, යං යං හි අගාමඛෙත්තභූතං නදීසමුද්දජාතස්සර

විරහිතං පදෙසං තං සබ්බං අරඤ්ඤසීමා'ති වෙදිතබ්බං, සා ච සත්තබ්භන්තරසීමං විනා සයමෙව සමානසංවාසා බද්ධසීම සදිසා නදිආදීසු විය සබ්බමෙපෙත්ථ සංඝකම්මං කාතුං වට්ටති, නදීසමුද්දජාතස්සරානං තාව අට්ඨකථායං අත්තනො සභාවෙ නෙව බද්ධසීමාසදිසා'ති ආදිමුත්තත්තා සීමතා සිද්ධා අරඤ්ඤස්ස පන සීමතා කථන්ති, සත්තබ්භන්තරසීමානුජානනසුත්තාදිසාමත්ථියතො, යථා හි ගාමසීමායං වග්ගකම්මපරිහාරත්ථං බහූ බද්ධසීමායො අනුඤ්ඤාතා තාසඤ්ච අන්තරමන්තරා අඤ්ඤමඤ්ඤ අසම්භෙදත්ථං සීමන්තරිකා අනුඤ්ඤාතා, එවම්පි අරඤ්ඤෙ'පි සත්තබ්භන්තරසීමාය තාසඤ්ච අන්තරමන්තරා සීමන්තරිකාය පාළිඅට්ඨකථාසු විධානසාමත්ථියතො අරඤ්ඤස්ස'පි සභාවෙනෙව නදිආදීනං විය සීමභාවො, තත්ථ වග්ගකම්මපරිහාරත්ථමෙව සත්තබ්භන්තරසීමා අනුඤ්ඤාතාව සිද්ධා'ති වෙදිතබ්බා, තත්ථ සීමායමෙව හි ඨිතා සීමට්ඨානං වග්ගකම්මං කරොන්ති න අසීමායං ආකාසෙ ඨිතා විය ආකාසට්ඨානං. එතමෙව හි සාමත්ථියං ගහෙත්වා සබ්බා භික්ඛවෙ නදිඅසීමා'ති ආදිනා පටික්ඛිත්තබද්ධසීමානම්පි නදිසමුද්දජාතස්සරානං අත්තනො සභාවෙනෙව සීමභාවො අට්ඨකථාය වුත්තො'ති ගහෙතබ්බො, අට්ඨස්සඨිතොකාසතො'ති අස්ස භික්ඛුනො ඨිතොකාසතො, සචෙ'පි භික්ඛුසහස්සං තිට්ඨති තස්ස ඨිතොකාසස්ස බාහිරන්තතො පට්ඨාය භික්ඛූනං වග්ගකම්මපරිහාරත්ථං සීමාපෙක්ඛාය උප්පන්නාය තාය සහ සයමෙව ජාතා සත්තබ්භන්තරසීමා සමානසංවාසකා'ති අධිප්පායො, යත්ථ පන ඛුද්දකෙ අරඤ්ඤෙ මහන්තෙහි වා භික්ඛූහි පරිපුණ්ණතාය වග්ගකම්මසංකාභාවෙන සත්තබ්භන්තරසීමාපෙක්ඛා නත්ථි තත්ථ සත්තබ්භන්තරසීමා න උප්පජ්ජති කෙවලාරඤ්ඤසීමායමෙව තත්ථ සංඝෙන කම්මං කාතබ්බං නදිආදීසු'පි එසෙව නයො" 'ති වත්වා උදකුක්ඛෙපසීමට්ඨකථාපාඨං සාධකං කරොන්තො "වක්ඛති හි සචෙ නදී නාතිදීඝා හොති පභවතො පට්ඨාය යාව මුඛද්වාරා සබ්බත්ථ සංඝො නිසීදති උදකුක්ඛෙපසීමාකම්මං නත්ථී'ති ආදි, ඉමිනා එව වචනෙන වග්ගකම්මපරිහාරත්ථං සීමාපෙක්ඛාය සති එව උදකුක්ඛෙපසත්තබ්භන්තරසීමා උප්පජ්ජන්ති නාසති'ති දට්ඨබ්බං" 'තිආදිනා උදකුක්ඛෙපාප්පහොණකාසු නාතිදීඝනදිආදීසු උදකුක්ඛෙපසීමාකම්මං නත්ථී'ති ච පකාසෙත්වා "අපෙක්ඛාය

සීමුප්පත්තියං පන යතො පහොති තත්ථ සත්තබ්භන්තරඋදකු
ක්ඛෙපසීමා සයමෙව පරිපුණ්ණා ජායන්ති යතො පන නප්ප
හොති තත්ථ අත්තනො ඛෙත්තප්පමාණෙනෙව ජායන්ති න
බහී"'ති ච වත්වාන පාළිං නිද්දිසන්තො 'පාළියං මජ්ඣිමස්ස පු
රිසස්සා'ති ආදිසු උදකං උද්ධං කත්වා ඛිපීයති එත්ථා'ති උදකුක්ඛෙ
පො උදකස්ස පතනොකාසො තස්මා උදකුක්ඛෙපා අයං හෙ
ත්ථ පදසම්බන්ධවසෙන අත්ථො, පරිසපරියන්තතො පට්ඨාය සම
න්තා, යාව මජ්ඣිමස්ස පුරිසස්ස උදකුක්ඛෙපො උදකපතනට්ඨා
නං, තාව යන්තං පරිච්ඡින්නට්ඨානං අයං තත්ථ නදීආදිසු අපරා
සමානසංවාසා උදකුක්ඛෙපසීමා'ති ආහ … සාරත්ථදීපනිටීකා
යං "සබ්බත්ථ සංඝො නිසීදති'ති හත්ථපාසං අවිජහිත්වා නිසීදති,
උදකුක්ඛෙපසීමාකම්මං නත්ථී'ති යස්මා සබ්බො'පි නදීපදෙ
සො භික්ඛූහි අජ්ඣොත්ථටො තස්මා සමන්තතො නදියා අභාවා
උදකුක්ඛෙපෙන පයොජනං නත්ථී" 'තිවුත්තං … මාතිකාට්ඨක
ථායඤ්ච තත්ථ යථා අක්ඛධුත්තා දාරුගුළං ඛිපන්ති එවං උදකං වා වාලිකං
වා ගහෙත්වා මජ්ඣිමෙන පුරිසෙන සබ්බථාමෙන ඛිපිතබ්බං යත්ථ එවං
ඛිත්තං උදකං වා වාලිකං වා පතති අයං උදකුක්ඛෙපො නාම, අයං තත්ථ
සමානසංවාසා එකූපොසථා'ති අයං තෙසු නදීආදිසු උදකුක්ඛෙපපරිච්ඡි
න්නා සීමා සමානසංවාසාචෙව එකූපොසථා ච, අයම්පන එතෙසං නදී
ආදීනං අන්තො එව ලබ්භති න බහි තස්මා නදියා වා ජාතස්සරෙ වා යත්ත
කං පදෙසං පකතිවස්සකාලෙ චතූසු මාසෙසු උදකං ඔත්ථරති සමුද්දෙ
යස්මිං පදෙසෙ පකතිවීචියො ඔසරිත්වා සණ්ඨහන්ති තතො පට්ඨාය කප්පි
යභූමි තත්ථ ඨත්වා උපොසථාදිකම්මං කාතුං වට්ටති, දුබ්බුට්ඨිකාලෙ වා ගිම්හෙ
වා නදීජාතස්සරෙසු සුක්ඛෙසු'පි සා එව කප්පියභූමි සචෙ පන සුක්ඛෙ ජාත
ස්සරෙ වාපිං වා ඛණන්ති වප්පං වා කරොන්ති තං ඨානං ගාමඛෙත්තං හො
ති, යා පනෙසා කප්පියභූමි'ති වුත්තා තතො බහි උදකුක්ඛෙපසීමා න ගච්ඡ
ති අන්තොයෙව ගච්ඡති තස්මා තෙසං අන්තො පරිසපරියන්තතො පට්ඨාය
සමන්තා උදකුක්ඛෙපපරිච්ඡෙදො කාතබ්බො'ති වුත්තං, තට්ටීකාලීන
ත්ථප්පකාසනියා විනයත්ථමඤ්ජූසාය ච "කථං පන උදකං උක්ඛි
පිතබ්බ'න්ති ආහ තත්ථා'ති ආදි, මජ්ඣිමෙන පුරිසෙනා'ති ථාමම
ජ්ඣිමෙන පුරිසෙන, අයං උදකුක්ඛෙපො නාමා'ති උදකුක්ඛෙ
පො නාම උදකුක්ඛෙපපරිච්ඡින්නා සීමා නාමා'ති අත්ථො … පෙ
… තතො පට්ඨාය කප්පියභූමි'ති ඔත්ථරිත්වා සණ්ඨිතඋදකන්ත
තො පට්ඨාය අන්තො නදීජාතස්සරසමුද්දා නාමා'ති අත්ථො දුබ්බු
ට්ඨිකාලෙ'ති වස්සානහෙමන්තෙ සන්ධාය වුත්තං, සුක්ඛෙසු'පී'ති
නිරුදකෙසුපි, යථා ච වාපිඛණනෙන එවං ආවාටපොක්ඛරණී

ආදීනං ඛණනෙනා'පි ගාමඛෙත්තං හොතියෙවා'ති දළ්ඛං
වප්පං වා කරොන්තී'ති ලාබුතිපුසාදිවප්පං වා කරොන්ති, තං
ඨානන්ති යත්ථ වාපිආදිකතං තං ඨානං, අඤ්ඤං පන කප්පිය
භූමි සචෙ පන ජාතස්සරං පූරෙත්වා ථලං කරොන්ති එකස්මිං
දිසාභාගෙ පාළිං බන්ධිත්වා සබ්බමෙව මහාතළාකං කරොන්ති
සබ්බො'පි අජාතස්සරො හොති ගාමසීමාසඞ්ඛමෙව ගච්ඡති,
සචෙ නදිං විනාසෙත්වා තළාකං කරොන්ති හෙට්ඨා පාළිබද්ධා
උදකං ආගන්ත්වා තළාකං පූරෙත්වා තිට්ඨති එත්ථ කම්මං කාතුං
න වට්ටති උපරි පවත්තනට්ඨානෙ හෙට්ඨා ඡඩ්ඩිතොදකං ඔත
රිත්වා සන්දති සන්දනට්ඨානතො පට්ඨාය වට්ටති, කාචිනදී කාල
න්තරෙන —පෙ— තස්මා'ති යස්මා අනෙන්තා ගච්ඡති තස්මා
සමන්තා උදකුක්ඛෙපපරිච්ඡෙදො කාතබ්බො'ති පහොණක
ඨානං සන්ධාය වුත්තං, යත්ථ පන කුන්නදීආදීසු නප්පහොති
තත්ථ'පි පහොණකට්ඨානතො උදකුක්ඛෙපපරිච්ඡෙදො කාත
බ්බො''ති ආහ —අට්ඨකථාය ච භික්ඛුනිවිභඞ්ගෙ ආගතනයෙන
නදීලක්ඛණං දස්සෙන්තො'තිමණ්ඩලං පටිච්ඡාදෙත්වා උත්ත
රන්තියා භික්ඛුනියා'ති භික්ඛුනිවිභඞ්ගෙ භික්ඛුනියා වසෙන
නදීලක්ඛණස්ස පාළියං ආගතත්තා වුත්තං න පන විසෙස
සබ්භාවතො, අන්තරවාසකො තෙමියතී'තිඉදම්පි භික්ඛුනීනං
අන්තරවාසුක්ඛිපනෙන දෙසජනකත්තා අනුක්ඛිපිත්වා ගච්ඡ
න්තියා ජාණුමණ්ඩලස්ස'පි පටිච්ඡන්නත්තා ජාණුමත්තෙන ඔති
ණ්ණා නදියා ගම්භීරප්පමාණං භගවතා'ව වුත්තන්ති දස්සනත්ථ
මාහ,ඉමෙහි ච යථාවුත්තෙහි අට්ඨකථාටීකාවචනෙහි පකති
වස්සකාලෙ චතූසු මාසෙසු නදීජාතස්සරානං යත්තකෙ පදෙ
සෙ උදකං ඔත්ථරති සමුද්දෙ ච යස්මිං පදෙසෙ පකතිවීචියො
ඔත්ථරිත්වා සණ්ඨහන්ති තතො ඔත්ථරිත්වා සණ්ඨිතඋදකන්ත
තො පට්ඨාය අනෙන්තා නදීජාතස්සරසමුද්දා උදකුක්ඛෙපසීමුප්ප
ත්තියා කප්පියභූතා'ති ච තථා හෙමන්තගිම්හඋතූසු නිරුද
කභාවෙන නදීජාතස්සරෙසු සුක්ඛෙසු'පි සා එව සුක්ඛභූමි උද
කුක්ඛෙපසීමුප්පත්තියා කප්පියභූමී'ති ච, සුක්ඛෙ ජාතස්සරෙ
යස්මිං ඨානෙ වාපිං වා ඛණන්ති වප්පං වා කරොන්ති ආවාට
පොක්ඛරණීආදීනි වා ඛණන්ති තං ඨානං ගාමඛෙත්තං
හොති න සබ්බො ජාතස්සරො තත්ථ'පි තතො වාපිවප්පආවාට
පොක්ඛරණීආදීනං කතට්ඨානතො අඤ්ඤා පන උදකුක්ඛෙප
සීමාය කප්පියභූමී'ති ච සබ්බසො පරිදීපිතා හොතී'ති දට්ඨ

බ්බං....අපි ච මාතිකට්ඨකථාය ආගතං යා පනෙසා කප්පියභූමී'ති වුත්තා ....පෙ.... තස්මා තෙසං අඤ්ඤො පරිසපරියන්තතො පට්ඨාය සමන්තා උදකුක්ඛෙපපරිච්ඡෙදො කාතබ්බො 'ති ඉමං පාඨං විවරන්තෙන ආචරියබුද්ධනාගත්ථෙරෙන අත්තනො ලීනත්ථප්පකාසනියා විනයත්ථමඤ්ජූසාය යථාවුත්තපාඨෙ "තස්මා'ති යස්මා අඤ්ඤො ගච්ඡති තස්මා සමන්තා උදකුක්ඛෙපපරිච්ඡෙදො කාතබ්බො'ති පහොනකට්ඨානං සන්ධාය වුත්තං" 'ති වත්වා තස්සෙව අඤ්ඤං අප්පහොනකපක්ඛං දස්සෙන්තෙන "යත්ථ පන කුන්නදීආදීසු නප්පහොති තත්ථ'පි පහොනකට්ඨානතො උදකුක්ඛෙපපරිච්ඡෙදො කාතබ්බො'ති වුත්තත්තා ච සාරත්ථදීපනීටීකායං "සචෙ නදී නාතිදීඝා හොතී'ත්‍යාදිඅට්ඨකථාපාඨං වණ්ණෙන්තෙන තිපිටකපරියත්තිධරෙන සාරිපුත්තත්ථෙරෙන "උදකුක්ඛෙපසීමාකම්මං නත්ථී'ති යස්මා සබ්බො'පි නදීපදෙසො භික්ඛූහි අජ්ඣොත්ථටො තස්මා සමන්තතො නදියා අභාවා උදකුක්ඛෙපෙන පයොජනං නත්ථී" 'තිවුත්තත්තා ච, ඔරිමතීරෙ ඨිතෙහි පාරිමතීරෙ ඨිතානං පාරිමතීරෙ ඨිතෙහි ච ඔරිමතීරෙ ඨිතානං මහාසද්දෙනා'පි යං කිඤ්චි විඤ්ඤාපෙතුමසක්කුණෙය්‍යාසු ඨපෙත්වා නදියා මජ්ඣෙ ඨිතෙහි පභවමුඛවාරදස්සනං කොසගාවුතයොජනෙහි'පි පරිමෙය්‍යාසු මහානදීසු වග්ගකම්මපරිහාරත්ථං උදකුක්ඛෙපෙන පයොජනං පගෙව, තථාරූපාසු නදීසු, සචෙ උදකුක්ඛෙපං න පරිච්ඡින්දෙය්‍යුං වග්ගකම්මං හොතෙව භික්ඛුසඤ්චාරවතියා අපරිසුද්ධාය නදීසීමාය කතත්තා'ති දට්ඨබ්බං....දීපනීකාරො පන ලීනත්ථප්පකාසනීටීකාපාඨෙ "සමන්තා උදකුක්ඛෙපපරිච්ඡෙදො කාතබ්බො'ති ඉදං පහොනකට්ඨානං සන්ධාය වුත්තං" ඉති ඉමං පුබ්බද්ධමෙව අත්තනො ගන්ථෙ මතානුරූපං දස්සෙසි, "යත්ථ පන කුන්නදීආදීසු නප්පහොති තත්ථ'පි පහොනකට්ඨානතො උදකුක්ඛෙපපරිච්ඡෙදො කාතබ්බො" 'ති ඉමං අපරද්ධං න දස්සෙසි, විනෙතබ්බමෙත්ථ කාරණං විනයඤ්ඤූහී'ති....ආචරියබුද්ධදත්තත්ථෙරො'පි අත්තනො විනයවිනිච්ඡයපකරණෙ....

"බද්ධාබද්ධවසෙනෙව සීමා නාම ද්විධා මතා,
නිමිත්තෙන නිමිත්තන්තු ඝටෙත්වා පන සම්මතා....

"අයං සීමා විපත්තීහි එකාදසහි වජ්ජිතා,
බද්ධා නාම සියා සීමා යා තිසම්පත්තිසංයුතා....

"ඛණ්ඩසමානසංවාසවිප්පවාසාදිභෙදතො,
ඉති බද්ධා තිධා වුත්තා අබද්ධා'පි තිධා මතා෴

"ගාමතො උදකුක්ඛෙපා සත්තබ්භන්තරතො'පි ච,
තත්ථ ගාමපරිච්ඡෙදෙ ගාමසීමා'ති වුච්චති෴

"ජාතස්සරෙ සමුද්දෙ වා නදියා වා සමන්තතො,
මජ්ඣිමස්සුදකුක්ඛෙපො උදකුක්ඛෙපසඤ්ඤිතා෴

"අගාමකෙ අරඤ්ඤෙ තු සත්තෙවබ්භන්තරා පන,
සමන්තතො අයං සීමා සත්තබ්භන්තරනාමිකා෴

"එකං අබ්භන්තරං වුත්තං අට්ඨවීසතිහත්ථකං,
ගුළුක්ඛෙපනයෙනෙව උදකුක්ඛෙපකා මතා෴

"ඉමා වෙ පන සීමායො වඩ්ඪන්ති පරිසාවසා,
අබ්භන්තරූදකුක්ඛෙපා ඨිතොකාසපරාසියුත්ති෴

එවං බද්ධාබද්ධසීමාලක්ඛණං
පාළිඅට්ඨකථානයෙන විභාවෙසි෴

බුද්ධො සො භගවා නාථො සාවකානං හිතෙ රතො,
විනයෙ සබ්බකම්මානං සම්බිං පච්චයං ජිනො෴

නිමිත්තකිත්තනං ආදෙ දෙසෙත්වා භික්ඛූනං තතො,
කම්මවාචාය නුඤ්ඤාසි සීමාසම්මන්නනං විධිං෴

සීමාසම්මුතිකම්මෙවං අනුඤ්ඤාතෙ මහෙසිනා,
ඡබ්බග්ගියානාමභික්ඛූ සීමා බන්ධිංසු නෙකධා෴

චතුයොජනිකා පඤ්චඡළෙවයොජනා තථා,
එතමත්ථං භගවතො සමාරොචිංසු භික්ඛවො෴

භගවා ච ඉමං අට්ඨුප්පත්තිමාගම්ම භික්ඛවෙ,
නෙවසම්මන්නිතබ්බාව සීමායොතිමහන්තියො෴

යො සම්මන්නෙනයස්ස ආපත්තිදුක්කටස්සා'ති දෙසිය,
තියොජනපරං සීමං බන්ධිතුං අනුජානථ෴

ඔමකෙනාතු මාණෙන එකවීසතිභික්ඛුනං,
නිසීදනාරහා හොති යා සා සීමා'ති කිත්තිතා෴

තියොජනමතික්කම්ම කෙසග්ගෙනා'පි සම්මතා,
අසීමා හොති සා සීමා තථෙව අතිඛුද්දිකා

උත්තමොමකමාණන්තමන්තරෙ බන්ධිතා හි යා,
ගණ්හන්තිං යදි භික්ඛූනං සතං සහස්සමෙව වා

ඛණ්ඩාදිභෙදභින්නා තා සබ්බා කම්මාරහා ඉති,
දෙසෙත්වා බද්ධසීමානං සබ්බම්පි ච විධිං තතො

තිස්සො අබද්ධසීමායො අනුජානි තථාගතො,
ගාමසත්තබ්භන්තරොදකුක්ඛෙපා'ති යථාක්කමං

තාසු පකතිගාමොව සබ්බකම්මාරහා සියා,
සීමා ගාමොවසීමා'ති අත්ථෙනෙසා පකාසිතා

අථ යා පාළිමුත්තාසි විසුංගාමා'තිසඤ්ඤිතා,
සීමා බුද්ධමතඤ්ඤූහි බුද්ධපුත්තෙහි භාසිතා

තස්මා ගාමා පරිච්ඡිජ්ජ විසුංගාමො අයං ඉති,
රඤ්ඤා කස්සචි දින්නො'පි ගාමසීමාව හොති සො

එවං ගාමන්තවාසීනං සීමායො අනුජානිය,
අරඤ්ඤකානං දෙසෙසි සත්තබ්භන්තරනාමිකං

උදකුක්ඛෙපසීමා ච නදීජාතස්සරාදිසු,
මජ්ඣිමස්සුදකුක්ඛෙපා පුරිසස්සා'ති දෙසයි

ඉති බද්ධා අබද්ධා'ති සීමායො දුවිධා ඉමා,
සබ්බකම්මාරහා වුත්තා බුද්ධෙනාදිච්චබන්ධුනා'ති

ඉදමෙත්ථ සංඛෙපෙන
බද්ධාබද්ධසීමානං සරූපාදිදස්සනං

බද්ධාබද්ධාසු සීමාසු බද්ධානාභම්හතො පරං,
සම්භෙදද්දිං පවක්ඛාමි පාළිඅට්ඨකථානුගං.-

එවං යථාවුත්තනයෙන භගවතා භික්ඛූනං බද්ධාබද්ධසීමාසු අනුඤ්ඤාතාසු ඡබ්බග්ගියානං භික්ඛූනං සීමාය සීමාසම්භින්දනජ්ඣොත්ථරණවත්ථූසු පුනදෙව බුද්ධො භගවා යෙසං භික්ඛවෙ සීමා පඨමං සම්මතා තෙසං තං කම්මං ධම්මිකං අකුප්පං ඨානාරහං, යෙසං භික්ඛවෙ සීමා පච්ඡා සම්මතා තෙසං තං කම්මං අධම්මිකං කුප්පං අට්ඨානාරහං, න භික්ඛවෙ සීමාය සීමා සම්භින්දිතබ්බා යො සම්භින්දෙය්‍ය ආපත්ති දුක්කටස්සා"'ති ච "යෙසං භික්ඛවෙ සීමා පඨමං සම්මතා.-පෙ.-අජ්ඣොත්ථරිතබ්බා යො අජ්ඣොත්ථරෙය්‍ය ආපත්ති දුක්කටස්ස, අනුජානාමි භික්ඛවෙ සීමං සම්මන්නන්තෙන සීමන්තරිකං ඨපෙත්වා සීමං සම්මන්නිතුං'න්ති අනුජානන්තො සම්භින්දනජ්ඣොත්ථරණදොසපරිහරණත්ථං ආණං ඨපෙසි, තදට්ඨකථාය සීමාය සීමං සම්භින්දන්තී'ති අත්තනො සීමාය පරෙසං බද්ධසීමං සම්භින්දන්ති, සචෙ හි පොරාණකස්ස විහාරස්ස අම්බො චෙව ජම්බු චා'ති වෙ රුක්ඛා අඤ්ඤමඤ්ඤං සංසට්ඨවිටපා හොන්ති තෙසු අම්බස්ස පච්ඡිමදිසාභාගෙ ජම්බු විහාරසීමා ච ජම්බුං අන්තොකත්වා අම්බං කිත්තෙත්වා බද්ධා හොති අථ පච්ඡා තස්ස විහාරස්ස පුරත්ථිමාය දිසාය විහාරං කත්වා සීමං බන්ධන්තා භික්ඛූ තං අම්බං අන්තොකත්වා ජම්බුං කිත්තෙත්වා බන්ධන්ති සීමාය සීමා සම්භින්නා හොති එවං ඡබ්බග්ගියා භික්ඛූ අකංසු තෙනාහ සීමාය සීමං සම්භින්දන්තී'ති, සීමාය සීමං අජ්ඣොත්ථරන්තී'ති අත්තනො සීමාය පරෙසං බද්ධසීමං අජ්ඣොත්ථරන්ති පරෙසං බද්ධසීමං සකලං වා තස්සා පදෙසං වා අන්තො කත්වා අත්තනො සීමං බන්ධන්ති, සීමන්තරිකං ඨපෙත්වා සීමං සම්මන්නිතුන්ති එත්ථ සචෙ පඨමතරං කතස්ස විහාරස්ස සීමා අසම්මතා හොති සීමාය උපචාරො ඨපෙතබ්බො සචෙ සම්මතා හොති පච්ඡිම කොටියා හත්ථමත්තා සීමන්තරිකා ඨපෙතබ්බා කුරුන්දියං විදත්ථිමත්තම්පි මහාපච්චරියං චතුරඞ්ගුලමත්තමපි වට්ටතී'ති වුත්තං එකො රුක්ඛො'පි ච ද්වින්නං සීමානම්පි නිමිත්තං හොති සො පන වඩ්ඪන්තො සීමසඞ්කරං කරොති තස්මා න කාතබ්බො'ති ආහ තදත්ථසංවණ්ණනං කරොන්තො සාරත්ථදීපනිටීකාචරියො "සංසට්ඨවිටපා'ති ඉමිනා අඤ්ඤමඤ්ඤස්ස ආසන්නතං දීපෙති, බද්ධා හොතී'ති පච්ඡිමදිසාභාගෙ සීමං සන්ධාය වුත්තං, තස්සා පදෙසන්ති යත්ථ ඨිතා භික්ඛූහි කම්මං කාතුං සක්කා හොති තාදිසං පදෙසං යත්ථ පන ඨිතෙහි කම්මං කාතුං න සක්කා හොති තාදිසං පදෙසං අන්තො කරිත්වා බන්ධන්තා සීමාය සීමං සම්භින්දන්ති නාම, ද්වින්නං සීමානං නිමිත්තං හොතී'ති

නිමිත්තස්ස සීමතො බාහිරත්තා සීමසම්භෙදො න හොතී'ති
වුත්තං, සීමසංකරං කරොතී'ති වඩ්ඪිත්වා සීමප්පදෙසං පවිට්ඨෙ
ද්වින්නං සීමානං ගතට්ඨානස්ස දුවිඤ්ඤෙය්‍යත්තා වුත්තං න පන
තත්ථ කම්මං කාතුං න වට්ටතී'ති දස්සනත්ථං න හි සීමා තත්ත
කෙන අසීමා හොන්ති වෙ පන සීමා පච්ඡා වඩ්ඪිතෙන රු
ක්ඛෙන අජ්ඣොත්ථටත්තා එකාබද්ධා හොන්ති තස්මා එකත්ථ
ඨත්වා කම්මං කරොන්තෙහි ඉතරං සොධෙත්වාව කාතබ්බං'ති
ආහ~~~~ විමති විනොදනිටීකායපෙතං වුත්තං "සම්භින්දන්තී'ති
යත්ථ චතූහි භික්ඛූහි නිසීදිතුං න සක්කා තත්තකතො පට්ඨාය
යාව කෙසග්ගමත්තම්පි අත්තනො සීමාය කරොන්තා සම්භි
න්දන්ති, චතුන්නං භික්ඛූනං පහොණකතො පට්ඨාය යාව සක
ලම්පි අන්තො කරොන්තා අජ්ඣොත්ථරන්තී'ති වෙදිතබ්බා,
සංසට්ඨවිටපා'ති අඤ්ඤමඤ්ඤං සිබ්බිත්වා ඨිතමහාසාඛාමූලා
එතෙන අඤ්ඤමඤ්ඤස්ස අච්චාසන්නතං දීපෙති සාඛාය සාඛං
ඵුසන්තාහි දූරට්ඨා'පි සියුං තතො එකංසතො සම්භෙදලක්ඛණං
න දස්සිතං තං දස්සෙතුං විටපග්ගහණං කතං එවංහි භික්ඛූ
නං නිසීදිතුං අප්පහොණකට්ඨානං අත්තනො සීමාය කරොන්තා
සීමාය සීමං සම්භින්දන්ති නාම තතො පරං නිදස්සිතමෙව
හොති, බද්ධා හොතී'ති පොරාණක විහාරසීමං සන්ධාය වුත්තං
තං අම්බන්ති අපරෙන සමයෙන පුරාණවිහාරපරික්ඛෙපාදීනං
විනට්ඨත්තා අජානන්තා තං පුරාණවිහාරසීමාය නිමිත්තභූතං
අම්බං අත්තනො සීමාය අන්තො සීමට්ඨං කරිත්වා පුරාණවිහාර
සීමට්ඨජම්බුං කිත්තෙත්වා අම්බජම්බූනං අන්තරෙ යං ඨානං තං
අත්තනො සීමාය පවෙසෙත්වා බන්ධන්තී'තිඅත්ථො එත්ථ ච
පුරාණසීමාය නිමිත්තභූතස්ස ගාමට්ඨස්ස අම්බරුක්ඛස්ස අන්තො
සීමට්ඨාය ජම්බුයා සහ සංසට්ඨවිටපත්තෙ'පි සීමාය බන්ධන
කාලෙ විපත්ති වා පච්ඡා ගාමසීමාය සහ සම්භෙදො වා කම්ම
විපත්ති වා න හොතී'ති මුඛතොව වුත්තං'ති වෙදිතබ්බං, පදෙ
සන්ති සඞ්ඝස්ස නිසීදනපහොණකපදෙසං, සීමන්තරිකං ඨපෙ
ත්වා'ති ආදිනා සම්භෙදජ්ඣොත්ථරණං කත්වා බද්ධසීමා විය හි
අඤ්ඤමඤ්ඤං ඵුසාපෙත්වා අව්‍යවධානෙන බද්ධා'පි සීමා අසීමා
එවා'ති දස්සෙති තස්මා එකඞ්ගුලමත්තා'පි සීමන්තරිකා වට්ට
ති එව සා පන දුබ්බොධා'ති අට්ඨකථාසු චතුරඞ්ගුලාධිකා වුත්තා
'තිදට්ඨබ්බා ද්වින්නං සීමානන්ති ද්වින්නං බද්ධසීමානං නිමිත්තං
හොතී'ති නිමිත්තස්ස සීමතො බාහිරත්තා බන්ධනකාලෙ නාව

සම්භෙදදොසො නත්ථී'ති අධිප්පායො න කෙවලඤ්ච නිමිත්තක
තො එව සඞ්කරං කරොති අථ ඛො සීමන්තරිකාය ඨිතො
අඤ්ඤෙ'පි රුක්ඛා කරොතියෙව තස්මා අප්පමත්තිකාය සීම
න්තරිකාය වඩ්ඪනකරුක්ඛාදයො න වට්ටන්තියෙව, එත්ථ ච
උපරි දිස්සමානඛන්ධසාඛාදිප්පවෙසෙ එව සඞ්කරදොසස්ස ස
බ්භාවො දස්සිතත්තා අදිස්සමානානං මූලානං පවෙසෙ'පි භූමිග
තිකත්තා දොසො නත්ථී'ති සිජ්ඣති, සචෙ පන මූලාදීනි'පි
දිස්සමානානෙව පවිසන්ති සඞ්කරොව, පබ්බතපාසාණා පන
දිස්සමානා'පි භූමිගතිකා එව, යදි පන බන්ධනකාලෙ එව එකො
ථූලරුක්ඛො උභයම්පි සීමං ආහච්ච තිට්ඨති පච්ඡා බද්ධා අසීමා
හොතී'ති දට්ඨබ්බං, සීමසඞ්කරන්ති සීමසම්භෙදං, යං පනෙත්ථ
සාරත්ථදීපනියං වුත්තං සීමසඞ්කරං කරොතී'ති වඩ්ඪිත්වා සීම
ප්පදෙසං පවිට්ඨෙ ච්ඡින්නං සීමානං ගතට්ඨානස්ස දුවිඤ්ඤෙය්‍යත්තා
වුත්තන්ති තං න යුත්තං ගාමසීමාය සීමාසඞ්කරං කරොතී'ති
වත්තබ්බතො, තත්ථා'පි හි නිමිත්තෙන වඩ්ඪිතෙව ගාමසීමබද්ධසී
මානං ගතට්ඨානං දුවිඤ්ඤෙය්‍යත්තමෙව හොති තථා පන අව
ත්වා ච්ඡින්නං බද්ධසීමානමෙව සඞ්කරස්ස වුත්තත්තා යථාවුත්ත
සම්බන්ධදොසොව සඞ්කරසද්දෙන වුත්තො'ති ගහෙතබ්බො"
'ති...එවං භගවතො සීමන්තරිකාට්ඨපනාධිප්පායං අට්ඨකථාය
නිද්දිට්ඨනයෙන ටීකාචරියා'පි විසෙසතොව වණ්ණයිංසු, අට්ඨක
ථාය ච තාසං බද්ධසීමානං රුක්ඛසාඛාදීහි'පි එකතො ඵුස
නං න වට්ටතී'ති සහෙතුකං සොදාහරණං කත්වා දස්සිතං
සීමාමාළකෙ වටරුක්ඛො හොති තස්ස සාඛා වා තතො නික්ඛන්තපාරො
හො වා මහාසීමාය පථවීතලං වා තත්ථජාතරුක්ඛාදීනි වා ආහච්ච තිට්ඨති
මහාසීමං සොධෙත්වා වා කම්මං කාතබ්බං තෙ වා සාඛාපාරොහා ඡින්දිත්වා
බහිට්ඨකා කාතබ්බා අනාහච්චඨිතසාඛාදීසු ආරුළ්හභික්ඛූ හත්ථපාසං ආනෙ
තබ්බා 'ත්‍යාදිමාහ, යස්මා ච සීමාය සීමාමිස්සීකරණවසෙ
න එකදෙසං වා සකලං වා අජ්ඣොත්ථරණවසෙන ච පව
ත්තා සම්භින්නජ්ඣොත්ථරණදොසා න වට්ටන්තී'ති කත්වා
නභික්ඛවෙ සීමාය සීමා සම්භින්දිතබ්බා...පෙ...සීමන්තරිකං
ඨපෙත්වා සීමං සම්මන්නිතුං'ති භගවා දෙසෙසි, තායෙව සීම
න්තරිකාට්ඨපනානුඤ්ඤාය දූරෙ ඨිතානම්පි ඉමාසං සීමානං රු
ක්ඛසාඛාපාරොහාදීහි'පි එකසම්බන්ධෙන අව්‍යවධානට්ඨානඤ්ච බුද්ධ
ස්ස භගවතො අනභිමතමෙවා'ති කත්වා අට්ඨකථාචරියා භග
වතො අධිප්පායඤ්ඤුනො ආහංසු සීමාමාළකෙ වටරුක්ඛො හො

න්’ත්‍යාදී, තෙනෙව විමතිවිනොදනිටීකායං “සීමාමාළකෙ’ති
ඛණ්ඩසීමඞ්ගණෙ, වට්රුක්ඛො’ති ඉදං පාරොහොපත්ථම්භෙන
න අතිදූරම්පි ගන්තුං සමත්ථසාඛාසමඞ්ගිතාය වුත්තං සබ්බ
රුක්ඛලතාදීනම්පි සම්බන්ධො න වට්ටති තෙනෙව නාවාසෙතු
සම්බන්ධො’පි පටික්ඛිත්තො, තතො’ති සාඛතො, මහාසීමාය
පථවීතලන්ති එත්ථ ආසන්නතරම්පි ගාමසීමං අගහෙත්වා බද්ධාය
සීමාය එව ගහිතත්තා ගාමසීමාබද්ධසීමානං අඤ්ඤමඤ්ඤං රු
ක්ඛාදිසම්බන්ධෙ’පි සම්භෙදදොසො නත්ථි අඤ්ඤමඤ්ඤනිස්සය
නිස්සිතභාවෙන පවත්තිතො’ති ගහෙතබ්බං, යදි හි තාසම්පි
සම්බන්ධදොසො භවෙය්‍ය කථං ගාමසීමාය බද්ධසීමා සම්මන්නි
තබ්බා සියා, යස්සා හි යාය සීමාය සද්ධිං සම්බන්ධදොසො භවෙ
ය්‍ය සා තත්ථ බන්ධිතුමෙව න වට්ටති බද්ධසීමාඋදකුක්ඛෙපසී
මාසු බද්ධසීමා විය අත්තනො අනිස්සයභූතගාමසීමාදීසු උදකු
ක්ඛෙපසීමා විය ච, තෙනෙව සචෙ පන රුක්ඛස්ස සාඛා
වා තතො නික්ඛන්තපාරොහො වා බහිනදීතීරෙ විහාරසීමාය
වා ගාමසීමාය වා පතිට්ඨිතො’ති ආදිනා උදකුක්ඛෙපසීමාය
අත්තනො අනිස්සයභූතගාමසීමාදීහි එව සම්බන්ධදොසො දස්සි
තො අයමත්ථො උපරි පාකටො භවිස්සතී”’ති ආහ.

යථාවුත්තඅට්ඨකථා පාඨෙ සීමාමාළකෙ වටරුක්ඛො හොති
’ති අත්‍ර වටරුක්ඛගහණාධිප්පායං විවරන්තො ටීකාචරියො “ව
ටරුක්ඛො’ති ඉදං පාරොහොපත්ථම්භෙන අතිදූරම්පි ගන්තුං
සමත්ථසාඛාසමඞ්ගිතාය වුත්තං”’ති ඉමිනා දූරට්ඨානම්පි සීමා
නං රුක්ඛසාඛාපාරොහසම්බන්ධස්ස සදොසතං පකාසෙත්වා තං
සදිසතාදස්සනමුඛෙන “සබ්බරුක්ඛලතාදීනම්පි සම්බන්ධො න
වට්ටතී”’ති වත්වා තදනන්තරං ඉධ අට්ඨකථානයෙන උදකු
ක්ඛෙපසීමාධිකාරෙ අට්ඨකථානයස්ස සමානතං දස්සෙති “තෙ
නෙව නාවාසෙතුසම්බන්ධො’පි පටික්ඛිත්තො”’ත්‍යාදිනා, අස්මිං
ටීකාපාඨෙ පටික්ඛිත්තො’තිමස්ස ච තස්සං උදකුක්ඛෙපසීමට්ඨ
කථායං විසභාගගාමොදකුක්ඛෙපාදිසීමානං අඤ්ඤමඤ්ඤස
ම්බන්ධො කම්මකොපහෙතුභාවෙන පටික්ඛිත්තො ඡඩ්ඩිතො
’ති අත්ථො. ඉමෙහි ටීකාවචනෙහි සම්බන්ධෙ සති උදකුක්ඛෙ
පසීමුප්පත්ති ච අගාමසඞ්ගහිතඅවසෙසරුක්ඛසාඛාදයො විය
සම්බන්ධදොසජනකස්ස කට්ඨමයසෙතුනො අගාමභාවො ච
අට්ඨකථානයෙනෙව දීපිතො පුන “මහාසීමාය පථවීතලන්ති
එත්ථ ආසන්නතරම්පි ගාමසීමං අගහෙත්වා”’ත්‍යාදිනා බද්ධසීමන්ති

ස්සයාය ගාමසීමාය උදකුක්ඛෙපනිස්සයාය නදීසීමාය ච යථා
ක්කමං නිස්සිතබද්ධොදකුක්ඛෙපසීමානං රුක්ඛසාඛාදීහි අඤ්ඤ
මඤ්ඤසම්බන්ධෙ සති'පි නිස්සයනිස්සිතත්තෙන සභාගත්තා ස
ම්භෙදදොසාභාවං පකාසෙත්වා විසභාගසීමානං සම්බන්ධදොසං
විභාවෙන්තො ටීකාචරියො "බද්ධසීමාඋදකුක්ඛෙපසීමාසු බද්ධ
සීමා විය අත්තනො අනිස්සයභූතගාමාදීසු උදකුක්ඛෙපසීමා
විය ච" ඉති ආහ —— එවං විසභාගසීමානං සම්බන්ධදොසං විභා
වෙත්වා පුන අට්ඨකථායං අන්තොනදියං ජාතරුක්ඛෙ'පි ඨිතෙහි කාතුං
වට්ටති සචෙ පන රුක්ඛස්ස සාඛා වා 'ත්‍යාදිනා නිද්දිට්ඨඋදකුක්ඛෙප
සීමට්ඨරුක්ඛස්ස සාඛාපාරොහානං විසභාගබද්ධසීමාය වා ගාමසී
මාය වා පතිට්ඨානදස්සනෙන උදකුක්ඛෙපසීමාය අනිස්සයභූත
බද්ධසීමාගාමසීමාහි සද්ධිං සම්භෙදදොසඤ්ච උදකුක්ඛෙපනිස්ස
යභූතාය නදියා අසම්භෙදඤ්ච පකාසෙත්වා තං සම්බන්ධස්ස බද්ධ
සීමානං සම්භෙදදොසෙන සමානත්තං පකාසෙති එවමිධාපී'ති
දට්ඨබ්බං" 'ති අනෙන, එවං ඉමාය ච විභාවනාය යො අට්ඨකථා
යං අන්තොනදියං ජාතරුක්ඛෙ'පි ඨිතෙහි කාතුං වට්ටති'ති
රුක්ඛො වුත්තො තස්ස සාඛාපාරොහෙසු බහිනදීතීරෙ බද්ධසී
මාය වා ගාමසීමාය වා පතිට්ඨිතෙසු'පි තස්ස රුක්ඛස්ස සම
න්තතො තෙන සහෙව උදකුක්ඛෙපසීමා තාහි අත්තනො අනි
ස්සයභූතබද්ධසීමාගාමසීමාහි විසභාගා'පි සමානා සීමාසම්භෙ
දසංඛාතං සඞ්කරදොසං ජනෙන්තීව පච්ඡා උප්පන්නා'ති බද්ධා
බද්ධසීමානං අට්ඨකථානුලොමනයෙ ඨත්වා ටීකාචරියෙන පකා
සිතො'ති දට්ඨබ්බො —— අට්ඨකථාපාඨෙ නිද්දිට්ඨං මහාසීමාසොධ
නමාරබ්භ සාරත්ථදීපනියං "මහාසීමං සොධෙත්වා කම්මං කාත
බ්බන්ති මහාසීමගතා භික්ඛූ හත්ථපාසං වා ආනෙතබ්බා සී
මතො වා බහිකාතබ්බා 'ති අධිප්පායො, ගණ්ඨිපදෙසු පන ම
හාසීමගතෙහි භික්ඛූහි තං සාඛං වා පාරොහං වා අනාමසිත්වා
ඨාතබ්බන්ති අධිප්පායො'ති වුත්තං තං න ගහෙතබ්බං" 'ති
ආහ, යම්පන වුත්තං අට්ඨකථායං සීමන්තරිකානුඤ්ඤාතසුත්ත
වණ්ණනාය පාළිමුත්තවිනිච්ඡයෙ එකො රුක්ඛො'පි ච ද්වින්නං සීමා
නං නිමිත්තං හොති සො පන වඩ්ඪන්තො සීමසඞ්කරං කරොති තස්මා න කා
තබ්බො'ති තෙන අට්ඨකථාවචනෙන අඤ්ඤමඤ්ඤසු ජාතං
රුක්ඛසාඛාපාරොහාදිසම්බන්ධං අවියොජෙත්වා සීමන්තරිකං වා
අට්ඨපෙත්වා බජ්ඣමානක්ඛණෙ විය සබ්බසො සීමානං අසීමතා
න වුත්තා අථ කිං වුත්තනයෙන සීමන්තරිකාසු සීමාසු වා එවං

පච්ඡා වඩ්ඪිතරුක්ඛසාඛාදිසම්බන්ධෙන විසභාගසීමායො අඤ්ඤ
මඤ්ඤං සඞ්කරත්තං මිස්සීභාවං යන්තී'ති වුත්තං හොති,
තස්මා තාසු එකිස්සං සීමායං කම්මං කරොන්තෙහි ඉතරිස්සං
ඨිතෙ භික්ඛූ හත්ථපාසානයනබහිකරණානමඤ්ඤතරෙන සො
ධෙත්වා කාතබ්බතා අට්ඨකථාය දස්සිතා, හෙට්ඨා ච දීපනීකාර
ස්ස අත්ථවිවරණාදිදෙසදස්සනාධිකාරෙ බද්ධසීමොදකුක්ඛෙපා
නං ගාමොදකුක්ඛෙපසීමානඤ්ච සම්භෙදදෙසදස්සනත්ථම්'පි වු
ත්තායෙවා යමත්ථො සාරත්ථදීපනීවජිරබුද්ධිවිමතිවිනොදනීටී
කා පාඨසාධකවසෙන, තෙනෙව වුත්තං විනයසඞ්ගහඅනුත්තා
නත්ථදීපනියා පුරාණටීකාය'පි, "නහි සීමා තත්තකෙන අසීමා
හොන්ති ඡෙපනසීමා පච්ඡා වඩ්ඪිතෙන රුක්ඛෙන අජ්ඣො
ත්ථටත්තා එකාබද්ධා හොන්ති තස්මා එකත්ථ ඨත්වා කම්මං කරො
න්තෙහි ඉතරං සොධෙත්වා කාතබ්බං" ඉති~~~විමතිවිනොදනී
ටීකාය'පි වුත්තං "එත්ථ ච රුක්ඛසාඛාදීහි අඤ්ඤමඤ්ඤසම්බන්ධා
සු එතාසු ඛණ්ඩසීමාය තයො භික්ඛූ මහාසීමාය ද්වෙ භික්ඛූ'ති
එවං ද්වීසු සීමාසු සීමන්තරිකං අඵුසිත්වා හත්ථපාසඤ්ච අවිජහිත්වා
ඨිතෙහි පඤ්චහි භික්ඛූහි කම්මං කාතුං වට්ටතී'ති කෙචි වදන්ති
තං න යුත්තං නානාසීමාය ඨිතචතුත්ථො කම්මං කරෙය්‍ය
අකම්මං නච කරණීයන්ති'ආදිවචනතො, තෙනෙවෙත්ථා'පි
මහාසීමං සොධෙත්වා මාළකසීමායමෙව කම්මකරණං විහිතං
අඤ්ඤථා භින්නසීමට්ඨතාය තත්‍රට්ඨස්ස ගණපූරකත්තාභාවා
කම්මකොපොව හොතී'ති, යදි එවං ඡන්දපාරිසුද්ධිආහරණවසෙ
න මහාසීමාසොධනන්ති, තම්පි විනයඤ්ඤූ න ඉච්ඡන්ති හත්ථ
පාසානයනබහිකරණවසෙන පනෙත්ථ සොධනං ඉච්ඡන්ති
දින්නස්සා'පි ඡන්දස්ස අනාගමනෙන මහාසීමට්ඨො කම්මං කො
පෙතී'ති, යදි චස්ස ඡන්දාදී නාගච්ඡන්ති කථං සො කම්මං කො
පෙස්සතී'ති,ඡින්නනං විසභාගසීමානං සම්බන්ධදොසතො සො ච
සම්බන්ධදොසො අට්ඨකථාවචනප්පමාණතො, න හි විනයෙ
සබ්බත්ථ යුත්ති සක්කා ඤාතුං බුද්ධගොචරත්තා'ති වෙදිතබ්බං."
ඉති~~~එවං ටීකාචරියො "සීමාමාළකෙ වටරුක්ඛො හොති"
'ත්‍යාදිඅට්ඨකථාපාඨෙන උද්දිට්ඨං විසභාගසීමාසම්බන්ධදොසං තෙ
හි තෙහි පරියායෙහි නිද්දිසිත්වා පුන'පි මහාසීමාසොධන
හෙතුභූතං විසෙසවිධිං දස්සෙන්තා "මහාසීමං වා සොධෙ
ත්වා'ති මහාසීමගතානං සබ්බෙසං~~~පෙ~~~සොධෙත්වා,එතෙ

න සබ්බවිපත්තියො මොචෙත්වා පුබ්බෙ සුවද්ධ බද්ධානම්පි ද්වි
න්නං බද්ධසීමානං පච්ඡා රුක්ඛාදිසම්බන්ධෙන උප්පජ්ජනකො
ඊදිසො පාළිමුත්තකො සම්භෙදදොසො අත්ථී'ති දස්සෙති,
සො'පි න භික්ඛවෙ සීමාය සීමා සම්භින්දිතබ්බා'තිආදිනා බද්ධ
සීමානං අඤ්ඤමඤ්ඤසම්භෙදජ්ඣොත්ථරණං පටික්ඛිපිත්වා අනු
ජානාමි භික්ඛවෙ සීමං සම්මන්නනෙන සීමන්තරිකං ඨපෙ
ත්වා සීමං සම්මන්නිතු'න්ති උභින්නං බද්ධසීමානං අන්තරා සීම
න්තරිකං ඨපෙත්වාව බන්ධිතුං අනුජානනෙන සම්භෙදජ්ඣො
ත්ථරණං විය තාසං අඤ්ඤමඤ්ඤං ඵුසිත්වා තිට්ඨනවසෙන බන්ධ
නම්පි න වට්ටතී'ති සිද්ධත්තා බද්ධානම්පි තාසං පච්ඡා අඤ්ඤම
ඤ්ඤං එකරුක්ඛාදීහි ඵුසිත්වා ඨානම්පි න වට්ටතී'ති භගවතො
අධිප්පායඤ්ඤූහි සඞ්ගීතිකාරකෙහි නිද්ධාරිතො බන්ධනකාලෙ
පටික්ඛිත්තස්ස සම්බන්ධදොසස්ස අනුලොමෙන අකප්පියානු
ලොමත්තා, අයං පන සම්බන්ධදොසො පුබ්බෙ සුවද්ධබද්ධානං
පච්ඡා සඤ්ජාතත්තා බජ්ඣමානක්ඛණෙ විය අසීමත්තං කාතුං න
සක්කොති තස්මා රුක්ඛාදිසම්බන්ධෙ අපනීතමත්තෙ තා සීමා
පාකතිකා හොන්ති යථා චායං පච්ඡා න වට්ටති එවං බජ්ඣ
මානක්ඛණෙ'පි තාසං රුක්ඛාදිසම්බන්ධෙ සති තා බන්ධිතුං න ව
ට්ටන්තී'ති දට්ඨබ්බං" ඉති ආහ—එවම්පි ටීකාචරියො සම්මා
සම්බුද්ධෙන බද්ධසීමානං සම්භින්දනජ්ඣොත්ථරණදොසපරිවජ්ජ
නත්ථං සීමන්තරිකං ඨපෙත්වා සීමාබන්ධනමනුඤ්ඤාතත්තා දූර
ඨානම්පි තාසං රුක්ඛසාඛාපාරොහාදීනා අඤ්ඤමඤ්ඤං ඵුසිත්වා
තිට්ඨනවසෙන බන්ධෙය්‍යුං යෙසං භික්ඛවෙ සීමා පච්ඡා සම්ම
තා තෙසං තං කම්මං අධම්මිකං කුප්පං අට්ඨානාරහං'ති දෙස
නානුකූලත්තා තෙනෙව පච්ඡා බද්ධා අසීමත්තං යාතී'ති දස්ස
නත්ථං "තාසං අඤ්ඤමඤ්ඤං ඵුසිත්වා තිට්ඨනවසෙන බන්ධනම්පි
න වට්ටතී'ති සිද්ධත්තා" ඉති ච "බජ්ඣමානක්ඛණෙ'පි තාසං
රුක්ඛාදිසම්බන්ධෙ සති තා බන්ධිතුං න වට්ටන්තී'ති දට්ඨබ්බං"
ඉති ච ආහ, තථා සම්භින්දනං අජ්ඣොත්ථරණඤ්ච අකත්වා බද්ධා
නං සීමානං පච්ඡා වඩ්ඪිතරුක්ඛාදීහි අඤ්ඤමඤ්ඤං ඵුසිත්වා
ඨානං කිඤ්චා'පි යථාවුත්තසම්භෙදදොසස්ස අකප්පියානුලොමං
හොති තථා'පි සො සම්භෙදදොසො බජ්ඣමානක්ඛණෙ විය
පච්ඡා සබ්බසො සීමානං අසීමත්තං කාතුං න සක්කොති අස
ක්කොන්තො ච තෙ'පි සීමායො දූසෙති, තථා සඞ්කරදොස

ද්ධාසු සීමාසු ඒකං සීමං අසොධෙත්වා අඤ්ඤිස්සං කම්මං කරෙ
ය්‍යුං තං කම්මං කුප්පති සම්බන්ධෙ වියොජිතමත්තෙ උභයසීමා
යො'පි පාකතිකභාවං යන්තී'ති දස්සනත්ථං "බද්ධානම්පි තාසං
පච්ඡා අඤ්ඤමඤ්ඤං එකරුක්ඛාදීහි ඵුසිත්වා ——පෙ—— අකප්පි
යානුලොමත්තා" ඉති ච "අයම්පන සම්බන්ධදොසො පුබ්බෙ සුට්ඨු
බද්ධානං පච්ඡා සඤ්ජාතත්තා බජ්ඣමානක්ඛණෙ විය අසීමත්තං
කාතුං න සක්කොති තස්මා රුක්ඛාදි සම්බන්ධෙ අපනීතමත්තෙ
තා සීමා පාකතිකා හොන්ති" 'ති ච ආහ——එවං පාළිඅට්ඨකථා
ටීකාසු සන්දස්සිතනයෙන සීමන්තරිකං අට්ඨපෙත්වා රුක්ඛසාඛා
දිසම්බන්ධඤ්ච අවියොජෙත්වා පච්ඡා බද්ධා සීමා සබ්බසො අසීමතං
යාති බද්ධාසු සීමාසු පච්ඡාජාතසම්බන්ධෙන සීමායො සබ්බසො
අසීමතං න යන්ති තස්මිං සම්බන්ධදොසෙ සති සීමං අසොධෙ
ත්වා කතානි කම්මානි විපජ්ජන්තී'ති ච සම්බන්ධෙ විගතමත්තෙ
සීමා පාකතිකා හොන්තී'ති ච සිද්ධන්තා තෙනෙව සීමන්තරිකා
ඨපනස්සුත්තසාමත්ථියෙන ආහටො පාළිමුත්තකසම්භෙදදො
සො යථාවුත්තවිසභාගසීමාසම්බන්ධෙ සතී'පි උදකුක්ඛෙපා
දිඅබද්ධසීමායො'පි සබ්බථා අසීමත්තං න නෙති තථා'පි උප්ප
න්නක්ඛණෙ පච්ඡා ච සීමායො දූසෙතී'ති අයමත්ථො ච සිජ්ඣ
ති, වුත්තමෙව විමතිවිනොදනියං "ඡින්දිත්වා බහිට්ඨා කාතබ්බා
'ති තත්ථ පතිට්ඨිතභාවවියොජනතො ච විසභාගසීමානං ඵුස
නෙනෙව සකලසීමාසොධනහෙතුකො අට්ඨකථාසිද්ධොයං
ඒකො සම්බන්ධදොසො අත්ථෙවා'ති ගහෙතබ්බො, තෙනෙව
උදකුක්ඛෙපසීමාකථායම්පි විහාරසීමාය වා ගාමසීමාය වා
පතිට්ඨිතො'ති ච, නදීතීරෙ පන ඛාණුකං කොට්ටෙත්වා තත්ථ
බද්ධනාවාය න වට්ටතී'ති ච, සචෙ පන සෙතු වා සෙතුපාදා
වා බහිතීරෙ පතිට්ඨිතා කම්මං කාතුං න වට්ටතී'ති ච, එවං විස
භාගාසු ගාමසීමාදීසු සාඛාදීනං ඵුසනමෙව සඞ්කරදොසකාර
ණත්තෙන වුත්තං න භික්ඛුඵුසනං, තථා හි අඤ්ඤානදියං
ජාත රුක්ඛෙ වා බන්ධිත්වා කම්මං කාතබ්බන්ති නදියං නාවාබන්ධ
නං අනුඤ්ඤාතං උදකුක්ඛෙපනිස්සයත්තෙන නදීසීමාය සභා
ගත්තා, යදි හි භික්ඛූනං ඵුසනමෙව පටිච්ච සබ්බත්ථ සම්බන්ධදො
සො වුත්තො සියා නදියම්පි බන්ධනං පටික්ඛිපිතබ්බං භවෙය්‍ය
තථා'පි භික්ඛුඵුසනං කම්මකොපකාරණං හොති තස්මා සභාග
සීමාසු පවිසිත්වා භූමිආදීසු ඵුසිත්වා වා අඵුසිත්වා වා සාඛාදිම්හි
ඨිතෙ තං සාඛාදිං ඵුසන්තෙනාව භික්ඛු සොධෙතබ්බො විසභාග

සීමාසු පන සාඛාදිම්හි ඵුසිත්වා ඨිතෙ තං සාඛාදිං අඵුසන්තා'පි සබ්බෙ භික්ඛූ සොධෙතබ්බා අඵුසිත්වා ඨිතෙ පන තං සාඛාදිං ඵුසන්තොව භික්ඛු සොධෙතබ්බො'ති නිට්ඨමෙත්ථ ගන්තබ්බං ඉති......

එවං ඉධ විසභාගබද්ධසීමානං සම්බන්ධදොසනිදස්සනට්ඨකථාන යෙන විසභාගවිහාරසීමාගාමසීමාහි සද්ධිං උදකුක්ඛෙපසීමාසම්බන්ධදොසදස්සනාධිකාරස්ස සමානත්තා දස්සනෙන පඨමං බද්ධාසුසීමාසු පච්ඡාවඩ්ඪිතරුක්ඛසාඛාපාරොහසම්බන්ධෙන ජාතො සඞ්කරදොසො විය උදකුක්ඛෙපසීමාකථායම්පි අඤ්ඤානදියං පතිට්ඨිතානං රුක්ඛනාවාසෙතූනං බද්ධසීමාගාමසීමාහි සද්ධිං එකසම්බන්ධෙ විජ්ජමානෙ උදකුක්ඛෙපසීමා තාසං සීමානං විසභාගා'පි සමානා තෙහි කම්මකරණච්ඡාය ඨිතභික්ඛූනමාධාරභූතෙහි බද්ධසීමාගාමසීමාසම්බන්ධරුක්ඛනාවාසෙතූහි සද්ධිංයෙව භගවතො යං මජ්ඣිමස්ස පුරිසස්ස සමන්තා උදකුක්ඛෙපා'ත්‍යාදිඅනුඤ්ඤාතුක්කුලා හුත්වා තෙසමෙව රුක්ඛනාවාසෙතූනං සමන්තා'පි අත්තනො විසභාගත්තානං සඞ්කරදොසඤ්ච සාධෙන්තිව උප්පන්නා'ති දීපිතා, තදත්ථං විසෙසතො'පි සාවධාරණං කත්වා නිදස්සෙති "ඡින්දිත්වා බහිට්ඨකා කාතබ්බා'ති තත්ථ පතිට්ඨිතභාවවියොජනතො ච විසභාගසීමානං ඵුසනෙනෙව සකලසීමාසොධනහෙතුකො අට්ඨකථාසිද්ධොයං එසො සම්බන්ධදොසො අත්ථෙවා'ති ගහෙතබ්බො" ඉති ච "තෙනෙව උදකුක්ඛෙපසීමාකථායම්පි විහාරසීමාය වා ගාමසීමාය වා......පෙ......එවං විසභාගාසු ගාමසීමාදීසු සාඛාදීනං ඵුසනමෙව සඞ්කරදොසකාරණන්තෙන වුත්තං" ඉති ච, ඉමෙහි නයෙහි, සාඛාදීනන්ති එත්ථ සාඛා'ති අඤ්ඤානදියං උදකුක්ඛෙපසීමට්ඨරුක්ඛසාඛා, ආදිසද්දෙන පාරොහනාවාසෙතවො ගහිතා, වුත්තං හි හෙට්ඨා ච "සබ්බරුක්ඛලතාදීනම්පි සම්බන්ධො න වට්ටති එව තෙනෙව නාවාසෙතුසම්බන්ධො'පි පටික්ඛිත්තො" 'ති......එවං තිපිටකපරියත්තිධරො විමතිවිනොදනීටීකාචරියො අට්ඨකථාය නිද්දිට්ඨවිසභාගසීමාසම්බන්ධදොසං විභාවෙත්වා "කෙචි පන මහාසීමං වා සොධෙත්වා'ති එත්ථ මහාසීමගතා භික්ඛූ යථා තං සාඛං වා පාරොහං වා කායකායපටිබද්ධෙහි න ඵුසන්ති එවං සොධනමෙව ඉධාධිප්පෙතං න සකලසීමාසොධනන්ති වදන්ති තං න යුත්තං අට්ඨකථාය විරුජ්ඣනතො"

'ත්‍යාදිනා අත්තනා පුරෙතරම්පි අට්ඨකථානයෙ සකාරණයුත්ති
දස්සෙනෙන නිසෙධිතා කෙචිවාදිනො යස්මා සාරත්ථදීපනිටීකා
ය'පි "ගණ්ඨිපදෙසු පන මහාසීමගතෙහි භික්ඛූහි තං සාඛං වා
පාරොහං වා අනාමසිත්වා ඨාතබ්බන්ති අධිප්පායො'ති වුත්තං
තං න ගහෙතබ්බන්ති ඉමිනා සන්දස්සිතා ගණ්ඨිපදකාරා
හොන්ති තස්මා තෙසං කෙචී'තිවුත්තානං ගණ්ඨිපදකාරානං
භිය්‍යො'පි විරූළ්හගාහමත්තපටිබාහනයුත්තිපරිදීපනත්ථමාහ ය
ථාවුත්තං න භික්ඛුඵුසනං තථා හි අන්තොනදියං ජාතරුක්ඛෙ
වා බන්ධිත්වා ...පෙ... තථා'පි භික්ඛුඵුසනං කම්මකොපකාර
ණං හොති තස්මා සභාගසීමාසු පවිසිත්වා භූමිආදීසු ඵුසිත්වා වා
අඵුසිත්වා වා සාඛාදිම්හි ඨිතෙ තං සාඛාදිං ඵුසන්තොව භික්ඛු
සොධෙතබ්බො විසභාගසීමාසු පන සාඛාදිම්හි ඵුසිත්වා ඨිතෙ
තං සාඛාදිං අඵුසන්තො'පි සබ්බෙ භික්ඛූ සොධෙතබ්බා අඵුසිත්වා
ඨිතෙ පන තං සාඛාදිං ඵුසන්තොව භික්ඛු සොධෙතබ්බො'ති
නිට්ඨමෙත්ථ ගන්තබ්බං" ඉති ඉමං ... එවං ටීකාචරියා අනෙක
පරියායෙහි විරූළ්හගාහවාදීනං මතෙ දොසං පකාසෙන්තා "තං
න ගහෙතබ්බං" ඉති ච "නිට්ඨමෙත්ථ ගන්තබ්බං" ඉති ච වත්වා
තං සාවජ්ජමත්තං නිසෙධෙසුං තස්මා න කෙවලං තෙහෙව
ගණ්ඨිපදකාරසංඛාතෙහිකෙචිවාදීහි නිට්ඨං ගන්තබ්බං අථ ඛො
ආධුනිකෙහි'පි එවමෙවං පාළිඅට්ඨකථාටීකාසු සන්දස්සිතවිනිච්ඡ
යංපහාය මතිමත්තෙන විසභාගසීමායි සද්ධිං රුක්ඛනාවාසෙතු
සම්බන්ධෙ සති උදකුක්ඛෙපසීමුප්පත්තියා අභාවවාදීහි එතස්මිං
විසභාගසීමාසම්බන්ධෙසති'පි උදකුක්ඛෙපසීමුප්පත්තිපකාසකො
විනයානුලොමමතෙ නිට්ඨං නිච්ඡයං ගන්තබ්බමිති ච තෙනෙ
ව විනයනයෙන සූචිතං හොති ... එවමනෙකපරියායෙහි
විසභාගසීමාසම්බන්ධදොසං විභාවෙත්වා නානාසීමාසු සභාගවිස
භාගභෙදෙ'ත්‍යාදිනා විවදන්තානං විරූළ්හගාහවාදීනං මතපටි
බාහනත්ථං විසෙසතො'පි සුත්තසුත්තානුලොමාදීනි ආහරිත්වා
දස්සෙන්තො ආහ තස්සංයෙව විමතිවිනොදනිටීකායං "යං
පනෙත්ථ කෙචි වදන්ති බද්ධසීමානං විනා අඤ්ඤමඤ්ඤං
විය බද්ධසීමගාමසීමානම්පි තදඤ්ඤාසම්පි සම්බාසං සමානසංවා
සකසීමානං අඤ්ඤමඤ්ඤං රුක්ඛාදිසම්බන්ධෙ සති තදුභයම්පි
එකසීමං විය සොධෙත්වා එකත්ථෙව කම්මං කාතබ්බං අඤ්ඤ
ථා කතකම්මං විපජ්ජති නත්ථෙත්ථ සභාගවිසභාගභෙදො'ති

තං තෙසං මතිමත්තං සභාගසීමානං අඤ්ඤමඤ්ඤසම්භෙද
දොසාභාවස්ස විසභාගසීමානමෙව තබ්භාවස්ස ච සුත්තසු
ත්තානුලොමාදිවිනයනයෙහි සිද්ධත්තා, තථාහි අනුජානාමි
භික්ඛවෙ සීමං සම්මන්නිතුන්ති ගාමසීමායමෙව බද්ධසීමං සම්ම
න්නිතුං අනුඤ්ඤාතත්තා තාසං නිස්සයනිස්සිතභාවෙන සභා
ගතා සම්භෙදජ්ඣොත්ථරණාදිදොසාභාවො ච සුත්තතොව
සිද්ධො, බන්ධනකාලෙ පනානුඤ්ඤාතස්ස සම්බන්ධස්ස අනුලොම
නතො පච්ඡාසඤ්ජාතරුක්ඛාදීහි සම්බන්ධො'පි තාසං වට්ටති
එව, යං භික්ඛවෙ ...පෙ... කප්පියං අනුලොමෙති අකප්පියං
පටිබාහති තං වො කප්පතී'ති වුත්තත්තා, එවං තාව බද්ධසීමා
ගාමසීමානං අඤ්ඤමඤ්ඤසභාගතා සම්භෙදාදිදොසාභාවො
ච සුත්තසුත්තානුලොමතො සිද්ධො, ඉමිනා එව නයෙන අර
ඤ්ඤසීමාසත්තබ්භන්තරසීමානං නදිආදිසීමාඋදකුක්ඛෙපසීමා
නඤ්ච සුත්තසුත්තානුලොමතො අඤ්ඤමඤ්ඤසඞ්කරතා සම්භෙ
දාදිදොසාභාවො ච සිද්ධො'ති වෙදිතබ්බො, බද්ධසීමාය පන අ
ඤ්ඤාය බද්ධසීමාය නදිආදිසීමාසු ච බන්ධිතුං පටික්ඛෙපසිද්
ධතො චෙව උදකුක්ඛෙපසත්තබ්භන්තරසීමානං නදිආදීසු එව
කාතුං නියමනසුත්තසාමත්ථියෙන ච බද්ධසීමාගාමසීමාදිකර
ණපටික්ඛෙපසිද්ධතො ච තාසං අඤ්ඤමඤ්ඤවිසභාගතා උපප
ත්තික්ඛණෙ පච්ඡා ච රුක්ඛාදීහි සම්භෙදාදිදොසසබ්භාවො ච
වුත්තනයෙන සුත්තසුත්තානුලොමතොව සිජ්ඣන්ති,තෙනෙ
ව අට්ඨකථාය විසභාගසීමානමෙව වඩ්ඪනරුක්ඛාදිවචනෙහි
සම්බන්ධදොසං දස්සෙත්වා සභාගානං බද්ධසීමගාමසීමාදීනං ස
ම්බන්ධදොසො න දස්සිතො, න කෙවලඤ්ච න දස්සිතො අථ
ඛො තාසං සභාගසීමානං රුක්ඛාදිසම්බන්ධෙ'පි සඞ්කරදොසා
භාවො පාළිඅට්ඨකථාසු ඤාපිතො එව,තථාහි පාළියං පබ්බ
තනිමිත්තං පාසාණනිමිත්තං වනනිමිත්තං රුක්ඛනිමිත්තන්ති
ආදිනා වඩ්ඪනකනිමිත්තානි අනුඤ්ඤාතානි තෙන තෙසං රු
ක්ඛාදිනිමිත්තානං වඩ්ඪනෙ'පි බද්ධසීමගාමසීමානං සඞ්කරදො
සාභාවො ඤාපිතොව හොති විනනම්පි පන බද්ධසීමනං ඊදිසො
සම්බන්ධො න වට්ටති වුත්තං හි, එකරුක්ඛො'පි ච ද්වින්නං සීමා
නං නිමිත්තං හොති සො පන වඩ්ඪන්තො සීමසඞ්කරං ක
රොති තස්මා න කාතබ්බො'ති, අනුජානාමි භික්ඛවෙ තියොජන

පරමං සීමං සම්මන්නිතුං'ති වචනතො'පි චායං විඤ්ඤාපි
තො, තියොජනපරමාය හි සීමාය සමන්තා පරියන්තෙසු රු
ක්ඛලතාගුම්බාදීහි බද්ධගාමසීමානං නියමෙන අඤ්ඤමඤ්ඤස
ම්බන්ධසබ්භාවතො, රුක්ඛාදිසම්බන්ධං විනාසෙත්වාව සීමා සම්ම
න්නිතබ්බා'ති අට්ඨකථාය'පි න වුත්තං, යදිචෙත්ථ රුක්ඛාදිසම්බ
න්ධෙන කම්මවිපත්ති භවෙය්‍ය අවස්සමෙව වත්තබ්බං සියා විප
ත්තිපරිහාරත්ථං හි ආචරියා නිරාසඞ්කට්ඨානෙසු'පි භිත්තිං අකි
ත්තෙත්වා'තිආදිනා සිද්ධමෙවත්ථං පුනප්පුනං අවොචුං, ඉධ පන ව
නෙ විහාරං කරොන්තෙන වනං න කිත්තෙතබ්බන්ති ආදිනා
රුක්ඛලතාදීහි එව නිරන්තරෙ වනමජ්ඣෙ'පි සීමාබන්ධනමෙ
වාවොචුං, තථා ථම්භානං උපරි කතපාසාදාදීසු හෙට්ඨා ථම්භාදී
හි එකාබද්ධෙසු උපරිමතලාදීසු සීමාබන්ධනං බහුධා වුත්තං,
තස්මා බද්ධසීමගාමසීමානං රුක්ඛාදිසම්බන්ධො තෙහි මුඛතො
විහිතො, අපි ච ගාමසීමානම්පි සීමා පාටෙක්කං බද්ධසීමසදිසතා
ය එකිස්සා ගාමසීමාය කම්මං කරොන්තෙහි දබ්භතිණමත්තෙ
නා'පි සම්බන්ධා ගාමන්තරපරම්පරා අරඤ්ඤනදීසමුද්දා ච සො
ධෙතබ්බා'ති සකලම්පි දීපං සොධෙත්වාව කාතබ්බං සියා, එව
ම්පන අසොධෙත්වා පඨමමහාසඞ්ගීතිකාලතොප්පභුති කතානං
උපසම්පදාදිකම්මානං සීමාසම්මුතීනඤ්ච විපජ්ජනතො සබ්බෙස
ම්පි භික්ඛූනං අනුපසම්පන්නසඞ්කාපසඞ්ගො ච දුන්නිවාරියො
හොති'ති නචෙතං යුත්තං, තස්මා වුත්තනයෙනෙව විසභාග
සීමානමෙව රුක්ඛාදිසම්බන්ධදොසො න බද්ධසීමගාමසීමාදීනං
සභාගසීමානන්ති ගහෙතබ්බං" ඉති ~~~ එවං ටීකාචරියො සු
ත්තසුත්තානුලොමආචරියවාදෙහි සද්ධිං අත්තනො'පි මතිං
සංසන්දෙත්වා අනෙකපරියායෙහි සභාගානං ගාමසීමබද්ධසීමා
දීනං සම්බන්ධෙ නිද්දොසතං විසභාගානං උදකුක්ඛෙපගාමසීමා
දීනං සම්බන්ධෙ සදොසතඤ්ච පකාසෙසි, තස්මා උදකුක්ඛෙපබද්ධ
සීමානං උදකුක්ඛෙපගාමසීමානං උදකුක්ඛෙපසත්තබ්භන්ත
රසීමානඤ්ච එකතො හුත්වා සම්භවො අත්ථෙව උපලබ්භතෙ වා
'ති ගහෙතබ්බං, වුත්තොයෙවායමත්ථො "එතෙන සභාගං න
දීසීමං ඵුසිත්වා ඨිතෙනා'පි විසභාගසීමසම්බන්ධසාඛාදිනා උදකු
ක්ඛෙපසීමාය සම්බන්ධො න වට්ටතී'ති දස්සෙති" 'ත්‍යාදිනාචෙ
ව, "එවමෙතා භගවතා අනුඤ්ඤාතා බද්ධසීමා සත්තබ්භන්තර
උදකුක්ඛෙපසීමා අඤ්ඤමඤ්ඤංචෙව අත්තනො නිස්සයවිරහි

තාහි ඉතරීතරාහි සන්නිස්සයසීමාහි ච රුක්ඛාදිසම්බන්ධෙ සති ස
ම්භෙදදොසං සමාපජ්ජන්තී'ති සුත්තානුලොමනයො ඤාත
බ්බො"'ත්‍යාදිනා ච ෴ අට්ඨකථායම්පි අනාගච්ච ඕනතසාඛාදීසු ආරුළ්හ
භික්ඛූ හත්ථපාසං ආනෙතබ්බා'ති ඉදං කම්මප්පත්තෙනාහි හත්ථපාසං
අවිජහිත්වා එකසීමායං ඨාතබ්බත්තා මහාසීමං අනාහච්ච අප්ඵුසි
ත්වා ඕනතෙසු ඛණ්ඩසීමට්ඨරුක්ඛසාඛාදීසු හත්ථපාසං විජහිත්වා
නිසින්නො'පි ඛණ්ඩසීමට්ඨොව හොති'ති කත්වා වුත්තං, යදි
කම්මප්පත්තො කොචි භික්ඛු එකසීමායං හත්ථපාසං විජහිත්වා
ඨිතො අස්ස කම්මප්පත්තානං අඤ්ඤමඤ්ඤස්ස ඡන්දපාරිසුද්ධිආ
නාගමනතො කම්මං කොපෙති තෙනෙව කම්මසාධනත්ථායා
හ තෙව බො හත්ථපාසං අවිජහිත්වා එකසීමායං ඨිතා'ති ආදි ෴ පුන වු
ත්තං අට්ඨකථායං එවං මහාසීමාය ජාතරුක්ඛස්ස සාඛා වා පාරොහො වා
වුත්තනයෙනෙව සීමාමාළකෙ පතිට්ඨාති වුත්තනයෙනෙව සීමං සොධෙත්වා
වා කම්මං කාතබ්බං තෙ වා සාඛාපාරොහා ඡින්දිත්වා බහිට්ඨකා කාතබ්බා
'ති, එත්ථා'පි සීමාසොධනාදිසබ්බං වුත්තනයමෙව, මහාසීමාය
කම්මකරණං ඛණ්ඩසීමාසොධනං ච විසෙසො, තෙනෙවාහ
විමතිවිනොදනියං "මහාසංඝසන්නිපාතෙසු පන ඛණ්ඩසීමාය
අප්පහොණකතාය මහාසීමාය කයිරමානෙ'පි අයං නයො
නෙතබ්බොවා"'ති ෴ අනන්තරං ච අට්ඨකථායං, සචෙ සීමාමාළ
කෙ කම්මෙ කයිරමානෙ කොචි භික්ඛු මාළකස්ස අන්තො පවිසිත්වා වෙහා
සං ඕනතසාඛාය නිසීදති පාදා වාස්ස භූමිගතා හොන්ති නිවාසනපාරුපනං
වා භූමිං ඵුසති කම්මං කාතුං න වට්ටති පාදෙ පන නිවාසනපාරුපනඤ්ච
උක්ඛිපාපෙත්වා කාතුං වට්ටති ඉදඤ්ච ලක්ඛණං පුරිමනයෙ'පි වෙදිතබ්බං
අයම්පන විසෙසො තත්‍ර උක්ඛිපාපෙත්වා කාතුං න වට්ටති හත්ථපාසමෙව
ආනෙතබ්බො, සචෙ අන්තොසීමතො පබ්බතො අබ්භුග්ගච්ඡති තත්‍රට්ඨො
භික්ඛු හත්ථපාසං එව ආනෙතබ්බො, ඉද්ධියා අන්තොපබ්බතං පවිට්ඨෙ'පි
එසෙව නයො බජ්ඣමානා එව හි සීමා පමාණරහිතං පදෙසං න ඔතරති
බද්ධාය සීමාය ජාතං යං කිඤ්චි යත්ථ කත්ථචි එකසම්බන්ධෙන ගතං තං සීම
සංඛමෙව ගච්ඡති'ති ආහ ෴ සචෙ සීමාමාළකෙ'ත්‍යාදීසු යො භික්ඛු
ඛණ්ඩසීමඞ්ගණෙ විනයකම්මස්මිං කයිරමානෙ මහාසීමතො
නික්ඛමිත්වා මහාසීමායං එව ජාතරුක්ඛස්ස සාඛානුසාරෙ
න තං ඛණ්ඩසීමඞ්ගණප්පදෙසමාගම්ම වෙහාසං ඕනතසාඛා
ය නිසීදති, තස්සෙවං නිසින්නස්ස භික්ඛුනො සචෙ පාදා වා
නිවාසනපාරුපනානි වා ඛණ්ඩසීමාය භූමිං ඵුසන්ති තස්ස
විසභාගමහාසීමට්ඨරුක්ඛසාඛායං නිසින්නත්තා තාදිසෙන ඵුස
නෙනා'පි කම්මකොපො හොති'ති කත්වා ආහ කම්මං කාතුං න

වට්ටති පාදෙ පන නිවාසනපාරුපනච උක්ඛිපාපෙත්වා කාතුං වට්ටති
'ති~~~~"භූමිං ඵුසතී"'තිඉදම්පි පකරණවසෙන උපලක්ඛණතො
වුත්තං, තස්සං සීමායං යං කිඤ්චි රුක්ඛලතාදිකං ඵුසන්තො'පි භූ
මිං ඵුසති සීමං ඵුසති නාම'ති ගහෙතබ්බං තෙනාහ අට්ඨකථායං
මහාසීමාය පථවීතලං වා තත්ථ ජාතරුක්ඛාදීනි වා ආහච්ච තිට්ඨති'ති~~~~
"ඉදම්පි ලක්ඛණං පුරිමනයෙ'පී" 'ති එත්ථ සීමාමාළකෙ වට
රුක්ඛො හොති" 'ත්‍යාදිනා නිදස්සිතෙ "අනාහච්චසීතසාඛාදීසු
ආරුළ්හභික්ඛූ"'ත්‍යාදිම්හි පුරිමෙ ඛණ්ඩසීමතො මහාසීමප්පදෙ
සං ඔනමිත්වා ඨිතෙ සාඛානයෙ, තෙනෙව සාරත්ථදීපනියං "පුරි
මනයෙ'පී'ති ඛණ්ඩසීමාය උට්ඨහිත්වා මහාසීමාය ඔනතරුක්ඛෙ
'පී" 'තිආහ~~~~"වෙදිතබ්බන්ති" ඉදං අස්සං සාඛායං නිසින්න
ස්සා'පි භික්ඛුනො පාදා වා නිවාසනපාරුපනානි වා මහාසීමාය
භූමිං ඵුසෙය්‍යුං තම්පි ඵුසනං යථාවුත්තඛණ්ඩසීමාය භූමිඵුස
නෙන සමානන්ති ඤාපනත්ථං වුත්තං, කිඤ්චා'පි වුත්තං තථා'පි
ඛණ්ඩසීමාය කම්මෙ කයිරමානෙ තත්ජාතරුක්ඛස්ස වෙහාසං
ඨිතසාඛානුසාරෙන ගන්ත්වා හත්ථපාසං විහාය නිසින්නත්තා
තස්මිං නයෙ ඉතො අධිකවිසෙසමාහ අයම්පන විසෙසො තත්‍ර උ
ක්ඛිපාපෙත්වා කාතුං න වට්ටති හත්ථපාසමෙව ආනෙතබ්බා 'ති ඉමිනා,
තෙනෙව සාරත්ථදීපනියං "උක්ඛිපාපෙත්වා කාතුං න වට්ටතී'ති
ඛණ්ඩසීමාය අන්තො ඨිතත්තා රුක්ඛස්ස තත්ථ ඨිතො හත්ථ
පාසංයෙව ආනෙතබ්බො'ති උක්ඛිපාපෙත්වා කාතුං න වට්ටතී"
'ති ආහ, තමෙව විමතිවිනොදනියඤ්ච "සීමට්ඨරුක්ඛසාඛාය
නිසින්නො සීමට්ඨොව හොතී'ති හත්ථපාසමෙව ආනෙතබ්බො"
ඉතිවුත්තං, අනාගන්ත්වානිසීදෙය්‍ය කම්මකොපො හොතී'ති
කත්වා "සචෙ අඤ්ඤා සීමතො පබ්බතො උග්ගච්ඡති" 'ත්‍යාදි
නමඤ්ඤා උත්තානොව~~~~එවං අට්ඨකථාය බද්ධසීමානං සම්බන්ධ
දොසං තස්ස පරිහරණඤ්ච දස්සෙත්වා පුන සීමාය ජාතස්ස තං
සීමසම්භූපගමනදස්සනමුඛෙන දූරට්ඨානම්පි තාසං සීමානං
යථාවුත්තසාඛාපාරොහාදීහි සම්බන්ධදොසස්ස හෙතුමුපදිස
න්තො බජ්ඣමානාඑව හි සීමා පමාණරහිතං පදෙසං න ඔතරන්ති'ත්‍යාදි
මාහ, විමතිවිනොදනීටීකාය ච "න ඔතරතී'ති පණවසණ්ඨාන
පබ්බතාදීසු හෙට්ඨා පමාණරහිතං ඨානං න ඔතරති, කිඤ්චා'පි
පනෙත්ථ බජ්ඣමානක්ඛණෙ උද්ධම්පි පමාණරහිතං පබ්බතාදිං
නාරොහති තථා'පි තං පච්ඡා සීමට්ඨතාය සීමා හොති, හෙට්ඨා

පණ්ණවසණ්ඨානාදිනා උපරි බද්ධාය'පි සීමාය සීමාසම්බන්ධං න ගච්ඡ
ති තස්සෙව වසෙන න ඔතරන්ති'ති වුත්තං. ඉතරථා ඔරොහනො
රොහනානං සාධාරණවසෙන න ඔතරන්ති'ති ආදි න වත්තබ්බ
තො, ජාතං යං කිඤ්චී'ති නිට්ඨිතසීමාය උපරිජාතං විජ්ජමානං
පුබ්බෙ ඨිතං පච්ඡා සඤ්ජාතං පතිතඤ්ච යං කිඤ්චි සවිඤ්ඤාණකා
විඤ්ඤාණකං සබ්බම්පී'ති අත්ථො, අන්තොසීමාය හි හත්ථික්ඛන්ධා
දිසවිඤ්ඤාණකෙසු නිසින්නො 'පි හි සො සීමට්ඨොව හොති, බද්ධා
ය සීමාය'ති ඉදඤ්ච පකරණවසෙන උපලක්ඛණතො වුත්තං,
අබද්ධසීමාසු'පි සබ්බාසු ඨිතං තං සීමාසම්බන්ධමෙව ගච්ඡති, එක
සම්බන්ධෙන ගතත්තා රුක්ඛලතාදිතත්‍රජාතමෙව සඞ්ඛාය වු
ත්තං, තාදිසං හි ඉතො ගතන්ති වා තතො ආගතන්ති වා
වත්තුං අසක්කුණෙය්‍යං. උභොසු බද්ධසීමගාමසීමාසු උදකු
ක්ඛෙපනදීආදීසු ච තිරියංපතිතරජ්ජුදණ්ඩාදි තත්ථ කිං කා
තබ්බන්ති එත්ථ පන බද්ධසීමාය පතිට්ඨිතභාගො බද්ධසීමා ගාම
සීමාය පතිට්ඨිතභාගො ගාමසීමා තදුභයසීමට්ඨපබ්බතාදිවිය
බද්ධසීමතො උට්ඨිතවටරුක්ඛස්ස පාරොහෙ ගාමසීමාය ගාම
සීමතො උට්ඨිතවටරුක්ඛස්ස පාරොහෙ ච බද්ධසීමාය පතිට්ඨි
තෙ'පි එසෙව නයො, මූලෙ පතිට්ඨිතකාලතො පට්ඨාය හි ඉ
තො ගතං තතො ආගතන්ති වත්තුං අසක්කුණෙය්‍යතො සො
සො භාගො යථාපතිට්ඨිතසීමාසම්බන්ධමෙව ගච්ඡතී'ත්‍යාදිනා දූර
මපි විනිච්ඡිනිත්වා ආහ "උදකුක්ඛෙපනදීආදීසු'පි එසෙව නයො
තත්ථ ච විසභාගසීමාය එවං පවිට්ඨෙ සකලසීමාසොධනං සභා
ගාය පවිට්ඨෙ ඵුසිත්වා ඨිතමත්තභික්ඛුසොධනඤ්ච සබ්බං පුබ්බෙ
වුත්තනයමෙවා"'ති...... එවං අට්ඨකථාය බජ්ඣමානක්ඛණෙ
තත්ථ පණ්ණවසණ්ඨානපබ්බතාදිනො යස්ස කස්සචි අනුසාරෙන
සීමාය පමාණරහිතපදෙසානොතරණං දස්සෙත්වා බද්ධාය සී
මාය තත්ථෙව සීමට්ඨානෙ පුබ්බෙ ඨිතං පච්ඡා සඤ්ජාතං අඤ්ඤ
පදෙසතො වාතාදීහි'පි ආහරිත්වා පාතිතඤ්ච සම්බන්ධදෙසජන
නහෙතුභූතං සවිඤ්ඤාණකහත්ථිඅස්සාදයො වා හොන්තු අවි
ඤ්ඤාණකරුක්ඛලතාදයො වා සබ්බම්පි සීමාය එකසම්බන්ධෙන
ගතං තංසීමාසම්බන්ධමෙව ගච්ඡති, එවං තංසීමාසම්බන්ධමුපගතං යං
කිඤ්චි අඤ්ඤස්ස විසභාගසීමාය පථවිතලං වා තත්ථ ජාතරුක්ඛා
දීනි වා ඵුසිත්වා තිට්ඨෙය්‍ය තථා ඵුසනතො පරං තං තං භාගං
උභයසීමාසම්බන්ධං ගච්ඡති, තස්මා යෙන කෙනචි ආකාරෙන

රුක්ඛසාඛාපාරොහරජ්ජුසෙත්වාදීනං තථා ඵුසනමෙව බද්ධාබ
ද්ධසීමානං සම්බන්ධදොසජනනස්ස හෙතූ'ති නිද්දිට්ඨං හොති, තෙ
නෙව අට්ඨකථාචරියා "බහිපතිට්ඨිතභාවො නාසෙතබ්බො"'ත්‍යා
දිනා සම්බන්ධදොසවියොජනොපදෙසමදංසු, ටීකායච "න ඔත
රති" 'ත්‍යාදිවසෙන පාඨවිවරණමාරභිත්වා අනුක්කමෙන බද්ධා
ය සීමාය'ති ඉදඹ පකරණවසෙන උපලක්ඛණතො වුත්තං
අබද්ධසීමාසු'පි සබ්බාසු ඨිතං තං සීමාසංඛමෙව ගච්ඡති" 'ත්‍යා
දිනා බද්ධසීමාධිකාරෙ අට්ඨකථානයෙන සබ්බං බද්ධායවා හොතු
අබද්ධාය වා සීමාය ජාතස්ස යස්සකස්සචි සවිඤ්ඤාණකාවිඤ්ඤා
ණකස්ස තං සීමසංඛ්‍යූපගමනනිදස්සනෙන අබද්ධසීමාධිකාරෙ
අට්ඨකථානයස්ස සමානතං පකාසෙත්වා තදත්ථං විසෙසතො'පි
සකාරණෙන නිගමෙන්තො ආහ "උදකුක්ඛෙපනදීආදිසු'පි එ
සෙව නයො තත්ථ ච විසභාගාය සීමාය එවං පවිට්ඨෙ සකලසී
මාසොධනං සභාගාය පවිට්ඨෙ ඵුසිත්වා ඨිතමත්තභික්ඛුසොධ
නං ච සබ්බං පුබ්බෙ වුත්තනයමෙවා" 'ති— එවමිහ බද්ධසීමා
ධිකාරෙ අට්ඨකථානයෙන සංසන්දෙත්වා අබද්ධසීමානං සම්භෙද
සම්භෙදස්ස විභාවනමුඛෙනා'පි උදකුක්ඛෙපසීමාය විසභාග
බද්ධාබද්ධසීමානං රුක්ඛසාඛාපාරොහරජ්ජුසෙතුආදීහි සම්බන්ධ
ස්සවුත්තිත්තා යථාවුත්ත සෙතුනො අගාමභාවො ච, තස්මිං
සම්බන්ධෙ සති පච්ඡා උදකුක්ඛෙපසීමුප්පත්ති ච, තංසම්බන්ධ
ගාමසීමං අසොධෙත්වා තස්සං උදකුක්ඛෙපසීමාය කතකම්ම
කොපොචා'ති එවමාදයො'පි විසෙසා තෙහි තෙහි පරියායෙහි
පකාසිතා'ති වෙදිතබ්බා—

බද්ධාබද්ධාසු සීමාසු අනුඤ්ඤාතාසු තාදිනා,
ඡබ්බග්ගියාව තෙ භික්ඛූ බද්ධසීමාය අත්තනො—

පරෙසං සීමසම්භෙදං කරොන්තාජ්ඣොත්තරන්ති ච,
භික්ඛු භගවතො එතමත්ථමාරොචයුං තදා—

භගවා භික්ඛවෙ සීමා යෙසං පඨමසම්මතා,
ධම්මිකං තං අකුප්පච කම්මං ඨානාරහං තථා—

යෙහි සම්මන්නිතා පච්ඡා තං කම්මං හි අධම්මිකං,
අධම්මත්තාව කුප්පඤ්ච අඨානාරහකං සියා—

නෙවසම්භින්දිතබ්බාව තස්මා පඨමසම්මතා,
යො සම්භින්දෙය්‍ය අපත්තිදුක්කටස්සා'ති වුත්ති෴

ඉමමෙවනයං අජ්ඣොත්ථරන්තානම්පි දෙසිය,
සීමන්තරං ඨපෙත්වාන බන්ධිතුං අනුජානථ෴

චතුන්නමප්පහොන්තං යං ඨානං භික්ඛූනමාසිතුං,
මිස්සීකරොන්තා සීමාය සීමං සම්භින්දන්ති'ති ච෴

යස්සං සක්කොන්ති චතුරො ආසිතුං භික්ඛවො තතො,
උඩං උපඩ්ඪං සබ්බං වා අජ්ඣොත්ථරණන්ති ච෴

සිඞ්ඝත්තා බද්ධසීමානං ද්වින්නම්පි සඞ්කරං,
වජ්ජෙන්තා එවමාහංසු ධම්මසඞ්ගාහකා පුරා෴

වට්ටරුක්ඛො සචෙ හොති ඛණ්ඩසීමඞ්ගණෙ තහිං,
සාඛා වා තස්ස පාරොහො මහාසීමං ඵුසෙ යතො෴

සොධෙත්වා වා මහාසීමං සම්බන්ධං වා විජින්දිය,
ඛණ්ඩසීමඞ්ගණෙ කම්මං කාතබ්බං ඉති භික්ඛුහි෴

සීමාවිසොධනං එත්ථ මහාසීමට්ඨභික්ඛුනං,
නයනං හත්ථපාසං වා කරණං බහි වා තතො෴

මහාසීමාය කම්මස්මිං කරොන්තෙ'පි අයං නයො,
සන්ත තත්‍රට්ඨරුක්ඛස්ස ඛණ්ඩසීමාය බන්ධනෙ෴

සාඛාය තු මහාසීමමනාහච්චඨිතාය යො,
ආරූළ්හො හොති සො භික්ඛු හත්ථපාසං නයෙ තතො෴

සචෙ'පි මාළකෙ කම්මෙ කරොන්තෙ භික්ඛුමාළකං,
නිසීදති පවිට්ඨාය සාඛාය කාසගාය යො෴

කිඤ්චා'පි ඛණ්ඩසීමාය නිසින්නොවිය දිස්සති,
මහාසීමට්ඨසාඛාය නිසින්නත්තාව වට්ටති෴

පාදා වා භික්ඛුනො තස්ස නිවත්ථපාරුතානි වා,
භූමිං ඵුසන්ති චෙ තත්ථ කම්මං කාතුං න වට්ටති෴

පාදෙ පන නිවත්ථං වා පාරුතංවුක්ඛිපාපිය,
කම්මං කාතබ්බමෙවා'ති නිද්දිට්ඨං මාළකෙ තහිං—

පුරිමම්හි මහාසීමං අඵුසිත්වා ඨිතෙ නයෙ,
පාදාදිමුක්ඛිපාපෙත්වා කම්මං කාතුං න වට්ටති—

යස්මා ච සකසීමාය හත්ථපාසං විහාය සො,
නිසින්නො භික්ඛු සෙසානං කම්මං වග්ගං කරෙ තතො

හත්ථපාසංව නෙතබ්බො කම්මකාරකභික්ඛුනං,
ඉච්චාහට්ඨකථායන්තු ටීකාසංවණ්ණනා කථං—

පාරොහානොපථම්භෙන ගන්තුං දූරං සමත්ථතා,
හොති සාඛාය තස්මා සො වටරුක්ඛොව දස්සිතො—

සබ්බරුක්ඛලතාදීනං සම්බන්ධො'පි න වට්ටති,
තෙනෙව නාවා සෙතූනං පටික්ඛිත්තංව බන්ධනං—

ආසන්නගාමසීමාය ඵුසනෙ කිඤ්චිදොසතං,
අවත්වා බද්ධසීමාය වුත්තාඵුසනදොසතා—

ගාමොව නිස්සයො බද්ධසීමායුප්පත්තියා තතො,
නිස්සයනිස්සිතත්තෙන නත්ථි දොසො'ති ඊරිතො—

යදිතාසම්පි සම්බන්ධෙ භවෙ දොසො කථං තහිං,
ගාමම්හි බද්ධසීමායො සම්මන්නන්ති විචක්ඛණා—

යස්සා හි යායසීමාය සද්ධිං සම්බන්ධනං යදි,
දොසො භවෙය්‍ය තං තත්ථ බන්ධිතුං නෙව වට්ටති—

බද්ධසීමොදකුක්ඛෙපසීමාසු බන්ධනං විය,
බද්ධසීමාය ඉච්චාදිඨානානි'පි උදාහරුං—

උදකුක්ඛෙපසීමට්ඨකථායං දස්සිතස්ස ච,
නදියං ජාතරුක්ඛස්ස සාඛාපාරොහමාදයො—

බහිත්තීරම්හි නදියා සචෙ හොන්ති පතිට්ඨිතා,
බද්ධසීමාය ගාමෙවා තථාදිනා දස්සිතෙ නයෙ—

අනිස්සයභූතබද්ධගාමාදීහෙව දස්සිතො,
උදකුක්ඛෙපසීමාය සම්බන්ධො ඉති කිත්තනං

න කිත්තයිංසු නදියා නිස්සයාය පනත්ථතො,
දෙසනත්තං උදකුක්ඛෙපසීමාය බන්ධනෙ සති

පටික්ඛිපිත්වා සම්බුද්ධො සීමාසම්භෙදදායකං,
සීමානමන්තරං දත්වා යෙනානුඤ්ඤාසි බන්ධිතුං

සුත්තානානෙන සීමානං ඵුසිත්වා තිට්ඨනං යතො,
න වට්ටතීති තතො පච්ඡා බද්ධායාති අසීමතං

දූරට්ඨානම්පි සීමානං නිද්දිට්ඨො පාළිමුත්තකො,
දෙසො සඞ්ඝායතෙ පච්ඡා රුක්ඛසාඛාදිබන්ධනා

සොධෙත්වා කරණීයෙසෙව විධානෙන පකිත්තිතො,
සො අඤ්ඤො සුට්ඨු පුබ්බෙව බද්ධානට්ඨකථානයෙ

බුද්ධමතඤ්ඤූථෙරෙහි ධම්මසඞ්ගාහකාදිහි,
සීමානං ඵුසනං එකරුක්ඛාදීහි න වට්ටති

ඉති නිවාරිතො සීමාසම්භෙදෙ බන්ධනක්ඛණෙ,
පටික්ඛිත්තස්ස දෙසස්ස අකප්පියානුලොමතො

අයං ඛො පන සම්බන්ධදෙසො අට්ඨකථානයෙ,
පුබ්බෙව සුට්ඨුබද්ධානං වුත්තො සුත්තානුලොමතො

තෙනෙව සො අසීමත්තං බජ්ඣමානක්ඛණෙපිව,
පාපෙතුං නෙව සක්කොති පච්ඡා රුක්ඛාදිබන්ධනා

තස්මා රුක්ඛාදිසම්බන්ධෙ අපනීතක්ඛණෙ පන,
සීමා පාකතිකා හොන්ති සබ්බකම්මාරහා තතො

යථා සම්බන්ධදෙසොයං පච්ඡාජාතො න වට්ටති,
බජ්ඣමානක්ඛණෙ සඞ්ඝෙන බන්ධිතුම්පි න වට්ටති

බහිට්ඨකාව කාතබ්බා ඡින්දිත්වා'ති මිනා'පි ච,
විසභාගානසීමානං සම්බන්ධො සො පකාසිතො

සම්බන්ධෙ සති එකිස්සං කරොන්තෙනාපිතරං පන,
අසොධෙත්වා කතං කම්මං කුප්පතී'ති පටික්ඛිපි

තෙනෙව උදකුක්ඛෙපසීමාසංවණ්ණනාය'පි,
නදියා බහිතීරම්හි බද්ධසීමාය වා'ති ච.

කොට්ටෙත්වා ඛාණුකං තීරෙ බද්ධනාවාය'ත්‍යාදි ච,
සචෙ'පි සෙතු වා සෙතුපාදා තීරෙ ඨිතා'ති ච.

එසු නයෙසු උප්පන්නා උදකුක්ඛෙපසඤ්ඤිතා,
විසභාගා'පි සා සීමා සන්ති සාබාදිබන්ධනෙ.

තෙනෙව කම්මකරණං පටික්ඛිපිය නිද්දිසුං
සීමං වා සොධයිත්වාන කාතබ්බ'න්ති පුරාතනා.

විසභාගාසු සීමාසු සාබාදිදූසනං ඉති,
වුත්තං සඞ්කරදොසස්ස කාරණත්තෙන තඤ්ඤුහි.

බද්ධසීමානයෙ ඨත්වා ඉච්චෙවං සඞ්කරං බ්‍රවුං,
අබද්ධානම්පි සීමානං ටීකාකාරා විචක්ඛණා.

සුත්තාසුත්තානුලොමාදිවිනයෙහි නයෙහි තං,
සාධෙන්තා එවමාහංසු තස්මිං සංවණ්ණනානයෙ.

අනුජානාමි'ත්‍යාදීහි සීමාසම්මනනනං මුනි,
ගාමසීමායමෙවාහ තෙන තාසං සභාගතා.

ගාමොව නිස්සයො බද්ධසීමා හි නිස්සිතා තතො,
සුත්තතො එව සිද්ධායං සම්බන්ධස්ස අදොසතා.

සභාගානං හි සම්බන්ධො පච්ඡාජාතො'පි දොසතං,
න ජනෙති අනුඤ්ඤාතසුත්තස්ස අනුලොමතො.

සත්තබ්භන්තරසීමාය අරඤ්ඤං නිස්සයං තථා,
නදී ච උදකුක්ඛෙපනිස්සයා'ති පකාසිතා.

යථාවුත්තනයෙනානුඤ්ඤාතසුත්තවසා ඉමා,
සීමායො නෙව දොසත්තං යන්ති නිස්සයනිස්සිතා.

උපපත්තිබලෙන පච්ඡාජාතො'පි තාසු සඞ්කරො,
සුත්තාසුත්තානුලොමෙහි න දොසො'ති පකාසිතො.

තෙනෙව විසභාගානං දස්සෙත්වා'පි ච සඞ්කරං,
නිස්සයනිස්සිතානං තං සභාගානං න දස්සයුං.

න කෙවලං න දෙසෙසුං අත්ථො සො හි සඞ්කරෙ,
පාළිඅට්ඨකථාදීසු ඤාපිතොව අදෙසතො෴

පාළියං හි නිමිත්තානි අනුඤ්ඤාතානි තෙසු ච,
රුක්ඛාදිවඩ්ඪණෙනා'පි දෙසාභාවොව ඤාපිතො෴

තියොජනපරං සීමං බන්ධිතුං අනුජානතා,
සමන්තා පරියන්තෙසු ගාමසීමපරම්පරා෴

නානාරුක්ඛලතාගුම්බාදියි බන්ධා'පි එකතො,
සොධෙතබ්බා'ති නො වුත්තා සීමාසම්මන්නනක්ඛණෙ.

එකාබද්ධා සභාගා තා ගාමසීමාදයො පන,
සොධෙතබ්බා භවෙය්‍යුං චෙ අබද්ධත්තා තථා පුරෙ෴

ගාමාරඤ්ඤනදීසින්ධු ආදයො අවිසොධිය,
කතකම්මානි කුප්පන්ති ඉති ආපජ්ජතෙ තතො෴

සඞ්ගීතිකාලතො පච්ඡා යාවඅජ්ජතනා පන,
නුපසම්පන්නසංකා ච සබ්බෙසං දුන්නිවාරියා෴

පසඞ්ගො සො අනිට්ඨස්ස න හොති විනයානුගො,
නිද්දොසත්තා සභාගානං සීමානං එකබන්ධනෙ෴

සම්බන්ධෙ විසභාගානං සති තං අවිසොධිය,
කතත්තා නුපසම්පන්නසඞ්කාදි දුන්නිවාරියා෴

දුවින්නං බද්ධසීමානං සම්බන්ධො සො නවට්ටති
වුත්තොපචාරෙ තෙනෙව සජාතීයානමන්තරෙ෴

නිස්සයභෙදතො චෙව සභාවභෙදතො'පි ච
භින්නාව විසභාගා තා සීමායො හි විජාතිකා෴

තස්මා ච අන්තරා තාසං අවත්වා උපචාරකං,
සජාතිකානංයෙවන්තො වුත්තො සො විනයඤ්ඤුහි෴

සචෙච්ඡින්නම්පි සීමානං එකො රුක්ඛො නිමිත්තතං,
යාති සො අභිවඩ්ඪන්තො කරෙය්‍ය සීමසඞ්කරං෴

තස්මා වඩ්ඪණකො රුක්ඛො නිමිත්තං න කරෙ ඉති,
එතෙන විසභාගානං බද්ධසීමානමීරිතං෴

සභාගත්තං හි සීමානං නිද්දෙසභාවකාරණං,
විසභාගත්තනං තාසං සම්බන්ධදෙසකාරණං.

අයං සම්බන්ධදෙසො තු පච්චෙතබ්බො විභාවිහි,
අට්ඨකථාය වචනප්පමාණෙනා'ති භාසිතො.

සබ්බත්ථ විනයෙ නෙව සක්කා යුත්ත්‍යාදි ඤාතවෙ
කස්මා'ති සම්මාසම්බුද්ධගොචරත්තා'ති දීපිතං.

බජ්ඣමානා හි සීමා සා පමාණරහිතං දිසං,
නෙවොතරති බද්ධාය ජාතං යං කිඤ්චි කත්ථචි.

එකසම්බන්ධතො යාතං තං සීමාසංඛමෙව තං
ගච්ඡතී'ති ච දස්සෙත්වා තම්හි අට්ඨකථානයෙ.

සචෙ උග්ගච්ඡතෙ අන්තොසීමතො පබ්බතො තහිං,
ඨිතො තපොධනො නෙය්‍යො හත්ථපාසම්හි'ති ච.

ඉද්ධියා පබ්බතස්සන්තො පවිට්ඨො'පි අයං නයො,
ඉච්චාහ ටීකාය චා'පි ජාතං යංකිඤ්චි'ත්‍යාදිනං.

අත්ථසංවණ්ණනං කත්තුමාරභිත්වා අනුක්කමා,
නිට්ඨිතායුපරිජ්ජාතං සීමායං විජ්ජමානකං.

පුබ්බෙ ඨිතව පච්ඡා වා සඤ්ජාතං පතිතං ච යං,
සවිඤ්ඤාණමවිඤ්ඤාණසබ්බං 'ත්‍යත්ථො'ති වත්ව'පි.

අන්තොසීමාය හි හත්ථික්ඛන්ධාදිසවාසිනො'පි ච,
භික්ඛු සීමට්ඨකො වා'ති ආහ වත්වා ච සො සුධී.

බද්ධාය සීමායා'තීදං ච සා පකරණස්ස හි,
උපලක්ඛණතො වුත්තං අබද්ධාසු'පි තං තථා.

සීමාසු ජාතං තංසීමාසංඛංව ගච්ඡතෙ තතො,
එකසම්බන්ධතො යාතං ඉති රුක්ඛලතාදිකං.

තත්‍ර ජාතංව සන්ධාය වුත්තං'ත්‍යට්ඨකථානයෙ,
දස්සෙත්වාන තහිං අත්ථවිසෙසම්පි අභාසථ.

ඉතො ගතං'ති වා වත්තුං තතො වා ආගතං'ති ච,
අසක්කුණෙය්‍යදණ්ඩාදි තිරියං පතිතං තහිං.

බද්ධගාමාදිසීමාසු දකුක්ඛෙපනදීසු ච,
තත්ථ කිං කරණීයන්ති වත්වා එත්ථපනා'ති ච—

බද්ධසීමාය පතිතො භාගො තංසීමනාමකො,
ගාමසීමාය භාගො ච ගාමසීමාව හොති සො—

පතිතෙසුදකුක්ඛෙපසීමාදිසු'පයං නයො,
ඉච්චාහොභයසීමට්ඨපබ්බතාදි වි සා'ති ච—

ගාමම්හි පතමානස්ස දණ්ඩස්ස සුකරං යතො,
පතනං බද්ධසීමාය දකුක්ඛෙපනදීසු ච—

ඉච්චෙවං සුකරත්තංව පතනෙ පරිකප්පිය,
සීමායො බද්ධගාමොදකුක්ඛෙපනදියොදිතා—

ඉමිනා වෙ'පි සීමායො ඵුසිත්වාන ඨිතස්ස හි,
සෙතුදණ්ඩාදිනො විද්ධභාවො අධා සමීරිතො—

සීමාය නිග්ගතා රුක්ඛපාරොහා යාව තිට්ඨරෙ,
අනාහච්ච පරං සීමං තාව තෙ පුරිමට්ඨකා—

අයං බනත්ති'ති අම්හාකං ටීකායාචරියො වදං
දූරං'පට්ඨකථාපාඨං විනිච්ඡිනිය බුද්ධිමා—

ආකාසට්ඨො හි සබ්බො'පි සාඛාපාරොහආදිකො,
අනාහච්ච ඨිතො යස්මා පරංසීමං තතොව සො—

සීමායාගතභාවංව අපහාය ඨිතො සියා,
තස්මාව පුරිමට්ඨත්තං න ජහාති'ති ආහ සො—

පුනා'පි උදකුක්ඛෙපනද්‍යාදිසු'පයං නයො,
තත්ථා'පි විසභාගායාගතෙ සකලසොධනං—

සභාගායාගතෙ ඵුට්ඨභිත්තුම්මත්තස්ස සොධනං
පුබ්බෙ වුත්තනයෙනෙව සබ්බමෙව ච වෙදියං—

ඉච්චාහ සීමාලංකාරසඞ්ගහෙ'පි ඉමං නයං,
"අඤ්ඤාසීමන්තරං තස්මිං ගතෙ සො හොති සඞ්කරො",

ඉතිවත්වාන සීමාය ජාතරුක්ඛාදිනො තතො,
අඤ්ඤසීමාය ඵුසනං සඞ්කරො'ති සමබ්‍රවී—

උද්ධටො හි සො පාදො සෙතුගාමො'තිවාදිනා,
තදත්ථං නෙව සාධෙති යස්මා සො පතිතො තතො.

වුත්තො සඞ්කරදොසො'පි තෙනෙවස්මිං විනිච්ඡයෙ,
නිට්ඨං ගන්තබ්බමෙවා'ති චින්තනීයං පුනප්පුනන්ති.

පාළිං තදත්ථම්පි අට්ඨකථාසු ටීකා
සංවණ්ණනාදිසුදිතං අනතික්කමන්තො,
දොසං අදොසම්පි සීමගතං සුඛෙන
විඤ්ඤාපනාය අකරිං විනයානුලොමං.

ඉති සීමානයදප්පණෙ

බද්ධසීමාසරූපසම්භෙදප්පකාසනො නාම

තතියො පරිච්ඡෙදො.

අබද්ධසීමසම්භෙදසම්භෙදන්තු ඉතො පරං,
වක්ඛාමහං සමාසෙන සොතූනං පාටවාවහං—

පාළියං හි අසම්මතාය භික්ඛවෙ අට්ඨපිතාය යං ගාමං වා නිගමං වා උපනිස්සාය විහරති'ත්‍යාදිනා ච අගාමකෙ චෙ භික්ඛවෙ අරඤ්ඤෙ සමන්තා සත්තබ්භන්තරා'ත්‍යාදිනා ච, නදියා වා භික්ඛවෙ සමුද්දෙ වා ජාතස්සරෙ වා යං මජ්ඣිමස්ස පුරිසස්ස සමන්තා උදකුක්ඛෙපා'ත්‍යාදිනා වා'ති ඉමෙහි සුත්තෙහි නිද්දිසිතෙන නයෙන අනුක්කමෙන ගාමසත්තබ්භන්තරොදකුක්ඛෙපසීමා අනුඤ්ඤාතා—තදට්ඨකථායං අට්ඨපිතාය'ති අපරිච්ඡින්නාය—පෙ—සො පදෙසො අප්පො වා හොතු මහන්තො වා ගාමසීමාත්වෙව සංඛ්‍යං ගච්ඡති නගරනිගමසීමාසු'පි එසෙව නයො, යම්පි එකස්මිංයෙව ගාමක්ඛෙත්තෙ එකං පදෙසං අයං විසුං ගාමො හොතූ'ති පරිච්ඡින්දිත්වා රාජා කස්සචි දෙති සො'පි විසුංගාමසීමා හොතියෙව තස්මා සා ච ඉතරා ච පකතිගාමනගරනිගමසීමා බද්ධසීමාසදිසායෙව හොන්ති'ත්‍යාදිනා නිද්දිට්ඨනයෙන තාසු තීසු ගාමසත්තබ්භන්තරොදකුක්ඛෙපසංඛාතාසු අබද්ධසීමාසු පකතිගාමනගරනිගමසීමානඤ්චෙව රඤ්ඤා පරිච්ඡින්දිත්වා යස්ස කස්සචි දින්නවිසුංගාමසීමාය ච බද්ධසීමාසු විය සබ්බකම්මාරහත්තෙන සීමත්තමත්තමෙවවුත්තං, න ච තාසං ලොකවොහාරසිද්ධානං ගාමනගරනිගමසීමානං අඤ්ඤගාමනගරනිගමසීමාහි සද්ධිං වා නදිසමුද්දජාතස්සරඅරඤ්ඤසීමාහි සද්ධිං වා එකසම්බන්ධදොසො වුත්තො—හොතු විමතිවිනොදනිටීකාපාඨමුද්ධරිත්වා ච වුත්තොයෙවායමත්ථො දීපනීකාරස්ස අත්ථවිවරණදිදොසදස්සනාධිකාරෙ, "යා පනෙතා ලොකවොහාරසිද්ධා ගාමඅරඤ්ඤනදිසමුද්දජාතස්සරසීමා පවත්තා අඤ්ඤමඤ්ඤං රුක්ඛාදිසම්බන්ධෙන'පි සම්භෙදදොසං නාපජ්ජන්ති—පෙ—තෙනෙව අට්ඨකථායං තාසං අඤ්ඤමඤ්ඤං කත්ථචි සම්භෙදනයො න දස්සිතො සාසනවොහාරසිද්ධාහෙව දස්සිතො'ති ආදිනා තෙන තාසං ලොකවොහාරසිද්ධානං ගාමසීමාදීනං අඤ්ඤෙහි ගාමාදීහි අරඤ්ඤනදිසමුද්දජාතස්සරෙහි වා සද්ධිං රුක්ඛසාඛාදිසම්බන්ධෙ සති'පි නත්ථි සීමාසම්භෙදදොසො, යදෙත්තා ලොකවොහාරසිද්ධා ගාමනගරසීමාදයො අඤ්ඤායි අත්තනො නිස්සිතවිරහිතායි උදකුක්ඛෙපසත්තබ්භන්තරසංඛාතාහි සාසනවොහාරසිද්ධාහි සීමාහි සද්ධිං රුක්ඛසාඛාපාරොහාදිසම්බන්ධමාපජ්ජන්තුං තදා තා සීමායො සම්භෙද

දොසදුට්ඨාහොන්ති, අයමෙත්ථ අට්ඨකථානයෙ ඨත්වා ටීකාචරි
යෙන, "තෙනෙව අට්ඨකථායං තාසං කාචි සම්භෙදනයො න
දස්සිතො සාසනවොහාරසිද්ධොහෙව දස්සිතො"'ති සාවධාරණං
කත්වා නිද්දිට්ඨො, නචෙතාසං ගාමනිගමාදීනං සත්තබ්භන්තරූ
දකුක්ඛෙපානං විය පාළිඅට්ඨකථාදීසු සීමන්තරිකා විධානමපි
දස්සිතං, තස්මා නත්ථෙවෙතාසං අඤ්ඤමඤ්ඤසභාගානං පක
තිගාමාදීනං ගාමන්තරද්ධි වා අරඤ්ඤනදිසමුද්දජාතස්සරෙ
හි වා රුක්ඛසාඛාදිසම්බන්ධෙ සති'පි සීමාසම්භෙදදොසො'ති ද
ට්ඨබ්බා ~~~~ ගාමසත්තබ්භන්තරොදකුක්ඛෙපනාමිකා තිස්සො
'පි සීමා යො භගවතා "සමානසංවාසා එකූපොසථා"'ති දෙසිතා
අට්ඨකථායච, "සා ච ඉතරා ච ගාමනගරනිගමසීමා බද්ධසීමසදි
සා එව හොන්ති කෙවලං පන තිචීවරවිප්පවාසපරිහාරං න
ලභන්ති"'තිච "විඤ්ඣාටවිසදිසෙ අරඤ්ඤෙ භික්ඛුවසති අථ
ස්ස ඨිතොකාසතො සමන්තා සත්තබ්භන්තරා සමානසංවාසකසීමා
'ති අයෙත්ථ අයං සීමා තිචීවරවිප්පවාස පරිහාරම්පි ලභති"'ති
ච, "අයං තෙසු නදීආදීසු උදකුක්ඛෙපපරිච්ඡින්නා සීමා සමා
නසංවාසාචෙව එකූපොසථාචා"'තිච, ඉමෙහි කිඤ්චාපි කම්මසං
සිද්ධිසදිසත්තෙන බද්ධසීමාසදිසා'තිවුත්තා, තථා'පි තාසං සත්ත
බ්භන්තරූදකුක්ඛෙපසංඛාතානං තින්නං අබද්ධසීමානං බද්ධසී
මාහිචෙව අබද්ධපකතිගාමනගරනිගමසීමාහි ච, උප්පත්ති
විනාසසීමන්තරිකාපමාණට්ඨානාදීහි සබ්බසො විසදිසතා දට්
ඨබ්බා ~~~~ ~~~~ කථංතාසං උප්පත්තිවිනාසවිසදිසතා'ති බද්ධසීමා
භගවතො ආණං අනතික්කමිත්වා බන්ධනෙනෙව උප්පජ්ජති
තෙනවුත්තං අට්ඨකථායංනිමිත්තකිත්තනානන්තරං වුත්තාය සුණාතු මෙ
භන්තෙ සංඝො'ති ආදිකාය කම්මවාචාය සීමා බන්ධිතබ්බා කම්මවාචා පරි
යොසානෙයෙව නිමිත්තානි බහිකත්වා හෙට්ඨා පඨවිසන්ධාරකඋදකපරිය
න්තං කත්වා සීමා ගතා හොති'ති,එවං උප්පන්නා ච පනෙසා සීමා
භගවතා ව අනුඤ්ඤාතසමූහනනකම්මවසෙන විනස්සති, තථා
නුඤ්ඤාතනයෙන සමූහනනකම්මං අකරෙය්‍යුං සාසනන්ත
රධානකාලපරියන්තමෙව ඨත්වා විනස්සති, වුත්තං හි අට්ඨක
ථායං අයං හි සීමානාම කම්මවාචාය වා අසීමා හොති සාසනන්තරධානෙ
නවා'ති ~~~~ අබද්ධසත්තබ්භන්තරූදකුක්ඛෙපසීමායො පන අර
ඤ්ඤෙ නදීආදීසු ච ඨිතානං භික්ඛූනං කම්මකරණිච්ඡාය සති
යෙව වුත්තනයෙන සත්තබ්භන්තරොදකුක්ඛෙපපරිච්ඡෙදෙන
උප්පජ්ජන්තිචෙව කම්මකරණිච්ඡාය විගමෙ විනස්සන්ති ච,

තෙනෙව අට්ඨකථාය ච විසඞ්ඝාටවිසදියෙ අරඤ්ඤෙ භික්ඛු වසන්ති අථ
ස්ස සීතොකාසතො සමන්තා සත්තබ්භන්තරා සමානසංවාසකසීමා'ති අ
ත්ථො 'තිච, යථා අක්ඛධුත්තා දාරුගුළං ඛිපන්ති එවං උදකං වා වාලි
කං වා හත්ථෙන ගහෙත්වා ථාමමජ්ඣිමෙන පුරිසෙන සබ්බථාමෙන
ඛිපිතබ්බං යත්ථ එවං ඛිත්තං උදකං වා වාලිකං වා පතති අයමෙකො උද
කුක්ඛෙපො'තිආදි ච වුත්තං, විමතිවිනොදනිටීකායං අට්ඨකථා
පාඨවිවරණවසෙන "අථස්ස සීතොකාසතො'ති අස්ස භික්ඛු
නො සීතොකාසතො සචෙ'පි භික්ඛුසහස්සං තිට්ඨති තස්ස සී
තොකාසස්ස බාහිරන්තතො පට්ඨාය භික්ඛූනං වග්ගකම්මපරි
හාරත්ථං සීමාපෙක්ඛාය උප්පන්නාය තාය සහ සයමෙව ජා
තා සත්තබ්භන්තරසීමා සමානසංවාසකා'ති අධිප්පායො, යත්ථ
පන ඛුද්දකෙ අරඤ්ඤෙ මහන්තෙහි වා භික්ඛූහි පරිපුණ්ණත්
තාය වග්ගකම්මසඞ්කාභාවෙන සත්තබ්භන්තරසීමාපෙක්ඛා
නත්ථි තත්ථ සත්තබ්භන්තරසීමා න උප්පජ්ජති කෙවලාරඤ්ඤ
සීමායමෙව තත්ථ සඞ්ඝෙන කම්මං කාතබ්බං නදිආදීසු'පි එසෙ
ව නයො" 'ති වත්වා, පුන අට්ඨකථං නිද්දිසන්තො "වක්ඛති හි ස
චෙ නදී නාතිදීඝා හොති පභවතො පට්ඨාය යාවමුඛද්වාරා ස
බ්බත්ථ සඞ්ඝො නිසීදති උදකුක්ඛෙපසීමාකම්මං නත්ථී'ති ආදි, ඉමි
නා එව වචනෙන වග්ගකම්මපරිහාරත්ථං සීමාපෙක්ඛාය සති
එව සත්තබ්භන්තරඋදකුක්ඛෙපසීමා උප්පජ්ජන්ති නාසතී'ති
දට්ඨබ්බං" ඉති ච, "තස්මා යථාවුත්තාය සීමාපෙක්ඛාවසෙනෙව
තාසං සත්තබ්භන්තරඋදකුක්ඛෙපසීමානං උප්පත්ති තබ්බිග
මෙන විනාසො ච ගහෙතබ්බො" 'ත්‍යාදිච ආහ ~

එවං බද්ධාබද්ධසීමානං උප්පත්තිවිනාසෙසු
විසදිසතා දට්ඨබ්බා ~

කථං සීමන්තරිකාවිසදිසතා'ති, භගවතා සීමන්තරිකානුජාන
නසුත්තෙ සීමන්තරිකා නාමමත්තෙන නිද්දිට්ඨා න පමාණදස්ස
නෙන, තථා'පි තෙන සුත්තෙන බුද්ධමතඤ්ඤූනො අට්ඨකථාච
රියා බද්ධසීමානං පමාණිතො එත්තිකා සීමන්තරිකා'ති නියමෙ
ත්වා තෙනෙව සුත්තසාමත්ථියෙන අබද්ධසීමානං එත්තකප්පමා
ණ'න්ති සීමන්තරිකායො පරිච්ඡින්දිංසු, තෙනෙව මහාඅට්ඨකථායං,
"පච්ඡිමකොටියා හත්ථමත්තා සීමන්තරිකා ඨපෙතබ්බා" කුරු
න්දියං "විදත්ථිමත්තා'පි" මහාපච්චරියං "චතුරඞ්ගුලමත්තා'පි ච

ට්ඨාතී"'ති වුත්තං, "එකො රුක්ඛො'පි ච ද්වින්නං සීමානං නිමි
ත්තං හොති සො පන වඩ්ඪන්තො සීමසඞ්කරං කරොති තස්මා
න කාතබ්බො"'ති ච ආහ, සචෙ පන සීමන්තරිකං අට්ඨපෙත්වා ස
ම්භින්දනජ්ඣොත්ථරණවසෙන වා දූරට්ඨසීමානං රුක්ඛසාඛාදීහි
අඤ්ඤමඤ්ඤඵුසනෙන අව්‍යවධානතෙත සති වා සීමං බන්ධි
යතුං, යෙසං භික්ඛවෙ සීමා පච්ඡා සම්මතා 'ත්‍යාදිසුත්තෙන
සා පච්ඡාබද්ධසීමා අසීමත්තං යාති, තත්ථ බන්ධන්තා ච භික්ඛූ දු
ක්කටං ආපජ්ජන්ති, විමතිවිනොදනීටීකායම්පි "සීමන්තරිකං
අට්ඨපෙත්වා'ති ආදිනා සම්භෙදජ්ඣොත්ථරණං කත්වා බද්ධසීමා'පි
අඤ්ඤමඤ්ඤං ඵුසාපෙත්වා අව්‍යවධානෙන බද්ධසීමා'පි අසීමා එ
වා'ති දස්සෙති තස්මා එකඞ්ගුලමත්තා'පි සීමන්තරිකා වට්ට
ති එව සා පන දුබ්බොධා'ති අට්ඨකථාසු චතුරඞ්ගුලාධිකා වුත්තා
'ති දට්ඨබ්බං"ඉති ආහ, මාතිකට්ඨකථාය ලීනත්ථප්පකාසනියා
විනයත්ථමඤ්ජූසාය'පි වුත්තං "සීමන්තරිකා පච්ඡිමකොටියා
චතුරඞ්ගුලප්පමාණා'පි වට්ටතී"'ති~~~ අබද්ධසීමානං පන සීමන්ත
රිකාවිධානමාරබ්භ අට්ඨකථායං "සචෙ ද්වෙ සඞ්ඝා විසුං විනයකම්මානි
කරොන්ති ද්වින්නං සත්තබ්භන්තරානං අන්තරෙ අඤ්ඤං එකං සත්තබ්භන්තරං
උපචාරත්ථාය ඨපෙතබ්බං ඉති ච, සචෙ පනෙත්ථ බහූ භික්ඛූ විසුං විසුං ක
ම්මං කරොන්ති සබ්බෙසං අත්තනො ච අඤ්ඤෙසඤ්ච උදකුක්ඛෙපපරිච්ඡෙ
දස්ස අන්තරා අඤ්ඤො උදකුක්ඛෙපො සීමන්තරිකත්ථාය ඨපෙතබ්බො
තතො අධිකං වට්ටති එව ඌනකං පන න වට්ටති'ති වුත්තං ඉති ච
ආහ~~~ යථා වුත්තානඤ්ච බද්ධාබද්ධසීමානං අන්තරිකාපමාණං ම
හාසමුද්දෙ ඔරපාරතීරානි විය දූරතරං, සචෙ'පි භික්ඛුසහස්සං
සතසහස්සං තතොඅධිකං වා කම්මකරණිච්ඡාය අරඤ්ඤෙ
නදීආදීසු ච තිට්ඨති තස්ස ඨිතොකාසස්ස බාහිරන්තතො පට්ඨා
ය සත්තබ්භන්තරපරිච්ඡෙදෙ උදකුක්ඛෙපපරිච්ඡෙදෙ ච කා
තබ්බා, තං තං සීමප්පමාණං හොති, තතො තතො පරිච්ඡි
න්නට්ඨානතො තං තදෙවපමාණං කමෙන උභින්නං සත්ත
බ්භන්තරුදකුක්ඛෙප සීමානං උපචාරත්ථාය ඨපෙතබ්බං හො
ති, වුත්තමෙතං විමතිවිනොදනියම්පි "සචෙ'පි භික්ඛුසහස්සං
තිට්ඨති තස්ස ඨිතොකාසස්ස බාහිරන්තතො පට්ඨාය~~~පෙ~~~
නදීආදීසු'පි එසෙව නයො"'ති~~~

එවං බද්ධාබද්ධසීමානමන්තරිකාසු
විසදිසතා දට්ඨබ්බා~~~

කථං පමාණවිසදිසතා'ති, සීමාපමාණඤ්හි භගවතා න භික්ඛ
වෙ අතිමහත් සීමා සම්මන්නිතබ්බා — පෙ — අනුජානාමි භි
ක්ඛවෙ තියොජනපරමං සීමං සම්මන්නිතුං'න්තිආදිනා අනුඤ්ඤා
තා, අට්ඨකථාය ච තියොජනපරමන්ති එත්ථ තියොජනං පරමං පමා
ණමෙතිස්සා'ති තියොජනපරමා, තං තියොජනපරමං, සම්මන්නන්තෙන
පන — පෙ — සචෙ හි යෙන කෙනචි පරියායෙන කෙසග්ගමත්තම්පි ති
යොජනං අතික්කාමෙති ආපත්තිං ච ආපජ්ජති සීමා ච අසීමා හොති 'ති ච,
සා හෙට්ඨිමපරිච්ඡෙදෙන සචෙ එකවීසති භික්ඛූ ගණ්හාති වට්ටති තතො
ඔරං න වට්ටති" 'ති ච බද්ධසීමානං පමාණං වුත්තං — සත්තබ්භ
න්තරුදකුක්ඛෙපසීමප්පමාණං පාළියා ආගතනයෙන අගාම
කෙ චෙ භික්ඛවෙ අරඤ්ඤෙ සමන්තා සත්තබ්භන්තරා'න්තිආදිනා
ච නදියා වා භික්ඛවෙ සමුද්දෙ වා'න්තිආදිනා ච හෙට්ඨා වුත්තමෙ
ව, තාසං අනුච්චාරණම්පි තත්ථ තත්ථෙව වුත්තානි, ආචරියබුද්ධද
ත්තත්ථෙරො'පි පාළිඅට්ඨකථානයෙ ඨත්වා හෙට්ඨාවුත්තනයෙන අ
ත්තනො විනයවිනිච්ඡයපකරණෙ තාසං උදකුක්ඛෙපසත්ත
බ්භන්තරසීමානං ඨානං උප්පත්තිං පමාණඤ්ච පරිදීපෙන්තො —

"ජාතස්සරෙ සමුද්දෙ වා නදියා වා සමන්තතො,"
"මජ්ඣිමස්සුදකුක්ඛෙපො උදකුක්ඛෙපසඤ්ඤිතො" —

"අගාමකෙ අරඤ්ඤෙ තු සත්තෙවබ්භන්තරා පන,"
"සමන්තතො අයං සීමා සත්තබ්භන්තරනාමිකා" —

"එකං අබ්භන්තරං වුත්තං අට්ඨවීසතිහත්ථකං,"
"ගුළුක්ඛෙපනයෙනෙව උදකුක්ඛෙපකා මතා"ති —

ආහ, තට්ටීකා විනයත්ථසාරසංදීපනියං "උදකුක්ඛෙපො
'ති වක්ඛමානෙන ථාමප්පමාණෙන ඛිත්තස්ස උදකස්ස වා
ලිකාය වා පතිතට්ඨානෙන පරිච්ඡින්නො අන්තොපදෙසො
යථා අක්ඛධුත්තා දාරුගුළං ඛිපන්ති එවං උදකං වා වාලි
කං වා හත්ථෙන ගහෙත්වා ථාමමජ්ඣිමෙන පුරිසෙන ස
බ්බථාමෙන ඛිපිතබ්බං යත්ථ එවං ඛිත්තං උදකං වා වාලිකං
වා පතති අයං උදකුක්ඛෙපො නාම'ති, උදකුක්ඛෙපසඤ්ඤි
තො'ති උදකුක්ඛෙපො'ති සල්ලක්ඛිතො, අගාමකෙ අරඤ්ඤෙ
'ති විඤ්ඣාටවිසදිසෙ ගාමරහිතෙ මහාරඤ්ඤෙ, සමන්තතො
සත්තෙව අබ්භන්තරා'ති අත්තනො ඨිතට්ඨානතො පරික්ඛිපිත්වා
සත්තසත්තෙව අබ්භන්තරා යස්සා සීමාය පරිච්ඡෙදො අයං

අබ්භන්තරනාමිකා සීමා නාම, ගුළක්ඛෙපනයෙනා'ති අක්ඛධුත්තානං දරුගුළක්ඛිපනාකාරෙන, උදකුක්ඛෙපකා'ති උදකුක්ඛෙපසදිසවසෙනා''ත්‍යාදිවුත්තං--

එවං බද්ධාබද්ධසීමානං
පමාණවිසදිසතා දට්ඨබ්බා--

කථං ඨානවිසදිසතා'ති, ඨානඤ්ච නාම බද්ධාබද්ධසීමානං පතිට්ඨානොකාසො, තාසු බද්ධසීමාය ඔකාසො ගාමනිගමනගරාදි, කථං විඤ්ඤායතී'ති, අට්ඨකථාය සබ්බෙ එකස්මිං ගාමක්ඛෙත්තෙ සීමං බන්ධිතුකාමා යෙ තත්ථ බද්ධසීමවිහාරා--පෙ--සබ්බෙ අඤ්ඤානි'පි ගාමක්ඛෙත්තානි අන්තො කාතුකාමා තෙසු ගාමෙසු යෙ භික්ඛූ වසන්ති තෙහි'පි ආගන්තබ්බං'ඉතිච, සීමා ච නාමෙසා න කෙවලං පථවීතලෙයෙව බද්ධා බද්ධානාම හොති අථඛො පිට්ඨිපාසාණෙ'පි කුටිගෙහෙ'පි ලෙණෙ'පි පාසාදෙ'පි පබ්බතමත්ථකෙ'පි බද්ධා බද්ධා එව හොති'ති ච වුත්තත්තා විඤ්ඤායතී'ති--සත්තබ්භන්තර සීමාය උප්පත්තිට්ඨානං අගාමකාරඤ්ඤං, උදකුක්ඛෙපසීමාය නදීසමුද්දජාතස්සරානං ජලප්පදෙසො ඨානං, දුබ්බුට්ඨිකාලෙ වා ගිම්හෙ වා නදීජාතස්සරෙසු සුක්ඛෙසු'පි සො සො සුක්ඛභූමිප්පදෙසොව ඨානං නදීජාතස්සරභාවස්ස අවිගතත්තා'ති යථාචෙකස්ස උභො ගොමහිසා අස්සු, තෙසු ගො ඉච්ඡති ථලං මහිසො ජලං නත්ථි ච ජලස්සාදො ගවස්ස ථලස්සාදො ච මහිසස්ස, ගො ථලෙ මහිසො ජලෙ'ති උභො'පි අත්තනො අත්තනො නිස්සයභූතසකසකවිසයෙයෙව අස්සාදං ලභන්ති එවං බද්ධසීමාය අඛෙත්තභූතා නදීසමුද්දජාතස්සරසංඛාත ජලප්පදෙසා උදකුක්ඛෙපසීමාය නිස්සයා හොන්ති තථා උදකුක්ඛෙපසීමාය අඛෙත්තභූතා ගාමනිගමනගරසංඛාතා ථලප්පදෙසා බද්ධසීමාය නිස්සයා හොන්ති, තෙනෙව භගවා සබ්බා භික්ඛවෙ නදී අසීමා'ත්‍යාදිනා නදීආදීනං බද්ධසීමාය අඛෙත්තභාවං දෙසෙත්වා පුන නදියා වා භික්ඛවෙ'ත්‍යාදිනා තෙසං නදීආදීනං උදකුක්ඛෙපසීමුප්පත්තියා ඨානත්තං දෙසෙසි, තදට්ඨකථාටීකාදීසු ච අයමත්ථො වණ්ණිතො'ති--

එවං බද්ධාබද්ධසීමානං
ඨානවිසදිසතා දට්ඨබ්බා--

ඉච්චෙවං සබ්බථා'පි බද්ධාබද්ධසීමානං උප්පත්තිවිනාසසීම
න්තරිකාපමාණට්ඨානවිසදිසතා නිද්දිට්ඨා හොති'ති—කිඤ්චා'පි භ
ගවතා සම්මාසම්බුද්ධෙන අනුඤ්ඤාතා ගාමසත්තබ්භන්තරොදකු
ක්ඛෙපසීමායො කම්මවාචාය බන්ධනරහිතත්තා අබද්ධසීමා'ති
වුත්තා, තථා'පි තාසු තීසු අබද්ධසීමාසු ලොකවොහාරසිද්ධො ඛුද්ද
කො මහන්තො වා පකතිගාමො ච, තථා අයම්පි විසුං ගාමො
හොතූ'ති පඨවිස්සරෙන රඤ්ඤා පකතිගාමතො පරිච්ඡින්දිත්වා
යස්ස කස්සචි දින්නො ගාමප්පදෙසො ච, ගාමො එව ගාමසීමා
'ති අත්ථෙන සීමා'ති වුච්චන්ති, තථා නගරනිගමා'පි, තස්මා තාදි
සෙ පකතිගාමෙ විසුංගාමප්පදෙසෙ ච එකජ්ඣං සමාගම්ම
හත්ථපාසං අවිජහිත්වා ඨිතෙහි කම්මප්පත්තෙහි භික්ඛූහි උ
පොසථාදිකම්මං කාතබ්බන්ති වුත්තං, නච ගාමසීමාය ත
ස්මිං තස්මිං කම්මකරණක්ඛණෙ අඤ්ඤාසං අබද්ධසත්තබ්භ
න්තරඋදකුක්ඛෙපසීමානං විය උප්පත්ති වා විගමනං වා ඒ
කතො බන්ධනවසෙන සම්භෙදො වා, අපි ච සීමන්තරිකාවිධා
නාභාවෙනා'පි එතාසං පකතිගාමසීමාදීනං අඤ්ඤගාමාදීහි
සද්ධිං රුක්ඛසාඛාදිසම්බන්ධෙ සති'පි සම්භෙදදොසාභාවො හො
ථා'පි විමතිවිනොදනිපාඨසාධකවසෙන "යා පනෙතා ලොක
වොහාරසිද්ධා ගාමාරඤ්ඤනදීසමුද්දජාතස්සරසීමා පච තා අ
ඤ්ඤමඤ්ඤං රුක්ඛාදිසම්බන්ධෙ සති'පි සම්භෙදදොසං නාපජ්ජ
න්ති" 'ත්‍යාදිනා වුත්තත්තා ච, ඉති සීමන්තරිකාය අභාවෙන චෙ
ව සබ්බදා පාකතිකසීමභාවෙන ච ගාමනගරනිගමසීමානඤ්ච
විසුංගාමසීමාය ච අඤ්ඤගාමාදීහි සද්ධිං රුක්ඛාදිසම්බන්ධෙ
සති'පි සම්භෙදදොසාභාවො පකාසිතො, තස්මා අබද්ධගාමසී
මා'පි අබද්ධසත්තබ්භන්තරඋදකුක්ඛෙපසීමාහි එකදෙසෙන
අසමානා'ති දීපිතා'ති—එවං අබද්ධපකතිගාමසීමාදීහි විසුං
ගාමසීමාය ච අබද්ධානං සත්තබ්භන්තරොදකුක්ඛෙපසීමානං
විසදිසතා දට්ඨබ්බා—ඉච්චෙවං යථාවුත්තනයෙන උප්පත්ති
විනාසසීමන්තරිකාපමාණට්ඨානාදීහි සබ්බසො බද්ධාබද්ධසීමා
නං විසදිසභාවස්ස පාළිඅට්ඨකථාටීකාදීසු පකාසිතත්තා චෙව වි
සභාගසීමාසම්බන්ධෙ සති'පි උදකුක්ඛෙපාදිඅබද්ධසීමුප්පත්තියා
නිද්දිට්ඨත්තා ච බද්ධසීමානම්පෙව සම්භින්නජ්ඣොත්ථරණදො
සෙ පටිච්ච භගවතා දෙසිතස්ස යෙසං භික්ඛවෙ සීමා පච්ඡා
සම්මතා'ත්‍යාදිසුත්තස්ස කෙනචි පරියායෙන අබද්ධසීමාවිනිච්ඡ

යෙ අනොතරන්තා එකංසෙන තෙහි තෙහි පාළිඅට්ඨකථාටීකා
වච නෙහෙව වුත්තා'ති දට්ඨබ්බා, තෙනෙවෙතා අබද්ධසත්තබ්භ
න්තරොදකුක්ඛෙපසීමායො විසභාගාහි බද්ධාබද්ධසීමාහි සද්ධිං
රුක්ඛසාඛාදිසම්බන්ධෙ සති වා සම්බන්ධතො පුරෙතරමෙව වා
සම්බන්ධස්ස අපුබ්බාචරිමං වා උප්පජ්ජන්තියො අඤ්ඤමඤ්ඤං ස
ඞ්කරත්තනං යන්ති, න වුත්තනයෙන සම්භින්නාදිවසෙන ප
ච්ඡාබද්ධා සීමා විය සබ්බථා අසීමත්තං, වුත්තං හි විමතිවිනොද
නියං "යස්සා හි යාය සීමාය සද්ධිං සම්බන්ධදොසො භවෙය්‍ය...
පෙ... තෙනෙව සචෙ පන රුක්ඛස්ස සාඛා වා...පෙ...ගාම
සීමාය වා පතිට්ඨිතො'ති ආදිනා උදකුක්ඛෙපසීමාය අත්තනො
අනිස්සයභූතගාමසීමාදීහි එව සම්බන්ධදොසො දස්සිතො න
නදීසීමාය එවම්ධා'පී'ති දට්ඨබ්බං" 'ති, අත්‍ර ටීකාපාඨෙ දස්සි
තො තිමස්ස අට්ඨකථාචරියෙහි උදකුක්ඛෙපසීමාකථායං දස්සි
තො'ති අත්ථො, ඉමිනා ගාමසීමාය සද්ධිං අඤ්ඤානදියං පති
ට්ඨිතරුක්ඛසාඛාපාරොහසම්බන්ධෙ සන්තෙයෙව උදකුක්ඛෙප
සීමා'පි භික්ඛූනමාධාරභූතරුක්ඛස්ස සමන්තා උප්පජ්ජිත්වා
තෙසං සාඛාපාරොහානං අනුසාරෙන එකසම්බන්ධං ගතා
'ති වුත්තං, අයමත්ථො උපරි'පි පාකටො භවිස්සති...යඤ්ච
වුත්තං මාතිකට්ඨකථායං සචෙ පනෙත්ථ ද්වෙ සඞ්ඝා විසුං උපොසථාදි
කම්මං කරොන්ති ද්වින්නං උදකුක්ඛෙපානමන්තරෙ අඤ්ඤො එකො උදකු
ක්ඛෙපො උපචාරත්ථාය ඨපෙතබ්බො අයං හි සත්තබ්භන්තරසීමා ච උදකු
ක්ඛෙපසීමා ච භික්ඛූනං ඨිතොකාසතො පට්ඨාය ලබ්භන්ති, පරිච්ඡෙදබ්භන්ත
රෙ හත්ථපාසං විජහිත්වා ඨිතො'පි පරිච්ඡෙදතො බහි අඤ්ඤං තත්තකං එව
පරිච්ඡෙදං අනතික්කමිත්වා ඨිතො'පි කම්මං කොපෙති ඉදං සබ්බඅට්ඨකථාසු
සන්නිට්ඨානං එවං අබද්ධසීමා වෙදිතබ්බා'ති තට්ටීකා ලීනත්ථප්පකාසනී
යා විනයත්ථමඤ්ජූසාය ච තදත්ථංවිවරණෙන "උපචාරත්ථායා
'ති සීමොපචාරත්ථාය තස්මා පන අඤ්ඤමෙකං සත්තබ්භන්ත
රං අඤ්ඤො එකො උදකුක්ඛෙපො ච උපචාරත්ථාය ඨපෙ
තබ්බො'ති ආහ, අයං හී'ති ආදි, ඉදං වුත්තං හොති යස්මා
අයං සත්තබ්භන්තරසීමා ච උදකුක්ඛෙපසීමා ච භික්ඛූනං ඨිතො
කාසතො පට්ඨාය ලබ්භන්ති, තා ච පන භික්ඛූනං න සබ්බදා එක
සදිසා කදාචි වඩ්ඪන්ති කදාචිපරිහායන්ති යදා වඩ්ඪන්ති තදා
සීමසඞ්කරො හොති, තස්මා අඤ්ඤමෙකං සත්තබ්භන්තරං අ
ඤ්ඤො එකො උදකුක්ඛෙපො චඋපචාරත්ථාය ඨපෙතබ්බො'ති,
යම්පි මහාඅට්ඨකථායං තතො අධිකං වට්ටතියෙව ඌනකං පන

න වට්ටතී'ති වුත්තං තම්පි එතදත්ථමෙව න පන තත්ථ කතස්ස
කම්මස්ස කුප්පතා'ති ගහෙතබ්බං, පරිච්ඡෙදතො බහි අඤ්ඤං
තත්තකං යෙව පරිච්ඡෙදං අනතික්කමිත්වා ඨිතො'පී'ති අත්ථ
තො. සත්තබ්භන්තරෙන උදකුක්ඛෙපෙන වා යො තෙසං ස
ත්තබ්භන්තරස්ස උදකුක්ඛෙපස්ස වා පරිච්ඡෙදො, තතො බහි අ
ඤ්ඤං තත්තකං යෙව පරිච්ඡෙදං අනතික්කමිත්වා ඨිතො'පී'ති
අත්ථො, කථමෙතං විඤ්ඤායතී'ති ආහ ඉදං සබ්බඅට්ඨකථාසු ස
න්නිට්ඨානන්ති ඉදං කම්මං කොපෙතී'ති මහාඅට්ඨකථාදිවචනාන
න්ති අත්ථො'' 'ති වුත්තං. ~~~ සමන්තපාසාදිකායම්පි යත්ථ එවං ඨි
තානං උදකං වා වාලිකං වා පතති අයමෙකො උදකුක්ඛෙපො, තස්ස අන්තො
හත්ථපාසං විජහිත්වා ඨිතො කම්මං කොපෙති, යාව පරිසා වඩ්ඪති තාවසීමා
'පි වඩ්ඪති පරිසපරියන්තතො උදකුක්ඛෙපොයෙව පමාණං, ජාතස්සරසමු
ද්දෙසු'පි එසෙව නයො, එත්ථ ච සචෙ නදී නාතිදීඝා හොති පභවතො පට්ඨා
ය යාවමුඛද්වාරා සබ්බත්ථ සඞ්ඝො නිසීදති උදකුක්ඛෙපසීමාකම්මං නත්ථි
'ත්ථෙ'ව ඨත්වා සචෙ පනෙත්ථ බහූ භික්ඛූ විසුං විසුං කම්මං කරොන්ති
සබ්බෙහි අත්තනො ච අඤ්ඤෙසඤ්ච උදකුක්ඛෙපපරිච්ඡෙදස්ස අන්තරා අ
ඤ්ඤො උදකුක්ඛෙපො සීමන්තරිකත්ථාය ඨපෙතබ්බො තතො අධිකං
වට්ටති එව ඌනකං පන න වට්ටතී'ති වුත්තං. ඉති ආහ ~~~ අට්ඨකථායං
"යත්ථ එවං ඨිතානං උදකං වා වාලිකං වා පතති අයමෙකො
උදකුක්ඛෙපො''ති ඉදං පාළියං භගවතා, නදියා වා භික්ඛවෙ
~~~ මජ්ඣිමස්ස පුරිසස්ස සමන්තා උදකුක්ඛෙපා 'තිආදි
නා දෙසිතාය සබ්බකාලොරනාය උදකුක්ඛෙප සීමාය උප්පත්ති
පමාණසාධනපරිදීපනත්ථං වුත්තං. තථා "තස්ස අන්තො හත්ථපා
සං විජහිත්වා ඨිතො කම්මං කොපෙතී'' 'ති ඉදං යථාවුත්තන
යෙන ඛිත්තොදකස්ස වාලිකාය වා පතනෙන පරිච්ඡින්න ජල
තලසංඛාතස්සෙව පදෙසස්ස සීමත්තා තස්සං එකසීමායං හත්ථ
පාසං විජහිත්වා ඨිතො භික්ඛු වග්ගවසෙන කම්මං කොපෙතී'ති
කත්වා වුත්තං, විනයත්ථසාරසන්දීපනියා'පි "උදකුක්ඛෙපො
ති වා මජ්ඣිමපුරිසෙන ඛිත්තස්ස උදකස්ස වා වාලිකාය වා පත
නෙන පරිච්ඡින්නො අන්තොපදෙසො'' 'ති වුත්තං, එවං යථා
වුත්තපාළිඅට්ඨකථාවචනෙහි උදකස්ස වා වාලිකාය වා ඛි
පනෙන පරිච්ඡින්නජලප්පදෙසමෙව උදකුක්ඛෙපසීමා'ති වු
ත්තං, තස්මා විසභාගවිහාරසීමාගාමසීමාදිසම්බන්ධරුක්ඛසාඛා
පාරොහසෙතුආදීනං යස්සකස්සචි වුත්තප්පකාරාය ජලප්ප
දෙසසංඛාතාය උදකුක්ඛෙපසීමාය වා සීමාපරිච්ඡෙදබ්භන්තා
~~~

රෙ අට්ඨකථාදීසු ච වුත්තනයෙන ඵුසනං සීමාසම්බන්ධදොසො'ති අයමත්ථො'පි නයතො වුත්තොයෙව, විසෙසතො උපරි'පි පාකටො භවිස්සති—විමතිවිනොදනීටීකායං "තස්ස අන්තො'ති තස්ස උදකුක්ඛෙපපරිච්ඡින්නස්ස ඨානස්ස අන්තො. න කෙවලඤ්ච තස්සෙව අන්තො තතො බහි'පි එකස්ස උදකුක්ඛෙපස්ස අන්තො ඨාතුං න වට්ටතී'ති වචනං උදකුක්ඛෙපපරිච්ඡෙදස්ස දුබ්බිජානතො කම්මකොපසඞ්කා හොතී'ති, තෙනෙව මාතිකට්ඨකථායං පරිච්ඡෙදබ්භන්තරෙ හත්ථපාසං විජහිත්වා ඨිතො'පි පරිච්ඡෙදතො බහි අඤ්ඤං තත්තකං එව පරිච්ඡෙදං අනතික්කමිත්වා ඨිතො'පි කම්මං කොපෙති ඉදං සබ්බඅට්ඨකථාසු සන්නිට්ඨානන්ති වුත්තං, යං පනෙත්ථ සාරත්ථදීපනියං තස්ස අන්තො හත්ථපාසං විජහිත්වා ඨිතො කම්මං කොපෙතී'ති ඉමිනා පරිච්ඡෙදතො බහි යත්ථ කත්ථචි ඨිතො කම්මං න කොපෙතී'ති වත්වා මාතිකට්ඨකථාවචනම්පි පටික්ඛිපිත්වා නෙව පාළියං න අට්ඨකථාය උපලබ්භතී'ති ආදිබහුං පපඤ්චිතං තං න සුන්දරං, ඉධ අට්ඨකථාවචනෙන මාතිකට්ඨකථාවචනස්ස නයතො සංසන්දනතො, තථාහි වුත්තං උදකුක්ඛෙප පරිච්ඡෙදනමන්තරා විදත්ථිචතුරඞ්ගුලමත්ත'ම්පි සීමන්තරිකං අවත්වා අඤ්ඤො උදකුක්ඛෙපො සීමන්තරිකත්ථාය ඨපෙතබ්බො තතො අධිකං වට්ටති එව ඌනකං පන න වට්ටතී'ති එවං ඉධෙව වුත්තෙන ඉමිනා අට්ඨකථාවචනෙන සීමන්තරිකොපචාරෙන ඌනකෙ ඨපිතෙ සීමාය සීමාසම්භෙදතො කම්මකොපො'පි වුත්තො එව, යදග්ගෙන ච එවං වුත්තො තදග්ගෙන තත්ථ එකභික්ඛුනො පවෙසෙ'පි තස්ස සීමට්ඨභාවතො කම්මකොපො වුත්තො එව හොති, අට්ඨකථාය ඌනකං පන න වට්ටතී'ති කථනං චෙතං උදකුක්ඛෙපපරිච්ඡෙදස්ස දුබ්බිජානත්තා න සීමසම්භෙදසඞ්කාපරිහරණත්ථං වුත්තං, සත්තබ්භන්තරසීමානමන්තරා තත්තකපරිච්ඡෙදෙනෙව සීමන්තරිකාවිධානවචනතො'පි එතාසං දුබ්බිජානපරිච්ඡෙදත්තා තත්ථ'පි ඨිතානං කම්මකොපසඞ්කා ච සිජ්ඣති, කම්මකොපසඞ්කාඨානම්පි ආචරියා දූරතො පරිහරණත්ථං කම්මකොපට්ඨානන්ති වත්වා'ව ඨපෙසුන්ති ගහෙතබ්බං" 'ති, වුත්තං—

සාරත්ථදීපනීටීකාචරියො‘පි “තත්ථ අඤ්ඤං තත්තකංයෙව පරිච්ඡෙදං අනතික්කමිත්වා ඨිතො‘පි කම්මං කොපෙතී‘ති ඉදං නෙව පාළියං න අට්ඨකථාය උපලබ්භති” ‘ති වදන්තො පඨමං මාතිකට්ඨකථාය විරුද්ධවාදී හුත්වා අනන්තරං, “යදි චෙතං විනානං සඞ්ඝානං විසුං උපොසථාදිකම්මකරණාධිකාරෙ වුත්තත්තා උදකුක්ඛෙපතො බහි අඤ්ඤං උදකුක්ඛෙපං අනතික්කමිත්වා උපොසථාදිකරණත්ථං ඨිතො සඞ්ඝො සීමසම්භෙදසම්භවතො කම්මං කොපෙතී‘ති ඉමිනාධිප්පායෙන වුත්තං සියා එවං සති යුජ්ජෙය්‍ය, තෙනෙව මාතිකට්ඨකථාය ලීනත්ථප්පකාසනියං වුත්තං අඤ්ඤං තත්තකංයෙව පරිච්ඡෙදන්ති දුතියං උදකුක්ඛෙපං අනතික්කමන්තො‘පි කොපෙති කස්මා, අත්තනො උදකුක්ඛෙපසීමාය ඉමෙසං උදකුක්ඛෙපසීමාය අජ්ඣොත්ථටත්තා සීමසම්භෙදො හොති තස්මා කොපෙතී‘ති ඉදං සබ්බඅට්ඨකථාසු සන්නිට්ඨානන්ති ච ඉමිනාධිප්පායෙන වුත්තන්ති ගහෙතබ්බං සබ්බාසු‘පි අට්ඨකථාසු සීමාසම්භෙදස්ස අනිච්ඡිතත්තා තෙනෙව හි අත්තනො ච අඤ්ඤෙසඤ්ච උදකුක්ඛෙපපරිච්ඡෙදස්ස අන්තරා අඤ්ඤො උදකුක්ඛෙපො සීමන්තරිකත්ථාය ඨපෙතබ්බො‘ති වුත්තං, අඤ්ඤෙ පනෙත්ථ අඤ්ඤථා‘පි පපඤ්චෙන්ති තං න ගහෙතබ්බං” ඉති ආහ, එවං සො සාරිපුත්තත්ථෙරස්සො ලීනත්ථප්පකාසනියා විනයත්ථමඤ්ජූසාටීකාය වචනං ගරුං කරොන්තො සකාරණයුත්තිමුපදිසන්තෙන අඤ්ඤෙසං කථාපපඤ්චම්පි න ගහෙතබ්බන්ති වත්වා අත්තනො වාදං පහාය මාතිකට්ඨකථාපාඨජ්ඣාසයමෙව අබ්භනුමොදී‘ති වෙදිතබ්බො ~~~ අපරම්පි සාරත්ථදීපනියංයෙව “උදකුක්ඛෙපප්පමාණා සීමන්තරිකා සුවිඤ්ඤෙය්‍යන්තරා හොතී‘ති සීමසම්භෙදසංකා ච න සියා‘ති සාමීචිදස්සනත්ථං අඤ්ඤො උදකුක්ඛෙපො සීමන්තරිකත්ථාය ඨපෙතබ්බො ‘ති වුත්තං, යත්තකෙන පන සීමාසම්භෙදො න හොති තත්තකං ඨපෙතුං වට්ටතියෙව, තෙනෙවාහු පොරාණා යත්තකෙන සීමාසඞ්කරො න හොති තත්තකම්පි ඨපෙතුං වට්ටතී‘ති ඌණ, කං පන න වට්ටතී‘ති ඉදම්පි උදකුක්ඛෙපසීමාය පරිසවසෙන වඩ්ඪනතො, සීමසම්භෙදසංකා සියා‘ති තං නිවාරණත්ථමෙව වුත්තං” ඉති ආහ, ඉමිනා ච ටීකාවචනෙන යත්තකෙන සීමසඞ්කරො න හොති තත්තකං සීමන්තරිකං අට්ඨපෙත්වා ඌනකං ඨපෙය්‍ය විසභාගසීමානං සඞ්කරදොසෙන කම්මකොපො‘පි

නිද්දිට්ඨො'ති වෙදිතබ්බා, ආචරියබුද්ධදත්තත්ථෙරෙ'පි අට්ඨකථානයෙන විනයවිනිච්ඡයපකරණසඞ්ගහං කරොන්තෙන—

"ඉමා වෙ පන සීමායො වඩ්ඪන්ති පරිසාවසා"
"අබ්භන්තරුදකුක්ඛෙපා ඨිතොකාසපරා සියුං"—
"ඨිතො අඤ්ඤාපරිච්ඡෙදෙ හත්ථපාසං විහාය වා"
"තත්තකං අනතික්කම්ම පරිච්ඡෙදම්පි වා පරං"—
"ඨිතො කම්මං විකොපෙති ඉති අට්ඨකථානයො"
"තස්මා සො හත්ථපාසෙ වා කාතබ්බො බහි වා පන"'ති ආහ,

තට්ටීකාවිනයත්ථසාරසන්දීපනියා'පි ඉමාසං තිස්සන්නං සීමානං වඩ්ඪනක්කමං දස්සෙතුමාහ, "අබ්භන්තරුදකුක්ඛෙපා ඨිතොකාසපරා සියුන්ති, ඨිතොකාසපරා'ති පරිසාය ඨිතට්ඨානතො පරං, පරිසපරියන්තතො පට්ඨාය සත්තබ්භන්තරා ච මිනිතබ්බා උදකුක්ඛෙපො ච කාතබ්බො'ති අත්ථො, අඤ්ඤාපරිච්ඡෙදෙ'ති උදකුක්ඛෙපෙන වා සත්තබ්භන්තරෙන වා පරිච්ඡින්නොකාසස්ස අන්තො හත්ථපාසං විහාය ඨිතො වා, පරං තත්තකං පරිච්ඡෙදං අනතික්කම්ම ඨිතො වා'ති යොජනා, සීමන්තරිකත්ථාය ඨපෙතබ්බං එකං උදකුක්ඛෙපං වා සත්තබ්භන්තරං එව වා අනතික්කම්ම ඨිතො'ති අත්ථො, කම්මං විකොපෙතී'ති අන්තොඨිතො කම්මස්ස වග්ගභාවකරණතො බහි තත්තකං පදෙසං අනතික්කමිත්වා ඨිතො අඤ්ඤස්ස සඞ්ඝස්ස ගණපූරණභාවං ගච්ඡන්තො සීමාය සඞ්කරභාවකරණෙන කම්මං විකොපෙති, කම්මං කොපෙතී'ති යස්මා අට්ඨකථානයො තස්මා සො අන්තොසීමාය හත්ථපාසං විජහිත්වා ඨිතො හත්ථපාසෙ වා කාතබ්බො සීමන්තරිකත්ථාය පරිච්ඡින්නොකාසතො බහි වා කාතබ්බො, තත්තකං පරිච්ඡෙදං අනතික්කමිත්වා ඨිතො යථාඨිතොව සචෙ අඤ්ඤස්ස කම්මස්ස ගණපූරකො න හොති කම්මං න කොපෙතී'ති ගහෙතබ්බං" ඉති ආහ—
පාළිමුත්තවිනයසඞ්ගහපුරාණටීකාඅභිනවවිනයාලඞ්කාරටීකාදීසු'පි අයමෙව අධිප්පායො වුත්තො, එවං ඉමෙහි සබ්බෙහෙව අට්ඨකථාටීකාපකරණසඞ්ගහවචනෙහි එකස්මිං අරඤ්ඤෙ වා එකිස්සං නදියං එකස්මිං ජාතස්සරෙ සමුද්දෙ වා විසුං විසුං කම්මං කරොන්තානං භික්ඛූනං කම්මකරණිච්ඡාය සති අබ්භන්තරුද

ක්ඛෙත්තපරිච්ඡින්නෙන තංඛණුප්පජ්ජමානා සත්තබ්භන්තර
උදකුක්ඛෙපසීමායො තංතංපමාණෙනෙව සීමන්තරිකාපරි
ච්ඡෙදෙහි විනා පරිසවසෙන වඩ්ඪන්තියො අඤ්ඤමඤ්ඤ
සඞ්කරං ජනෙන්තී'ති ච පඨමං උප්පන්නානුප්පන්නා සීමා පුන
ප්පුනං උප්පජ්ජමානාහි සීමාහි සම්භින්නා හොන්තී'ති ච අයං
විනිච්ඡයො න කෙවලං එතිස්සංයෙව අට්ඨකථායං, අථ ඛො
මහාඅට්ඨකථාදිසබ්බඅට්ඨකථාසු සන්නිට්ඨානං නිච්ඡයොති, ය
ථාවුත්තඅට්ඨකථාටීකාදීසුයෙව වුත්තො, තස්මා ඉමා සත්තබ්භ
න්තරඋදකුක්ඛෙපසංඛාතා අබද්ධසීමායො රුක්ඛසාඛාදිසම්බ
න්ධෙ විජ්ජමානෙ'පි අඤ්ඤාහි විසභාගසීමාහි සද්ධිං සඞ්කරදො
සං ජනෙන්තියොව උප්පජ්ජන්ති, න බද්ධසීමායො විය යෙසං
භික්ඛවෙ සීමා පච්ඡාසම්මතා 'ත්‍යාදිසුත්තෙන අනුප්පත්තිං වා
සබ්බසො අසම්මතං වා යන්තී'ති නිට්ඨමෙත්ථ ගන්තබ්බං.——එ
තදෙව ඨානං විසෙසතො'පි සහෙතුකං කත්වා දස්සනත්ථමා
හ අට්ඨකථායං නදියා පන කම්මං කරිස්සාමා'ති ගතෙසු සචෙ නදී ප
රිපුණ්ණා හොති සමන්තිත්තිකා, උදකසාටිකං නිවාසෙත්වා'පි අන්තොනදි
යංයෙව කම්මං කාතබ්බං, සචෙ න සක්කොන්ති නාවායපි ඨත්වා කාත
බ්බං, ගච්ඡන්තියා පන නාවාය කාතුං න වට්ටති කස්මා, උදකුක්ඛෙපම
ත්තමෙව හි සීමා තං නාවා සීඝමෙව අතික්කාමෙති එවං සති අඤ්ඤිස්සා
සීමාය ඤත්ති අඤ්ඤිස්සා අනුසාවනා හොති, තස්මා නාවං අරිත්තෙන වා
ඵියෙන වා පාසාණෙ වා ලම්බෙත්වා අන්තොනදියං ජාතරුක්ඛෙ වා බ
න්ධිත්වා කම්මං කාතබ්බං'ති ඉමිස්සං අට්ඨකථාපාඨෙ "නදියා පන
කම්මං කරිස්සාමා'ති ගතෙසූ"'ති එත්ථ පනසද්දො පක්ඛන්තර
ත්ථො විසෙසත්ථජොතකො වා, "සචෙ නදී"'ති එත්ථ සචෙ'ති පරි
කප්පෙ සචෙ උලුම්පං ලභෙය්‍ය අතරිස්සා'ත්‍යාදිසු විය, ත
ස්මා යෙ භික්ඛූ ඛණ්ඩසීමාදීනමභාවා මයං නදියා කම්මං කා
රිස්සාමා'ති ගතා භවෙය්‍යුං "පරිපුණ්ණා"'ති එත්ථ පරි සමන්ත
තො පුණ්ණා පූරිතා'ති පරිපුණ්ණා "සමන්තිත්තිකා"'ති ඉමිනා
තමෙවත්ථං පාකටං කරොති, තෙසු "නදියා පන කම්මං කරි
ස්සාමා'ති ගතෙසු භික්ඛූසු සචෙ නදී පරිපුණ්ණා හොති සමන්ති
ත්තිකා උදකසාටිකං නිවාසෙත්වා'පි නාවාය ඨත්වා'පි නාවං අරි
ත්තෙන වා ඵියෙන වා පාසාණෙ වා ලම්බෙත්වා අන්තොනදියං
ජාතරුක්ඛෙ වා බන්ධිත්වා'පී"'ත්‍යාදිකත්තබ්බවිසෙසෙ පච්චා
මසති, "උදකසාටිකං නිවාසෙත්වා'පී"'ති එත්ථ කෙවලං උදකසා

පිකානිවාසනම්පි නදියා පරිපුණ්ණත්තා තස්මිං පරිපුණ්ණප
ක්ඛෙ ගම්භීරප්පදෙසාවතරණස්ස කාරණම්පිකත්වා තථා ඔ
තරිත්වා කම්මං කරොන්තානං චීවරගුත්තත්ථං වුත්තං නාඤ්ඤ
විසෙසදස්සනත්ථං, තස්මා සචෙ නදී පරිපුණ්ණා හොති සමති
ත්තිකා උදකසාටිකං නිවාසෙත්වා'පි සචෙ නදී අපරිපුණ්ණා හො
ති අසමතිත්තිකා පකතිනිවාසනපාරුපනානෙව නිවාසෙත්වා
පාරුපිත්වා'පී'ති අත්ථො, අට්ඨකථාය ච භගවතා තිමණ්ඩලං පටිච්ඡා
දෙත්වා උත්තරන්තියා භික්ඛුනියා අන්තරවාසකො තෙමීයතී'ති ඉදං නදි
යා පමාණදස්සනත්ථං වුත්තං 'ති හි කථිතං, භික්ඛුනීනං හි ජාණුම
ණ්ඩලතො උපරි අන්තරවාසකස්සුක්ඛිපනං දෙසම්පි භගව
තා පඤ්ඤත්තං න භික්ඛූනං, තස්මා භික්ඛූහි පන කම්මාරභාය
අන්තමසො ජාණුප්පමාණගම්භීරාය නදියා නිවාසනපාරුපනා
නි ජාණුමණ්ඩලතො උපරිකත්වා'පි යථාසුඛං කම්මං කාතුං ස
ක්කා හොතී'ති අයමධිප්පායො'පි වුත්තොයෙව~"අන්තොන
දියං එවා"'ති එත්ථ එවසද්දො ඉතරව්‍යවච්ඡෙදෙ අවධාරණෙ වා
තෙන නදියා සමන්තතො සමතිත්තිකභාවෙන යාවබහිනදී
තීරා පුණ්ණත්තා නදී'තිසඤ්ඤය උදකෙන ඔත්ථටෙ බහිනදී
තීරසම්බාධෙ ගාමෙ උදකුක්ඛෙපං පරිච්ඡින්දිත්වා කම්මං කරෙ
ය්‍යුං න තං රුහතී'ති වුත්තං, තෙනෙව අට්ඨකථායං "අතිවුට්ඨිකා
ලෙ උදකෙන ඔත්ථටොකාසො න ගහෙතබ්බො සො හි ගාම
සීමාසංඛමෙව ගච්ඡතී"'ති,කත්වා තං නිසෙධනත්ථමාහ අන්තොන
දියංයෙව කම්මං කාතබ්බං ඉති~"සචෙ න සක්කොන්ති"'ති වුත්ත
නයෙන උදකසාටිකං නිවාසෙත්වා'පි අන්තොනදියංයෙව ක
ම්මං කාතුං යදි න සක්කොන්ති, "නාවාය'පි ඨත්වා"'ති එත්ථා'පි අ
පිසද්දෙන උළුම්පාදීනං සඞ්ගහො දට්ඨබ්බො, "ගච්ඡන්තියා පන
නාවාය කාතුං න වට්ටතී" 'ති එත්ථ පනසද්දො පක්ඛන්තරෙ
තෙන තත්ථෙව උදකුක්ඛෙපපරිච්ඡෙදෙ අපරාපරං පරිවත්ත
මානාය අගච්ඡන්තියා නාවාය ඨිතොහි කම්මං කාතුං වට්ටතී'ති
අයමධිප්පායො ජොතිතො තෙනෙවාහ, "තස්මා නාවං අරි
ත්තෙන වා ඨපෙත්වා" 'ත්‍යාදි තෙනෙව සාරත්ථදීපනීටීකායං "ග
ච්ඡන්තියා පන නාවාය කාතුං න වට්ටතී'ති එත්ථ උදකුක්ඛෙපම

නතික්කමිත්වා පරිවත්තමානාය කාතුං වට්ටතී'ති වෙදිතබ්බං"
ඉතිවුත්තං, වජිරබුද්ධිටීකාය ච අයමෙවාධිප්පායො වුත්තො, අට්ඨ
කථායං "ගච්ඡන්තියා පන නාවාය කාතුං න වට්ටතී"ති වත්වා
තත්ථ නිවාරණස්ස හෙතුදස්සනත්ථමාහ "යස්මා උදකුක්ඛෙපමත්ත
මෙව හි සීමා තං නාවා සීඝමෙව අතික්කාමෙති එවං සති අඤ්ඤිස්සා
සීමාය ඤත්ති අඤ්ඤිස්සා අනුසාවනා හොතී'ති — විමතිවිනොදනී
ටීකායම්පි අට්ඨකථායං වුත්තස්ස උදකුක්ඛෙපමත්තසෙව සී
මත්තාවිභාවනමුඛෙන ගච්ඡන්තියා නාවාය කරණං කම්මවිප
ත්තිහෙතු'ති වණ්ණෙත්වා "තත්ථ සීමං, සීඝමෙවඅතික්කා
මෙතී'ති ඉමිනා තං අනතික්කමිත්වා අන්තො එව පරිවත්තමා
නාය කාතුං වට්ටතී'ති දස්සෙති, එතදත්ථමෙව හි වාලිකාදීහි සී
මාපරිච්ඡින්දනං, ඉතරථා බහිපරිවත්තනානුබො නාවා'ති කම්ම
කොපසංකා භවෙය්‍යා'ති, අඤ්ඤිස්සා අනුසාවනා'ති කෙවලාය
නදීසීමාය අනුසාවනා"'ති වුත්තං — එවං අට්ඨකථාය කම්මවිප
ත්තිහෙතුං දස්සෙත්වා පුන තප්පරිහරණං දස්සෙන්තො "තස්මා
නාවං අරිත්තෙන වා — පෙ — කම්මං කාතබ්බං"'ත්‍යාහ, තත්
යස්මා උදකුක්ඛෙපමත්තසෙව සීමත්තා තං උදකුක්ඛෙපම
ත්තභූතං සීමං අතික්කමිත්වා නාවාය ගච්ඡන්තියා කම්මවාචා
ය වුච්චමානාය, එකිස්සං උදකුක්ඛෙපපරිච්ඡින්නාය සීමාය ඤ
ත්ති හොති අඤ්ඤිස්සං අපරිච්ඡින්නාය කෙවලාය නදීසීමාය
අනුසාවනා, තෙනෙව කම්මවිපත්ති ච හොති, තස්මා ගමනනි
වාරණත්ථං "නාවං අරිත්තෙන වා ඨපෙත්වා පාසාණෙ වා ල
ම්බෙත්වා" බහිජාතරුක්ඛෙ බන්ධනස්ස කම්මවිපත්තිකරත්තා,
"අන්තොනදියං ජාතරුක්ඛෙ වා බන්ධිත්වා" තස්සං උදකුක්ඛෙ
පසීමට්ඨනාවායං ඨිතෙහි භික්ඛූහි 'කම්මං කාතබ්බං" ඉතිසම්බ
න්ධො — වුත්තං හි විමතිවිනොදනීටීකායං "අන්තොනදියං
ජාතරුක්ඛෙ වා'ති උදකුක්ඛෙපපරිච්ඡෙදස්ස බහිඨිතෙ රු
ක්ඛෙ'පි වා, බහිනදීතීරමෙව හි විසභාගසීමත්තා අබන්ධිතබ්බ
ට්ඨානං න අන්තොනදී නිස්සයත්තෙන සභාගත්තා, තෙනෙව
ච බහිනදීතීරෙ විහාරසීමාය වා 'ති ආදිනා තීරමෙව අබන්ධිත
බ්බට්ඨානත්තෙන දස්සිතං න පන නදී"'ති — අට්ඨකථායඤ්ච අ

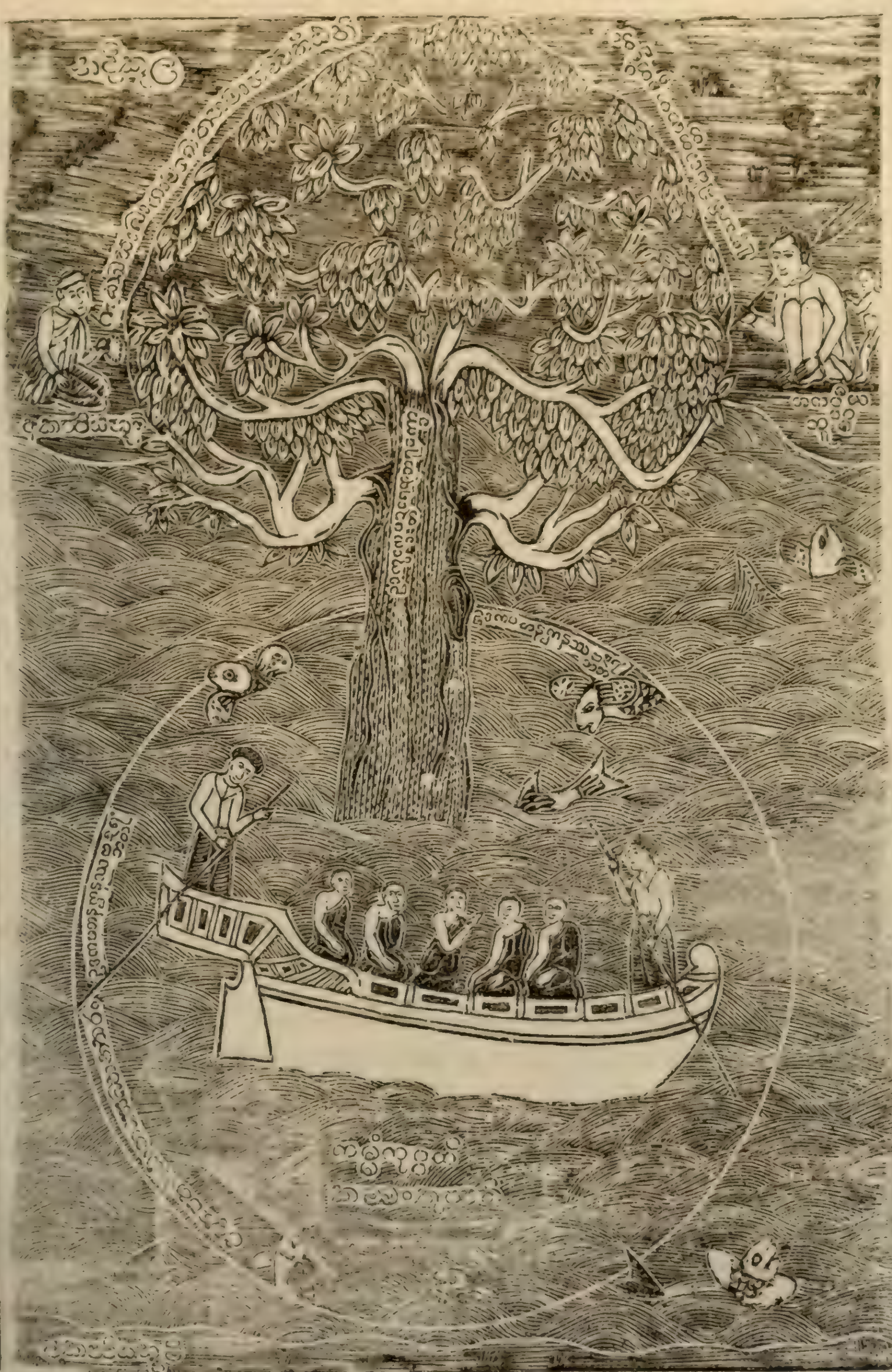
න්තොනදියං බද්ධෙ අට්ටකෙ'පි අන්තොනදියං ජාතරුක්ඛෙ'පි ඨිතෙහි කාතුං වට්ටතී'ති වත්වා සචෙ පන රුක්ඛස්ස සාඛා වා තතො නික්ඛන්තපාරොහො වා බහිනදීතීරෙ විහාරසීමාය වා ගාමසීමාය වා පතිට්ඨිතො සීමං වා සොධෙත්වා සාඛං වා ඡින්දිත්වා කම්මං කාතබ්බ'න්ති ආහ, තත්ථ නදියං උදකුක්ඛෙපසීමාය කම්මකරණක්ඛණෙ ඨාතබ්බ, අට්ටකො පාකටො'ව ......'අන්තොනදියං ජාතරුක්ඛෙ'පි ඨිතෙහි කාතුං වට්ටතී"'ති ඉමිනා යො උදකුක්ඛෙපසීමට්ඨරුක්ඛො වුත්තො තස්ස'පි විසෙසං නිද්දිසති "සචෙ පනා"'ත්‍යාදිනා, තත්ථා'පි සචෙ'ති පරිකප්පෙ, පනා'ති පක්ඛන්තරෙ, විසෙසත්ථෙ වා කිං වුත්තං හොති, සචෙ සො අන්තොනදියං ජාතරුක්ඛො සාඛාපාරොහෙහි බහිනදීතීරෙ විසභාගාය විහාරසීමාය වා ගාමසීමාය වා පතිට්ඨිතො හොති එවං සන්තෙ තස්ස බහිනදීතීරෙන අසම්බන්ධත්තා රුක්ඛස්ස සීමාසොධනකිච්චං වා සාඛාඡින්දනකම්මං වා නත්ථි, තස්මිං අන්තොනදියං ජාතෙ උදකුක්ඛෙපසීමට්ඨෙ රුක්ඛෙ'පි ඨිතෙහි භික්ඛූහි උපොසථාදිකම්මං කාතබ්බං, සචෙ පන සො අන්තොනදියං ජාතරුක්ඛො තත්ථ ජාතො'පි සමානො බහිනදීතීරෙ විසභාගාය විහාරසීමාසඞ්ඛාතාය බද්ධසීමාය වා ගාමසීමාය වා සාඛාපාරොහෙහි එකසම්බන්ධො හුත්වා තිට්ඨති, එවං සන්තෙ උදකුක්ඛෙපසීමාය විසභාගසීමාසම්බන්ධසංඛාතෙන සඞ්කරදොසෙන දූසිතත්තා උදකුක්ඛෙපට්ඨෙ තස්මිං රුක්ඛෙ ඨිතෙහි කම්මං කාතුං න වට්ටති කම්මකොපකරත්තා, යදි බහිනදීතීරෙන සම්බන්ධො විජ්ජමානොයෙව තස්මිං උදකුක්ඛෙපට්ඨරුක්ඛෙ ඨත්වා කම්මං කත්තුමිච්ඡෙය්‍යුං තථා කරොන්තෙහි තංසම්බන්ධවිසභාගබද්ධසීමං වා ගාමසීමං වා සොධෙත්වා කාතබ්බං නොචෙ සාඛං වා ඡින්දිත්වා සම්බන්ධදොසපරිහාරෙන කාතබ්බන්ති අධිප්පායො, තෙනෙවාහ විමතිවිනොදනීටීකායං "රුක්ඛෙ'පි ඨිතෙහී'ති ඉදං අන්තොඋදකුක්ඛෙපට්ඨං සන්ධාය වුත්තං නහි බහිඋදකුක්ඛෙපෙ ඨිතභික්ඛූනං ඨාතුං වට්ටති, රුක්ඛස්සා'ති තස්සෙව අන්තොඋදකුක්ඛෙපට්ඨරුක්ඛස්ස, සීමං වා සොධෙත්වා'ති යථාවුත්තවිහාරෙ බද්ධසීමං ගාමසීමඤ්ච තත්ථ ඨිතභික්ඛූනං හත්ථපාසානයනබහිසීමාකරණව

සෙමෙනව සොධෙතබ්බා,යථා ච උදකුක්ඛෙපසීමාය කම්මං කරො
න්තානං එවං බද්ධසීමාය වා ගාමසීමාය වා කරොන්තානම්'පි උද
කුක්ඛෙපසීමට්ඨෙ සොධෙත්වා ච කාතබ්බං" ඉති...... ඉමෙහි ච අ
ට්ඨකථාටීකාවචනෙහි කම්මකරණත්ථාය නදීගතෙහි භික්ඛූහි අ
ඤ්ඤත්‍ර නදියං ජාතරුක්ඛෙ'පි ඨිතෙහි කාතුං වට්ටතී'ති වුත්ත
ස්ස උදකුක්ඛෙපසීමට්ඨස්ස තස්සෙව අඤ්ඤත්‍ර නදියං ජාතරුක්ඛ
ස්ස සාඛාපාරොහා බහිනදීතීරෙ බද්ධසීමාය වා ගාමසීමාය වා ස
චෙ පන පුරෙතරමෙව පතිට්ඨිතා වා හොන්තු තක්ඛණෙ
භික්ඛූහි සාරෙන වා ඔනතා පතිට්ඨහන්තු, තෙසං රුක්ඛෙ ඨිත
භික්ඛූනං කම්මකරණත්ථං සීමාපෙක්ඛාය සති උදකුක්ඛෙපපරි
ච්ඡින්නා සීමා අත්තනො ඛෙත්තභූතාය නදියා පහොනක
ත්තා බුද්ධස්ස භගවතො අනුඤ්ඤාය උප්පජ්ජමානා තෙන භි
ක්ඛූනං ඨානස්සාධාරභූතෙන රුක්ඛෙන සහෙව සම්බන්ධා ම
ජ්ඣිමස්ස පුරිසස්සුදකුක්ඛෙපප්පමාණව තාය විසභාගාය බ
ද්ධසීමාය වා ගාමසීමාය වා සද්ධිං සඞ්කරදොසසමාපන්නා හුත්වා
ව උප්පජ්ජතී'ති වුත්තා, තදත්ථං පාකටං කරොන්තො ටීකාචරි
යො අට්ඨකථාපාඨෙ පදුද්ධරණවසෙන යථාවුත්තං "රුක්ඛෙ'පි
ඨිතෙහී'ති ඉදං අඤ්ඤත්‍ර උදකුක්ඛෙපට්ඨං සන්ධාය වුත්තං නහි
බහිඋදකුක්ඛෙපෙ භික්ඛූනං ඨාතුං වට්ටති" 'තිච, "රුක්ඛස්සා
ති තස්සෙව අඤ්ඤත්‍ර උදකුක්ඛෙපට්ඨස්ස රුක්ඛස්සා" 'තිච, තං
තදත්ථවිවරණවාක්‍යමාහ, අත්‍ර උදකුක්ඛෙපමත්තපරාමසනෙ
න උදකුක්ඛෙපසීමා ගහිතා, තස්මා උදකුක්ඛෙපට්ඨස්සා'ති
ඉමස්ස උදකුක්ඛෙපසීමායං ඨිතස්සා'ති අත්ථො, තෙනෙවාහ
මාතිකට්ඨකථාය ලීනත්ථප්පකාසනියං, "අයං උදකුක්ඛෙපො
නාමා'ති අයං උදකුක්ඛෙපො නාම උදකුක්ඛෙපපරිච්ඡින්නා
සීමානාමා'ති අත්ථො" 'ති, ඉමෙහි ච ටීකාවචනෙහි අට්ඨකථායං
වුත්තො සීමාසම්භෙදසංබාධසඞ්කරදොසො දීපිතො හොති
කථං, අට්ඨකථායං "අඤ්ඤත්‍ර නදියං ජාතරුක්ඛෙ'පි ඨිතෙහි කා
තුං වට්ටතී" 'ති වුත්තත්තා නදී තෙන රුක්ඛෙන සම්බන්ධා, රු
ක්ඛො නදියං උදකුක්ඛෙපපරිච්ඡින්නාය සීමාය සම්බන්ධො,

උදකුක්ඛෙපසීමා තස්ස රුක්ඛස්ස සාඛාපාරොහෙහි බහිනදීතීරෙ බද්ධසීමාය වා ගාමසීමාය වා සම්බන්ධා, එවමෙතෙන අන්තොනදියං ජාතරුක්ඛෙන ☞

විසභාගානං උදකුක්ඛෙපබද්ධසීමානං උදකුක්ඛෙපගාමසීමානං වා සඞ්කරදොසො උප්පාදිතො ~~~~ තස්මිං සීමාසම්බන්ධදොසෙ විජ්ජමානෙ, තාය උදකුක්ඛෙපසීමාය ඒකසම්බන්ධබද්ධසීමායං වා ගාමසීමායං වා භික්ඛූසු තිට්ඨන්තෙසු, තං බද්ධසීමං ගාමසීමං වා අසොධෙත්වා උදකුක්ඛෙපසීමාය කම්මං කරෙය්‍යුං තථා කතං කම්මං කුප්පති, තස්මා සඞ්කරදොසෙ විජ්ජමානෙයෙව සීමං සොධෙත්වා වග්ගකම්මපරිහාරෙන ච සාඛං ඡින්දිත්වා සබ්බසො සීමානං සඞ්කරදොසපරිහාරෙන ච කම්මකරණවිධිං දස්සෙන්තො ආහ "සීමං වා සොධෙත්වා සාඛං වා ඡින්දිත්වා කම්මං කාතබ්බං" ඉති, තමෙවත්ථං ටීකාචරියො විසෙසෙන පාකටං කරොති "යථා ච උදකුක්ඛෙපසීමාය කම්මං කරොන්තෙහි එවං බද්ධසීමාය වා ගාමසීමාය වා කම්මං කරොන්තෙහිපි උදකුක්ඛෙපසීමට්ඨෙ සොධෙත්වා කාතබ්බං" 'තිඅනෙන, එතෙනෙව විසභාගාහි බද්ධසීමාගාමසීමාහි සද්ධිං රුක්ඛසාඛාපාරොහාදිසම්බන්ධෙ විජ්ජමානෙයෙව උදකුක්ඛෙපසීමුප්පත්ති ච, සම්බන්ධදොසජනකෙහි තෙහි රුක්ඛසාඛාපාරොහරජ්ජූහි උපමෙතබ්බස්ස සෙතුනො අගාමභාවො ච, සඞ්කරදොසයුත්තාසු සීමාසු උදකුක්ඛෙපසීමාය කම්මං කරොන්තෙහි තං සම්බන්ධබද්ධසීමං වා ගාමසීමං වා සොධෙත්වා කාතබ්බතා ච, තථා බද්ධසීමාය වා ගාමසීමාය වා කරොන්තෙහි තං සම්බන්ධඋදකුක්ඛෙපසීමට්ඨෙ සොධෙත්වා කාතබ්බතා ච විභාවිතා ~~~~ සචෙ පන තාසං විසභාගානං උදකුක්ඛෙපබද්ධසීමානං උදකුක්ඛෙපගාමසීමානං වා එකසම්බන්ධෙ විජ්ජමානෙ එකිස්සං සීමායං කම්මං කරොන්තෙහි ඉතරිස්සං සීමායං ඨිතෙ භික්ඛූ තස්සං කම්මකරණට්ඨානසඞ්ඛාතාය සීමාය ඨිතභික්ඛූනං හත්ථපාසං අනාහරිත්වා වා නොචෙ සීමතො බහි අකත්වා වා කම්මං කරෙය්‍යුං කම්මකොපො හොතී'ති, වජිරබුද්ධිටීකායපෙතං "නදියං කරොන්තානං උදකුක්ඛෙපතො බහිරුක්ඛාදිසම්බන්ධො අප්පමාණං ගාමෙ කරොන්තානං නදියං සම්බන්ධරුක්ඛ

සරුක්ඛනාවාරූපෙ එවං දට්ඨබ්බං *

තා සීමං වා සොධෙත්වා සාඛං වා ඡින්දිත්වා කම්මං කාතබ්බන්ති විනයට්ඨකථාපාඨෙන ච රුක්ඛස්සා'ති අනෙන උදකුක්ඛෙපස්ස රුක්ඛස්සා'ති විමතිවිනොදනීටීකාපාඨෙ න ච, විසදාපිතත්ථානන්ති දට්ඨබ්බං ~~~ ඉමිනා ච නයෙන කඞ්ඛාවිතරණීයොජනායෝ 'පි දට්ඨබ්බා ~~~ කතමා අට්ඨකථායං තෙසං රුක්ඛකඞ්ඛෙසතූනං සදිසතාවෙන දස්සිතත්තා තථාපි සාඛං ඡින්දිත්වා කම්මං කාතබ්බන්ති ච අට්ඨ සෙතුපාද, අනෙනා සෙ

ස්ස උදකුක්ඛෙපතො බහිට්ඨිතභික්ඛූ අප්පමාණං තතො ඔරං පමාණං, බද්ධසීමාය සම්බන්ධරුක්ඛස්ස බද්ධසීමාය ඨිතභික්ඛූ පමාණන්ති වෙදිතබ්බං තෙනෙව වුත්තං මහාසීමං සොධෙත්වා කාතබ්බං"'ති ඉමිනා වුත්තමෙව, අත්‍රායමධිප්පායො ගාමසම්බන්ධනාගතා රුක්ඛසාඛාපාරොහාදයො නදියං උදකුක්ඛෙපසීමාය කම්මකරණක්ඛණෙ තතො උදකුක්ඛෙපතො බහිනදියං පතිට්ඨිතා හොන්ති සො සම්බන්ධො උදකුක්ඛෙපසීමාය කරොන්තානං භික්ඛූනං කම්මකොපස්ස පමාණං හෙතු න හොති, කස්මා තෙසං රුක්ඛසාඛාපාරොහානං උදකුක්ඛෙපෙන අසම්බන්ධත්තා එවං ගාමසීමාය කරොන්තානං නදියං උදකුක්ඛෙපසීමට්ඨරුක්ඛසාඛාපාරොහෙසු ගාමසීමාය පතිට්ඨිතෙසු තතො උදකුක්ඛෙපතො බහිට්ඨිතභික්ඛූ ච අප්පමාණං කම්මකොපහෙතු න හොන්ති කස්මා ගාමසම්බන්ධඋදකුක්ඛෙපතො භික්ඛූනො බහිට්ඨිතත්තා, තතො ඔරං පමාණන්ති එත්ථා'පි නදියං උදකුක්ඛෙපසීමාය කරොන්තානං තාය උදකුක්ඛෙපසීමාය සද්ධිං අසුද්ධගාමසම්බන්ධො ච තථා ගාමෙ කරොන්තානම්පි නදියං උදකුක්ඛෙපසීමට්ඨරුක්ඛස්ස ගාමසම්බන්ධත්තා උදකුක්ඛෙපබ්භන්තරෙ ඨිතභික්ඛූ ච කම්මකොපස්ස හෙතු හොන්ති කම්මං කොපෙන්තී'ති අධිප්පායො සචෙ සො උදකුක්ඛෙපසීමට්ඨරුක්ඛො අට්ඨකථායං "බහිනදීතීරෙ විහාරසීමාය වා ගාමසීමාය වා පතිට්ඨිතො"'ති වුත්තනයෙන බද්ධසීමාය සම්බන්ධො හොති තස්සං බද්ධසීමායං ඨිතභික්ඛූ පමාණං උදකුක්ඛෙපට්ඨානං කම්මං කොපෙන්ති'ති වත්වා තප්පරිහරණත්ථං එකසම්බන්ධෙන සඞ්කරභූතාසු සීමාසු එකිස්සං සීමායං කම්මං කරොන්තෙහි ඉතරං සොධෙත්වා කාතබ්බමිති ඉමස්ස විනයනයස්ස බද්ධසීමානං සඞ්කරදොසෙන සමානත්තදස්සනත්ථං ටීකාචරියො බද්ධසීමවිනිච්ඡයෙ අට්ඨකථාපාඨං උදාහරති "තෙනෙව වුත්තං මහාසීමං සොධෙත්වා කාතබ්බං"'ති ඉදං, අත්‍රා'පි ඛණ්ඩසීමාමහාසීමානං තාදිසෙ රුක්ඛසාඛාපාරොහාදිසම්බන්ධෙ සති ඛණ්ඩසීමාය කම්මං කරොන්තෙහි මහාසීමං සොධෙත්වා කාතබ්බන්ති අධිප්පායො—ඉමෙහි ච ටීකාවචනෙහි අට්ඨකථානුලොමනයෙන විසභාගසීමාහි සද්ධිං සඞ්කරදොසං ජනෙන්තීව උදකුක්ඛෙපසීමා උප්පජ්ජතී'ති පරිදීපිතා හොති, න කෙවලං උදකුක්ඛෙපසීමාය බද්ධසීමාගාමසීමාහියෙ

ච රුක්ඛාදිසම්බන්ධො න වට්ටති අත්ථො අඤ්ඤාහි'පි විසභාගා-
හි සත්තබ්භන්තරසීමාදීහි සද්ධිං උදකුක්ඛෙපාදිසීමානං අඤ්ඤ-
මඤ්ඤසම්බන්ධො'පි න වට්ටතී'ති පකාසෙන්තො විමතිවිනොද-
නීටීකාචරියො'පි "එතෙනෙව සත්තබ්භන්තරාරඤ්ඤසීමාහි'පි
සද්ධිං උදකුක්ඛෙපසීමාය උදකුක්ඛෙපසීමාය ච සද්ධිං තාසං රු-
ක්ඛාදිසම්බන්ධදොසො'පි නයතො දස්සිතොව හොති, ඉමිනාව
නයෙන සත්තබ්භන්තරසීමාය'පි බද්ධසීමාගාමසීමාහි සද්ධිං එකා-
සච සත්තබ්භන්තරසීමාය සද්ධිං සම්බන්ධදොසො ඤාතබ්බො, අ-
ට්ඨකථාය පනෙතං සබ්බං වුත්තනයතොව සක්කා ඤාතුන්ති
අදස්සෙත්වා අඤ්ඤමඤ්ඤමාසන්නානමෙව වෙත්ථ දස්සිතං"ති
ආහ—එවං විසභාගානං සබ්බාසම්පි සීමානං අඤ්ඤමඤ්ඤ-
සං සම්බන්ධදොසං දස්සෙත්වා අනන්තරං අට්ඨකථාය නිද්දිට්ඨස්ස
තස්ස සීමාසම්භෙදසංඛාතස්ස සඞ්කරදොසස්ස භගවතො සු-
ත්තානුලොමනයෙ ඔතරණං සුත්තානුලොමතො සඞ්කරදො-
සසභාවස්ස නයගහණඤ්ච දස්සෙන්තො ආහ තස්සායෙව ටී-
කායං, "තත්‍රිදං සුත්තානුලොමතො නයගහණමුඛං, යථා හි බ-
ද්ධසීමාය සම්මතා බද්ධසීමා විපත්තිසීමා හොතී'ති තාසං අඤ්ඤම-
ඤ්ඤං රුක්ඛාදිසම්බන්ධො න වට්ටති එවං නදිආදීසු සම්මතා'පි
බද්ධසීමා විපත්තිසීමාව හොතී'ති තාහි'පි සද්ධිං තස්සා රුක්ඛාදි-
සම්බන්ධො න වට්ටතී'ති, සිජ්ඣති, ඉමිනා නයෙන සත්තබ්භ-
න්තරසීමාය ගාමනදීආදීහි සද්ධිං උදකුක්ඛෙපසීමාය ච අර-
ඤ්ඤාදීහි සද්ධිං රුක්ඛාදිසම්බන්ධස්ස අවට්ටනකභාවො ඤාත-
බ්බො, එවමෙතා භගවතා අනුඤ්ඤාතා බද්ධසීමා සත්තබ්භන්තර
උදකුක්ඛෙපසීමා අඤ්ඤමඤ්ඤඤ්චෙව අත්තනො නිස්සයවිරහි-
තාහි ඉතරීතරාහි සනිස්සයසීමාහි ච රුක්ඛාදිසම්බන්ධෙ සති
සම්භෙදදොසං සමාපජ්ජන්ති'ති සුත්තානුලොමනයො ඤාත-
බ්බො, අත්තනො අත්තනො පන නිස්සයභූතගාමනදීආදීහි
සද්ධිං බද්ධසීමාදීනං තිස්සන්නං අත්තනො පන උප්පත්තිකා-
ලෙ භගවතා අනුඤ්ඤාතස්ස සම්භෙදජ්ඣොත්ථරණස්ස අනු-
ලොමතො රුක්ඛාදිසම්බන්ධො'පි අනුඤ්ඤාතොව හොතී'ති දට්-
ඨබ්බං"'ති ඉමිනා සුත්තානුලොමනයදස්සනෙන අට්ඨකථාය නි-
ද්දිට්ඨො සබ්බසො විසභාගානං උදකුක්ඛෙපගාමසීමාදීනං ස-
ඞ්කරදොසො පරිදීපිතො අනන්තරඤ්ච අට්ඨකථායං බහිනදිතීරෙ
ජාතරුක්ඛස්ස—පෙ—ඡින්දිත්වා වා'ස්ස බහිපතිට්ඨිතභාවො නාසෙත

බො'ති වුත්තං,තං හෙට්ඨා සන්දස්සිතමෙව, නදීතීරෙ පන ඛාණු
කං කොට්ටෙත්වා තත්ථ බද්ධනාවාය න වට්ටතියෙවා'ති ඉමස්මිං අ
ට්ඨකථාපාඨෙ පන යෙ ච තෙ නදියා කම්මං කරිස්සාමා'ති
ගතා භික්ඛූ නාවාය ගමනනිවාරණත්ථං අඤ්ඤානදියංයෙව
ඛාණුකං කොට්ටෙත්වා තත්ථ බද්ධාය නාවාය කරෙයුං ක
ම්මං සම්පජ්ජති උදකුක්ඛෙපනිස්සයත්තෙන නදියා සභාග
ත්තා, සචෙ පන නදීතීරෙ ඛාණුකං කොට්ටෙත්වා තස්මිං කො
ට්ටිතඛාණුකෙ නාවං බන්ධිත්වා කරෙයුං උදකුක්ඛෙපසීමා
ය විසභාගගාමසීමාසම්බන්ධෙන කම්මවිපත්ති සියා'ති තං නි
සෙධනත්ථමාහ "තත්ථ බද්ධනාවාය න වට්ටතියෙවා"'ති, තෙ
නෙව විමතිවිනොදනීටීකායං "බහිනදීතීරමෙව හි විසභාග
සීමත්තා අබන්ධිතබ්බට්ඨානං න අඤ්ඤානදී නිස්සයත්තෙන
සභාගත්තා" 'තිච,තස්සංයෙව ටීකායං බද්ධසීමාකථායම්පි "ත
ස්මා වුත්තනයෙන විසභාගසීමානමෙව රුක්ඛාදිසම්බන්ධදො
සො න බද්ධසීමාගාමසීමාදීනං සභාගසීමානන්ති ගහෙතබ්බං
ඉතී ච ආහ, අස්සම්පි ඛාණුකෙ බද්ධාය උදකුක්ඛෙපට්ඨනාවාය
කත්තුමිච්ඡන්තෙහි තස්මිං සම්බන්ධෙ සතියෙව තං නදීතීර
සංඛාතං ගාමං සොධෙත්වා කාතබ්බන්තා වුත්තනයාව ...... අපර
ඤ්චාහ අට්ඨකථායං නදියං සෙතුං කරොන්ති සචෙ අන්තොනදියංයෙව
සෙතු වා සෙතුපාදා වා සෙතුම්හි ඨිතෙහි කම්මං කාතුං වට්ටති,සචෙ ප
න සෙතු වා සෙතුපාදා වා බහිතීරෙ පතිට්ඨිතා, කම්මං කාතුං න ව
ට්ටති සීමං සොධෙත්වා කාතබ්බං, අථ සෙතුපාදා අන්තො සෙතු පන
උභින්නම්පි තීරානං උපරිආකාසෙ ඨිතො වට්ටති'ති,එත්ථා'පි නදියා
ලක්ඛණං "භගවතා හි තිමණ්ඩලං පටිච්ඡාදෙත්වා උත්තර
න්තියා භික්ඛුනියා" 'ත්‍යාදිනා අට්ඨකථායං නදීනිමිත්තෙ සන්ද
ස්සිතනයෙන හෙට්ඨාවුත්තමෙව සා ඉධ අධිප්පෙතා,වුත්තං
හි සමන්තපාසාදිකායං අයං නදී සීමං බන්ධන්තානං නිමිත්තං හො
ති භික්ඛුනියා නදීපාරගමනෙ'පි උපොසථාදිසංඝකම්මකරණෙ'පි නදීපා
රසීමාය සම්මන්නනෙ'පි අයමෙවනදී'ති, මාතිකට්ඨකථායඤ්චාහ, යම්ප
න අබද්ධසීමාලක්ඛණෙ නදිං වක්ඛාම සා නිමිත්තූපගා අඤ්ඤා න වට්ටති
'ති තට්ටීකාලීනත්ථප්පකාසනියඤ්ච "යම්පන අබද්ධසීමාලක්ඛණෙ
නදිං වක්ඛාමා'ති යස්සා ධම්මිකානං රාජූනං කාලෙ'ති ආදිනා උ
දකුක්ඛෙපසීමායං නදියා වක්ඛමානත්තා වුත්තං" ඉති ආහ ......
විසෙසතො ච නදියා නිමිත්තූපගානිමිත්තූපගත්තං විභාවෙ
න්තො ආහ සමන්තපාසාදිකායං සචෙ වනිං කරොන්තා විය රුක්ඛපා
දෙ නිඛණිත්වා වල්ලිපලාලාදීහි නදිසොතං රුම්භන්ති උදකං අජ්ඣොත්ථරි

ත්වා ආවරණං පවත්තතියෙව නිමිත්තං කාතුං වට්ටති යස්සා පන උදකං නප්ප
වත්තති එවං සෙතුම්හි කතෙ අප්පවත්තමානා නදී නිමිත්තං කාතුං න
වට්ටති පවත්තනට්ඨානෙ නදීනිමිත්තං අප්පවත්තනට්ඨානෙ උදකනිමිත්තං
කාතුං වට්ටති, යා පන දුබ්බුට්ඨිකාලෙ වා ගිම්හෙ වා නිරුදකභාවෙන න
පවත්තති සා වට්ටති, මහානදිතො උදකමාතිකං නීහරන්ති සා කුන
දීසදිසා හුත්වා තීණි සස්සානි සම්පාදෙන්ති කිඤ්චාපි පව
ත්තති නිමිත්තං කාතුං න වට්ටති, යා පන මූලෙ මහානදිතො නිග්ගතා
'පි කාලන්තරෙන තෙනෙව නිග්ගතමග්ගෙන නදිං භින්දිත්වා සයං ගච්ඡ
න්ති පරතො සුංසුමාරාදිසමාකිණ්ණා නදී හොති තං නිමිත්තං කාතුං
වට්ටතී'ති එවම්මෙයි අට්ඨකථාවිනිච්ඡයෙන බද්ධසීමාය නිමි
ත්තුපගා නදී උදකුක්ඛෙපසීමූපසම්පදාරහා'ති ච, තථා නදීල
ක්ඛණයුත්තා උදකුක්ඛෙපසීමාය නිස්සයා නදී බද්ධසීමාය නි
මිත්තාරහා'ති ච විඤ්ඤාතං, අපරම්පි ච උදකුක්ඛෙපසීමට්ඨකථා
යං අන්තොනදියං පාසාණො වා දීපකො වා හොති තස්ස යත්තකං ප
දෙසං පුබ්බෙ වුත්තප්පකාරෙ පකතිවස්සකාලෙ වස්සානස්ස චතුසු මාසෙසු
උදකං ඔත්ථරති සො නදීසංඛ්‍යමෙව ගච්ඡති. අතිවුට්ඨිකාලෙ පන ඔඝෙන
ඔත්ථටොකාසො න ගහෙතබ්බො සො හි ගාමසීමාසංඛ්‍යමෙව ගච්ඡති. නදී
තො මාතිකං නීහරන්තා නදියං ආවරණං කරොන්ති තං චෙ ඔත්ථරිත්වා
වා විනිවිජ්ඣිත්වා වා උදකං ගච්ඡති සබ්බත්ථ පවත්තනට්ඨානෙ කම්මං කාතුං
වට්ටති, සචෙ පන ආවරණෙන වා කොට්ටකබන්ධෙන වා සොතං පච්ඡිජ්ජති
උදකං නප්පවත්තති අප්පවත්තනට්ඨානෙ කම්මං කාතුං න වට්ටති ආවර
ණමත්ථකෙ'පි කාතුං න වට්ටති, සචෙ කොචි ආවරණප්පදෙසො පුබ්බෙ
වුත්තපාසාණදීපකප්පදෙසො විය උදකෙන අජ්ඣොත්ථරීයති තත්ථ ව
ට්ටති සො හි නදීසංඛ්‍යමෙව ගච්ඡති නදිං විනාසෙත්වා තළාකං කරොන්ති
හෙට්ඨා පාළිබද්ධා උදකං ආගන්ත්වා තළාකං පූරෙත්වා තිට්ඨති එත්ථ කම්මං
කාතුං න වට්ටති, උපරි පවත්තනට්ඨානෙ හෙට්ඨා ච ඡඩ්ඩිමොදකං නදිං ඔ
ත්ථරිත්වා සන්දනට්ඨානතො පට්ඨාය වට්ටති, දෙවෙ අවස්සන්තෙ හෙමන්තගි
ම්හෙසු වා සුක්ඛනදියා'පි වට්ටති, නදිතො නීහටමාතිකාය න වට්ටති'ස
චෙ සා කාලන්තරෙන භිජ්ජිත්වා නදී හොති වට්ටති කාචි නදී කාලන්ත
රෙන උප්පතිත්වා ගාමනිගමසීමං ඔත්ථරිත්වා පවත්තති නදී එව හොති
කම්මං කාතුං වට්ටති, සචෙ පන විහාරසීමං ඔත්ථරති විහාරසීමාත්වෙව
සංඛං ගච්ඡතී'ති, ඉමෙහි ච අට්ඨකථාවචනෙහි පකතිවස්සකා
ලෙ වස්සානස්ස චතුසු මාසෙසු උදකෙන ඔත්ථරියමානානං
අන්තොනදියං පතිට්ඨිතානං ගාමවොහාරප්පත්තානම්'පි පා
සාණදීපකානං නදීසංඛ්‍යූපගමනභාවො ච, අතිවුට්ඨිකාලෙ ඔ
ත්ථරියමානානම්පි තෙසං ගාමත්තූපගමනඤ්ච, මාතිකං නීහර
න්තෙනාපි නදියා ආවරිතාය'පි තමාවරණං ඔත්ථරිත්වා වා විනි
විජ්ඣිත්වා වා උදකෙ ගච්ඡන්තෙ සබ්බත්ථ පවත්තනට්ඨානෙ ක
ම්මකරණාරහභාවො ච, යථා ච උදකනිවාරණං හොති ත
ථා දාරුආදීනි නිඛණිත්වා කතෙන ආවරණෙන වා මත්ති

කාඉට්ඨකසුධාදීහි පූරෙත්වා චිනිත්වා වා කතෙන සෙතුබන්ධෙ
න වා අපරාපරං උදකගමනෙ ආවරිතෙ නදීලක්ඛණස්ස
භින්නත්තා තස්මිං ආවරිතට්ඨානෙ ච ගාමගතිකෙ තස්මිං ආ
වරණමත්ථකෙ ච කම්මකරණස්ස අනනුරූපභාවො ච 'ති එ
වමාදයො විසෙසා දීපිතා හොන්ති ~~~ විමතිවිනොදනියඤ්ච "ආ
වරණෙන වා'ති දාරුආදීනි නිඛණිත්වා උදකනිවාරණෙන,
කොට්ඨකබන්ධෙනවා'ති මත්තිකාදීහි පූරෙත්වා කතසෙතුබන්ධෙ
න, උභයෙනා'පි ආවරණමෙව දස්සෙති" 'ති ආහ ~~~ ඉමිනා
ච කිඤ්චි ආවරණප්පදෙසෙ ගෙහාවුත්ථපාසාණදීපකප්පදෙ
සා විය පකතිවස්සකාලෙ උදකෙන අජ්ඣොත්ථටෙ තස්ස නදී
භාවූපගමනඤ්ච නදිං විනාසෙත්වා තළාකෙ කතෙ තත්ථ කම්මක
රණස්ස අනනුරූපතා ච දෙවෙ අවස්සන්තෙ හෙමන්තගි
මහඋතූසු වා සුක්ඛාය'පි නදියා කම්මකරණාරහභාවො ච
'ති එවමාදයො'පි අත්ථවිසෙසා පරිදීපිතා'ති දට්ඨබ්බං ~~~ අපිච,
වුත්තප්පකාරාය උදකුක්ඛෙපසීමුප්පත්තිට්ඨානභූතාය නදියා
ගමනනිවාරණත්ථං වතිං කරොන්තා විය දාරුආදීනි නි
ඛණිත්වා වල්ලිපලාලාදීහි තෙසං දාරුත්ථම්භානමන්තරච්ඡි
ද්දානි පිදහිත්වා සොතං රුන්ධන්ති, තාදිසෙන ආවරණෙන වා
යථාවුත්තෙන ඉට්ඨකාදීහි කතෙන කොට්ඨකබන්ධෙන වා හෙ
ට්ඨා පාළිබන්ධනවසෙන සබ්බසො වා නදිසොතාවරණෙ
කතෙ නදී ච සන්දනරහිතා අප්පවත්තමානා තිට්ඨති, තථා සති
නදීලක්ඛණස්ස විනට්ඨත්තා ආහ "අප්පවත්තනට්ඨානෙ කම්මං
කාතුං න වට්ටතී" 'ති, සොතනිවාරණත්ථං කතානඤ්ච තෙසං
ආවරණකොට්ඨකබන්ධනපාළිබන්ධනානං ගාමගතිකත්තා ආහ,
"ආවරණමත්ථකෙ'පි කාතුං න වට්ටතී" 'ති ~~~ උදකසොතඅ
නාවරණස්ස කට්ඨමයසෙතුනො කුන්නදීතීරසදිසතාපාදනෙ
න මහානදීසු'පි ගාමසම්බන්ධසෙතුම්හි සති තස්මිං සෙතුම්හි
වා තස්සං නදියං සෙතුසමීපම්හි කතෙ අට්ටකෙ වා නිසින්නෙන
හි භික්ඛූහි සීමාපෙක්ඛාය උදකුක්ඛෙපෙ කතෙ'පි තස්ස උ
දකසොතඅනාවරණස්ස කට්ඨමයසෙතුනො ගාමගතිකත්තා
නත්ථෙව සීමුප්පත්තී'තිවාදිනො මතස්ස විරුද්ධතා නිද්දිට්ඨෙහි අ
ට්ඨකථානයෙහි පාකටතරා, අට්ඨකථායං නාදසාදීසු යථාවුත්ත
නඤ්ච උදකසොතාවරණත්ථං ඉට්ඨකසිලාදීහි කතානං කොට්ඨකබ
න්ධනානං ගාමගතිකත්තදස්සනෙනෙව කුන්නදීතීරප්පදෙසෙ
සුවිය තෙසු ගාමගතිකෙසු ආවරණකොට්ඨකබන්ධෙසු සීමාපෙ
ක්ඛාය උක්ඛිත්තොදකෙ පතිතෙ'පි භගවතො අනුඤ්ඤාව
සෙන උප්පජ්ජමානාය උදකුක්ඛෙපසීමාය අනුප්පජ්ජනතො

නත්ථි සීමාසඞ්කරදොසො'ති දට්ඨබ්බං ~~~

ඉට්ඨකාසෙතුරූපෙ එවං දට්ඨබ්බං *

* සිලාඉට්ඨකමත්තිකාමයසෙතු පන වස්සකාලෙ උදකසොතෙන අනජ්ඣොත්ථරිතො නදීකූලදීපකසදිසො අකප්පියභූමි තස්මා සො සෙතු අට්ටනාවාදීහි ආසනෙනාඋදකුක්ඛෙපබහන්තරගතො සමානො'පි කම්මං නකොපෙති

සචෙ තෙ'පි ආවරණාදයො පකතිවස්සකාලෙ උදකෙන ඔත්ථරියමානා තිට්ඨෙය්‍යුං තථා සති තෙසං නදීගතිකත්තා වුත්තං "සචෙ කොචි ආවරණප්පදෙසො පුබ්බෙ වුත්තපාසාණදීපකප්පදෙසා විය උදකෙන අජ්ඣොත්ථරීයති තත්ථ වට්ටති සො හි නදීසංඛ්‍යමෙව ගච්ඡතී"'ති-~~-ඉමෙහි ච යථාවුත්තෙහි අට්ඨකථාවචනෙහි ආවරණාදීනං දස්සනමුඛෙන නදීලක්ඛණභෙදකාවරණමත්ථකෙ ච කරණපටික්ඛෙපස්ස දස්සිතත්තා ගාමසම්බන්ධෙන ආගතස්සා'පි කට්ඨමයසෙතුනො අඤ්ඤානදියං තත්ථ තත්ථ ව්‍යාමවෙව්‍යාමමත්තට්ඨානෙ සෙතුපාදසඞ්ඛ්‍යාතානං දූරුත්ථම්භානං නිඛණිතමත්තෙන තෙහි ආවරණාදීහි විය නදීසොතප්පවත්තිනිවාරණස්ස අභාවා නදියා නදීලක්ඛණභෙදො වා සෙතුනො ගාමභාවො වා න වුත්තො,අථ කිං වුත්තන්ති තස්සං නදියං පවත්තනතියා සබ්බත්ථ උදකුක්ඛෙපසීමාය කම්මාරහභාවො ච උදකප්පවත්තිඅනාවරණස්ස කට්ඨමයසෙතුනො අගාමභාවො ච වුත්තො'ති වෙදිතබ්බො, තෙනෙවාහ "නදියං ආවරණං කරොන්ති තඤ්චෙ ඔත්ථරිත්වා වා විනිවිජ්ඣිත්වා වා උදකං ගච්ඡති සබ්බත්ථ පවත්තනට්ඨානෙ කම්මං කාතුං වට්ටතී"'ත්‍යාදි, එවං නදියා උදකනිවාරණෙ කතෙ තං ආවරණං ඔත්ථරිත්වා වා විනිවිජ්ඣිත්වා වා උදකෙ ගච්ඡන්තෙ තස්සං නදියං ව්‍යාමෙහි පරිමිතබ්බට්ඨානෙසු නිඛණිතපාදසඞ්ඛ්‍යදූරුත්ථම්භවතා සබ්බසො අගාමභූතකට්ඨමයසෙතුනා උදකප්පවත්තියා අනිවාරිතාය පකතියාව අපරාපරං උදකෙ ගච්ඡන්තෙ සබ්බත්ථ පවත්තනට්ඨානෙ තස්සං නදියං උදකුක්ඛෙපසීමායං තස්මිං සෙතුම්හි කම්මාරහතා පනෙව'ති ~~ තෙනෙව අට්ඨකථායං, "නදියං සෙතුං කරොන්ති සචෙ අන්තොනදියංයෙව ~~ පෙ ~~ කම්මං කාතුං වට්ටතී"'ති ආහ,විමතිවිනොදනිටීකාය ච "අන්තොනදියං එවා'ති සෙතුපාදානං තීරට්ඨානං නිවත්තනත්ථං තෙන උදකුක්ඛෙපපරිච්ඡෙදතො බහිනදියං පතිට්ඨිතෙ'පි සම්භෙදභාවං දස්සෙති, තෙනාහ බහිතීරෙ පතිට්ඨිතා'ති ආදි යදි හි උදකුක්ඛෙපතො බහි අන්තොනදියම්පි පතිට්ඨිතෙ සම්භෙදො භවෙය්‍ය තම්පි පටික්ඛිපිතබ්බං භවෙය්‍ය කම්මකොපස්ස සමානත්තා, න ච වුත්තං, තස්මා සබ්බත්ථ අන්තනො නිස්සය සීමාය සම්භෙදදෙසො නත්ථෙවා'ති ගහෙ

තබ්බං" ඉතිදස්සිතං— ඉමිනා ච අඤ්ඤානදියං කතෙ සෙතු
ම්හි සෙතුපාදෙසු ච උදකුක්ඛෙපනිස්සයාය නදියා පතිට්ඨිතෙ
සු නිද්දෙසතො ච උදකුක්ඛෙපට්ඨසෙතුනො සෙතුපාදානං වා වි
සභාගගාමසීමාසඞ්ඛාතෙ බහිතීරෙ පතිට්ඨානස්ස සදෙසතච
විභාවෙන්තො අට්ඨකථං සාධකං කරොති යථාවුත්තෙනහි "අ
ඤ්ඤානදියං එව'ති සෙතුපාදානං තීරට්ඨිතං නිවත්තෙන්ති" 'ති
ච, "තෙනාහ බහිතීරෙ පතිට්ඨිතා" ඉති ච ඉමෙහි, "බහිතීරෙ
පතිට්ඨිතා" 'ති ඉමිනා ටීකාචරියො උපරිවක්ඛමානට්ඨකථා
නයඤ්ච නිද්දිසී'ති වෙදිතබ්බං— යදි පන සො සෙතු වා තස්ස
සෙතුනො පාදා වා ගාමසම්බන්ධා'පි භවෙය්‍යුං එවං හි සති
තස්සෙතුනො එකදෙසං නදියා එකදෙසං ගාමෙ ච හොති,

තෙන භගවතා අරහතා සම්මාසම්බුද්ධෙන ච නදියා වා සි
ක්ඛෙ සමුද්දෙ වා ජාතස්සරෙ වා යං මජ්ඣිමස්ස පුරිසස්ස
සමන්තා උදකුක්ඛෙපා අයං තත්ථ සමානසංවාසා එකූපොසථා
'ති දෙසිතෙන සුත්තෙන තථා අට්ඨකථාය "යං මජ්ඣිමස්ස පුරි
සස්ස සමන්තා උදකුක්ඛෙපා'ති යං ඨානං මජ්ඣිමස්ස පුරිස
ස්ස සමන්තතො උදකුක්ඛෙපෙන පරිච්ඡින්නං කථං පන උ
දකං උක්ඛිපිතබ්බන්ති යථා අක්ඛධුත්තා දාරුගුළං ඛිපන්ති
එවං උදකං වා වාලිකං වා හත්ථෙන ගහෙත්වා ථාමමජ්ඣිමෙ
න පුරිසෙන සබ්බථාමෙන ඛිපිතබ්බං යත්ථ එවං ඛිත්තං
උදකං වා වාලිකං වා පතති අයමෙකො උදකුක්ඛෙපො
තස්ස අන්තො හත්ථපාසං විජහිත්වා ඨිතො'පි කම්මං කො
පෙති යාව පරිසා වඩ්ඪති තාව සීමා'පි වඩ්ඪති පරිසපරි
යන්තතො උදකුක්ඛෙපොයෙව පමාණං ජාතස්සරසමුද්දෙසු
'පි එසෙවනයො" 'ති ආදිනා හෙට්ඨා නිදස්සිතෙන නයෙන
නදියං සෙතුසමීපෙ උප්පජ්ජමානා මජ්ඣිමස්ස පුරිසස්ස
උදකුක්ඛෙපපරිච්ඡින්නා සීමා විසභාගගාමසීමාමිස්සීභූතත
සෙතුසම්බන්ධාව උප්පජ්ජති තථා උප්පන්නාත්තා උදකු

ක්ඛපගාමසංඛාතා වෙ'පි සීමායො සඞ්කරදොසසමාපන්නා හොන්ති, එව මෙතාසං විනානං සීමානං එකීභාවූපගමනස්ස

සො ච සෙ තු හෙ තු හො ති ☞

තාදිසෙ සඞ්කරදොසෙ සති ගාමසීමං අසොධෙත්වා තස්මිං උදකුක්ඛෙපසීමට්ඨසෙතුම්හි කම්මං කාතුං න වට්ටති කරෙය්‍ය චෙ කම්මං කුප්පති, තස්මා සෙතුම්හි කරොන්තෙහි තං ගාමසීමං සොධෙත්වා කාතබ්බන්ති දස්සනත්ථමාහ, අට්ඨකථායං "සචෙ පන සෙතු වා සෙතුපාදා වා බහිතීරෙ පතිට්ඨිතා කම්මං කාතුං න වට්ටති සීමං සොධෙත්වා කාතබ්බං" 'ති.....වජිරබුද්ධිටීකාය'පි වුත්තමෙවෙතං "උභතො භාගෙන ගාමසීමං ඵුසිත්වා ඨිතසෙතු ඛණ්ඩසීමා මහාසීමායො ඵුසිත්වා ඨිතරුක්ඛෙන උපමෙතබ්බො" 'ති, තත්ථ ඛණ්ඩසීමා මහාසීමායො ඵුසිත්වා ඨිතරුක්ඛො'ති යො අට්ඨකථායං "සීමාමාළකෙ වටරුක්ඛො හොති" 'ත්‍යාදිනා වුත්තො ඛණ්ඩසීමාය ජාතරුක්ඛො වා හොතු "එවං මහාසීමාය ජාතරුක්ඛස්ස සාඛා වා" 'ත්‍යාදිනා නිද්දිට්ඨො මහාසීමට්ඨරුක්ඛො වා, තාසු අඤ්ඤමඤ්ඤාසු සීමාසු පඨවිතලං වා ජාතරුක්ඛාදීනි වා ඵුසිත්වා තිට්ඨෙය්‍ය සො රුක්ඛො'ති අධිප්පායො, යථා ච තෙන රුක්ඛෙන තාසං ඛණ්ඩසීමාමහාසීමානං සඞ්කරදොසො ජනිතො උප්පාදිතො, එවං අන්තොනදියං උදකුක්ඛෙපසීමට්ඨො සෙතු ච උභොහි කොටීහි එකාය වා කොටියා ගාමසීමං ඵුසිත්වා තිට්ඨෙය්‍ය, තෙන සෙතුනා තාසං විසභාගානං විනානං උදකුක්ඛෙපගාමසීමානං සඞ්කරදොසො ජනිතො උප්පාදිතො'ති තෙසං සෙතුරුක්ඛානං සමානතාය "උභතො භාගෙන.....පෙ.....රුක්ඛෙන උපමෙතබ්බො" 'තිදං වජිරබුද්ධිකාචරියො ආහ, යථා ච අට්ඨකථායං ඛණ්ඩසීමාය ජාතරුක්ඛෙ මහාසීමාය පඨවිතලං වා තත්ථ ජාතරුක්ඛාදීනි වා ඵුසිත්වා ඨිතෙ තස්සං ඛණ්ඩසීමාය කම්මං කරොන්තෙහි මහාසීමං සොධෙත්වා වා තෙ සාඛාපාරොහෙ ඡින්දිත්වා වා කම්මකරණාරහභාවො වුත්තො, තථා මහාසීමට්ඨරුක්ඛෙ ඛණ්ඩසීමං ඵුසිත්වා ඨිතෙ මහාසීමාය කම්මං කරොන්තෙහි'පි ඛණ්ඩසීමං සොධෙත්වා වා සාඛාදීනි ඡින්දිත්වා වා කාතබ්බභාවො ච අට්ඨකථායං වුත්තොයෙව, එවං සබ්බඤ්ඤු'පි විනයගණ්ඨිසු සීමානයපදීපකා සද්ධම්මසංවණ්ණනාසොභිදා ටීකාකාරාචරියා ච රුක්ඛ

උදකුක්ඛෙපසීමාභාවං පවිසිත්වා නදියං ඨිතෙ
ගාමසීමාසිකාවධිමහලෙ සෙතුරූපෙ එවං දට්ඨබ්බං. *

* නදීසමුද්දජාතස්සරෙසු උදකානලසසුපටි අට්ඨං මාසෙ නවා වා ගිම්හකාලෙ කප්පිය
ඨානෙ අට්ඨමාමාසෙ නවා වා නම්මං සරෙ ජාතානං ගෙහුවං උදකුක්ඛෙපබ්භන්තරං
පවිසෙ ගාමසීමාසබද්ධකඩ්ඩිසගෙ ද්‍වාහා. එසහාගසීමානං සඞ්ඝරක්ඛනතා කාතු
කතකම්මානි කොපෙන්ති.

සාඛාපාරොහාදීසු* යෙන කෙනචි අඤ්ඤමඤ්ඤවිසභාගසීමා
නං සම්බන්ධමෙව සඞ්කරදොසො'ති වණ්ණෙසුං, තථා ගාම
තො උබ්භිත්වා නදීසම්බන්ධස්ස නදිතො උබ්භිත්වා ගාමසම්බන්ධ
ස්ස වා සෙතුනො'පි උදකුක්ඛෙපසීමපරිච්ඡෙදං ආහච්ච ඨිත
ස්ස තෙහි රුක්ඛසාඛාපාරොහරජ්ජූහි සමානත්තං දස්සෙත්වා
විසෙසතො සෙතුනයෙනා'පි අට්ඨකථං සාධකං කත්වා සීමාස
ඞ්කරදොසං පකාසෙසුං, තස්මා කට්ඨමයසෙතු අගාමො'ති ච ත
ස්ස සෙතුනො ගාමසම්බන්ධෙ සති'පි අනොත්ථානදියං උප්ප
ජ්ජමානා උදකුක්ඛෙපසීමා ගාමසීමාය විසභාගා'පි සමානා
සෙතුසම්බන්ධාව උප්පජ්ජතී'ති ච තථා උප්පන්නත්තා ගාමසීමං
අසොධෙත්වා උදකුක්ඛෙපසීමාය කතකම්මානි කුප්පන්තී'ති
ච පොරාණට්ඨකථානයෙ ඨිතෙහි තෙහි ආචරියෙහි'පි වු
ත්තං'ති වෙදිතබ්බං.~~~යදි හි එකදෙසෙන ගාමසම්බන්ධ
ත්තා සො කට්ඨමයසෙතු ගාමසීමා'ති වත්තබ්බො භවෙය්‍ය
නදියා උදකුක්ඛෙපෙන ච සම්බන්ධත්තා නදීසීමා'ති වා උදකු
ක්ඛෙපසීමා'ති වා වත්තබ්බො ච හොති, න කෙවලං සෙතු එව
අථ ඛො තාහි ගාමසීමාදීහි එකසම්බන්ධෙනාගතා සාඛාපාරොහ
ලතාරජ්ජුයො'පි තං තං නාමවසෙන සාඛාගාමො පාරොහ
ගාමො ලතාගාමො රජ්ජුගාමො'ති ච සාඛානදී පාරොහන
දී'ත්‍යාදිනා නයෙන ච වත්තබ්බා හොන්තිතථා න සංගහිතං
කිස්මිඤ්චි විනය ගන්ථෙ, අථ කාය සීමාය සංගහිතො'ති න එකාය
සීමාය, වුත්තමෙව වජිරබුද්ධිටීකාචරියෙන'පි අට්ඨකථාපාඨසංව
ණ්ණනං කරොන්තෙන "සො පන වඩ්ඪන්තො සීමසඞ්කරං ක
රොතී'ති බද්ධසීමට්ඨානපවෙසනවසෙන එකදෙසං බද්ධසීමා'ති ව
ත්තබ්බදොසං සඞ්කරදොසො"'ති කිඤ්චා'පි එකදෙසං බද්ධසීමා
'ති ඉදං පකරණවසෙන උපලක්ඛණතො වුත්තං, සබ්බාසම්පි
විසභාගසීමානං සඞ්කරදොසස්ස සමානත්තා අබද්ධසීමානං බ
ද්ධාබද්ධසීමානං වා අඤ්ඤමඤ්ඤ සඞ්කරභාවෙ'පි නයො නෙත
බ්බො, උදකුක්ඛෙපසීමායාගතෙසු රුක්ඛලතාරජ්ජුසෙතු ආදී
සු බද්ධසීමාගාමසීමාදීසු වා තථා බද්ධසීමා ගාමසීමාදීහි ආගතෙ
සු උදකුක්ඛෙපසීමායං වා පතිට්ඨිතෙසු'පි තෙසං රුක්ඛලතාර
ජ්ජුසෙතුආදීනං එකදෙසං උදකුක්ඛෙපසීමාය එකදෙසං බද්ධ
සීමාය වා ගාමසීමාය වා 'ති වත්තබ්බදොසං සඞ්කරදොසො
'ති ටීකාපාඨානුලොමාධිප්පායො දට්ඨබ්බො.~~~විමතිවිනොදනී

ටීකායඤ්ච, “ජාතං යං කිඤ්චී'ති නිට්ඨිතසීමාය උපරිජාතං විජ්ජ
මානං පුබ්බෙට්ඨිතං පච්ඡාසඤ්ජාතං පතිතඤ්ච යං කිඤ්චි සවිඤ්ඤාණ
කාවිඤ්ඤාණකං සබ්බම්පී'ති අට්ඨ...පෙ...බද්ධාය සීමා
යා'ති ඉදඤ්ච පකරණවසෙන උපලක්ඛණතො වුත්තං අබද්ධසීමා
සු'පි සබ්බාසු ඨිතං තංසීමාසම්බන්ධමෙව ගච්ඡති එකසම්බන්ධෙන
ගතානි රුක්ඛලතාදි තත්‍රජාතමෙව සඞ්ඛාය වුත්තං, තාදිසං
හි ඉතො ගතන්ති වා තතො ආගතන්ති වා වත්තුං අසක්කු
ණෙය්‍යං උභොසු බද්ධසීමාගාමසීමාසු උදකුක්ඛෙපනදීආදීසු ච
තිරියං පතිතරජ්ජුදණ්ඩාදි තත්ථ කිං කාතබ්බන්ති, එත්ථ පන
බද්ධසීමාය පතිට්ඨිතභාගො බද්ධසීමා ගාමසීමාය පතිට්ඨිතභා
ගො ගාමසීමා තදුභයසීමට්ඨපබ්බතාදි විය, බද්ධසීමතො උට්ඨි
තවටරුක්ඛස්ස පාරොහෙ ගාමසීමාය ගාමසීමතො උට්ඨිතව
ටරුක්ඛස්ස පාරොහෙ ච බද්ධසීමාය පතිට්ඨිතෙ'පි එසෙව න
යො, මූලෙ හි පතිට්ඨිතකාලතො පට්ඨාය හි ඉතො ගතං ත
තො ආගතන්ති වත්තුං අසක්කුණෙය්‍යතො සො සො භාගො
යථාපතිට්ඨිතසීමාසම්බන්ධමෙව ගච්ඡති” 'තිච “වටරුක්ඛො'ති ඉදං
පාරොහොපත්ථම්භෙන අතිදූරම්පි ගන්තුංසමත්ථසාඛාසමඞ්ගි
තාය වුත්තං, සබ්බරුක්ඛලතාදීනම්පි සම්බන්ධො න වට්ටති
තෙනෙව නාවා සෙතුසම්බන්ධො'පි පටික්ඛිත්තො” 'තිච ඉ
මෙහි නයෙහි අට්ඨකථාධිප්පායස්ස වුත්තත්තා, අඤ්ඤාසු සීමාසු
අනාහච්ච අඵුසිත්වා ඨිතා රුක්ඛසාඛාපාරොහරජ්ජුසෙතවො
සමුට්ඨිතසීමභාවෙන ච අඤ්ඤාසු ආහච්ච ඨිතානං තෙසමෙ
ව සො සො භාගො ආහච්ච ඨිතතංතංසීමභාවෙන ච ග
හෙතබ්බො'ති සූචිතත්තා, ගාමනදීසීමායො ඵුසිත්වා ඨිතක
ම්මසෙතු කෙවලා ගාමසීමා'ති වත්වා තං ගාමසඞ්ඛාතං වි
සභාගසෙතුං ඵුසිත්වා උදකුක්ඛෙපසීමා න උප්පජ්ජතී'ති ව
දන්තානං වාදස්ස නිරත්ථකතා අට්ඨකථාටීකානයෙනෙව පා
කටතරාජාතා...යථාවුත්තස්ස ඛො පන කම්මසෙතුනො
පාදත්ථම්භා කෙවලාය නදියා ච උදකුක්ඛෙපපරිච්ඡෙදස්ස
අන්තො අට්ටසමීපෙ ච පතිට්ඨිතා හොන්ති, තම්හුපරි තිරියං ද
ණ්ඩෙ දත්වා තෙසං උපරි ගමනාගමනත්ථාය ගාමඛෙත්තං
ඵුසාපෙත්වා දීඝපදරං අත්ථරිතා, න සීමස්ස සෙතුනො ගාමලක්ඛ
ණං නදීලක්ඛණං වා අත්ථි, යෙනෙස ගාමසම්බන්ධමුපගච්ඡෙය්‍ය

නදීසංඛ්‍යං වා, අපිචෙස තිරියංපතිතරජ්ජුදණ්ඩාදිසමො'ති ගහෙතබ්බො නදියා පාදපළම්බිනානං පතිට්ඨිතත්තා, කොටියා ගාමඵුසනස්ස කතත්තා ච තං තථෙව වණ්ණෙසුං ටීකාචරියා 'පි යථාවුත්තෙනහි "එකදෙසං බද්ධසීමා'ති වත්තබ්බදෙසං සඞ්කර දෙසො" ඉතිච අබද්ධසීමාසු'පි සබ්බාසු ඨිතං තංසීමාසංබන්ධමෙවග ච්ඡතී'ති ච, "තාදිසං හි ඉතො ගතානි වා තතො ආගතානි වා වත්තුං අසක්කුණෙය්‍යං උභොසු බද්ධසීමාගාමසීමාසු උදකුක්ඛෙ පනදීආදීසු ච තිරියංපතිතරජ්ජුදණ්ඩාදි ~ පෙ ~ මූලෙහි පතිට්ඨිතකාලතො පට්ඨාය හි ඉතො ගතං තතො ආගතන්ති වත්තුං අසක්කුණෙය්‍යතො සො සො භාගො යථාපතිට්ඨි තසීමාසංබන්ධමෙව ගච්ඡතී"'ති ච, එවමාදීහි අනෙකපරියායෙහි "ජාතං යං කිඤ්චි"'ත්‍යාදි අට්ඨකථානයෙ ඨත්වා ~ එවං තංතං සීමසම්බන්ධෙන ආගතානං තෙසං රුක්ඛසාඛාපාරොහරජ්ජු සෙතුආදීනං තංතංසීමසංබන්ධූපගමනෙන එකදෙසං ඉමිස්සං සීමායං එකදෙසං ඉතරිස්සං සීමායඤ්ච හොතී'ති වුත්තං, කථමය සෙතුනො ච ථලනදට්ඨා උභයකොටියො ගාමොදකුක්ඛෙප සීමට්ඨා, මජ්ඣභාගො කෙවලනදීසීමට්ඨො, එවමෙකො තීසු සීමා සු පතිට්ඨිතො සෙතු කෙන උපමෙතබ්බො කථඤ්ච සො සීමස ඞ්කරං කරොතී'ති, වුච්චතෙ, අට්ඨකථායං "බහිනදීතීරෙ ජාතරු ක්ඛස්ස අන්තොනදිං පවිට්ඨසාඛාය වා පාරොහෙ වා නාවං බ න්ධිත්වා කම්මං කාතුං න වට්ටති කරොන්තෙහි සීමා වා සොධෙ තබ්බා ඡින්දිත්වා වාස්ස බහිපතිට්ඨිතභාවො නාසෙතබ්බො"'ති වුත්තත්තා, සො බහිනදීතීරෙ පතිට්ඨිතො සෙතු ඉමිනා බහින දීතීරෙ ජාතරුක්ඛෙන උපමෙතබ්බො, යථා ච සෙතුනො පා දානුසාරෙන නදියං ඨිතො මජ්ඣභාගො එවං නදියා පථවි තලං ඵුසිත්වා ඨිතො රුක්ඛසාඛාය මජ්ඣභාගො, යථා ච ත ස්සං සාඛාකොටියං නදියං උදකුක්ඛෙපට්ඨනාවාබන්ධනං එවං උදකුක්ඛෙපපරිච්ඡින්නට්ඨානස්ස අන්තො පාදපළම්බානුසාරෙ න ගතං සෙතුකොටිං අන්තොකරිත්වා උදකුක්ඛෙපපරිච්ඡි න්දනෙන සීමුප්පත්ති දට්ඨබ්බා ~ එවමෙතෙසං බහිනදීතීරෙ පතිට්ඨිතානං රුක්ඛසාඛාසෙතූනං උපමොපමෙය්‍යභාවස්ස සරික්ඛතා ~ වුත්තං හි විමතිවිනොදනිටීකායම්පි අට්ඨකථාපා ඨවිවරණවසෙන, "අන්තොනදිං පවිට්ඨසාඛායා'ති නදියා පථ විතලං ආහච්ච ඨිතාය සාඛාය පගෙව අනාහච්ච ඨිතාය පාරො

ගෙහ'පි එකෙසවනයො එතෙන සභාගං නදීසීමං ඵුසිත්වා ඨිතෙ
නා'පි විසභාගසීමසම්බන්ධසාඛාදිනා උදකුක්ඛෙපසීමාය සම්බ
න්ධො න වට්ටතී'ති දසෙසන්ති, එතෙනෙව මහාසීමං ගාමසීමඤ්ච
ඵුසිත්වා ඨිතෙන සාඛාදිනා මාළකසීමාය සම්බන්ධො'පි න වට්ට
තී'ති ඤාපිතො'ති දට්ඨබ්බා''ති, එත්ථ ච නිස්සය නිස්සිතත්තෙ
න නදීඋදකුක්ඛෙපානං ගාමසීමාබද්ධසීමානඤ්ච අඤ්ඤමඤ්ඤස
භාගතා වුත්තා, එවං උදකුක්ඛෙපසීමාය නදීසභාගත්තෙ
බද්ධසීමාය ගාමසභාගත්තෙ ච සති'පි උදකුක්ඛෙපසභාගං නදී
සීමං සාඛාදීනං මජ්ඣභාගෙන ඵුසිත්වා ඨිතෙනා'පි විසභාගගා
මසීමසම්බන්ධසාඛාදිනා උදකුක්ඛෙපසීමාය සම්බන්ධො න වට්ට
තී'ති ච තථා බද්ධසීමාධිකාරෙ මහාසීමං සභාගගාමසීමඤ්ච ඵුසි
ත්වා ඨිතෙන සාඛාදිනා ඛණ්ඩසීමාය සම්බන්ධො න වට්ටතී'ති ච
අට්ඨකථානයෙන වණ්ණිතත්තා, තං සදිසසෙතුනො මජ්ඣභා
ගෙ සභාගං නදීසීමං ඵුසන්තෙ'පි උභොකොටියො අඤ්ඤ
මඤ්ඤවිසභාගාසු ගාමොදකුක්ඛෙපසීමාසු ඨිතා හොන්ති, එවං
හෙට්ඨා වුත්තනයෙන එකසම්බන්ධසෙතුනො තෙසං තෙසං
භාගානං තංතංසීමසංඛ්‍යූපගතත්තා තෙන කට්ඨමයසෙතුනා
සො විසභාගගාමොදකුක්ඛෙපසීමානං සඞ්කරදොසො උප්පා
දිතො, අට්ඨකථායඤ්ච "සීමා වා සොධෙතබ්බා ඡින්දිත්වා වාස්ස
බහිපතිට්ඨිතභාවො නාසෙතබ්බො''ති වුත්තත්තා, සඞ්කරෙ
සති උදකුක්ඛෙපසීමාය කරොන්තෙහි තං සම්බන්ධගාමසීමං අ
සොධෙත්වා වා සාඛාදිඡින්දනෙන බහිපතිට්ඨිතභාවං අවිනාසෙ
ත්වා වා කතානං කම්මානං විනාසො ච තස්මිං අට්ඨකථානයෙ ඨි
ත්වා ටීකාචරියෙහි අනෙකධා නිද්දිට්ඨො තස්මා තෙ රුක්ඛසාඛා
දයො සීමානං සඞ්කරදොසජනනවත්ථූ'ති වෙදිතබ්බා, තෙනෙ
ව හෙට්ඨා ච, "විසභාගසීමානං ඵුසනෙනෙව සකලසීමාසොධන
හෙතුකො අට්ඨකථාසිද්ධොයං එකො සම්බන්ධදොසො අත්ථෙව,
'ති ගහෙතබ්බො''ති ච "තෙනෙව උදකුක්ඛෙපසීමාකථායම්පි
විහාරසීමාය වා ගාමසීමාය වා පතිට්ඨිතො''ති ච "නදීතීරෙ
පන ඛාණුකං කොට්ටෙත්වා තත්ථ බද්ධනාවාය න වට්ටතී''ති ච
"සචෙ පන සෙතු වා සෙතුපාදා වා බහිතීරෙ පතිට්ඨිතා කම්මං
කාතුං න වට්ටති සීමං සොධෙත්වා කාතබ්බං''ති ච, "එවං විස
භාගාසු සීමාසු සාඛාදීනං ඵුසනමෙව සඞ්කරදොසකාරණ
තොනාන වුත්තං''ති ච "බහිනදීතීරෙ විහාරසීමාය වා ගාමසීමාය

වා පතිට්ඨිතො'ති ආදිනා උදකුක්ඛෙපසීමාය අත්තනො අනිස්සයභූතගාමසීමාදීහි එව සම්බන්ධදොසො දස්සිතො න නදීසීමාය එවම්ධා'පී'ති දට්ඨබ්බං" ඉතිච, "යාසු අඤ්ඤමඤ්ඤ සම්බන්ධෙසු'පි දොසො නත්ථි යාසු පන අත්ථි තාසු විසභාගසීමාසු රුක්ඛාදි සම්බන්ධෙ සති එකත්ථ ඨිතො ඉතරට්ඨානං කම්මං කොපෙති" 'තිච, "එවමෙතා භගවතා අනුඤ්ඤාතා බද්ධසීමා සත්තබ්භන්තරඋදකුක්ඛෙපසීමා අඤ්ඤමඤ්ඤං චෙව අත්තනො නිස්සයවිරහිතාහි ඉතරීතරාහි සනිස්සයසීමාහි ච රුක්ඛාදිසම්බන්ධෙ සති සම්භෙදදොසං සමාපජ්ජන්තී'ති සුත්තානුලොමනයො ඤාතබ්බො" ඉති ච විසභාගානං උදකුක්ඛෙපගාමසීමානං සම්භෙදදොසං පකාසෙසුං සුත්තසුත්තානුලොමආචරියවාදෙ අමුඤ්චිත්වා අනෙකෙහි පරියායෙහි.—අට්ඨකථාය ච නිගමනවසෙන සබ්බසො සෙතුනයෙ සම්බන්ධදොසපරිහාරං දස්සෙන්තො අථ සෙතුපාදා අන්තො සෙතු පන උභින්නම්පි තීරානං උපරිආකාසෙ ඨිතො වට්ටති'ති ආහ, එත්ථ උදකුක්ඛෙපසීමට්ඨසෙතුනො පාදත්ථම්භා අන්තොනදියං පතිට්ඨිතා සෙතුභයකොටියො පන බහිනදීතීරාභිමුඛා ගතා'පි සමානා උභයතීරානි අඵුසිත්වා තාසං උභින්නම්පි තීරානං උපරිආකාසෙ ඨිතා හොන්ති තත්ථ කම්මං කාතුං වට්ටති න හෙත්ථ විසභාගසීමාසම්බන්ධදොසො තිරෙසු අඵුට්ඨත්තා, සභාගාය පන උදකුක්ඛෙප නිස්සයාය නදියා සෙතුපාදසම්බන්ධෙසති'පි න කොචි දොසො'ති අධිප්පායො, යදි විසභාගසීමං ඵුසෙය්‍ය සඞ්කරදොසො හොතෙව, වුත්තංහි හෙට්ඨා ච

"සඞ්කරෙ සති සීමානමසොධෙත්වා කතං පන,"
"කුප්පතෙ සංඝකම්මන්ති වුත්තමට්ඨකථායහි"'ති.—

තට්ටීකාය ච වුත්තං "එවං අසඞ්කරභාවෙන කම්මාරහභාවං සඞ්කරෙ දොසඤ්ච දස්සෙතුං සඞ්කරෙ සතී'ති ආදිමාහ, තත්ථ සීමානන්ති යථාවුත්තප්පකාරානං සීමානං සඞ්කරෙ'ති රුක්ඛසාඛාදිනිස්සාය අඤ්ඤමඤ්ඤසම්බන්ධෙ සති මිස්සකදොසෙ වා සති අසොධෙත්වා'ති මිස්සකදොසං අසොධෙත්වා, කතං පන සංඝකම්මං කුප්පතෙ'ති අට්ඨකථායං වුත්තං හි වුත්තං එවා'ති අත්ථො" අපරම්පාහ තස්මිංයෙව සීමාලඞ්කාරසඞ්ගහෙ,

"කෙචි කාසඤ්චි සීමානං විජ්ජමානෙ ච සඞ්කරෙ"
"කතස්ස තං අසොධෙත්වා කම්මස්සාකොපමබ්‍රවුං"'ති—

ටීකාය ච "යෙ පන අට්ඨකථාය බද්ධසීමානං අඤ්ඤමඤ්ඤඤ්ච අබද්ධානං උදකුක්ඛෙපගාමසීමානඤ්ච උදකුක්ඛෙපසත්තබ්භන්තරසීමානඤ්චා'ති ඉමාසං අඤ්ඤමඤ්ඤසඞ්කරෙ වුත්තෙ, න සබ්බාසං සීමානන්ති වදන්ති තෙසං මතං දස්සෙතුං කෙචි කාසඤ්චි— පෙ —වුත්තන්ති ආහ, කෙචි ආචරියා කාසඤ්චි සීමානං සඞ්කරෙ යථාවුත්තදොසෙ විජ්ජමානෙ'පි තං සම්බන්ධදොසං අසොධෙත්වා කතස්ස කම්මස්සා'පි සංඝකම්මස්ස අකොපමබ්‍රවුං"'ති වුත්තං, අත්‍ර සඞ්කරෙ සතී'ත්‍යාදිගාථාය සීමානම්ති පදස්ස අත්ථවිවරණත්ථං ටීකාය "තත්ථ සීමානන්ති යථාවුත්තප්පකාරානං සීමානං" ඉතිදං හෙට්ඨා සීමාලඞ්කාරසඞ්ගහෙ බද්ධාබද්ධසීමානං විත්ථාරිතත්තා සබ්බසඞ්ගාහිකවසෙන තාසං දුවිධානම්පි සීමානං සංගණ්හනත්ථං ආහ, "යෙ පන" 'ත්‍යාදිසු "න සබ්බාසං සීමානන්ති වදන්ති"'ති ඉදං සීමාලඞ්කාරසඞ්ගහෙ නිරාකත චොළියමතදස්සනත්ථං වුත්තං තං "කෙචි කාසඤ්චි" 'ත්‍යාදිනා වුත්තමෙව, චොළියා ච භික්ඛූ බද්ධසීමාය අන්තො අබද්ධගාමසීමා හොතී'ති'පි විවදිංසු තම තෙසං වාදනිරාකරණෙ—

"ගාමසීමා සචෙ බද්ධසීමායන්තො'පි ලබ්භති"
"විට්ඨාපෙකට්ඨිතං යන්ති සීමා බන්ධො ච නිප්ඵලො"—

ඉතිආදිනා සබ්බසො පකාසිතමෙව, සඞ්කරෙ සතී 'ත්‍යාදිනා කිං වුත්තං හොති උභින්නං බද්ධසීමානං බද්ධොදකුක්ඛෙපානං බද්ධසත්තබ්භන්තරානං වා, තථා උභින්නං උදකුක්ඛෙපානං උදකුක්ඛෙපබද්ධානං උදකුක්ඛෙපගාමානං උදකුක්ඛෙපසත්තබ්භන්තරානං වා'ති, ආදිනා නයෙන අඤ්ඤමඤ්ඤවිසභාගසීමානං රුක්ඛාදිසම්බන්ධෙන මිස්සකදොසෙ සතී'ති අත්ථො'ති, ටීකාය ච නිස්සයෙ නිස්සිතවොහාරෙන මිස්සකදොසගහණෙන සඞ්කරදොසදුට්ඨා සීමා ගහිතා, අනෙකෙසු විනයගණ්ඨිසු හත්ථපාසානයනබහිසීමාකරණවසෙන සීමාසොධනස්ස වුත්තත්තා, තාසු එකසම්බන්ධමුපගතාසු සීමාසු එකිස්සං කම්මං කරොන්තෙනාපි ඉතරං සීමං අසොධෙත්වා'ති අධිප්පායො, තථා සඞ්ඝෙන කතං පන විනයකම්මං විපජ්ජති විනස්සතී'ති අට්ඨකථාය වුත්තමෙව, තස්මා තාදිසෙ සීමාසඞ්කරදොසෙ සති

එකිස්සං සීමායං කම්මං කරොන්තෙහි ඉතරං සීමං සොධෙත්වා කාතබ්බන්ති අයමධිප්පායො ටීකාය ච වණ්ණිතො'ති, ඉමිනා ච කද්ධමයසෙතුනො අගාමභාවො ච අඤ්ඤමඤ්ඤවිසභාගසීමානං රුක්ඛසාඛාපාරොහරජ්ජුසෙත්වාදිසම්බන්ධෙ සති'පි උදකුක්ඛෙපසත්තබ්භන්තරසීමානං උප්පජ්ජනඤ්ච අට්ඨකථාය වුත්තනයෙනෙව පරිදීපිතන්ති — අපරම්පි වුත්තං තස්මිඤ්ඤෙව සීමාලඞ්කාරසඞ්ගහෙ -

"ඨිතෙහි නජ්ජසෙතුම්හි උදකුක්ඛෙපමත්තතො"
"පරිච්ඡින්නාය සීමාය කම්මං කාතුමුදීරිතං" —
"ද්වීසු තීරෙසු සීමාහි සම්බන්ධෙ සති සෙතුනො"
"පටික්ඛිත්තා තථා කාතුං අසොධෙත්වාන තා පන"'ති

ටීකායච "නජ්ජා නදියා උපරිට්ඨිතෙ සෙතුම්හි ඨිතෙහි භික්ඛූහි උදකුක්ඛෙපමත්තතො උදකුක්ඛෙපප්පමාණෙන පරිච්ඡින්නාය සීමාය කම්මං උපසම්පදාදි කම්මං කාතුං අට්ඨකථායං උදීරිතං, සෙතුනො ද්වීසු තීරෙසු ඨිතරුක්ඛාදීහි වා ගාමසීමාහි වා සම්බන්ධෙ සති උභයතීරගතා ගාමසීමායො අසොධෙත්වා කම්මං න කාතබ්බං තථා කාතුං අසොධෙත්වා තං කම්මං අට්ඨකථායං පටික්ඛිත්තන්ති" ආහ, එත්ථායමධිප්පායො අට්ඨකථායං වුත්තනයෙන නදියං කතෙ සෙතුම්හි සෙතුපාදෙසු ච තස්සං අන්තොනදියංයෙව පතිට්ඨිතෙසු නදියා පන කම්මං කරිස්සාමා'ති ගන්ත්වා තස්මිං සෙතුම්හි ඨිතෙහි භික්ඛූහි උදකුක්ඛෙපෙන පරිච්ඡින්නාය සීමාය උපසම්පදාදි විනයකම්මං කාතුං අට්ඨකථායං වුත්තං, ද්වීසු බහිනදීතීරෙසු ඨිතරුක්ඛාදීහි ගාමසීමාහි වා තස්ස උදකුක්ඛෙපට්ඨසෙතුනො සම්බන්ධෙ සඞ්කාරෙ සති තා පන උභයතීරට්ඨගාමසීමායො අසොධෙත්වා තථා සෙතුම්හි කම්මං කාතුං අට්ඨකථාය පටික්ඛිත්තං නිසෙධිතං, තස්මා, සෙත්වානුසාරෙන උදකුක්ඛෙපසීමාය එකතො බද්ධඋභයගාමසීමාසු එකිස්සං වා ඨිතා භික්ඛූ නදියං උදකුක්ඛෙපසීමට්ඨෙ තස්මිං සෙත්වාධාරෙ ඨත්වා කරොන්තානං භික්ඛූනං කම්මං කොපෙ

න්ති විභාගවසෙන ඨිතත්තා, තස්මා සෙතුසම්බන්ධෙ සති'පි තා
පන උභයතීරට්ඨගාමසීමායො තත්‍රට්ඨානං භික්ඛූනං හත්ථපා
සානයනබහිසීමාකරණවසෙන සොධෙත්වා වග්ගකම්මපරි
හාරෙන තස්මිං උදකුක්ඛෙපසීමට්ඨසෙතුම්හි ඨිතෙහි කම්මං
කාතබ්බං, තදත්ථං විසෙසෙන පාකටං කරොති යථාවුත්තෙ
න "පටික්ඛිත්තො තත්ථ කාතුං අසොධෙත්වාන තා පන"'ති
එතෙන, තා පන ගාමසීමායො අසොධෙත්වාන තත්ථ ගාම
සම්බන්ධෙ උදකුක්ඛෙපසීමට්ඨසෙතුම්හි කාතුං පටික්ඛිත්තො'පි
ගාමසීමායො සොධෙත්වා ගාමසම්බන්ධොදකුක්ඛෙපසීමට්ඨෙ
තස්මිං සෙතුම්හි ඨිතෙහි තත්ථ කාතුං න පටික්ඛිත්තො ප
ටික්ඛෙපො න කතො කාතුං අනුඤ්ඤාතො අට්ඨකථාචරියෙ
හි නියමිතො'ති අධිප්පායො ---- සෙතුනො ගාමසම්බන්ධත්තා
නදියං සෙතුම්හි ඨිතානං භික්ඛූනං සීමාපෙක්ඛාය උදකුක්ඛෙ
පපරිච්ඡින්නෙන සීමා න උප්පජ්ජතී'ති වදන්තස්ස මතෙ
න නදියා උභොසු පස්සෙසු ච පකතිගාමා මජ්ඣෙ සෙ
තුගාමො'ති තිස්සො ගාමසීමායො හොන්ති, සභාගානඤ්ච ගා
මසීමාදීනං සම්බන්ධදොසො අට්ඨකථාදීසු න දස්සිතො න කෙ
වලං න දස්සිතො අත්ථො තාසං සභාගසීමානං සම්බන්ධෙ
අදොසතා වුත්තායෙව, තෙනා'පි වුත්තායෙවායමත්ථො
'යා පනෙතා ලොකවොහාරසිද්ධා ගාමඅරඤ්ඤනදීසමුද්දජාත
ස්සරසීමා පච තා අඤ්ඤමඤ්ඤං රුක්ඛාදිසම්බන්ධෙ'පි සම්භෙද
දොසං නාපජ්ජන්ති ---- පෙ ---- තෙනෙව අට්ඨකථායං තාසං අ
ඤ්ඤමඤ්ඤං කත්ථචි සම්භෙදනයො න දස්සිතො සාසනවො
හාරසිද්ධානෙව දස්සිතො"'ත්‍යාදිනා, අපි ච සෙතුගාමො'ති
වාදිනො තස්සෙව මතෙන සෙතුනො ගාමසම්බන්ධෙ සති ත
ස්මිං සෙතුම්හි "සීමං සොධෙත්වා කාතබ්බ" මිති ඉදං අට්ඨකථාය
න වත්තබ්බං සියා කස්මා උභින්නං සෙතුගාමානං සභාග
ත්තා, වුත්තමෙව අට්ඨකථායං, තෙන සෙතුනො ගාමසම්බ
න්ධෙ සන්'පි තත්‍ර ඨිතානං භික්ඛූනං උදකුක්ඛෙපපරිච්ඡින්
නෙන තස්සෙතුනො සමන්තා උදකුක්ඛෙපසීමුප්පත්ති ච
උප්පත්තියා විසභාගානං ගාමොදකුක්ඛෙපසීමානං එකීභූත

ත්තා කම්මකොපපරිහරනත්ථං ගාමසීමං සොධෙත්වා උදකු
ක්ඛෙපසීමට්ඨසෙතුම්හි කම්මකරණාරහභාවො ච වි තනං
උදකුක්ඛෙපගාමසීමානං සඞ්කරදොසජනකස්ස සෙතුනො
අගාමභාවො ච මුඛ්‍යතොව අට්ඨකථානයෙන පරිදීපිතො'ති
වෙදිතබ්බං. යථාවුත්තටීකාපාඨානුසාරෙන සෙතුගාමො වා
හොතු පකතිගාමො වා, තාසං ලොකවොහාරසිද්ධානං සභාග
ගාමසීමාදීනං අඤ්ඤමඤ්ඤසං අසම්භෙදෙ ච අසම්භින්නත්තා
අසොධනීයත්තා ච සාසනවොහාරසිද්ධාය උදකුක්ඛෙපසීමාය
ඨිතස්ස සෙතුනො ලොකවොහාරසිද්ධාය විසභාගාය ගාමසීමා
ය එකසම්බන්ධත්තා සඞ්කරදොසො ච සඞ්කරෙ සති එව සො
ධෙතබ්බතා වා'ති එවමාදයො'පි විසෙසා වුත්තා'ති වෙදිත
බ්බං ~~~ අපිච "යා පනෙතා ලොකවොහාරසිද්ධා ~~~ පෙ ~~~
තෙනෙව අට්ඨකථායං තාසං අඤ්ඤමඤ්ඤං කිඤ්චි සම්භෙදන
යො න දස්සිතො සාසනවොහාරසිද්ධාහෙව දස්සිතො"'ති
ඉමස්මිං පාඨෙ සාසනවොහාරසිද්ධාහෙවා'ති සාසනවොහාරෙ
න සිද්ධාහි එව, සිද්ධාහී'ති සහත්ථෙ තතියා, සාසනවොහාර
සිද්ධාහි සීමාහි සද්ධින්ති අත්ථො, කිං වුත්තං හොති, සාසන
වොහාරසිද්ධාහි සීමාහි සද්ධිං සාසනවොහාරසිද්ධානං සාසන
වොහාරසිද්ධාහි සද්ධිං ලොකවොහාරසිද්ධානඤ්චා'ති එවං අත්ථ
නො අත්තනො නිස්සයවිරහිතානං අඤ්ඤමඤ්ඤවිසභාගසී
මානං සම්භෙදදොසො අට්ඨකථාය දස්සිතො'ති අධිප්පායො ~~~
සීමාලක්ඛණදීපනීගණ්ඨෙ පන ඉමමෙව ටීකාපාඨං දස්සෙන්තෙ
න "සාසනවොහාරසිද්ධාහෙව දස්සිතො"'ති ඉදං යථාවුත්ත
ත්ථපටිබාහනත්ථම්ව "සාසනවොහාරසිද්ධොයෙව දස්සිතො"
'ති විරාධෙත්වා ලිඛිතං වීමංසිතබ්බමෙත්ථා'පි කාරණන්ති ~~~ සී
මාසොධනම්හි විසභාගානං ඛණ්ඩසීමාමහාසීමාදිබද්ධසීමානං ගා
මොදකුක්ඛෙපාදිඅබද්ධසීමානං තාසං බද්ධාබද්ධසීමානං වා අ
ඤ්ඤමඤ්ඤසම්බන්ධෙ සති එව අට්ඨකථාටීකාදීසු විහිතං, න වි
හිතං විසභාගානං අසම්බන්ධෙ සභාගානං සම්බන්ධෙ වා, සීමා
ලඞ්කාරසඞ්ගහෙ ච නදියා වීසු තීරෙසු ගාමසීමාහි සද්ධිං උදකු

ක්ඛෙපසීමට්ඨසෙතුනො සඞ්කරදොසං තස්මිං දෙසෙ සති ගා
මසීමායො අසොධෙත්වා කම්මකරණස්ස අනනුරූපත්තං සො
ධෙත්වා කරණාරහභාවඤ්ච "ද්වීසු තීරෙසු සීමාහි සම්බන්ධෙ ස
ති සෙතුනො" 'ත්‍යාදිනා පකාසෙත්වා, තදනන්තරං නදියා
අන්තොගතසෙතුනො වසෙන උදකුක්ඛෙපසීමාය ගාමසීමා
දීහි සද්ධිං අසඞ්කරත්තං බහිනදීතීරසම්බන්ධෙන සඞ්කරත්ත
ඤ්ච විභාවෙන්තො—

"සෙතු චන්තොදකුක්ඛෙපගතං නත්ථෙව සඞ්කරෙ"
"බහි චොභයකොටීහි නජ්ජන්තොගතමෙව චෙ" 'ති—

ගාථමාහ, අස්සං ගාථායං සෙතු ච අන්තොඋදකුක්ඛෙප
ගතො බහි ච උභයකොටීහි නදියා අන්තොගතො එව
චෙ සඞ්කරො නත්ථි එවා'ති යොජනා, තත්ථ නජ්ජන්තොගත
මෙව චෙ'ති අන්තපාදෙ "චෙ සද්දො පරිකප්පෙ, කිං වුත්තං
හොති, සචෙපි නජ්ජසෙතුම්හි" 'ත්‍යාදිනා යො අන්තොනදි
යං කම්මකරණාරහො සෙතු වුත්තො සො පන සෙතු සචෙ
උදකුක්ඛෙපපරිච්ඡින්නාය සීමාය අන්තොගතො හොති, ස
ඞ්කරො නත්ථි එව තථා දීඝසෙතුත්තා අප්පපරිසත්තා ච ත
ස්මිං සෙතුම්හි ඨිතෙහි කතොදකුක්ඛෙපසීමාපරිච්ඡෙදතො'පි
බහිඨිතො සෙතු ච උභොහි කොටීහි උදකුක්ඛෙපනිස්සයාය
නදීසීමාය අන්තොගතො එව හොති චෙ එවං සෙතුනො
බහිනදීතීරෙ විසභාගං විහාරසීමං වා ගාමසීමං වා අඵුසිත්වා
සභාගමෙව නදිං ආහච්ච ඨිතත්තා සඞ්කරො සීමාසම්බන්ධදො
සො නත්ථි එවා'ති අවධාරණත්ථෙ වත්තමානෙන එවසද්දෙ
න යථාවුත්තසඞ්කරදොසස්ස අවිජ්ජමානත්තං නියමෙති—
යථා ච උදකුක්ඛෙපපරිච්ඡෙදස්ස අන්තොගතො සෙතු ච
උදකුක්ඛෙපපරිච්ඡෙදමතික්කමිත්වා බහිගතෙහි උභයකොටී
හි විසභාගං විහාරසීමං වා ගාමසීමං වා අඵුසිත්වා උදකුක්ඛෙප
නිස්සයත්තෙන සභාගාය නදියා අන්තොඨිතො සෙතු ච
සීමාසම්භෙදසංඛාතං සඞ්කරදොසං න කරොත්'ති වුත්තො
එවං ගාමාදිසම්බන්ධෙනාගම්ම උදකුක්ඛෙපසීමාපරිච්ඡෙදං අඵු

ඨත්වා තස්ස උදකුක්ඛෙපනිස්සයාය නදියා තතො උදකුක්ඛෙපතො බහිසීතො සෙතු ච සීමාසඞ්කරදොසං න කරොති ☞

සෙතුනො වසෙන අඤ්ඤමඤ්ඤවිසභාගසීමානං අසම්බන්ධත්තා'ති අයමධිප්පායො'පි යථාවුත්තෙන "සෙතු චෙ'නොදකුක්ඛෙපගතං නතෙව සඞ්කරො" 'ත්‍යාදිසු විසභාගසීමානං අසම්භෙදමෙව අසඞ්කරස්ස හෙතු'ති දස්සනමුඛෙන වුත්තොයෙවා'ති වෙදිතබ්බො …… අපිච පක්ඛන්තරපරිකප්පත්ථවසෙන සො පන උදකුක්ඛෙපසීමට්ඨසෙතු සචෙ තණ්ඩුලං ලභෙය්‍ය අපචිස්සාත්‍යාදිසු විය, උභයකොටීහි නදිං අතික්කමිත්වා බහිනදීතීරෙ විසභාගං බද්ධසීමං ගාමසීමං වා සචෙ පන ඵුසෙය්‍ය එවං සන්තෙ උදකුක්ඛෙපසීමාය අඤ්ඤසීමාහි සද්ධිං අත්ථෙව සඞ්කරො තන්නාමකො සීමාසම්බන්ධදොසො උපලබ්භතෙවා'ති අයමත්ථො'පි වුත්තොයෙව, අට්ඨකථාය ච යථාවුත්තෙ "නදියං සෙතුං කරොන්ති සචෙ අන්තොනදියංයෙව …… පෙ …… කම්මං කාතුං වට්ටති, සචෙ පන සෙතු වා …… පෙ …… කම්මං කාතුං න වට්ටති සීමං සොධෙත්වා කාතබ්බං" 'ති, එත්ථ පඨමං වුත්තාය උදකුක්ඛෙපසීමාය එව සෙත්වානුසාරෙන බහිනදීතීරෙ විසභාගසීමාහි එකසම්බන්ධත්තා සඞ්කරදොසො වුත්තො පරිකප්පපක්ඛන්තරත්ථෙසු වත්තමානෙහි සචෙපනා'ති ඉමෙහි'ති දට්ඨබ්බං, සීමාලඞ්කාරසඞ්ගහටීකාය'පි පක්ඛන්තරත්ථපරිකප්පත්ථවසෙන ගාථාය අත්ථවිවරණං කරොන්තෙන, "සෙතු පන අන්තොඋදකුක්ඛෙපගතං උදකුක්ඛෙපසීමාය අන්තොගතො පවත්තො චෙ හොති උදකුක්ඛෙපතො බහිසීතෙහි උභයකොටීහි නජ්ජන්තො ගතමෙව චෙ නදියා අන්තොගතො එව චෙ හොති අඤ්ඤසීමාහි සඞ්කරො නත්ථී'ති ආහා'ති අට්ඨකථානුලොමං කත්වා පුර ලංකාදීපෙ සබ්බපරියත්තිධරෙන වාචිස්සරාභිධානමහාසඞ්ඝරාජත්ථෙරෙන විරචිතං සීමාලඞ්කාරපාළිං උපලක්ඛෙත්වා වුත්තං සීහලදීපෙයෙව සද්දසත්ථාදිසු සික්ඛිතෙන තිපිටකපරියත්තිධරෙන අරිමද්දනපුරවාසිනා ඡප්පටො'ති විස්සුතසද්ධම්මජොතිපාලත්ථෙරෙනා'ති දට්ඨබ්බං …… එවං සීමාලඞ්කාරසඞ්ගහෙ තට්ටීකාය ච අට්ඨකථායං වුත්තසෙතුනයෙ ඨත්වා විසභාගගාමසීමාදීනං සම්බන්ධෙ සති'පි සෙත්වාධාරෙ ඨිතානං භික්ඛූනං උදකවාලිකාපරිච්ඡින්න

උදකුක්ඛෙපබ්භන්තරං අපවිසිත්වා නදියං සීමෙ ගාමසම්බන්ධකට්ඨමයසෙතුරූපෙ එවං දට්ඨබ්බං*

* සචෙ පන ඛුද්දකෙ අට්ටෙ පරිසපරිපූරො හොති පරිසපරියන්තතො වා අට්ටපරියන්තතො වා ඛිපිතොදකස්ස පතනට්ඨානබ්භන්තරං කිඤ්චි ගාමඛෙත්තසම්බන්ධවත්ථුස්මිං අප්පවිසන්තෙ දොසො නත්ථී'ති දට්ඨබ්බං තථා උදකුක්ඛෙපස්ස කප්පියභූමිසම්බන්ධෙ වාළුකතලෙ'පි ගාමඛෙත්තස්ස අසම්බන්ධො'යෙව ඉච්ඡිතබ්බො.

නෙන උදකුක්ඛෙපසීමුප්පත්ති ච, තථා උප්පන්නාය උදකු
ක්ඛෙපසීමාය සඞ්කරෙ සති තං සම්බන්ධගාමාදිසු ඨිතෙ
භික්ඛූ හත්ථපාසානයනබහිසීමාකරණවසෙන අසොධෙත්වා ක
තකම්මවිනාසො ච සෙතුආදිසම්බන්ධෙ සති සීමුප්පත්තියා සඞ්ක
රදොසස්ස ච පකාසනෙන සීමාසම්බන්ධදොසජනනහෙතුභූ
තානං රුක්ඛසාඛාපාරොහසෙතුආදීනං අගාමභාවො චා'ති එව
මාදයො'පි අත්ථවිසෙසා පරිදීපිතා හොන්තී'ති වෙදිතබ්බං.
සචෙ උදකුක්ඛෙපෙන පරිච්ඡින්නජලතලෙ බහිනදීතීර
තො උපරි දිස්සමානරූපෙන ආගතරුක්ඛසාඛාපාරොහ
සෙතුආදි ඵුසනං තථා තස්මිං පරිච්ඡින්නජලප්පදෙසෙ
ජාතරුක්ඛාදිඵුසනං වා අදිස්සමානසම්බන්ධො'ති වදන්තස්ස
මතෙන අට්ඨකථායං "මහාසීමාය පථවීතලං වා තත්ථ ජාත
රුක්ඛාදීනි වා ආහච්ච තිට්ඨති" 'ති ච, "උදකුක්ඛෙප මත්ත
මෙව හි සීමා" ඉතිච ඉදං න වත්තබ්බං සියා වුත්තමෙව අට්ඨ
කථායං, තස්මා උදකුක්ඛෙපසීමාය එකසම්බන්ධෙන ආගතා
නං රුක්ඛසාඛාපාරොහාදීනං බහිනදීතීරෙ විසභාගාය බද්ධසී
මාය වා ගාමසීමාය වා පථවීතලෙ තත්ථ ජාතරුක්ඛාදීසු වා ආ
හච්ච ඨානං, තථා බද්ධසීමාය වා ගාමසීමාය වා එකසම්බන්ධෙන
ආගතානං ච දිස්සමානරුක්ඛසාඛාපාරොහසෙතුආදීනං උදකු
ක්ඛෙපසීමුප්පත්තිතො පුරෙ පච්ඡා ච තස්මිං පරිච්ඡින්නජල
තලෙ වා තත්ථ ඨිතරුක්ඛඅට්ටනාවාඋලුම්පසෙතුආදිසු වා
ආහච්ච ඨානං දිස්සමානසම්බන්ධමෙවා'ති දට්ඨබ්බං, තෙනෙවා
හ විමතිවිනොදනිටීකායං "උපරිදිස්සමානඛන්ධසාඛාදිපවෙ
සෙ එව සඞ්කරදොසස්ස සබ්බත්ථ දස්සිතත්තා අදිස්සමානානං
මූලානං පවෙසෙ'පි භූමිගතිකත්තා දොසො නත්ථී'ති සිජ්ඣති
සචෙ පන මූලානි'පි දිස්සමානානෙව පවිසන්ති සඞ්කරෙව,
පබ්බතපාසාණා පන දිස්සමානා'පි භූමිගතිකා එවා" 'ති
එවං බද්ධසීමායො වා හොන්තු අබද්ධා වා තාහි විසභාගසීමාහි
විනිග්ගතා රුක්ඛසාඛාපාරොහසෙතුආදයො උපරිදිස්සමාන
රූපෙන අඤ්ඤසීමපරිච්ඡෙදං ගන්ත්වා තත්ථ කම්මකාරකභික්ඛූ
නමාධාරභූතඋපොසථාගාරඅට්ටනාවාසෙතුආදීනි අඵුසන්තා
'පි තාසු සීමාසු පථවීතලං ජලතලං වා ඵුසමානා තිට්ඨෙය්යුං
තා සීමායො තෙන ඵුසනෙනා'පි සඞ්කරදොසදුට්ඨා හොන්ති,
"මහාසීමාය පථවීතලං වා" 'තිච, "උදකුක්ඛෙපමත්තමෙව හි

සීමා"'ති ච, ආදිනා නයෙන අට්ඨකථාදිසු යථාවුත්තවිසෙසසී මොපාදනස්ස දස්සිතත්තා, වජිරබුද්ධිටීකායම්පි වුත්තමෙව "යං කිඤ්චි'ති වචනතො තීණි'පි සඞ්ගහිතානි මහාථෙරා තීණි ම්පි සොධෙත්වා ච කරොන්ති" 'ති~~

පාළියං භගවතා විනයකම්මානං සුඛකරණත්ථං සීමායො අනුඤ්ඤාතා'පි අනුජානාමි භික්ඛවෙ සීමං සම්මන්නනෙන සීමන්තරිකං ඨපෙත්වා සීමං සම්මන්නිතුං'ති සුත්තසාමත්ථි යෙන ධම්මසඞ්ගාහකත්ථෙරෙහි තස්ස භගවතො අජ්ඣාසයානු රූපෙනෙව නිද්දිට්ඨපාළිමුත්තවිනිච්ඡයනයෙන තා සීමායො යථාවුත්තසම්බන්ධදොසමුපගච්ඡන්තී'ති අට්ඨකථාදිසු දස්සමා නත්තා, සාසනවිසුද්ධිකාමෙහි අත්තත්ථපරත්ථනිරතසද්ධාපබ්බ ජිතකුලපුත්තෙහි තාසු දොසදුට්ඨාසු සීමාසු අන්තමසො බන්ධ කො ආගතනයෙන පබ්බජ්ජාපෙක්ඛස්ස භණ්ඩුකම්මාපුච්ඡන මත්තම්පි අකරණීයං, පගෙව අබ්භානොපසම්පදාදිගරුවි නයකම්මානං අකරණීයතා'ති~~ ~~

එත්තාවතා සබ්බසත්තානං විසුද්ධිසම්පාදකස්ස සකලලො කුත්තමස්ස භගවතො සාසනායුභූතෙ විනයෙ සීමාදුල්ලද්ධි ගාහීනං ලද්ධිනිසෙධනත්ථාය, තථා අවිඤ්ඤාතසීමානයානමාදු නිකානං විඤ්ඤාපනාය, සීමානයඤ්ඤූනං විඤ්ඤූනං සම්මොහං සනත්ථච, උපොසථක්ඛන්ධකපාළියා තදට්ඨකථාසමන්තපාසාදි කාය වජිරබුද්ධි සාරත්ථදීපනී විමතිවිනොදනී'ති තං තං නාමි කාහි තීහි විනයටීකාහි, කඞ්ඛාවිතරණියා මාතිකට්ඨකථාය ත ස්ස සංවණ්ණනාලීනත්ථප්පකාසනියා විනයත්ථමඤ්ජූසාය වින යවිනිච්ඡයපකරණෙන තට්ටීකාවිනයත්ථසාරසන්දීපනියා පාළි මුත්තවිනයවිනිච්ඡයසඞ්ගහපුරාණටීකාය ලීනත්ථප්පකාසනියා සීමාලඞ්කාරසඞ්ගහ තබ්බණ්ණනාහී'ති එවමාදීහි අභිලක්ඛි තෙහි විනයගන්ථෙහි අරහතා සම්මාසම්බුද්ධෙන අනුඤ්ඤාතා නං බද්ධාබද්ධසීමානං සම්භෙදසම්භෙදලක්ඛණවිභාවනමුඛෙ න අනෙකවිධහෙතුයුත්තාදීනි සන්දස්සෙත්වා විසෙසතො ච විස භාගානං ගාමොදකුක්ඛෙපාදිසීමානං සඞ්කරදොසො තප්පරි හරණඤායාමො ච විනිච්ඡිතො'ති~~

අනුඤ්ඤාතා හි සීමායො මුනිනා පාළියං දුවා,
බද්ධාබද්ධවසා හොන්ති විසෙසවත්තියො සදා

කිඤ්චා'පි කම්මසංසිද්ධිසාමඤ්ඤමත්තතො ඉමා,
සියුං සමානසංවාසා සීමායො එකුපොසථා

තථා වුප්පත්තිතො නාසා සීමන්තරිකතො'පි ච,
පමාණඨානආදීහි බද්ධාබද්ධවිසෙසතා

කථං උප්පත්තිතො තාසං විසෙසො හවතී'ති චෙ,
විනයඤ්ඤූහි විඤ්ඤෙය්‍යො විනයෙනෙව සො නයො

පඨමංව නිමිත්තානි කිත්තෙත්වාන යථාවිධි,
කම්මවාචාය වුත්තාය සීමා සා තත්ථ බජ්ඣති

අබද්ධාසුදකුක්ඛෙපසීමා සඤ්ජායතෙ සයං,
උදකුක්ඛෙපනාදීහි සීමාපෙක්ඛාය තංඛණෙ

සත්තබ්භන්තරසීමා ච තථා පෙක්ඛාය ජායති,
අබ්භන්තරපරිච්ඡෙද ඉති විඤ්ඤූහි වෙදියා

බද්ධාබද්ධානසීමානං එවං උප්පත්තිනානතා,
කථං තාසං විනාසස්ස විසෙසො'ති පවුච්චති

සමූහනනතො වා'ථ සාසනන්තරධානතො,
බද්ධායාති විනාසං සා අපෙක්ඛාවිගමෙතරා

ඉති තාසං උභින්නම්පි විනාසො දිස්සතෙ විධා,
නානං අන්තරිකානන්තු නයෙනානෙන වෙදියං

සීමානන්තරිකාමාණං මුනිනා එත්තකං ඉති,
න වුත්තම'පි සා අට්ඨකථාසු දස්සිතා කථං

මහාඅට්ඨකථායං සා රතනෙන පමාණිතා,
කුරුන්දියං විදත්ථි ච වට්ටතී'ති පකාසිතා

මහාපච්චරියං සීමන්තරිකා චතුරඞ්ගුලා,
ඨපෙතබ්බා'ති නිද්දිට්ඨා ටීකාසංවණ්ණනාය'පි

ව්‍යවච්ඡෙදෙන ඨානංව සීමානං මුනිආසයො,
සීමානන්තරිකං තස්මා ඨපෙත්වා ඉතිආදිනා

සම්භින්දනජ්ඣොත්ථරණං කත්වා බද්ධා'පි අන්තරං,
අදුස්සත්වාන බද්ධා'පි සබ්බා සන්ති අසීමතං ෴

වුත්තත්තා මුනිනා සීමන්තරිකාභාවදෙසතං,
එකඞ්ගුලමත්තා'පි වට්ටතන්තරිකා අයං ෴

සා හි දුබ්බොධමත්තා'ති කත්වා අට්ඨකථාසු'පි,
සීමාන්තරිකා වුත්තා චතුරඞ්ගුලතොධිකා ෴

ඉති ටීකාය සම්බුද්ධමතානුකූලවණ්ණනා,
කතා අට්ඨකථායා'ති වුත්තං පාළිමපෙක්ඛිය ෴

අබද්ධානන්තු සීමානං අඤ්ඤදත්ථාව පකාසිතො,
අට්ඨකථාසූපචාරො ඉති විඤ්ඤූහි වෙදියො ෴

සීමානමන්තරෙ තාසං ඨපෙතබ්බන්ති භාසිතං,
සත්තබ්භන්තරමෙකංව වීසුමෙත්ථ තපස්සිහි ෴

නදාදීසු තථෙවොදකුක්ඛෙපානම්පි අන්තරෙ,
ඨපනීයොදකුක්ඛෙපො කාරෙණෙතාති වීසුං පරෙ ෴

ඉති බද්ධා අබද්ධා ච සීමා අනන්තරිකාවසා,
විසෙසවතියො තාසං පමාණෙ නානතා කථං ෴

තියොජනපරං මාණං බද්ධසීමානමීරිතං,
එකවීසතිභික්ඛූනමාසනාරහමොමකං ෴

පරමොමකමාණන්තමන්තරෙහි යදිච්ඡිකං,
වට්ටතෙවා'ති නිද්දිට්ඨං බද්ධානං විනයෙ නයෙ ෴

පමාණනියමො එවං පාළිඅට්ඨකථාදිසු,
දිස්සතෙ බද්ධසීමානං අබද්ධානං න දිස්සති ෴

පරිසා යාව වඩ්ඪන්ති තාව සීමා'පි වඩ්ඪරෙ,
අබද්ධාසූදකුක්ඛෙපසත්තබ්භන්තරසඤ්ඤිතා ෴

පමාණවතියො වුත්තනයෙන සම්මතා ඉමා,
අබද්ධා අප්පමාණා'ති පමාණෙ නානතා අයං ෴

බද්ධසීමොදකුක්ඛෙපසත්තබ්භන්තරිකා කමා,
ථලෙ ජලෙ අරඤ්ඤෙ'ති එවං ඨානවිසෙසතා ෴

අබද්ධාසු'පි ඒකෙකා අඤ්ඤාහි අසමා සියා,
ආණායුප්පජ්ජමානාහි සීමාහි ඉති වෙදියා.

කා'ති සා තංබඤ්ඤුප්පත්තිනාසාදිරහිතා ච යා,
ගාමසීමා පකත්‍යාව සබ්බකම්මාරහා මතා.

ඉති වුත්තනයෙනෙතා සීමා යන්ති'ති නානතං,
අබද්ධා චඤ්ඤමඤ්ඤස්සං උප්පත්‍යාදිකමා මතා.

සම්මතාසම්මතානෙතං සීමානං නයලක්ඛණං,
උප්පත්‍යාදිවිසෙසම්හි සල්ලක්ඛෙත්වාන විචක්ඛණො.

යං යෙසං භික්ඛවෙ සීමා'ත්‍යාදිසුත්තං ජිනෙරිතං,
පච්ඡා සම්මතසීමානං තං අසීමත්තසාධකං.

සම්මතා'ති ච බද්ධා'ති අයමත්ථො පකාසිතො,
කම්මවාචාය වචනං බන්ධනං ඉහ නෙතරං.

තස්මිං සුත්තෙව තෙසං තං කම්මං ඉති අනෙන'පි,
සීමාබන්ධනකම්මං ච භික්ඛූනං නෙසමීරිතං.

බද්ධාබද්ධාසු නො යන්ති අබද්ධා බද්ධතුල්‍යතං,
බද්ධා චාබද්ධතුල්‍යත්තං අද්ධා බුද්ධමතං ඉදං.

තස්මා නොත්තරති සුත්තං යථාවුත්තං ජිනෙරිතං,
අසම්මතොදකුක්ඛෙපසීමාදීනං විනිච්ඡයං.

තෙනෙව උදකුක්ඛෙපසීමාසංවණ්ණනාය'පි,
යො අන්තො නදියං ජාතො රුක්ඛො සන්දස්සිතො තහිං.

උදකුක්ඛෙපසීමට්ඨෙ රුක්ඛෙ තස්මිං ඨිතෙහි'පි,
වට්ටතී'ති සමුද්දිට්ඨං කම්මං කාතුං තපස්සිහි.

තස්ස රුක්ඛස්ස සාඛා වා පාරොහො වා සචෙ පන,
බද්ධසීමාය ගාමෙ වා බහිතීරෙ පතිට්ඨිතා.

උදකුක්ඛෙපමත්තස්ස සීමතා මුනිනෙරිතා,
යං මජ්ඣිමස්ස පොසස්සොදකුක්ඛෙපා'ති ආදිනා.

තථෙවට්ඨකථායම්පි සීමා'ති පරිකිත්තිතා,
උදකුක්ඛෙපමත්තංව ඨිතාසු'පි තථෙව සා.

විනයත්ථසාරසන්දීපනීආදිසු චාපි සො,
පරිච්ඡින්නපදෙසන්තොදකුක්ඛෙපො'ති දීපිතො.

වුත්තමට්ඨකථාපාඨෙ රුක්ඛො අපි සීතෙහි'ති,
එත්ථ ටීකාය අන්තොදකුක්ඛෙපට්ඨෙ'ති භාසිතං.

රුක්ඛස්සා'ති පදුද්ධාරෙනා'පි අට්ඨකථානයෙ,
උදකුක්ඛෙපසීමට්ඨරුක්ඛස්සා'ති ච ආදිනා.

යථාවුත්තොදකුක්ඛෙපසීමායුප්පත්ති දීපිතා,
විසභාගාහි සීමාහි සද්ධිං සන්තා'පි බන්ධනෙ.

බද්ධානං වා අබද්ධානං රුක්ඛසාඛාදි බන්ධනං,
යං සීමානඤ්ඤමඤ්ඤස්ස විසභාගානමෙව තං.

සඞ්කරො ඉති අක්ඛාතො දොසො සම්බන්ධජො අයං,
අසොධෙත්වාන සීමං සො කතකම්මවිනාසකො.

"සඞ්කරෙ සති සීමානමසොධෙත්වා කතං පන"
"කුප්පතෙ සඞ්ඝකම්මන්ති වුත්තමට්ඨකථාය හි".

ඉච්චෙවං ජනකත්තාව දොසස්සෙතං සමබ්‍රවුං,
සීමං වා සොධයිත්වාන කාතබ්බන්ති පුරාතනා.

සීමා විසොධනමෙත්ථ නදියං සීතභික්ඛුනං,
ගාමට්ඨා නයනං හත්ථපාසං වා කරණං බහි.

සම්බන්ධෙ සති සොධෙත්වා කරණෙන උදීරිතා,
සීමුප්පන්නා'ති පච්ඡාව උදකුක්ඛෙපසඤ්ඤිතා.

ඨවෙකිස්සං කරොන්තෙනහිතරං සීමං විසොධිය,
කාතබ්බං 'ත්‍යබ්‍රවුං කම්මං විනයෙ නයකොවිදා.

කරොන්තොචුදකුක්ඛෙපෙ ගාමාදිං සොධයෙ යථා,
සොධෙත්වා වොදකුක්ඛෙපං ගාමාදෙ'පි කමෙතරෙ.

එවං කරණමෙකිස්සං සම්බන්ධෙතරසොධනං,
වුත්තං න වුත්තං තංයෙව සොධෙත්වා කරණං තහිං.

සචෙ පච්ඡොදකුක්ඛෙපසීමානුප්පජ්ජනෙ තතො,
න ච තත්ථාබද්ධා සියා සීමාසඞ්කරො පාළිමුත්තකො.

වුත්තොවට්ඨකථායං සො දෙසො තෙනා'පි බජ්ඣතෙ,
සන්තෙව උදකුක්ඛෙපසීමායුප්පත්ති දීපිතා

උදකුක්ඛෙපසීමාය උපචාරං පුරාතනා,
නියමෙත්වා අවොචුං තෙ එවමට්ඨකථානයෙ

සචෙ පන බහූ භික්ඛූ කරොන්තෙව විසුං විසුං,
උපොසථාදිකං තෙහි දකුක්ඛෙපානමන්තරා

සීමානන්තරිකත්ථාය සබ්බෙහි අපරාපරෙ,
ඨපෙතබ්බොදකුක්ඛෙපො අධිකම්පි ඨපෙ තතො

න වට්ටති තතො ඌණං ඨපෙතුං 'ත්‍යෙවමාදිකං,
මාතිකට්ඨකථායම්පි එවමෙවං විභාවයං

හත්ථපාසං ජහිත්වාන පරිච්ඡෙදන්තරෙ ඨිතො,
තත්තකංව පරිච්ඡෙදං නාතික්කම්ම බහිට්ඨිතො

කම්මං කොපෙති ඉච්චෙතං සබ්බාසට්ඨකථාසු'පි,
සන්නිට්ඨානන්ති නිද්දිට්ඨං විනයම්හි විනිච්ඡයෙ

තථෙවාචරියො බුද්ධදත්තත්ථෙරො සුබුද්ධිමා,
කුසලො පරියත්තිම්හි පටිපත්තිවිසාරදො

"ඉමා චෙ පන සීමායො වඩ්ඪන්ති පරිසාවසා"
"අබ්භන්තරූදකුක්ඛෙපා ඨිතොකාසපරාසියුං"

"ඨිතො අන්තොපරිච්ඡෙදෙ හත්ථපාසං විහායවා"
"තත්තකං අනතික්කම්ම පරිච්ඡෙදම්පි වා පරං"

"ඨිතො කම්මං විකොපෙති ඉති අට්ඨකථානයො"
"තස්මා සො හත්ථපාසෙ වා කත්තබ්බො බහි වා පන"

ඉච්චාහ තෙන සීමොපචාරනිද්දිසනෙන'පි,
සීමුප්පත්ති ච උප්පත්‍යා සඞ්කරො ච පකාසිතො

ටීකාචෙරො ච විමතිවිනොදනීසුකාරකො,
තතො බහි'පි එකස්සොදකුක්ඛෙපස්ස අන්තරෙ

ඨාතුං න වට්ටතිච්චෙතං වචනං දුබ්බිජානතො,
උදකුක්ඛෙපසීමාය පරිච්ඡෙදස්ස භාසිතං

තෙනෙව ච තහිං කම්මකොපසඞ්කා නිවාරිතා,
ඉති වත්වා මාතිකට්ඨකථාපාඨෙ'පි ආසයං.

සංසන්දෙන්තො ඉධෙවට්ඨකථාපාඨෙන ඤායතො,
ද්වින්නම්පි උදකුක්ඛෙපපරිච්ඡෙදනමන්තරං.

බද්ධානං විය සීමානං විදත්ථිචතුරඞ්ගුලං,
අවත්ථානන්තරිකාමාණං දකුක්ඛෙපොව භාසිතො.

තතො'පි අධිකං වට්ටතී'ති වත්වා ච ඌනකං,
න වට්ටතී'ති වුත්තත්තා වාධිප්පායා සමා තතො.

ඌනකෙ ඨපිතෙ සීමාසම්භෙදෙ ජායතෙ තහිං,
කම්මකොපො'පි තෙනෙව වුත්තො අට්ඨකථානයෙ.

දුබ්බිඤ්ඤෙය්‍යපරිච්ඡෙදවතියො හි තතො ඉමා,
උදකුක්ඛෙපමත්තොපචාරෙ තෙනෙව ඉච්ඡිතො.

සත්තබ්භන්තරසීමානමන්තරෙ'පි ච තත්තකො,
පරිච්ඡෙදෙව නිද්දිට්ඨො උපචාරෙ'ති තෙන ච.

දුබ්බිජානපරිච්ඡෙදභාවො එතාසමීරිතො,
ඨානෙනා'පි තහිං කම්මකොපසඞ්කාව දීපිතා.

බාහිරච පරිච්ඡෙදං අනතික්කම්ම තිට්ඨනං,
කම්මකොපස්ස ආසඞ්කාඨානන්ති පරිකප්පිතං.

ආසඞ්කාහෙතුඨානම්පි සාසනත්ථං පුරාතනා,
තං කම්මකොපඨානන්ති දූරතො පරිවජ්ජයුං.

ඉති සංකිත්තයි සො'පි බුද්ධිමා නයකොවිදෙ,
අට්ඨකථානයෙ ඨත්වා සීමාසම්භෙදලක්ඛණං.

යත්තකෙන තු සීමානං න හොති සඞ්කරෙ තහිං,
තත්තකං උපචාරත්ථං ඨපෙතබ්බන්ති භාසිතං.

පොරාණෙහි'ති ඉච්චෙතං දස්සයිංසු තහිං තහිං,
බුද්ධනාගාදයො තෙ තෙ ටීකාකාරා විචක්ඛණා.

පච්ඡාවා උප්පන්නා තා අපුබ්බා චරිමම්පිවා,
සීමායො සඞ්කරං යන්ති යථාවුත්තනයා තථා.

සාරත්ථදීපනීටීකාචරියෝ'පි විචක්ඛණො,
පුරෙතරං අනිච්ඡන්තො මාතිකට්ඨකථාසයං.

තත්තකංව පරිච්ඡෙදං නතික්කම්ම තතොබහි,
ඨිතො'පි කම්මං කොපෙති ඉතිදං නෙව පාළියං.

නෙව අට්ඨකථායඤ්ච ලබ්භත්'ති පකාසිය,
සචෙ කම්මං දුවෙ සඞ්ඝා කරොන්ති නදියං විසුං.

එවං සකොදකුක්ඛෙපා අඤ්ඤං අනතිවත්තිය,
ඨිතො'පි කම්මං කොපෙති සීමා සම්භෙදසම්භවා.

අධිප්පායෙන ඉමිනා සචෙ වුත්තං සියා තහිං,
එවං හි සති යුජ්ජෙය්‍ය මාතිකට්ඨකථාසයං.

ඉති වත්වාන ලීනත්ථප්පකාසනිවචො තහිං,
සංසන්දෙන්තො'තිදූරම්පි විනිච්ඡිතිය බුද්ධිමා.

පරිච්ඡෙදා බහි අඤ්ඤං පරිච්ඡෙදම්පි තත්තකං,
ඉතිදං දුතියා යෙවොදකුක්ඛෙපන්ති චබ්‍රවී.

දුතියං තං නතික්කම්ම ඨිතොකොපෙති සො කථං,
තෙසං සා උදකුක්ඛෙපසීමා අඤ්ඤාය ඔත්ථටා.

තෙන සඞ්කරදොසෙන සො කොපෙති තථා ඨිතො,
සබ්බ අට්ඨකථාසෙව ච සන්නිට්ඨානන්තිදං තහිං.

ඉමිනජ්ඣාසයෙනෙව සබ්බාසට්ඨකථාසු'පි,
අනිච්ඡිතත්තා සීමානං සම්භෙදස්ස පකාසිතං.

තෙනෙවඤ්ඤොදකුක්ඛෙපොපචාරත්ථම්පි ඊරිතො,
ආසඞ්කා පරිහාරත්ථං පොරාණෙහි විභාවිහි.

අඤ්ඤෙපනඤ්ඤථාපෙත්ථ පපඤ්චෙන්ති'ති වත්ව'පි,
තං තථා න ගහෙතබ්බං ඉති වත්වා න සො සුධී.

විහාය අත්තනොවාදං පඨමංව උදීරිතං,
මාතිකට්ඨකථාපාඨාධිප්පායං අනුමොදථ.

අට්ඨකථා ච ටීකාහි ටීකා අට්ඨකථාහි ච,
තාහි පකරණෙපෙවං සංසන්දන්ති සමෙන්ති ච.

සබ්බඅට්ඨකථාසූ'ති මහාඅට්ඨකථාදිසු,
සන්නිට්ඨානන්ති සංසුට්ඨු නිණ්ණයො නිච්ඡයො අයං.

තෙනාවොචුම්හ පච්ඡා වා අපුබ්බාචරිමම්පි වා,
උප්පන්නා සඞ්කරං යන්ති ඉති වුත්තනයෙන තා.

තෙ මහාකස්සපොපාලිථෙරා ථිරගුණාකරා,
ඤාතත්තා පිතුනො සම්මාසම්බුද්ධස්සාසයං පුරා.

අනුස්සරිතමත්තෙන මණිං කරතලෙ විය,
පස්සන්තා පරියත්‍යාදී අපක්ඛලිතබුද්ධිනො.

ධුරග්ගාහසමාපන්නා තාදිපඤ්චසතෙහි'පි,
එකතොව සමාගම්ම අකාසුං ධම්මසඞ්ගහං.

ඛණ්ඩා විය අඛණ්ඩා'පි සීමායො යෙ සමාදිනා,
හෙට්ඨා වුත්තෙන සුත්තෙන සචෙ යන්ති අසීමතං.

පච්ඡා වා නොපපජ්ජන්ති උපචාරෙ තථා විධෙ,
නියමෙන්තා ව්‍යවච්ඡෙදං කස්මා සීමානමබ්‍රවුං.

තථෙව දුතියෙ වා'පි තතියෙ ධම්මසඞ්ගහෙ,
තෙ තෙ ඛීණාසවා චෙතං කස්මා චනොත්තාගධං කරුං.

කස්මා න වට්ටතිච්චෙව ඨපෙතුං ඌනකං තහිං,
බ්‍රවුං බහිපරිච්ඡෙදං නත්ථිකස්මාම්ම සීතො'පි ච.

කම්මං කොපෙති ඉච්චෙව තං මහාඅට්ඨකථාදිසු,
සන්නිට්ඨානන්ති සම්බාසු කස්මා වුත්තං තථෙව ච.

ආචරියො බුද්ධදත්තථෙරො කස්මාහ තන්තිකං,
පරිච්ඡෙදං නත්ථිකස්මාම්ම කම්මං කොපෙති'ති ඊරිතො.

පොරාණා සඞ්කරෙ යත්තකෙන නො හොති තත්තකො,
ඨපනීයො පචාරෙ'ති කිස්ස හෙතු වියාකරුං.

යථාවුත්තෙහි නෙකෙහි පරියායෙහි සබ්බසො,
සීමුප්පත්ති ච උප්පත්‍යා සඞ්කරෙ ච පකාසිතො.

ඨත්වාව පරිපුච්ඡාම ඉච්චස්මිං විනයෙ නයෙ,
උප්පත්‍යාභාවවාදිං තං සීමා උප්පජ්ජතෙ න වා.

අස්මිං පාවචනෙ සද්ධාමත්තං හොති සචෙ පන,
තස්සෙව අත්තනො අත්ථවිඤ්ඤාතා වා විජ්ජතෙ යදි.

අද්ධා අඤ්ඤං අපස්සන්තො පතිට්ඨං වක්ඛතෙව සො,
අ බ ද්ධ සී මා ස ඤ්ඤී න නා හු ත්වා 'පි උ ප ප ජ්ජ ති.

අනුප්පන්නා කථං යාති අඤ්ඤසීමාහි සඞ්කරං,
ඉහෙඬා තෙනෙව මෙ වාදෙ අසඞ්කරසමුබ්භවො.

අත්ථස්ස සාධකං කත්වා එතස්ස මතියා මමං,
කඞ්ඛිතෙත්ථාදුහටං සබ්බං කණ්ණකච්ඡාව වලක්ඛිති.

ඉති අවිදිතසීමාබිම්බසන්දස්ස නාය
අපි සුවිදිතවිඤ්ඤූවිත්තිසමෙපාස නාය
මුනිනිගදිතතන්තස්සා අත්ථසංවණ්ණණා නාය
සුවිවිරචිතසීමාදප්පනො සාස නාය

ඉති සීමානයදප්පනෙ
අබද්ධසීමසම්මොහදීපසකාසනො නාම
චතුත්ථො පරිච්ඡෙදො.

සීමාවිපත්තිසම්පත්තීමූලකං හි සමාසතො
වදෙ ආදීනවඤ්චෙව ආනිසංසඤ්ච සාසනෙ—

වුත්තං හි භගවතා පාළියං සික්ඛාපදවිභඞ්ගෙ "යො පන භික්ඛූ"'ති මස්ස අත්ථං විභජන්තෙන යොපනා'ති යො යාදිසො—පෙ—සමග්ගෙන සඞ්ඝෙන ඤත්තිචතුත්ථෙන කම්මෙන අකුප්පෙන ඨානාරහෙන උපසම්පන්නො'ති භික්ඛු තත්‍ර ය්වායං භික්ඛු සමග්ගෙන සඞ්ඝෙන ඤත්තිචතුත්ථෙන කම්මෙන ඨානාරහෙන උපසම්පන්නො අයං ඉමස්මිං අත්ථෙ අධිප්පෙතො භික්ඛූ'ති වෙවුත්තං—සමන්තපාසාදිකාය විනයට්ඨකථාය පදභාජනියවණ්ණනායම්පි සමග්ගෙන සඞ්ඝෙනා'ති සබ්බන්තිමෙන පරියායෙන පඤ්චවග්ගකරණීයෙ කම්මෙ යාවතිකා භික්ඛූ කම්මප්පත්තා තෙසං ආගතත්තා ඡන්දාරහානං ඡන්දස්ස ආහටත්තා සම්මුඛීභූතානඤ්ච අප්පටික්කොසනතො එකස්මිං කම්මෙ සමග්ගභාවං උපගතෙන සඞ්ඝෙන, ඤත්තිචතුත්ථෙනා'ති තීහි අනුසාවනාහි එකාය ඤත්තියා කාතබ්බෙන, කම්මෙනා'ති ධම්මිකෙන විනයකම්මෙන, අකුප්පෙනා'ති වත්ථුඤත්තිඅනුසාවනසීමපරිසසම්පත්තිසම්පන්නත්තා අකොපෙතබ්බතං අප්පටික්කොසිතබ්බතං උපගතෙන, ඨානාරහෙනා'ති කාරණාරහෙන සත්ථුසාසනාරහෙන, උපසම්පන්නොනාම උපරිභාවං සමාපන්නො පත්තො'ති අත්ථො, භික්ඛුභාවො හි උපරිභාවො නාමෙස යථාවුත්තෙන කම්මෙන සමාපන්නත්තා උපසම්පන්නො'ති වුච්චති, එත්ථ ච—පෙ—ස්වායං භික්ඛූ'ති යො අයං භික්ඛු, සමග්ගෙන සඞ්ඝෙන, උපසම්පන්නො'ති අට්ඨසු උපසම්පදාසු ඤත්තිචතුත්ථෙනෙව කම්මෙන උපසම්පන්නො, අයං ඉමස්මිංඅත්ථෙ අධිප්පෙතො භික්ඛූ'ති ආදිවුත්තං—එවම්මෙහි පාළිඅට්ඨකථාවචනෙහි නිද්දිට්ඨානං භික්ඛූනං පඤ්චවග්ගො'පි සඞ්ඝගණො පහොති සාසනං සන්ධාරෙතුං උපසම්පදාදිගරුවිනයකම්මානං කරණෙනා'ති'පි වුත්තං හොති තෙනෙවාහ අට්ඨකථායං සොපනෙස කම්මවසෙන චතුබ්බිධො හොති—පෙ—පඤ්චවග්ගෙන ඨපෙත්වා මජ්ඣිමෙසු ජනපදෙසු උපසම්පදඤ්ච අබ්භානකම්මඤ්ච සබ්බං සඞ්ඝකම්මං කාතුං වට්ටතී'ති—තෙනෙව සීමාලඞ්කාරසඞ්ගහෙ'පි—

"පච්ඡිමන්තෙන පඤ්චා'පි යාව වත්තන්ති භික්ඛවො"
"තාව වත්තති ලොකම්හි ලොකනාථස්ස සාසනං"—

"න හොති භික්ඛුභාවො සො උපසම්පත්තියා විනා"
"න හොති උපසම්පත්ති සීමාසම්පත්තියා විනා—"

ඉති වුත්තං තබ්බණ්ණනායම "පච්ඡිමන්තෙන භික්ඛවො පඤ්චා'පි ලොකම්හි යාව වත්තන්ති තාව ලොකනාථස්ස සාසනං ලොකම්හි වත්තතී'ති යොජනා ..... තත්‍ථ, පච්ඡිමන්තෙනා'ති පච්ඡිමපරිච්ඡෙදෙන, පඤ්චාපී'ති පඤ්චවග්ගභූතා'පි අපිසද්දෙන දසවග්ගාදයො පගෙවා'ති දීපෙති, වත්තන්තී'ති කම්මං අරහන්ති, සාසනන්ති පටිපත්ති පටිවෙධසාසනං, ලොකම්හී'ති මනුස්සලොකම්හි, වත්තතී'ති තිට්ඨති, සො භික්ඛුභාවො උපසම්පත්තියා විනා න හොති උපසම්පත්ති'පි සීමාසම්පත්තියා විනා න හොතී'ති යොජනා ..... භික්ඛුභාවො'ති උපසම්පදභාවො උපසම්පත්තියා'ති සීමාපරිසපුග්ගලඤත්තිකම්මවාචාසම්පත්ති සංඛාතාය උපසම්පදකම්මසම්පත්තියා විනා නහොති, සීමාසම්පත්තියා'ති අතිඛුද්දිකා අතිමහතී ඛණ්ඩනිමිත්තා ඡායානිමිත්තා අනිමිත්තා බහිසීමායමෙව ඨත්වා සම්මතා නදියාසම්මතා සමුද්දෙසම්මතා ජාතස්සරෙසම්මතා සීමායසීමංසම්භින්දන්තෙනසම්මතා සීමායසීමංඅජ්ඣොත්ථරන්තෙනසම්මතා'ති ඉමාහි එකාදසහි විපත්තීහි විරහිතාය නිමිත්තපරිසකම්මවාචාසංඛාතාය සීමාසම්පත්තියා විනා උපසම්පත්ති නහොති සීමාසම්පත්තියා උපසම්පත්ති අනොතාගධත්තා'ති අධිප්පායො" 'තිවුත්තං .....

කිඤ්චාපෙත්ථ එහිභික්ඛුඋපසම්පදා සරණගමනඋපසම්පදා ඔවාදපටිග්ගහණඋපසම්පදා පඤ්හබ්‍යාකරණඋපසම්පදා ගරුධම්මපටිග්ගහණඋපසම්පදා දූතෙනඋපසම්පදා අට්ඨවාචික උපසම්පදා ඤත්තිචතුත්ථකම්මඋපසම්පදා'ති ඉමාසු අට්ඨසු උපසම්පදාසු එහිභික්ඛූපසම්පදාදිසත්ත පටික්ඛිපිත්වා අනුජානාමි භික්ඛවෙ ඤත්තිචතුත්ථෙන කම්මෙන උපසම්පදං එවඤ්ච පන භික්ඛවෙ උපසම්පාදෙතබ්බො ව්‍යත්තෙන භික්ඛුනා පටිබලෙන සඞ්ඝො ඤාපෙතබ්බො සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො'ත්‍යාදිනා භගවතා අනුඤ්ඤාතාය ඤත්තිචතුත්ථකම්මූපසම්පදාය විනා එතරහි භික්ඛුභාවස්ස අසිජ්ඣනතො ච අපලොකනාදිචතුබ්බිධවිනයකම්මාරහාය සීමාය විනා තස්සා භික්ඛුභාවමූලිකාය ඤත්තිචතුත්ථකම්මූපසම්පදාය අභාවතො ච බද්ධාබද්ධසීමාවිනිච්ඡයස්ස වක්ඛමානත්තා පරියායෙන සං[illegible]පධානාය උපසම්පදාය'පි තස්සං සීමායමෙව කත[illegible]ත්තා ච සීමාලඞ්කාරසඞ්ගහෙ

"න හොති භික්ඛුභාවො සො—පෙ—සීමාසම්පත්තියා විනා"ති වුත්තං—

එතෙනෙව ටීකායමාහ යථාවුත්තං "සීමාසම්පත්තියා"ති—පෙ—නිමිත්තපරිසකම්මවාචාසංඛාතාය සීමාසම්පත්තියා විනා න හොති සීමාසම්පත්තියා උපසම්පත්ති අනොත්ථාගධත්තා'ති අධිප්පායො" 'තිදං,තථා'පි උපසම්පදාකම්මස්ස සහෙව තාය සීමාසම්පත්තියා අවසෙසානම්පි වත්ථුඤත්තිඅනුසාවනපරිසසංඛාතානං චතස්සන්නං සම්පත්තීනං ලද්ධත්තාතාහි'පි විනා උපසම්පදාකම්මස්ස අසම්භවතො න හොති උපසම්පත්ති යථාවුත්තාහි පඤ්චහි එව සම්පත්තීහි විනා'ති අයමධිප්පායො'පි පරියායෙන වුත්තො'ති වෙදිතබ්බං—

න කෙවලං උපසම්පදාකම්මමෙව පඤ්චහි සම්පත්තීහි තාසමඤ්ඤතරඤ්ඤතරාය වා සම්පත්තියා විනා න හොති න රූහති න සම්පජ්ජති අථඛො අපලොකනාදි චත්තාරි'පි විනයකම්මානි තදනුරූපාහි තාහි තාහි සම්පත්තීහි විනා න සම්පජ්ජන්ති තෙන වුත්තං පරිවාරපාළියං—චත්තාරි කම්මානි අපලොකනකම්මං ඤත්තිකම්මං ඤත්තිදුතියකම්මං ඤත්තිචතුත්ථකම්මං ඉමානි චත්තාරි කම්මානි කතිහාකාරෙහි විපජ්ජන්ති ඉමානි චත්තාරි කම්මානි පඤ්චහාකාරෙහි විපජ්ජන්ති වත්ථුතො වා ඤත්තිතො වා අනුසාවනතො වා සීමතො වා පරිසතො වා කථං වත්ථුතො කම්මානි විපජ්ජන්ති සම්මුඛා කරණීයං කම්මං අසම්මුඛා කරොති වත්ථුවිපන්නං අධම්මකම්මං පටිපුච්ඡා කරණීයං කම්මං අපටිපුච්ඡා කරොති වත්ථුවිපන්නං අධම්මකම්මං පටිඤ්ඤාය කරණීයං කම්මං අපටිඤ්ඤාය කරොති වත්ථු—පෙ—කම්මං සතිවිනයාරහස්ස අමූළ්හවිනයං දෙති. පෙ—අමූළ්හවිනයාරහස්ස තස්සපාපියසිකා කම්මං කරොති. පෙ—තස්සපාපියසිකාකම්මාරහස්ස තජ්ජනීයකම්මං කරොති—පෙ—තජ්ජනීයකම්මාරහස්ස නියස්සකම්මං කරොති. පෙ—නියස්සකම්මාරහස්ස පබ්බාජනීයකම්මං කරොති—පෙ—පබ්බාජනීයකම්මාරහස්ස පටිසාරණීයකම්මං කරොති පෙ—පටිසාරණීයකම්මාරහස්ස උක්ඛෙපනීයකම්මං කරොති—පෙ—උක්ඛෙපනීයකම්මාරහස්ස පරිවාසං දෙති—

පෙ — පාරිවාසාරහං මූලායපටිකස්සති — පෙ — මූලායපටිකස්සනාරහස්ස මානත්තං දෙති — පෙ — මානත්තාරහං අබ්භෙති — පෙ — අබ්භානාරහං උපසම්පාදෙති — පෙ — අනුපොසථෙ උපොසථං කරොති — පෙ — අපවාරණාය පවාරෙති — පෙ — එවං වත්ථුතො කම්මානි විපජ්ජන්ති —

කථං ඤත්තිතො කම්මානි විපජ්ජන්ති පඤ්චහාකාරෙහි ඤත්තිතො කම්මානි විපජ්ජන්ති වත්ථුං න පරාමසති සඞ්ඝං න පරාමසති පුග්ගලං න පරාමසති ඤත්තිං න පරාමසති පච්ඡා වා ඤත්තිං ඨපෙති ඉමෙහි පඤ්චහාකාරෙහි ඤත්තිතො කම්මානි විපජ්ජන්ති —

කථං අනුස්සාවනතො කම්මානි විපජ්ජන්ති පඤ්චහාකාරෙහි අනුස්සාවනතො කම්මානි විපජ්ජන්ති වත්ථුං න පරාමසති සඞ්ඝං න පරාමසති පුග්ගලං න පරාමසති සාවනං හාපෙති අකාලෙ වා සාවෙති ඉමෙහි පඤ්චහාකාරෙහි අනුස්සාවනතො කම්මානි විපජ්ජන්ති —

කථං සීමතො කම්මානි විපජ්ජන්ති එකාදසහි ආකාරෙහි සීමතො කම්මානි විපජ්ජන්ති අතිඛුද්දකං සීමං සම්මන්නති අතිමහතිං සීමං සම්මන්නති ඛණ්ඩනිමිත්තං සීමං සම්මන්නති අනිමිත්තං සීමං සම්මන්නති බහිසීමෙ ඨිතො සීමං සම්මන්නති නදියා සීමං සම්මන්නති සමුද්දෙ සීමං සම්මන්නති ජාතස්සරෙ සීමං සම්මන්නති සීමාය සීමං සම්භින්දති සීමාය සීමං අජ්ඣොත්ථරති ඉමෙහි එකාදසහි ආකාරෙහි සීමතො කම්මානි විපජ්ජන්ති —

කථං පරිසතො කම්මානි විපජ්ජන්ති ද්වාදසහි ආකාරෙහි පරිසතො කම්මානි විපජ්ජන්ති චතුවග්ගකරණෙ කම්මෙ යාවතිකා භික්ඛූ කම්මප්පත්තා තෙ අනාගතා හොන්ති ඡන්දාරහානං ඡන්දො අනාහටො හොති සම්මුඛීභූතා පටික්කොසන්ති චතුවග්ගකරණෙ කම්මෙ යාවතිකා භික්ඛූ කම්මප්පත්තා තෙ ආගතා හොන්ති ඡන්දාරහානං ඡන්දො අනාහටො හොති සම්මුඛීභූතා පටික්කොසන්ති — චතුවග්ගකරණෙ කම්මෙ යාවතිකා භික්ඛූ කම්මප්පත්තා තෙ ආගතා හො

න්ති ඡන්දාරහානං ඡන්දො ආහටො හොති සම්මුඛීභූතා පටික්කොසන්ති පඤ්චවග්ගකරණෙ කම්මෙ…පෙ…දසවග්ගකරණෙ කම්මෙ…පෙ…වීසතිවග්ගකරණෙ කම්මෙ යාවතිකා භික්ඛූ කම්මප්පත්තා තෙ අනාගතා හොන්ති ඡන්දාරහානං ඡන්දො අනාහටො හොති සම්මුඛීභූතා පටික්කොසන්ති වීසතිවග්ගකරණෙ කම්මෙ යාවතිකා භික්ඛූ කම්මප්පත්තා තෙ ආගතා හොන්ති ඡන්දාරහානං ඡන්දො අනාහටො හොති සම්මුඛීභූතා පටික්කොසන්ති වීසතිවග්ගකරණෙ කම්මෙ යාවතිකා භික්ඛූ කම්මප්පත්තා තෙ ආගතා හොන්ති ඡන්දාරහානං ඡන්දො ආහටො හොති සම්මුඛීභූතා පටික්කොසන්ති ඉමෙහි ද්වාදසහි ආකාරෙහි පරිසතො කම්මානි විපජ්ජන්ති…

චතුවග්ගකරණෙ කම්මෙ චත්තාරො භික්ඛූ පකතත්තා කම්මප්පත්තා අවසෙසා පකතත්තා ඡන්දාරහා යස්ස සඞ්ඝො කම්මං කරොති සො නෙව කම්මප්පත්තො නපි ඡන්දාරහො අපිච කම්මාරහො…පඤ්චවග්ගකරණෙ කම්මෙ පඤ්ච භික්ඛූ පකතත්තා කම්මප්පත්තා අවසෙසා පකතත්තා ඡන්දාරහා යස්ස සඞ්ඝො කම්මං කරොති සො නෙව කම්මප්පත්තො නපි ඡන්දාරහො අපිච කම්මාරහො…දසවග්ගකරණෙ කම්මෙ දස භික්ඛූ පකතත්තා කම්මප්පත්තා අවසෙසා පකතත්තා ඡන්දාරහා යස්ස සඞ්ඝො කම්මං කරොති සො නෙව කම්මප්පත්තො නපි ඡන්දාරහො අපිච කම්මාරහො…වීසතිවග්ගකරණෙ කම්මෙ වීසති භික්ඛූ පකතත්තා කම්මප්පත්තා අවසෙසා පකතත්තා ඡන්දාරහා යස්ස සඞ්ඝො කම්මං කරොති සො නෙව කම්මප්පත්තො නපි ඡන්දාරහො අපිච කම්මාරහො……චත්තාරි කම්මානි අපලොකනකම්මං ඤත්තිකම්මං ඤත්තිදුතියකම්මං ඤත්තිචතුත්ථකම්මං, ඉමානි චත්තාරි කම්මානි කතිහාකාරෙහි විපජ්ජන්ති, ඉමානි චත්තාරි කම්මානි පඤ්චහාකාරෙහි විපජ්ජන්ති, වත්ථුතො වා ඤත්තිතො වා අනුස්සාවනතො වා සීමතො වා පරිසතො වා…කථං වත්ථුතො කම්මානි විපජ්ජන්ති පණ්ඩකං උපසම්පාදෙන්ති වත්ථුවිපන්නං අධම්මකා

ම්මං ථෙය්‍යසංවාසකං උපසම්පාදෙති—පෙ—තිත්ථියපක්කන්තකං උපසම්පාදෙති—පෙ—තිරච්ඡානගතං උපසම්පාදෙති—පෙ—මාතුඝාතකං උපසම්පාදෙති—පෙ—පිතුඝාතකං උපසම්පාදෙති—පෙ—අරහන්තඝාතකං උපසම්පාදෙති—පෙ—භික්ඛුනිදූසකං උපසම්පාදෙති—පෙ—සඞ්ඝභෙදකං උපසම්පාදෙති—පෙ—ලොහිතුප්පාදකං උපසම්පාදෙති—පෙ—උභතොබ්‍යඤ්ජනකං උපසම්පාදෙති—පෙ—ඌනවීසතිවස්සං පුග්ගලං උපසම්පාදෙති වත්ථුවිපන්නං අධම්මකම්මං, එවං වත්ථුතොකම්මානි විපජ්ජන්ති'ත්‍යාදි—

අට්ඨකථාය ච චත්තාරී'ති කම්මානං ගණනපරිච්ඡෙදවචනමෙතං කම්මානී'ති පරිච්ඡින්නකම්මනිදස්සනං, අපලොකනකම්මං නාම සීමට්ඨකසඞ්ඝං සොධෙත්වා ඡන්දාරහානං ඡන්දං ආහරිත්වා සමග්ගස්ස සඞ්ඝස්ස අනුමතියා තික්ඛත්තුං සාවෙත්වා කත්තබ්බං කම්මං—ඤත්තිකම්මං නාම වුත්තනයෙනෙව සමග්ගස්ස සඞ්ඝස්ස අනුමතියා එකාය ඤත්තියා කත්තබ්බං කම්මං—ඤත්තිදුතියකම්මං නාම වුත්තනයෙනෙව සමග්ගස්ස සඞ්ඝස්ස අනුමතියා එකාය ඤත්තියා එකායච අනුසාවනායා'ති එවං ඤත්තිදුතියාය අනුසාවනාය කත්තබ්බං කම්මං—ඤත්තිචතුත්ථකම්මං නාම වුත්තනයෙනෙව සමග්ගස්ස සඞ්ඝස්ස අනුමතියා එකාය ඤත්තියා තීහි ච අනුසාවනාහී'ති එවං ඤත්ති චතුත්ථාහි තීහි අනුසාවනාහි කත්තබ්බකම්මං—පෙ—පඤ්චහාකාරෙහි විපජ්ජන්ති'ති පඤ්චහි කාරණෙහි විපජ්ජන්ති සම්මුඛාකරණීයං කම්මං අසම්මුඛා කරොති වත්ථුවිපන්නං අධම්මකම්මන්ති එත්ථ අත්ථි කම්මං සම්මුඛා කරණීයං අත්ථි කම්මං අසම්මුඛා කරණීයං තත්ථ, අසම්මුඛා කරණීයං නාම දූතෙන උපසම්පදා පත්තනික්කුජ්ජනං පත්තුක්කුජ්ජනං උම්මත්තකස්ස භික්ඛුනො උම්මත්තකසම්මුති සෙඛානං කුලානං සෙඛසම්මුති ඡන්නස්ස භික්ඛුනො බ්‍රහ්මදණ්ඩො දෙවදත්තස්ස පකාසනීය කම්මං අප සාදනීයං දස්සෙන්තස්ස භික්ඛුනො භික්ඛුනීසඞ්ඝෙන කාතබ්බං අවන්දියකම්මන්ති අට්ඨවිධං හොති තං සබ්බං තත්ථ තත්ථ වුත්තනයෙනෙව වෙදිතබ්බං, ඉදං අට්ඨවිධම්පි කම්මං අසම්මුඛා කතං සුකතං හොති අකුප්පං සෙසානි සබ්බකම්මානි සම්මුඛා එව කාතබ්බානි, සඞ්ඝසම්මුඛතා ධම්මසම්මුඛතා විනයසම්මුඛතා පුග්ගලසම්මුඛතා'තිඉදං චතුබ්බිධං සම්මුඛාවිනයං උපනෙත්වාව කාතබ්බානි එවං කතානි හි සුකතානි හොන්ති එවං අකතානි කොපනෙතානි ඉදං සම්මුඛාවිනයසංඛාතං වත්ථුං විනා කතත්තා වත්ථුවිපන්නානි නාම හොන්ති තෙන වුත්තං සම්මුඛා කරණීයං කම්මං අසම්මුඛා කරොති වත්ථුවිපන්නං අධම්මකම්මන්ති—පටිපුච්ඡා කරණීයාදීසු'පි පටිපුච්ඡාදි කරණමෙව වත්ථු තං වත්ථුං විනා කතත්තා තෙසම්පි වත්ථුවිපන්නතා වෙ

දින්නත්තා ඉදං පනෙත්ථ වචනමත්තං. පටිපුච්ඡා කරණීයං අපටිපුච්ඡා කරොතී'ති පුච්ඡිත්වා චොදෙත්වා සාරෙත්වා කාතබ්බං අපුච්ඡිත්වා අචොදෙත්වා අසාරෙත්වා ච කරොති, පටිඤ්ඤාය කරණීයං අපටිඤ්ඤාය කරොතී'ති පටිඤ්ඤං ආරොපෙත්වා යථාදින්නාය පටිඤ්ඤාය කාතබ්බං අපටිඤ්ඤාය කන්දන්තස්ස විලපන්තස්ස බලක්කාරෙන කරොති සතිවිනයාරහස්සා'ති දබ්බමල්ලපුත්තත්ථෙරසදිසස්ස ඛීණාසවස්ස, අමූළ්හවිනයාරහස්සා'ති ගග්ගභික්ඛුසදිසස්ස උම්මත්තකස්ස, තස්සපාපියසිකාකම්මාරහස්සා'ති උපවාලභික්ඛුසදිසස්ස උස්සන්නපාපස්ස, එස නයො සබ්බත්ථ—අනුපොසථෙ උපොසථං කරොතී'ති—පෙ—කරොන්තෙන අනුපොසථෙ උපොසථො කතො නාම හොති—අපවාරණාය පවාරෙතී'ති—පෙ—කරොන්තෙනාපි අපවාරණාය පවාරණා කතා හොති—අපිච ඌනවීසතිවස්සං වා අන්තිමවත්ථුඅජ්ඣාපන්නපුබ්බං වා එකාදසසු වා අභබ්බපුග්ගලෙසු අඤ්ඤතරං උපසම්පාදෙන්තස්සා'පි වත්ථුවිපන්නං අධම්මකම්මං හොති එවං වත්ථුතො කම්මානි විපජ්ජන්ති—ඤත්තිතො විපත්තියං යස්ස සඞ්ඝො උපසම්පදාදිකම්මං කරොති තං න පරාමසති තස්ස නාමං න ගණ්හාති සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො අයං ධම්මරක්ඛිතො ආයස්මතො බුද්ධරක්ඛිතස්ස උපසම්පදාපෙක්ඛො'ති වත්තබ්බෙ සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො ආයස්මතො බුද්ධරක්ඛිතස්ස උපසම්පදාපෙක්ඛො'ති වදති එවං වත්ථුං න පරාමසති—සඞ්ඝං න පරාමසතී'ති සඞ්ඝස්ස නාමං න ගණ්හාති සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො අයං ධම්මරක්ඛිතො'ති වත්තබ්බෙ සුණාතු මෙ භන්තෙ අයං ධම්මරක්ඛිතො'ති වදති එවං සඞ්ඝං න පරාමසති—පුග්ගලං න පරාමසතී'ති යො උපසම්පදාපෙක්ඛස්ස උපජ්ඣායො තං න පරාමසති තස්ස නාමං න ගණ්හාති සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො අයං ධම්මරක්ඛිතො ආයස්මතො බුද්ධරක්ඛිතස්ස උපසම්පදාපෙක්ඛො'ති වත්තබ්බෙ සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො අයං ධම්මරක්ඛිතො උපසම්පදාපෙක්ඛො'ති වදති එවං පුග්ගලං න පරාමසති—ඤත්තිං න පරාමසතී'ති සබ්බෙන සබ්බං ඤත්තිං න පරාමසති, ඤත්තිදුතියකම්මෙ ඤත්තිං අට්ඨපෙත්වා අනුසාවනකම්මවාචාය එව අනුසාවනකම්මං කරොති, ඤත්තිචතුත්ථකම්මෙ'පි ඤත්තිං අට්ඨපෙත්වා චතුක්ඛත්තුං කම්මවාචාය එව අනුසාවනකම්මං කරොති, එවං ඤත්තිං න පරාමසති—පච්ඡා වා ඤත්තිං ඨපෙතී'ති පඨමං කම්මවාචාය අනුසාවනකම්මං කත්වා එසා ඤත්තී'ති වත්වා ඛමති සඞ්ඝස්ස තස්මා තුණ්හී එවමෙතං ධාරයාමී'ති වදති, එවං පච්ඡා ඤත්තිං ඨපෙති. ඉති ඉමෙහි පඤ්චහාකාරෙහි ඤත්තිතො කම්මානි විපජ්ජන්ති—

අනුසාවනතො විපත්තියං පන වත්ථුආදීනි තාව වුත්තනයානෙව, එවං පන නෙසං අපරාමසනං හොති, සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො'ති පඨමානුසාවනෙ වා, දුතියම්පි එතමත්ථං වදාමි තතියම්පි එතමත්ථං වදාමි සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො'ති දුතියතතියානුසාවනාසු වා අයං ධම්මරක්ඛිතො ආයස්මතො බුද්ධරක්ඛිතස්ස උපසම්පදාපෙක්ඛො'ති වත්තබ්බෙ සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො ආයස්මතො බුද්ධරක්ඛිතස්සා'ති වදන්තො වත්ථුං න පරාම

සති නාම — සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො අයං ධම්මරක්ඛිතො ආයස්මතො බුද්ධරක්ඛිතස්ස උපසම්පදාපෙක්ඛො'ති වත්තබ්බෙ සුණාතු මෙ භන්තෙ අයං ධම්මරක්ඛිතො, ආයස්මතො බුද්ධරක්ඛිතස්ස උපසම්පදාපෙක්ඛො'ති වදන්තො සඞ්ඝං න පරාමසති නාම — සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො අයං ධම්මරක්ඛිතො ආයස්මතො බුද්ධරක්ඛිතස්සා'ති වත්තබ්බෙ සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො අයං ධම්මරක්ඛිතො උපසම්පදාපෙක්ඛො'ති වදන්තො පුග්ගලං න පරාමසති නාම — සාවනං හාපෙති'ති සබ්බෙන සබ්බං කම්මවාචාය අනුසාවනං න කරොති, ඤත්තිදුතියකම්මෙ ද්වික්ඛත්තුං ඤත්තිමෙව ඨපෙති, ඤත්තිචතුත්ථකම්මෙ ච චතුක්ඛත්තුං ඤත්තිමෙව ඨපෙති, එවං සාවනං හාපෙති — යො'පි ඤත්තිදුතියකම්මෙ එකං ඤත්තිං ඨපෙත්වා කම්මවාචං අනුස්සාවෙන්තො අක්ඛරං වා ඡඩ්ඩෙති පදං වා දුරුත්තං කරොති, අයම්පි සාවනං හාපෙතියෙව — ඤත්තිචතුත්ථකම්මෙ පන එකං ඤත්තිං ඨපෙත්වා සකිමෙව වා ද්වික්ඛත්තුං වා කම්මවාචාය අනුසාවනං කරොන්තො'පි අක්ඛරං වා පදං වා ඡඩ්ඩෙන්තො'පි දුරුත්තං කරොන්තො'පි අනුසාවනං හාපෙති යෙවා'ති වෙදිතබ්බො — දුරුත්තං කරොතී'ති එත්ථ පන අයං විනිච්ඡයො, යො හි අඤ්ඤස්මිං අක්ඛරෙ වත්තබ්බෙ අඤ්ඤං වදති අයං දුරුත්තං කරොති නාම, තස්මා කම්මවාචං කරොන්තෙන භික්ඛුනා ය්වායං

> සිථිලධනිතංච දීඝරස්සං ගරුකලහුකංච නිග්ගහීතං,
> සම්බන්ධං වවත්ථිතං විමුත්තං දසධා බ්‍යඤ්ජනබුද්ධියා පභෙදො'ති —

වුත්තො අයං සුට්ඨු උපලක්ඛෙතබ්බො — එත්ථ හි සිථිලං නාම — පෙ — තස්මා විනයධරෙන නෙව දකාරො තකාරො කාතබ්බො — පෙ — න කකාරො යකාරො යථාපාළියා නිරුත්තිං සොධෙත්වා දසවිධාය බ්‍යඤ්ජනනිරුත්තියා වුත්තදොසෙ පරිහරන්තෙන කම්මවාචා කාතබ්බා, ඉතරථා හි සාවනං හාපෙති නාම — අකාලෙ වා සාවෙතී'ති සාවනාය අකාලෙ අනොකාසෙ ඤත්තිං අට්ඨපෙත්වා පඨමංයෙව අනුසාවනකම්මං කත්වා පච්ඡා ඤත්තිං ඨපෙති, ඉති ඉමෙහි පඤ්චහාකාරෙහි අනුසාවනතො කම්මානි විපජ්ජන්ති —

සීමතො විපත්තියං පන, අති ඛුද්දිකා සීමා නාම යා එකවීසති භික්ඛූ න ගණ්හාති — පෙ — සීමාය සීමං සම්භින්දතී'ති අත්තනො සීමාය පරෙසං බද්ධසීමං සම්භින්දති, සීමාය සීමං අජ්ඣොත්ථරතී'ති අත්තනො සීමාය පරෙසං බද්ධසීමං අජ්ඣොත්ථරති, තත්ථ යථා සම්භෙදො ච අජ්ඣොත්ථරණඤ්ච හොති තං සබ්බං උපොසථක්ඛන්ධකෙ වුත්තනයමෙව — ඉති ඉමා එකාදස'පි සීමා ගාමඛෙත්තසදිසා එව, තාසු නිසීදිත්වා කතං කම්මං කුප්පන්තෙන වුත්තං ඉමෙහි එකාදසහි ආකාරෙහි සීමතො කම්මානි විපජ්ජන්තී'ති —

පරිසතො කම්මවිපත්තියම්පන කිඤ්චි අනුත්තානං නාම නත්ථි, යම්පි තත්ථ කම්මපත්තඡන්දාරහලක්ඛණං වත්තබ්බං සියා තම්පි පරතො චත්තාරො භික්ඛූ පකතත්තා'ති ආදිනා නයෙන වුත්තමෙව — තත්ථ පකතත්තො

කම්මප්පත්තා'ති චතුවග්ගකරණෙ කම්මෙ චත්තාරො භික්ඛූ පකතත්තා අනුක්ඛිත්තා අනිස්සාරිතා පරිසුද්ධසීලා චත්තාරො භික්ඛූ කම්මප්පත්තා කම්මස්ස අරහා අනුච්ඡවිකා සාමිනො න තෙහි විනා තං කම්මං කරීයති න තෙසං ඡන්දො වා පාරිසුද්ධි වා එති, සෙසා පන සචෙ'පි සහස්සමත්තා හොන්ති සචෙ සමානසංවාසකා සබ්බෙ ඡන්දාරහාව හොන්ති, ඡන්දපාරිසුද්ධිං දත්වා ආගච්ඡන්තු වා මා වා කම්මං පන තිට්ඨති ... යස්ස පන සඞ්ඝො පරිවාසාදි කම්මං කරොති සො නෙව කම්මප්පත්තො න'පි ඡන්දාරහො, අපිච යස්මා තං පුග්ගලං වත්ථුං කත්වා සඞ්ඝො කම්මං කරොති තස්මා කම්මාරහො'ති වුච්චති ... සෙසෙසු කම්මෙසු'පි එසෙව නයො, යො පන චත්තාරි කම්මානී'ති ආදිකො නයො සො පණ්ඩකාදීනං අවත්ථුභාව දස්සනත්ථං වුත්තො සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙවා'ති වුත්තං ...

ඉති යථා නිද්දිට්ඨාය පාළියා අපලොකනාදිචත්තාරිකම්මානි නාමවසෙන දස්සෙත්වා අනන්තරං ඉමානි චත්තාරි කම්මානි කතිහාකාරෙහි විපජ්ජන්තී'ති පුච්ඡිය පුන ඉමානි චත්තාරි කම්මානි පඤ්චහාකාරෙහි විපජ්ජන්ති වත්ථුතො වා ඤත්තිතො වා'ති ආදිනා වත්ථුඤත්තිඅනුස්සාවනාසීමපරිසසංඛාතානං පඤ්චන්නමෙව සම්පත්තීනං තාසමඤ්ඤතරඤ්ඤතරාය වා සම්පත්තියා විපන්නත්තාය තෙසං චතුන්නම්පි කම්මානං විපජ්ජනසංඛාතස්ස විනාසස්ස වුත්තත්තා ච තථෙව අට්ඨකථායං කම්මසම්පත්තිවිපත්තිදස්සනමුඛෙන තස්සෙවත්ථස්ස විත්ථාරිතත්තා ච සබ්බඤ්ඤුසම්මාසම්බුද්ධසාසනෙ වත්ථුඤත්තිඅනුස්සාවනසීමපරිසානං නිද්දොසතාසම්පජ්ජනෙන යථාවුත්තකම්මසම්පත්ති ච තාසමෙව වත්ථුආදිසම්පත්තීනං විපජ්ජනෙන තෙසමෙව කම්මානං විපත්ති ච හොතී'ති දට්ඨබ්බං ... තෙනෙවාහ අට්ඨකථායං ඤත්තිචතුත්ථොපසම්පදාකම්මස්ස වත්ථුවිපත්තිකිත්තනමුඛෙන ඌනවීසතිවස්සසික්ඛාපදවණ්ණනායං අජානිත්වා උපසම්පාදෙන්තස්ස අනාපත්තිභාවං පකාසෙන්තො, අනාපත්ති ඌනවීසතිවස්සං පරිපුණ්ණසඤ්ඤී'ති එත්ථ කිඤ්චා'පි උපසම්පාදෙන්තස්ස අනාපත්ති, පුග්ගලො පන අනුපසම්පන්නො හොති සචෙ පන සො දසවස්සච්චයෙන අඤ්ඤං උපසම්පාදෙති තඤ්චෙ මුඤ්චිත්වා ගණො පූරති සූපසම්පන්නො, සො'පි යාව න ජානාති තාවස්ස නෙව සග්ගන්තරායො න මොක්ඛන්තරායො ඤත්වා පන පුන උපසම්පජ්ජිතබ්බං ඉති,

එත්ථායමධිප්පායො පරිපුණ්ණවීසතිවස්සො අයන්ති සඤ්ඤාය ඌනවීසතිවස්සං පුග්ගලං උපසම්පාදෙන්තස්ස සඞ්ඝගණස්ස කිඤ්චා'පි අනාපත්ති, සො පන උපසම්පන්නවොහාරප්පත්තො පුග්ගලො අනුපසම්පන්නොව හොති සචෙ'පි සො

අනුපසම්පනෙනා උපසම්පනෙනා හමස්මී'ති සඤ්ඤාය දස නනං සංවච්ඡරිනමච්චයෙන ථෙරො සමානො උපජ්ඣායො හුත්වා අඤ්ඤං උපසම්පදාපෙඛං උපසම්පාදෙති තං උපජ්ඣා භූතං අනුපසම්පන්නපුග්ගලං මුඤ්චිත්වා කාරකසඞ්ඝගණෙ පූ රති සො උපසම්පදාපෙඛො සුට්ඨු උපසම්පනෙනා හොති සචෙ තස්ස අනුප සම්පන්නුපජ්ඣායස්ස අනෙතාගධත්තා ගණෙ න පූරති තෙන ගණෙන උපසම්පාදිතො සො'පි අනුපසම්ප නෙනාව හොති අනුඤ්ඤාතසඞ්ඝගණස්ස අපරිපුණ්ණත්තා, එවං කාලාතික්කමෙන එකස්ස උපසම්පදාපෙඛසංඛාතස්ස වත්ථුනො විපත්තිමූලිකා අනුපසම්පන්නපරම්පරා වුඩ්ඪිවිරූළ්හි වෙපුල්ලතාපජ්ජනෙන යාව සාසනන්තරධානා'පි ගච්ඡති,

න කෙවලං යාව සාසනන්තරධානා'පි අනුපසම්පන්න පර ම්පරාවඩ්ඪණමෙව අත්ථො අඤ්ඤං පාවචනෙ සීමාසමූහනන සීමාසම්මුතිපරිවාසදානමානත්තදානාදිසබ්බවිනයකම්මානි'පි න සම්පජ්ජන්ති, සාසනම සඤ්ජාතමලම්බබ්බුදං හුත්වා භියෙ‍‍ය සොමත්තාය න භාසති න විරොචති සෙය්‍යථාපි මහග්ඝම්පි වත්ථං මලග්ගහිතං.

සචෙ සො වා පඨමානුපසම්පනෙනා තෙ වා පරම්පරාය අනුපසම්පන්නභූතා යාව අමෙහ අනුපසම්පන්නම්හා'ති න ජානන්ති තාව තෙසං අත්තනො අත්තනො අනුපසම්පන්න භාවමජානන්තානං නෙව සඞ්ඝන්තරායො මොක්ඛන්තරා යො වා හොති, සචෙපන තෙ ධම්මවිනයඤ්ඤුතාය වා යො නිසොමනසිකාරමාගම්ම පණ්ඩිතානං ධම්මවිනයපකතඤ්ඤූ නං භාසමානානං වචනානුසාරෙන වා සුත්වා මයං අනුපසම්ප න්නම්හා'ති ජානන්තාව කොහඤ්ඤෙන ථෙය්‍යෙන වා සුපස ම්පන්නම්හා'ති පටිජානමානා යථාබුඩ්ඪං වන්දනාදීනි සාදිය න්තා පකතත්තෙහි භික්ඛූහි සම්භොගං සංවාසමාපජ්ජෙය්‍යුං එවමෙතෙසං සාවජ්ජානං සානුවජ්ජානං සඞ්ඝස්සරසමාචාරි නං කොහඤ්ඤෙන ථෙය්‍යෙන වා සංවසන්තානං සඞ්ඝන්තරා යොචෙව හොති මොක්ඛන්තරායො ච, තස්මා අපරිපුණ්ණ වීසතිවස්සෙන සකිං උපසම්පන්නවොහාරප්පත්තෙන තා'පි තෙ න අනුපසම්පන්නුපජ්ඣායෙන දසවස්සච්චයෙන උපසම්පාදි තො'පි යො යො අනුපසම්පනෙනා හොති තෙන තෙන අකු හකෙන අථෙනෙන අත්තනො අත්තනො අනුපසම්පන්න

භාවං පරිපුණ්ණවීසතිවස්සකාලෙ යදා කදාචි ඤත්වා පුන
අග්ගිං අක්කමෙන්තො විය අනුපසම්පන්නත්තං ඤාපෙත්වා යථා
වුත්තසම්පත්තිං සාධෙන්තෙන පුන උපසම්පජ්ජිතබ්බමෙව—
වත්ථුවිපත්තිපරියාපන්නෙසු පණ්ඩකාදීසු අවසෙසපුග්ගලෙසු
'පි සකිං උපසම්පන්නවොහාරප්පත්තෙසු අත්තනො අත්තනො
අනුපසම්පන්නභාවමජානන්තෙසු අයමෙව විනිච්ඡයො, අ
ඤ්ඤත්‍ර පුන උපසම්පදං අභබ්බත්තා තෙසං උපසම්පදකම්ම
ස්ස—තෙනෙව අට්ඨකථායම්පි යො පුනවත්ථාරිකම්මාසී'ති ආදිකො
නයො සො පණ්ඩකාදීනං අවත්ථුභාවදස්සනත්ථං වුත්තො'ති ආහ—යථා
සා වත්ථුවිපත්තිසාසනවිනාසහෙතු හොති අනෙකෙසං ආදීන
වානං මූලිකා එවං ඤත්තිඅනුසාවනවිපත්තිආදයො'පි සාසන
විනාසහෙතු හොන්ති අනෙකෙසං ආදීනවානං මූලා'ති දට්
ඨබ්බං—

යථා ච ජිනසාසනෙ චතුපටිසම්භිදාළභිඤ්ඤාදිගුණසම
න්නාගතා චක්ඛුමන්තො චිරන්තනා අරියා සකිං ඤත්ත්‍යානු
සාවනාභණනෙනා'පි තෙන භගවතා අරහතා සම්මාසම්බුද්ධෙ
න අනුඤ්ඤාතනයෙන විපත්තියො පරිමොචෙත්වා යථා වු
ත්තානි විනයකම්මානි කරොන්තා සම්මදෙව සාසනං රක්ඛිංසු
එවමනාගතෙ පටිසම්භිදාදිගුණවිරහිතා පච්ඡිමසාවකා විප
ත්තිපරිමොචනෙන කාතුමසක්කොන්තී'ති ච සඤ්ඤාය දොස
පරිහරණෙන සාසනසංරක්ඛණෙ නියොජෙන්තා තෙහි
පච්ඡිමසාවකෙහි සකිං කත්වා කම්මෙ නිට්ඨාපිතෙ තස්මිං පුරිම
කම්මකරණසමයෙ ඤත්තියා වා අනුසාවනාසු වා සචෙ පන
අක්ඛරපදපරිහීනත්තං වා දුරුත්තපදං වා භවති තෙනසම්භූ
තඤත්ත්‍යානුසාවනාවිපත්තිවසෙන කම්මකොපසම්භාවතො ත
ප්පරිහරණෙන කම්මසම්පත්තිසාධනත්ථං පුනප්පුනං තා එව
ඤත්ත්‍යානුසාවනායො යථාවුත්තං දසවිධං බ්‍යඤ්ජනනිරුත්තිං
සුට්ඨු උපලක්ඛෙත්වා වුත්තදොසෙ පරිහරන්තෙන සම්මදෙව
වත්තබ්බා'ති දස්සෙන්තා ආහංසු අට්ඨකථායං, සචෙ පන අක්ඛ
රපරිහීනං වා පදපරිහීනං වා දුරුත්තපදං වා හොති තස්ස සොධනත්ථං
පුනප්පුනං වත්තුං වට්ටතී'ති—එත්ථ "අක්ඛරපරිහීනාන්ති සුණාතු
මෙ'ති ආදීසු සුකාරණකාරාදීනං භස්සනං, පදපරිහීනාන්ති
සුණාතු ආදීනං විභත්‍යන්තපදානං භස්සනං, දුරුත්තානන්ති අ
ඤ්ඤස්මිං අක්ඛරෙ වත්තබ්බෙ අඤ්ඤස්සවදනං" 'තිපි කම්

තං……කිං වුත්තං හොති, විනයකම්මසාධකවාචාසාමඤ්ඤෙ
න කම්මවාචා'ති සඞ්ඛාතාසු ඤත්ත්‍යානුසාවනාසු වුත්තාසු
කෙවලාය ඤත්තියා වා අනුසාවනාසු වා සචෙ අක්ඛරපරිහීනං
වා පදපරිහීනං වා දුරුත්තපදං වා න හොති ඤත්ත්‍යානුසාවනා
සම්පත්තිවසෙන කම්මං සම්පජ්ජති, තඤ්ච ඤත්තිචතුත්ථු
පසම්පදාකම්මං භවෙය්‍ය තස්ස අවිපන්නත්තා වත්ථුසඞ්ඛාතො
පුග්ගලො සූපසම්පන්නො……

සචෙ පන ඤත්තියා වා යාය කායචි අනුසාවනාය වා අක්ඛ
රපරිහීනං වා පදපරිහීනං වා දුරුත්තපදං වා හොති තස්සා
ඤත්තිවිපත්තියා අනුසාවනවිපත්තියා වා වසෙන කම්මං විප
ජ්ජති, එවං සන්තෙ'පි තස්ස ඌනවීසතිවස්සසික්ඛාපදවණ්ණ
නායං වුත්තනයෙන කිඤ්චාපි කම්මකරණක්ඛණෙ අක්ඛරප
දපරිහානිආදීහි සම්භූතං ඤත්තිවිපත්තිං අනුසාවනවිපත්තිං
වා අජානන්තස්ස චෙව තථා අජානිත්වා උපසම්පන්නො අය
න්ති සඤ්ඤාය තෙන අනුපසම්පන්නෙන සද්ධිං සම්භොගං සං
වාසමාපජ්ජන්තස්ස ච සඞ්ඝගණිස්ස අනාපත්ති, භබ්බාවසමා
නො සකිං උපසම්පන්නසම්මතො සො පුග්ගලො පන අනුපස
ම්පන්නොව හොති……සචෙ පන සො'පි දසවස්සච්චයෙන උ
පජ්ඣායො හුත්වා අඤ්ඤං උපසම්පාදෙති තඤ්ච මුඤ්චිත්වා ගණො
පූරති සූපසම්පන්නො……යදි තං අනුපසම්පන්නුපජ්ඣායං මුඤ්චි
ත්වා ගණො න පූරති තෙන ඌනගණෙන උපසම්පාදිතො'පි
අනුපසම්පන්නොව හොති, එවං කාලාතික්කමෙන ඤත්තිවිප
ත්තිදොසෙන අනුසාවනාවිපත්තිදොසෙන වා දුට්ඨා අනුපසම්ප
න්නපරම්පරා ච යාව සාසනන්තරධානා'පි ගච්ඡති……එත්ථ
පන ඉමස්ස ඤත්ත්‍යානුසාවනාවිපත්තිමාගම්මානුපසම්පන්නභූ
තස්ස අත්තනො අනුපසම්පන්නත්තජානනායාභාවා තස්ස
ඌනවීසතිවස්සානුපසම්පන්නස්ස විය "ඤත්වා පන පුන උප
සම්පජ්ජිතබ්බං"'ති අනියමෙත්වා ඤත්ත්‍යානුසාවනාවිපත්තිපරිහ
රණත්ථං කම්මවාචා භණන්තස්ස ආචරියායත්තත්තා ආචරියෙ
නෙව සක්කං වුත්තකම්මවාචාය පුනප්පුන භණාපනෙන සාස
නසංරක්ඛණත්ථමාහ අට්ඨකථායං "සචෙ පන අක්ඛරපරිහීනං"
……පෙ……පුනප්පුනං වත්තුං වට්ටතී"'ති……ඌනවීසතිවස්ස
සික්ඛාපදවණ්ණනායං හි සකිං උපසම්පන්නවොහාරප්ප
ත්තෙනානුපසම්පන්නෙන අත්තනො අනුපසම්පන්නභාවං
ඤාතුං සක්කා හොති තස්මා තෙන යථාවුත්තපරිවාරට්ඨකථා

යං කම්මවාචාචරියස්ස විය “පුනප්පුනං වත්තුං වට්ටතී”ති අනියමෙත්වා ආචරියස්ස පුනප්පුනකම්මවාචාභණනෙන ලද්ධාය උපසම්පදාය පරිපුණ්ණවීසතිවස්සකාලෙ ලද්ධත්තා ආහ, “ඤත්වා පන පුන උපසම්පජ්ජිතබ්බං”ති—

අට්ඨකථාය ච ඤත්තානුසාවනාවිපත්තිපරිහරණෙන පුන උපසම්පාදනත්ථං “පුනප්පුනං වත්තුං වට්ටතී”ති වුත්තෙන ච උපසම්පදාපෙක්ඛසඞ්ඛාතවත්ථුනො විපත්තිපරිහරණෙන පුන උපසම්පාදනත්ථං තෙන ඌනවීසතිවස්සෙන පරිපුණ්ණවීසතිවස්සකාලෙ “ඤත්වා පුන උපසම්පජ්ජිතබ්බං”ති වුත්තෙන ච ද්වීසු'පි ඨානෙසු වුත්තෙනහි පඨමං අලද්ධපුබ්බාහි අනුපසම්පන්නෙනහි පුන ලද්ධාය ඤත්තිචතුත්ථකම්මොපසම්පදාය න කොචි විසෙසො වුත්තො'ති වෙදිතබ්බා— තස්ස සොධනත්ථං 'තස්සා'දිසු තස්සා'ති තස්ස අක්ඛරපදාදිපරිහානෙන වා දුරුත්තපදදොසෙන වා දුට්ඨස්ස දූසිතස්ස විපන්නස්ස අසුද්ධකම්මස්සා'ති අත්ථො, සොධනත්ථන්ති සුද්ධිසම්පාදනත්ථං යථාවුත්තඅක්ඛරපරිහානිආදිදොසෙහි ජනිතකම්මවිපත්තිසොධනෙන කම්මසම්පත්තිසාධනත්ථායා'ති අධිප්පායො, පුනප්පුනං වත්තුං වට්ටතී'ති එත්ථ පුනප්පුනන්ති අසකිං අනෙකක්ඛත්තුං වත්තුං වදිතුං වට්ටති, ඤත්තිඅනුසාවනාසඞ්ඛාතං කම්මවාචං යථා යථා වදන්තො විපත්තිපරිහරිතුං සක්කොති තථා තථා වත්තබ්බන්ති අධිප්පායො— එවං “තස්ස සොධනත්ථං පුනප්පුනං වත්තුං වට්ටතී”ති විධාය'පි තත්තකෙන වොසානමනාපජ්ජිත්වා තථා පුනප්පුනං තාසමෙව ඤත්තානුසාවනානං භණනෙ ආනිසංසං ගුණං සන්දස්සෙන්තො ආහ ඉදං අකුප්පකම්මස්ස දළ්හීකම්මං හොති කුප්පකම්මෙ කම්මං හුත්වා තිට්ඨතී'ති— “අකුප්පකම්මස්ස ඉදං දළ්හීකම්මං හොති කුප්පකම්මෙ ඉදං කම්මං හුත්වා තිට්ඨතී”'ති යොජනා, තත්ථ, ඉදන්ති සකිං කම්මවාචා භණනෙන කම්මෙ නිට්ඨාපිතෙ “පුනප්පුනං වත්තුං වට්ටතී” 'තිඉමිනා අභිහිතං තස්සායෙව කම්මවාචාය ඉමං පුනප්පුනභණනං, අකුප්පකම්මස්සා'ති අකුප්පස්ස පඨමවාරෙ භණිතෙන අවිපන්නස්ස සිද්ධස්ස තස්ස කම්මස්ස, දළ්හීකම්මං හොතී'ති ථිරතරකම්මං උපත්ථම්භකකම්මං හොති, පඨම භණිතෙන සම්බන්ධත්තා කම්මස්සපුනප්පුන භණිතෙනා'පි තමෙව කම්මං පඨමාභිසිත්තස්ස රඤ්ඤො පුනප්පුනාභිසෙකො විය ථිරත

රං කතං නාම හොති, න කොචි ඉමිනා පුනප්පුන භණනෙන තස්ස පඨමකම්මස්ස සිථිලීකම්මාදිදොසො දළ්හීකම්මමෙව හොතී'ති අත්ථො, කුප්පකම්මෙ'ති පුරෙ කතකම්මෙ කුප්පෙ විපන්නෙ සති, කම්මං හුත්වා'ති අවිපන්නකම්මං සම්ඛකම්මං හුත්වා තිට්ඨති වත්තතී'ති……කිං වුත්තං හොති, පුරෙතරං කතස්ස අකුප්පස්ස අවිපන්නභාවෙන සම්ඛකම්මස්ස ඉදං පුනප්පුනකම්මවාචාභණනං ථිරකරණං උපත්ථම්භකරණං හොති, පුරෙ කතකම්මෙ යථා වුත්තදොසෙහි විපන්නෙ දුට්ඨෙ සති ඉදං පුනප්පුන භණනං සම්ඛකම්මං හුත්වා තිට්ඨතී'ති·වුත්තං හොති. අට්ඨකථායං ඤත්තිචතුත්ථකම්මෙ පන එකං ඤත්තිං ඨපෙත්වා සකිමෙව වා ද්වික්ඛත්තුං වා කම්මවාචාය අනුසාවනං කරොන්තො'පි අක්ඛරං වා පදං වා ඡඩ්ඩෙන්තො'පි දුරුත්තං කරොන්තො'පි අනුසාවනං හාපෙතියෙවා'ති වෙදිතබ්බා ඉච්චාදිනා ඤත්තිදුතියකම්මෙ විය ඤත්තිචතුත්ථකම්මෙ'පි ඤත්තානුසාවනාවිරොධස්ස කම්මවිපත්තිහෙතුවසෙන දස්සිතත්තා ඤත්තිචතුත්ථොපසම්පදාකම්මස්මිං කයිරමානෙ'පි සචෙ කම්මවිපත්තිදොසො න භවෙය්‍ය සම්පත්තියුත්තත්තා කම්මං රුහති රුළ්හිතස්ස අකුප්පකම්මස්ස ලක්ඛණහාරනයවසෙනිදං පුනප්පුන කම්මවාචාභණනං දළ්හීකම්මං හොති, සචෙ පන කම්මෙ කයිරමානෙ විපත්තිදොසො භවෙය්‍ය කම්මං කුප්පති තෙන උපසම්පන්නසම්මතො'පි අනුපසම්පන්නොව හොති, එවං පඨමං කතූපසම්පදාකම්මෙ කුප්පෙ විනට්ඨෙ සති ඌනවීසතිවස්සසික්ඛාපදවණ්ණනායං වුත්තනයෙන කම්මවිපත්තිං ඤත්වා වා ඉධපරිකප්පනයෙන අඤ්ඤත්වා වා තස්ස සොධනත්ථං පුනප්පුන කම්මවාචාය වුත්තාය තෙන පුනප්පුන කම්මවාචාභණනෙන සො යථාවුත්තොපසම්පදාපෙක්ඛනට්ඨකම්මානුපසම්පන්නො තස්මිං සචෙ පනාතත්‍යාදිපරිකප්පෙන දස්සිතෙ ඤත්‍යානුසාවනාදොසෙ ඤතෙ පච්චක්ඛභූතෙ'පි පුනප්පුන භණනස්සෙව උපලක්ඛණීයත්තා ඤත්වා පන පුන උපසම්පජ්ජිතබ්බං ඉතිච කුප්පකම්මෙ කම්මං හුත්වා තිට්ඨති 'ති ච වුත්තනයෙන පුන උපසම්පන්නොව හොති එවං යථාවුත්තනයෙන අකුප්පකම්මස්ස දළ්හීකරණං කුප්පස්ස සිද්ධිදස්සනත්ථංචාහ ඉදං අකුප්පකම්මස්ස දළ්හීකම්මං හොති කුප්පකම්මෙ කම්මං හුත්වා තිට්ඨතී'ති…… ඉච්චෙවං සතිං සම්පන්නකම්මස්ස දළ්හීකම්මත්ථංචෙව විපන්නස්ස විපත්තිපරිමොචනෙන සොධනත්ථංච සම්බුද්ධසාසනස්ස චිරට්ඨිතිමභිවඩ්ඪනාභි

සික්ඛාකාමෙහි මහජ්ඣාසයෙහි සද්ධාපබ්බජිතෙහි පණ්ඩිතෙහි
යථාවුත්තාසු

“පච්ඡිමන්තෙන පඤ්චා'පි යාව වත්තන්ති භික්ඛවො”
“තාව වත්තති ලොකස්මිං ලොකනාථස්ස සාසනං” ඉති

ඒවමාදීසු අධිප්පායං සම්මදෙව උපපරික්ඛන්තෙහි සාසනා
යුහුතං උපසම්පදකම්මං සකිං කත්වා'පි දළ්හිකම්මාදිපයො
ජනසාධනත්ථං පුනප්පුනං කම්මවාචා භණිතබ්බා ඒව......
යථා ච උපසම්පන්නානං දළ්හිකම්මාදිඅත්ථාය පුනසික්ඛා දාත
බ්බා හොති, ඒවං සාමණෙරානම්පි දළ්හිකම්මාදිඅත්ථාය පුන
සික්ඛාදානෙ පයොජනදස්සනත්ථමාහ අට්ඨකථායං, සාමණෙරානං
හි සරණගමනං භික්ඛූනං උපසම්පදකම්මවාචාසදිසං තස්මා භික්ඛුනා විය
චතුපාරිසුද්ධිසීලං ඉමිනා'පි දසසීලානි සමාදින්නානෙව හොන්ති,ඒවං සන්තෙ
'පි දළ්හීකරණත්ථං ආයතිං සංවරෙ පතිට්ඨාපනත්ථං පුන දාතබ්බානී'ති......ඉ
මස්මිම්පි අට්ඨකථාපාඨෙ සාමණෙරානං හි සරණගමනං භික්ඛූ
නං උපසම්පදකම්මවාචාසදිසන්ති එත්ථ භික්ඛූනං උපසම්පද
සංසිද්ධියා ඤත්තිඅනුසාවනාදොසපරිහරණත්ථං “යථාපාළියා නි
රුත්තිං සොධෙත්වා දසවිධාය ව්‍යඤ්ජනනිරුත්තියා වුත්තදොසෙ
පරිහරන්තෙන කම්මවාචා කාතබ්බා”'ති යථා අට්ඨකථායං වු
ත්තං තථා සාමණෙරානං සරණගමනම්පි සරණගමනසුත්ත
පාළියා නිරුත්තිං සොධෙත්වා යථාවුත්තදොසෙ පරිහරන්තෙන
සරණදායකෙන ආචරියෙන චෙව පබ්බජ්ජාපෙක්ඛෙන අ
න්තෙවාසිකෙන ච වත්තබ්බන්ති වුත්තමෙව, තෙනෙවාහ අට්ඨ
කථායං ඉමඤ්ච පන සරණගමනූපසම්පදං පටික්ඛිපිත්වා අනුඤ්ඤාතා උපස
ම්පදා ඒකතොසුද්ධියා වට්ටන්ති සාමණෙරපබ්බජ්ජා පන උභතො සුද්ධියා
වට්ටන්ති නො ඒකතොසුද්ධියා, තස්මා උපසම්පදාය සචෙ ආචරියො ඤත්ති
දොසඤ්චෙව කම්මවාචාදොසඤ්ච වජ්ජෙත්වා කම්මං කරොති සුකතං
හොති, පබ්බජ්ජාය පන ඉමානි තීණි සරණානි බුද්ධාදීනං ව්‍යඤ්ජනා
නං ඨානකරණසම්පදං අහාපෙන්තෙන ආචරියෙනා'පි අන්තෙවාසිකෙ
නා'පි වත්තබ්බානි, සචෙ ආචරියො වත්තුං සක්කොති අන්තෙවාසිකො
න සක්කොති අන්තෙවාසිකො වා සක්කොති ආචරියො න සක්කොති
උභො'පි වා න සක්කොන්ති න වට්ටන්ති, සචෙ පන උභො'පි සක්කොන්ති
වට්ටන්ති ඉමානි ච පන දදමානෙන බුද්ධං සරණං ගච්ඡාමී'ති ඒවං ඒක
සම්බන්ධානි අනුනාසිකන්තානි වා කත්වා දාතබ්බානි......පෙ......පබ්බ
ජ්ජා පන යස්මා පරතො අනුජානාමි භික්ඛවෙ ඉමෙහි තීහි සරණග

මනෙහි සාමණෙරපබ්බජ්ජනං අනුඤ්ඤාතා එව තස්මා එතරහි'පි සරණ
මත්තෙනෙව රූහති, එත්තාවතා හි සාමණෙරභූමියං පතිට්ඨිතො හො
ති'ති ෴

එවං සාමණෙරානං සරණගමනස්ස භික්ඛූනං ඤත්තිචතු
ත්ථොපසම්පදකම්මවාචාසදිසතා ෴ තස්මා භික්ඛූනා විය චතුපාරි
සුද්ධිසීලං ඉමිනා'පි දසසීලානි සමාදින්නානෙව හොන්ති'ති එත්ථා'පි යථා
ඤත්තිචතුත්ථෙන කම්මෙන උපසම්පන්නස්ස භික්ඛුනො විසුං
චතුපාරිසුද්ධිසීලසමාදානං නත්ථි සහෙවුපසම්පදාය චතුබ්බි
ධම්පි පාරිසුද්ධිසීලං ආගතමෙව හොති, තථෙව සරණ
ගමනෙන පබ්බජිතස්සා'පි විසුං දසසීලසමාදානං නත්ථි
සහෙවපබ්බජ්ජාය දසසීලානි සමාදින්නානෙව හොන්ති'ති
අත්ථො, යථා වා තෙන ඤත්තිචතුත්ථකම්මෙන සකිං උපසම්ප
න්නස්ස පුනප්පුන කම්මවාචාභණිතං සජ්ඣාය පුනප්පුනං වත්තුං
වට්ටති'ති වත්වා ඉදං අකුප්පකම්මස්ස දළ්හීකම්මං හොති'ත්‍යාදිවුත්තං
එවමෙවං සරණගමනෙනෙව සමාදින්නදසසීලවතො'පි සාම
ණෙරස්ස දළ්හීකම්මත්ථං චෙව ආයතිසංවරෙ පතිට්ඨාපනත්ථඤ්ච
භගවතාව දෙසිතානි දසසික්ඛාපදානි එවං සන්තෙ'පි දළ්හීකර
ණත්ථං ෴ පෙ ෴ පුන දාතබ්බානී'ති වුත්තං ෴ එවම්පි සාමණෙරා
නං සරණගමනස්ස භික්ඛූනං ඤත්තිචතුත්ථොපසම්පදකම්ම
වාචාසදිසතා ෴ ඉච්චෙවමෙතාසං භගවතා අනුඤ්ඤාතානං
ඤත්තිචතුත්ථකම්මොපසම්පදාසරණගමනපබ්බජ්ජානං භග
වතො මතානුකූලං කත්වා දළ්හීකම්මත්ථං අට්ඨකථාචරියෙහි
තස්සෙව භගවතො ආසයඤ්ඤූහි මහාඛීණාසවෙහි සබ්බසො
ච නිද්දිට්ඨො පුනසික්ඛාදානනයො ෴

එවමාදීනි ඨානානි සල්ලක්ඛෙන්තා ධම්මවිනයපරියත්තිධරා
ලජ්ජීකුක්කුච්චකසික්ඛාකාමා පණ්ඩිතත්ථෙරා සාසනස්ස චිර
ට්ඨිතිමභිපත්ථයන්තා සකිං උපසම්පන්නපුබ්බානං භික්ඛූනං
තස්ස පුරිමකම්මස්ස අනන්තරක්ඛණෙ තත්ථෙව සීමට්ඨානෙ
ච අඤ්ඤාසු අඤ්ඤසීමාසු පරිසාසු ච සම්පත්තියුත්තාසු ව්‍ය
ත්තෙහි පටිබලෙහි අඤ්ඤෙහි ච කම්මවාචාචරියෙහි ඤත්ති
චතුත්ථොපසම්පදකම්මවාචං පුනප්පුනං භණාපෙන්තා ය
ථාරහං පුනසික්ඛාදානකිච්චං අනෙකසතක්ඛත්තුං පුරෙ'පි අකංසු
කාරෙසුං අධුනා'පි කරොන්ති කාරෙන්ති ච ජම්බුදීපෙ මරම්ම
රට්ඨාදීසු චෙව ලංකාදීපෙ ච සියාමරට්ඨාදීසු අනෙකෙසු රට්ඨෙ
සු චා'ති ෴ ෴

විතණ්ඩවාදිනො පන යථොද්ධටට්ඨකථාපාඨෙ සකිං වුත්තා
නමෙව ඤත්තානුසාවනානං පුනප්පුනභණනෙ පයොජන
දස්සනත්ථාය උද්ධටෙ "ඉදං අකුප්පකම්මස්ස දළ්හීකම්මං
හොතී"ත්‍යාදිම්හි දළ්හීකම්මන්තිපදස්ස යථාවත්ථං පහාය අයා
ථාවත්ථමාදිය අපලොකනකම්මඤත්තිකම්මාදයො විය දළ්හී
කම්මම්පිනාමෙතෙ කරොන්තී'ති වොහරන්තා "කස්මා තු
මෙහ ආයස්මන්තො අනුපසම්පන්නානං දළ්හීකම්මං කරොථ
අත්ථි නුඛො යත්ථ කත්ථචි පාළිඅට්ඨකථාපදෙසෙ අනුපසම්පන්නා
නං දළ්හීකම්මං කත්තබ්බන්ති වා සකිං උපසම්පන්නෙනා පුන
ප්පුන උපසම්පාදෙතබ්බො'ති කතො වා නියමො'ති ච, අනු
පසම්පන්නස්ස උපසම්පදා එව භගවතා වුත්තා තෙනෙව
ඌනවීසතිවස්සසික්ඛාපදවණ්ණනායං ඌනවීසතිවස්සං පරිපු
ණ්ණසඤ්ඤී'ති එත්ථ ...... පෙ ...... ඤත්වා පන පුන උපසම්පජ්ජිතබ්බං
ඉති ඉමිනා සහෙව අනන්තරායිකධම්මාපුච්ඡනාදිපුබ්බකිච්චෙචයි
පුන උපසම්පදාව වුත්තා න දළ්හීකම්මං ඉති ච, අට්ඨකථා
යං "සචෙ පන අක්ඛරපරිහීනං වා ...... පෙ ...... කුප්පකම්මෙ ක
ම්මං හුත්වා තිට්ඨතී"'ති ඉමං තත්ථෙව සීමට්ඨානෙ තක්ඛණෙව
තස්සං එව පරිසායං ඤත්තිඅනුසාවනාවිපත්තිපරිහරණත්ථං
විප්පකතාය අපරියොසිතාය එව කම්මවාචාය පුනප්පුන අ
නන්තරනන්තරං තස්සා ඤත්තියා අනුසාවනාය ච භණනං සන්ධා
ය වුත්තං නාඤ්ඤදිවසං සීමායං අඤ්ඤස්මිං ඛණෙ දිවසෙ මා
සෙ සංවච්ඡරෙ වා අඤ්ඤිස්සං වා උපසම්පදාපෙක්ඛෙන අයාචිත
පරිසායං අඤ්ඤවිපත්තිපරිහරණත්ථං වා සකිං කම්මං නිට්ඨ
පෙත්වා පුනප්පුන භණනං සන්ධාය වුත්තන්ති වත්වා තෙසං ම
තෙන "පුනප්පුනංවත්තුං වට්ටතී"'ති එත්ථ පුනප්පුනන්ති පදස්ස
තක්ඛණෙවා'ත්‍යත්ථදීපනත්ථං තෙසු තෙසු ගන්ථෙසු ආගතානි
"ඉමෙව්ච තමත්ථං භගවා පුනප්පුනං අක්ඛාසී"'ති ච "සො පුන
ප්පුන මනත්තං පරිවත්තෙතබ්බො'පී"'ති ච, "පුනප්පුනං උපධාරෙසී
'තිච" "ආචරියෙ පුනප්පුනං භණන්තෙ අපටිබාහෙත්වා" ඉති
ච, "සො පුනප්පුන නිවාරෙතියෙවා"'ති ච, තානිමානි ඨානානි
දස්සෙත්වා අත්තනො මතෙන සබ්බත්ථ පුනප්පුනම්තිපදස්ස වි
ක්ඛත්තුන්ති අත්ථසාධනත්ථං අත්ථසාලිනියා ධම්මසඞ්ගහට්ඨකථාය
ව්‍යඤ්ජනවසෙන උපසග්ගවසෙන අත්ථවසෙන ච පුනප්පුනං භණනමෙව
දළ්හීකම්මං නාමා'ති ආරභිත්වා යථාහි ආවුසො'ති වා භන්තෙ'ති වා ය
ක්ඛො'ති වා සප්පො'ති වා වුත්තෙ දළ්හීකම්මං නාම න හොති ආවුසො

ආවුසො හනෙත හනෙත යක්ඛා යක්ඛා සප්පා සප්පා'ති වුත්තෙන පන දළ්හීකම්මං නාම හොතී'ති නිද්දිට්ඨම්මං ඵස්සො ඵුසනා සම්ඵුසනා සම්ඵුසිතත්තං'ත්‍යාදිනා භගවතා දෙසිතාය අභිධම්මපදභාජනීයා අත්ථවණ්ණනාභූතං පාඨං උදාහරිත්වා වික්ඛිත්තුං වදනමෙව දළ්හීකම්මන්ති සන්දස්සෙත්වා පුන සකිං අපරියොසිතෙයෙව කම්මවාචාභණනෙ ඤත්‍යානුසාවනාදොසසොධනූපායං දළ්හීකම්මඤ්ච මතානුකූලමෙව පකාසෙන්තා ආහංසු තස්මා සඞ්ඝං ඤාපෙන්තෙන පඨමානුසාවනං අනාරභිත්වාව දොසවිසොධනත්ථං පුනප්පුනභණනෙන සුපරිසුද්ධමෙව ඤත්තිං ඨපෙත්වා තදනන්තරං වත්තබ්බාය පඨමානුසාවනාය අක්ඛරපරිහීනාදිදොසො භවෙය්‍ය දුතියානුසාවනා නෙවාරභිතබ්බා, පුනප්පුනභණනෙන තස්සා පඨමානුසාවනාය දොසසොධනං කත්වා දුතියානුසාවනා වත්තබ්බා, නහි තත්ථ දොසෙ විජ්ජමානෙ තතියානුසාවනා ආරභිතබ්බා එවං තතියානුසාවනායම්පි පුනප්පුන භණනෙන තෙ තෙ දොසෙ සොධෙත්වා පුන උපසම්පන්නො සඞ්ඝෙන ඉත්ථන්නාමො ඉච්චාදිකම්මධාරණෙ පරියොසානපටිග්ගහණෙ වා දොසො භවෙය්‍ය පුනප්පුනභණනෙන තස්ස'පි සොධනං කාතබ්බං, එවං කරණෙන උපසම්පදාකම්මං සම්මදෙව දළ්හීකම්මං හුත්වා පතිට්ඨාතී'ති මනසිකාතබ්බං, නහි අක්ඛරපරිහානිදොසාදීහි විරහිතං කත්වා පඨමං වුත්තාය කම්මවාචාය පුනප්පුනභණනං තස්මිං සචෙපන අක්ඛරපරිහීනං වා 'ත්‍යාදිපාඨෙ කෙනචි වචනෙන ඤායති, තස්මා ඤත්‍යානුසාවනාසු අනිට්ඨිතාසු වුච්චමානාසු එව අන්තරන්තරා දොසවිසොධනත්ථං පුනප්පුනභණනෙන උපසම්පදාකම්මස්ස දළ්හීකම්මං අකත්වා සකිං වත්වා කම්මවාචාය නිට්ඨිතාය සති දළ්හීකම්මත්ථං තමෙවකම්මවාචං පුනප්පුනං භණන්තා තුම්හෙ පටිපාටිම්පි පහාය උප්පටිපාටියා අග්ගලාභාදීනි විලුම්පන්තා සාසනවිලොමං කරොථා'ති.

සකවාදිනො'පි ආහංසු න මයං ආයස්මන්තො අනුපසම්පන්නානං දළ්හීකම්මං කරොම නත්ථිහො කිස්මිඤ්චි පාළිඅට්ඨකථාපදෙසෙ අනුපසම්පන්නානං දළ්හීකම්මං කත්තබ්බන්ති වා සකිං උපසම්පන්නො පුනප්පුන උපසම්පාදෙතබ්බො'ති වා

කාලෙනො නියමො මයඤ්ච තථා න කරොම තස්මා තුම්හාකමෙ
සානුයොගො දුග්ගාහො'ති—

පුන විතණ්ඩවාදිනො ආහු අම්හාකමනුයොගො නාපි දු
ග්ගාහො හොතු සුග්ගාහිනො තුම්හෙ යං කිඤ්චි උපසම්පදාපෙ
ක්ඛං සකිං උපසම්පාදෙත්වා නිට්ඨිතෙ තස්මිං කම්මෙ පුනප්පුන
තමෙව උපසම්පදකම්මවාචං භණන්තා කිං කරොථා'ති—
සච්චමෙතන්ති පටිඤ්ඤ සකවාදීනං,මයම්පන යං කිඤ්චි උප
සම්පදාපෙක්ඛං සකිං උපසම්පාදෙත්වා නිට්ඨිතෙ තස්මිං කම්මෙ
අට්ඨකථායං සචෙපන අක්ඛර—පෙ—නස්ස සොධනත්ථං පුනප්පුනං
වත්තුං වට්ටතී'ති වුත්තත්තා තමෙව ඤත්තිචතුත්ථකම්මවාචං
භණන්තා තස්සෙව ඉදං අකුප්පකම්මස්ස දළ්හීකම්මං හොතී'ති වුත්ත
නයෙන අකුප්පං සම්බොපසම්පදකම්මං දළ්හං ථිරං කරොම
සචෙපන සකිං කතොපසම්පදකම්මං යෙන කෙනචි විප
ත්තිදොසෙන කුප්පං නට්ඨං අභවිස්ස එවං සති සකිං උප
සම්පන්නසම්මතස්ස වත්ථුසම්බාධොපසම්පදාපෙක්ඛස්ස අනුප
සම්පන්නත්තා කුප්පකම්මෙ කම්මං හුත්වා තිට්ඨතී'ති වුත්තනයෙන ත
දනුපසම්පන්නං පුනප්පුනං කම්මවාචාභණනෙන උපසම්පා
දෙමා'ති— පුන විතණ්ඩවාදී යදෙවං තුම්හාකං පුනප්පුන
කම්මවාචාභණනෙන සකිං උපසම්පන්නසම්මතො'පි නට්ඨ
කම්මානුපසම්පන්නො පුන උපසම්පන්නොව භවෙය්‍ය අථ
කස්මා ඌනවීසතිවස්සසික්ඛාපදවණ්ණනායං, අනාපත්ති ඌන
වීසතිවස්සං පරිපුණ්ණසඤ්ඤිනො එතං සිචා'පි උපසම්පාදෙන්තස්ස අනාප
ත්ති පුග්ගලො පන අනුපසම්පන්නොව හොති සචෙපන සො දසවස්ස
ච්චයෙන—පෙ—ඤත්වා පන පුන උපසම්පජ්ජිතබ්බං 'තිඉමිනා ත
ස්සානුපසම්පන්නස්ස පුන උපසම්පජ්ජනමෙව වුත්තං තස්මා
තත්ථ වුත්තනයෙන පුන උපසම්පදාව කාතබ්බා න පුනප්පුන
භණනං'ති ආහංසු—

සකවාදිනො'පි ආහංසු සචෙ පඨමං ඤත්තානුසාවනාසු වු
ච්චමානාසු තස්ස කම්මවාචානුසාවකස්ස සඞ්ඝගණිස්ස වා අජා
නන්තස්සෙව අක්ඛරපරිහානිආදීහි ඤත්තානුසාවනානං විප
ත්තිදොසො භවෙය්‍ය කම්මකොපො හොතී'ති කත්වා තප්පරි
හරණෙන කම්මසම්බීකරණපදෙසං පරිකප්පෙන්ත දස්සෙ
න්තා ආහ අට්ඨකථායං සචෙපන අක්ඛරපරිහීනංවා'තනාදි, සචෙ
පන පඨමවාරෙ යථාවුත්තවිපත්තිදොසො භවෙය්‍ය සබ්බෙන
උපසම්පාදිතො පුග්ගලො අනුපසම්පන්නො හොති, සචෙපන

විපත්තිදොසො න භවෙය්‍ය සූපසම්පන්නො'ති පරිකප්පාධි
ප්පායො, එවම්මස්මිං විපත්තිවිරහිතපක්ඛෙ සූපසම්පන්න
ත්තෙ සති අට්ඨකථායං පුනප්පුනං වත්තුං වට්ටතී'ති වුත්තවිධානා
නුරූපං පුනප්පුන භණනං නිරත්ථකං අනත්ථජනකං වා සියා'ති
පරිකප්පෙන්තානං තුම්හාදිසානං ලද්ධිං නිසෙධෙන්තො ආහ,
ඉදං අකුප්පකම්මස්ස දළ්හීකම්මං හොතී'ති, එවමුද්දිසිත්වා'පි න කෙව
ලමිමං පුනප්පුනභණනං දළ්හිකම්මමෙව හොති අථඛො
යථාවුත්තනට්ඨකම්මානුපසම්පන්නස්ස විපත්තුපගමනෙන උප
සම්පදාකම්මඤ්ච හොතී'ති විත්ථාරෙන දස්සෙන්තො ආහ, කුප්ප
කම්මෙ කම්මං හුත්වා තිට්ඨතී'ති, අත්‍ර සවිපත්තිපක්ඛෙ පුරිමකම්ම
ස්ස විනට්ඨත්තා කම්මවාචාචරියෙන පුනප්පුනං සම්මදෙව
කම්මවාචාය වුත්තාය තෙන විනට්ඨකම්මෙනානුපසම්පන්නෙන
න ලද්ධූපසම්පදා'පි යථා පුරිමං නට්ඨකම්මමුපාදාය පුන උපස
ම්පදා පුනසික්ඛා'ති වා විනයඤ්ඤූහි වත්තබ්බා හොති, එවං
අපරිපුණ්ණවීසතිවස්සො සමානොව පරිපුණ්ණවීසතිවස්සො
සූපසම්පන්නොහන්ති සඤ්ඤාය අත්තනො අනුපසම්පන්නභාව
මජානන්තො චිරං වසිත්වා'පි යදා ඌනවීසතිවස්සොව අහං
උපසම්පන්නවොහාරප්පත්තො'ති පරිපුණ්ණවීසතිවස්සකා
ලෙ ජානාති තදා ඤත්වා පන පුන උපසම්පජ්ජිතබ්බං'ති, උදාහටාය
ඌනවීසතිවස්සසික්ඛාපදවණ්ණනාය වුත්තනයෙන තෙනානු
පසම්පන්නෙන ලද්ධොපසම්පදා'පි පුරිමං නට්ඨකම්මමුපාදාය පු
නප්පුනභණනෙන ලද්ධා'ති කත්වා පුනඋපසම්පදා පුනසි
ක්ඛා'තිවා වුච්චති, "සික්ඛං අපච්චක්ඛාය" 'ත්‍යාදිසු සික්ඛානා
මෙත'පි ඤත්තිචතුත්ථකම්මෙනොපසම්පාදාය ගහිතත්තා යථා
කිංචියා'ති අට්ඨකථායං සත්තසතිකා සහස්සිකා චා'ති තං තං
නාමිකා දුතියතතියධම්මසඞ්ගීතියො පුබ්බෙ මහාකස්සපො
පාළිආනන්දත්ථෙරාදීහි පඤ්චහි භික්ඛුසතෙහි කතාය පඨම
මහාධම්මසඞ්ගීතියා චෙව තාය යසත්ථෙරෙන උස්සාහිතෙහි
මහාභික්ඛුසතෙහි කතාය දුතියාය සත්තසතිකසඞ්ගීතියා ච කා
රණා අනුක්කමෙන පුබ්බෙ කතං උපාදාය දුතියා'තිච වුච්චති'තිච, පුරි
මාමෙවුපාදාය තතියා'තිච වුච්චති ඉතිච, ඉමෙහි වචනෙහි "දුති
යා තතියා" 'තිවුත්තා, තථා තස්ස සොධනත්ථං පුනප්පුනං වත්තුං වට්ට
තී'තිච, ඤත්වා පන පුන උපසම්පජ්ජිතබ්බං'තිච, වචනානමනුකූලං
පුනප්පුන කම්මවාචාභණනෙන ලද්ධොපසම්පදා'පි පුරිමකම්ම

තො පුන ලද්ධත්තා පුනඋපසම්පදා පුනසික්ඛා'ති වා තෙන තෙන නාමෙන තාසු තත්‍ථ වුත්තා'ති වෙදිතබ්බා, තස්මා තෙත් තාසං අට්ඨකථායං ද්වීසු ඨානෙසු වුත්තනයෙන දුවින්නං පුනලද්ධොපසම්පදානං විසෙසො උභෙ'පි උපසම්පදාපෙක්ඛා නාම කම්මානුපසම්පන්නාති පුනලද්ධා ඤත්තිචතුත්ථකම්මොපසම්පදායෙවා'ති වෙදිතබ්බා — එවං සති උපසම්පන්නාසම්මතස්ස අනුපසම්පන්නස්ස පුන උපසම්පජ්ජිතබ්බත්තෙන පුන උපසම්පදා පුනසික්ඛා'ති වා පුනප්පුනභණිතස්ස කාතබ්බත්තෙන කම්මං අකුප්පකම්මන්ති වා වුත්තන්'පි තෙන ඤත්ත්‍යානුසාවනානං පුනප්පුනභණිතෙන සම්බද්ධකම්මන්ති අට්ඨකථායං වුත්තත්තා මයම්පි පුනප්පුන කරොන්තා වුත්තනයෙන සති උපසම්පන්නා දළ්හතරං කරොම අනුපසම්පන්නං උපසම්පාදෙමා'ති — තතොපරම්පි විතණ්ඩවාදිනො එවං වදන්තා තුම්හෙ සති උපසම්පන්නෙනාන ලද්ධං සවිසෙසභික්ඛුනාමං පහාය සඞ්ඝාතිකාධිච්චසමුප්පන්නනාමෙසු යෙන කෙනචි නාමෙන තදුපසම්පන්නං වොහරන්තා දළ්හිකම්මත්ථං පුනප්පුනං කම්මවාචං භණථ, තථා භගවතො පඤ්ඤත්තානුරූපං අනුපසම්පන්නෙන අන්තරායිකෙ ධම්මෙ අපුච්ඡිත්වා පුන උපසම්පාදෙන්තා විනයවිලොමං කරොථා'ති ච ආහංසු — සකවාදිනො'පි අට්ඨකථායං "තස්ස සොධනත්ථං පුනප්පුනං වත්තුං වට්ටතී"'ති ඉදං පඨමං පරාමසිතනයෙනෙව උපසම්පදාපෙක්ඛස්ස නාමපරාමසනෙන දළ්හිකම්මත්ථං චෙව විපත්තිපරිහරණෙන කම්මසම්බද්ධිකරණත්ථං කම්මවාචාභණනං ච සන්ධාය වුත්තං න පුනප්පුන පුච්ඡිතන්තරායිකධම්මාපුච්ඡනං වා සවිසෙසභික්ඛුනාමපරාමසනං වා සන්ධාය, යදි දළ්හිකම්මත්ථං චෙව කම්මසම්ජනනත්ථඤ්ච පුනප්පුන භඤ්ඤමානෙසු සබ්බවාරෙසු සවිසෙසභික්ඛුනාමපරාමසනං අන්තරායිකධම්මාපුච්ඡනඤ්ච කාතබ්බං සියා එවංසන්තෙ අට්ඨකථායං "සචෙ පන — පෙ — පුනප්පුනං වත්තුං වට්ටතී"'ති ඉමස්සානන්තරං "ඉදං අකුප්පකම්මස්ස දළ්හීකම්මං හොති කුප්පකම්මෙ කම්මං හුත්වා තිට්ඨතී"'ති අවත්වා තුම්හාකං විතණ්ඩවාදීනං වචනානුකූලං තෙසු පුනප්පුන වත්තබ්බෙසු සබ්බවාරෙසු සවිසෙසභික්ඛුනාමපරාමසනඤ්චෙව අන්තරායිකධම්මාපුච්ඡනඤ්ච කාතබ්බන්ති අට්ඨකථාචරියා වදන්තෙව තථාවිධෙ ච නියමෙ සති සචෙ

පනා'ත්‍යාදිපරිකප්පස්ස අක්ඛරපරිහීනාදිදොසවිරහිතෙ අවිප
ත්තිපක්ඛෙ කම්මසිද්ධිවසෙන පඨමූපසම්පන්නස්ස භික්ඛු
නො අන්තරායිකධම්මාපුච්ඡනසඞ්ඛාතස්ස චෙව අක්ඛරපරිහී
නාදිදොසසහිතෙ විපත්තිපක්ඛෙ කම්මවිපත්තිවසෙන සකිං
අනුපසම්පන්නභූතස්ස උපසම්පදාපෙක්ඛස්ස සවිසෙසභික්ඛුනා
මපරාමසනසඞ්ඛාතස්ස ච අත්ථස්ස පසඞ්ගො සියා, න කෙවලං
තෙන අයමනිට්ඨප්පසඞ්ගොයෙව අථො සබ්බදා අවිපත්තිප
ක්ඛෙ සවිසෙසභික්ඛුනාමවතා උපසම්පන්නෙන අත්තනො
අනුරූපඋපසම්පන්නපටිපත්ති චෙව සවිපත්තිපක්ඛෙ සවිසෙ
සභික්ඛුනාමස්ස අලද්ධපුබ්බෙන අනුපසම්පන්නෙන අත්ත
නො අනුරූපඅනුපසම්පන්නපටිපත්තිච න පටිපජ්ජිතබ්බා'ති
මිස්ස අනිට්ඨස්ස ච පසඞ්ගො භවෙය්‍ය තෙනෙව අට්ඨකථාචරියා
"සචෙපන අක්ඛරපරිහීනං වා ... පෙ ... තස්ස සොධනත්ථං පු
නප්පුනං වත්තුං වට්ටතී"'ති වත්වා තදනන්තරං අනිට්ඨප්පසඞ්ග
නිවාරණත්ථං විතණ්ඩවාදිවචනානුකූලං සවිසෙසභික්ඛුනාම
පරාමසනං අන්තරායිකධම්මාපුච්ඡනඤ්ච කත්තබ්බන්ති අනියමෙ
ත්වා කම්මසිද්ධියා සකිං වුත්තාය කම්මවාචාය පුනප්පුනභණ
නෙ පයොජනං ආනිසංසං දස්සෙන්තා ආහංසු "ඉදං අකුප්පක
ම්මස්ස දළ්හීකම්මං හොති කුප්පකම්මෙ කම්මං හුත්වා තිට්ඨතී"
'ති තස්මා සවිසෙසභික්ඛුනාමං අගහෙත්වා උපසම්පන්නානුපස
ම්පන්නසාධාරණෙන උපතිස්සො සුනන්දො'ත්‍යාදිනා නාමෙන
වා අනුජානාමි භික්ඛවෙ ගොත්තෙනපි අනුස්සාවෙතු'න්ති දෙ
සිතත්තා සාරිපුත්තො'ත්‍යාදිගොත්තවසෙන වා අකුප්පක
ම්මානං දළ්හීකම්මාරහානං කුප්පකම්මානං කම්මාරහානඤ්ච
නාමපරාමසනෙ කතෙ අට්ඨකථායං වුත්තනයෙන තෙසං
අකුප්පකම්මොපසම්පන්නානං දළ්හීකම්මඤ්ච කුප්පකම්මානු
පසම්පන්නානමුපසම්පදාකම්මඤ්ච හුත්වා තිට්ඨතෙව සචෙ විත
ණ්ඩවාදිවචනානුකූලං පුනප්පුන භණමානෙසු සබ්බවාරෙසු
සවිසෙසභික්ඛුනාමං යොජෙතබ්බං භවෙය්‍ය අට්ඨකථායං
"සචෙපන අක්ඛරපරිහීනං වා"'ත්‍යාදිනා නිද්දිට්ඨපරිකප්පස්ස
සවිපත්තිපක්ඛෙ "කුප්පකම්මෙපි කම්මං හුත්වා තිට්ඨතී"'තිදං අව
ස්සමෙව න වත්තබ්බං සියා වුත්තමෙව තථා තෙනෙව මය
මපි සවිසෙසභික්ඛුනාමං කුප්පකම්මෙන අනුපසම්පන්නෙන
අලද්ධපුබ්බන්ති කත්වා යථාවුත්තනයෙන නාමපරාමසනං

තස්මා සකිං පුච්ඡිතන්තරායිකධම්මස්සෙවානුපසම්පන්නෙන පුන
ප්පුනං කම්මවාචං භණන්තා උපසම්පාදෙම, තථා ඌනවීසති
වස්සසික්ඛාපදවණ්ණනායං ච "ඤත්වා පන පුන උපසම්පජ්ජිත
බ්බං"'ති ඉමිනා පුනොපසම්පජ්ජනං නියමෙන්තෙනාපි අට්ඨකථා
චරියෙහි පඨමං පුච්ඡිතන්තරායිකධම්මානුපසම්පන්නස්ස පුන
ප්පුනන්තරායිකධම්මාපුච්ඡනං න වුත්තං තස්මා තෙනෙවානු
පසම්පන්නෙන පුන පරිපුණ්ණවීසතිවස්සො'ති ඤාපිතත්තා
චෙව පඨමං අනුසාසකෙන අවසෙසන්තරායිකධම්මානං ප
ඤ්ඤත්තානුකූලමෙව පුච්ඡිතත්තා ච ----- සචෙ'පි පුනප්පුනභ
ණිමානෙසු සබ්බවාරෙසු අන්තරායිකා ධම්මා පුච්ඡිතබ්බා භ
වෙය්‍යුං තං අවස්සමෙව මහක්ඛන්ධකපරිවාරඌනවීසතිවස්ස
සික්ඛාපදවණ්ණනාදීසු වත්තබ්බං සියා තථා'පි න වුත්තං අථ
ඛො වුත්තන්ති ඌනවීසතිවස්සස්ස පරිපුණ්ණත්තා "ඤත්වාපන
පුන උපසම්පජ්ජිතබ්බන්ති", ඉමිනා පුනප්පුන කම්මවාචාභ
ණපනෙන උපසම්පජ්ජනමෙව වුත්තං, තෙනෙව "පුනප්පුනං
වත්තුං වට්ටතී'' 'ති, එත්ථවිය තත්ථා'පි සකිං පුට්ඨස්ස පුනප්පුන
න්තරායිකධම්මාපුච්ඡනං නත්ථී'ති වුත්තං හොති -----

අපිච මහාඛන්ධකස්ස පබ්බජ්ජාවිනිච්ඡයෙ භගවතා සම්මා
සම්බුද්ධෙන කෙසමස්සුං ඔහාරෙත්වා 'ත්‍යාදිනා පබ්බජ්ජාපෙ
ක්ඛානං පබ්බාජනාකාරෙ වුත්තෙ, තබ්බණ්ණනාය ච කෙ
සමස්සුඔරොපනාදිසබ්බං විත්ථාරෙන දස්සෙත්වාපි අට්ඨකථා
චරියෙහි යෙ පන භගවතො පඤ්ඤත්තානුරූපං නවමුණ්ඩා
දීනම්පි පබ්බජ්ජාපෙක්ඛානං පුන'පි කෙසමස්සුඔරොපනං කා
තබ්බං මඤ්ඤෙය්‍යුන්ති සඤ්ඤාය තෙසං තථා මඤ්ඤනස්ස නිර
ත්ථකතා දීපනත්ථංචෙව තස්සා පඤ්ඤත්තියා යථාධිප්පාය සන්ද
ස්සනත්ථංච, "යො පන නවමුණ්ඩො වා විබ්භන්තකො වා නිග
ණ්ඨාදීසු අඤ්ඤතරො වා ඌනකවඞ්ගුලකෙසො වා තස්ස කෙ
සච්ඡෙදනකම්මං නත්ථී" 'ත්‍යාදිනා නිදස්සිතෙන ලක්ඛණාහා
රනයවසෙනෙත්ථා'පි සකිං වික්ඛත්තුං වා පුච්ඡිතන්තරායිකධ
ම්මං උපසම්පදාපෙක්ඛම්පි පුන උපසම්පාදෙන්තෙන අන්තරායි
කධම්මාපුච්ඡනං නත්ථී'ති කත්වා පුනප්පුනන්තරායිකධම්මාපුච්ඡ
නං න වුත්තන්ති දට්ඨබ්බං, අට්ඨකථායං "පුනප්පුනංවත්තුං වට්ට
ති''ති වත්වා තදනන්තරමෙව "ඉදං අකුප්පකම්මස්ස දළ්හීක
ම්මං හොති කුප්පකම්මෙ කම්මං හුත්වා තිට්ඨතී''ති වුත්තං, ඉමි

නා'පි ඉදං කම්මවාචාය පුනප්පුනභණනං අකුප්පකම්මස්ස ප
ඨමභණනෙන සිද්ධකම්මස්ස දළ්හීකම්මං ථිරකරණං හොති
'ති'ච තථා පඨමභණනෙ අක්ඛරපරිහීණාදිදොසෙහි විපත්තිභූ
තෙ සති තස්ස පුච්ඡිතන්තරායිකධම්මස්ස උපසම්පදාපෙඛන
ඨකම්මස්ස ඉදමෙව පුනප්පුනභණනං කම්මං උපසම්පදක
ම්මං හුත්වා තිට්ඨතී'ති'ච උජුකමෙව වුත්තත්තා අඤ්ඤත්‍ර පුන
ප්පුන ඤත්‍යානුසාවනාභණනං පුච්ඡිතානං පුනප්පුන අන්ත
රායිකධම්මාපුච්ඡනකිච්චං නත්ථේවා'ති වෙදිතබ්බම්'ති.~~~

විතණ්ඩවාදීනං අට්ඨකථායං, "සචෙපන අක්ඛර පරිහීනංවා
~~~පෙ~~~කම්මං හුත්වා තිට්ඨතී"ති "ඉදං තත්ථෙව සීමට්ඨානෙ ත
ක්ඛණෙ ච තස්සං එව පරිසායං ඤත්තිඅනුසාවනාවිපත්තිපරි
හරණත්ථං පුනප්පුනකම්මවාචාභණනං සන්ධාය වුත්තං නා
ඤ්ඤිස්සං සීමායං අඤ්ඤස්මිං ඛණෙ දිවසෙ මාසෙ සංවච්ඡරෙ
වා අඤ්ඤිස්සංවා උපසම්පදාපෙක්ඛෙන අයාචිතපරිසායං අඤ්ඤ
විපත්තිපරිහරණත්ථං වා පුනප්පුනභණනං සන්ධාය වුත්තං.
~~~පෙ~~~තමෙව කම්මවාචං පුනප්පුන භණන්තා තුම්හෙ
පටිපාටිම්පි පහාය උප්පටිපාටියා අග්ගලාභාදීනි විලුම්පන්තා
සාසනවිලොමං කරෙථා"'ති, යථාවුත්තචොදනං මනසිකත්වා
සකවාදිනො'පි ආහංසු පඨමවාරෙ ඤත්තිවිපත්තියා අනුසාව
නවිපත්තියා වා වසෙන කුප්පකම්මානුපසම්පන්නො විපත්ති
පරිහරණෙන සම්මදෙව පුනප්පුනකම්මවාචාය වුත්තාය අ
කුප්පකම්මො සූපසම්පන්නො හොතී'ති අට්ඨකථායං වුත්තං,ස
චෙපන තස්ස කම්මකරණස්සාධාරභූතා සීමා විපත්තියුත්තා භ
වෙය්‍ය තුම්හෙහි වුත්තනයෙන තස්සංයෙව විපත්තිසීමායං
ඤත්‍යානුසාවනානං අනෙකසතක්ඛත්තුං සතසහස්සක්ඛත්තුං
තතො වා අධිකං ආයුකප්පම්පි වා පුනප්පුනවචනෙනා'පි අ
ට්ඨකථායං,"කුප්පකම්මම්පි කම්මං හුත්වා තිට්ඨතී"ති'මිනා නිදස්සි
තො පුනප්පුනභණනානිසංසො න සම්භවෙය්‍ය, කස්මා ත
ස්සා කම්මසංසිද්ධිහෙතුභූතාය සීමාය විපත්තිභූතත්තා, තංපන
විපත්තිභූතං සීමං පහාය සම්පත්තියුත්තං සීමං සමුපගම්ම ය
ථාරහං පුනප්පුන ඤත්‍යානුසාවනාසු වුත්තාසු පඨමං තං ක
ම්මං සීමාවිපත්තිවසෙන කුප්පම්පි සමානං සීමාසම්පත්තිමාග
ම්ම අට්ඨකථායං "ඤත්වා පන පුන උපසම්පජ්ජිතබ්බං"'ති වුත්ත
නයෙන තං සීමාවිපත්තිං ඤත්වා වා "සචෙපන" 'ත්‍යාදිපරිකප්ප

ඤායෙන අඤ්ඤත්ථ වා“පුනප්පුන වත්තුං වට්ටතී”ති වුත්තනයෙ
න යථාරහං ඤත්ත්‍යානුසාවනාසු වුත්තාසු ඉදං පුනප්පුනභණ
නං කම්මං නුඛො”ති ඤාතෙව…එවමඤ්ඤිස්සම්පි සීමායං කරණෙ
සාපෙක්ඛතා දට්ඨබ්බා…තක්ඛණෙ නාඤ්ඤස්මිං දිවසෙ මාසෙ
සංවච්ඡරෙ වා'ති එතෙ, පඨමවාරෙ භණිතං යස්මිං ඛණෙ කා
ලෙ හොති, අට්ඨකථායං වුත්තනයෙන පුනප්පුනභණිතං ත
තො අඤ්ඤස්මිං ඛණෙ කාලෙ හොති, කස්මා භණන්තෙන භණි
න්තෙනයෙව'පි කාලක්ඛෙප සම්භවන්තා, එවං භණන්තොව යා
ව විපත්තිපරිහරණෙන සොධනං හොති තාව අනෙකක්ඛ
ත්තුං වත්තබ්බභාවතො තක්ඛණෙ පුනප්පුනං ඤත්ත්‍යානුසාවනා
භණිතස්ස අලබ්භනෙය්‍යතා දට්ඨබ්බා…යථාවා කම්මවාචාභා
ණකො ආචරියො අව්‍යත්තො හොති අපටිබලො න සක්කො
ති අක්ඛරපරිහීනාදිදොසෙහි විමුත්තො හුත්වා පරිමණ්ඩලල
ක්ඛණෙන වත්තුං, එවං සති තස්මිං කම්මකරණක්ඛණෙ ල
යෙ ඛණලයෙ මුහුත්තෙ ඛණමුහුත්තෙ දිවසෙ මාසෙ සංව
ච්ඡරෙ තතො චිරම්පිවා සො පුනප්පුනං භණන්තො'පි නප්ප
හොති විපත්තිපරිහරණං කාතුං…වුත්තංහි අට්ඨකථායං
යො පන කාස සාස සෙම්හාදිනා වා ගෙලඤ්ඤෙන ඔට්ඨදන්තජිව්හාදීනං වා
අසම්පත්තියා පරියත්තියං වා අකතපරිචයත්තා න සක්කොති පරිමණ්ඩලෙ
හි පදව්‍යඤ්ජනෙහි කම්මවාචං සාවෙතුං ව්‍යඤ්ජනං වා පදං වා හාපෙති අඤ්ඤ
ථා වා වත්තබ්බං අඤ්ඤථා වදති අයං අපටිබලො තබ්බිපරීතො ඉමස්මිං අ
ත්ථෙ පටිබලො'ති වෙදිතබ්බො'ති, පගෙවෙතාදිසානං අපටිබලානං
ඛලිතමාගම්ම කම්මවිපත්තිජනනං, ව්‍යත්තෙන භික්ඛුනා පටි
බලෙන සඞ්ඝො ඤාපෙතබ්බො'ති පඤ්ඤත්තානුකූලමෙව කම්ම
වාචාභාණකස්සා'පි ව්‍යත්තස්ස පටිබලස්ස භික්ඛුනො පමාදමා
ගම්ම අට්ඨකථායං,“සචෙපන අක්ඛරපරිහීනං වා…පෙ…ත
ස්ස සොධනත්ථං පුනප්පුනං වත්තුං වට්ටතී”ත්‍යාදිවුත්තත්තා
…අපිච සචෙ උපසම්පදාපෙක්ඛසංඛාතස්ස වත්ථුනො අති
රෙකසංවච්ඡරමත්තෙන වීසතිවස්සං අපරිපුණ්ණං අභවිස්ස
එවංහි සති සෙසසම්පත්තීසු විජ්ජමානාසු'පි උපසම්පදාකම්ම
ස්ස විප්පකතක්ඛණෙ දිවසෙ මාසෙ සංවච්ඡරෙ වා පුනප්පු
නං භණන්තො'පි න සක්කොති තං කුප්පකම්මං අකුප්පකම්මං
කාතුං අතිරෙකසංවච්ඡරමතික්කමිත්වා භණන්තො සක්කො
ති'ති…එවම්පි විතණ්ඩවාදිවචනානුකූලං පඨමං කම්මකර
ණක්ඛණෙ අනන්තරක්ඛණාදීසු වා පුනප්පුන භණනෙ'පි

විපත්තිවිසොධනස්ස අලබ්භනෙය්‍යත්තා දට්ඨබ්බා ....අපිච තුම්හා
කං මතෙන පුනප්පුනංවත්තුං වට්ටතී'ති එත්ථ පුනප්පුනන්ති
පදස්ස තක්ඛණෙ වා'ත්‍යත්ථදීපනත්ථං තෙහිතෙහි ගණ්ඨිඋදා
හටෙසු "ඉච්චෙතමත්ථං භගවා පුනප්පුනං අභාසී"'ත්‍යාදිසු
හෙට්ඨා වුත්තසබ්බවාක්‍යෙසුචෙව අනුදාහටෙසු අසෙසපාළිඅට්ඨ
කථාගණ්ඨිසු පුනප්පුනම්'තිපදෙනාගතෙසු සබ්බවාක්‍යෙසු
ච තථා සකලාය ච මාගධාය නිරුත්තියා "පුනප්පුනාගච්ඡ පු
නප්පුනං භුඤ්ජ පුනප්පුනං ජායති පුනප්පුනං මීයතී"'ත්‍යාදිසු ස
බ්බවාක්‍යෙසු ච පඨමං දුතියන්ති ද්වික්ඛත්තුමෙවාගමනං ද්වි
ක්ඛත්තුමෙව භුඤ්ජනං ද්වික්ඛත්තුමෙවොපපජ්ජනං ද්වික්ඛත්තු
මෙව මරණඤ්ච හොතී'ත්‍යාදිනා නයෙන අත්ථං පරිකප්පෙථ තෙ
නෙව තුම්හෙ අත්ථසාලිනියා ධම්මසඞ්ගහට්ඨකථාය "ව්‍යඤ්ජනවසෙ
න උපසග්ගවසෙන අත්ථවසෙන පුනප්පුනභණනමෙව දළ්හී
කම්මං නාම"'තිවත්වා තෙසං ව්‍යඤ්ජනොපසග්ගත්ථානං වසෙ
න පදත්ථුති දළ්හීකම්මාදි සද්දස්ස නාත්ථාය භගවතා දෙසිතාය
ඵස්සො ඵුසනා සම්ඵුසනා සම්ඵුසිතත්තං'ත්‍යාදි අභිධම්මපදභා
ජනියා අත්ථවණ්ණනාත්ථං. සම්මුතිකථොදාහරණවසෙන "ආවු
සො භන්ත යක්ඛො සප්පො"'තිසකිං වත්වා පුන ද්වික්ඛත්තුං
නිද්දිට්ඨෙ භයාද්‍යත්ථාය තුරිතාලපනවසෙන "ආවුසො ආවුසො
භන්ත භන්ත යක්ඛො යක්ඛො සප්පො සප්පො"'තිමස්මිං
ආමෙණ්ඩිතපයොගසංඛාතෙ දළ්හීකම්මෙයෙව පරිවාරට්ඨක
ථාය නිද්දිට්ඨං "පුනප්පුනං වත්තුං වට්ටති ඉදං අකුප්පකම්මස්සද
ළ්හීකම්මං හො"'තී'තිදම්පි මතානුකූලමෙව අනෙනාගතං කත්වා
එත්ථා'පි පුනප්පුනසද්දෙ ආවුසො ආවුසො'ත්‍යාදිසු විය පඨම
වාරෙ දුතියවාරෙ'ති ද්වික්ඛත්තුංභණනමෙව දළ්හීකම්මන්ති
අයුත්තත්ථගාහිනො හොථ, ආමෙණ්ඩිතපරිදීපනෙ ච "ආමෙ
ණ්ඩිතන්තු විඤ්ඤෙය්‍යං ද්විත්තික්ඛත්තුමුදීරණං"'ති හි වුත්ත
ත්තා යථාවුත්ත ආවුසො'ත්‍යාදිම්හි තික්ඛත්තුං වුත්තෙ පුනප්පු
නභණනං දළ්හීකම්ම ච හොති වා න වා'ති ච, තෙසු ආවුසො
'ත්‍යාදිපදෙසු එකෙකං ද්වික්ඛත්තුං තික්ඛත්තුං වා "ආවුසො ආවු
සො ....පෙ....සප්පො සප්පො සප්පො"'ති වා වුත්තෙ'පි කිං
ව්‍යඤ්ජනවසෙන පුනප්පුනභණනං කිං උපසග්ගවසෙන කථඤ්ච
අත්ථවසෙන පුනප්පුනභණනන්ති තුම්හෙහයෙවෙත්ථ පටිපුච්ඡි
ම නහෙත්ථ ආවුසො'ති වා සප්පො'ති වා සකිං වත්වා පුන,ආ

වුත්තො ඵස්සො'ති වුත්තො'පි ව්‍යඤ්ජනවසෙන පදවණ්ණනං උප
සග්ගයොගෙන සජ්ජනං අපරත්ථස්ස පරිදීපනං වා පඤ්ඤය
ති ~~ කුසලාදිවසෙන පභෙදගතෙ තෙ තෙ අරූපධම්මෙ
දෙසෙන්තො භගවා තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති වෙදනා
හොති සඤ්ඤා හොති'ත්‍යාදිනා නයෙන පාළිමුද්දිසිත්වා පුන ප
ච්චෙකපදනි විභජන්තො කතමො තස්මිං සමයෙ ඵස්සො
හොති යො තස්මිං සමයෙ ඵස්සො ඵුසනා සම්ඵුසනා සම්ඵුසිත
ත්තං අයං තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති'ත්‍යාදිනා නයෙන
පාළිං නිද්දිසි'ති වෙදිතබ්බා,

වුත්තංහි අත්ථසාලිනියා ධම්මසඞ්ගහණට්ඨකථායං තස්මිං සම
යෙ ඵස්සො'ති තස්මිං සමයෙ යො ඵුසනකවසෙන උප්පන්නඵස්සො සො
ඵස්සො'ති ඉදං ඵස්සස්ස සභාවදීපනතො සභාවපදං නාම ඵුසනා'ති ඵු
සනාකාරො සම්ඵුසනා'ති ඵුසනකආකාරොව උපසග්ගෙන පදං වඩ්ඪෙ
ත්වා වුත්තො සම්ඵුසිතත්තන්ති සම්ඵුසිතභාවො ~~ පෙ ~~ විභත්තිං ගච්ඡ
න්තානීති තීහිකාරණෙහි විභත්තිං ආගච්ඡන්ති නානා හොන්තානි චතූ
හි කාරණෙහි නානාභවන්ති, අපරදීපනා පනෙත්ථ ද්වෙ ඨානානි ගච්ඡන්ති
කථං එතානි හි ව්‍යඤ්ජනවසෙන උපසග්ගවසෙන අත්ථවසෙනා'ති ඉමෙහි
තීහිකාරණෙහි විභත්තිං ගච්ඡන්ති, තත්ථ කොධො කුජ්ඣනා කුජ්ඣි
තත්තං දොසො දුස්සනා දුස්සිතත්තන්ති එවං ව්‍යඤ්ජනවසෙන විභත්තිග
මනං වෙදිතබ්බං, එත්ථහි එකොව කොධො ව්‍යඤ්ජනවසෙන එවං විභත්තිං
ගතො චාරො විචාරො අනුවිචාරො'ති එවං පන උපසග්ගවසෙන විභත්ති
ගමනං වෙදිතබ්බං පණ්ඩිච්චං කොසල්ලං නෙපුඤ්ඤං වෙභව්‍යා චින්තා
උපපරික්ඛා'ති එවං අත්ථවසෙන විභත්තිගමනං වෙදිතබ්බං, තෙසු ඵස්සප
දනිද්දෙසෙ තාව ඉමා තිස්සො'පි විභත්තියො ලබ්භන්ති, ඵස්සො ඵුසනා'ති
හි ව්‍යඤ්ජනවසෙන විභත්තිගමනං හොති සම්ඵුසනා'ති උපසග්ගවසෙන ස
ම්ඵුසිතත්තන්ති අත්ථවසෙන ඉමිනා නයෙන සබ්බපදනිද්දෙසෙසු විභත්ති
ගමනං වෙදිතබ්බං ~~ නානා හොන්තානි'පි පන නාමනානත්තෙන ලක්ඛ
ණනානත්තෙන කිච්චනානත්තෙන පටික්ඛෙපනානත්තෙනා'ති ඉමෙහි
චතූහි කාරණෙහි නානා හොන්ති, තත්ථ කතමො ~~ පෙ ~~ අපරදීපනා
පන පදත්ථුතිවා හොති දළ්හීකම්මං වා'ති එවං ද්වෙ ඨානානි ගච්ඡන්ති
යට්ඨිකොටියා උප්පීළෙන්තෙන විය හි සකිමෙව ඵස්සො'ති වුත්තෙ
එතං පදං ඵුල්ලිතමණ්ඩිත විභූසිතං නාම න හොති පුනප්පුන ව්‍යඤ්ජනව
වසෙන උපසග්ගවසෙන අත්ථවසෙන ඵස්සො ඵුසනා සම්ඵුසනා සම්ඵුසි
තත්තන්ති වුත්තෙ ඵුල්ලිතමණ්ඩිතවිභූසිතං නාම හොති යථාහි දහරං
කුමාරං න්හාපෙත්වා මනොරමං වත්ථං පරිදහාපෙත්වා පුප්ඵානි පිළන්ධා
පෙත්වා අක්ඛීනි අඤ්ජෙත්වා අස්ස නලාටෙ එකමෙව මනොසිලාබින්දුං
කරෙය්‍යුං තස්ස න එත්තාවතා චිත්තතිලකො නාම හොති නානාව

ණෙන්ති පන පරිවාරෙත්වා භින්නෙසු කණ්ණෙසු විතතනීලකො නාම හොති
එවං සම්පදමිදං වෙදිතබ්බං, අයං පදත්‍ථුති නාම–වඤ්ජන වසෙන උප
සග්ගවසෙන අත්‍ථවසෙන ච පුනප්පුනං භණනමෙව දළ්හීකම්මං නාම ය
ථාහි ආවුසො'ති වා භන්තෙ'ති වා යක්ඛා'ති වා සප්පා'ති වා වුත්තෙ
දළ්හීකම්මං නාම න හො'ති ආවුසො ආවුසො භන්තෙ භන්තෙ යක්ඛා
යක්ඛා සප්පා සප්පා'ති වුත්තෙ පන දළ්හීකම්මං නාම හො ති එව මෙ
වං සකිදෙව යට්ඨිකොටියා උප්පීළෙන්තෙන විය එසො'ති වුත්තපදෙ
දළ්හීකම්මං නාම න හොති පුනප්පුනං ව්‍යඤ්ජනවසෙන උපසග්ගවසෙන අත්‍ථ
වසෙන එසො ඵුසනා සම්ඵුසනා සම්ඵුසිතත්තන්ති වුත්තෙනෙව දළ්හීකම්මං
නාම හොතී'ති එවං අපරදීපනා මෙ ඨානානි ගච්ඡන්ති–එකස්ස'පි වසෙ
න ලබ්භමානක පදනිද්දෙසෙසු සබ්බත්‍ථ අත්‍ථො වෙදිතබ්බො'ති ආදි–
තුම්හෙහි පනෙත්‍ථ නිදස්සිතං කම්'පි අත්‍ථවිසෙසං අසල්ලෙක්ඛෙ
ත්වා ආවුසො ආවුසො'ත්‍යාදිනා නයෙන තික්ඛත්තුං වදනමෙව
දළ්හීකම්මන්ති වදන්තා තුම්හෙහියෙව උදාහටෙසු ඉච්චෙත
මත්‍ථං භගවා පුනප්පුනං අක්ඛාසී'ත්‍යාදීසු චෙව අනුදාහටෙසු
ච සබ්බෙසු පුනප්පුනසද්දයොගෙසු තික්ඛත්තුං පුනප්පුන භ
ණිතත්‍ථමෙව පරිකප්පෙත්වා වදථ, තෙනා'පි විඤ්ඤායති සකිං
ඤත්ත්‍යානුසාවනා භණිතං නිඨපෙත්වා දළ්හීකම්මත්‍ථාය තාසමෙ
ව ඤත්ත්‍යානුසාවනානං තථා'පි මයං තික්ඛත්තුං භගවා තිස්ස
ස්ස තාපසස්ස ආමගන්ධං ව්‍යාකාසි න තතො අධිකන්ති ච, තී
ණ්‍යවසීසෙ දස්සිතෙ සකිං මන්තපයොගෙන අනුපට්ඨිත
ත්තා පුනප්පුනමන්තං පරිවත්තෙත්වා උපපත්තිඨානං ගවෙස
න්තො වඞ්ගීසබ්‍රාහ්මණො තික්ඛත්තුමෙව මන්තං පරිවත්තෙසි
'ති ච තථා තුම්හාකං මතෙන වඞ්ගීසෙ පුනප්පුනං තික්ඛත්තු
මෙව මන්තපරිවත්තනෙන වීමංසිත්වා'පි අවිඤ්ඤාය කිලම
න්තො පුනප්පුනං උපධාරෙහී'ති සඤ්ඤාපෙන්තො භගවා ති
ක්ඛත්තුමෙව උපධාරෙහි න තතො උපරී'ති ආහා'ති ච, ආ
චරියෙ තික්ඛත්තුමෙව පුනප්පුන භණන්තෙ අප්පටිබාහෙත්වා
සිස්සො තුණ්හීඅහොසී'ති ච, තථා කුක්කුටමිත්තො සෙට්ඨිපිත
රං පච්ඡතො ආගච්ඡන්තිං දිස්වා පුනප්පුනං තික්ඛත්තුං උ
දාහු අනෙකක්ඛත්තුං අනෙකඨානෙසු නිවාරෙසී'ති ච, තථා
භගවා ඵස්සාදිධම්මෙ ව්‍යඤ්ජනවසෙන උපසග්ගවසෙන අත්‍ථ
වසෙන ච පුනප්පුනං තික්ඛත්තුං එසො එසො'ති දෙසෙසී
'ති ච තුම්හෙහයෙව පටිපුච්ඡාම–

අපිච ඛුමෙහති විපස්සතෙ කම්මවාචා භණිතෙ අපරියො සිතෙනයෙව අන්තරන්තරා දළ්හීකම්මත්ථාය පුනප්පුනභණනස්ස අභිමතත්තා ච එකවාරං යට්ඨිකොටියා උප්පීළෙන්තෙන හි විය සකිං වත්වා නිට්ඨිතාය උපසම්පදකම්මවාචාය පුනප්පුන භණනස්ස නිසෙධිතත්තා ච, ආහටෙසු උදාහරණෙසු එකවාරං ආවුසො'ති වත්වා යෙව නිට්ඨිතෙ තස්මිං ආවුසො'ති භණිතෙ පුන ආවුසො'ති වත්තබ්බත්තා ච තානි සබ්බානෙවොදාහරණානි තුම්හාකං මතසාධකානි අනුත්වා විපරිවත්තිතානී'ති නිට්ඨං ගච්ඡථ, මයම්පන "පුනප්පුන වත්තුං වට්ටති" 'තිඑත්ථ පුනප්පුන සද්දස්ස අපරිච්ඡින්නකාලත්ථවාචකත්තා යට්ඨිකොටියා උප්පීළෙන්තෙනාහි විය එකවාරමෙව අභණිත්වා සකිංභණිතස්ස උපරූපරි පුනන්තො'පි පුන මුහුංමුහුං අනෙකක්ඛත්තුං අනෙකක්ඛණෙ තස්මිං දිවසෙ අඤ්ඤෙසු දිවසමාස සංවච්ඡරෙසුපී'ත්‍යත්ථං ආගමයුත්තිවසෙන පරිකප්පෙන්තා ඤත්ත්‍යනුසාවනා විපත්තිපරිහරණත්ථං තස්සං යෙව සීමායං සකිං කම්මවාචාභණනං නිට්ඨාපෙත්වා අනන්තරක්ඛණාදීසු තස්මිං දිවසෙ'පි පුනප්පුන අනෙකක්ඛත්තුං තමෙව කම්මවාචං භණාම වුත්තනයෙන අවසෙසවිපත්තිපරිහරණත්ථං අපරාපරෙසු'පි දිවසමාසසංවච්ඡරෙසු අපරාපරාසු සීමාසු පරිසාසු ච අනෙකක්ඛත්තුං පුනප්පුන භණන්තා අට්ඨකථායං යථා වුත්තත්ථ සම්පාදනෙන උපසම්පදාවංසස්ස චිරට්ඨිතිං කරොම අපිච පුනප්පුනිච්චත්තස්ස අඤ්ඤො ව්‍යාඛ්‍යානනයෙනා'පි දට්ඨබ්බො......

උදයොනාම බ්‍රාහ්මණො තීසු දිවසෙසු තික්ඛත්තුං පිණ්ඩාය අත්තනො ගෙහද්වාරමුපගතං භගවන්තං දිස්වා තීසු'පි දිවසෙසු පිණ්ඩමදාසි තතියවාරෙ දත්වා ච උත්තරි'පි අයමාගච්ඡතී'ති සඤ්ඤාය රුට්ඨො තථාගමනමනිච්ඡන්තො ආහ "පගබ්භොයං සමණො පුනප්පුනා ආගච්ඡතී"ති, භගවා ච තස්ස පුනප්පුන ධම්මදෙසනාය කුදිට්ඨිපජහනත්ථං "පුනප්පුනචෙව වපන්තිබීජං පුනප්පුනං වස්සති දෙවරාජා" 'ත්‍යාදිනා නයෙන ධම්මං දෙසෙසි තදට්ඨකථාය ච පුනප්පුනචෙව වපන්තී'ති එකස්මිං සස්සඛෙත්තෙ වුත්තං අලමෙත්තාවතා'ති අනොසක්කිත්වා අපරාපරෙසු'පි සස්සවාරෙසු වපන්තියෙව, පුනප්පුනං වස්සතී'ති න එකදිවසං වස්සිත්වා තිට්ඨති පුනප්පුන දිවසෙසු'පි පුනප්පුනසංවච්ඡරෙසු'පි වස්සන්තියෙව එවං ජනපදා ඉද්ධා හොන්ති එතෙනුපායෙන සබ්බපදෙ නයො වෙදිතබ්බො'තිආහ, එවං දිවසමාසසංවච්ඡරවසෙනා'පි පාළිඅට්ඨකථාසු

යෙව පුනප්පුන සද්දත්ථස්ස දස්සිතත්තා දළ්හීකම්මත්ථං ආවු
සො ආවුසො'ත්‍යාදිනා භයාදිහෙතුතුරිතාලපනවසෙන දස්සි
තො ද්වික්ඛත්තුමුදීරණමෙණ්ඩිතපයොගො පුනප්පුන සද්ද
ත්ථො න හොතෙවා'ති දට්ඨබ්බං, පුනවත්තුං වට්ටතී'ති වුත්තෙත්ථ
“පච්ඡත්ථෙ පුනා”'තිහි වචනතො පඨමභණිතෙ අවිජ්ජමා
නෙ පුනභණිතනත්ථි දුවෙ භණිතානි හොන්ති “පුනප්පුන
වත්තුං වට්ටතී”'ති එත්ථ ද්වික්ඛත්තුං පුනසද්දයොගවසෙන පු
නප්පුනසද්දෙ ඤාතෙ පඨමභණිතං පුනභණිතං තතො පුන
තො'පි පුනභණිතනත්ථි තීණි හොන්ති “සචෙපන අක්ඛර
...පෙ... තස්ස සොධනත්ථං පුනප්පුනං වත්තුං වට්ටතී”'ති
හි වුත්තෙත්ථ සකිං භණිතතො පරං යාව විපත්තිපරිහරණෙන
සොධනං හොති තාව වත්තබ්බතො අනෙකක්ඛත්තුං අ
නෙකසතක්ඛත්තුං අනෙකසහස්සක්ඛත්තුං අනෙක සතසහ
ස්සක්ඛත්තුං තතො අධිකම්පි වා'ති, අපරිච්ඡින්නකාලත්තා
වෙදිතබ්බා... එවං සබ්බසො'පි තක්ඛණෙ භණිතස්ස
අලබ්භනෙය්‍යත්තා චෙව අඤ්ඤෙසු'පි දිවසමාසසංවච්ඡරෙසු
වත්තබ්බතා ච දට්ඨබ්බා'ති...

“තස්සං එව පරිසායං”'ති එත්ථ සකවාදිනො'පි පරිස විප
ත්ති ජනකෙන යෙනකෙනචි දොසෙන දුට්ඨා පරිසා භවෙය්‍ය
එවං සති චතුරඞ්ගත්තිඅනුසාවනාසීමාසම්පත්තීසු විජ්ජමානාසු
'පි පරිසවිපත්තිවසෙන කම්මං විපජ්ජති විනස්සති, තථා
විනට්ඨෙ කම්මෙ තස්සංඑවපරිසායං අනන්තරක්ඛණෙ තස්මිං
දිවසෙ අඤ්ඤස්මිං දිවසෙ මාසෙ සංවච්ඡරෙ වා ඤත්ත්‍යානුසා
වනා විපත්තිපරිහරණත්ථං අනෙකක්ඛත්තුං පුනප්පුනභණි
තෙනා'පි න සක්කොති පරිසවිපත්තිං පරිහරිත්වා කම්මං ස
ම්පාදෙතුං අඤ්ඤං සම්පත්තියුත්තපරිසං තත්ථෙව සීමට්ඨානෙ
සන්නිපාතෙත්වා අඤ්ඤිස්සං වා පරිසසම්පත්තියුත්තසීමායං අ
ඤ්ඤස්මිං ඛණෙ දිවසෙ මාසෙ සංවච්ඡරෙ වා පුනප්පුනං ඤ
ත්ත්‍යානුසාවනාසු වුත්තාසු “කුප්පකම්මෙම කම්මං හුත්වා තිට්ඨති”
'ති වුත්තනයෙනිදං පුනප්පුනභණිතං උපසම්පදකම්මං හු
ත්වා තිට්ඨතී'ති ච පස්සන්තා මයං අඤ්ඤිස්සම්පි සීමායං අඤ්ඤ
ය'පි පරිසාය අඤ්ඤස්මිං කාලෙ දිවසෙ මාසෙ සංවච්ඡරෙ'පි
ඤත්ත්‍යානුසාවනානං පුනප්පුනභණිතෙන අකුප්පකම්මස්ස ද
ළ්හීකම්මංව කුප්පකම්මස්ස කම්මං හුත්වා ඨානංච කරොම...

අපිච, "නාඤ්ඤද්දිස්සං වා උපසම්පදාපෙක්ඛෙන අයාචිතපරිසායං"'ති එත්ථ පන සචෙ උපසම්පදාපෙක්ඛෙන අයාචිතො සඞ්ඝො සඞ්ඝස්සෙව රුචියා උපසම්පදාපෙක්ඛං උපසම්පාදෙති තස්මිං උපසම්පන්නෙන අනාචාරමාචරන්තෙන කිස්ස ත්වං ආවුසො අනාචාරං ආචරසී'ති පුච්ඡිතො නාහම්ආයස්මන්තෙ උපසම්පදං යාචිං කිස්ස තුම්හෙ අයාචිතා උපසම්පදත්ථ මන්ති වත්වා අනාචාරමෙවාචරෙය්‍ය, තස්මා තාදිසස්ස වචනපථූපච්ඡෙදෙන අනාචාරනිසෙධනත්ථං භගවා උපසම්පදාපෙක්ඛස්ස ආයාචනං පටිග්ගහෙත්වාව සඞ්ඝෙන උපසම්පාදෙතබ්බම්ති දෙසෙසි, තථාචෙකො සඞ්ඝං උපසම්පදං අයාචිත්වා උපසම්පන්නසමනන්තරමෙව අනාචාරං ආචරි, වුත්තං හි මහාවග්ගපාළියං මහාඛන්ධකෙ තෙන ඛො පන සමයෙන අඤ්ඤතරො භික්ඛු උපසම්පන්නසමනන්තරා අනාචාරං ආචරති භික්ඛූ එවමාහංසු මා ආවුසො එවරූපං අකාසි නෙතං කප්පතී'ති, සො එවමාහ නෙවාහං ආයස්මන්තෙ යාචිං උපසම්පාදෙථ මන්ති කිස්ස මං තුම්හෙ අයාචිතා උපසම්පාදත්ථා'ති, භගවතො එතමත්ථං ආරොචෙසුං, න භික්ඛවෙ අයාචිතෙන උපසම්පාදෙතබ්බො යො උපසම්පාදෙය්‍ය ආපත්ති දුක්කටස්ස අනුජානාමි භික්ඛවෙ යාචිතෙන උපසම්පාදෙතුං'ත්‍යාදි, උපසම්පදාපෙක්ඛෙන ච සකිං සඞ්ඝං උපසම්පදං යාචිත්වා න ලබ්භා පුන මයා අයාචිතො සඞ්ඝො'ති වත්වා අනාචාරමාචරිතුං සඞ්ඝං උපසම්පදං යාචාමී'ති එත්ථ සඞ්ඝග්ගහණෙන පඤ්චවග්ගාදිභෙදස්ස සකලස්සා'පි සඞ්ඝස්ස ගහිතත්තා, තෙනෙවාහ "සඞ්ඝොති අවිසෙසෙන භික්ඛුසමූහො සො ඉධ අධිප්පෙතො"'ත්‍යාදි තස්මා මයඹ සකිං සඞ්ඝං උපසම්පදං යාචිත්වා උපසම්පන්නස්සෙව "පුනප්පුනං වත්තුං වට්ටතී"'ති වුත්තනයෙන යාචිතා සමානා කම්මවාචං භණන්තා සාසනානුලොමං කරොම න විලොමන්ති ආහංසු— "ඤත්ත්‍යානුසාව නාවීපත්තිපරිහරණත්ථං නාඤ්ඤවිපත්තිපරිහරණත්ථං"'තිමස්සා'පි සකවාදිනො හෙට්ඨා තතෙව සීමට්ඨානෙ තක්ඛණෙව තස්සංයෙව පරිසායං, නාඤ්ඤද්දිස්සං සීමායං අඤ්ඤස්මිං ඛණෙ දිවසෙ මාසෙ සංවච්ඡරෙ වා අඤ්ඤද්දිස්සං වා උපසම්පදාපෙක්ඛෙන අයාචිතපරිසායන්ති ඉමෙසං නිසෙධනවාරෙසු වුත්තනයෙන පරිහාරො වෙදිතබ්බො'ති ආහංසු—

පුන'පි විතණ්ඩවාදීනං, තස්මා සඞ්ඝං ඤාපෙන්තෙන "පඨමානුසාවනං අනාරභිත්වාව දොසවිසොධනත්ථං පුනප්පුන භණිතෙන සුපරිසුද්ධමෙව ඤත්තිං ඨපෙත්වා තදනන්තරං වත්තබ්බාය පඨමානුසාවනාය අක්ඛරපරිහීනාදිදොසො භවෙය්‍ය ...පෙ... එවං කරණෙන උපසම්පදාකම්මං සම්මදෙව දළ්හීකම්මං හුත්වා පතිට්ඨාතී'ති මනසිකාතබ්බං, නහි අක්ඛරපරිහානිදොසාදීහි විරහිතං කත්වා පඨමං වුත්තාය කම්මවාචාය පුනප්පුන භණිතං තස්මිං සචෙපන අක්ඛරපරිහීනං වා'ත්‍යාදිපාඨෙ කෙනචි වචනෙන ඤායති, තස්මා ඤත්‍යානුසාවනාසු අනිට්ඨිතාසු වුච්චමානාසු එව අන්තරන්තරා දොසවිසොධනත්ථං පුනප්පුන භණනෙන උපසම්පදාකම්මස්ස දළ්හීකම්මං අකත්වා 'ත්‍යාදිනා නිද්දෙසෙ'පි විතක්ක සාවජ්ජතං පකාසෙන්තා සකවාදිනො ආහු තුම්හෙ අට්ඨකථායං නිදස්සිතෙ "ඉදං අකුප්පකම්මස්ස දළ්හීකම්මං හොති කුප්පකම්මෙ කම්මං හුත්වා තිට්ඨතී"'ති එත්ථ අකුප්පකම්මනාමස්මිං නාමමත්තෙන'පි අත්ථං අසල්ලක්ඛෙත්වා තථා සකිං කම්මවාචානිට්ඨාපනෙන රූහිතස්ස තස්ස අකුප්පකම්මස්ස පුනප්පුනඤත්තිචතුත්ථකම්මවාචාය භණිතං දළ්හීකම්මං හොතී'ති ච අවිඤ්ඤාය යො ච ඤත්තිචතුත්ථකම්මවාචාපරියොසානෙ එවමෙතං ධාරයාමී'ති එත්ථ මිකාරෙ අනුක්කමෙන තං අසම්පත්තෙයෙව සම්මා අසම්මා වා සකිං භණිතෙ අකුප්පස්ස කුප්පස්ස වා කම්මස්ස අභාවම්පි අජානන්තා තස්මිං පුරෙ කතකම්මෙ අක්ඛරපරිහීනාදිදොසෙහි නට්ඨෙ අකම්මෙ ජාතෙ ඉදං පුනප්පුන භණනං අකුප්පං ධම්මිකං ඨානාරහං කම්මං හුත්වා තිට්ඨතී'ති වුත්තනයම්පි අගණෙත්වා අපරියොසිතෙයෙව කම්මවාචාය සකිං භණිතෙ අන්තරන්තරාව දළ්හීකම්මත්ථං පුනප්පුන වත්තුං වට්ටතී'ති වදන්තා විවදථ, තුම්හෙ ඛොපන ඤත්‍යානුසාවනානං පුනප්පුන භණනත්ථං සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො අයං නාගො ...පෙ... එසා ඤත්තී'ති සුපරිසුද්ධමෙව ඤත්තිං ඨපෙත්වා සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො අයං නාගො ...පෙ... සො භාසෙය්‍ය දුතියම්පි එතමත්ථං වදාමි සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො ...පෙ... සො භාසෙය්‍ය තතියම්පි එතමත්ථං වදාමි සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො ...පෙ... සො භාසෙය්‍ය උපසම්ප

න්නො සඞ්ඝෙන නාගො ආයස්මතා තිස්සෙන උපජ්ඣායෙන
ඛමති සඞ්ඝස්ස තස්මා තුණ්හී එවමෙතං ධාරයාමී'ති එවමනු
ක්කමෙන දස්සිතෙ යො තතියානුසාවනාපරියොසානෙ තිකා
රො තං අසම්පත්තොයෙව දුතියානුසාවනම්පි අනාරභිත්වා පඨ
මානුසාවනාය අක්ඛරපරිහීනාදිදොසසොධනත්ථං පුනප්පුනං
තස්සායෙව පඨමානුසාවනාය භණනං'ති ච තථා තතියානු
සාවනං අනාරභිත්වාව දුතියානුසාවනාදොසසොධනත්ථං පුන
ප්පුනං තස්සා දුතියානුසාවනාය භණනං'ති ච, තථෙව උපස
ම්පන්නො සඞ්ඝෙන නාගො ඛමති සඞ්ඝස්ස තස්මා තුණ්හී එව
මෙතං ධාරයාමී'ති කම්මධාරණං පරියොසානපටිග්ගහණං
වා'ති තුම්හෙහියෙව කතාභිධානභාගස්ස භණනතො පුරෙ
තරමෙව තතියානුසාවනාදොසසොධනත්ථං පුනප්පුනං ත
ස්සා තතියානුසාවනාය භණනන්ති ච එවං තතියානුසාවනම්පි
සොධෙත්වා පුන උපසම්පන්නො සඞ්ඝෙන නාගො'ත්‍යාදිනා
නිද්දිට්ඨෙ තස්මිං කම්මධාරණෙ පරියොසානපටිග්ගහණෙ වා
දොසො භවෙය්‍ය පුනප්පුනං භණනෙන තස්ස'පි සොධනන්ති
ච වත්වා එවං පුනප්පුන භණනෙන උපසම්පදාකම්මං පඨමං
පතිට්ඨහනෙනාව සම්මදෙව දළ්හීකම්මං හුත්වා පතිට්ඨාතී'ති
සඤ්ඤිනො හොථ,එවං සති තුම්හාකං වචනෙන ඉදං ඤ
ත්තිචතුත්ථකම්මං න හොති ඤත්ත්‍යානුසාවනානං පරියොසානෙ
නිද්දිට්ඨෙන තෙන කම්මධාරණෙන පරියොසානපටිග්ගහණෙ
න වා භාගෙන සද්ධිං ඤත්තිපඤ්චමකම්මන්ති වත්තබ්බං සියා
තථා නහි අක්ඛරපරිහානිදොසාදිහි විරහිතං කත්වා පඨමං වු
ත්තාය කම්මවාචාය පුනප්පුන භණනං තස්මිං සචෙපන අක්ඛ
රපරිහීනං වා 'ත්‍යාදිපාඨෙ කෙනචි වචනෙන ඤායතී'ති අයම
ධිප්පායො'පි කථෙම අනිච්ඡිතෙයෙව වුත්තනයෙන අනන්තර
න්තරං පුනප්පුන භණනෙන දළ්හීකම්මං හොතී'තිමස්ස අත්ත
නො මතස්ස පච්චක්ඛකරණත්ථං වුත්තො, තෙනෙව වුත්තං
එවං පුනප්පුන භණනෙන උපසම්පදාකම්මං සම්මදෙව දළ්හී
කම්මං හුත්වා පතිට්ඨාතී'ති ච.....

යජ්ජෙවං අනිච්ඡිතාය එව කම්මවාචාය පුනප්පුන ඤත්ත්‍යානු
සාවනාසොධනත්ථං අනන්තරන්තරාභණනං දළ්හීකම්මං සියා
අථ කස්මා අට්ඨකථායංසචෙපන අක්ඛර.....දො.....තස්සා සොධනත්ථං
පුනප්පුනං වත්තුං වට්ටති ඉදං අකුප්පකම්මස්ස දළ්හීකම්මං හොති නුපාක

ම්මෙ කම්මං හුත්වා තිට්ඨතී'ති වුත්තං, කිමෙත්ථ අකුප්පකම්මං කථං
තස්ස අකුප්පකම්මස්ස ඉදං පුනප්පුන භණිතං දළ්හීකම්මං හො
ති, කිං කුප්පකම්මං කථඤ්චිදං පුනප්පුන භණිතං තස්මිං කුප්පක
ම්මෙ කම්මං හුත්වා තිට්ඨතී'ති—වුච්චතෙ, "ව්‍යත්තෙන භික්ඛු
නා පටිබලෙන සඞ්ඝො ඤාපෙතබ්බො"'ති භගවතො අනු
ඤ්ඤානුරූපං තාදිසෙන භික්ඛුනා සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො
'ත්‍යාදිකාය යො එවමෙතං ධාරයාමී'ති පරියොසානාය ඤ
ත්තිචතුත්ථාය කම්මවාචාය පරියන්තෙ මිකාරො තෙන සබ්බං
සකිං වත්වා පරිනිට්ඨිතාය කම්මවාචාය තස්මිං පඨමවාරෙ ස
ම්මා වුත්තත්තා සචෙ අක්ඛරපරිහීනං වා පදපරිහීනං වා දුරු
ත්තපදං වා න හොති එවං කතං පරියොසිතං තං කම්මං ධ
ම්මිකං අකුප්පං ඨානාරහං හොති අඤ්ඤථා පුනප්පුන භණි
තෙන දළ්හීකම්මාරහස්ස අකුප්පකම්මස්ස අභාවතො—ස
චෙපන තාය ඤත්තිචතුත්ථාය කම්මවාචාය සකිං වත්වා පරිනි
ට්ඨිතාය තස්මිං පඨමවාරෙ අසම්මා වුත්තත්තා අක්ඛරපරිහීනං
වා පදපරිහීනං වා දුරුත්තපදං වා හොති එවං පරිනිට්ඨිතං
තං කම්මං අධම්මිකං කුප්පං අට්ඨානාරහං හොති අඤ්ඤථා පුන
ප්පුන භණිතෙන කම්මාරහස්ස කුප්පකම්මස්ස අභාවතො—
අට්ඨකථාය ච තස්ස සොධනත්ථං පුනප්පුනං වත්තුං වට්ටතී'ති වත්වා ත
ථා භණනෙ පයොජනං දස්සෙන්තො ආහ, ඉදං අකුප්පකම්මස්ස
දළ්හීකම්මං හොති කුප්පකම්මෙ කම්මං හුත්වා තිට්ඨතී'ති තෙන කිංවු
ත්තං හොති සකිං කම්මවාචා භණිතෙන නිට්ඨිතෙ කම්මෙ ඉදං
පුනප්පුනං තස්සායෙව ඤත්තිචතුත්ථකම්මවාචාය භණනං අ
කුප්පස්ස පඨමවාරෙ ඤත්තිචතුත්ථකම්මවාචාය අක්ඛරපරිහී
නාදිදොසවිරහිතෙන භණිතෙන පරියන්තෙ මිකාරං පාපිත
ස්ස තස්සොපසම්පදාදිකම්මස්ස තස්මිං පඨමවාරෙයෙව සම්ප
න්නත්තා සිද්ධත්තා, දළ්හීකම්මං ථිරකරණං භවති අක්ඛරපරිහී
නාදිදොසෙහි වුත්තනයෙන සකිං කතකම්මෙ කුප්පෙ විප
ත්තිභූතෙ සති යථාවුත්තමිදං පුනප්පුන භණිතං යස්මිං වාරෙ
දොසවිරහිතං හොති තස්මිං වාරෙ සුප්පතිට්ඨිතකම්මං හුත්වා
තිට්ඨති පවත්තති තතො දොසවිරහිතවාරතො පරං පුන
ප්පුන භණිතම්පි දළ්හීකම්මමෙව හොතී'ති වුත්තං හොති' එවම්
මස්ස භාසිතස්ස ධම්මසඞ්ගාහකෙහි අට්ඨකථාචරියෙහි බුද්ධස්ස

භගවතො ආසයඤ්ඤූහි සඞ්ගහමාරොපිතත්තා ඉදං පඨමං
කම්මවාචාභණනෙන උපසම්පදාකම්මං නිට්ඨපෙත්වා තදනන්ත
රං ඤත්‍යානුස්සාවනාවිපත්තිසොධනත්ථං තස්සං එව සීමායම්පි
හෙට්ඨා වුත්තනයෙන අවසෙසවිපත්තිපරිහරණත්ථං අඤ්ඤි
ස්සං සීමායං අඤ්ඤිස්සාය පරිසාය අඤ්ඤිස්මිං දිවසෙ මාසෙ සංව
ච්ඡරෙපි පුනප්පුනං කම්මවාචං භණන්තා අකුප්පකම්මං දළ්හං
කරෙම කුප්පකම්මම්පි අකුප්පකම්මං කරෙම එවං සාසනානු
ලොමං කරොන්තා ච මයං සූපසම්පදපරම්පරං අඛිතිසං ක
රොම...තුම්හෙ පන අට්ඨකථායං යථාවුත්තපාඨෙ අකුප්පක
ම්මස්සා'ති වචනමත්තෙනා'පි ඤාපිතත්ථමජානන්තා අක්ඛරප
රිහානිදොසාදීහි විරහිතං කත්වා පඨමං වුත්තාය කම්මවාචාය
පුනප්පුන භණනං තස්මිං සචෙ පන අක්ඛරපරිහීනං වා 'ත්‍යාදි
පාඨෙ කෙනචි වචනෙන නෙව ඤායතී'ති මිච්ඡාලද්ධිනො ස
කිං කත්වා කම්මෙ නිට්ඨිතෙ පුනප්පුන ඤත්‍යානුස්සාවනාවිපත්ති
පරිහරණත්ථම්පි තමෙව ඤත්තිචතුත්ථකම්මවාචං අභණන්තා
යථාවුත්තනයෙන අනිට්ඨිතෙයෙව කම්මෙ දළ්හීකම්මත්ථං අ
න්තරන්තරා අනනුලොමිකෙන නයෙන පුනප්පුනං භණන්තා
සාසනවිලොමං කරොන්තායෙව අමෙහසු දොසමාරොපෙථ
...වත්තස්ස පටිබලස්සා'පි ඤත්‍යානුස්සාවනාඤාපකස්ස ක
ම්මවාචාචරියස්ස අජානන්තස්සෙව සිජ්ඣමානක්ඛරපරිහීනාදි
දොසමාගම්ම කම්මකොපසම්භවත්තා තප්පරිහරණත්ථං සචෙ
පන අක්ඛරපරිහීනං වා 'ත්‍යාදිපරිකප්පමූලිකත්ථස්ස අට්ඨකථායං
දස්සිතත්තා සකිං කම්මවාචං වත්වා වුත්තනයෙන පුනප්පුන
භණනෙ දොසසඤ්ඤාය අවදන්තානං තුම්හාදිසානං වාදීනං
තස්මිං යථාවුත්තපරිකප්පස්ස දොසපක්ඛෙ තෙහි අට්ඨකථාච
රියෙහි නිදස්සිතං කුප්පකම්මං කථංහිනාම කම්මං හුත්වා ති
ට්ඨතී'ති තුම්හෙහි චෙව අඤ්ඤෙහි ච විනය පරියත්තිකුසලෙ
හි පණ්ඩිතෙහි සාසනමාමකෙහි උපසම්පදාවංසස්ස චිරට්ඨි
තිමිච්ඡන්තෙහි පුනප්පුනම්පි චින්තනීයන්ති...

විතණ්ඩවාදීනං "සකිං වත්වා කම්මවාචාය නිට්ඨිතාය සති
දළ්හීකම්මත්ථාය තමෙව කම්මවාචං පුනප්පුනං භණන්තා තු
ම්හෙ පටිපාටිම්පි පහාය උප්පටිපාටියා අඞ්ගලාභාදීනි විලු
ම්පන්තා සාසන විලොමං කරොථා"'ති ඉමම්පි චොදනං මන
සිකරොන්තා සකවාදිනො කාරණප්පකාරං පකාසෙන්තා,

එවමාහංසු, “න මයං ආයස්මන්තො පටිපාටිං පහාය උප්පටි
පාටියා අග්ගලාභාදීනි විලුම්පාම උපසම්පදකම්මවිසිතාසු පඤ්ච
සු සම්පත්තීසු යාය කායචි සම්පත්තියා පච්චක්ඛමෙව විප
ත්තිභූතාය සති තස්සා සම්පත්තිකරණෙන යථාරහං පුන
ප්පුන කම්මවාචං භණිත්වා වත්ථුභූතං කුප්පකම්මානුපසම්ප
න්නං තෙනම්හාකං පුනප්පුනං උපසම්පදකම්මවාචාභණ
නෙන අකුප්පකම්මං සූපසම්පන්නං කත්වා තතො පච්ඡිමකම්ම
තො පට්ඨාය තස්සූපසම්පන්නස්ස වස්සගණනං ගණෙම න
පුරිමවස්සං වුත්තනයෙන අකුප්පකම්මොපසම්පන්නස්ස දළ්හී
කම්මත්ථං පුනප්පුනං භණන්තා නිරාසංකට්ඨානත්තා පුරිමවස්ස
මෙව ගණෙම න පච්ඡිමවස්සං. එවං ගණෙන්තා ච මයං සූප
සම්පන්නා සමානා සුප්පටිපාටියාව යථාරහං ලාභාදීනි පටි
ග්ගණ්හන්තා සාසනානුලොමපටිපත්තිමෙව පූරෙමා’ති ආහං
සු එවං වුත්තෙ පරවාදිනො ගහෙතබ්බමඤ්ඤං අපස්සන්තා
පත්තක්ඛන්ධා අධොමුඛා නිප්පටිභාණා තුණ්හී අහෙසුන්ති.

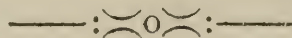
එවමිහ සන්දස්සිතානමෙතෙසං පරවාදිසකවාදීනමුභය
පක්ඛියානං විනයයුත්තිසන්දස්සනෙසු සකවාදිපක්ඛියානං යු
ත්තිසන්දස්සනස්ස විනයානුලොමතා පාකටතරා පසංසනියා
’ති දට්ඨබ්බා.

විනයසඞ්ගහටීකායම්පි ඤත්තානුසාවනාභණනෙන සකිං ක
තකම්මස්ස පුනප්පුන කරණෙ ආනිසංසදස්සනත්ථං අනෙකවි
ධයු’ත්තාදීනි දස්සෙත්වා හියො’පි තත්ථ ආනිසංසං දස්ස
න්තො ආහ, එවමෙව කතඋපසම්පදකම්මං භික්ඛුං පුනදෙ
ව කම්මවාචාභණනෙ ආදීනවං අපස්සන්තා පුබ්බෙ කතක
ම්මස්මිං වත්ථුආදීසු පඤ්චසු අඞ්ගෙසු එකස්මිම්පි අඞ්ගෙ අපරිපු
ණ්ණෙ සති කම්මකොපසඞ්කාවතො ඉදානි කතකම්මෙන පරි
පුණ්ණෙ අඞ්ගෙ කම්මසම්පත්තිසම්භාවච පුබ්බෙව කම්මසම්ප
ත්තියිසම්භාවෙ’පි දළ්හීකම්මං ථිරතරසම්භාවඤ්ච ආනිසංසං පස්ස
න්තා කරොන්ති, කථං ආගමතො ආනිසංසං පස්සන්ති, යථා
වුත්තපරිවාරට්ඨකථාපාඨවිනයසඞ්ගහපාඨෙසු දුරුත්තපදස්ස
සොධනත්ථං පුනප්පුනං වත්තබ්බභාවස්ස උපලක්ඛණියෙන
වචනතො සෙසඤත්තිදොසඅනුසාවනදොසානඤ්ච වත්ථුවිප
ත්තිපරිසවිපත්තිදොසානඤ්ච සොධනං දස්සිතං හොති, තෙනෙ
වච කාරණෙන අයම්පි පච්ඡිමපාඨො ආචරියෙන වුත්තො

තස්සතේව හෙට්ඨා වුත්තොව ඉති පුබ්බ කතකම්මස්ස කො
පසම්භවෙ'පි ඉදානි කතකම්මෙන සම්පන්නසංඛාතං ආනිසං
සං ආගමතො පස්සන්තී'ති දට්ඨබ්බං......කෙචිපනාචරියා ඉමං
පුනප්පුනං වත්තුං වට්ටතී'තිපාඨං තස්මිංයෙව පඨමකම්මකර
ණකාලෙ දුරුත්තසොධනත්ථං වත්තබ්බතං සන්ධාය වුත්තං
න චිරකාලෙ'ති වදන්ති තදෙතං වචනං නෙව අට්ඨකථාසු
ආගතං න ටීකාදීසු විනිච්ඡිතං තෙසං මතිමත්තමෙව තස්මා
න ගහෙතබ්බං, අපිච තස්මිං ඛණෙ පුනප්පුනවචනතො'පි
අපරභාගෙ වචනං මහප්ඵලං හොති මහානිසංසං, තස්මිං හි
පන කාලෙ පුනප්පුන භණනෙ ඤත්තිදොසඅනුසාවනදොසා
නි පුන පච්ඡිමභණනෙ සුට්ඨුං භණන්තා සොධෙතුං සක්කු
ණෙය්‍යුං න වත්ථුවිපත්ති සීමවිපත්ති පරිසවිපත්ති දොසානි
තස්මිං හි ඛණෙ තමෙව වත්ථු සාඑව සීමා සාඑව පරිසා ත
ස්මා තානි පුනප්පුන වචනෙන සොධෙතුමසක්කුණෙය්‍යානි
හොන්ති, අපරභාගෙ කරොන්තො පන පුබ්බ අපරිපුණ්ණ
වීසතිවස්සභාවෙන වත්ථුවිපත්තිභූතො'පි ඉදානි පරිපුණ්ණවී
සතිවස්සත්තා වත්ථුසම්පත්ති හොති, පුබ්බ සීමසඞ්කරාදිභා
වෙන සීමවිපත්තිසම්භවෙ'පි ඉදානි තදභාවත්ථාය සුට්ඨුසො
ධිතත්තා සීමාසම්පත්ති හොති, පුබ්බ වග්ගකම්මාදිවසෙ
න පරිසවිපත්තිසම්භවෙ'පි ඉදානි තදභාවත්ථාය සුට්ඨුසොධිත
ත්තා පරිසසම්පත්ති හොති, එවඤ්ච විපත්තියො සොධෙත්වා
පඤ්චසම්පත්තියො සම්පාදෙත්වා කාතුං සක්කුණෙය්‍යතො පඨම
කාලෙ පුනප්පුන භණනතො'පි අපරභාගෙ භණනං මහප්ඵ
ලං හොති මහානිසංසන්ති වෙදිතබ්බං......යදිඑවං උපසම්පද
සික්ඛාය දහරො භවෙය්‍යා'ති න භවෙය්‍ය, කස්මා පොරාණි
සික්ඛං අපච්චක්ඛිත්වා තාය එව පතිට්ඨිතත්තා'ති, එවං සන්තෙ
'පි පුරෙ කතකම්මස්ස සමුප්පජ්ජනභාවෙ තිට්ඨන්තෙ තාය ප
තිට්ඨිතත්තා අදහරො සියා පුරිමකම්මස්ස අසම්පජ්ජනභාවෙ
න ඉදානි කතකම්මෙනෙව උපසම්පදභාවෙන තිට්ඨන්තෙ සති
කස්මා දහරො න භවෙය්‍යා'ති එවං සන්තෙ දහරො භවෙය්‍ය
එවං දහරො සමානො පුරිමසික්ඛාය වස්සං ගණෙත්වා යථා
බුඩ්ඪං වන්දනාදීනි සම්පටිච්ඡන්තො මහාසාවජ්ජො භවෙය්‍යා
'ති එවං පුරිමසික්ඛාය පතිට්ඨිතභාවං පච්ඡිමසික්ඛාය එව ල
ද්ධූපසම්පදභාවං තථතො ජානන්තො එව කරොන්තො සා
වජ්ජො හොති එවම්පන අජානන්තො පුරිමසික්ඛායමෙව සී

තො'ති මඤ්ඤිත්වා එවං කරොන්තො අනවජ්ජො'ති වෙදි
තබ්බො—කථං විඤ්ඤායතී'ති චෙ, අනාපත්ති ඌනවීසතිව
ස්සං පරිපුණ්ණසඤ්ඤී'ති එත්ථ කිඤ්චා'පි උපසම්පාදෙන්තස්ස
අනාපත්ති පුග්ගලො පන අනුපසම්පන්නොව හොති සචෙ
පන සො දසවස්සච්චයෙන අඤ්ඤං උපසම්පාදෙති තමෙ මු
ඤ්චිත්වා ගණො පූරති සූපසම්පන්නො සො'පි ච යාව න ජානා
ති තාවස්ස නෙව සග්ගන්තරායො න මොක්ඛන්තරායො ඤ
ත්වා පන පුන උපසම්පජ්ජිතබ්බන්ති සමන්තපාසාදිකායං ආ
ගතත්තා විඤ්ඤායති—එවං වත්ථුවිපන්නත්තා කම්මකොප
තො අනුපසම්පන්නස්ස පුග්ගලස්ස උපජ්ඣායො භවිතුං යු
ත්තකාලෙ පුන උපසම්පජ්ජනෙන උපසම්පන්නභූතභාවස්ස
අට්ඨකථායං ආගතත්තා, ඉමිනා නයෙන සීමවිපන්නපරිසවි
පන්නඤත්තිවිපන්නඅනුසාවනවිපන්නභූතත්තා කම්මවිකො
පෙන පුබ්බෙ අනුපසම්පන්නභූතං පුග්ගලම්පි අපරභා
ගෙ වුඩ්ඪිප්පත්තකාලෙ'පි පඤ්චවිපත්තිදොසානි සොධෙත්වා පුන
උපසම්පදකම්මවාචාකරණෙන උපසම්පාදෙතුං වට්ටති සො'පි
පුග්ගලො පුබ්බකාලෙ අනුපසම්පන්නො හුත්වා'පි අපර
කම්මකාලෙ උපසම්පන්නො හොතී'ති දට්ඨබ්බං'ති ආදි—

අයං ජම්බුදීපෙ මරම්මරට්ඨාදීසු දළ්හීකම්මත්ථෙව උපසම්පදත්ථඤ්ච
අනෙකක්ඛත්තුං පුනසික්ඛාදානාකාරප්පකාසනා.

කථං ලඞ්කාදීපෙ'ති, වුත්තංහි මහාසිලාලෙඛනසංඛාතෙ
කල්‍යාණිප්පකරණෙ "පුබ්බකානමායස්මන්තො සීහළදෙසියා
නං මහාථෙරානම්දුච්චිණ්ණං යං පරදෙසතො ආගතානං භි
ක්ඛූනමුපසම්පදාගහණතො පඨමමෙව ගිහිනො මයන්ති ච
චීහෙදං කාරාපෙත්වා චීවරමපනෙත්වා සෙතවත්ථදානෙන
ගිහිභාවෙ පතිට්ඨාපෙත්වා පුන චීවරදානසරණගමනදානව
සෙන සාමණෙරපබ්බජ්ජාය පබ්බාජෙත්වා සාමණෙරභූමියං
පතිට්ඨාපිතානංයෙවුපසම්පදාදානං තංකිස්සහෙතු යෙහාස්ම
න්තො භික්ඛූ ඉධාගතා පුරිමොපසම්පදා නො පරිසුද්ධා සීහ
ළදෙසියූපසම්පදා පරිසුද්ධා'ති මඤ්ඤමානා සද්ධාසම්පන්නා
හුත්වා උපසම්පදං ගණ්හිංසු තෙචායස්මන්තො භික්ඛූ පච්ඡා

සීහළාදීනං යෙසං කෙසඤ්චි පච්චන්තාදිට්ඨිකා විප්පටිසාරි
නො හුත්වා අභිනවවස්සගණනෙන පුරාණවස්සමෙව ගණ්හිං
සු තමෙවිතං නො රුච්චති තෙසනව ආචිණ්ණං"ති—එවං
පුච්ඡිතා හි ලඞ්කාදීපවාසිනො මහාථෙරවරා පරම්පරාගත
තවිනයානුලොමපරිච්චයවසෙන පඤ්ඤුපසම්පන්නානං අපච්ච
ක්ඛාතසික්ඛානං උපසම්පදාය නිරාසඞ්කනියානං පතතත්තා
නං භික්ඛූනං සදෙසියානං පාරදෙසියානඤ්ච "ඉදං අකුප්පක
ම්මස්ස දළ්හීකම්මං හොතී"'ති අධිප්පායං විත්තානයෙන දළ්හී
කම්මත්ථමෙව තථා වත්ථු ආදීසු පඤ්චසු සම්පත්තීසු යාය කායචි
සම්පත්තියා විපත්තිභූතාය උපසම්පන්නවොහාරප්පත්තා
නම්පි අපච්චක්ඛාතසික්ඛානං උපසම්පදාය ආසඞ්කනියානං
භික්ඛූනං "කුප්පකම්මම්පි කම්මං හුත්වා තිට්ඨතී"'ති විත්තානයෙන
කම්මසංසිද්ධකාරණත්ථඤ්ච යථාරහං පුනසික්ඛාදානකිච්චං අකං
සු, කත්වා ච පන තෙසු සාසඞ්කූපසම්පන්නානං තතො පුනසි
ක්ඛාදානතො පරං වස්සගණනං ගණ්හිංසු, එවං ආචිණ්ණසමා
චිණ්ණවසෙනෙව දළ්හීකම්මත්ථං චෙව උපසම්පදත්ථඤ්ච, පුන
සික්ඛාදානකිච්චං කාරෙන්නෙසු තෙසු සීහළදෙසියෙසු මහා
ථෙරවරෙසු අපරභාගෙ යෙ තෙ පරදෙසවාසිනො භික්ඛූ
යංකිඤ්චිවිපත්තිමාගම්ම අම්හාකම්පසම්පදා නට්ඨානුබො'ති ම
ඤ්ඤමානා අත්තනො අත්තනො උපසම්පදපාකතිකකරණෙ
න පරිසුද්ධූපසම්පන්නා භවිස්සාමා'ති ආගම්ම සීහළදෙසියෙ
මහාථෙරෙ පරිසුද්ධූපසම්පදපටිලාභාය අම්හාකං පුනසික්ඛං
දෙථා'ති යාචිංසු, තදා තෙසම්පි උපසම්පන්නවොහාරානං භි
ක්ඛූනං අපච්චක්ඛාතසික්ඛානංයෙව සීහළදෙසියා මහාථෙ
රවරා යාචිතත්ථසම්පාදනත්ථාය යථාචිණ්ණවසෙන පුනසි
ක්ඛං දත්වා තුම්හෙ ඉතො පුනසික්ඛාදානතො පරං උපසම්ප
දාවස්සගණනං ගණ්හථා'ති නියමං අකංසු එවං කතනියමා ච
තෙ භික්ඛූ සදෙසං පටිනිවත්තා සමානා කථංහිනාම පුරෙ
වුඩ්ඪාචරියා සමානා මයමෙතෙසං අම්හාකං පරිජනභූතසිස්සා
දීනං අභිවාදනාදීනි කරොමා'ති සීහළිකමහාථෙරවරෙහි වු
ත්තනයෙන පුනසික්ඛාය වස්සම්ගණනං පුරිමොපසම්පදා
වස්සමෙව ගණ්හිංසු, තදනත්ථං සඤ්ජානන්තා සීහළදෙසියා මහා
ථෙරා ඉමෙසානම්පි පාරදෙසියානං භික්ඛූනං පුරිමසික්ඛාපච්ච
ක්ඛානම්කාරෙත්වා පුනසික්ඛාදානස්ස කතත්තා තෙ සදෙසං
පත්වා අභිනවවස්සම්ගණනං පොරාණවස්සමෙව ගණ්හිංසු

තස්මා න මයමිතොපරං සාසඞ්කූපසම්පන්නානං අපච්චක්ඛා
තසික්ඛානං පුනසික්ඛාදානකිච්චං කරෙම සෙතවත්ථදානෙන
ගිහීනො මයන්ති ආවිකාරාපෙත්වා පුන සාමණෙරපබ්බජ්ජා
ය පබ්බජිතානං යෙව කරොමා'ති — අයමජ්ඣාසයො යථාවු
ත්තපාඨෙ "පුබ්බකානමායස්මන්තො සීහලදෙසියානං මහා
ථෙරානම්දාචිණ්ණං" 'ත්‍යාදිනා චෙව "තංකිස්සහෙතු යෙහාය
ස්මන්තො — පෙ — නචෙතං නො රුච්චති තෙනෙව ආවි
ණ්ණං" 'තිමස්ස හෙතුනො පරිකප්පනෙන ච පසිද්ධතරො
'ති — රාමඤ්ඤදෙසියා'පි භික්ඛූ සීමාවිපත්තිමාගම්ම උපසම්ප
න්නවොහාරප්පත්තානම්පි අම්හාකං උපසම්පදා අපරිසුද්ධා
'ති මඤ්ඤමානා නිරාසඞ්කාපසම්පදාපටිලාභත්ථාය ලද්ධාදිප
මාගම්ම මහාථෙරවරෙ පරිසුද්ධුපසම්පදමායාචිංසු, එවමා
යාචිතාචපන තෙහි රාමඤ්ඤදෙසියෙහි භික්ඛූහි සීහල
දෙසියා මහාථෙරාසභා අත්තනො යථාජ්ඣාසයමාවිකරො
න්තා ආහු, "පුබ්බකානමායස්මන්තො සීහලදෙසියානං මහා
ථෙරානම්දාචිණ්ණං යං පරදෙසතො ආගතානං භික්ඛූනමුප
සම්පදාගහණතො පඨමමෙව — පෙ — සාමණෙරභූමියං ප
තිට්ඨාපිතානං යෙවුපසම්පදාදානං" ඉති — එවචපන වත්වා "තං
කිස්සහෙතු" 'තිමිනා පුබ්බෙ අපච්චක්ඛාතසික්ඛානමෙව පුන
සික්ඛාදානාචිණ්ණං පහාය අපරභාගෙ පරදෙසතො ආගතා
නං භික්ඛූනං "ගිහීනො මයන්ති වචීභෙදං කාරාපෙත්වා
සාමණෙරපබ්බජ්ජාය පබ්බජිතානංයෙව" තථාදානාචිණ්ණ
ස්ස විසෙසතො හෙතුමුපදිසන්තා ආහංසු "යෙහායස්මන්තො
භික්ඛූ ඉධාගතා පුරිමොපසම්පදා නො පරිසුද්ධා සීහලදෙසියූ
පසම්පදා පරිසුද්ධා'ති මඤ්ඤමානා — පෙ — අභිනවවස්සමග
ණෙත්වා පුරාණවස්සමෙව ගණ්හිංසු න චෙතං නො රුච්චති තෙ
නෙව ආචිණ්ණං" ඉති — —

අයං සීහලදීපරාමඤ්ඤදෙසාදීසු දළ්හීකම්මත්ථ චෙව
උපසම්පදත්ථාච අනෙකක්ඛත්තුං පුනසික්ඛාදානාකාරප්පකාසනා —

කථං සියාමදෙසාදීසූ'ති සියාමදෙසිස්සරෙන මහාරඤ්ඤා
අසෙසරාජිද්ධිවිලාසගුණප්පතෙතන සසද්ධසත්ථානෙකදෙසකා

සාදිකුසලෙන ධම්මවිනයපරියත්තිපාරගෙන සාසනවිසො
ධනකිච්චකාරිනා රාජගුරුවජිරඤාණමකුටසම්මතිදෙවවංසා
භිධානෙන උපසම්පදාය මහාථෙරවරභූතෙන අඤ්ඤෙසඤ්ච
නවකානං සාසනවිසොධනකිච්චකාරීනං ධම්මයුත්තිකනිකායි
කානං පධානථෙරානං පරියත්තිධරානං අනුමතියා ගහෙත්වා
ලඞ්කාදීපෙ මරම්මවංසිකාමරපුරගණානුසාසකස්ස ධම්මවින
යපරියත්තිධරස්ස සාසනුජ්ජොතකාරිනො ගුණවරියසිරිසද්ධ
ම්මවංසපාලධිරනාමකමහාථෙරවරස්ස සියාමරට්ඨෙ ජිනසාසන
පවත්තිපටිදීපනත්ථං භගවතො පරිනිබ්බානතො තිසතාධිකානං
ද්විනනං වස්සසහස්සානමුපරි අට්ඨාසීතිමෙ වස්සම්හි පෙසිතෙ
මකුටරූපවිරාජිතරාජමුද්දාය මුද්දිතෙ, පඨමමහාසන්දෙසග
න්ථෙ'පි වුත්තමෙව "සන්තීහි තම්බදීපරට්ඨපොක්කාමරට්ඨතලඞ්ග
රට්ඨපෙගුදෙසාදිසු කෙසුචි ජනපදෙසු භික්ඛූනං අවිහාරභූ
තෙ'පි තස්මිං තස්මිං ඨානෙ අතිරෙකවස්සසහස්සා'පි තත්ථ
සාසනමූලපතිට්ඨාපකථෙරානං කාලෙ සම්මතා පොරාණසී
මායො කාචි කෙවලං නිමිත්තභූතපාසාණට්ඨමෙහි සාක්ඛ
රසඤ්ඤාණලෙඛෙහි'පි පඤ්ඤාතා, තෙසු ච ජනපදෙසු භික්ඛූ
තාදිසීසු සීමාසු එකිස්සං උපසම්පජ්ජිත්වා'පි අනෙකාසු සීමා
සු අනෙකක්ඛත්තුං කතදළ්හීකම්මෙ ථෙරානුථෙරෙ අඤ්ඤි
ස්සං අඤ්ඤිස්සං පොරාණසීමායං සන්නිපාතෙත්වා අත්තනො
උපසම්පදාකම්මවාචාකරණෙන දළ්හීකම්මං කාරාපෙන්ති,
කිඤ්චා'පි ඉදං දළ්හීකම්මං පාළියට්ඨකථාසු උජුකං න ආගතං
තථා'පි අනුපටිපජ්ජියමානං නිද්දොසතො යෙව පඤ්ඤායති
පාළියං අධම්මෙන කතකම්මස්ස පුන උක්කොටෙතබ්බතා
වචනස්සෙව පරිවාරට්ඨකථායං යං අක්ඛරපරිහීනං වා පද
පරිහීනං වා තං පුනපසුනං වත්තුං වට්ටති ඉදං අකුප්පකම්ම
ස්ස දළ්හීකම්මං හොති කුප්පකම්මෙ කම්මං හුත්වා තිට්ඨතී'ති
වචනස්ස ච අනුලොමංයෙව දිස්සති තාදිසා ච අනෙකක්ඛ
ත්තුං කතදළ්හීකම්මා භික්ඛූ අඤ්ඤං ජනපදං ගතා'පි හොන්ති
යත්ථ පොරාණසීමායො න දිස්සන්ති එවං සන්තෙ'පි නිරාස
ඞ්කං උපසම්පදාකම්මං ඉච්ඡන්තෙහි කුලපුත්තෙහි තාදිසෙ
යෙව භික්ඛූ උදකුක්ඛෙපසීමායං යෙව සන්නිපාතෙත්වා තෙ
සං සන්තිකෙ උපසම්පජ්ජිතබ්බං, උදකුක්ඛෙපසීමාය සකිං
කතම්පි කම්මං සීමාතො නිරාසඞ්කමපි හොති කෙවලං ක

ධම්මවාචාපරිසපාරිසුද්ධියායෙව අත්ථාය අඤ්ඤදත්ථු අඤ්ඤදා'පි දළ්හිකම්මොපසම්පදා පරියෙසිතබ්බා'ති අයං අම්හාකං ආචරියුපජ්ඣායානං වාදො යථාභූතං ආයස්මතො ආරොචෙම නො මුධාව කථෙම, අම්හෙසු එවරූපො'පි වංසො චිරම්පි අත්ථි" 'ති—

මරම්මසාසනවංසගන්ථෙ'පි වුත්තමෙව, "තදා මහාධම්මගම්භීරත්ථෙරො මහාමෙධඞ්කරත්ථෙරො චා'ති වෙ ථෙරා සොනකරාරමතො සද්ධිං බහූහි භික්ඛූහි සීහලදීපං අගමංසු, තදා ච සීහලදීපෙ දුබ්භික්ඛභයෙන අභිභූතා හුත්වා තතො සියාමරට්ඨෙ සොක්කතානාගරං පුන අගමංසු තතො පච්ඡා ලකුනාකනගරං ගන්ත්වා සාසනං පග්ගණ්හන්තානං ලජ්ජීපෙසලානං භික්ඛූනං සන්තිකෙ පුන සික්ඛං ගණ්හිංසු තෙ ච ථෙරා සියාමරට්ඨෙ යොනකරට්ඨෙ ච සබ්බත්ථ සාසනං පතිට්ඨාපෙසුං," ඉති—

අයං සියාමරට්ඨාදීසු අනෙකෙසු රජ්ජෙසු දළ්හිකම්මත්ථෙව
උපසම්පදත්ථෙව අනෙකක්ඛත්තුං පුනසික්ඛාදානාකාරපකාසනා—

——:◯o◯:——

අපිච, අපලොකනාදිචතුබ්බිධවිනයකම්මසාධිකාසු සම්මාසම්බුද්ධෙනානුඤ්ඤාතාසු බද්ධාබද්ධවසෙන පභෙදගතාසු සීමාසු බද්ධසීමාය තාව අභිබුද්ධිකාදිදොසෙහි විපත්තිභූතාය අට්ඨකථායං ඉමා එකාදස'පි සීමා ගාමඛෙත්තසදිසා එව තාසු නිසීදිත්වා කතං කම්මං කුප්පතී'ති වුත්තත්තා ච තථා අබද්ධාදසු ඛණ්ඩසීමාසු'පි සචෙ පන රුක්ඛස්ස සාඛා වා තතොනික්ඛන්තපාරොහො වා—පෙ—කම්මං කාතුං න වට්ටති සීමං සොධෙත්වා කාතබ්බං'තිආදිනා බද්ධසීමාගාමසීමාහි සද්ධිං සම්බන්ධදොසෙ සති තං බද්ධසීමං ගාමසීමං වා අසොධෙත්වා තස්සං උදකුක්ඛෙපසීමායං කම්මං කාතුං න වට්ටතී'ති වත්වා සීමං සොධෙත්වා කාතබ්බන්ති දස්සිතත්තා ච තාසු දුවිධාසු'පි සීමාසු දොසදුට්ඨාසු කතානං උපසම්පදාදිකම්මානං කොපො ධුවතායෙව හොති, සා ච සීමාවිපත්ති පාළිඅට්ඨකථාටීකානුලොමනයෙන බහුධා අම්හෙහි දුතියතතියචතුත්ථපරිච්ඡෙදෙසු විත්ථාරිතා, [illegible] තාය උදකුක්ඛෙපසීමාය බද්ධසීමාගාමසීමාදීහි සම්භෙදසංඛාතො සඞ්කරදොසො [illegible] හොති, [illegible] අම්හෙහියෙව වුත්තො අථ ඛො ජම්බුදීපෙ මරම්මවිසයෙ ච

තෙහි තෙහි සාසනමාමකෙහි පණ්ඩිතෙහි ලජ්ජිකුක්කුච්ච
සික්ඛාකාමෙහි මහාසඞ්ඝරාජසාසනසොධකසඞ්ඝනායකාධි
නායකාරිකෙහි පරියත්තිවිසාරදෙහි මහාථෙරවරෙහි'පි ගා
මසම්බද්ධසෙත්වාදීනං උදකුක්ඛෙපපරිච්ඡෙදගහනාකාරං තස්ස
උදකුක්ඛෙපපරිච්ඡින්නස්ස පුබ්බෙ පච්ඡා වා අබ්භන්තරි
මං වා පවිසිත්වා ආහච්චට්ඨානමෙව සඞ්කරදොසො'ති පාළිඅට්ඨ
කථානුලොමනයෙන සනාතනානතං විනිච්ඡිතො ගණ්හාති වි
නිච්ඡිනිත්වා'ච තානි තානි විනිච්ඡයගන්ථානි ඉමස්මිං ලඞ්කාදී
පෙ සීමාවිවාදභින්නානං සඞ්ඝනායකගණපාමොක්ඛධම්මවින
යානුසාසකපධානථෙරානං පෙසිතානි අප්පෙකච්චානි විනි
ච්ඡයගන්ථානි උපාලිවංසිකානං ධම්මවිනයානුසාසකසඞ්ඝනා
යකගණපාමොක්ඛපධානථෙරානම්පි පෙසිතානි උපාලිවං
සිකථෙරා'පි විනයානුලොමවිනිච්ඡයවසෙන අබ්භනුමොදිං
සු. තෙසු මරම්මමණ්ඩලෙ අනෙකෙසං භික්ඛුසහස්සානං පා
මොක්ඛභූතෙන ධම්මවිනයපරියත්තිධරෙන ඤෙය්‍යධම්මාභි
මුනිවරඤාණකිත්ති සිරිධජධම්මසෙනාපතිමහාධම්මරාජාධිරාජ
ගුරුසඞ්ඝරාජමහාථෙරවරෙන අනෙකෙසං පණ්ඩිතානං ධ
ම්මවිනයඤ්ඤූනං මතියා සංසන්දෙන්තෙන ගන්ථිත්වා බුද්ධස්ස භග
වතො පරිනිබ්බානා චතුසතාධිකානං ද්වින්නං වස්සසහස්සාන
මුපරි දුතියෙ සංවච්ඡරෙ පඨමාසාළ්හිමාසස්ස කාළපක්ඛට්ඨමි
යං රවිවාරම්හි පෙසිතෙ පඨමවිවාදවිනිච්ඡයගන්ථෙ, "තුම්හා
කං විවාදකරණට්ඨානං විනයට්ඨකථාටීකාහි උද්ධරිත්වා දස්සාම
තං වචනං සාධුකං සුත්වා ධාරෙය්‍යාථ ච වාචෙය්‍යාථ ච ස
ල්ලක්ඛෙය්‍යාථ ච මනසිකරෙය්‍යාථ චා'ති, ඉදානි අට්ඨකථාන
යෙන සඞ්ඛෙපෙන ඨපිතෙ අත්ථො දුබ්බිජානො හොති යො
ජනානයෙන සඞ්ඛෙපෙන ඨපිතෙ සුවිජානො හොති තස්මා
යොජනානයෙන රචයිස්සාම, එසා ච සීමා නාම සභාගසීමා
විසභාගසීමාවා'ති දුවිධා" "විවාදමාරබ්භ විනයට්ඨකථාටීකාහි
සංසන්දෙත්වා විනිච්ඡිනන්තො හියො'පි ගාමොදකුක්ඛෙපාදි
සීමානං සභාගවිසභාගත්තං දස්සෙත්වා "ඉමාසු විසභාගසී
මාසු රුක්ඛලතාරජ්ජුසෙතුනාවාදීහි සම්බන්ධෙසු'පි දොසො
අත්ථී"'ති වත්වා, "ඉමස්මිං පන කාලෙ කිස්මිඤ්චි පදෙසෙ කෙචි
භික්ඛූ නදීජාතස්සරෙ සමීපට්ඨිතානං උපනාභාය අට්ටං
කාරෙන්ති තං අට්ටං ගණ්හාපෙත්වාය ගාමඛෙත්තෙන සම්බන්ධං
කට්ඨමයවෙළුමයසෙතුං කාරෙන්ති සො සෙතු තස්ස අට්ට

ස්ස සමන්තා උදකුක්ඛෙපාරහට්ඨානස්ස අබ්භන්තරං පවිසි
ත්වා අට්ටං අනාහච්ච තිට්ඨන්ති, තාදිසෙ අට්ටෙ නිසීදිත්වා තෙ
භික්ඛූ කම්මං කරොන්ති … පෙ … තෙසං භික්ඛූනං කම්මං
කුප්පති … පෙ … තස්මා ඉමස්මිං කාලෙ සික්ඛාකාමෙහි කු
ක්කුච්චකෙහි ලජ්ජිපෙසලභික්ඛූහි උදකුක්ඛෙපෙන පරිච්ඡි
න්නට්ඨානස්ස අබ්භන්තරං පවිසනසෙතුරුක්ඛලතාදීනි අප
නෙත්වාව කම්මං කාතබ්බං අයං උදකුක්ඛෙපසීමාධිකාරෙ වි
වාදවිනිච්ඡයකථා"'ති දස්සෙසි …

දුතියං පෙසිතෙ'පි විවාදවිනිච්ඡයගන්ථෙ සොයෙව මහාස
ඞ්ඝරාජත්ථෙරො ලඞ්කාදීපෙ අසඞ්කරවාදීථෙරානං වචනං වි
නයට්ඨකථාටීකාහි අතිදූරම්පි විනිච්ඡිනන්තො විසභාගානං
ගාමොදකුක්ඛෙපසීමානං සඞ්කරදොසං තථතො දස්සෙත්වා
සඞ්කරවාදීථෙරානං වචනං පාළිඅට්ඨකථාටීකානයානුලොමම්
ති සන්දස්සිය අත්තනො අජ්ඣාසයස්ස'පි තංසමානතා දස්ස
නෙන නිගමෙන්තො "සංඛෙපතො පරිසපරියන්තතො බි
පිතොදකපතනට්ඨානස්සබ්භන්තරං ගාමක්ඛෙත්තතො ආග
තානං රුක්ඛලතාරජ්ජුසෙතුකට්ඨානං පවිට්ඨෙ සති දොසො
අත්ථී'ති දට්ඨබ්බං, විත්ථාරතො පන පඨමසන්දෙසකථායං වු
ත්තනයෙනෙව ගහෙතබ්බා"'ති ආහ …

තතියම්පි තෙනෙව මහාසඞ්ඝරාජත්ථෙරවරෙන සීමානං
දොසාදොසභාවපරිදීපනසමත්ථෙහි චින්තිතරූපසණ්ඨානෙහි
සබ්බං පෙසිතෙ සීමාවිවාදවිනිච්ඡයගන්ථෙ අසඞ්කරවාදීසබ්බ
ථෙරවාදෙ පටික්ඛිපිත්වා ගාමොදකුක්ඛෙපසීමාසම්භෙදල
ක්ඛණං දස්සෙන්තො "යථාවුත්තනයෙන අට්ඨකථාසු චෙ
ව තබ්බණ්ණනාසු ච අතිපාකටං කත්වා නීතත්ථනයෙන දස්සි
තත්තා ගාමසීමාදීහි උදකුක්ඛෙපසීමානං සඞ්කරදොසො
අතිපාකටොව, තස්මා කො සමත්ථො දොසො නත්ථී'ති ව
ත්තුං"'ති වත්වා "ඉදමෙත්ථ මහාසීමාඛණ්ඩසීමාසංඛාතං බද්ධ
සීමං සරීරං කත්වා සබ්බාසං සීමානං සම්භෙදදොසාදොස
භාවාදිපාකටවචනං, අයම්පනෙත්ථ උදකුක්ඛෙපසීසං කත්වා
සකලසීමානං සඞ්කරභාවෙ කම්මස්ස කුප්පනාකුප්පනභා
වදස්සනකථාමග්ගො"'ති ආරභිත්වා අතිදූරම්පි අට්ඨකථාදී
හි සකාරණයුත්තිසන්දස්සනෙන විනිච්ඡිත්වා නිගමෙන්තො
"තස්මා නිබ්බානත්ථිකෙහි විචක්ඛණෙහි සොවචස්සතාදිගුණ
සමන්නාගතෙහි සික්ඛාකාමෙහි සාසනුජ්ජොතකාමෙහි ථෙ

රෙහි චෙව මජ්ඣිමෙහි ච නවෙහි ච භික්ඛූහි අත්තනො ච පවරෙසච අඤ්ඤාය කම්මකරණකාලෙ සීමාය සුද්ධාසුද්ධභාවං සමනුපස්සිත්වා චෙව විවිනිත්වා ච සඞ්ඝෙච අසුද්ධභාවං පක්ඛනත්ථ පුබ්බකාලෙව සොධෙත්වා සබ්බවිනයකම්මානි කාතබ්බානී"'ති කරුණායොගදෙසමදාසි—

චතුත්ථං මරම්මමණ්ඩලෙ, තස්සෙව මහාසඞ්ඝරාජනෙරව රස්ස සිස්සභූතො පඤ්ඤාසාමිසිරිකවිධජමහාධම්මරාජාධිරාජගුරූ'ත්‍යභිධානස්සාසනසොධකමහාථෙරො යථාවුත්ත ගාමෙ උදකුක්ඛෙපසීමානං සඞ්කරදොසං පාළියට්ඨකථාටීකාගණ්ඨිහි සංසන්දිය විනිච්ඡිනිත්වා නිගමෙන්තො "ඉච්චෙවං පාළියා අට්ඨකථා ටීකාගණ්ඨිහි සංසන්දිත්වා උපධාරයමානෙ උදකුක්ඛෙපසීමාය ගාමබද්ධසීමාහි සද්ධිං රුක්ඛාදිසම්බන්ධෙ දොසො අත්ථි'ති—පෙ—ගරුකලහුකෙසු ගරුකෙයෙව ඨාතබ්බන්ති අට්ඨකථායං වචනතො අත්ථිකනත්ථිකවාදෙසු ච අත්ථිකවාදෙසෙව ගරුකෙ පතිට්ඨානතො තුම්හෙහි සකලලඞ්කාදීපවාසීහි සික්ඛාකාමෙහි අත්ථිකවාදෙයෙව පතිට්ඨාතබ්බං"'ති පණ්ඩිතෙහි පසංසනීයොපදෙසමදාසි—

පඤ්චමං මරම්මමණ්ඩලෙ පරියත්තිවිසාරදො අග්ගධම්මාලඞ්කාරකවිධජමහාධම්මරාජාධිරාජගුරුසාසනසොධකමහාථෙරො තෙසමෙව දළ්හගාහීනං අසඞ්කරලද්ධිසෙධනත්ථාය අනෙකවිධධම්මවිනයොවාදපරිදීපකං විවාදවිනිච්ඡයසන්දෙසං ගණ්ඨෙන්තො සචෙ බහුස්සුතා'පි සමානා සාසනවිනාසහෙතුභූතං සීමාවිපත්තිං සම්පත්තින්ති විවදමානා අත්තනො ලද්ධිං අප්පජහන්තා අසාමග්ගියං ඨස්සථ එවං හි සති තුම්හෙ "බහුස්සුතාව සන්තානෙති ජොතෙතුං ජිනසාසනං, නාසෙතුම්පි ච තෙයෙව නාලමප්පස්සුතා මුගා"'ති වත්තබ්බතං යාථ'ති ආදිනානයෙන සාමග්ගියං ආනිසංසදස්සනෙන චෙව අසාමග්ගියං ආදීනවදස්සනෙන ච සමනුසාසිත්වා තං සන්දෙසගණ්ඨං පෙසෙසි—

ඡට්ඨම්පි මරම්මමණ්ඩලෙ සිරිසද්ධම්මවංසපාලජ්ඣගරාභිවංසකවිධජමහාධම්මරාජාධිරාජගුරුමහාථෙරො අසඞ්කරවාදිනා සීමාලක්ඛණදීපනීකාරකෙන තපස්සිනා යෙහි ච කාරිතෙහි පූජිතං පඤ්හං විස්සජ්ජෙන්තො මුද්දයන්තෙන මුද්දිතෙ තාසිං අත්තනො සීමාවිවාදවිනිච්ඡයගන්ථෙ එවං පවක්ඛතොසි,

"යං තං ලඞ්කාදීපෙ තස්ස භගවතො අරහතො සම්මාස
ම්බුද්ධස්ස පරිනිබ්බානා චතුසතාධිකානං ඡින්නං වස්සසහස්සා
නමුපරි වාදසමෙ සංවච්ඡරෙ කත්තිකමාසස්ස ජුණ්හපක්ඛ
පුණ්ණමියං රවිවාරෙ,රතනසාරතිස්සත්ථෙරො ධම්මපාලති
ස්සත්ථෙරො ඤාණක්ඛන්ධතිස්සත්ථෙරො ධම්මානන්දතිස්සත්ථෙ
රො බුද්ධානන්දතිස්සත්ථෙරො චන්දජොතිතිස්සත්ථෙරො පදුමාරා
මතිස්සත්ථෙරො බුද්ධසිරිතිස්සත්ථෙරො සිරිරතනබුද්ධපියථෙරො
පඤ්ඤාසෙඛරථෙරො'ති ඉමෙසං දසන්නං ථෙරානඤ්ච තද
ඤ්ඤෙසඤ්ච මූලමුම්මවංසිකගණානං සම්මුතියා ගාලුපුරෙ පර
මානන්දවිහාරාධිවාසිනා ඤාණවිමලතිස්සසඞ්ඝනායකමහාථෙ
රවරස්ස සද්ධිවිහාරිකභූතෙන ආයස්මතා ධම්මාලඞ්කාරසිරි
සුමනථෙරෙන ච තස්සෙව ඤාණවිමලතිස්සසඞ්ඝනායකමහා
ථෙරස්ස කණිට්ඨභූතෙන ආයස්මතො ධම්මාධාරතිස්සසඞ්ඝනා
යකමහාථෙරස්ස චූළපිතුපුත්තෙන තස්සෙව මහාථෙරස්ස
පධානන්තෙවාසිනො ආයස්මතො ඤාණානන්දසිරිසද්ධම්මජොති
පාලථෙරවරස්ස පාමොක්ඛසිස්සභූතෙන පුළිනතිත්ථසංඛා
තෙ වාලුතරගාමෙ අම්බරුක්ඛාරාමවිහාරවාසි ගණපාමොක්ඛා
චරියභූතෙන අරියවංසාලඞ්කාරවිමලසාරතිස්සථෙරෙන ච
පහිතං සාසනපණ්ණං, තස්ස පටිවචනකරණත්ථං සන්දෙසක
ථං පාහෙතුකාමෙන ජම්බුදීපෙ මරම්මරට්ඨෙ රතනාපුඤ්ජනාමි
කාය රාජධානියං ධම්මෙන රජ්ජං කාරෙන්තස්ස සධම්මමාම
කස්ස ජම්බුදීපෙචෙව ලඞ්කාදීපෙ ච භගවතො සාසනවරාභි
වුද්ධිකාමස්ස සිරිපවරයසපණ්ඩිතමහාධම්මරාජාධිරාජනාම
ස්ස මහාරඤ්ඤොචෙව ලඞ්කාදීපවාසිථෙරවරෙහි "මොඩ්ඩෙ
න්ඩ්‍රිම්"නාම මුම්මුපාසකස්සහත්ථෙ සන්දෙසපණ්ණං දත්වා ආ
රොචිතානං චතුන්නං මහාමච්චානඤ්ච මුම්බුනගරභොජකරාජ
දස්සනීයරූපසිරිජෙයසූරො'ති ලද්ධනාමස්ස බහුස්සුතස්ස ප
ඤ්ඤවන්තස්ස විසෙසතො පිටකත්තයෙ අක්ඛරකොසල්ලඤ්ඤ
ණස්ස සාසනාභිවුද්ධිකාමස්ස ලඞ්කාදීපවාසීහි ථෙරෙහි'පි වි
සෙසෙන සාසනපණ්ණෙන දූතං පෙසෙත්වා ආරොචිතස්ස
රඤ්ඤො, කාරණාරොචකාමච්චස්ස ච තදඤ්ඤෙසං රඤ්ඤො
රාජකම්මිකානං සාසනාභිවුද්ධිකාමානං අමච්චාදිරාජපුරිසා
නඤ්චෙව රතනාපුඤ්ජනගරෙ පටිවසන්තානං විනයඤ්ඤූනං
ථෙරානුථෙරානඤ්ච අනුමතියා අවිරොධෙත්වා තස්මිංයෙව නගරෙ

මත්ථාලෙ ඉච්චක්ඛාතපබ්බතුත්තමෙ උත්තරදිසාභාගෙ ච
සන්තෙන ජාගරත්ථෙරෙනායංභිසඞ්ඛතා තිබ්බිධවිනයපඤ්ඤා
සොධනායත්තසිහලසන්දෙසකථා”'ති—

තස්මිඤ්ච සීමාවිවාදවිනිච්ඡයගන්ථෙ නදියං පතිට්ඨි
තො ගාමසම්බද්ධකට්ඨමයසෙතු'පි ගාමො'ත්වෙව තංගාමස
ම්බද්ධසෙතුමාහච්ච උදකුක්ඛෙපසීමා න උප්පජ්ජති සෙතුං වි
හාය උප්පජ්ජතී'ති විවදන්තානං තෙසමෙව අසඞ්කරවාදීනං
මතං නිසෙධෙන්තො ආහ “තාදිසස්ස හි සෙතුනො උදකුක්ඛෙ
පගාමසීමානං සඞ්කරදොසකරභාවො සංවණ්ණනාතො චෙ
ව සංවණ්ණනාසංවණ්ණනාතො ච උපලබ්ධොයෙව, කථං සංව
ණ්ණනාතො, සංවණ්ණනායං හි වුත්තං නදියං සෙතුං කරෙ
න්ති සචෙ අන්තොනදියංයෙව සෙතු වා සෙතුපාදා වා සෙතු
ම්හි ඨිතෙහි කම්මං කාතුං වට්ටති සචෙ පන සෙතු වා සෙතුපා
දා වා බහිතීරෙ පතිට්ඨිතා කම්මං කාතුං න වට්ටති සීමං සො
ධෙත්වා කාතබ්බං'ති, එත්ථ හි සෙතුම්හි ඨිතෙහි කම්මං කාතුං ව
ට්ටතී'ති, තස්ස සෙතුනො ගාමසම්බන්ධාභාවෙන සීමාසඞ්කර
දොසාභාවතො උදකුක්ඛෙපසීමට්ඨෙ තස්මිං සෙතුම්හි ඨිතෙහි
කම්මං කාතුං වට්ටතී'ති අධිප්පායො, සති'පි තාදිසම්හි සෙතු
ම්හි නත්ථි සීමාසඞ්කරදොසො'ති වුත්තං හොති, කම්මං කාතුං
න වට්ටතී'ති තස්සෙතුනො ගාමසම්බන්ධෙන සීමාසඞ්කරදොස
කරත්තා උදකුක්ඛෙපසීමට්ඨෙ'පි . තස්මිං සෙතුම්හි ඨිතෙහි ක
ම්මං කාතුං න වට්ටතී'ති අධිප්පායො, සති තාදිසම්හි සෙතුම්හි
ගාමසීමාය සඞ්කරදොසො හොති,සචෙ න සක්කා හොති,ගා
මසීමං සොධෙතුං එවං සති උදකුක්ඛෙපසීමට්ඨෙ'පි, තස්මිං
සෙතුම්හි කම්මං කාතුං න වට්ටතී'ති වුත්තං හොති— ඉමි
නා ච යදග්ගෙන සෙතුනො හෙට්ඨා උදකුක්ඛෙපසීමායං
කම්මං කාතුං න වට්ටති තදග්ගෙනෙව උදකුක්ඛෙපසීම
ට්ඨෙ'පි සෙතුම්හි කම්මං කාතුං න වට්ටතී'ති අත්ථොයෙව පමා
ණතො ආචරියෙන වුත්තො— ඉධ පන එකච්චෙ ථෙරා සෙ
තුම්හියෙව කම්මං කාතුං නා වට්ටති, සෙතුනො පන හෙට්ඨා
උදකුක්ඛෙපසීමාය කම්මං කාතුං වට්ටති ගාමසීමාය සඞ්ක
රදොසො න හොන්ති කස්මා සෙතුනො ගාමසම්බන්ධෙන ගා
මභාවසඞ්ඛගතත්තා ගාමෙසු ච උදකුක්ඛෙපස්ස අසම්භවතො
'ති අධිප්පායෙන වණ්ණෙන්ති තං න යුත්තං කස්මා කට්ඨමය

සෙතුනො කොට්ඨකආවරණෙනං විය නදීලක්ඛණවිනාසනාභා
වෙන ගාමභාවාභාවතො ~ අනොත්තානදියං හි සෙතුථම්භානං
නිඛනිතමත්තෙන නදීලක්ඛණං න භිජ්ජති තෙනාහ අට්ඨකථා
යං අනොත්තානදියං බන්ධෙ අට්ටකෙ'පි අනොත්තානදියං ජාතරු
ට්ඨකෙ'පි සීතෙහි කම්මං කාතුං වට්ටතී'ති යදග්ගෙන ච නදී
ලක්ඛණං න භිජ්ජති තදග්ගෙනෙව තං සීතානි සෙතුථම්භා
දීනි උදකුක්ඛෙපසීමට්ඨානියෙව, යදග්ගෙන ච තානි උදකු
ක්ඛෙපසීමට්ඨානි තදග්ගෙනෙව තානි ගාමසම්බද්ධානි චෙව
හොන්ති ගාමසීමාය සඞ්කරදොසං කරොන්තී'ති දට්ඨබ්බං ~
ඉමිනා'පිච ලඞ්කාදීපෙ අනොත්තානදියං යථාවුත්තසීමාමාළක
ස්ස සාමන්තා උදකුක්ඛෙපස්ස අබ්භන්තරගතානං සෙතුථම්භා
නං පරම්පරං සංඝට්ටෙත්වා යාව බහිනදීතීරා ගාමක්ඛෙත්තෙන
සම්බන්ධත්තා උදකුක්ඛෙපසීමබද්ධෙ තස්මිං මාළකෙ කතක
ම්මස්ස කොපනතා සිද්ධායෙවා'ති ~ සීමං සොධෙත්වා කා
තබ්බං 'ති සති තාදිසම්හි ගාමසම්බන්ධසෙතුම්හි තස්සෙතුපදෙ
සෙ උදකුක්ඛෙපසීමායං කම්මං කරොන්තෙහි ගාමසීමං සො
ධෙත්වාව කාතබ්බන්ති අධිප්පායො, කම්මං කාතුං න වට්ටතී'ති
වුත්තෙ'පි න සබ්බථා න වට්ටති සචෙ සක්කා හොති ගාමසීමං
සොධෙතුං එවං සති තස්සෙතුපදෙසෙ'පි උදකුක්ඛෙප සීමාය
කම්මං කාතුං වට්ටතෙවා'ති වුත්තං හොති ~ පෙ ~ වුත්තං
හි අට්ඨකථායං සචෙපන ආවරණෙන වා කොට්ඨකබන්ධෙන වා
සොතං පච්ඡිජ්ජති උදකං නප්පවත්තති අප්පවත්තනට්ඨානෙ
කම්මං කාතුං න වට්ටති ~ පෙ ~ නදිං විනාසෙත්වා තළාකං
කරොන්ති හෙට්ඨා පාළිබද්ධා උදකං ආගන්ත්වා තළාකං පූරෙ
ත්වා තිට්ඨති එත්ථ කම්මං කාතුං න වට්ටති නදීතො නිහටම්ප්‍රා
තීශ්‍රාය න වට්ටති 'ති එවම්පන සබ්බසො නදීලක්ඛණවිරහෙ
න කදාචි'පි තත්ථ තත්ථ කම්මකාතබ්බාකාරාභාවතො කම්මං
කාතුං න වට්ටතී'තිචෙව වුත්තං න පුන සීමං සොධෙත්වා
'තාදි, තස්මා එත්ථ සීමං සොධෙත්වා'තාදිවචනෙන තස්ස
සෙතුනො ගාමාභාවො දීපිතො'ති යථා වුත්තථෙරවාදස්ස
අට්ඨකථානයෙන එකන්තෙන උප්පටිපක්ඛතා පාකටතරා'ති
දට්ඨබ්බං ~ එත්තාවතා ච ලඞ්කාදීපෙ යථාවුත්තමාළකෙ ක
ම්මං කරොන්තානං යථාවුත්තසෙතුනො ගාමසම්බද්ධත්තා
චෙව මාළකසමීපෙ උදකුක්ඛෙපස්ස අබ්භන්තරෙ සෙතුථ
ම්භානං පච්ඡින්නා ච තාසං විත්තනං සීමානං සඞ්කරං කාරො

ත්ථි අඤ්ඤො නිප්ඵාදිතො'ති, අයමෙත්ථ යථාවුත්තථෙරවාදස්ස සංවණ්ණනානයෙන විරුද්ධභාවො" 'තත්‍රාදි......එවමාදිනා නයෙන අසඞ්කරවාදිනමෙව පඤ්හවිස්සජ්ජනත්ථං අනෙකවිධවිනයනයසන්දස්සනවසෙන විනිච්ඡිතෙපි විනිච්ඡයෙ අද්ධා නසම්මා විනිච්ඡයගණ්ඨි අක්ඛරපදාදීසු දොසං දස්සෙත්වා කථං ඝිතාම මයං එදිසස්ස විනිච්ඡයෙ ඨස්සාමා'ති ආධානගාහිදුප්පටිනිස්සග්ගිතං පත්වා විහරන්තෙසු තෙසු අසඞ්කරවාදීසු සො ඤාණාභිවංසකවිධජමහාධම්මරාජාධිරාජගුරුමහාථෙරො සරට්ඨියෙහි සඞ්ගහත්ථපබ්බජිතෙහි සද්ධිං නාවාභිරූළ්හො ලඞ්කාදීපෙ ගාලුනගරෙ නාවාතිත්ථං සම්පත්තො තතො නික්ඛම්ම අනුක්කමෙන අන්තරන්තරා ගාමවාසීහි කතසක්කාරසම්මානො සෙඞ්ඛණ්ඩසෙලනගරම්පි පත්වා තත්ථ භගවතො දන්තධාතුවන්දනාදිකිච්චානි නිට්ඨපෙත්වා පුනදෙවපි වාලුකාතිත්ථගාමමාගම්ම විසුංනිකායිකභූතානං තෙසංතෙසං මරම්මවංසිකථෙරානුත්ථෙරාදීනං අසාමග්ගියං සාමග්ගියඤ්ච ආදීනවානිසංසදස්සනමුඛෙන ඔවාදානුසාසනිං දත්වා සඞ්ඝස්සාමග්ගිකරණාදිසාසනකිච්චං කරොන්තොයෙව සත්ත මාසමත්තං වසිත්වා සදෙසපටිනිවත්තනත්ථාය කාලං ගවෙසන්තො ථෙරගතෙන පසාදෙන පණීතපච්චයදායකස්ස සද්ධස්ස පසන්නස්ස රාජපක්ඛවාසලමුදලිමන්තිනො සුඤ්ඤාගාරසඞ්ඛෙපෙන පටියත්තෙ ඝරෙ මහාභික්ඛුසඞ්ඝස්ස චෙව අතිරෙකසතගහට්ඨානඤ්ච වෙමජ්ඣෙ සම්මුතිභූතස්ස සීමාලක්ඛණදීපනිකාරකස්ස අසඞ්කරවාදිවිමලසාරතිස්සථෙරස්ස සත්තමම්පි සීමාසඞ්කරවිවාදවිනිච්ඡයස්සදෙසං අනුකම්පාය ගණ්හාවුසො'තිවත්වා සහත්ථෙනෙව දත්වා පටිනිවත්තො තස්මිං,

"ජයතු, අන්තොනදියං බද්ධෙ අට්ටකෙපි අන්තොනදියං ජාතරුක්ඛෙපි ඨිතෙහි කම්මං කාතුං වට්ටති, සචෙපන රුක්ඛස්ස සාඛා වා තතො නික්ඛන්තපාරොහො වා බහිනදීතීරෙ විහාරසීමාය වා ගාමසීමාය වා පතිට්ඨිතා සීමං වා සොධෙත්වා සාඛං වා ඡින්දිත්වා කම්මං කාතබ්බං බහිනදීතීරෙ ජාතරුක්ඛස්ස අන්තොනදියං පවිට්ඨසාඛාය වා පාරොහෙ වා නාවං බන්ධිත්වා කම්මං කාතුං න වට්ටති කරොන්තෙහි ච සීමා වා සොධෙතබ්බා ඡින්දිත්වා වාස්ස බහිපතිට්ඨිතභාවො නාසෙතබ්බො'ති වා නදීතීරෙ පන ඛාණුකං කොට්ටෙත්වා තත්ථ බද්ධනාවාය න

වට්ටතී'ති වා නීතත්ථාගතෙන ඉමිනා අට්ඨකථාපාඨෙනෙව, යථා ච උදකුක්ඛෙපසීමාය කම්මං කරොන්තෙහි එවං බද්ධසීමාය වා ගාමසීමාය වා කම්මං කරොන්තෙහි'පි උදකුක්ඛෙපසීමට්ඨෙ සොධෙත්වාව කත්තබ්බන්ති නීතත්ථාගතෙන ටීකාපාඨෙන ච උදකුක්ඛෙපගාමසීමානං සඞ්කරදොසභාවො යුගන්ධරෙ ආදිච්චො විය නීතත්ථවසෙන පාකටතරො හොති සචෙපන යො කොචි පුග්ගලො කාචිනදී කාලන්තරෙන උප්පතිත්වා ගාමනිගමසීමං ඔත්ථරිත්වා පවත්තති නදීයෙව හොති කම්මං කාතුං වට්ටති සචෙපන විහාරසීමං ඔත්ථරති විහාරසීමාත්වෙව සංඛ්‍යං ගච්ඡතීති ඉමිනා අට්ඨකථාපාඨසාමත්ථියෙන උදකුක්ඛෙපගාමසීමානං සඞ්කරභාවෙ නත්ථෙව දොසො'ති වදෙය්‍ය, එසො අට්ඨකථාපාඨො යථාවුත්තෙන අට්ඨකථාපාඨෙන පුබ්බාපරවිරොධො භවෙය්‍ය තස්මා යථා එතස්ස අට්ඨකථාපාඨස්ස නෙය්‍යත්ථවසෙන ආගතස්ස අධිප්පායො ගය්හමානො යථාවුත්තනීතත්ථඅට්ඨකථාපාඨෙන අවිරුද්ධො භවති තථා අධිප්පායො ගය්හමානොයෙව එතස්ස අට්ඨකථාපාඨස්ස යාථාවාධිප්පායො හොති න අඤ්ඤථා'ති දට්ඨබ්බං එවං යත්ථයත්ථ අට්ඨකථාටීකාපාඨො උදකුක්ඛෙපගාමසීමානං සඞ්කරදොසාදොසභාවෙ නෙය්‍යත්ථවසෙන වා අපාකටවසෙන වා වාධිප්පායච්ඡායාවසෙන වා ආගතො භවෙය්‍ය සො සබ්බොපි අට්ඨකථාටීකාපාඨො යථායථා අනෙකානදියං 'තන්‍යාදිනා නීතත්ථවසෙන ආගතෙන යථාවුත්තඅට්ඨකථාපාඨෙන අවිරුද්ධො භවති තථා තථායෙව ගහෙතබ්බං තස්මා අත්තනො සම්මුඛෙ හත්ථිං පස්සිත්වා'පි හත්ථිපාදවලඤ්ජනං අනුගන්ත්වා හත්ථිස්ස පරියෙසනාකාරං කරොන්තෙන විය යෙන වා තෙන වා විවාදකාරකෙන නීතත්ථවසෙන ආගතං අතිපාකටං යථාවුත්තං අට්ඨකථාටීකාපාඨං මුඤ්චිත්වා යථා වා තථා වා විවාදෙ න කත්තබ්බො'ති සීමාසොධනනාම විහාරසීමාගාමසීමාසු සීතභික්ඛූ තිස්සං උදකුක්ඛෙපසීමායං ආනෙත්වා වා විහාරාදිතො අපනෙත්වාවා සොධනාකාරවසෙන විනයටීකාසු සංවණ්ණිතං වුත්තඤ්හි විමතිවිනොදනියං සීමං සොධෙත්වාති යථාවුත්තං විහාරෙ බද්ධසීමං ගාමසීමඤ්ච තත්ථඨිතභික්ඛූනං හත්ථපාසානයනබහිසීමාකරණවසෙන සොධනං කත්තබ්බන්ති සාරත්ථදීපනීටීකායම්පි යථාවිමතිවිනොදනියං තථායෙ

ච සීමාසොධනාකාරෙ පාකටො අයමෙත්ථ සංඛෙපො විත්ථාරං
ඉච්ඡන්තෙහි පුබ්බෙ මයා පාහිතසීමාසඞ්කරවිනිච්ඡයසන්දෙ
සකථායං වා පුබ්බෙ ජම්බුදීපතො සඞ්ඝරාජමහාථෙරෙන වා
පඤ්ඤාසාමිකවිධජමහාථෙරෙන වා අග්ගධම්මාලඞ්කාරකවිධ
ජමහාථෙරෙන වා පෙසිතාසු පඤ්චවිධාසු සන්දෙසකථාසු වා ආ
ගතනයෙන ගහෙතබ්බො, සචෙපන ලඞ්කාදීපවාසිනො අ
සඞ්කරවාදීපුග්ගලා අම්හාකං ඉදානි සන්දස්සිතඅට්ඨකථාටී
කාපඨාධිප්පායමෙව පුබ්බෙ මයා පාහිතසීමාසඞ්කරවිනිච්ඡ
යඤ්ච අඤ්ඤාසු පඤ්චවිධාසු ජම්බුදීපෙ සඞ්ඝරාජමහාථෙරාදීහි
පාහිතසන්දෙසකථාසු ආගතවිනිච්ඡයඤ්ච සද්දහෙය්‍යුං තථා
භාවෙන ගණ්හෙය්‍යුං ඉච්චෙතං කුසලං නොචෙ සද්දහෙය්‍යුං
නෙව ගණ්හෙය්‍යුං එවං සති මයං ජම්බුදීපිකා ථෙරානුථෙරා තු
ම්හාකං ලඞ්කාදීපිකානං චිරතරං සඤ්ජාතවිවාදානං කිඤ්චිමත්ත
ම්පි පරාජයං අනිච්ඡන්තානං අසඞ්කරවාදීනං පුග්ගලානං
නාථං කාතුං න සක්කොමාති ~~~ අයම්පන ආයස්මතා ජාගර
ත්ථෙරෙන ජම්බුදීපාගතෙන ලඞ්කාදීපිකානං උභයපක්ඛිකා
නං ථෙරානුථෙරානං චෙමජ්ඣෙ සඞ්ඛෙපවසෙන කථිතා
සීමාසඞ්කරෙවාදකථා" 'ති ලිඛිතං ~~~

අසඞ්කරවාදිවිමලසාරත්ථෙරෙ පන සිරිසද්ධම්මවංසපාලජා
ගරාභිවංසකවිධජමහාධම්මරාජාධිරාජගුරුමහාථෙරවරෙන දි
න්නම්පි සත්තමං සීමාසඞ්කරොවාදවිනිච්ඡයම්පි පටික්ඛිපි
ත්වා අත්තනො අසඞ්කරමතස්සෙව පරිදීපනත්ථං යථාවුත්ත
සීමාසඞ්කරවාදවිනිච්ඡයකාරානං පරියත්තිවිසාරදපණ්ඩිතම
හාථෙරානං විනයානුලොමවිතක්කො දුබ්බිතක්කො'ති පරිදී
පෙත්වා සීමාලක්ඛණදීපනිනාමගන්ථං අකාසි කත්වා ච තං අ
ත්තනො අනුඤ්ඤාය මුද්දාපෙත්වා ලඞ්කාදීපෙචෙව අනෙ
කෙසු දෙසන්තරෙසු ච අභිඤ්ඤාතාභිඤ්ඤාතානං සඞ්ගහට්ඨ
පබ්බජිතානං දාපෙසී'ති,

විනයසුත්තාභිධම්මා විනයනත්ථං වුත්තා විනායකෙන,
විනෙය්‍යානංව තෙසු ච විනයත්ථමාහු විනයවිදූනො.

“විවිධවිසෙසනයත්තා විනයනතොචෙව කායවාචානං,
විනයත්ථවිදූහි අයං විනයො විනයො'ති අක්ඛාතො”ති.

ආණාරහෙන මුනිනා ආණාබාහුල්ලතො දෙසිතො සො,
සාසිතා පරාධීනං යථාපරාධ සාසනං තෙන.

අජ්ඣාචාරසපත්තා සංවරාසංවරා ච කථිතාස්මිං,
තථෙවධිසීලසික්ඛා වුත්තජ්ඣාචාරපහානඤ්ච.

තදඞ්ගපහානමස්මිං දුච්චරිතසංකිලෙසානං වුත්තං,
ධම්මත්ථදෙසනාතො පටිවෙධතො ච සුගම්භීරො.

ධම්මොතිපාළි අත්ථො ඉති තස්සා පාළියා අට්ඨකථාව,
දෙසනා පාළිභණිතං පටිවෙධො පාළ්‍යත්ථබොධො.

ධම්මත්ථො හි හෙතු ච ඵලමුත්තා ධම්මත්ථපටිසම්භිදා,
දෙසනා'ති ච පඤ්ඤත්ති යථාධම්මං ධම්මාලාපො.

පටිවෙධො අභිසමයො දුවිධොයං ලොකියලොකුත්තරතො
අත්ථධම්මානුරූපං පඤ්ඤත්තිපථාව බුජ්ඣනංව.

අනුපචිතකුසලමූල දුප්පඤ්ඤෙහි දුක්ඛොගාහමෙතං,
සසාදීහිව සමුද්දො අලබ්භනෙය්‍යපතිට්ඨං'තථාහ.

තිසු පිටකෙසු තිස්සො පරියත්තියො චෙකෙකම්හි වුත්තා,
අලගද්දසමනිස්සරණ භණ්ඩාගාරිකපරියත්ති'ති.

දුග්ගහිතා භවෙ සා උපාරම්භාදිහෙතු යා හි ගහිතා,
පරියාපුතා පනෙවං මුනාහලගද්දගහණං වා'ති.

දුග්ගහිතො අලගද්දො ගාහකස්ස ඩසෙය්‍යඞ්ගපච්චඞ්ගෙ,
මරණං තෙන සමං වා වජතෙ දුක්ඛං ගාහකො සො.

එවමිධ කෙචි පුරිසා පරියාපුණිය නවඞ්ගසත්ථුධම්මං,
න පරික්ඛනති යොනිසො ධම්මානත්ථං යථාභූතං.

නුපපරික්ඛතං තථා නිජ්ඣානං න ඛමන්ති තෙ'පි ධම්මා,
පරියාපුතා යදත්ථං නානුභොන්ති තමත්ථං ධම්මා.

මෙ සප්පුරිසානමෙවෙසං ඉතිවාදප්පමොක්ඛානිසංසකානං,
දුග්ගහිතා තෙ ධම්මා චිරං හොන්ති අහිතාය දුක්ඛාය~

ඉමමත්ථං මුනිරාජා භික්ඛූනමලගද්දූපරියායෙ,
තං කිස්ස හෙතු ඉතිවෙ දුග්ගහිතත්තා'ති ධම්මානං~

යා ච පන සුග්ගහිතා සීලරක්ඛනාදිහෙතුපරියාපුතා,
නිස්සරණත්ථා'ති අයං පරියත්ති මුනිනා පවෙදිතා~

හොති පරියත්ති එසා හිතායචෙව සුඛායචා'පි තෙසං,
සුචිරං තං කිස්ස හෙතු සුග්ගහිතත්තාච'ති ධම්මානං~

සාසනපවෙණිවංසං පාලනාය පරියාපුණෙ'ති යත්තං,
අරහායං මුනිනුත්තා භණ්ඩාගාරිකපරියත්ති'ති~

විනයෙ දුප්පටිපන්නො අවජ්ජං වජ්ජං වජ්ජමවජ්ජන්ති,
විපරීතතො ගහෙත්වා සයා'ති තතො දුස්සීලත්තං~

සුප්පටිපන්නො හි විනයෙ නිස්සාය සො භික්ඛු සීලසම්පදං,
තිස්සො විජ්ජා ලභතෙ තාසං තත්ථ පභෙදවචනා~

විනයනස්මිං අසන්තෙ සාසනෙ 'පිච හො'ති මහන්ධකාරෙ,
අත්ථං ගතෙව සූරියෙ ලොකො'ති චිරත්තනා අත්‍ර~

ධරන්තෙ විනයධම්මෙ මහාපසාදො සෙව හි සාසනෙ'පි,
අබ්භුග්ගතෙව සූරියෙ ධූතතා ලොකෙ ඉති හොතෙව~

සඞ්ගායකා ච පුබ්බෙ විනයොනාමා'ති සාසනස්ස ආයු,
වත්වාව සඞ්ගායිංසු විනයමාදො තෙ චිරත්තනා~

තෙනාහ භික්ඛුභාවො විනොපසම්පත්තියා න හොති'තිච,
සීමාසම්පත්තිංවිනා උපසම්පත්ති න හොතෙවිතිච~

පච්චග්ගො'පි සඞ්ඝො වත්තතෙ යාව පඤ්චකා භික්ඛූනං
ජිනසාසනම්'පි ලොකෙ අබ්බොච්ඡින්න වත්තතෙ'ති තාව~

සම්මාසම්බුද්ධරස්සෙසු පියසක ජනකස්සාසයසද්දුත්තා තෙ
සම්මාසම්බුද්ධරස්සෙසු පියසක ගරුනොවාදතො චනාදෙසා,
සම්මාසම්බුද්ධරස්සෙසු පියසක ආණත්තෙ ඤාතමත්ථං අපෙසං
සම්මාසම්බුද්ධරස්සෙසු පියසක ගරුනොවාසයා ච ණිස්සිංසු,

විනයත්ථගම්භීරතාදිනිද්දෙසනං.

—:—

චතස්සො අපරා හොන්ති සීමාසම්පත්තියා සහ,
සම්පත්ති වත්ථුඤත්‍යානුසාවනාපරිසව්හයා

පඤ්චසම්පත්තියො එතාපසම්පත්‍යාදිසාධිකා,
විනයෙ ඉති වුත්තාව පළියට්ඨකථාදිසු

සීමා වුත්තානුසාරෙන විඤ්ඤෙය්‍යා දොසවජ්ජිතා,
තාසු බද්ධා අබද්ධා ච සම්පත්තීසු විජානතා

වත්ථුසම්පත්තියං කම්මාරහො වත්ථූ'ති දීපිතො,
සඞ්ඝස්ස ඤපනා ඤත්ති සුණාතු මෙ'ති ආදිනා

සම්පත්තියුත්තා සා ඤත්ති අනෙකකිච්චසාධිකා,
විනයෙ තත්ථ තත්ථෙව තස්සා විධි පකාසිතො

ඤත්තියා අනුපච්ඡාව සාවෙතබ්බානුසාවනා,
ඤත්තිදුතියකම්මෙ සා එකා තිස්සො චතුත්ථකෙ

ශතනෙව ඤත්තිදුතියං ඤත්තිචතුත්ථකානි ච,
වෙපි කම්මානි දීපෙසුං ඤත්ති නාමපධානතො

චතුවග්ගාදිකරණෙ කම්මෙ තදනුරූපකා,
හොන්ති භික්ඛු තහිං පත්තා සෙසා ඡන්දරහා තථා

අදංසු ඡන්දං පත්තා න පටික්කොසන්ති භික්ඛවො,
එවං පරිසසම්පත්ති කම්මෙසු සකලෙසු'පි

සම්පත්තීසු පනෙතාසු විපත්‍යාසතිකායචි,
කම්මානි'පි විපජ්ජන්ති ඉතිවුත්තා නයඤ්ඤුහි

සීමාවිපත්ති විඤ්ඤෙය්‍යා හෙට්ඨා වුත්තානුසාරතො,
සම්මුඛාකරණීයස්ස කරණඤ්ච පරම්මුඛා

පුච්ඡිත්වා කරණීයඤ්ච අපුච්ඡිත්වා කරෙ තථා,
කරණීයං පටිඤ්ඤායාපටිඤ්ඤාය කරෙතරං

සතිවිනයාරහාදීනං අමූළ්හවිනයාදිනං,
දානං උපොසථස්සා'පි කරණං අනුපොසථෙ

පවාරණඤ්ච අපවාරණායා'ති ඉමං නයං,
වත්ථුවිපත්තිමෙවා'ති නිද්දිසිත්වා ච පාළියං

පුන චත්තාරිකම්මානී'ච්චාදිවාරං සමුද්දිසං,
අපලොකනකම්මාදිං දස්සෙත්වාන තතොපරං.

කථඤ්ච වත්ථුතො කම්මා විපජ්ජන්තී'ති පුච්ඡිය,
පණ්ඩකාදිඅභබ්බානං උපසම්පාදනම්පන.

වත්ථුවිපන්නං අධම්මකම්මන්ති සමුදීරයි,
තථෙවට්ඨකථායම්පි සංවණ්ණෙන්තා ඉමං නයං.

සම්මුඛාකරණීයඤ්ච අත්ථි කම්මං පරම්මුඛා,
තස්මා'පි සමනුඤ්ඤාතා දූතෙනඋපසම්පදා.

පත්තනික්කුජ්ජනං පත්තඋක්කුජ්ජනමථාපරං,
උම්මත්තකසම්මුති'පි සෙඛසම්මුතිමෙව ච.

බ්‍රහ්මදණ්ඩො'පි ච පකාසනීයඤ්ච අවන්දියං,
කම්මන්ති අට්ඨ වුත්තං හොති කම්මං පරම්මුඛා.

සෙසානි සබ්බකම්මානි කරණීයානි සම්මුඛා,
කා'හි සම්මුඛතා තත්ථ සඞ්ඝස්ස සම්මුඛත්තතං.

ධම්මස්ස විනයස්සාථ සම්මුඛත්තං තථෙවච,
පුග්ගලසම්මුඛත්තන්ති සම්මුඛා විනයො අයං.

උපනෙත්වාව විනයං චතුබ්බිධමුදීරිතං,
කතානි සුකතානෙව අකතානි තථාපන.

සම්මුඛාවිනයං හිත්වා කතත්තා එව සබ්බසො,
වත්ථුවිපන්නානි නාම හොන්ති අධම්මිකානි ච.

කම්මෙසු පටිපුච්ඡිත්වා කරණීයාදිසු'පි ච,
තං තං වත්ථුං විනායෙව කතං නට්ඨං'ති ඊරිතං.

ඌනවීසතිවස්සං වා අථො පාරාජිකං'පි වා,
අජ්ඣාපන්නං අභබ්බෙසු එකාදසසු වා'පි යං.

උපසම්පාදයන්තස්ස වත්ථුවිපන්නකං සියා,
අධම්මකම්මං එවං හි වත්ථුවිපත්ති දීපිතා.

වත්ථුවිපත්ති,

ඤත්තිවිපත්තියං වත්ථුසඞ්ඝපුග්ගලඤත්තිනං,
අපරාමසනං පච්ඡා ඤත්‍යාඨපනම්පීරිතං

වත්ථූ'ති කම්මාපෙක්ඛො තං අපරාමසතී'ති ච,
ඤත්තියා හඤ්ඤමානාය තස්ස නාමං න ගණ්හති

තථා කාරකසඞ්ඝස්ස උපජ්ඣාපුග්ගලස්ස ච,
නාමානි'පි අගණ්හන්තො අපරාමසනං කරෙ

සබ්බෙන සබ්බං ඤත්තිංව අපරාමසතෙ තථා,
ඤත්තිදුතියකම්මස්මිං ඤත්තිං නෙවට්ඨපෙත්ව'පි

අනුසාවනවාචාය එවානුසාවනං කරෙ,
චතුත්ථෙ'පි චතුක්ඛත්තුං විනා ඤත්‍යානුසාවයෙ

පඨමං කම්මවාචාය කත්වාව අනුසාවනං,
එසාඤත්තී'ති ඉච්චෙවං පච්ඡා ඤත්තිං ඨපෙති ච

වුත්තපඤ්චනයෙනෙව ඤෙය්‍යා ඤත්තිවිපත්තිතො,
කම්මහානී'ති විඤ්ඤූහි විනයෙ පකතඤ්ඤුහි

ඤත්තිවිපත්ති,

අනුසාවනතො ජාතවිපත්‍යං වත්ථුආදිනං,
නයො වුත්තනයොවා'ති ඤෙය්‍යො තෙසං තථා'පිච

සුණාතු මෙ'තිආදිම්හි පඨමෙ අනුසාවනෙ,
දුතියෙ තතියෙවා'පි සාවෙතබ්බානුසාවනෙ

අයං හි ඉත්ථන්නාමොපසම්පදං යාචතී'ති තං,
න පරාමසතෙ වත්ථුං එවං වත්ථුඅකිත්තනං

සුණාතු මෙ'තිවත්වාන භන්තෙ සඞ්ඝො'තිමස්ස ච,
වත්තබ්බ සඞ්ඝනාමස්ස අපරාමසනං තථා

ඉත්ථන්නාමස්ස උපසම්පදාපෙක්ඛො'ති පුග්ගලං,
උපජ්ඣායං අකිත්තෙන්තො අපරාමසතෙව තං

කම්මවාචාය සබ්බෙන සබ්බං නෙවානුසාවයෙ,
වික්ඛාතුං වදතෙ ඤත්තිං ඤත්තිදුතියකම්මනි

ඤත්තිංචතුත්ථකම්මෙ'පි චතුක්ඛත්තුං ඨපෙ තථා,
ඤත්තිංව හොති එවම්පි අනුසාවනහාපනං

එකං ඤත්තිං ඨපෙත්වාන ඤත්තිදුතියකම්මනි,
කම්මවාචානුසාවෙන්තො ඡඩ්ඩෙති අක්ඛරං තථා—

පදං දුරුත්තං කරෙය්‍ය එවම්පි අනුසාවනං,
පරිහාපෙතියෙවා'ති තථා ඤත්තිචතුත්ථකෙ—

එකං ඤත්තිං ඨපෙත්වාන සබ්බං තිස්සොපි වා,
කම්මවාචායානුසාවෙ ඡඩ්ඩෙන්තොව පදක්ඛරෙ—

දුරුත්තං වා කරෙ එවං තස්මිම්පි අනුසාවනං,
හාපෙති'ති පකාසෙත්වා වණ්ණෙන්තොහත්ථමත්තකං—

දුරුත්තනාත්ථ අඤ්ඤස්මිං වත්තබ්බෙ අක්ඛරෙ පන,
අඤ්ඤස්ස භාසනංවා'ති නිද්දිට්ඨං නයදස්සිහි—

තස්මා එව කම්මවාචං කරොන්තෙන හි භික්ඛුනා,
ව්‍යඤ්ජනානං දසවිධං නිරුත්තිං උපලක්ඛිය—

යථාපාළි විසොධෙත්වා කාතබ්බා'ති පකාසිතා,
කම්මවාචා ඉතරථා සාවනාහාපනං සියා—

අකාලෙ වා සාවයෙ'ති කාලෙ අනනුරූපකෙ,
සාවනාය අනොකාසෙ අනුසාවෙති ආදිතො—

ඉතිමෙහි යථාවුත්තආකාරෙහි'පි පඤ්චහි,
අනුසාවනතො කම්මා විපජ්ජන්ති'ති නිද්දිසුං—

අනුසාවනවිපත්ති,

කථං පරිසතො කම්මා විපජ්ජන්ති'ති පුච්ඡිය,
වුත්තා පරිසදොසා'පි බාදසෙව කථම තෙ—

චතුවග්ගෙන කරණීයෙ කම්මම්හි චතුරො තහිං,
භික්ඛූ අනාගතා හොන්ති හොන්ති ඡන්දාරහා ච යෙ—

තෙසං ඡන්දො නාහටොව භික්ඛූ සම්මුඛගා ච තෙ,
පටික්කොසන්ති තං කම්මං ඉදමෙකනයං තථා—

කම්මප්පත්තා ආගතාව ඡන්දො අනාහටො සියා,
පටික්කොසන්ති උපගා එවම්පි දොසතා සියා—

කම්මප්පත්තා ආගතාව ඡන්දො'පි ආහටො තථා,
තහිං සම්මුඛගා භික්ඛූ පටික්කොසන්ති තෙ පන—

පඤ්චවග්ගෙන කරණෙ දසවග්ගෙන වා තථා,
වීසතිවග්ගෙනවා'ති සබ්බකම්මෙස්වයං නයො.

එවං පරිසතො කම්මා විපජ්ජන්තී'ති දස්සිතා,
වාචිකෙනෙව දස්සි ආකාරෙසි විභාවිසි.

පරිසවිපත්ති,

ඉතිවුත්තවිපත්තීනං වසා කොපස්ස සම්භවා,
අපලොකනඤත්‍යාදිකම්මානං තෙ පුරාතනා.

ඌණවීසතිවස්සවහසික්ඛාසංවණ්ණනාය'පි,
පාළිං සමුපදස්සෙත්වා අනාපත්තිනයෙරිතං.

පුණ්ණවස්සො'තිසඤ්ඤාය ඌණවීසතිවස්සිකං
අජානිත්වොපසම්පාදෙ සඞ්ඝො නාපත්තිකො භවෙ.

කිඤ්චා'පි හොති නාපත්ති කාරකස්ස තථාපි ච,
පුග්ගලොනුපසම්පන්නො හොති වත්ථු'තිසඤ්ඤිතො.

සචෙ සො දසවස්සම්හා උපසම්පාදයෙතරං,
තං විහාය ගණෙ පූරෙ සූපසම්පන්නකොව සො.

උපජ්ඣායං විනා තඤ්ඤෙ ගණෙ යදි න පූරති,
සියා අනුපසම්පන්නො සො'පීති සමුදීරයුං.

උපසම්පාදයන්තානං අජානිත්වෙවමෙව ච,
යාතෙවාසාසනන්තා'පිනුපසම්පන්නසන්නාති.

තෙනෙව සාසනඤ්චා'පි සඤ්ජාතමබ්බුදං සියා,
සීමාසම්මුතිආදීනි කම්මානි ච න සිජ්ඣරෙ.

තෙ'පි යාව න ජානන්ති තෙසානං තාව නො භවෙ,
සග්ගන්තරායො වා මොක්ඛන්තරායො වා'ති දීපයුං.

අත්තනො අත්තනොනුපසම්පන්නත්තං විජානිය,
කොහඤ්ඤෙනා'පි ථෙය්‍යෙන සංවාසං කප්පයන්ති යෙ.

සග්ගමොක්ඛන්තරායොව හොති තෙසන්ති කිත්තයුං,
කිං තෙත්ථ ඛා ච න්තරායස්සාවරණත්ථං තතො පරං.

යදා කදාචි තෙහෙතංනුපසම්පන්නතං පන,
ඤත්වා පුනොපසම්පජ්ජිතබ්බංතෙවං සමබ්‍රවුං.

වත්ථුවිපත්තිපරියාපන්නෙසු'පි අයං නයො,
පණ්ඩකාද්‍යවසෙසෙසු ඨපෙත්වා උපසම්පදං

යථා වත්ථුවිපන්නස්සා හොති සාසනදූසනී,
ඤත්ත්‍යානුසාවනාදීනං විපත්ත්‍යා'පි සියුං තථා

යථාච පුබ්බභූතා තෙ ජලගිඤ්ඤාදිභූසිතා,
අරියා මුනිනොනුඤ්ඤං අනතික්කම්ම සාසනෙ

විපත්තිපරිමොචෙන්තා කම්මානි අකරුං පුරා,
අනාගතම්හි අද්ධානෙ තථා පච්ඡිමසාවකා

කරොන්තා'පි විසොධෙතුං න හොන්ති පහුනො ඉති,
ඤත්වා සාසනරක්ඛත්ථමුපදෙසමදංසු තෙ

සචෙ අක්ඛරහීනං වා පදානං හීනතං'පි වා,
දුරුත්තපදදොසං වා හොති ඤත්ත්‍යාදිභාසනෙ

තස්ස සංසොධනත්ථාය වත්තබ්බාව පුනප්පුනං
සාවචාචා'ති වත්වා'පි තප්ඵලං වණ්ණයුං තතො

භණනං ඤත්තිආදීනං පුනප්පුනමිදං පන,
අකුප්පකම්මස්ස දළ්හීකම්මං හොතී'ති වත්වා'පි

කුප්පකම්මම්හි කම්මංව හුත්වාන තිට්ඨතී'ති ච,
අට්ඨකථාය දීපෙසුං ධම්මසඞ්ගාහකාව තෙ

අකුප්පකම්මං නාමෙතං කම්මවාචාය භාසනා,
සකිං රුහිතකම්මංව විපත්තිරහිතං ඉදං

කුප්පකම්මං පනිතරං භණනෙන සකිං තථා,
කම්මවාචාය නට්ඨංව විපත්තිසහිතං ඉදං

ඉච්චාකුප්පම්හි කුප්පෙ වා කම්මෙ ජාතෙ සකිං කතෙ,
සචෙ'ති පරිකප්පෙන භණනං හි පුනප්පුනං

දළ්හීකම්මච කම්මච හොතී'ති කමසොදිතං
සෙසසම්පත්තියුත්තාසු අයුත්තාසු න සිජ්ඣති

පරිකප්පඵලං අට්ඨකථාසාභිහිතං හිදං,
සාසනායුච නායුච යොනිසො කප්පතං සුධී

යථොපසම්පදාකම්මවාචා සා හොති භික්ඛුනං,
එවන්ති සාමණෙරානං සරණගමනීරිතං~

එතෙනොපසම්පදාකම්මපබ්බජ්ජානං සමානතං,
කම්මවාචාය සරණගමනෙන ච නිද්දිසුං~

භණිතා කම්මවාචාය සීලං භික්ඛු ලභෙ යථා,
සරණගමනෙනෙවං දසසීලං ලභෙතරෙ~

එවම සන්තෙ'පි දළ්හීකම්මත්ථං සංවරාය ච,
පුනදාතබ්බමෙවා'ති සීලං දසවිධං බ්‍රවුං~

ධම්මසඞ්ගාහකත්ථෙරා සම්බුද්ධමතකොවිදා,
පාළිමාරොපයිත්වාන සඞ්ගහං තදනන්තරං~

කරොන්තා සඞ්ගහං අට්ඨකථාය'පි තහිං තහිං,
එවමෙව පකාසෙසුං පාළිමුත්තවිනිච්ඡයං~

යස්මා තෙ සුචිරම්පි සාසනවරං වත්තිස්සතෙ සත්ථුනො
එවං පච්ඡිමසාවකාන'පි නයං දෙන්තා සුසංකප්පිය,
වත්වා දොසවිසොධනාය පුනතං වත්තබ්බමෙවා'තිම.
දළ්හීකම්මනයම කම්මරූහනාකාරම සංකිත්තයුං~

අපලොකනාදිචතුන්නංවිනයකම්මානං
සම්පත්තිවිපත්තිකිත්තනාමුඛෙනසඞ්ගහිතො
පුනප්පුනකරණානිසංසපරිදීපනනයො,

——:⁀:——

අ ප ලො ක න ක ම්මා දි ච තු ක්ක ව ත්ථු ආ දි නං,
යෙ විපත්තිනයා වුත්තා තෙසං නනෙතාගධං ඉදං~

යථාච කතකම්මස්ස උක්කොටනනයං ජිනො,
භික්ඛූනං විවදන්තානං දෙසෙසි කම්මසිද්ධියා~

එවමාදීනි ඨානානි සල්ලක්ඛෙන්තා විචක්ඛණා,
මරම්මදෙසෙ ලඞ්කායං ස්‍යාමදෙසාදිසූ'පි ච~

සීමාවිපත්තිආදීනං වසා'පි කොපසම්භවා,
කම්මානං ලක්ඛණාහාරනයා සුත්තානුලොමතො~

උපසම්පදකම්මම්පි සකිං කත්වා පුනප්පුනං,
කම්මවාචං භණන්තෙන තෙ දළ්හත්ථං කම්මසිද්ධියා~

තස්සං සීමාය අඤ්ඤාසු සීමාසු පරිසාසු ච,
යථාවිධිම වොසානකම්ම පුරෙතරම්පි වා සදා~

අනන්තරක්ඛණෙ තස්මිං දිනෙ පරදිනෙ'පි වා,
විනයස්සානුලොමංච පරෙ මාසෙ ච හායනෙ~

ඨානමෙතං පනාරබ්භ විවදන්ති අනෙකධා,
නත්ථී'ති දළ්හිකම්මිනං පබ්බජ්ජා චුපසම්පදා~

වාදෙ බද්ධා රිපූනං අමරපුරනිකායෙහ එකච්චියානං
තෙ තෙ මච්චා පරෙසං උපවදිය මහාපාපරාසිං චිනන්ති,
මා දළ්හිකම්මිකානං අපගතගුණිනං දෙථ කත්ථා'ති කිඤ්චි
එවං තානං අතානං විය ඉධ බහුනො ආදියන්තෙව මොහා~

විවාදුප්පත්තිඨානදීපනං.

—:⌒o⌒:—

විරුද්ධවාදිසකවාදිකානං තං තං මතං තෙන නිදස්සයන්තො,
පුනප්පුනුච්චාරිතදළ්හිකම්මෙ කරෙම සඞ්කාපරිහාරමත්ථං~

විතණ්ඩවාදිනො දළ්හිකම්මං කස්මා කරොථ වො,
නුපසම්පන්නකානංව අත්ථෙදං විනයෙ'ති ච~

සකිං හි උපසම්පන්නො භණන්තෙන පුනප්පුනං,
උපසම්පාදනීයොසා'ත් අත්ථි වා නියමො'ති ච~

වදන්තා සකවාදීසු දොසමාරොපයන්ති තෙ,
කරොන්ති ගරහංචෙව විවාදං විවිධම්පි ච~

න මයං අනුපසම්පන්නපුග්ගලානං කදාචි'පි,
දළ්හිකම්මං කරොමා'ති වදන්තා සකවාදිනො~

තථෙව උපසම්පන්නං නුපසම්පාදයාම නො,
අභූතක්ඛායිනො තුම්හෙ ආහු දුග්ගාහිනො ඉති~

අම්හාකං තාව දුග්ගාහො හොතු තුම්හෙ සුගාහිනො,
සක්කිං කතස්ස භණිනා පුනප්පුන කරොථ කිං~

එවං තෙ පරවාදීහි පුච්ඡිතා සකවාදිනො,
පටිජානිය සච්චන්ති අත්තනො කරණං යථා~

තථතො ව්‍යාකරොන්තා තං උපසම්පජ්ජනාරහං,
උපසම්පාදයිත්වා'පි කම්මවාචං පුනප්පුනං~

වදෘමට්ඨකථාපාඨෙ සචෙපනා'තිආදිකෙ
නිද්දිට්ඨක්ඛරදොසාදිපහානාය තථා මියං~

වදන්තා තත්ථ නිද්දිට්ඨං අකුප්පං කුප්පමෙව ච,
කමා කම්මවසං දළ්හං කම්මන්තම නයාමසෙ~

උපසම්පන්නානමෙවං දළ්හීකම්මං කරොම නො,
තථෙවානුපසම්පන්නෙන උපසම්පාදයාම නො~

නිග්ගහූපගතා එවං විතණ්ඩවාදිනො පුන,
යජ්ජෙවං කම්මවාචාය භණිතෙන පුනප්පුනං~

උපසම්පන්නතං යාති'නුපසම්පන්නකො නරො
කඞ්ඛාමානවීසතිවස්සසික්ඛාසංවණ්ණනාය තු~

ඤත්වා පනත්තනො ඌනවීසතිවස්සතං පුන
උපසම්පජ්ජිතබ්බන්ති මහත්ථෙරා විය කරුං~

එවම්පි පරවාදීහි පුට්ඨා තෙ සකවාදිනො,
සචෙපනාදිපාඨස්ස පරිකප්පනයානුගා~

සචෙ අක්ඛරහීනාදිදොසො ජායෙථ භාසතො,
සක්කිං ඤත්‍යාදිනං කම්මාපෙක්ඛො නට්ඨොව හොති සො~

සචෙපන තථා දොසො න භවෙ චතුසඤ්ඤිතො,
උපසම්පාදිතො හොති පරිකප්පනයො අයං~

එවං සදොසපක්ඛම්හි නට්ඨකම්මො පුනප්පුනං,
කම්මවාචාය භණිතා සූපසම්පන්නකො සියා~

ඌනවීසතිවස්සවත්ථුසික්ඛායං ඊරිතො'පි සො,
සක්කිං නට්ඨොව ඉච්චෙවං දුවිධානම්පි සමානතා~

පුනූපසම්පජ්ජිතබ්බමිතිවුත්තෙන ච තත්‍ථ'පි,
පුනප්පුනං කම්මවාචාභණනංව යථාවිධි.

වත්තුං වට්ටති ඉච්චෙතං පුනප්පුනමිතීරිතං,
අනුසාවනකස්සාචරියස්ස නියාමිතං.

ඌනවීසතිවස්සත්තං ජානියත්තාතත්තනා'පි ච,
සුත්වා පුනූපසම්පජ්ජිතබ්බං'ත්‍යෙසෙව භාසිතං.

ඉතො අඤ්ඤො විසෙසත්ථො භයත්ථා'පි න දස්සිතො,
නඨකම්මා සකිං වෙ'පි පුනලද්ධොපසම්පදා.

පඨමං ධම්මසඞ්ගීතිමුපාදායිතරා දුවෙ,
සඞ්ගීතියො'පි වුච්චන්ති දුතියා තතියා'ති ච.

එවං කම්මමුපාදාය නට්ඨං පුනොපසම්පදා,
පුනසික්ඛා'ති වා ඤෙය්‍යා වීහි ලද්ධොපසම්පදා.

ඤත්ත්‍යානුසාවනානංව භණනෙන පුනප්පුනං,
ලද්ධත්තා පරවාදීනං මතං භඨන්ති දීපයුං.

විතණ්ඩවාදිනො ආහු තතොපරි පරං නයං,
සවිසෙසභික්ඛුනාමං ගිහිඤ්ඤදනාමමාදිය.

භික්ඛුස්ස වොහරන්තා තං ඤත්ත්‍යානුසාවනාදිනං,
භණනං නානුලොමංව අත්ථෙදං විනයෙ'ති ච.

තථෙවානුපසම්පන්නෙන අපුච්ඡිතන්තරායිකෙ,
ධම්මෙ පුනූපසම්පාදයන්තා යාථා'ති දෙසතං.

පරිහාරං නිද්දෙසන්තා තෙසං තෙ සකවාදිනො,
අට්ඨකථානයෙ ඨත්වා සචෙපනා'ති ආදිකෙ.

පුනප්පුනං කම්මවාචාභණනංව සමීරිතං,
නෙරිතං භික්ඛුනාමස්ස තස්මිං හි ගහණක්කමං.

තථෙව භඤ්ඤමානෙසු වාරවාරෙසු නොදිතං,
අන්තරායිකධම්මානං පුච්ඡනම්පි පුනප්පුනං.

සත්තබ්බං වෙ සියා භික්ඛුනාමයොගච පුච්ඡනං,
අන්තරායිකධම්මානං අද්ධා වත්තබ්බමෙව තං.

සවිසෙසභික්ඛුනාමයොගෙ සති පුනප්පුනං,
භණිතෙන අනිට්ඨස්ස පසඞ්ගො ච න වාරියො~

සඞ්ඝෙ'ති පරිකප්පස්ස දොසපක්ඛම්හි දීපිතො,
හොති සො නට්ඨකම්මො'පි තෙනෙව භික්ඛුනාමවා~

අන්තරායිකධම්මානං පුච්ඡාය'පි පුනප්පුනං,
විපත්තිරහිතෙ පක්ඛෙ භික්ඛුවාපුච්ඡිතො සියා~

තස්මාපත්තිසෙසා සුනඤ්ඤෙ ඉති සාධා රණවහයං,
භික්ඛුනො සාමණෙරස්ස වා'පි අවිභාසනාරහං~

අථවා ගොත්තනාමම්පි සාරිපුත්තාදිකං විය,
යොජෙත්වා අනුසාවෙය්‍ය පුනප්පුන නයානුගං~

පුනොපසම්පජ්ජිතබ්බම්ච්ඡස්මිං තෙන ඤාපිතං,
පුණ්ණවීසතිවස්සත්තං භික්ඛුසඞ්ඝස්ස අත්තනො~

සෙසන්තරායිකා ධම්මා පුට්ඨාව පුරිමෙ දිනෙ,
කම්මවාචාය භණිතා තස්මා කම්මං සුසාධයෙ~

සකිං පුට්ඨං හි සබ්බත්ථ කත්තබ්බං යදි පුච්ඡනං,
භඤ්ඤමානෙසු වාරෙසු අවිභාය පුනප්පුනං~

එවමෙවම කත්තබ්බමිති විත්ථාරතො පන,
මහක්ඛන්ධකපරිවාරාදිසු වත්තබ්බමෙව තං~

ඔහාරෙත්වා කෙසමස්සුං පබ්බාජෙතු'ති දෙසයි,
මුනීති නවමුණ්ඩම්පි මඤ්ඤෙය්‍යුං පුන මුණ්ඩිතුං~

තථා'පි මුනිනො නුඤ්ඤාධිප්පායං වණ්ණයුං පුරා,
යො හොති නවමුණ්ඩො වා තථා විබ්භන්තකො'පි වා~

ඌනවඩ්ගුලකෙසො වා නිගණ්ඨාදිසු කොචි වා,
කෙසානං ඡෙදනං තස්ස නත්ථි'ත්ථකථානයෙ~

ල ක්ඛ ණ හා ර න ය තො පා ළි ය ට්ඨ ක ථා දි නං,
පුට්ඨානං පුච්ඡනං නත්ථි'තිචෙවං ව්‍යාකරිංසු තෙ~

ඉමිනා නියගහං යාතා විතණ්ඩවාදිනො පුන,
සචෙ පනාදි පාඨම්හි නිද්දිට්ඨං පුනභාසනං~

තස්සෙව තක්ඛණෙ තස්සං පරිසායංව භාසතං,
සඞ්ඛාය වුත්තං ඤත්ත්‍යාදිදොසානං විගමායිති

අඤ්ඤිස්සං වා’පි සීමායං අඤ්ඤස්මිං හි ඛණෙ’පි වා,
අථොඤ්ඤදිවසෙ මාසෙ හායනෙ පරිසාය වා

තථෙවඤ්ඤවිපත්තීනං පරිහාරාය වා ඉදං,
පුනප්පුනං කම්මවාචාභණනත්ථං න චබ්‍රවුං

තස්මා අඤ්ඤාය සීමාය ඛණෙඤ්ඤස්මිං දිනෙ’පිච,
අඤ්ඤමාසෙඤ්ඤවස්සෙ ච අඤ්ඤිස්සං පරිසාය ච

අඤ්ඤාසඤ්ච විපත්තීනං භණන්තා සොධනාය වො,
පටිපාටිම්පි හායගගලාහාදීනි විලුම්පථ

විලුම්පන්තා විලොමඤ්ච කරෙථ බුද්ධසාසනෙ,
ඉතිමං චොදනං සුත්වා නෙවා’පි සකවාදිනො

සුණිත්වා’ජිතසොතාරෙ හුත්වා අම්හෙ භණාමසෙ,
විපත්තිපරිහාරත්ථං දළ්හීකම්මත්ථමෙව ච

පුනප්පුනං කම්මවාචාභණනංව නියාමිතං,
විපත්තිවිගමා තෙන සුපසම්පන්නකො භවෙ

කම්මස්සාධාරභූතා සා සචෙ සීමා විපත්තිනී,
පුනප්පුනං භණන්තෙ’පි කම්මසිද්ධි තහිං නහි

විපත්තිං හාය සීමං වා සුද්ධසීමාය භාසනා,
සෙසසම්පත්තියුත්තාය සකිං කුප්පං විසොධිතං

එවඤ්ඤාය’පි සීමාය කරණෙ යුත්ති දීපිතා,
තක්ඛණෙ දිවසෙ’ත්‍යාදිවිතණ්ඩවචනෙසු’පි

විපත්‍යපගමා සුද්ධි යාව තාව’පි භාසනා,
ඤත්ත්‍යානුසාවනානංව යථානුරූපතො තහිං

පඨමං භණිතං යස්මිං ඛණෙ හොති ලයෙ’පි වා,
පුනප්පුනං ඛණෙස්වඤ්ඤලයෙසු භණිතං සියා

එවං හි තක්ඛණෙ වත්තුමසක්කුණෙය්‍යත්තා සියා,
භණන්තෙ කාලභෙදස්ස සම්භවත්තා’ති ඤායසා

යථානුසාවකො ව්‍යත්තො න හොති අනුසාවනෙ,
කාසසාසාදිගෙලඤ්ඤ පීළිතොවා'පි හොති චෙ

අසම්පත්ත්‍යා'පි ජිව්හාධරදාදීනං පුනප්පුනං,
ව්‍යඤ්ජනං වා පදං වා සො භණං හාපෙති අඤ්ඤථා

වත්තබ්බංවඤ්ඤථා භාසෙ නායං පටිබලො තහිං,
යොගී තබ්බිපරීතො සො ව්‍යත්තො'ති සමුදීරිතො

එවමෙතාදිසානං හි අබ්‍යත්තානං වසා'පිච,
නෙකක්ඛත්තුං භණන්තෙ'පි කම්මසිද්ධි න ජායතෙ

ව්‍යත්තෙනාඤ්ඤෙන අඤ්ඤස්මිං ඛණෙ වා වාසරෙ'පිච,
භණිතෙ හොති කම්මස්ස සිද්ධි නො අඤ්ඤථා සියා

අථොපසම්පදාපෙඛවත්ථුනො සාතිරෙකකං,
වස්සමූනං භවෙ වීසවස්සානං පාරිපූරියා

එවං සන්තෙ භණන්තෙ'පි අහං මාසම්පි භාසනං,
කම්මසිද්ධි න හොතෙව හොති සංවච්ඡරෙ පරෙ

පරිසා'පිච දෙසෙන දුට්ඨා හොති සචෙ තහිං,
පුනප්පුනං භණන්තෙ'පි කම්මසිද්ධි න ලබ්භතෙ

අඤ්ඤං පරිසමානෙත්වා ගන්ත්වා වා පරිසා යුතං,
සීමං තායං පුනභණං කම්මං සාධෙතියෙව තං

පරස්මිං භාසනෙඤ්ඤාය පරිසාය ච භාසනා,
සීමායඤ්ඤාය වා එවං කම්මසිද්ධි පුනප්පුනං

අයාචිතාය අඤ්ඤිස්සං පරිසායං පුනප්පුනං,
න වත්තබ්බන්තිමස්මිම්පි විතණ්ඩවාදිනං මතෙ

දෙසං පඤ්ඤත්ත්‍යත්ථඤ්ච දස්සෙත්වා සකවාදිනො,
යස්සොපසම්පදාපෙඛපුග්ගලෙන අයාචිතො

සඞ්ඝො තමුපසම්පාදෙ සඞ්ඝස්ස රුචියා යදි,
ආචරන්තො අනාචාරං තස්මිං භික්ඛුහි පුච්ඡිතො

කිස්සහෙතු අනාචාරං තුවං ආචරසී'ති සො,
නොවායාචිමහං තුම්හෙ කදාචි උපසම්පදං

අයාචිතා කිස්ස තුම්හෙ උපසම්පාදයිත්ථ මං,
ඉතිවත්වාචරෙය්‍යසනාචාරංව පුනප්පුනං~

තාදිසානං හි වචනපච්චුපච්ඡෙදමෙව ච,
අනාචාරනිසෙධඤ්ච ඉච්ඡන්තො දෙසයීමුනී~

අයාචිතෙන නුපසංපාදෙතබ්බාව භික්ඛවෙ,
යො හි තං උපසම්පාදෙ තස්ස දුක්කට මෙව'ති~

යාචිත්වා හි සකිං සඞ්ඝං යාචාමීතුපසම්පදං,
කිස්සොපසම්පදත්ථා'ති න ලබ්භා පුන භාසිතුං~

සඞ්ඝස්ස ගහණෙනෙත්ථ පඤ්චවග්ගාදිභෙදතො,
නිද්දිට්ඨො සකලො සඞ්ඝො තෙන ආයාචිතො සියා~

තෙනමෙහ යාචිතා එව සකිං තස්ස පුනප්පුනං,
කම්මවාචං භණිම්ඨකථායං නියමානුගා~

එවං තස්සංව සීමායං තක්ඛණෙ තම්හි වාසරෙ,
මාසම්හි හායනෙ තස්සං පරිසායඤ්ච භාසතා~

අඤ්ඤායං වා'පි සීමායං ඛණෙඤ්ඤම්හි දිනෙ තථා,
මාසම්හි සරදෙඤ්ඤිස්සං පරිසායං පුනප්පුනං~

භණිතෙ ආනිසංසො'පි විනයඤ්ඤූහි භාසිතො,
තෙකසාසනවංසෙසු මරම්මස්සාමමාදිසු~

තස්මා මයම්පි කත්වාන කම්මමෙවං පුනප්පුනං,
කරොන්තා දළ්හිකම්මඤ්ච කම්මඤ්ච සාධයාමසෙ~

ඉච්චෙවං සකවාදීහි සඤ්ඤත්තා පරවාදිනො,
නිග්ගහංව සමායාතා අනෙච්ඡන්තා පරං නයං~

සචෙ පනාදි පාඨම්හි පුනප්පුනපදෙ පන,
තක්ඛණෙ ඉති අත්ථො'ති දස්සෙන්තා ආහරන්තිමෙ~

පුනප්පුනං ආමගන්ධං අක්ඛාසි භගවා'තිච,
පරිවත්තිය වඩ්ඪිසො මන්තං පුනප්පුනං'තිච~

පුනප්පුනුපධාරෙහි ඉච්චස්සාහ මුනී'තිච,
පුනප්පුනංවාචරියෙ භණන්තෙන ඉතිවා'පිච~

කුක්කුටම්හිතො'පි සෙට්ඨිඨිතරං තං පුනප්පුනං,
වාරෙතිච්චෙසු ඨානෙසු තක්ඛණත්ථෙ'ති වණ්ණිය

එවමෙවං යථාවුත්තපාඨෙ'පිච පුනප්පුනං,
වත්තුං වට්ටති ඉච්චත්‍ර වදන්තා තක්ඛණෙ'තිච

උදාහටෙසු ඨානෙසු පඨමං දුතියං ඉති,
පුනප්පුනපදෙ අත්ථං විචාරෙසු'තිදීපිතුං

එසෙසා යො ඵුසනා යා ච තථා සම්ඵුසනා'තිච,
සම්ඵුසිතත්තමිච්චාදිනයෙනෙව පුනප්පුනං

මුනිනා දෙසිතෙමස්මිං අපරත්ථාදි දීපනෙ,
අභිධම්මනයෙ අත්ථවිසෙසං වණ්ණිතුං පුරා

අත්ථසාලිනියා ධම්මසඞ්ගහට්ඨකථාය හි,
ව්‍යඤ්ජනානං චොපසග්ගඅත්ථානඤ්ච වසා පන

පුනප්පුනංව භණනං දළ්හීකම්මන්ති වුත්ත'පි,
යථාහි ආවුසො භන්තෙ යක්ඛො සප්පො'තිභාසිතෙ

දළ්හීකම්මං න හොතී'ත්වත්වා වික්ඛිත්තමෙවච,
ආවුසොආවුසො භන්තෙභන්තෙ'ත්‍යාදිවසෙන හි

වුත්තමත්ථවිසෙසම්පි අජානන්තා වදෙථ වො,
භයකොධාදිඅත්ථාය තුරිතාලපනව්හයෙ

සම්මුත්‍යාමෙණ්ඩිතෙ තත්ථ යක්ඛො යක්ඛො'තිආදිනා,
දළ්හීකම්මාය වික්ඛිත්තං භණනම්පි උදීරිතං

තුම්හෙයෙවෙත්ථ පුච්ඡාම තිචතුක්ඛත්තුමෙව කිං,
වුත්තෙ හොති න හොතී'ති දළ්හීකම්මම්හොදිතං

කිමෙත්ථ යක්ඛො යක්ඛො'ති ච නික්ඛිත්තමුදීරණෙ,
ව්‍යඤ්ජනානොපසග්ගත්ථවසා ච පුනභාසනං

පුන පුච්ඡාම වික්ඛිත්තං ආමගන්ධං අදෙසයි,
ඉති තිස්සස්ස දෙසෙන්තො ධම්මරාජා පුනප්පුනං

පඨමං දුතියං'ත්‍යෙවං වඩ්ඪිසො'පි පුනප්පුනං,
පරිවත්තෙත්ථාහි වික්ඛිත්තං [illegible] හො'ති නතොපරි

පුනප්පුනූපධාරෙහිච්චස්ස මුනි දෙසයි,
තික්ඛත්තුං උපධාරෙත්තිහ අජ්ඣාසයො ඉති.

පුනප්පුනං භණන්තෙ'ති ඉහ තික්ඛත්තුමෙව කිං,
තික්ඛත්තුං කින්නු වාධොතං නිවාරෙසි පුනප්පුනං.

පුනප්පුනන්තිමස්සත්ථො තික්ඛත්තුමිති භාසනා,
අපරිච්ඡින්නකාලත්ථො පාළියාදිසු ධංසිතො.

සචෙපනාදිපාඨම්හි අකුප්පං කුප්පකම්හි ච,
තීහි නාමෙහි වුත්තෙසු අත්ථං සම්මා න පෙක්ඛිය.

විප්පකතෙ කම්මවාචාභණනෙ අන්තරන්තරා,
පරියන්තා තිකාරෙ'පි අප්පත්තෙ කම්මසුද්ධියා.

ඤත්තිං විසොධයාමා'ති අනාරබ්භානුසාවනං,
පුනප්පුනං වදෙ ඤත්තිං තථානුසාවනාසු'පි.

අනාරබ්භෙව දුතියං පඨමං අනුසාවනං,
වදන්තොව විසොධෙති දළ්හත්ථාය පුනප්පුනං.

තතියඤ්ච අනාරබ්භ දුතියං අනුසාවනං,
දළ්හත්ථාය වදෙය්‍යෙවං පුනප්පුනන්තරන්තරා.

කම්මධාරණනාමම්හි නොචෙ අත්තපටිග්ගහෙ,
අනාරබ්භෙව තතියං සොධයෙ අනුසාවනං.

කම්මධාරණනාමං වා පසම්පන්නො'තිආදිකං,
අත්තපටිග්ගහං වා'පි භණං සම්මා විසොධයෙ.

එවං පුනප්පුනං දෙසසොධනෙනන්තරන්තරා,
වුත්තෙ කම්මං සදළ්හංව පතිට්ඨාති'ති භාසථ.

අනිට්ඨිතෙ සකිං කම්මෙ තිකාරෙ'පි අනාගතෙ,
කුතො අකුප්පකම්මං තං දළ්හීකම්මාරහං හි යං.

තථෙවානිට්ඨිතෙ කම්මෙ කුප්පකම්මං කථං ලභෙ,
යං හුත්වා තිට්ඨතෙ කම්මං භණන්තෙන පුනප්පුනං.

අකුප්පකම්මං කුප්පන්ති ජානාථ වචනෙහි'පි,
චෙ'පි තානි න සන්ති'ති සකිං කත්වා අනිට්ඨිතෙ.

තෙනෙවානිට්ඨිතෙ කම්මෙ භණිතං අන්තරන්තරා,
දළ්හීකම්මං න හොතෙව අකුප්පස්ස අභාවතො—

තථෙව කුප්පකම්මස්ස පතිකාරෝ'පි නත්ථි වො,
භණිතෙ දෙසසඤ්ඤාය නිට්ඨිතම්හි අභාසතං—

වුත්තනයෙන භණිතා පුනප්පුනන්තරා කතා,
ඤත්‍යානුසාවනාසුද්ධි සදෙසා වො'ති දීපිතා—

තතියානුසාවනායන්තෙ නිද්දිට්ඨායඤ්ඤසුද්ධියා,
ඤත්තිපඨමකම්මම්පි මතෙ තුම්හන්ති ඤායතෙ—

පුනප්පුනන්තිමස්සත්ථො විචාරෙසු'ති ඤපිතුං,
ආවුසො ආවුසො'ත්‍යාදිහටොදාහරණෙසු'පි—

ආවුසො'ත්‍යත්‍ර සොකාරෙ අසම්පත්තෙව තක්ඛණෙ,
ආ'ති වු'ති ච ආවු'ති වදෙය්‍යෙවං පුනප්පුනං—

උපමානොපමෙය්‍යානං හොති සංසන්දනා යථා,
අවුත්තන්තා තථා ගන්ථා තුම්හෙහෙව උදාහටා—

පුනප්පුනන්තිමස්සත්ථො පාළියට්ඨකථාදිසු,
අපරිච්ඡින්නකාලත්ථවසෙනා'පි නිදස්සිතො—

උදයො බ්‍රාහ්මණො තීසු දිවසෙසු කමාගතං,
මුනිං පිණ්ඩෙන තොසෙත්වා රුන්ධොව අන්තිමෙ දිනෙ—

පගබ්භොයං සමණො ආගච්ඡති පුනප්පුනං,
ඉති ආහ මුනින්දො තං සංකප්පෙත්වා තහිං ඨිතො—

පුනප්පුනං වපන්ති'ති ආරභිත්වාන දෙසනං,
පුනප්පුනංච වස්සන්ති දෙවරාජා'තිආදිනා—

දෙසෙසි කරුණාවෙගසමුස්සාහිතමානසො,
කරොන්තා වණ්ණනං තස්ස ධම්මසඞ්ගාහකා පුරා—

පුනප්පුනං වපන්ති'ති එකට්ඨානෙ වපිත්ව'පි,
අලමෙත්තාවතා'ත්‍යෙවං අනොසක්කිතමානසා—

පරම්පරෙසු වාරෙසු වපන්තියෙව කස්සකා,
පුනප්පුනංච වස්සන්ති ඉති නෙවෙකවාසරෙ—

වස්සිත්වා තිට්ඨතෙ නෙකදිවසෙසු පුනප්පුනං,
සංවච්ඡරෙසු චෙවා'පි වස්සන්තෙ අන්තරන්තරා

එවං ජනපදා ඉධා හොන්ති සබ්බත්ථමෙව ච,
පුනප්පුනන්තිඑතස්ස අත්ථො එවන්ති කිත්තයුං

වුත්තත්තා මුනිනා චෙව ධම්මසඞ්ගාහකෙහි ච,
පුනප්පුනපදත්ථස්ස එවන්තං පටිජානථ

පච්ඡාතෙථ පුන'ත්‍යෙවං දස්සිතත්තා'නුයුත්තියා,
අසන්තෙ පඨමස්මිං පුනත්ථස්ස අභාවතො

පුනවත්තුං වට්ටතී'ති වුත්තෙන ච හොන්ති භාසිතා,
පුනන්තො පඨමං එකං පුනෙකන්ති යථාක්කමං

තථා පුනප්පුනං'තස්මිං විඤ්ඤාතත්තුං පුනයොගතො,
ඤාතෙ පුනප්පුනංසද්දෙ පඨමා චෙ පරෙ'ති ච

තයොව පච්ඡිමන්තෙන වාරා හොන්ති නපෙව චෙ,
පුනතො'පි පුන'ත්‍යෙවං පුනප්පුනාභිසම්භවා

ධම්මසඞ්ගණියා අට්ඨකථායම්පි න දීපිතං,
පුනප්පුනපදස්සත්ථො විඤ්ඤාතුං භණිතන්තිදං

පුනප්පුනපදස්සත්ථො පාළියට්ඨකථාදිසු,
දිනමාසොතුවස්සායුකප්පානම්පි වසෙන ච

සංඛ්‍යාවිරහිතෙ වාරසමුදායෙ පවත්තති,
ඉතිසඤ්ඤාපිතං චාත්ථයුත්තිං නොපපරික්ඛිය

පුනප්පුනන්ති මස්සත්ථො විඤ්ඤාතුං නො පරී ඉති,
භණන්තාත්‍යුච්චතෙ සාධා ගලිතා චො මහාතලෙ

පුනප්පුනං කම්මවාචං වත්තුං වට්ටතී'තීරිතං,
ගරුං කරොන්තා තඤ්ඤෙව ආනිසංසමපෙක්ඛිය

ඤත්ත්‍යානුසාවනාදොසසොධනත්ථං තහිං'පි ච,
වුත්තනයෙනාවසෙසදොසානං සොධනාය ච

අඤ්ඤත්ථ අපරස්මිම්පි දිනෙ මාසෙ ච හායනෙ,
අඤ්ඤිස්සං පරිසායම්ව කම්මවාචං පුනප්පුනං

අපරිච්ඡින්නකාලත්තවසෙනා'පි භණාමසෙ,
දළ්හිකම්මඤ්ච කම්මඤ්ච සාධෙතුංව යථොදිතං ~

සඤ්ඤාපිතා පනෙවම්පි සකවාදීහි තෙ පන,
විතණ්ඩවාදිනො දෙසං දස්සෙන්තා අපරම්පි ච ~

අකුප්පකම්මභික්ඛූනං තථෙව කුප්පකම්මිනං,
නුපසම්පන්නකානඤ්ච පුනසික්ඛං දදාථ වො ~

එවං සන්ති හි තෙ වුඩ්ඪා දහරා ච කමොදිතා,
ලාභාදිගහණට්ඨානෙ ඨත්වා උප්පටිපාටියා ~

ගණෙන්තා කූටවස්සානි අග්ගලාභං විලුම්පරෙ,
විලොමං සාසනස්සෙවං කරොථා'ති ච අබ්‍රවුං ~

එවං වුත්තා විතණ්ඩෙහි වදන්ති සකවාදිනො,
අකුප්පකුප්පකම්මානං පුනසික්ඛං දදාම නො ~

තථා'පි කාචි සම්පත්ති විපන්නා හොති චෙ මයං,
තස්ස සංසොධනෙනෙව සික්ඛං දත්වා පුනප්පුනං ~

තතොප්පභුති වස්සානි ගණෙම තස්ස භික්ඛුනො,
සඞ්ඝාරහිතකස්සෙව ආදිවස්සං ගණෙම නො ~

එවමෙවං කරොන්තා ච අම්හං සම්බුද්ධසාසනෙ,
සු ප ස ම්ප ද වං සා ව ක රෙ ම ධ නී යං ම යං ~

අභණන්තා සකිං කම්මෙ නිට්ඨිතෙ වො පුනප්පුනං,
කම්මවාචං කුප්පකම්මෙ කථං විගතකංඛිනො ~

ඉච්චෙවං සකවාදීහි යුත්තිසන්දස්සනෙන තෙ,
සඤ්ඤාපිතා අහුං තුණ්හී විතණ්ඩවාදිනොඉධ ~

චින්තනං පක්ඛානමෙතෙසං යුත්තිවිඤ්ඤාපනෙසු ච,
දිස්සන්ති විනයාඤ්ඤූ'ති යුත්තියො සකවාදිනං ~

වාදං වාදීනමෙසං 'පිහගදිතනයා ආදිතො යාව අන්තං පස්සන්තා දළ්හිකම්මෙ අපගතවිමතී හොන්ති යෙ සඞ්කිතාහුං, කත්වා කම්මං සකිං තෙ පුනපිච කරණෙ තස්ස ඤායානුරූපං අද්ධා සීලස්ස සුද්ධිං පටිලභිය තතො සාසනෙ යන්ති වුද්ධිං ~

පාලිඅට්ඨකථානුලොමවිවාදවිනිච්ඡයකථා.

——:⌣:——

විනයාලඞ්කාරටීකාකාරො තෙපිටකො සුධී,
භණනෙ කම්මවාචාය ආනිසංසං පුනප්පුනං,

දස්සෙන්තො කතකම්මස්මිං වත්ථුආදිසු පඤ්චසු,
එකඞ්ගෙ'පි අසම්පුණ්ණෙ කම්මකොපස්ස සම්භවා,

සොධෙත්වා කරණිනස්සා විපත්ත්‍යුපගමා පුන,
හොතී'ති කම්මසම්පත්ති වත්වා'පිච සකිං කතෙ,

කම්මෙ අකුප්පෙ ජාතෙ'පි භණිතං හි පුනප්පුනං,
දළ්හීකම්මමිදං හොති තෙනෙව පුනකාරියං,

ආගමතො ආනිසංසං දස්සෙන්තො අපරම්පිච,
පරිවාරවණ්ණනායං තථා විනයසඞ්ගහෙ,

දුරුත්තසොධනත්ථාය පාඨම්හි ච යථොදිතෙ,
පුනප්පුනංව වත්තබ්බං'ත්‍යූපලක්ඛණතොදිතං,

ඤත්ත්‍යනුසාවනාවත්ථුසීමානං පරිසාය ච,
තෙනාවසෙසදොසානං සොධනං හොති දස්සිතං,

තස්මා පච්ඡිමපාඨොයං දොසසොධනසාධනො,
වුත්තොවාචරියෙනා'තිදස්සෙත්වා'පි ච සො විදූ,

කෙචි ආචරියා දොසසොධනත්ථං පුනප්පුනං,
පඨමං තම්හි වත්තබ්බං කම්මස්ස කරණක්ඛණෙ,

න වත්තබ්බං චිරෙනා'ති වදන්ති වචනං ඉදං,
අට්ඨකථාය නාගච්ඡි ටීකාසු'පි න නිච්ඡිතං,

තෙසං තං මතිමත්තන්ති කෙචිවාදං පටික්ඛිපි,
පටික්ඛිපිත්වා තස්මිං හි කාලෙ භණන්තො'පිච,

පරභාගම්හි භණනෙ ආනිසංසං පකාසයං,
අක්ඛරහීනාදිදොසෙ සොධෙය්‍ය පඨමං භණං,

න වත්ථුසීමපරිසදොසානං සොධනං කරෙ,
කම්මවාචං තහිං වත්වා තස්මිං කාලෙ පුනප්පුනං,

තමෙවවත්ථු සා සීමා සායෙවපරිසා තහිං,
අසොධනියතා එවං විපත්තිහි විපත්තිනා,

කරොන්තො අපරස්මිං තං කාලෙ කම්මං පුනප්පුනං,
චතුසම්පත්ති ආදීනි ආගම්ම සුවිසුජ්ඣති෴

එවං පුනප්පුනං කම්මකරණෙ ආනිසංස තං,
දස්සෙසි පරකාලස්මිං බුද්ධො නයකොවිදො෴

ලද්ධත්තා පුනසික්ඛාය භවෙය්‍ය දහරො'ති සො,
ආසඞ්කාරහිතෙ ඨානෙ කතං චෙ තං පුනප්පුනං෴

අපච්චක්ඛාතසික්ඛත්තා පුරිමායංව සො ඨිතො,
සුලද්ධලද්ධිකම්මොව හොති නො දහරො භවෙ෴

යජ්ජෙවං පුනසික්ඛාය හොති යස්මා පතිට්ඨිතො,
ආදිවස්සං ගණෙන්තො සො දොසං නාපජ්ජතෙ කථං෴

ජානන්තො තත්ථතො එවං ආදිවස්සං ගණෙය්‍ය සො,
සාවජ්ජොව අජානන්තො න ඵුසෙ කිඤ්චිදොසතං෴

කථං විඤ්ඤායතෙ තන්ති පුච්ඡායට්ඨකථානයෙ,
ඌනවීසතිවස්සවහසික්ඛාසංවණ්ණනාය හි෴

යාවතා සො න ජානාති ඌනවීසතිවස්සතං,
නෙවස්ස සඞ්ඝමොක්ඛානමන්තරායො'ති තාවතා෴

චතුවිපන්නතායෙවං කම්මකොපස්ස සම්භවා,
උපජ්ඣාරහකාලස්මිං උපසම්පජ්ජනං යතො෴

වුත්තං තෙන අදොසත්තං ඤායතෙ වුත්තලක්ඛණෙ,
සීමාවිපත්තිආදීසු ඤාතෙසු'පි අසංසයො෴

අඤ්ඤදඤ්ඤදසීමාදො කම්මස්ස කරණෙන ච,
විපත්තිසොධනෙනෙවං සීලසුද්ධිං ලභෙ බුධො෴

තස්මා සො පුරිමස්සෙව කම්මස්ස කරණක්ඛණෙ,
නුපසම්පන්නකො පච්ඡා සුපසම්පන්නකො භවෙ෴

ඉච්චෙවං ජම්බුදීපස්මිං මුම්මරට්ඨාදීසු'පි ච,
ඤෙය්‍යා පුනප්පුනං සික්ඛාදානාකාරප්පකාසනා෴

පීඨකාකාරෙ සඞ්ඝෙ නාදි ගුණිනිනදං සූයතෙ දළ්හිකාලෙම්මි
තෙ තස්මිං දෙසදස්සීයතිමුඛරගජ්ජ භින්නසොතාව යාතා,
ථෙරො වාසිඤ්ඤඞ්ගිලෙ අතිසයනිපුණො වාදිවාතෙහකම්පෙත්‍වා
වෙරී මඤ්ඤෙ සුමෙරුං'ත්‍යුපගතපුලිනාහුං තථා පංසුපිණ්ඩා,

ජම්බුදීපෙ මරම්මරට්ඨාදිසු පුනසික්ඛාදානනයො.

——:—o—:——

ලඞ්කාදීපෙ මහාථෙරා අකරිංසු යථා පුරා,
ඉධෙව පුනසික්ඛාය දානං තම්පි නිබොධථ.

පුනූපසම්පදත්ථාය රාමඤ්ඤදෙසතො ඉධ,
භික්ඛූනමාගතානං යං ථෙරා භාසිංසු ලඞ්කියා.

වුත්තං පකරණෙ තඤ්හි කල්‍යාණී'ති සුවිස්සුතෙ,
පුබ්බථෙරානිදාචිණ්ණමායස්මන්තාධ සීහලෙ.

විදෙසාගතභික්ඛූනමුපසම්පදදානතො,
ගිහීනොව මයං'තෙ'වං පඨමං තෙහි වාචිය.

චීවරෙ අපනෙත්වාන දාපෙත්වා වසනෙ සිතෙ,
අගාරිකත්තං පාපෙත්වා පබ්බාජෙත්වාන තෙ පුන.

සාමණෙරානමුපසම්පදදානන්ති තං තථා,
කිස්ස හෙතූ'ති පුච්ඡාය විදෙසා යෙ ඉධාගතා.

මඤ්ඤමානාව නො සුද්ධා පුරිමා උපසම්පදා,
සීහලදෙසියානංව සුද්ධා'ති උපසම්පදා.

සද්ධාසම්පන්නකා හුත්වා ගණ්හිංසු උපසම්පදං,
නිවත්තා ච සදෙසං තෙ පච්ඡාසිස්සාදිනං තහිං.

ආදියිත්වා පරිජනං හුත්වා විප්පටිසාරිනො,
පුනූපසම්පදාවස්සමගණෙත්වාව භික්ඛවො.

පුරිමංයෙව ගණ්හිංසු තදම්හාකං න රුච්චති,
තෙනෙව ආචිණ්ණං'තෙ'වං ථෙරාවොචුන්ති ලඞ්කිකා.

ඉමිනාචිණ්ණවචනා වුත්තංයෙව තතො පුරෙ,
අපච්චක්ඛාතසික්ඛානං භික්ඛූනංව යථාවිධි.

දළ්හීකම්මාදිඅත්ථාය සික්ඛාදානං පුනප්පුනං,
සීහලදෙසියා ථෙරා අකංසූ'ති නයඤ්ඤුනො

අපච්චක්ඛාතසික්ඛානං කත්වාපෙවං පුනප්පුනං,
සඞ්කාවිරහිතට්ඨානෙ ආදිවස්සං ගණිංසු තෙ

විපත්තුපගමත්ථාය කතං යෙසං පුනප්පුනං,
තතො වස්සං ගණෙසුන්ති තෙසං තෙනෙව ඤාපිතං

තත්ථ තං කිස්ස හෙතු'ති හෙතුනො ඤාපනෙන'පි,
උත්තානොයෙව වුත්තත්ථො තපනොව නභුග්ගතො

පුබ්බකානං හි ථෙරානං ලඞ්කාදීපනිවාසිනං,
ඉච්චෙවං පුනසික්ඛාය දානාකාරප්පකාසනා

ලඞ්කායඤ්ච පුනප්පුනංච අකරුං සික්ඛාය දානං පුරා
ථෙරා යෙ විනයඤ්ඤුනො සුතධරා කල්‍යාණිනද්‍යාදිසු,
යෙවා තං විතථං කරෙය්‍යුමුදිතං පාසාණලෙඛාගතං
සෙතාහංවූරුතිපීළනෙන'පි ච තෙ මඤ්ඤෙ ලභන්ති'තිධ

ලඞ්කාදීපෙ පුනසික්ඛාදානනයො.

——:⌣o⌣:——

නෙකරාජ්ඣිසම්පන්නො දෙසභාසාසු කොවිදො,
කුමරකාලෙ පබ්බජ්ජමුපගො ස්‍යාමභූභුජො

සද්ධම්මවිනයෙ සද්දසත්ථෙ ච පාටවං ගතො,
සීලාචාරජ්ජවාදීනං ගුණානං භාජනො සුධී

රාජානුජො සවජිරඤාණත්ථෙරො'තිපාකටො,
ධම්මයුත්තිකනාමස්ස නිකායස්සිස්සරො අහු

තස්ස ඡෙකග්ගතං ලොකෙ නෙකජාතියපණ්ඩිතා,
වණ්ණෙන්ති තත්ථ තත්ථෙව කො අඤ්ඤො'තීදිසො බුධො

මරම්මවංසරාමඤ්ඤනිකායෙ ස්‍යාමජෙ තහිං,
නවඤ්ඤුනායකා'පි ථෙරාහුං ධම්මයුත්තිකෙ

ලඞ්කාදීපෙ ම්‍රම්මවංසනිකායෙ විනයඤ්ඤුනො,
ධීරානන්ද මහාථෙරවරස්සාරොචනාය සො

නාවත්ථෙරෙහි මන්තෙත්වා පවත්තිං සාසනෙ තහිං,
ථෙරො වජිරඤාණොව සන්දෙසං මතියා ලිඛි ෴

ලිඛිත්වා තං සමප්පෙසි රාජමුද්දාය මුද්දිය,
කිරීටලක්ඛණඞ්කාය යථාවුත්තස්ස සීමතො ෴

වුත්තං තත්ථ මහාරඤ්ඤා ථෙරභූතෙන විඤ්ඤුනා,
සන්ති තම්බදීපරට්ඨෙ රට්ඨෙ පොක්කාමනාමකෙ ෴

තථා තලඞ්ගරට්ඨස්මිං පෙගුදෙසාදිසූ'පි ච,
අතිරෙකසහස්සානං වස්සානුපරි සාසනෙ ෴

චිරට්ඨිතත්තං මූලස්ස සුප්පතිට්ඨාපකෙහි යා,
සීමායො සම්මතා හොන්ති ථෙරෙහජ්ජතනා'පි තා ෴

අක්ඛරසඤ්ඤාණලෙඛපාසාණත්ථම්භකෙහි'පි,
පඤ්ඤාතා තාසු එකිස්සං උපසම්පජ්ජියා'පි ච ෴

නානාසීමාසු අසකිං භණ්ණෙන පුනප්පුනං,
සුලද්ධදළ්හිකම්මෙව උච්චිනිත්වාන භික්ඛවො ෴

අඤ්ඤිස්සඤ්ඤිස්සං පොරාණසීමායං සන්නිසීදිය,
සික්ඛාදුනෙන කාරෙන්ති දළ්හිකම්මං පුනප්පුනං ෴

පාළියට්ඨකථාදීසු කිඤ්චා'පි හි ඉදම්පන,
උජුකං නාගතං දළ්හීකම්මං තස්ස තථා'පි ච ෴

පඤ්ඤායතෙ අද්දෙසත්තං අධම්මෙන කතස්ස හි,
කම්මස්සුක්කොටනං යස්මා වුත්තං තස්ස ච පාළියං ෴

අක්ඛරහීනතාදීනං සොධනත්ථං පුනප්පුනං,
වත්තබ්බං'ත්‍යුදිතස්සට්ඨකථායං වචනස්ස ච ෴

දිස්සතෙ අනුලොමං'ව නෙකක්ඛත්තුං තථා කතා,
දළ්හීකම්මා'පි තෙ භික්ඛූ අඤ්ඤං ජනපදං ගතා ෴

යත්ථ පොරාණසීමායො න දිස්සන්ති තථා සති,
සුද්ධොපසම්පදාකම්මමිච්ඡන්තෙහි පුනප්පුනං ෴

උදකුක්ඛෙපසීමායං සන්නිපාතිය තාදිසෙ,
භික්ඛූපසම්පජ්ජිතබ්බං තෙසමන්තෙන යථාවිධි ෴

උදකුක්ඛෙපසීමාය කතං කම්මං සකිම්පිච,
සීමාතො විගතාසඞ්කං හොති කිච්චා'පි කෙවලං෴

සුද්ධියා කම්මවාචාය පරිසාය ච අඤ්ඤදා,
අඤ්ඤත්‍ර දළ්හිකම්මොපසම්පදා එසියා සදා෴

උපජ්ඣාචරියානං තො වාදෙ එවං හි තං මයං,
ආරොචෙම යථාභූතමායස්මන්තස්ස නො මුදා෴

අම්හෙසු එවරූපො'පි අතෙව අබ්බයො චිරං,
ඉච්චාහ සො මහාරාජා ස්‍යාමාදීසො යථොදිතො෴

තම්බදීපසියාමාදිදෙසෙසු'පි විභාවිනං,
ඉච්චෙවං පුනසික්ඛාය දානාකාරප්පකාසනා෴

තෙසුඤ්ඤෙව ස්‍යාමභූපො හණ්ණි පුනකරණෙ දළ්හිකම්මෙ ගුණ්ණං යො
කො අඤ්ඤො තම්හි දොසං වදති කවි පභූ තාදි නෙවාසි තාව,
සො ධඤ්ඤවාහ වංසං සුචිරම්'පි තහිං වත්තමානං විසුද්ධං
යො අඤ්ඤං බ්‍රෑති නෙවං ඉති සසකමුඛෙ වත්තුපාතො'ති මඤ්ඤෙ෴

සද්ධාපබ්බජ්ජිතා යෙ උභයකුලසුතා ජාතියාචාරතො ච
බද්ධාසා හොන්තිමස්මිං ජිනවචනපථෙ සාසනෙ වුද්ධිකාමා,
අද්ධා තෙ කම්මසුද්ධිං ඉහගදිතනයායෙව සම්මා කරිය
සුද්ධා යන්තී'ති සන්තිං'පිච සුපටිපදායානුභාවෙන මඤ්ඤෙ෴

ස්‍යාමදෙසාදිසු පුනසික්ඛාදානනයො.

——:⌒o⌒:——

අපිචාපලොකනාදිකම්මානං සාධිකාසු හි,
බද්ධාබද්ධාසු සීමාසු අනුඤ්ඤාතාසු තාසු'පි෴

බද්ධා තා'තිඛුද්දිකාදිදොසයුත්තා සචෙපන,
එකාදස'පි සීමායො අසීමා'ති පකාසිතා෴

ගාමක්ඛෙත්තෙනහි සදිසා එව හොන්තී'තිවදා'පි,
නිසීදිය කතං තාසු කුප්පතී'ති පටික්ඛිපි෴

උදකුක්ඛෙපසීමට්ඨරුක්ඛසාඛාදයො'පිච,
විසභාගං බද්ධසීමං ගාමං වාහච්ච චෙ ඨිතා෴

සන්තෙනවං තං බද්ධසීමං ගාමංවා'පි අසොධිය,
වුත්තත්තා කතකම්මානං කොපසඞ්කථානයො෴

හෙට්ඨා ඉධෙව දුතියතතියචතුත්ථකෙසු ච,
පරිච්ඡෙදෙසු සම්බුද්ධසාසනෙ සුභිකාමිනං෴

දුවිධානම්පි සීමානං විපත්ති පරිදීපිතා,
අනුලොමනයෙනෙව පාළියට්ඨකථාදිනං෴

න කෙවලඤ්ච අම්හෙහි දීපිතා'පිචඛොපන,
ජම්බුදීපතලෙ මුම්මදෙසෙ ජාතා'පි පණ්ඩිතා෴

ලජ්ජිකුක්කුච්චකා සික්ඛාකාමථෙරා ච නං බ්‍රවුං,
විපත්තිලක්ඛණං සත්තක්ඛත්තුම්පි නයකොවිදා෴

තෙසු තාව සඞ්ඝරාජමහථෙරෙ සමබ්‍රවී,
පරියත්තිම්හි කුසලො පටිපත්තිවිසාරදෙ෴

කුම්භං විවාදකරණට්ඨානමට්ඨකථාදිහි,
උබ්බරිත්වාන දස්සාම තං ධාරෙයාථ සාධුකං෴

සභාගා විසභාගා'ති සීමායො දුවිධා'ති තා,
දස්සෙත්වා තත්ථ උත්තානනයෙන විනයානුගං෴

විහාරගාමසීමාහි ගතා රුක්ඛලතාදයො,
නදියං උදකුක්ඛෙපෙ හොන්ති යස්මා පතිට්ඨිතා෴

රුක්ඛාදයොදකුක්ඛෙපා නිග්ගතා'පි තථා සියුං,
විසභාගං බද්ධසීමං ගාමං වාහච්ච චෙ ඨිතා෴

එවං සන්තෙ අසොධෙත්වා ගාමසීමාදයො යථා,
උදකුක්ඛෙප සීමාය කතකම්මා විපජ්ජරෙ෴

දකුක්ඛෙපං අසොධෙත්වා ගාමාදීසු තථා කතා,
කම්මා සන්ති'ති කොපත්තං නියමෙත්වාන සබ්බසො෴

බුද්ධස්ස පරිනිබ්බානා චතුස්සතාධිකානිහ,
වස්සානං ද්විසහස්සානොපරි දුතියභාගෙ෴

පඨමාසාළ්හිමාසම්හි තෙකෙහි පණ්ඩිතෙහි'පි,
සංසන්දියාගමඤ්ඤූහි විනිච්ඡිනිය සාධුකං.

පෙසයං සො මහාසඞ්ඝරාජා විනයකොවිදො,
කම්මසුද්ධ්‍යා ඉමස්මිං හි කාලෙ කම්මිකභික්ඛුහි.

දකුක්ඛෙපපරිච්ඡෙදබ්භන්තරං සුවිසොධිය,
කාතබ්බානි'ති කම්මානි උපදෙසමදා තහිං.

පඨමෙන අතුට්ඨා'ති එත්ථාසඞ්කරවාදිනො,
නිච්ඡයෙන සොවසඞ්ඝරාජථෙරො පුනාපරං.

විවාදනිච්ඡයං කත්වා පාළියට්ඨකථානුගං,
ලඞ්කාදීපමපෙසෙසි තස්මිංයෙව හි හායනෙ.

නිච්ඡයෙ දුතියෙචා'පි තෙ නෙවට්ඨංසු වාදිනො,
ඉති මන්ත්වා සොවසීමා තතියං නිණ්ණයං අකා.

කත්වා විවාදට්ඨානම්හි නදිං සෙතුම අට්ටකං,
කම්මස්ස කරණාකාරං දකුක්ඛෙපන්තරෙ තහිං.

ගාමසම්බන්ධසෙතුස්ස උදකුක්ඛෙපමන්තරෙ,
ආහච්චට්ඨානං සන්තනවං ඤාපෙතුං කම්මකුප්පනං.

කම්මං කුප්පති ඉච්චෙවං චිත්තකම්මා ලිඛාපිය,
සනිණ්ණයෙ තෙපි පණ්ණෙ ලඞ්කාදීපමපෙසයි.

තෙසං හි චිත්තපණ්ණානං පටිබිම්බානි එත්ථ'පි,
චතුත්ථම්හි පරිච්ඡෙදෙ යොජිතානි යථාරහං.

තානි ලද්ධාව නට්ඨංසු තෙ අසඞ්කරවාදිනො,
තස්මිම්පි නිච්ඡයෙ සඞ්ඝරාජථෙරස්ස ධීමතො.

අපරෙ'පිච චත්තාරො ථෙරාහුං ම්‍රම්මමණ්ඩලෙ,
අසෙසසඞ්ඝභාරස්ස වාහී සාසනසොධකා.

චතුත්ථං තෙසු ථෙරෙසු පඤ්ඤාසාමී'තිවිස්සුතො,
සීමාවිනිච්ඡයං ථෙරො කත්වා පෙසෙසි කොවිදො.

තෙනෙව අග්ගධම්මාලඞ්කාරො'තිසමව්හයො,
විවාදනිණ්ණයං ථෙරො පෙසෙසි පඨමං පරං.

එවං ලඞ්කානිවාසීහි තෙහසඞ්කරවාදිහි,
පුට්ඨං පඤ්හං වියාකත්වා ථෙරො පෙසෙසි ජාගරෙ෴

නිණ්ණයෙසෙසු න ගණ්හන්තු තාවාසඞ්කරවාදිනො,
න ගණ්හන්ති කථං අත්තපුච්ඡාවිස්සජ්ජනෙ කතෙ෴

චතුත්ථෙ පඤ්චමෙ ඡට්ඨෙ නිණ්ණයෙ ච යථොදිතෙ,
නෙවාසඞ්කරවාදී තෙ අඨංසවාධානගාහිනො෴

පච්ඡාසො ජාගරත්ථෙරො නික්ඛමිත්වා සදෙසතො,
එත්ථාගම්ම වසං සත්තමාසමත්තං සුබුද්ධිමා෴

සීමාදුල්ලද්ධිගාහීනං ලද්ධිනිස්සජ්ජනාය ච,
අනෙකපරියායෙන දත්වොවාදං මහාසයො෴

වි න ය ට්ඨ ක ථා ටී කා පා ඨා නු සා ර තො ච තං,
විනිච්ඡිනිය දොසොයං සඞ්කරො'තිසමච්ඡයො෴

යුගන්ධරෙව ආදිච්චො නිතත්ථානං වසා පන,
අතිවපාකටො'ත්‍යෙවං සත්තමං නිණ්ණයං අකා෴

කත්වා සඞ්ඝසභායං තං වාචෙත්වාන විනිච්ඡයං,
ගණ්හාවුසො'තිවත්වාන තස්සාසඞ්කරවාදිනො෴

ඉත්ථං සො එත්ථකිච්චානි නිට්ඨපෙත්වා ගතො සකං,
දෙසං නාවාභිරූළ්හොව ජාගරත්ථෙරපුඞ්ගවො෴

සංඛෙපෙන සත්තසීමාසඞ්කරවිනිච්ඡයප්පවත්ති෴

දුල්ලද්ධිගාහිවිමලසාරත්ථෙරො'පි සත්තමං,
සීමාවිනිච්ඡයං තඤ්ච පහාය විනයානුගං෴

සන්දිට්ඨිංචපරාමාසං සීමාලක්ඛණදීපනිං,
විනයාවනියාකාසි කණ්ඩකාවරණං විය෴

සො එවං ධම්මවිනයවිමුඛො ගරූනච්චයෙ,
සලද්ධිං දීපයන්තොව යාවජ්ජා'පිච තිට්ඨති෴

තස්සානුවත්තිකා පබ්බජිතා අගාරිනො'පිච,
අධම්මාවිනයඤ්ඤෙව දළ්හමාදාය තිට්ඨරෙ෴

තිට්ඨන්තා ච ධම්මවාදිපක්ඛියානං අනෙකධා,
කරොන්ති ගරහංචෙව දොසමාරොපනං'පිච෴

භගවා ච අධම්මානුවත්තනම්හි සමබ්‍රවී,
දොසං අනෙකධා ධම්මෙ තත්ථ තත්ථ යථාරහං෴

"අවජ්ජෙ වජ්ජමතිනො වජ්ජෙ චා වජ්ජදස්සිනො,"
"මිච්ඡාදිට්ඨිසමාදානා සත්තා ගච්ඡන්ති දුග්ගතිං"෴

"යථා සාකටිකො නාම සමං හිත්වා මහාපථං,"
"විසමං මග්ගමාරුය්හ අක්ඛච්ඡින්නොව ඣායති"෴

"එවං ධම්මා අපක්කම්ම අධම්මමනුවත්තිය,"
"මානො මච්චුමුඛං පත්තො අක්ඛච්ඡින්නොව ඣායති"ති෴

යෙ ධම්මං අනුවත්තන්ති සම්මාසම්බුද්ධගොචරං,
උපඨහන්ති ධම්මට්ඨෙ තෙසමෙවමුදීරිතං෴

"වජ්ජඤ්ච වජ්ජතො ඤත්වා අවජ්ජඤ්ච අවජ්ජතො,"
"සම්මාදිට්ඨිසමාදානා සත්තා ගච්ඡන්ති සුග්ගතිං"෴

"ධම්මො හවෙ රක්ඛති ධම්මචාරිං"
"ධම්මො සුචිණ්ණො සුඛමාවහාති,"
"එසානිසංසො ධම්මෙ සුචිණ්ණෙ"
"න දුග්ගතිං ගච්ඡති ධම්මචාරී෴"

"නහි ධම්මො අධම්මො ච උභො සමවිපාකිනො,"
"අධම්මො නිරයං නෙති ධම්මො පාපෙති සුග්ගතින්ති"෴

අධම්මාදීනවධම්මානිසංසදස්සනං෴

කම්මසම්පත්තිනයා තෙ විපත්තිනයා පි යෙ දුක්ඛොගාහා,
සුකරනයෙනිධ වුත්තා පාකො ධම්මාධම්මානඤ්ච෴

ඉති සීමානයදප්පණෙ
කම්මසම්පත්තිවිපත්ත්‍යාදිප්පකාසනො නාම
පඨමො පරිච්ඡෙදො෴

ආරද්ධො යො හිතත්ථාය සාසනුජ්ජොතනත්ථිනං,
වුත්තමජ්ඣෙසනාගම්හි පරිච්ඡෙදෙහි පඤ්චහි

සුත්තසුත්තානුලොමාදිවිනයෙහි චතූහි'පි,
සම්භූතො නිබ්බුපගො සො සීමානයදප්පනො

සම්පත්තිනිකරාකිණ්ණෙ ලඞ්කාදීපෙ මනොහරෙ,
ගාලු'තිපුරසෙට්ඨස්ස දිසාභාගම්හි උත්තරෙ

පඤ්චගාවුතමත්තම්හි ඨානස්මිං සුප්පතිට්ඨිතෙ,
සොණ්ණදූනනාගනාමම්හි පහූසංවසථෙ සුභෙ

ජාතො කුලම්හි උදිතෙ දහරො දසවස්සිකො,
කාරිතම්හි තහිං ගාමෙ මහාමඞ්ගලආදිනො

මහාසමුද්දාරාමව්හෙ විහාරෙ මනනන්දනෙ,
පධානවත්ථුසාරස්ස මහාථෙරස්ස ධීමතො

මාතාපිතූහි නීතොහං පබ්බජිං තස්ස සන්තිකෙ,
සික්ඛාපනාය නීතොඤ්ඤගරූනො නිකටං පුන

සිරිවිසුද්ධපදමාදෙ අරියවංසපාලඉති ච වෙමජ්ඣෙ,
මහානිස්සයකාරකාචරියපඤ්ඤාසීහානන්ත ච

යස්ස නාමමයි සො මං මහාථෙරෙ විනෙසි ධම්මවිනයෙ,
සම්මා සසද්දසත්ථෙ යාවාවස්සිකාභිසඞ්ඛාලො

ගරූනො'පිච ගරු යොපන සිරිසද්ධම්මවංසපාලාදෙසි,
ථෙරෙ ධීරනාමෙ, ගතො ධම්මවිනයාදිපටුතං

නිකායස්සච පධානො සදෙසදෙසන්තරෙසු සුතකිත්ති,
සීලවාචාරයුත්තො සො'පි විනෙසි විනයාදීසු මං

තස්සාචරියවරො'පිධ කුසලොයෙවාගමෙ සද්දසත්ථෙ,
සුමණ්ඩදිමහාථෙරො සකලමුම්මනිකායනායකො

එතස්සාචරියො'පිච රාජාධිරාජගුරුමහාථෙරොසි,
සිරිධම්මක්ඛන්ධනාමො තස්ස ගරු වාලපාලොනාම

වාලපාලස්ස ගරූනො ආචරියො සරණඞ්කරාභිධානො,
සඞ්ඝරාජාමලගුණෙන චන්දොවිය ගගණතලමුපගො

සො සිරිධම්මක්ඛන්ධාචරියොයම්හි සඞ්ඝරාජනියෙව,
පබ්බජ්ජූපසම්පදං ලද්ධාව මුම්මදෙසමුපාගො

සිස්සාදීහිච සහෙව තත්‍රා'පි සඞ්ඝරඤ්ඤා සාමන්තෙ,
ලද්ධූපසම්පදසික්ඛො සඞ්ඝනායකතාම නිකායෙ

ආගම්මිහලඞ්කායං මරම්මනිකායරුහනං අකංසු තෙ,
අභිනවසාසනවංසෙ පවත්ති තෙසං වුත්තායෙව

ඉධාමරපුරනිකායෙ මරම්මරාජතො ලඞ්කිස්සරතො ච,
ලද්ධනායකට්ඨානො මහාථෙරො පපිතාමහොව

ලඞ්කායම්හි මුම්මෙ ච කමසොදිතසඞ්ඝරාජසභානං,
වංසො හි මහාවංසෙ මරම්මවංසෙ ච විස්සුතොව

එවං නිදස්සිතායිහ ථෙරවරපරම්පරානුගතොධුනා,
නිකායමනුසාසාමි යථාබලං විනයානුසත්ථියා

සිරිසද්ධම්මනිකායෙ මරම්මවංසිකමහාභික්ඛුසඞ්ඝො,
සඞ්ඝස්ස එව රුචියා සම්මන්නාසි මමං ගාරවා

එසානුගතසාසනධජවිනයාචරියො'ති සකෙ නිකායෙ,
ධම්මාලඞ්කාරාභික්ඛ්‍යො ථෙරො විනයානුසාසනෙන

ගණ්ඨිකරණස්ස පච්ඡා සඞ්ඝනායකට්ඨානෙ ඨපෙසි මමං,
සොයෙව භික්ඛුසඞ්ඝො පියායන්තො මයි විසෙසෙන

සොහං නෙකවිහාරෙසු කාලෙන කාලමාවසං,
සගහට්ඨතපස්සීනං බහුන්නං අනුසාසකො

විස්සුතෙ වාලුකාතිත්ථගාමෙ මන්තීහි කාරිතෙ,
කප්පිනමුදලින්දවහමහාරාමෙ මනොරමෙ

තෙසංනුග්ගහමාගම්ම මන්තින්දකුලවාසිනං,
පච්චයෙහි අනූනෙහි අකිලන්තො චිරංවසං

ජිනසාසනුපත්ථම්භං කත්තුකාමො විසෙසතො,
පාළියට්ඨකථාදීහි සාරමාදාය යොනිසො

සාකම්හිලොකනහනාගසුධාකරෙමං
වෙසාඛමාසසිතපක්ඛදිනෙ ගුරුස්ස,
සබ්බඤ්ඤුසාසනවරොදයහෙතුභූතං
ගන්ථංකරිං විනයසාගරතොව බින්දුං॥

යදත්ථි බලිතං එත්ථ පමාදබ්භමසම්භවං,
පසන්නා සාසනස්සත්ථං සොධයන්තුව තං බුධා॥

ඉති අධනියං ධම්මට්ඨිතියා අභිකංඛතා,
ගන්ථස්සෙතස්ස කරණෙ යං පුඤ්ඤං සචිතං මයා॥

යත්ථයත්ථූපපජ්ජිස්සං යාව සංසුද්ධිපත්තියා,
තෙන සබ්බත්ථ විසදෙ තික්ඛපඤ්ඤො භවාමහං॥

දයාලුනො සුපොසෙසුං යෙ සංසික්ඛාපයුංච මං,
හොන්තු තෙ සුඛිතා මාතාපිතරො ගරවො ච මෙ॥

යෙචඤ්ඤෙ පාණිනො තෙ'පි හොන්තු සබ්බෙ අනාමයා,
අබ්‍යාපජ්ඣා අවෙරා ච අනීඝා චා'පි සබ්බදා॥

යථායං නන්තරායොව සුද්ධිනිට්ඨිමුපාගතො,
පාණීනං පුඤ්ඤසංකප්පා සිජ්ඣන්තං සබ්බදා තථා॥

සබ්බෙ'පි මහිපාලා පාලෙන්තු මහිං රාජධම්මමවිහාය,
සම්මා වස්සතු දෙවො වහන්තු දෙවාව ලොකහිතං॥

සීමානයදප්පනො හි අනෙකවිනයනයමුඛාවභාසකො,
කොසමනුයුය්‍යකානං ධම්මකායං නප්පකාසෙය්‍ය॥

දුල්ලභිරජං හරන්තො සද්ධම්මවිනයවිමුඛදුම්මඛිතානං,
පියසීලානං සුඛදො ආසාසනන්තා සිරිං වහතූති॥

නිට්ඨිතො සීමානයදප්පනො.

සුද්ධිපණ්ණං,

පිට්ඨිය	පන්තිය	අසුද්ධපාඨො,	සුද්ධපාඨො,
4	13	සදදහිතබෙබා	සද්දහිතබ්බා
,,	22	ආරියවාදං අපතනො	ආචරියවාදං අත්තනො
6	7	තංතතථ	තවංතත්ථ
7	7	සුසණ්ඨිතාස්ස	සුසණ්ඨිතස්ස
,,	18	ලජ්ජිපුග්ගලෙසු	ලජ්ජිපුග්ගලෙසු
,,	23	ලද්ධිහි	ලද්ධිහි
,,	24	අනුරූප	අනුරූප
8	24	පටිසම්භිදං අප්පතතානං	පටිසම්භි දප්පත්තානං
,,	32	දිබ්බච	දිබ්බච
10	15	අරොපිතතතා	ආරොපිතත්තා
,,	28	සමනුස්සරනෙතා	සමනුස්සරන්තො
11	17	කුරුනදිති	කුරුන්දීති
,,	18	සබ්බනථ	සබ්බත්ථ
,,	31	කරණප්පකා රංදසෙසනවා	කරණප්පකා රංදස්සෙත්වා
12	23	සඞ්ගණ්හාති	සඞ්ගණ්හාති
13	13	රූළ්හකාලෙ	රූළ්හකාලෙ
,,	21	වචනස්ස	වචනස්ස
,,	30	වුතත	වුත්ත
14	1	එවමාකුලං	එවමාකුලං
15	18	සුත්තානුරූපං	සුත්තානුරූපං
16	29	වෙදිතබ්බා	වෙදිතබ්බා
,,	30	ආදිංකතවා	ආදිකත්වා
,,	31	විසාඛි	විසාඛ
17	5	පනෙතං	පනෙතං
,,	6	පකඛිං	පක්ඛිං
20	23	පුප්ඵානිවිය	පුප්ඵානිවිය
,,	31	හොතනි	හොන්ති
23	1	නිබ්බුතෙ	නිබ්බුතෙ

පිට්ඨිය	පන්තිය	අසුද්ධපාඨො	සුද්ධපාඨො
,,	10	තුමෙහ	තුම්හෙ
,,	30	පංසුකූලානි	පංසුකූලානි
,,	31	පටිපතති	පටිපත්ති
24	1	පාණකෙ	පාණකෙ
25	5	කල්‍යාන	කල්‍යාණි
26	13	බලනත	බලන්ති
,,	26	පරියතනිධර	පරියත්තිධරෙ
27	1	සෙඝුසොත	සෙහුසොත
,,	4	අනුමතිසා	අනුමතියා
,,	24	පරිසඩං	පරිසුද්ධං
,,	27	සවිභත්තානි	සුවිභත්තානි
,,	30	සූත	සුත
,,	31	බහුං	බහුං
,,	32	මඤ්ජූසායං	මඤ්ජූසායං
28	9	හොසති	හොන්ති
,,	,,	බහුස්සුතො	බහුස්සුතො
,,	31	මහාපචචරියං	මහාපච්චරියං
,,	,,	සමුචචයංකතවා මූලපණ්ණාසක මතතං	සමුච්චයංකත්වා මූලපණ්ණාසක මත්තං
,,	32	පටිකඛිතතං	පටික්ඛිත්තං
,,	33	නවුතතං	නවුත්තං
29	5	භිකඛුනො	භික්ඛුනො
,,	22	ඉතිවුතතකං	ඉතිවුත්තකං
,,	23	බ්‍රහමජාලාදිනිව	බ්‍රහ්මජාලාදීනිව
30	7	පඤ්ඤපෙනෙතා	පඤ්ඤාපෙන්තො
31	13	වතතා	වත්තා
,,	20	ගණ්හපපට°	ගණ්හපට°
32	8	මෙධාවි	මෙධාවී
33	2	කසමිර	කස්මීර
,,	35	සහස්සානං	සහස්සානං

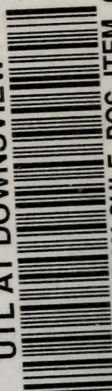
පිට්ඨසංඛ්‍යා	පන්තිසංඛ්‍යා	අසුද්ධපාඨො	සුද්ධපාඨො
35	21	නිකඛමිතවා	නික්ඛමිත්වා
„	28	පඝුති	පභුති
36	5	ඉඨියාදිහි	ඉට්ඨියාදීහි
„	15	එවං	එවං
„	27	ජෙතෙසු	තෙතෙසු
„	32	නිසීදිතවා	නිසීදිත්වා
37	6	ඨීතො	ඨිතො
„	20	භිකඛූ	භික්ඛූ
38	15	කුකකුච්චකෙසු	කුක්කුච්චකෙසු
39	24	සරණෙසු	සරණෙසු
„	29	අනුපපතත	අනුප්පත්ත
„	34	තෙවිවිසුධ	තෙසු විවිධ
40	11	ඉතිඅදිනා	ඉතිආදිනා
41	10	පකාසසී	පකාසසි
„	25	පටිසමහිදා	පටිසම්භිදා
43	3	සනතුසිතා	සන්තුසිතා
44	3	දිපනිකාරො	"හි, දිපනීකාරොහි"
„		නිස්සයං ~~ පෙ	නිස්සයං ~~ පෙ ~~
„	9	අඤ්ඤදසු	අඤ්ඤෙසු
45	17	නිගණනාති	නිග්ගණ්හාති
„	32	විරූළහි	විරූළ්හි
46	7	අධුනිකා	ආධුනිකා
„	23	පදෙනකෙවලො	පදෙන කෙවලො
48	5	සිතෙහි	සීතෙහි
„	7	විඤ්ඤති	විඤ්ඤත්ති ච
„	9	දිපනිකාරෙන	දිපනීකාරෙන
„	12	සීමාභවං	සීමාභාවං
„	30	නාබධාති	නාමබධාති
51	28	සීමා ~~ පෙ	සීමා ~~ පෙ ~~
53	31	තපපටිඤ්ඤණ	තප්පටිඤ්ඤාණ
55	6	සමභිනනා	සම්භින්නා
„	„	ජබබගභියා	ඡබ්බග්ගියා
„	7	සමභිනදනති	සම්භින්දන්ති'ති
„	8	මභිනදිතබබා	සම්භින්දිතබ්බා
„	15	පවෙසෙතවා	පවෙසෙත්වා
„	25	කමමාවාචා	කම්මවාචා
„	30	සමභිනදනෙතන	සම්භින්දන්තෙන
56	21	වචනමතෙත	වචනමත්තෙ
57	12	රකඛාදි	රුක්ඛාදි
„	59	සමෙබනධ	සම්බන්ධ
59	3	සදීසා	සදිසා
„	30	අසොධෙතවා	අසොධෙත්වා
60	18	ජිනදිතවා.	ඡින්දිත්වා
„	22	ජිනදන	ඡින්දන
61	26	බිනුපපජජමානා	බණ්ණුප්පජ්ජමානා
62	15	පුතෙනහි	පුප්ඵෙහි
„	30	රකඛාදි	රුක්ඛාදි
63	2	සෙධෙතවා	සොධෙත්වා
„	14	නදීයං	නදියං
„	20	සොධතවාති බධසීමාය	සොධෙත්වාති බද්ධසීමායවා ගාමසීමායවා ඨිතභික්ඛූනං හත්ථපාසානයනබහිකරණවසෙන සොධෙත්වා තස්සං බද්ධසීමායං
64	11	කරණවසෙන	කරණව[illegible]
65	3	චට්ටාති	වට්ටාති
„	31	විනයඤ්ඤූ	විනයඤ්ඤූ
66	21	සුත්තානුලොමං	සුත්තානුලොමං
„	22	මහාරාරසෙන	මහාරාජරසෙන
67	7	පැළියා	පාළියා
„	15	සමමතාතිඑවමාදි	සම්මතා'ති ච තෙසං තං ක ම්මං'ති ච එවමාදි
„	26	පාස න	පාසාණ
68	13	අනොතරණ ක්කමො	අනොතර ණක්කමො
„	22	මබනධනතා	සම්බන්ධත්තා
"	27	කොටටතවා	කොට්ටෙත්වා
„	35	බහිනදීතිරෙ	බහිනදීතිරෙ
69	9	උජ්ජෙය්‍යුං	උපපජ්ජෙය්‍යුං

පිට්ඨියා	පන්තියා	අසුද්ධපාඨො	සුද්ධපාඨො
,,	30	තෙජවතෙ	තෙජවතො
71	24	වාදසංතෙ	වාදසංඛාතෙ
72	10	සෙධනාති	සොධනාති
,,	20	සොදුසො	සො දුසො
77	21	පරිවජ්ජිතීතවා	පරිවජ්ජිතදිතවා
,,	25	ඉතාරා	ඉතරා
78	17	සෙභුයත	සෙභුයත
82	4	වතවාත	වතවාපුන
,,	20	ආදිනං	ආදීනං
84	17	මසකකු ණෙයතාසු	මසකකුණෙ යතාසු
,,	26	කුනනදි	කුනනදී
85	12	සියුනන	සියුනනි
86	22	සරුපාදි	සරූපාදි
87	19	පුරත්ථිමායදිසාය	පුරත්ථිමායදිසාය
88	16	විටපගහණං	විටපගහණං
,,	25	පුරාණ	පුරාණ
89	4	රකඛාදයො	රුක්ඛාදයො
,,	15	වඩ්ඪිතෙව	වඩ්ඪිතෙව
90	18	භවිස්සතිනි	භවිස්සතිති
97	30	සීමනා	සීමාන
99	3	තත්‍රාදිනා	තත්‍රාදිනා
,,	,,	භික්ඛු	භික්ඛු
,,	11	අවිජහිතවා	අවිජහිතවා
,,	14	ජිනදිතවා	ජිනදිතවා
101	4	යංකිඤ්චි	යංකිඤ්චි
,,	8	වතතං	වුතතං
,,	9	සබ්බාස	සබ්බාසු
105	5	ආදිකං	මාදිකං
107	7	ගුම්බාදිහි	ගුම්බාදිහි
108	25	වුතතං	වුතතං
111	4	විහරනතිතත්‍රා දිනා	විහරනති තත්‍රාදිනා
,,	5	සතතබහරා	සතතබහනතරා
112	14	සතතබහරා	සතතබහනතරා
114	18	භිකඛු	භික්ඛු
118	24	සීතොපි	සීතොපි
119	18	ඌණකා	ඌනකා

පිට්ඨියා	පන්තියා	අසුද්ධපාඨො	සුද්ධපාඨො
,,	21	මජ්ඣිමස්ස	මජ්ඣිමස්ස
122	4	අබ්භනන	අබ්භනන
123	2	උදකුකෙඛප	උදකුකෙඛප
,,	15	සෙවෙ	සවෙ
,,	18	ගවජනනියා	ගවජනනියා
124	7	පව්වජාදෙතවා	පව්වජාදෙතවා
125	10	අනතිසකමිතවා	අනතිසකමිතවා
126	9	සවෙති	සවෙති
,,	12	සීමය	සීමාය
,,	,,	නදිනිරෙ	නදිනිරෙ
,,	16	ජනරුකෙඛා	ජානරුකෙඛා
,,	28	උදිකුකෙඛප	උදකුකෙඛප
127	11	පහොනක	පහොණක
128	9	සඩකරදෙසෙ	සඩකරෙ
,,	16	උකුකෙඛප	උදකුකෙඛප
132	33	සිමයං	සීමායං
134	4	අනනුරූප	අනනුරූප
136	11	නදි	නදී
137	3	විසභාග	විසභාග
,,	10	සනි	සති
141	16	වටරකෙඛා	වටරුකෙඛා
,,	17	පතථබෙහන	පතථමෙහන
,,	30	සමිපෙ	සමීපෙ
42	32	විකායමපි	විකායමපි
148	1	හරනතථං	හරණතථං
153	25	පුරාන	පුරාණ
154	17	සමුහනන	සමුහණන
158	9	ඌණං	ඌනං
159	11	තතො	යතො
61	2	නිහනයො	නිණණයො
163	22	භිකඛු	භික්ඛු
165	6	උපම්පසද	උපසම්පද
,,	15	සම්පනනිහි	සම්පනනිහි
,,	,,	න සමපජජනති	න සමපජජනති
167	1	සමමුතිභූතා	සමමුතිභූතා
,,	27	සුතනි	සුතති
,,	31	වතථුවිපනනං	වතථුවිපනනං

පිට්ඨියො	පන්තියො	අසුද්ධපාඨො	සුද්ධපාඨො
168	16	ඤාතිදුතිය	ඤාතිදුතිය
"	20	තිඝී	තිහි
169	18	එවං	එවං
171	24	දුක්ඛං	දුක්ඛං
172	13	හනන	භණන
173	4	වතුප්පිපතනි	චතුප්පිපතති
175	9	ඤාතවාපුත	ඤාතවාපතපුත
182	12	කම්මවාචාය	කම්මවාචාය
"	24	සම්පාදය	සම්පදය
183	23	කරණතථං	කරණතථච
"	"	භණනංච සඞ්ඝාය	භණනංසඞ්ඝාය
"	30	දළ්හීකම්මං	දළ්හීකම්මං
185	17	නතථීති	නතථීති ච
186	5	අනෙකසත ඛන්තානං	අනෙකසත කායතානංසහස්ස ඛන්තානං
187	34	වචනානුකූලං	වචනානුකූලං
"	35	භණනෙපි	භණනෙනපි
188	30	තත්‍රාදිපදෙසු	තත්‍රාදිපදෙසු
189	32	ව්‍යඤ්ජනව	ව්‍යඤ්ජන
"	33	සසම්මූනා	සම්මූසනා
190	5	නහොති	නහොති
"	10	අපරද්දිපනා	අපරද්දිපනා
"	19	සාවනානං තථාපි	සාවනානං පුනප්පුනභණ නානංතථාපි
191	30	දෙසෙසි	දෙසෙසි
"	32	එකදිවසං	එකදිවසං
192	6	නෙපුනභණ නනති	නෙපුනභණ නස්සඅභාවාප ඨමභණනංපු නභණනනති
"	26	සුත්තපරිසං	සුත්තපරිසං
194	16	අසල්ලෙ ඛනවා	අසල්ලෙඛනවා
"	29	ඤාතිනිසු පරිසුද්ධමෙව	ඤාතිනිච්චතිප රිහරණෙනදළ්හී කම්මත්ථංපුනප්පු නභණනෙන සුපරිසුද්ධමෙව
196	19	සොධනත්ථං	සොධනත්ථං
298	27	අඝෙන	අඝෙන සති
"	28	සමහවෙපි	සමහවෙපි
200	24	ගහනතො	ගහණතො
203	8	ධීරා	ධීරා
205	8	ලඞ්කාදීපෙ	ලඞ්කාදීපෙ
206	29	සමෙහද	සමෙහදෙ
"	34	නිබ්බාන	නිබ්බාණ
210	25	නිහට	නීහට
211	6	එදිසස්සවිනි වජ්ජයෙ,	එදිසස්සඅබ්භ න්තනස්සවිනි වජ්ජයෙ
212	10	අට්ඨකථාපඨී	අට්ඨකථාපාඨ
"	22	පඨෙන	පාඨෙන
213	8	පඨාධිපපා යචෙව	පාඨාධිප්පාය චෙව
"	23	විනිච්ඡිය කාරානං	විනිච්ඡයකා රානං
215	24	ජිනසාසන	ජිනසාසන
216	20	නයඤ්ඤැයි	නයඤ්ඤැහි
219	2	පජ්ඣති	ජජ්ඣති
220	8	උග්ගණවිසති	උග්ගනවිසති
"	18	සම්පජජි	සම්පජ්ජි
238	16	රාජීහි	රාජීහි

UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 12 12 04 12 005 8